

**TEMATIKUS
PRESBITERI FÜZETEK III.**

Gyülekezetgondozás

Kisköri presbiterképzés 2016.

Összeállította:

a dr. Judák Endre szerkesztésében megjelent
Presbiteri Füzetek II/1-6. kötete alapján
dr. Szilágyi Sándor
a Presbiterképzési Bizottság ügyvezető elnöke

ISBN

Kiadó:

Magyar Református Presbiteri Szövetség

Felelős kiadó:

dr. Szilágyi Sándor
a MRPSz ügyvezető elnöke

Nyomda:

Prime Rate Kft.

Gyülekezetgondozás	
A gyülekezet • <i>(szerkesztő)</i>	5
MUNKATÁRSÁK	
Testvéreimet keresem • <i>Dr. Bölcskei Gusztáv</i>	6
Isten országának munkatársai: lelkipásztorok és gyülekezeti munkások együttműködése • <i>Pásztor Gyula</i>	8
A lelkipásztor, presbiter, diakónus tiszte • <i>Lieuwe Boonstra</i>	13
Nemzedékek találkozása és együttműködése a gyülekezetben • <i>Dr. Imre Sándor</i>	28
Az igehirdetés közösségteremtő ereje • <i>Dr. Kozma Zsolt</i>	30
GYÜLEKEZETÉPÍTÉS	
Mi építi a gyülekezetet? • <i>Riskó János</i>	35
A gyülekezet belső magjának biblikus küldetése • <i>Balla Tibor</i>	39
Ami a gyülekezeti közösséget erősíti • <i>Siklós József</i>	45
LELKIGONDOZÁS	
A lelkigondozás alapszabálya • <i>Dr. Németh Dávid</i>	62
A lelkigondozás módszerei • <i>Dr. Ritoók Pálné</i>	69
Nincs emberem (Igény a lelkigondozásra) • <i>Dr. P. Tóth Béla</i>	77
GYÜLEKEZETI MISSZIÓ	
Kicsoda a lelkipásztor? • <i>Dányi József</i>	86
A misszió ára • <i>Tariska Zoltán</i>	88
Csecsemőkor, gyermekkori sajátosságok • <i>Zila Péterné</i>	92
Gyermeknevelés a családban.	
Van-e világnézeti semlegesség? • <i>Dr. Pálhegyi Ferenc</i>	102
A prepubertáskortól az ifjúkorig • <i>Dr. Ritoók Pálné</i>	109
Misszió a fiatalok között • <i>Fodorné Ablonczy Margit</i>	119
Konfirmációi fogalomtétel • <i>Fodorné Ablonczy Margit</i>	124
Felnőtt konfirmációhoz javasolt témák • <i>Joó Sándor alapján</i>	126
Templom és iskola Szolgálatra nevelés gyakorlata	
az egyházi iskolában • <i>Hörcsik Imre</i>	136
Az időskorban élő keresztyének gondjai • <i>Dr. Imre Sándor</i>	139
Tapasztalataim az öregek lelkigondozásánál • <i>Derencsényi Zsuzsa</i>	148
LÁTOGATÁSOK	
A családlátogatás főbb szempontjai • <i>Sebestyén Andor</i>	155
Látogatási tapasztalataim a fiatalok között • <i>Szente Péter</i>	157

Lelkigondozás súlyos beteg ágya mellett; idős emberek látogatása • <i>Hegyí Füstös István †</i>	159
PÁRVÁLASZTÁS, HÁZASSÁG	
Férfiúvá és nővé nevelés az egyházi iskoláinkban • <i>Fodorné Abloczy Margit</i>	162
Kell-e papír? (Együttélés vagy egyházi esküvő) • <i>Dr. Sipos Ete Álmos †</i>	168
Házasulandókkal miről beszéljünk? • <i>Szabó László</i>	174
Segítség a boldog házassághoz • <i>Sipos Ete Álmosné</i>	183
A házasság válsága I. • <i>Cseri Kálmán</i>	186
A házasság válsága II. • <i>Cseri Kálmán</i>	193
A házasság válsága III. • <i>Cseri Kálmán</i>	200
REFORMÁTUS KEGYESSÉG	
Az igehirdetés különleges céljai:	
evangelizáció, tanítás, hitmélyítés • <i>Tariska Zoltán</i>	206
Üdvrend • <i>Steinbach József</i>	212
Református életgyakorlat • <i>Dr. Szabó Károly</i>	220
A keresztségről • <i>Dr. Szűcs Ferenc</i>	233
Az Úrvacsora, mint az élő egyház ismérve • <i>Dr. Vladár Gábor</i>	243
Hálaadással és bűnbánattal úrvacsorázzunk • <i>Dr. Viczián Miklós</i>	248
A vasárnap megszentelése • <i>Tariska Zoltán</i>	251
A vasárnapi munka kérdése • <i>Dr. Szűcs Ferenc</i>	257
A tanfegyelemről • <i>Victor István</i>	259
Halott bálványok • <i>Dr. Sipos Ete Álmos †</i>	266
Élő bálványok • <i>Dr. Sipos Ete Álmos †</i>	274
Okkultizmus • <i>Dr. Sikó Zsuzsánna</i>	283

A gyülekezet

(bevezető a szerkesztőtől)

Mi is a gyülekezet? Egyházi törvényeink csak elvétve használják ezt a kifejezést, legtöbbször egyházközségről van szó bennük, pedig a gyülekezet ennél többet jelent. Jelenti azoknak a személyeknek a közösségét, akik az Istenbe vetett hitüket együttesen élik meg azzal, hogy együtt, közösen vesznek részt istentiszteleteken, bibliaórákon, együtt gondozzák a környéken lakó – elsősorban egy hiten lévő, tehát református – öregeket, betegeket, hívogatják a környéken lakókat alkalmakra, Jézus Krisztus áldozatának, szeretetének megismerésére.

Milyen régi ez az intézmény? Már az Ószövetségben is találkozunk ezzel a fogalommal, de ott még csak egyetlen gyülekezetről van szó: ez az Isten választott népe, a jeruzsálemi templom egész országra kiterjedő közössége¹. A babiloni fogságtól kezdve már nem is használatos a „gyülekezet” kifejezés, inkább a „zsinagóga” szót használják. A pünkösdi csodát követően, amikor az apostolok szétszéledtek az akkor ismert világban, és gyülekezeteket alapítanak, már többes számban fordul elő a szó².

Hitvallásaink közül a Heidelbergi Káté 54. fejelete így fogalmaz:

„Hiszem, hogy Isten Fia a világ kezdetétől a világ végezetéig az egész emberi nemzetségből Szentlelke és igéje által az igaz hitben megegyező, örök életre kiválasztott gyülekezetet gyűjt magának, ezt oltalmazza és megtartja”

A II. Helvét Hitvallás abból a szempontból fontos, hogy meghatározza a gyülekezet elöljáróinak a felelősségi körét. A XVIII. fejezet az istentiszteletekről³, a XXIV. fejezet a fontos egyházi ünnepekről, a XXV. fejezet a hitoktatás fenntartásáról, a betegek látogatásáról és vigasztalásáról szól.

A további fejezetek azokkal a feladatokkal foglalkoznak, amelyek az aktív gyülekezeti tagok – elsősorban presbiterek – számára szolgálati területet jelenthetnek.

¹ Zsolt 74,2: „Gondolj gyülekezetedre, melyet hajdan létrehoztál”

² Róm 16,16: „köszönt titeket Krisztus minden gyülekezete”

³ „Az egyházi szolgák feladata ugyanis egybegyűjteni a szent gyülekezetet, ott Isten igéjét magyarázni és az általános igazságot a gyülekezet helyzetére és használatára alkalmazni”

Munkatársak

Testvéreimet keresem

✍ Dr. Bölcskei Gusztáv

1Móz 37,12-15

Ha megkérdez bennünket a gyermekünk vagy unokánk, mi is történt 2009. május 22-én Debrecenben, miért gyűltek össze a Kárpát-medence minden szegletéből, mit keresnek ott, én azt válaszolnám, amit ez a mezőn bolyongó fiatalember felelt arra a kérdésre, mit keres ott: a testvéreimet. Ezért vagyunk együtt, mert rájöttünk, hogy egymás nélkül nem kicsik vagy nagyok vagyunk, hanem csonkák. Azért jöttünk, hogy elhirdessük: Nem akarunk csonka családban élni. A magyar református családoknak együtt kell követnie Krisztust, mert Ő a jövő.

A bibliai történetben Józsefet, az egyedül járó álmodozót látjuk, akit apja küld legeltető testvérei után. Nem sejtí még az álmodozó, hogy mi vár rá, ha meg is találja őket. A realista, sértődött testvérek kegyetlenül megleckéztetik, kítaszítják maguk közül. A kút mélyére, majd rabszolgaságba kerül. Úgy tűnik, ők az erősebbek, ők vannak felül, József pedig alulra kerül.

Majd sok év után, amikor nagyot változik a csillagok állása, újra találkoznak. Ők a testvérek. Csakhogy ekkor már József magasodik föléljük. Már-már emberfeletti hatalommal nézhet le rájuk, az éhező, szegény kiszolgáltatottakra. A növekedő ember József, eléri a növekedés határait. Felette már csak az istenként rettegett fáraó áll egész Egyiptom birodalmában. S ekkor József újra ki tudja mondani az emberi együvé-tartozás elemi szavait: a testvéretek vagyok. Ha nem ezt mondaná, saját emberségét tagadná meg, s elvitatná az emberség jogát testvéreitől is.

Testvéreimet keresem – ez a legelemibb, legemberibb motivációja annak, ami ma köztünk történik. Európának ebben a szögletében, ahol sokszor csú-

folttatott meg emberek, nemzedékek, népek és nemzetiségek embersége. Ahol oly sokszor hitték el, hogy jobb lesz egyikünknek a másik kárára.

Ezért több nekünk Európa, hogy megelégedjünk azzal, hogy piacot keressünk. Nagyobb terjeszkedési lehetőségeket, több fogyasztót, egységes jogrendet, nagyobb biztonságot. Ha nem testvéreinket keressük, vagy elvitatjuk egymástól múltunk, nyelvünk, kultúránk, hitünk jogát, akkor semmi újat nem tudunk kitalálni, akkor csak a régi nótát fújjuk tovább – legfeljebb más hangszerelésben. A hit emberei nem lehetnek mások, csak álmodozó realisták, akik szent makacssággal hiszik, hogy érdemes keresni testvéreiket. Mert ebben az értelemben is igaz, hogy nem jó az embernek egyedül lenni.

Testvéreimet keresem, ennél többet nem mondhatunk, de ennél kevesebbel sem elégedhetünk meg. Még akkor sem, ha tudjuk, hogy a legszentebb, legigazabb, legemberibb szavakkal is vissza lehet élni. Hányszor történt meg, hogy testvért mondtunk, de valójában ellenséget, idegent, vetélytársat gondoltunk. Közös jövőnk akkor lesz emberséges, ha nagyon vigyázunk ezekre a határszavakra, hogy hitünk, emberségünk határain belül maradjunk.

Annak a Krisztusnak a követségében járhatunk, aki maga is testvéreit kereste ebben a világban. S amikor az keresztre szegezve kivetette ebből a világból, mint aki számára nincs hely, akkor úgy válaszolt, hogy feltámadása után mellénk szegődött az úton. Ez a világ reménysége, ez a mi reménységünk is.

Mi történt május 22.-én Debrecenben? A magyar reformátusságot ábrázoló kép, melyet közel kilenc évtizede kiszakítottak keretéből, újra keretet kapott. A keret nélküli kép mindig sérülékenyebb, a szélei foszladoznak, töredeznek. A keret nem díszítő tartozéka a képnek, hanem védi, óvja, s tartást ad neki.

Áldjuk Istent elfogadott alkotmányunk keretéért, amelyik segít összetartani és kiábrázolni Krisztusban megnyert egységünket. Ámen

* * *

Isten országának munkatársai: lelkipásztorok és gyülekezeti munkások együttműködése

✎ *Pásztor Gyula*

A gyülekezeti együttműködés kapcsán akaratlanul is egy régebbi esemény emléke elevenedik meg újra és újra bennem. Templomunknál nagy felújítási és újjáépítési munkálatok végén voltunk. Készültünk a hálaadó napra. A legnagyobb munka elkészült, a méltó ünnepléshez viszont megannyi feladat elvégzése volt még hátra: takarítás, díszítés, kerítés-festés, kertrendezés, az ünnepi szolgálatok előkészítése, és még sok más tennivaló. A toronyépítéshez, teljes felújításhoz képest nem voltak ezek nagy dolgok, de így összetorlódva szinte reménytelennek látszott, hogy mindez két-három napon belül elkészül. S ekkor a szó szoros értelmében megmozdult a gyülekezet. Felejtethetlen képként él jó két évtized multával is az emlékezetemben, amint csapatostól jöttek családok, barátok, szomszédok, s nekiláttak munkálkodni. Lelkész, presbiterek és nem presbiterek, férfiak és nők, gyermekek, ifjak és idősek. Ki-ki hozta azt, amivel dolgozni, használni tudott, s csinálta azt, amihez értett. Benépesült a templom a toronytól az ablakokig, aztán az udvar és a gyülekezeti ház is. Mindenütt dolgoztak kettesével-hármasával az emberek. A szavakat próbáló gyermekektől a kelyheket tisztogató legidősebb asszonyig mindenki talált értelmes és fontos tennivalót, ahol rá volt szükség. Ugyanakkor ehhez a szokatlan nyüzsgéshez mégis valami sajátos békesség, igyekezet és öröm társult. Egy cél elérésén buzgólkodott vagy 50-60 ember. A dolgos hétköznapi ellenére ünnep volt már ez.

A gyülekezet és Isten országa építése kapcsán az utóbbi években gyakran jut eszembe ez a jelenet. Ennek a közösségnek ott alapvetően egy célja volt. Ebben találta meg ki-ki a maga helyét, s végezte a maga szolgálatát annak érdekében, hogy ez a cél mielőbb megvalósuljon. Kivétel nélkül mindenki ezért volt ott. S ez a szolgálat legalábbis arra a napra igazi közösséggé formálta az ott levőket.

Hiteles képe ez annak, amit Isten a maga egyházára bízott: Együtt Őt dicsőíteni, s mindent megtenni az Úr célja érdekében, hogy minden ember üdvözljön, s eljusson az igazság megismerésére.

Olyan feladat ez, amelyet sem lelkész, sem gondnok, presbiter, vagy bármely más ember nem végezhet el egyedül a legteljesebb odaszánás mellett sem. Nem egy-két ember, hanem az egyház küldetése ez, melyet csak úgy lehet betölteni, ha a fenti jelenet az egyház hétköznapijait is jellemzi. Hogy mi mindenben érvényesülhet ez a mindennapi élet során, arra vonatkozóan hadd álljon itt egy csokor a szolgálatra hívó igék közül: Jézus ezt kéri attól, akivel csodát tett: „Menj haza a tiedhez, és vidd hírud nekik, milyen nagy dolgot tett az Úr veled, és hogyan könyörült meg rajtad.” Péter és János így szólt Jézusra vonatkozóan: „Nem tehetjük, hogy ne mondjuk el azt, amit láttunk és hallottunk.” (ApCsel 4,20) Ugyancsak Jézus így biztatta Pétert botladozása idején: „...ha majd megtérsz, erősítsd atyádfiait.” (Lk 22,32). Jakab levelében ezt találjuk: „Valljátok meg egymásnak bűneiteket, és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok.” (Jak, 5,16) Szintén ő írja korábban: „A tiszta és igazi kegyesség az Isten és Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket nyomorúságukban...” (Jak 1,27) Pál apostol így biztatja a korabeli, s mai olvasóit: „Vigasztaljátok tehát egymást, és építse egyik a másikat.” (1Tessz 5,11) vagy másik helyeken: „Egymás terhét hordozzátok, így teljesítitek a Krisztus törvényét.” (Gal 6,2); „Szeretettel szolgáljatok egymásnak” (Gal 5,13). ...ha valamilyen más szolgálat adott, akkor abban a szolgálatban munkálkodjunk: a tanító a tanításban, a buzdító a buzdításban, az adakozó egyszerűségben, a könyörülő pedig jó kedvvel.” (Róm 2,7-8) Péter apostol hosszan ír a Krisztusról való bizonyágtétel feladatairól a családtagok és idegenek között úgy szavainkkal, mint az életünkkel. (1Pt 2,12-3,7) A sornak itt nem értünk a végére. Látjuk azonban, hogy ezeken a feladatokon keresztül Isten országának építése, épülése rajzolódik ki előttünk. „Ti magatok is, mint élő kövek épültek fel lelki házzá!” (1Pt 2,5) Itt minden beépülő kőnek helye és szerepe van.

Isten országa építésének parancsát csak úgy lehet betölteni, ha ez közös cél, közös küldetés, amelynek megvalósulását hamar látni szeretnénk, s összefogva ki-ki munkálkodik rajta a maga területén. Ehhez fontos a célt látni, s együtt és egyformán látni azt.

Egyszer egy templom építésénél megkérdezték ott dolgozó munkásokat, hogy ki mit csinál. A legtöbben fáradtan, kedvetlenül nyilatkoztak efféleképpen: „Téglát kell cipelnem.” vagy: „Ezzel a kővel küszködöm.” Mégis volt, aki bár habarcsot kevert, egészem másként beszélt munkájáról, mint a többiek. Ő így szólt: „Egy gyönyörű katedrális építünk. Én is azon dolgozom.”

Isten országa építésében ez az a szemlélet, amelyre együtt és egyformán szükségünk van lelkészeknek, presbitereknek, gyülekezeti tagoknak, ifjaknak és időseknek. Ezzel együtt azt is érezzük, hogy ez mennyire nem természetes, s nem magától alakul ki.

Felmérés, s a tapasztalat is azt igazolja, hogy az egyházakban is mindinkább a fogyasztói szemlélet érvényesül. Sok gyülekezeti tag szolgáltató intézménynek tekinti az egyházat, ahol úgy érzi, pénze fejében joggal tart igényt különféle lelki, vagy testi természetű szolgáltatásokra. Megfizetett érte.

Másfelől egyre nő az úgynevezett „maguk módján vallásos” emberek száma, akik eleve elzárkóznak minden elkötelezettség és minden közösségi elvárás elől, s igyekeznek olyan vallásosságot kialakítani maguknak, amely megfelel saját egyéni igényeiknek.

Ilyen körülmények között annak is örülni lehet, ha van kinek igét hirdetni, vagy van, aki akár csak a legegyszerűbb szolgálatot is kész önként elvállalni. Ez a szemlélet azonban örökre összeegyeztethetetlen az egyház lényegével. Az egyház küldetéséhez elválaszthatatlanul hozzátartozik annak közös betöltése, az egy cél érdekében való együttműködés. Nagy dolog, hogy erre is találunk szép példákat. Személyes, és részben egyházkerületi tapasztalataimból is hadd írjak le ezek közül néhányat.

Elsőként újra egy emlékemet hadd idézzem fel: Egyik gyülekezetünkben kántorkodnom is kellett egy ideig. Amíg a karzaton levő orgonától átmentem a szószékre, egy presbiterünk ezt az időt többször becsukott szemmel a padja fölé hajolva töltötte. Nem kérdeztem, de azóta is meg vagyok győződve róla, hogy az éneklés és a szószéki szolgálat között támadt szünetet arra használta, hogy imádkozzék azért, ami következni fog. Fegyelmezett, de nagyon erősített is ez a látvány. Érezhettem, nem vagyok egyedül abban a küzdelemben, hogy az igehirdetés elérje a célját. Legalább kettőnk, de bizonyára többünk közös ügye ez.

Hasonló, de szélesebb körű egy másik gyülekezet gyakorlata, ahol a lelkipásztor havonta készít gyülekezeti imakártyákat. Ezen felsorolja azokat a feladatokat, eseményeket, melyekkel kapcsolatban különösen is szeretné, hogy ezekre, mint közös feladatokra és szolgálatokra tekintsen a gyülekezet, s azokat következetesen imádságban hordozza Isten előtt. Kéri azután, hogy a kártyákat azok vigyék el, akik vele együtt fontosnak tartják ezt az imaszolgálatot, s készek abban folyamatosan részt venni. Egy beszámolóban elmondta, milyen öröm számára, hogy a gyülekezet jelentős része bekapcsolódott. Sokkal többen, mint gondolta, vagy remélte, s közösen Isten országa építésének tekintik ezt a szolgálatot. Bizonyára ilyen lelkiülettel fáradoznak a megvalósuláson is. Szépen illeszkedik ez a gyakorlat Pál apostol kéréséhez: Az imádkozásban legyetek kitartóak ... Imádkozzatok egyúttal értünk is, hogy az Isten nyisson előttünk ajtót az igének, hogy szólhassuk a Krisztus titkát. (Kol 4,2-3)

Sok gyülekezetben nehéz kérdés, hogy van-e, akit a templom körüli fizikai szolgálatokon kívül meg lehet bízni valamilyen más feladattal is. Ha próbál-

koznak vele, az illető vajon alkalmas-e, hitben, ismeretben felkészült-e rá. Több gyülekezet tanúskodik arról, hogy a megbízatás és a felkészülés gyakran erősíti egymást. Akit megbíztak, maga is érzi, hogy szolgálatát csak Isten erejével, világosságával tudja betölteni, s elkezd azzal a vágygal olvasni, hallgatni az ígét, hogy az megerősítse, felkészítse őt. Ugyanakkor az is igaz, hogy amikor valaki az engedelmesség vágyával kezd figyelni az ígére, azt Isten be akarja kapcsolni az ő országa építésének a szolgálatába. Az ilyen embernek feladatot is kell kapnia. Tapasztalataink szerint ebben játszhatnak jelentős szerepet a különféle találkozók, presbiteri, nőszövetségi, ifjúsági és más konferenciák. A beszámolókból úgy tűnik, a legtöbb helyen tudatosan igyekeznek a programot úgy összeállítani, hogy a presbiteri, énekkari, vagy más szolgálatra elhívottakat hitben erősítsék, s ugyanakkor a hitben elindultakat segítsék feladataik felismerésében és betöltésében.

Általánosan tapasztaljuk, milyen nagy szerepe van az ilyen találkozók alkalmával annak, ha a jelenlévők olyanokat ismerhetnek meg, akik nem lelkipásztorként odaszánt étellel szolgálgják Isten országa épülését. Az ilyen hiteles példának rendszerint sokkal maradandóbb hatása van, mint az előadásoknak. Ezért fontos, hogy a konferenciák elsődlegesen ne seregszemlék legyenek, ahova sokan felvonulnak, hanem ez a fajta bizonyágtétel érvényesülhessen találkozásokban, beszélgetésekben.

A konferenciák többször abban is hasznosak, hogy nyilvánvalóvá legyen: Isten országának építése gyülekezeti határokon átívelő közös ügy. Amikor ebben a maga helyén talán egyedül küzd is valaki, különösen is nem lelkipásztorként, érezhesse, hogy közösségben van azokkal, akik máshol buzgólkodnak hasonló szolgálatban, s átélhet valamit abból a közösségből, amit a fentebbi, hálaadó napra készülő gyülekezet képével szemléltettünk.

Nyilván nehéz lenne számba venni és felsorolni azokat a helyeket és szolgálati formákat, ahol Isten országának közös építése látható módon is megvalósul a lelkészek és nem lelkészek között. Ebbe a munkába, vagy ennek egy kis szeletébe sajátos betekintést enged mégis a Sárospataki Református Teológiai Akadémia hallgatóinak három különböző csoportja. Itt a lelkészképzés mellett az utóbbi években három új felnőttoktatási képzés is elindulhatott: hitoktatói és lelkipásztori-munkatárs képzés, református közösségszervező képzés, valamint a presbiteri és gyülekezeti munkás népfőiskola. Ami a csoportok összetételében különösen is öröndetes: a beiskolázott felnőtt hallgatók zömmel nem azért jelentkeztek a képzésre, mert úgy gondolják, hogy a megszerzett diplomájukkal majd valahol könnyebben kapnak állást, hanem a gyülekezetükben eddig is vállalt önkéntes szolgálatra szeretnének sokszor komoly áldozatok árán is jobban felkészülni. Fokozottan érvényes ez a presbiteri nép-

főiskola résztvevőire. Megható érzés ezekben a csoportokban olyan embereket együtt látni, akiknek – noha nem lelkipásztorok – a gyülekezeti élet legkülönbözőbb területein (gyermek és ifjúsági munka, látogatás, idősgondozás, szervezés, gyülekezeti internetes szolgálat, lelkigondozás stb.) önálló és odaadóan végzett szolgálata van. A találkozásokon nem az a kérdés, hogy mit kell megtanulni, hanem hogy mit ismerhet meg, mit vihet haza magával, hogy hasznosítsa a szolgálatában. A konzultáció állandó tapasztalatcsere is Isten országának munkatársai között. Így nyernek különös hangsúlyt az esti beszélgetések a résztvevők között, s ezen keresztül lehet sajátos lelkülete az órai munkának is. Ezeken az alkalmakon tudatosan is törekszünk arra, hogy minél több lelkészt bevonjuk ebbe a munkába éppen annak érdekében, hogy ezt a munkatársi szemléletet mindkét oldalon erősítsük. Jó érzéssel hallottuk a két évet lezáró beszélgetés alkalmával egyik presbiter testvérünk megállapítását, aki azt mondta: amikor idejöttek, fennállt a kísértése annak, hogy azt keressék, hogyan kell a presbiternek a lelkészével felkészülten szembeszállnia, s Isten itt mégis arra készítette fel, hogy hogyan lehet vele együtt Isten országát építeni.

Kiváltság, hogy az így kibővült feladatkörön keresztül a Sárospataki Teológia a szó szoros értelmében Isten országa sokféle munkatársának találkozási pontjává, és felkészülési állomásává válhatott. Küldetésünknek érezzük ezt a lehetőséget úgy kihasználni, hogy minél szélesebb körben meríthessenek áldást belőle, s presbiterek, gyülekezeti tagok, rajtuk keresztül pedig gyülekezetek megelevenedését szolgálhassa. Szeretnénk ennek a tapasztalatait a lelkészképzésben is hasznosítani.

Tudjuk, hogy amit itt átélhetünk, az csak ízelítő abból, amit különböző gyülekezetekben sokkal többen végeznek, de azt is látnunk kell, hogy hány gyülekezet szenved ennek a munkatársai szolgálatnak a hiánya miatt. Korántsem természetes a gyülekezeti munkatársi közösség.

Rendszerint azzal kezdődik, hogy valakinek, egy esetleg megszokott vallásosságon túl megnyílik a szíve, értelme Isten szavának megértésére. Vágy támad benne az ige megélésére, elkezd keresni, majd érteni a feladatát, s a „fogyasztó keresztyénből” szolgáló, saját küldetéssel rendelkező ember lesz.

Azonban ez a kezdet, s a belőle fakadó folytatás is mindig csoda, Isten Lelkének csodája. E nélkül a csoda nélkül lelkészek és gyülekezeti tagok, vagy presbiterek közötti gondosan felépített munkaközösség is nemes emberi igyekezet csupán, de nem azt látja, s jó szándéka ellenére sem azon munkálkodik, amire Isten hívta.

Csoda kell hozzá. De erre a csodára Isten ígéretet tett. Akiket Isten Lelke megragadhatott, azok hittel és reménységgel munkálkodhatnak együtt ezen

mások életére nézve is, s hálával munkálkodnak együtt azzal, Aki csodát tesz, aki arra méltatott, hogy munkatársai legyünk.

Kísérje áldása országa építésének minden igyekezetét, minden munkatársát!

* * *

A lelkipásztor, presbiter, diakónus tiszte

*(Lieuwe Boonstra: Een prachtige taak. Het werk van predikanten,
ouderlingen en diakenen)*

Elöljáróban

A lelkipásztor, presbiter és diakónus feladatait szeretném röviden összefoglalni e könyvecskében. Bár tudom, hogy Magyarországon a diakónusok munkája másképpen szerveződik, mint a lelkészek és presbiterek teendői, mégis érdekes lehet e három feladatkört összehasonlítani.

E könyvecskében a címben megnevezett tisztségviselők tevékenységét szeretném tanácsokkal segíteni, így jó lenne, ha az itt olvasható ötletek alapján elgondolkodnának feladataikról. Munkámmal lehetővé szeretném tenni, hogy a hollandok és a magyarok kölcsönösen tanulhassanak.

A könyv a gyülekezetek épülését kívánja szolgálni. Érdemes akár részleteiben is földolgozni, és teaestéken vagy más együttléteken megvitatni az itt olvasható anyagot. A beszélgetések elkezdését segíthetik az egyes fejezetekhez fűzött kérdések is.

Végül köszönöm dr. Börzsönyi József professzor úrnak, hogy átolvasta a szöveget, és kritikus megjegyzéseit megosztotta velem.

Remélem, hogy örömmel fogadják e könyvet Kelet-Európa magyarul beszélő részein, s hogy áldására szolgálhat az ottani Református Egyházaknak.

Slochteren, 2000. decembere.

Lieuwe Boonstra

A tisztségviselők helye

A presbitert és a diakónust Jézus hívta el szolgálni, akik Krisztus ajándékai a gyülekezetnek (vö. Ef 4,11).

A tisztségviselők gyülekezettel való kapcsolata különleges: nekik kell táplálniuk és vezetniük a közösséget. Vegyük pl. 1Thessz 5,12-14-et: „kérünk titeket, testvéreink, hogy becsüljétek meg azokat, akik fáradoznak közöttetek, akik előljáróitok az Úrban, és intenek is titeket, és munkájukért nagyon becsüljétek őket. Éljetek egymással békességben. Kérünk titeket, testvéreink, intsetek a tétlenkedőket, biztassátok a bátortalanokat, karoljátok fel az erőtlenekeket, legyetek türelmesek mindenkihez.” Ilyenek Krisztus szolgálói. Kitüntetett és különleges a helyzetük: hiszen egész életükben Krisztus eszközeiként kell munkálkodniuk. Úgy kell szolgálniuk a gyülekezet tagjait, hogy azok Krisztushoz, a jó pásztorhoz találjanak, aki állandóan gondoskodik a nyájáról. A szolgálóknak tehát a jó Pásztor nevében kell táplálni és vezetni a bárányokat (mint a gyülekezet tagjait). Ez az isteni megbízatás különböző feladatokkal jár, melyek közül néhányat megnevezünk:

- A) A tisztségviselők feladata, hogy a rendszeresen fölkeressék a gyülekezet tagjait.
 - B) Az ő megbízatásuk a gyülekezet tagjainak vigasztalása, tanítása és rendreutasítása.
 - C) Mind anyagi, mind lelki szempontból szolgálniuk kell a gyülekezetet.
- (E három gondolatot a következő fejezetekben bővebben is kifejtjük).

Kérdések:

1. Beszéljük meg közösen az 1Thessz 5,12-14 tartalmát.
2. Elfogadjuk-e, hogy a tisztségviselőknek Istentől van megbízatása?
3. Hogyan értelmezzük a Mt 18,15-17-et?

A tisztségviselők feladata

A lelkész feladata

Az első keresztyén gyülekezetekben a prédikátori munkát az apostolok végezték. Később minden gyülekezetben „véneket” választottak a Szentlélek segítségével.

1Tim 5,17 szerint voltak olyan presbiterek, akik a gyülekezet vezetésén túl prédikáltak és tanítottak is. Ez utóbbiakat ma prédikátoroknak nevezzük. Vö. 2Kor 5,18-20: „Mindez pedig Istentől van, aki megbékéltetett minket önmagával Krisztus által, és nekünk adta a békéltetés szolgálatát. Isten ugyanis

Krisztusban megbékéltette a világot önmagával, úgyhogy nem tulajdonította nekik vétkeiket, és reánk bízta a békéltetés igéjét. Tehát Krisztusért járva követségben, mintha Isten kérne általunk: Krisztusért kérünk, béküljete meg az Istennel!”

a) Kijelentés és szolgálat

Az előzőekben már megírtuk, hogy a tisztségviselők feladata a gyülekezet táplálása és vezetése. A lelkészeknél ez az igehirdetésben és szolgálatban jelenik meg. Igehirdetéssel a gyülekezet táplálékot kap, és megtalálhatja a helyes utat. (Vö. Csel 6,4). Isten Igéjét a prédikátoroknak tisztán és csorbítatlanul kell átadniuk a gyülekezetnek (vö. 2Tim 4,1 és 2). A Biblia itt a prédikálás kifejezésére olyan szót (kérüszó) használ, aminek a jelentése: „örömmüzenetet vinni”, várva-várt eseményt fennhangon kihirdetni, proklamálni. Ahogy régen hírnök kürtölte szét a király jövetelét, hogy a nép előre tudhassa, az uralkodó érkezik, ünnep lesz, úgy Isten Országának, a nagy király kegyelmének eljövetelét is kijelentés az örömmüzenet proklamálása előzi meg.

Ám a kegyelem mellett a kijelentésben ott lehet az ítélet is. A Király jövetele nemcsak javunkra szolgálhat, hanem kárunkra is lehet. Gondoljunk csak Noéra: azzal, hogy az igazságot prédikálta, kora embereinek jelentette meg a közelgő ítéletet.

Az Újszövetség a kijelentésre különböző szavakat használ: prédikálni, kijelenteni, hírül adni, híresztelni (Mk 7,36), kiáltani (1Kor 9,27) és kikiáltani (Jel 5,2). Az újszövetségi hírnök elsősorban a kegyelem kijelentője. Azért megy az emberekhez, mert Isten küldte hozzájuk. Prédikációjának lényege: hogy a megtérést és a bűnök bocsánatát jelentse ki az emberek számára, és hirdesse Isten Országának az eljövetelét.

Az Újszövetség egy másik kifejezést is ismer, mely szó szerint evangelizálást, vagyis a jó hírnek, az örömhírnek a hozatalát jelenti. Ahová eljut ez a hír, ott öröm uralkodik. A boldogságot hozza, de egyben a boldogságra vezető utat is jelenti. Az újjászületésen munkálkodik. (Vö. Róm 10,14-15: „De hogyan hívják segítségül azt, akiben nem hisznek? Hogyan is higgyenek pedig abban, akit nem is hallottak? Hogyan hallják meg igehirdető nélkül? És hogyan hirdessék, ha nem küldettek el? Így is van megírva: Milyen kedves azoknak a jövetele, akik az evangéliumot hirdetik!” (Ézs 52,7; 2Kor 5,19-20; Fil 2,29 és 1Thessz 2,13).

A II. Helvét Hitvallás részletesen foglalkozik a prédikátor tiszttel. Eszerint feladatuk a „tanítás”. A hitvallás először 1Kor 4,1-et idézi: „Úgy tekintsen minket minden ember, mint Krisztus szolgáit, és Isten titkainak sáfárait”. E hitvallás említi a „szolga” görög szót, majd magyarázza, hogy e kifejezés

„tulajdonképpen evezősöket jelent, akik egyedül csak a kormányos akaratát figyelik, vagyis olyan emberek, akik nem önmaguknak élnek, sem nem a saját tetszésükre, hanem az uruk kedvére, akinek teljesen a parancsától függenek”. Idézi még Ef 3,3-at és 9-et: „kijelentésével ismertette meg velem a titkot, ahogy előbb megírtam röviden... és hogy világossá tegyem mindenki előtt, mi ama titok megvalósulásának rendje, amely el volt rejtve öröktől fogva Istenben, mindenek teremtőjében a Jézus Krisztus által”. Ezután azt a következtetést olvashatjuk e hitvallásban, hogy Isten titkainak az ismertté tétele és az Úr szolgálata elsősorban Isten Igéjének a prédikálását és a sákramentumok kiszolgáltatását jelenti (II. Helvét Hitvallás, 18. fejezet).

A II. Helvét Hitvallásban az szerepel, hogy az úrvacsoraosztást a lelkész végezze. A szent jegyek kiszolgáltatása az evangélium hirdetéséhez kötődik. Vö. Mt 28,19: „Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevébe, tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam tinéktek” (Károli ford).

E „kiszolgáltatásba” sorolható a nyilvános imádság is. Az 1Tim 2,1-2 különböző imádságokat sorol fel: könyörgés, esedezés és hálaadás. A második vers arról szól, hogy kiért imádkozunk. A vers királyokat és magas méltóságot viselőket említ, akik nemcsak a mindennapi életben, hanem az egyház védelmezésében is nagy felelősséget hordoznak, s azért munkálkodnak, hogy mi, az alattvalók csendes és nyugodalmas életet élhessünk. Az apostol ezen kívül a „minden emberért”, azaz mindenféle rendű és rangú emberért mondandó imádságra is fölszólít.

Vessük egybe a Heidelbergi Káté 49. Úrnapijával: „Adjad, hogy mi és minden ember saját akartunkat legyőzzük, és a te egyedül jó akaratodnak engedelmeskedjünk minden ellentmondás nélkül, hogy így mindenki az ő tisztét és hivatását oly készséggel és hűséggel töltse be, mint az angyalok a mennyben.” A prédikátornak ezért figyelmesen kell járnia a gyülekezet tagjai között, és ügyelnie arra, ami a mindennapokban történik.

b) Legeltetni és őrizni, vezetni és szenvedni

A Jó Pásztor képét már említettük (Ján 10). A prédikátor Isten bárányait, a gyülekezet tagjait füves legelőn legelteti. Közösségben (a templomban), de egyénekenként is (otthonokban) végzi a lelkész a munkáját. Gondoljunk csak Pál búcsújára az efézusi presbiterektől a milétoszi tengerparton. Ott emlékezteti Pál az efézusi véneket arra, hogy ő maga hogyan tanított és hírnökösködött állandóan (Csel 13,38). A családoKNál is arról esik szó, hogy etessék és legeltessék a bárányokat. Összevetve 1Pét 5,2-vel: „Legeltessétek az Istennek köztetek lévő nyáját, gondot viselvén arra nem kényszerítésből, hanem örömeSt;

sem nem rút nyereszkesedésből, hanem jóindulattal.” (Károli ford) A legeltetés vagy őrizet gondolata fontos eleme a Bibliának, különös tekintettel a pásztor tisztségére. A pásztornak volt kötelessége a bárányokat a nyájhoz terelni és ott tartani. Ugyanígy gyakran kell fölszólítani az embereket, hogy maradjanak a közösségben.

A pásztor motívumát az Ószövetségben és az Újszövetségben is megtaláljuk: Ez 34; 1Pét 2,25; Ján 21,15-17; és alapszövegként Csel 20,28: „Viseljétek gondot azért magatokra és az egész nyájra, amelynek őrizőivé tett titeket a Szentlélek, hogy legeltessétek az Isten egyházát, amelyet tulajdon vérével szerzett...” Ez utóbbiban a legeltet és az őriz szó összekapcsolódik egymással. Pál a Csel. 20-ban ösztönzi az efézusi presbitériumot őrizetre, és ez az ösztönzés folytatódik Pálnak az efézusi gyülekezethez való intésében, amikor arról a lelki fegyverzetről ír, amit a hívőknek föl kell öltözniük „ugyanezen dologban vigyázzván minden állhatatossággal és könyörgéssel minden szentekért” (Ef 6,18, Károli ford). Vagyis minden gyülekezeti tagnak van valami kötelessége, feladata, ami nem hárítható át a tisztségviselőkre!

Az Újszövetség igen fontosnak tartja a bárányok felügyeletét, kiemelve a nyáj terelgetésének jelentőségét. A Csel 20,31-ben Pál az efézusi presbitériumot arra figyelmezteti, hogy ő három évig nem szűnt meg Efézusban könnyhullatással inteni mindenkit. Az intésen azt érti, hogy ezzel vissza lehet valakit vezetni a rossz útról. Összehasonlítva az 1Thessz 5,12-13-mal: „Kérünk titeket, testvéreink, hogy becsüljétek meg azokat, akik fáradoznak közöttetek, akik előljáróitok az Úrban, és intenek is titeket; és munkájukért nagyon becsüljétek őket.”

A „vezetés” szó itt arra utal: valakit vezetni, vagy valakiről gondoskodni. Vagy másképpen mondva: vezetni másokat, hogy ők is másokról tudjanak gondoskodni. Egy prédikátornak a haladás érdekében tudnia kell vezetni, de egyben neki is ismernie kell, hogy mit jelent követni valakit. Ebben komoly szerepet játszik a misszió szempontja: észre kell venni a beteg „bárányokat”, vagyis föl kell keresni azokat a veszélyeztetett embereket, akikről gyanítható, hogy el akarják hagyni a közösséget.

A 2Timóteusi levél a szolgáló „szenvédését” említi, például 2Tim 2,3: „Vállald velem együtt a szenvedést, mint a Jézus Krisztus jó katonája”. Ennél az igénél jelentősen eltér egymástól a Károli-féle és az új magyar fordítás. Az új fordítás szinte szó szerint megegyezik a hollanddal, Károlié pedig a tartalmában feleltethető meg azzal. „Te azért a munkának terhét hordozzad, mint a Jézus Krisztus jó vitéze” (Károli). Azt jelenti ez, hogy a prédikátornak bátornak kell lennie, és akár egy katona, felkészülten kell várnia a küzdelmet. Hiszen létezik ellenség, aki támadni akar, s e támadás szenvedést hoz magával, mi-

ként az ellenállók szenvedést okozhatnak a prédikátoroknak. A támadás lehet rágalmozás, lehet üldözés és elnyomás, vagy éppen a gyülekezetben terjedő féltékenység. Mindezek ellenére ne féljünk Isten ellenségeinek a fenyegetésétől, hanem álljunk meg erősen a hitben, és gondoljunk 1Pét 3,14-re: „De még ha szenvednétek is az igazságért, akkor is boldogok vagytok; a fenyegetésüktől pedig ne ijedjete meg, se meg ne rettenjete”. A gyülekezeteket elfedő álarcokat rántsa le a prédikátor, és leplezze le a tévedéseket. A „leplezés” kifejezésére használt szó megcáfolást vagy rendreutasítást jelent. Vö. Mt 18,15: „Ha pedig a te atyádfia vétkezett ellened, menj el, dorgáld meg őt négy szemközt” és 1Tim 5,20: „Akik vétkeznek, azokat mindenki előtt fedd meg, hogy a többiekben is félelem támadjon”.

Összefoglalás

A fentieket röviden összefoglalhatók a következő öt pontban:

- a) A prédikátornak prédikálnia és magyaráznia kell Isten Igéjét.
- b) A prédikátornak ki kell szolgáltatnia a sákramentumokat, és példát kell mutatnia az imádságban.
- c) A prédikátornak vezetnie és legeltetnie kell a nyáját.
- d) A prédikátornak a presbiterek segítségével azon kell munkálkodnia, hogy a gyülekezet mindig az Ige vezetését kövesse.
- e) A prédikátor sosem feledheti el, hogy pásztorként missziói feladatai is vannak.

Kérdések:

1. A Második Helvét Hitvallás a prédikátorokat „vezetőseknek” mondja.
 - a) Érted-e ezt a képet?
 - b) Egyetértesz-e vele?
2. Egyetértesz-e azzal, ami az összefoglalásban található?
3. A következő állításokat beszéljétek meg egymással:
 - a) Egy prédikátornak teljesítenie kell mindazt, amit a presbitérium akar.
 - b) Egy prédikátornak nemcsak pásztornak kell lennie, hanem kormányosnak is.
 - c) Egy prédikátornak éppen elég a vasárnapi prédikációt megtartania. Minden egyéb feladatot a presbiterek végezzenek.
4. Mit tekintesz a prédikátor feladatának? Egyezik-e véleményed azzal ami a fentiekben olvasható?

A presbiter feladata

A presbiterről az Újszövetségben olvasunk. Az apostolok a Szentlélek vezetésével minden gyülekezetben véneket állítottak szolgálatba. Ezeket a véneket nevezzük ma „presbitereknek”. Az Ószövetségben is voltak vének, valamilyen vezetői feladatokat ellátva. Az őskeresztyénség vénei a prédikátorral együtt vezették a gyülekezetet. E munkamegosztással védelmezte Krisztus az egyházát egyesek hatalomvágyó fellépésétől. A presbitereknek tehát irányítaniuk és gondozniuk kell a gyülekezetet. Ehhez kapcsolódóan olvasd el a II. Helvét Hitvallás 18. Fejezetét. E fejezet címe: „Az anyaszentegyház szolgálói; azok rendeltetése és kötelességei”.

Lássunk néhány sort e fejezetből:

„Az Újszövetség népének szolgálait különböző néven nevezik: apostoloknak, prófétáknak, evangélistáknak, püspököknek (felvigyázó), presbitereknek (vének), pásztoroknak (lelkész, lelkipásztor) és tanítóknak (1Kor 12,28; Ef 4,11...)”

„Minden egyházi szolga pedig egy és ugyanazt a hatalmat, illetve hivatalt kapta. Bizonyára kezdetbe a püspökök vagy presbiterek az egyházat közös munkával kormányozták. Egyik sem helyezte magát a másik elé, és egyik sem bitorolt nagyobb hatalmat vagy uralmat püspöktársaival szemben. Nem felejtették el ugyanis a mi Urunk szavait: 'aki közületek első akar lenni, legyen a ti szolgátok' (Lukács 22,26), tehát megmaradtak az alázatosságban, és kölcsönös segítséggel támogatták egymást az egyház kormányzásában és fenntartásában...”

„Az egyházi szolgák feladatai sokfélék, ezeket azonban a legtöbben két dologra vezetik vissza, amelyekben minden más bennfoglaltatik: Krisztus evangéliumának tanítására és a sákramentumok helyes kiszolgáltatására...”

a) Legeltetni és vezetni

A lelkészi tennivalókról szólva beszéltünk már a pásztori teendőkről, vagyis arról, hogy a bárányokat Isten Igéjének füves legelőire kell vezetni. Ám a pásztori motívum ennél sokkal többet jelent. Jelenti a nyájról való gondoskodást, a nyáj érdekében való közbenjárást, illetve az eltévedt bárányok megkeresését és visszahozatalát. Ezt a gyülekezeti munka missziói feladatainak mondjuk, melyeket leginkább a presbitereknek kell végezniük. Ugyanazokat az igéket, amiket már idéztünk a prédikátorok tennivalóiról szólva, itt is megemlíthetjük: János 10, 1Péter 5, de Jeremiás 3,15 is: „Adok majd nektek szívem szerint való pásztorokat, akik hozzáértéssel és okosan legeltetnek benneteket” és 23,4: „Olyan pásztorokat is adok melléjük, akik jól pásztorolják őket. Nem kell többé félniük és rettegniük, számba sem kell venni őket – így szól

az Úr”. Ezekből az igeversekből az is kitűnik, hogy nem beszélhetünk rangsorról prédikátor és presbiter között. Persze, a presbiter tennivalói nem merülhetnek ki csupán az irányításban.

Említettük, hogy régtől fogva, már az Ószövetség idején voltak vének, akik valamilyen vezetői szerepet töltöttek be. Róluk főképpen Mózes II. könyvében hallunk, például 3,16-ban: „Menj, gyűjtsd össze Izráel véneit...” vagy 19,7: „Azután lejött Mózes, és összehívta a nép véneit...”. A vének a törzsek bölcseknek tartott vezetői voltak, akik a fiatalabb generációt segítették az útján. Kánaán földjén inkább a városok vezetőire hallgattak az ott élők. Ez a pásztori motívum újra fontos szerepet kap az Újszövetség véneinek feladataiban. Valóban fontosnak kell tekintenünk az irányítást, de nem annyira az „uralkodás”, mint inkább az „útmutatás, jó irányba vezetés” értelmében.

Mind az Ó-, mint az Újszövetségben úgy értesülünk a vének munkájáról, hogy nem olvashatunk sehol e tisztség elrendeléséről. Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv 11,30-ban olvasunk először a fiatal keresztyén egyház véneiről: „Ezt meg is tették, és elküldték Barnabással és Saullal a gyülekezet elöljáróihoz”. Nem sokkal ezután szerepel, hogy az apostolok minden létrejött gyülekezetben presbitereket állítottak szolgálatba, Csel 14,23: „Miután pedig választottak nekik gyülekezetenként véneket, imádkozván böjtölésekkel egybe, ajánlák őket az Úrnak, kiben hittek vala” (Károli). Az apostolok és vének között igen szoros együttműködés lehetett (Csel 15). A Csel 21,18-ban olvasuk, hogy a jeruzsálemi gyülekezetet a vének vezették: „Másnap eljött Pál velünk együtt Jakabhoz; ahol a vének is jelen voltak mindnyájan” Munkájuk azt jelenti, hogy mindent megtesznek azért, hogy a nyáj legelhessen. Nézd a Csel 20,29-31-et: „Tudom, hogy távozásom után dühös farkasok jönnek közéték, akik nem kímélik a nyáját. Sőt közületek is támadnak majd férfiak, kik fonák dolgokat beszélnek, hogy magukhoz vonzzák a tanítványokat. Vigyázatok azért...”. A presbiterek Istent szolgálják, ezért sem gondolkozhatnak könnyelműen Isten gyülekezetében végzendő munkájukról.

b) Vén és felvigyázó

„Vén”-re és „felvigyázó”-ra az Újszövetségben két különböző kifejezést találunk. A presbiter jelenti a „vén”-t, az episcopus pedig a „felvigyázó”-t. A Római Katolikus Egyház az első szónak a papot, a másodiknak a püspököt felelteti meg. Ezzel olyan rangsort vezetett be, amit ezek a kifejezések nem sugallnak. E szavakat inkább úgy kell tekintenünk, mint amelyek egymást kiegészítik: a „vén” szó a presbiteri funkciót, a felvigyázó pedig inkább a presbiter feladatát jelenti. Szolgálatuk kettőssége feladata még ma is érződik: a presbiterek a lelkészekkel együtt egy tanácsot, az egyháztanácsot alkotják. E testület-

ben a presbiterek, a vének bölcsessége kap szerepet. De ők egyszerre felvigyázók is, akik ügyelnek a bárányokra, és vezetik őket igaz úton. Lásd 23. zsoltár 3. verse: „Igaz ösvényen vezet az ő nevéért”.

c) Gyülekezeti tagok látogatása

A presbiterek arra ügyelnek, hogy a gyülekezeti tagok életüket a Szentírás tanítása szerint vezessék. Ezért rendszeresen fel kell keresniük a gyülekezet tagjait, hogy Isten Igéjével vigasztalják, intsék és tanítsák őket. Meg kell mutatni a helyes utat azoknak, akik hamis tanításokat követnek, és vissza kell segíteniük a helyes útra az életük vezetésében eltévelyedteket. Az ige szellemében azokat kell meginteniük, akik megkeményedtek a bűneikben. Olvasunk csak a Heidelbergi Káté 31. Vasárnapját, a 85. kérdést és választ: „Mi módon nyílik meg és zárul be a mennyország a keresztyén egyházi fegyelem által? Olyan módon, hogy Krisztus parancsolatából azok, kik jóllehet névleg keresztyének, de nem keresztyén tant és életet folytatnak, miután egynéhány-szor atyafiságosan intést kaptak, de tévelygéseikkel és bűneikkel fel nem hagynak, az egyháznak, vagy azoknak, akiket az anyaszentegyház arra rendelt, bejelentetnek. És ha intésökre sem térnek meg, akkor azok a szent sákramentumoktól való eltiltás által kirekesztik őket a keresztyén gyülekezetből, és így Isten maga is kizárja őket Krisztus országából. De viszont, ha igazi megjobbulást ígérnek, és azt megbizonyítják, mint Krisztusnak és az egyháznak tagjai, ismét visszafogadtatnak.”

Ahhoz, hogy a presbiterek hűséggel tudják végezni Isten nyájának pásztrolását, szorgalmasan kell kutatniuk a Szentírást, és gyakorolni magukat Isten szolgálatában. Olvassuk el ezzel kapcsolatban az 1Tim 3,1-7-et és 4,7-8-at.

A családokat és a magányos embereket rendszeresen kell látogatni. Itt nem annyira a kemény dorgálásra van szükség, hanem úgy inteni őket, ahogyan a Jó Pásztor gyengéden gondoskodik a bárányairól.

A presbitereknek a feladata ügyelni arra, hogy a gyülekezetben minden békességben és jó rendben történjen, azon a módon, ahogy Jézus kívánta. Vö. 1Kor 14,33 és 40: „Mert Isten nem a zűrzavarnak, hanem a békességnek Istene... Minden illendően és rendben történjék”. A békesség azonban nem csak annyit jelent, hogy nincsen viszálykodás a gyülekezetben, hanem azt is, hogy nem tudnak befurakodni hamis tanítók, akik szétszórják a nyájat, ahelyett hogy összegyűjtenék.

d) A presbiterekkel szembeni követelmények

Mindenekelőtt az 1Tim 3,1-7-ben és Tit 1,7-9-ben közli Pál apostol a gyülekezettel, milyen feltételeknek kell megfelelni a presbiteri tisztben.

A presbitereknek nagyszerű feladatuk van (1Tim 3,1), ám nem kell idealizálnunk ezt a tisztséget, mert ellátása sokszor teljes embert és önfeláldozást követel. De úgy sem kezelhetjük, mintha semmit sem jelentene.

Amikor az igében a presbiteri tisztség feltételeiről olvassuk, három elem tűnik fel:

1. A tisztségviselőnek nem kell magasan kvalifikálnak lennie.

2. Az 1Timóteusi és a Titushoz írt levélben Pál világos föltételeket szab a presbiteri tisztséggel kapcsolatban.

3. Előrehaladást tapasztalhatunk az üdvtörténetben, amikor III. Mózes 21-et hasonlítjuk össze 1Timóteus 3-mal és a Titus 1-gyel, ugyanis míg az Ószövetségben a hangsúly inkább a gyakorlati tényezők, addig az Újszövetségben az etikai elemek hangsúlyosabbak.

Az első föltétel, hogy a presbiter feddhetetlen legyen. E szóval általános normát fogalmaz meg az Újszövetség, ami azt jelenti, hogy egy presbiternek minden tekintetben tisztának és erkölcsösnek kell lennie, hogy semmilyen tekintetben ne lehessen rábizonyítani valamilyen tisztátalanságot.

A második föltétel, hogy a presbiter egyfeleségű férfi legyen. Erről az apostol más helyen is szól, számára láthatóan nagyon fontos ez a kérdés. A kifejezés nem azt jelenti, hogy ne legyen felesége a presbiternek, hanem azt, hogy semmiképpen ne legyen házasságtörő. Ez a vétek előfordul az egyházban is, mindenekelőtt azért, mivel Krisztus és a gyülekezet kapcsolatát is legtöbbször a házasság hasonlatával írják le. Vö. Ef 5,32: „Felette nagy titok ez, de én a Krisztusról és az egyházzal szólok”.

A presbiteriség harmadik feltétele az, hogy józan, vagyis „mértékletes” legyen, s ne vágyjon minél nagyobb luxusra.

A negyedik föltétel, hogy a presbiter „meggondolt, higgadt” legyen. Leginkább az önuralom kifejezéshez áll legközelebb e szó jelentése. Az otthoni, gyülekezeti vagy munkahelyi beszélgetésekben olyan legyen a presbiter, akiről mindenki tudja, hogy képes uralkodni magán.

Az ötödik föltétel az, hogy a presbiter legyen képzett, művelt, de olyan, aki tisztában van saját korlátaival.

A hatodik föltétel az, hogy a presbiter legyen vendégszerető. Keleten a vendégszeretet fontos erény volt. A fiatal keresztyén egyházban ezt különösen az állandóan úton lévő prédikátorok miatt emlegették, akiket a gyülekezet tagjainak illetett vendégszeretettel és barátsággal fogadniuk.

A hetedik föltétel, hogy a presbiternek jól kell tudnia tanítani másokat. Vagyis képesnek kell lennie arra, hogy átadja másoknak a Bibliából tanultakat.

A továbbiakban négy negatív és három pozitív feltétel következik.

A negatívak: ne legyen részeges, ne legyen indulatos, sem verekedős, sem pénzsóvár, valamint ne a frissen megtértek közül legyen megválasztva.

A pozitív feltételek: legyen barátságos, azaz szelíden viseltessen mások iránt, saját házáat jól igazgassa, és a kívülállók, mint pl. az éjjeli őrség, kedvező bizonyosságot tegyenek róla.

Amikor a Tit 1-et ajánljuk olvasásra, föltűnhet, hogy ebben a szakaszban tulajdonképpen nem találunk semmilyen új szempontot a presbiterektől megköveteltekkel kapcsolatban. Pál ugyanis itt a mindennapi életre vonatkozó megjegyzést tesz, azt kérve a presbitertől, hogy Isten házának jó őrizője legyen. Tit 1 végkövetkeztetése tehát az, hogy a presbiterek tanítása és életvezetése ne térjen el egymástól.

e) Fegyelmezés

A fegyelmezéssel kapcsolatban három dologra kell figyelniünk, mégpedig arra, hogy ki fegyelmez, hogy kit fegyelmeznek, és hogy milyen céllal fegyelmezik az illetőt.

A fegyelmezés a közösségben kezdődik, mégpedig személyes figyelmeztetéssel, amikor a gyülekezeti tagok egymás között vannak. Tulajdonképpen önmagunkkal kell kezdeni a fegyelmezést, hiszen mindennek alapja az önfegyelem. Vö. Mt 18,15-20. Idézzük is 15-től 17. versig: „Ha vétkezik atyádfia, menj el hozzá, intsd meg négy szemközt; ha hallgat rád, megnyerted atyádfiát. Ha pedig nem hallgat rád, végy magad mellé még egy vagy két embert, hogy két vagy három tanú szava erősítsen meg minden vallomást. Ha nem hallgat rájuk, mondd meg a gyülekezetnek. Ha pedig a gyülekezetre sem hallgat, tekintsd olyanak, mint a pogányt vagy a vámszedőt”. A fegyelmezésnek sosem szabad a gyülekezeten kívüliekre kiterjednie, kizárólag a közösségen belül lehet-e gyakorolni.

Ha egy gyülekezeti tagot meg kell inteni valami miatt, akkor ezt először az egész közösség nevében tegyék. Ha azonban az illető nem hallgat a gyülekezet egészének szavára, akkor már a presbitériumnak kell fegyelmeznie. Ekkor a presbitérium eltilthatja az úrvacsorázástól, kiközösítve ezzel őt a gyülekezeti közösségből. Ezalatt a gyülekezetnek imádkoznia kell érte. Így a presbitérium és gyülekezet együttesen vállalja a felelősséget.

Fegyelmezni minden gyülekezeti tagot kell, amikor szükségesnek látszik, hiszen mindenki a presbitérium „felügyelete és fegyelmezése” alá van rendelve. Egy gyülekezeti tagot általában amiatt intenek meg, mert az valamelyik bűnében megkeményedett. Ekkor az érintett megtagadta, hogy figyeljen a gyülekezet és presbitérium intéseire.

Azt, hogy milyen céllal kell gyakorolnunk a fegyelmezést, azt Kálvin Intitúciója világosan összefoglalta (IV, 12,5). Az áll ebben a szakaszban, hogy a gyülekezetnek az egyházi fegyelmet Isten dicsőségére kell gyakorolnia, továbbá fent kell tartania Isten gyülekezetének a szentségét, illetve munkálnia kell a bűnös ember megszabadítását. Hasonlítsuk ezt össze a már korábban idézett szakaszokkal, a Heidelbergi Káté 31. vasárnapjával, illetve a II. Helvét Hitvallás 18. fejezetével. E hitvallásból idézzük a következő szabályt: „Mint-hogy pedig mindenképpen szükséges, hogy legyen az egyházban fegyelem, és a régienél hajdan szokásban volt a kiközösítés és voltak egyházi ítélszékei is Isten népének, amelyek által bölcs és kegyes férfiak gyakorolták ezt a fegyelmet, az egyház szolgálóinak az is feladata volt, hogy ezt a fegyelmet a tagok épülésére az időkhöz, a közállapotokhoz és a szükséghez szabva gyakorolják. Itt mindig szem előtt kell tartani azt a szabályt, hogy mindenek ékesen és jó renddel legyenek, zsarnokoskodás és pártoskodás nélkül.” (Szabadi Béla ford, Konventi Sajtóosztály, Bp., 1954.)

f) Összefoglalás

A fentieket röviden összefoglaljuk.

A presbiter dolga:

1. Ügyelni arra, hogy a gyülekezeti tagok a tanítás tekintetében a Szentírást követik e, s hogy életük vezetését is ehhez igazítják-e.
2. Segíteniük kell abban, hogy az eltévelyedett gyülekezeti tagok visszatérjenek a közösséghez (ez a presbiteri munka missziói aspektusa).
3. Vigyázniuk kell arra, hogy a gyülekezetben minden békességben és jó rendben történjen.
4. Azért kell munkálkodniuk, hogy a gyülekezet egyre jobban tükrözze Krisztust szentségét.

Kérdések

1. Egyetértesz-e azzal, hogy presbiterek látogassák a gyülekezet tagjait? Fejtsd ki ennek előnyeit és hátrányait.
2. 1Timóteus 3,1-7-ben és Titus 1,7-9-ben a presbiteriség feltételeiről olvassunk. Beszéljétek meg egymással a feltételeket, majd vonatkoztatásot azokat magatokra. Milyen tanulságokat, következtetéseket lehet levonni ezzel kapcsolatban?
3. Beszéljétek meg Máté 18,15-20-at egymással, majd vessétek össze az e) pont alatti szövegrésszel. Egyetértesz-e az itt leírtakkal?
4. Egyetértesz-e az összefoglalással?

A diakónus feladata

A Szentírás azt tanítja, hogy az irgalmasság Krisztus szeretetéből fakad. Krisztus azért jött e világba, hogy szolgáljon, és azért, hogy Önmagát áldozza azokért, akik nyomorúságban voltak. Krisztus példáját követve az első keresztyén gyülekezet mindig gondoskodott arról, hogy közösségükben soha senki se szenvedjen szükségét semmiben. Ezért mindenkinek szükségei szerint nyújtottak segítséget. Lásd erre nézve a Csel 2,45 és 4,34-ben: „Vagyonukat és javaikat eladták, szétosztották mindenkinek: ahogyan éppen szükség volt rá... Nem volt közöttük egyetlen szűkölködő sem, mert akiknek földjük vagy házuk volt, eladták azokat, az eladott javak árát pedig elhozták, és letették az apostolok lába elé”.

Az Úr ma is vendégszeretetre, áldozatkészségre és irgalmasság gyakorlására hív bennünket, hogy gyöngék és segítségre szorulóknak Isten népének örömeivel beteljesedhessenek. Krisztus gyülekezetében senki se éljen vigasztalanul betegség, magányosság vagy szegénység szorításában. Lásd erre vonatkozóan a következő részeket: Mt 25,31-45; Róm 12,13; Zsid 13,2.16; 1Pét 4,9; 5Móz 14,28-29; 16,11.14 és 24,19-21. Ezek közül Róm 12,13-at idézzük: „A szentekkel vállalatok közösséget szükségükben, gyakoroljátok a vendégszeretetet”.

E szolgálat gyakorlásának lehetővé tétele miatt ajándékozott Krisztus a gyülekezetének diakónusokat. Több helyen olvashatjuk a Bibliában, hogy az apostolok a különböző feladatokra különböző tisztségviselőket választottak, amikor sok egyéb munkájuk miatt nem voltak abban a helyzetben, hogy e szolgálatokat megfelelően teljesíthették volna. Ezekkel kapcsolatban olvasd el Fil 1,1-et; 1Tim 3,8-13-at és Csel. 6,1-7-et.

Idézzük az 1Tim 3-ból a 8., 9. és 13. verset:

„Hasonlóképpen a diakónusok tiszteletre méltók legyenek, nem kétszínűek, nem mértéktelen borivás rabjai, nem rút haszonlesők, hanem olyanok, akikben megvan a hit titka tiszta lelkiismerettel... Mert akik jól szolgálnak, tisztességet szereznek maguknak, és nagy bátorságot nyernek a Jézus Krisztusba vetett hit hirdetésére (Lásd még Károli szerint: sok bizodalmat a Jézus Krisztusban való hitben)”.

a) Irgalmasságot cselekedni

Az „irgalmasság” szó gyakran szerepel a Szentírásban. E kifejezés azt jelenti, hogy Isten megkönyörül a bűnösökön, s lelki nyomorúságukból kimentti őket. Isten irgalmassága a bűnbocsátó szeretet és a szövetségéhez való örök hűség. Vö. Zsolt 103,8-10: (Károli: „Könyörülő és irgalmas az Úr, késedelmes a haragra és nagy kegyelmű. Nem feddődik minduntalan, és nem tartja meg ha-

ragját örökké. Nem bűneink szerint cselekszik velünk, és nem fizet nekünk a mi álnokságaink szerint.”). Lásd még a JerSir 3,22-23-at (Károli: „Az Úr kegyelmessége az, hogy még nincsen végünk; mivel nem fogyatkozik el az ő irgalmassága! Minden reggel meg-megújul; nagy a te hűséged!”).

Az irgalmasság nemcsak lelki nyomorúságból, hanem kézzelfogható, anyagi szükségből való megszabadítást is jelent. Amint Krisztus a földi életében segítette az embereket, úgy kéri, hogy mi is kövessük Őt ebben. Ez a diakóniai szolgálat az első keresztyén gyülekezetben különleges módon működött. Amint valahol nyomorúságot tapasztaltak, azonnal segíteni próbáltak, hiszen pénzüket és anyagi javaikat a szentek közösségének szolgálatára bocsátották. Hasonlítsuk össze a Csel. 4,32-35-öt az 5 Móz 14,28-29-cel! Ami az Ószövetségben előírás volt a nyomorúságban lévők ellátására, az a pünkösd utáni első keresztyén gyülekezetben valóra vált. Így gyűjti Krisztus az egyházát, így védelmezi és táplálja azt.

b) Amit a diakónustól követelnek

Az 1Tim 3,8-13 felsorolja azokat a sajátos követelményeket, amelyeknek a diakónusok meg kell feleljenek.

A diakónusnak elsősorban tiszteletre méltónak kell lennie, vagyis fontos, hogy fellépése mind egyházon belül, mind azon kívül egyaránt tiszteletet váltson ki.

Másodszor ne legyen kétszínű. Azaz mindenkivel szemben becsületesen és egyenesen viselkedjen.

Harmadszor ne legyen rabja mértéktelen borivásnak. Ez a presbitertől is megkívánt elvárás. Egy iszákos nem tudja jól elvégezni a munkáját, és úgy a gyülekezeten belül, mint kívül sok szóbeszédre adhat okot.

Negyedszer ne legyen nyereségvágyó. A haszonlesés a diakónusok munkájában különösen veszélyes tulajdonság lenne, hiszen segítségükért állandóan anyagi juttatást igyekeznének megszerezni.

Ötödször a 9. és 10. versekben olyan dolgokról olvasunk, amelyeknek a helyes tanításhoz és élethez van közük.

E követelményekből kiderül, hogy egy diakónust éppolyan alaposan meg kell vizsgálni, mint egy presbitert. Hozzájuk hasonlóképpen egyetlen feleségük lehet, s a saját családjukat nekik is jól kell tudniuk igazgatni. A diakónusoknak minden adományukkal és erejükkel Isten Országát kell szolgálni.

c) Szolgálati hangsúly

Szóltunk már arról, hogy Krisztus gyülekezetében senki sem élhet vigasztalanul. A diakónusoknak mindenekelőtt az a kötelességük, hogy erről a szolgál-

latról gondoskodjanak. Otthonaikban kell felkeresniük a családokat, ugyanis így tudnak a leghatékonyabban segíteni a rászorulóknak. A diakónusok Krisztus nevében osztják szét az adományokat, s ezzel a gyülekezeti tagoknak is jó példát mutatnak. Amint az Üdvözítő is eljött e világra, hogy szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért (Mt 20,28: „valamint az embernek Fia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és adja az ő életét váltságul sokakért”), úgy a diakónusoknak is mind szóval, mind tettel ekképpen kell szolgálniuk. Keresd meg a Bibliában az alábbi szakaszokat:

1Thessz 3,12; 2Pét 1,7 és Gal 6,10. A Heidelbergi Káté 21. vasárnapja beszél a szentek közösségéről: a hívők egyenként és együttesen! Az örömmel végzett szolgálat kettős örömet ad, hiszen ha másvalakit megörvendeztetsz, te magad is örülsz! (2Kor 9,7: „Mindenki úgy adjon, ahogy előre eldöntötte szívében, ne kedvetlenül vagy kényszerűségből, mert a jókedvű adakozót szereti az Isten”)

Összefoglalás

Röviden összefoglaljuk a fentieket.

A diakónus kötelességei

1. A gyülekezet tagjait szolgálatra serkenteni.
2. Krisztus nevében pénzt gyűjteni és osztani.
3. A nyomorúságban lévőket bátorítani és vigasztalni.

Kérdések

1. Egyetértesz-e e fejezet tartalmával? Indokold válaszod!
2. Az 1Tim 3-ban a diakónusi hivatás feltételei olvashatók. Beszéljétek meg egymással e feltételeket, majd vonatkoztassátok azokat magatokra. Milyen tanulságokat, következtetéseket lehet levonni ezzel kapcsolatban?
3. Egyetértesz-e az összefoglalással?

* * *

Nemzedékek találkozása és együttműködése a gyülekezetben

✍ *dr. Imre Sándor*

A mindig, de napjainkban különösen aktuális kérdést vizsgáljuk meg először, néhány gyakorlati példát bemutatva, Jézus Krisztus környezetében és család-jaink mindennapjaiban.

I. Nemzedékek találkozása és együttműködése Jézus Krisztus környezetében

Odavitték hozzá a kisgyermeket is, hogy kezét rájuk tegye. Amikor ezt a tanítványok látták, megdorgálták (elutasították) őket. Jézus azonban magához hívta őket és ezt mondta: Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket és ne tiltsátok el őket tőlem, mert ilyeneké az Isten országa. Bizony mondom nektek, aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyerek, semmiképpen sem megy be abba. Lukács 18,15-17.

A történet azért elgondolkoztató vizsgálódásunk tárgya szempontjából, mert a tanítványok, a kisgyermek szülei és Jézus ugyanahhoz a nemzedékhez tartoznak, s a kisgyermek szüleit megdorgáló (elutasító) tanítványok állnak útjában a gyermekek megáldásának, Jézus és a kisgyermek találkozásának. Jézus üzenete nyilvánvaló: Ő átlépi a nemzedékeket elválasztó határvonalakat akkor is, ha mi, akár tanítványként, akár szülőként, félreértésből vagy tudatlanságból akadályokat támasztunk.

Volt a farizeusok között egy Nikodémus nevű ember, a zsidók főembere (a Nagytanács tagja). Ez elment Jézushoz éjjel és azt mondta: „Mester, tudjuk, hogy te Istentől jöttél tanítóul, mert senki sem teheti azokat a jeleket, amelyeket te teszel, csak ha vele van az Isten. Jézus így felelt neki: Bizony, bizony mondom néked, ha valaki újonnan nem születik, nem láthatja meg az Isten országát. Megkérdezte tőle Nikodémus: Mi módon születhetik az ember, ha vén? Vajon bemehet-e másodszor az anyja méhébe és megszülethetik-e? Jézus így válaszolt: Bizony, bizony mondom néked, ha valaki nem születik víztől és Lélektől, nem mehet be az Isten országába.” János 3,1-5.

Az a körülmény, hogy Jézus tiszteli az őt meglátogató idős embert és – egy későbbi versben – Izrael tanítójának nevezi, nem akadályozza meg annak felismerésében, hogy valami régóta hiányzik a méltán nagy tekintélyű ember

életéből. S Jézusnak van bátorsága ezt kimondani: Minden érdemed dacára, jelenlegi állapotodban, soha nem fogsz bejutni az Isten országába. Mert az Isten országába való bejutás nem érdemeink egyenes következménye, mint, jó esetben, egy magas pozíció vagy kitüntetés elnyerése. Nikodémus, az „Istentől jött fiatal tanítótól” (Jézustól) rövid kérdezetés után, ellenvetés nélkül elfogadja, hogy Isten országát csak az láthatja meg, aki előbb újjászületik víz és Lélek által. Milyen tehertétel az újjászületésre képtelen vezető, s a megújulás milyen csodálatos forrása a víz és Lélek által újjászületett vezető egy közösség élén! A nemzedékek közötti őszinteség és tisztelet, szeretet és bizalom Isten egyik eszköze az újjászületés felé vezető úton.

II. Nemzedékek találkozása és együttműködése a családban

4 éves unokánkkal, Petruskával és szüleivel átmenetileg együtt laktunk, míg házuk átalakítása 2008-ban megtörtént. Gyakorló nagyapaként, ekkor találkoztam a 21. században megszülető és felnövekvő új nemzedékkel.

- Papa, te az én barátom vagy! – erre a kedves és közvetlen kijelentésre akkor került sor, mikor már néhány magyar népmese és népdal, játék és séta összekötött bennünket, s bármiről is volt szó, beszélgetésünk előbb-utóbb valamilyen székelyes, meseszerű fordulatot vett, amin mindketten jól mulattunk.

- Papa, ne magadban játsszál, velem játsszál! – ezt az észrevételt akkor kaptam, mikor Petrus belerúgott abba az összerakható játékba, amivel már majdnem készen voltam. A figyelmeztetés, mely nemcsak nekem, de egész nemzedékemnek szól, azóta is sokszor eszembe jut.

- Papa, most úgy meséld el, hogy én is szerepeljek benne! – ez a kérés egy bibliai történet (Jézus családjának menekülése Egyiptomba) elmesélése közben hangzott el. Milyen más lenne, ha a Biblia olvasása közben mi is átelnénk, hogy a „történet” nemcsak nekünk, de egyenesen rólunk szól.

- Hello, Ida! – ez a történet sokkal régebbi keletű. Fiaink még óvodások voltak, s az óvodába vitelnél, vagy, nagyritkán, ha este, szülők, elmentünk valahová, Ida Néni, a Gyülekezet pénzbeszédője, egyedülálló, családdal nem rendelkező idős asszony volt segítségünkre. Ida Néni és a gyerekek nagyon megszerették egymást. Ida Néni pótnagymamának tekintette magát, ami igaz is volt, mert a nagyszülők több száz kilométerre laktak tőlünk. Egyszer csak halljuk, hogy fiaink így köszöntik a megérkező pótnagymamát: Hello, Ida! Megdorgáltuk a fiúkat, de Ida Néni védelmébe vette őket: Tessenek hagyni! Olyan jól esik, hogy így szólítanak engem.

III. Nemzedékek találkozása és együttműködése a gyülekezetben

• Szólj, szólj hozzám, Uram, mert szolgálod hallja szódat! – egy idős presbiter házaspárral, akik koruknál fogva szüleink nemzedékéhez tartoznak, rendszeresen összejövünk. Ők mondták el a következőket: Imádkozni szoktunk, s Isten meghallgatja imáinkat. Vannak viszont helyzetek és pillanatok, amikor csendben, magunkat teljesen elengedve, a megoldást az Úrtól várjuk. S a megoldás megérkezik.

Hány meggondolatlan lépéstől, hány felesleges úttól óvott meg már a néhány perces kikapcsolódás, az alázatos és csendes odafigyelés az Úr szavára!

A nemzedékek együttműködésének célja Isten rendelése szerint, hogy segítsük egymást Isten országának megtalálásában, hogy újjászületett emberek lehessünk. Jézus a jövőnk, együtt kövessük Őt.

* * *

Az igehirdetés közösségteremtő ereje

✍ *Dr. Kozma Zsolt*

Mindannyiunk törekvése, hogy ott, ahol elhangzik az igehirdetés, közösség alakuljon, illetve ott, ahol van (formális) közösség, az igehirdetés tegye lelkileg tartalmasabbá. A fenti mondat értelmében nemegyszer tapasztalhattuk, hogy a közlés (kommunikáció) közösséget (communio) hoz létre, de azt is, hogy egy, már meglévő közösségben könnyű a közlés. Természetesen itt, most a gyülekezetet (közösséget) létrehozó igehirdetésre (közlésre) gondolunk. Az általános helyzet viszont az, hogy van gyülekezet, s mindannyiunk célja, hogy ebben a közösségben olyan igehirdetés történjék, amely ezt megerősíti, lelkileg állandóan megújítja. Amikor tehát az igehirdetés közösségteremtő erejéről beszélünk, nem szervezetileg új csoportokra gondolunk, hanem minőségteremtésre, a meglévők (gyülekezet, presbitérium, diakóniai csoport) lelki megújulására.

1. Elvi megalapozás

Az igehirdetés közösségteremtő erejéről beszélve, leginkább arra gondolunk, hogy az igehirdető miképpen tudja felvenni a kapcsolatot a gyülekezeti közösségekkel. Az igehirdető egyháznak állandóan megújuló kérdése ez, s bizonyára a jövőben még inkább az lesz. A következőkben én is többnyire erre fo-

gok kitérni. Azonban lényeges kérdés az is, hogy a közösség tagjai hogyan viszonyulnak egymáshoz, azaz a communion belül történik-e, s hogyan kell történnie a kommunikációnak. Ennek a helyzetnek, és következményének a felfedéséhez újszövetségi alapra nyúlok vissza. A görög koinónia (az Újszövetségben 20-szor fordul elő) több, mint az, amit az ószövetségi szövetség fogalma kifejez. A szövetség rendszerint két, egységre lépett fél közötti jogi helyzet, azaz kölcsönös kötelezettségeknek a hivatalossá tétele. Ezen túl, a koinónia olyan életközösség, amelyben létrejön a tagok közötti közlés, egy oda-vissza áramlás, a lelki és anyagi javak kölcsönös kicserélése. A másik életében való részvétel, a másik életének hordozása jóban, rosszban. Erről is fogok szólni dolgozatom második felében.

A címben meghatározott téma kötelez, hogy azokról a feltételekről és feladatokról beszéljek, amelyeket az igehirdetőnek kell szem előtt tartania és vállalnia, és azokról, amelyek a közösségre hárulnak. Azonban ezek csak becsületes törekvések maradnak a Lélek munkája nélkül. A Szentlélek közösségteremtő erejére már az Ószövetségben több példát találunk. Jézus Krisztus pedig azzal kezdi igehirdetői munkáját, hogy kijelenti: „Az Úr Lelke van énrajtam...” (Lk 4,18). Az első pünkösd története a legjobb példája annak, aminek történnie kell, s ami megtörténik ma az egyházban. A Lélek kitöltött a tanítványokra és a gyülekezetre, Péter apostol prédikált, s háromezer emberből megalakult a gyülekezet. Prédikációinkban már-már közhellyé kezd válni, hogy az Ige és a Szentlélek együtt-munkálkodásáról beszélünk, pedig így volt egykor ott, Jeruzsálemben, és így van ma is. Ezért megengedett számomra, de kötelezett is vagyok, hogy a témát így fogalmazzam meg: A Lélek általi igehirdetés közösségteremtő ereje.

Pál apostol a Korinthusi első levél 12. és 13. rész elején a kegyelmi ajándékok közléséről (áramlásáról) beszél, s ezek között említi az igehirdetésnek megfelelő prófétálást is, majd arról, mit jelent ezeken felül a szeretet. A szeretet nem kegyelmi ajándék, hanem olyan, az emberek közötti „társág”, amelyen keresztül a kegyelmi ajándékok eljutnak a közösség tagjaihoz, egymáshoz. A már említett szóhasználat értelmében a szeretet az a közeg, amely lehetővé teszi, hogy a kommunikáció útján létrejöjjön a communion. Egyszerűbben és kizárólag: ha az igehirdető és a gyülekezet, ha a közösség tagjai között nincs meg a közvetítő szeretet, nem jön létre az Isten szerinti közösség, vagy az apostol szóhasználatában (igaz, másra vonatkoztatva) „csak a levegőbe fogtok beszélni” (1Kor 14,9).

Összefoglalva az eddigi tisztázó fejtegetést: Az igehirdetésnek akkor van közösségteremtő ereje, ha a tagok kérik, hogy a Szentlélek munkálkodjék közöttük, és akkor, ha azt a szeretet közvetíti.

2. Jézus közösségteremtő igehirdetése

Ahol Jézus megjelent, ott közösségek alakultak, és ez egyaránt tulajdonítható a személyében adott isteni erőnek és magának az igehirdetésének. Így volt ez, mielőtt tanítványaival felment a hegyre (Mt 5,1), amikor a Genezárét-tó partján ötezer embernek prédikált (Mt 14,13–21), amikor tizenkét tanítvány követte, de családi hajlékokban is (Mária, Márta és Lázár házában, Jn 11,1–44; Zákeusnál, Lk 19,1–10), ahol egypáran fogadták el őt, vagy amikor asztalközösségek alakultak ki, még bűnösökből és vámszedőkből is.

Próbáljuk vázolni ezeknek a jellemzőit. Először: a közösség tagjai elfogadták őt és egymást. Számunkra ez azt jelenti, hogy mind a központi egyházi vezetőségnek, mind egyenként a gyülekezet tagjainak mindenekelőtt el kell fogadniuk egyedüli Uruként magát Jézus Krisztust, és el kell fogadniuk egymást, elismerve embertársuk másságát. Másodszor: Jézus közösségének tagjai nem voltak egyformák, nemcsak eredetükre és foglalkozásukra nézve (halászok, vámszedők), de abban sem, hogy hitük nem volt mindig egyforma és állandó. Ugyanahhoz a közösséghez tartozott a tagadó Péter, a kételkedő Tamás, de maga a közösség sem gondolkozott mindig Isten szerint, hiszen rangvita volt közöttük (Mt 18,1–4). Nekünk pedig tudnunk kell és bűnbánattal kell megvallanunk, hogy sem közösségeink, sem azoknak tagjai nem tökéletesek, de magunkat és egymást állandóan kell figyelmeztetnünk, hogy van lehetőség a megtérésre. Harmadszor: nemcsak Jézusnak kellett szembenéznie ellenségeivel, nemcsak őt vetették meg lakhelyén, Názáretben (Mk 6,1–6), vádolták hamisan (Mk 14,55–59), de másságuk miatt az Őt követőket is megszólták (például azért, mert nem böjtölnek, Mk 2,18–22), Péteréknek pedig a főtanács vallatásán kellett helytállniuk (ApCsel 4,1–12; 5,17–42). Jóllehet ma egyházi közösségeinket, a gyülekezet tagjait nem üldözik, de az gyakran megtörténik, hogy méltánytalanul háttérbe szorulnak, vagy gúny tárgyai lesznek.

Arról, hogy miben állt Jézus közösségteremtő ereje, mi volt az Ő „vonzereje” már sokat írtak, s itt csupán néhány jellegzetességre térek ki.

a) Jézus közösségteremtő ereje mindenekelőtt istenfiúságában volt. Ezt ő maga is hangoztatta és sokan el is ismerték. Ennek nálunk megfelel az, hogy olyan közösségteremtő egyházi szolgálókra van szükség, akiket Isten születésüknél fogva talentumokkal áldott meg, és akik a szolgálatra nézve lelki ajándéko(ka)t nyertek. Természetesen, a szolgálat gyakorlata folytán kiderül, hogy némelyek ezekből az ajándékokból keveset kaptak. Ezeket képezni, bátorítani kell, hogy az egytalentumosok is eredményesen végezzék szolgálatukat a közösség építése terén.

b) Az előbbiből következik, hogy Jézus hatalmi helyzetből prédikált. Azért gyűltek köréje, mert érezték, tudták azt, amit az evangélista fogalmazott meg:

„...úgy tanított, mint akinek hatalma van, és nem úgy, mint az írástudóik” (Mt 7,29), tudta és kinyilvánította, hogy neki adatott minden hatalom mennyen és földön (Mt 28,18). A tanítványait, mint apostolokat kiküldi a missziói útra, és hatalommal ruházza fel őket (Mt 10,1). Különösen ma, amikor a politikában, a gazdaságban, a művelődésben karizmatikus személyek irányítanak, főleg azért, mert a hallgatók érzik, hogy ők hitelesen beszélnek, az egyház szolgálóinak ebből a kölcsönzött hatalom-tudatból kell szólniuk. Az igehirdető azzal a tudattal menjen fel a szószékre, hogy – ha valóban Isten Igéjét szólja –, neki igaza van. A bizonytalan hangú, a kételkedést ébresztő prédikáció nem teremt közösséget, sőt nagy a veszély, hogy olyan szektákhoz csatlakoznak, amelyek biztonságot adnak nekik. Természetesen vigyázni kell arra, hogy az igehirdető ne a saját meglévő vagy képzelt tulajdonságaira alapozza igehirdetését, arra, hogy ez a tudat sohase tegye őt gőgössé, elbizakodottá.

c) A Jézus mellé sorakozók tapasztalhatták, hogy magánélete fedezete annak, amit prédikál. A lekipásztor magánélete még nem igehirdetés, de erkölcsi botlásai, bűnei szétzülleszthetik a gyülekezet közösségét. A Bibliában előírt erkölcsi parancsok mindenkire egyformán érvényesek, de a lekipásztornak ezeket megkülönböztetett pontossággal kell betartania. Vonatkozik ez a családi életére, a szórakozására, és főleg a közéletben való részvételére.

d) Jézus igehirdetése olyan más hang volt, amely különbözött korának farizeusi, rabbinikus magyarázataitól. Ezek vitatkoztak egymással, szórszálhasogatással keresték a vélt igazságot. Ezzel szemben Jézus egyértelművé tette az evangéliumot, főleg azért, mert nem fogalmakkal érvelt, mint amazok, hanem képes beszédben tette azonnal érthetővé azt, amit mondani akart. Talán (és remélem) száműztük prédikációinkból a demagógiát, de még mindig nyelvezetünk fogalmi, amit egyrészt a skolasztikából, másrészt a reformátoroktól hoztunk magunkkal. (Nyilván a reformátorok fejtegető, apologetikus beszéde igazolt volt a 16. században.) Meg kell tanulnunk Jézus igehirdetéséből, a képes, szemléletes beszédmódot. Ő nem fejtegette, hogy ki a felebarát, és ki nem az, hanem elmondta az irgalmas szamaritánus példázatát, nem bírálta a törvénytudók szócsavarásait, hanem elmondta, hogy kiszűrjük a szűnyogot, a tevét pedig lenyelik (Mt 23,24). A mai lekipásztor példákat idézhet az egyház történelméből, személyes hitélményéből, a gyülekezetben történt eseményekből – ez sokkal életesebb, mintha fejtegetne, mintha fogalmakkal érvelne. Az igehirdető ne csodálkozzék, ha elvont magyarázatait a gyülekezet nem érti, és a közösség felbomlik.

e) Gyülekezeti közösség ott alakul, és főleg ott marad meg, ahol van folyamatos igehirdetés, és ahol van állandó lekipásztor. Lehet – és legtöbbször ez történik meg –, hogy az igehirdetőnek Isten csak egy talentumot adott, hogy

a szolgálat egyes területeire nem kapott karizmát. Ezzel a központi egyháznak mindig számolnia kell. De a központi vezetésnek elsőrendű feladata kell, hogy legyen, hogy minden gyülekezeti közösségben legyen igehirdető lelkipásztor, és hogy lakják a közösségben, a parókián. Ezt egyszer kotló-effektusnak neveztem. A kotló tulajdonképpen nem etet, de ott van, mindig készen, hogy a csirkék szárnyai alá bújjanak. Nem áll nagyon távol a bibliai szemlélettől, hiszen maga Jézus keserűen mondja: „...hányszor akartam összegyűjteni gyermekeidet, ahogyan a tyúk szárnya alá gyűjti csibéit, de ti nem akartátok!” (Mt 23,37) A lelkipásztor kristály a kristályoldatban, mágnes a vasreszelékben, hogy köré gyűljenek a hívek, és Krisztus szerinti közösség alakuljon ki.

f) Jézus az őt követő tanítványi közösségért imádkozott. Utánozhatatlan, de mégis követendő példája ennek halála előtt elmondott főpapi imádsága (Jn 17. r.). Az egyén és a közösség, az igehirdető és a gyülekezet egymásért mondott imádságának szép példája az, ahogyan a jeruzsálemi gyülekezet imádkozott a szorongatott helyzetben levő apostolokért (ApCsel 4,23–31), illetve ahogyan Pál könyörgött a megalakult gyülekezetekért (például Ef 3,14–21).

A szabadosság és az individualizmus korszakát éljük, pedig az emberek szükségét érzik annak, hogy a makro- és mikrotársadalom szabályok szerint működjék, és különösképpen annak, hogy legyen egy hely, ahol közösség várja őket, ahol otthonra lelnek. Az egyház arra hivatott, hogy az igehirdetésével (is) olyan közösséget nyújtson a keresőknek, amelyben jól érzik magukat. Az igehirdetés feladatát sokan így határozzák meg: megtéríteni a kívülállókat, és utána behozni őket az egyházba. De elképzelhető egy másik is: először behívni őket a gyülekezetbe, és ott megadni a lehetőséget, hogy megtérjenek. Hinnünk kell, hogy Isten mindkét módra lehetőséget ad, s ezt az igehirdető egyháznak feladatként ki kell használnia.

„Kezeink munkáját tedd maradandóvá!” Zsolt 90,17

Gyülekezetépítés

Mi építi a gyülekezetet?

✍ Riskó János

Hadd javítsam ki mindjárt a címet: nem „Mi építi...”, hanem „Ki építi a gyülekezetet?” A gyülekezetet Isten építi. Az 1Kor 3,8 szerint Pál ültetett, „Apollos öntözte, de a növekedést az Isten adta”. Mindenkinék adatott részfeladat. Nagy kiváltságunk, hogy Isten munkatársai lehetünk. De a növekedés nem az emberi erőfeszítés eredménye. (Márk 4,26-29)

Ugyanerre figyelmeztet Márk 1,17: „Kövessetek engem, és én azt mívelem, hogy embereket halásszatok!” Tehát

- a mindenkori tanítvány feladata Krisztus követése, és az engedelmeskedés,
- a kegyelem munkája pedig, ha megtelik a „háló” Krisztushoz vágyókkal.

Az eredmény Krisztusé.

A Máté 28,19-ben a „tegyetek tanítvánnyá minden népet” nem a szolgálat világméretű sikerének az ígérete, hanem a feladat határainak kijelölése! Egy népről, azaz senkiről sem szabad lemondani előítélet, vagy a nagy távolság miatt. Nem a világsikerről beszélt Jézus, hanem a világméretű feladról!

Az ApCsel 2,47 szerint „az Úr napról napra növelte a gyülekezetet az üdvözülőkkel...”

Mindezeket összefoglalva megerősíthetjük: a gyülekezetet Isten építi, de ebben „mi Isten munkatársai vagyunk.” (1Kor 3,9) Ez nemcsak értelmet, hanem erőt is ad a szolgálathoz.

Ha a növekedést Isten adja, akkor mégis mi az értelme gyülekezetépítésnek?

Semmi esetre sem statisztikák hajszolása! Erre figyelmeztet az ApCsel 9,31, amelyben a található három jellemző közül csak az egyik mérhető számokkal. Azt is a legutolsóként említi az Ige. Mivel a három nem egymás szinonímája, egymáshoz képest pontosítható mind a három jelentése. Tehát a gyülekezet

- épült,
- az Úr félelmében járt,
- a Szentlélek segítségével számban is gyarapodott.

Az épülés itt az egyéni életek, családok lelki megépülését, rendeződését jelenti. Tehát ma is azáltal épül a gyülekezet, ha megtérés van, ha leteszik a poharat, ha felismerik és fájlatják bűneiket, sőt szabadulni vágnak az új élet reményében.

Az „Úr félelmében járt” azt jelenti, amikor valaki maga fölött elismeri Isten tekintélyét.

Csak ezután következik, hogy „számban is gyarapodott”! Nem fordítva! Erről is azt olvassuk, hogy a Szentlélek segítségével történt, tehát nem emberi eredmény.

Szétesés lesz mindig a következménye, ha nagyobb mértékben gyarapszik számban a gyülekezet, mint ahogy épül. Ugyanerre figyelmeztet az 1Péter 8,5: a gyülekezetnek kell felépülnie az Alkotó elképzelése szerint lelki házzá! Az összehordott építőanyag még nem felépített ház!

Bonhoeffer mártír teológus szavaira utalva az mondható: a gyülekezetépítés célja az, hogy a pszichikus közösség pneumatikus közösséggé legyen!

„A keresztyén testvériség nem eszménykép, melyet meg kellene valósítanunk, hanem valóság, amely Istentől Krisztusban adatott, s melyben nekünk részünk lehet...”

Mivel a keresztyén közösség egyedüli alapja Jézus Krisztus, ez a közösség nem pszichikus, hanem pneumatikus valóság. Ebben teljességgel különbözik minden más közösségtől. A Szentírás szavával ’pneumatikus’, a ’Szentlélek szerint való’ az, ami csak a Szentlélek műve, a Szentléleké, aki Jézus Krisztust Urunkként és Üdvözítőnként adja a szívünkbe. Ezzel szemben ’pszichikus’, vagyis ’az emberi lélek szerint való’ az, ami az emberi lélek természetes ösztöneiből, képességeiből és hajlamaiból fakad.

Minden Lélek szerinti valóság alapja: Isten világos, kijelentett Igéje Jézus Krisztusban. Ezzel szemben minden emberi valóság alapja: az emberlélek homályos, átláthatatlan ösztönei és vágyai. A Lélek szerinti valóság alapja: az igazság; az emberi valóság alapja: a vágy...

A kegyes emberek persze mindezzel a legmagasabbat és a legjobbat kívánják szolgálni, ám mégis a Szentlelket fosztják meg trónjától, s száműzik valószerűtlen távolságba.” (Bonhoeffer Szentek közössége 20. lap) Majd így folytatja: „minden keresztyén közösség számára létkérdés, hogy sikerül-e idejekorán megkülönböztetnie ... a lélek szerinti közösséget az emberek szerintitől.” (27. lap)

Mindazok a gyülekezetépítési kísérletek, amelyek emberi, pszichikus közösségépítési elveket csempésznek a mindennapi gyakorlatukba, nemcsak a lényegtelen dolgokkal kötik le az időt, hanem elragadják a figyelmet az 'egy szükséges' elől. Rövidtávon sikeresnek tűnnek, de valójában zsákutcába juttatnak.

Emeljük ki a három legfontosabbat a gyülekezetépítés „hogyan?”-jából!

1. Az imádság

Nincs gyülekezetépítés imádkozó elkötelezettek nélkül. Szép példáját láttam ennek az ezerkilencszázkilencvenes években Felsőnyéken, ahol Nagy Jánosné lelkész nő néhány fiattal együtt elkezdett imádkozni, hogy legyen ifjúsági csoport a kicsiny gyülekezetben. Nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem a lelkész nő ezek közül. Félre tett minden egyéb más feladatot, mert tudta, hogy a gyülekezetépítéshez elsősorban nem dolgozó és adakozó kéz kell, hanem imádkozó kéz. Az imádkozó kéz nem lustálkodó kéz! Éppen ezért mondható, az imádságra fordított idő nem elvesztegetett idő! Így e kicsiny gyülekezetben hatalmassá terebélyesedett az ifjúsági munka.

A gyülekezetépítésben a türelmetlenség többet árt, mint használ. Akkor is, ha „szent türelmetlenségnek” igyekeznek is álcázni. Imádság nélkül a missziói lelkület is türelmetlenséggé válik. A türelmetlenség könnyen elveti a versengés magvát, ami a legnagyobb akadálya az együttműködésnek, és a gyülekezet életére nézve „egy torzszüleményt, álmissziót eredményez” (Benkő István).

Ki kell várni, amíg megérnek a feltételek, illetve, azt a pillanatot, amikor Isten el akarja ügyét indítani. Hiszen napjainkban is előfordulhat, hogy egy mai Dávid a legnagyobb jó szándéka ellenére sem építheti fel a templomot, hanem utóda Salamon számára adatik meg. Ez nemcsak a kövekből álló templom építésére érvényes, hanem az élő kövekből valóra is. Hiába is akarnánk a mai Dávidot sürgetni ez irányban, ezzel inkább csak lebénítjuk őt abban, ami-re megbízatást kapott.

2. Munkatársi gárda kialakítása

Olyan lesz a későbbiekben a nagy létszámú közösségben az emberek közötti kapcsolat, amilyen az elsőként bekapcsolódottakkal kialakult. El kell kérni Istentől az alkalmas munkatársakat, akik képesek a konfliktusmentes együttműködésre.

Erre figyelmeztet Tomka Ferenc: „a gyülekezetben szükség van mindenféle ember szolgálatára. Nagyon jó, ha van a gyülekezetben egy r.k. focicsapat. De ha bejön a gyülekezetbe egy NB 1-es labdarúgó, ne ő legyen a focicsapat vezetője! Hanem a focicsapatnak egy hívő, érett keresztyén ember legyen a ve-

zetője. Az NB 1-es legfeljebb az első segítője legyen a csoportvezetőnek. Ugyanis az egyházban nem arról van szó, hogy mi NB 1-es focicsapatot csináljunk. Hanem arról, hogy a hívó gyerekeket Jézus Krisztus útján segítsük. Ebben lehet segítség egy első osztályú labdarúgó, ha bekerül az egyházba. De az ifjúsági csoportot és a gyülekezet labdarúgó szakosztályát egy alkalmas és felkészített csoportvezető vezesse!” Nagy szükség van az egyháznak a világban elismert szakemberek segítségére, de szó sincs arról, hogy a gyülekezetben automatikusan valamilyen rétegmunkának a vezetői legyenek! (Tomka Ferenc: Plébániai Közösségépítők, 2. lényegesen bővített kiadás, év megjelölése nélkül)

Ahogy nem jó csoportvezető az, aki nem elkötelezett, ugyanúgy nem alkalmas az sem, aki nem elég képzett. Hiába akarnánk angolul nem jól tudó, de elkötelezett embereket felkérni angol nyelvű bibliaóra vezetésére. Inkább ne kezdjünk bele olyan programba, aminek még nincs meg a megfelelő munkatársi gárdája! Várjuk ki az alkalmasak bekapcsolódását! Lehet, hogy a szomszédos gyülekezetekben bizonyos programok már nagy sikerrel zajlanak, de ha még nincs meg az alkalmas munkatársi gárda, testvéri közösség, imádkozunk türelemmel, nehogy úgy járjunk, mint Szkéva fiai. (Csel 19,14kk)

A munkatársak közül egyesek szakértelmükkel támogatják a lelkészt, mások ugyanúgy tudnak egy-egy kritikus pillanatban lelkesíteni, mint Mózes mellett Mirjám a dobokkal és a tánccal. De a legfontosabbak, akik imatársai és „hátvédei” a lelkipásztornak.

3. Országos misszió

A gyülekezetépítés sok egyházközségben éppen a házasságsegítő, szenvedélybetegeket gyógyító, hitépítő országos missziók munkája segítségével valósul meg. Bármely misszióknban megtapasztalható, hogy mit jelent az új ember felöltözése és az ő ember megöklése. A lényeg, hogy átéljük az újjászületést, és ez az új élet növekedését jelenti majd. Lássák a hit erejét és megérezzék, hogy az nemcsak elméleti tételek igaznak tartása!

A gyülekezetépítés egyik következménye, amikor új gyülekezet alakul.

Istennek legyen hála, hogy megtapasztalhattuk ezt feleségemmel 1984-ben, amikor kicsiny szórványunk, Solymár, többévi munka után önállóvá válhatott.

Minden olyan településen létre kellene hozni második vagy harmadik önálló gyülekezetet, ahol több ezren vallották magukat reformátusnak a 2001-es népszámlálás alkalmával. Így rendelkezett az 1933-as missziói törvény, de sajnos ez az 1995-ös missziói törvényből kimaradt! Erre bátoríthat Biatorbágy példája, ahol 2036 református lelket regisztráltak a 2001-es népszámláláskor. E településen történelmi okok miatt 2 gyülekezet él, míg az egyházmegyében

sok, ennél népesebb reformátussággal bíró településen csak egy gyülekezet szolgál. Pedig két gyülekezet mind az épülésben, mind a gyarapodásban is hatékonyabb!

Nemcsak kampányt szeretnék indítani, hanem céltudatos előkészítést és fáradságot nem ismerő kivitelezést is, hogy az új városrészekben és agglomerációkban – amelyekbe évtizedek óta áramlanak híveink az ősi református falvakból – legyenek mindenki számára elérhető közelségben református gyülekezetek!

* * *

A gyülekezet belső magjának biblikus küldetése

(Egyház, gyülekezet, közösség)

✍ *Balla Tibor*

A gyülekezet lelki belső magja a testvérek közössége. Ahhoz, hogy a témánk lényegét megragadhatassuk, szólni kell a három összefüggő fogalomról: egyház, gyülekezet, közösség.

Az egyház két részből áll: az egyik része itt van a földön, mely szakadatlan harcban áll a világ, a test és a Sátán erőivel szemben. A másik része a mennyben van, ezért a hívő lelkeknek mindig „kettős állampolgársága” van. Pál azt tanítja, hogy a hívők az új és mennyei Jeruzsálemnek a tagjai. Számomra az egyház lényegét a Heidelbergi Káté 54. kérdésére adott felelete bontotta ki felejthetetlenül. „Hiszem, hogy Isten fia, a világ kezdetétől fogva annak végéig, az egész emberi nemzetségből, Szent Lelke és igéje által, az igaz hit egységében magának az örök életre kiválasztott gyülekezetet gyűjt egybe, azt oltalmazza és megtartja: hiszem, hogy annak élő tagja vagyok, és örökké maradok.”

„Az egyház a Krisztus és a Krisztus titka az egyház.” (Dr. Bütösi János). A Szentírásban „Isten gyülekezete” az igazi elnevezés. Az Ószövetségben az egyház Izrael egész közösségét jelentette. Az Újtestamentumban az ecclesia a Krisztus hívők közösségét jelenti. Ismeretes a látható és láthatatlan egyház fogalma is. A tulajdonképpeni láthatatlan egyház Melancthon szerint az, „amely az igazi hívőket foglalja magába. A látható egyház pedig az, amely-

ben a hitetlenek is ott vannak, sőt tisztséget is viselnek.” A látható egyházban elrejtve ott van a láthatatlan egyház, melynek tagjait csak az Úr ismeri. Jó lenne egyszer ezt már komolyan venni. Az egyháznak a Jézus a fundamentuma.

A gyülekezet az egyház helyhez kötött része, egy látható szervezet, ilyen volt az antiochiai, korinthusi, római gyülekezet. Ezek a gyülekezetek már az Ókorban is kapcsolatban voltak egymással, sőt gyakorolták a testvéri közösséget is, mert ismerték az „egy test” létezését. Voltak vezetőik, tanítóik, prófétáik.

A jelenlegi népegyházi kereteinkben a gyülekezetben együtt élnek a felébredt, élő hitű, bizonyosságtevő testvérek és azok, akik még nem születtek újjá, akik még nem tagjai a szentek közösségének.

A gyülekezet belső magja: a közösség.

Isten az embert a Vele való belső lelki közösségre teremtette. A bűneset mindent elrontott. A jó kapcsolat megszakadt. Ezt a megromlott kapcsolatot állítja helyre az ÚR Jézus Krisztus, aki azért jött erre a földre, hogy megkeresse és megtartsa, aki elveszett. Ő a fej, mi a tagjai vagyunk.

A lelki közösség ismertetőjegyei:

1. Közösség a Úrral

„Hű az Isten, aki elhívott titeket az ő Fiával, a mi Urunk Jézus Krisztussal való közösségre” (1Kor 1,9).

A lelki élet a megtéréssel, újjászületéssel kezdődik. Ekkor jön létre a Szentlélek munkája nyomán az élő kapcsolat az Úrral. Ekkor kezdődik el az új életvitel, egy új időszámítás, egy új értékrend kialakítása következik be az életemben. A döntő változás az, hogy megszólal az ige. Vevőkészsülékemen üzeneteket fog fel. Az átadott szívnek megkezdődik a megtisztítása. Ettől kezdve csak egy vágy szorongat: minél többet megismerni Krisztusból és az Ige és imádság által szoros kapcsolatban maradni az Úrral. Közösségünk az Úrral azt jelenti, hogy én az Övé vagyok és Ő az enyém. Testvérem, milyen a személyes kapcsolatot az élő Úr Jézussal?

2. Igeközösség

„És az Ige testté lett és lakozék miközöttünk” (Jn 1,14).

A hívő ember lelki tápláléka az Ige. Aki nem táplálkozik, az nem is él. A rendszeres lelki táplálkozásra szükségünk van. Már atyáink a reggeli igeolvasást ajánlották. Ma már tudjuk, hogy nem csak hallgatni, olvasni kell az Igét, hanem szívünkben meg kell forgatni, sőt egy-egy igeverset ajánlott kívülről is megtanulni. Tudakozzátok az Írásokat – ez mindig haszonnal jár. Jó dolog a Bibliaolvasó Kalauz szerint a testvérekkel együtt tanulmányozni az Igét.

„Mert az Istennek beszéde élő és ható, és élesebb minden kétélű fegyvernél, és elhat a szívnek és a léleknek, az ízeknek és a velőknek megoszlásáig, és megítéli a gondolatokat és a szívnek indulatait” (Zsid 4,12).

Új életben járni azt jelenti, hogy az Igének nemcsak hallgatója, hanem befogadója vagyok, hagyom, hogy az Ige végezze bennem az átalakító munkáját, hogy növekedhessem a hitben, az Isten ismeretében. Boldog idő az, amelyet az Igével foglalkozva tölthetek el.

3. Imaközösség

„Szüntelen imádkozzatok” (1Thessz 5,17).

Az imádkozás a hívő ember lélegzetvétele, a szívnek Istennel való beszélgetése. Aki nem imádkozik rendszeresen, az lelkileg nem is él, lelkileg halott. Előttém olyan csodálatos, hogy a zsoltáros hogyan tudta az Úrral való kapcsolatát az imádkozás által megélni. Milyen elmélyült bűnbánat érződik ki imádságából, máskor hogyan szárnyal, boldogan dicséri az Urat.

Az imádkozás, ha néha csak egy rövid fohász, akkor is az Úrral való közösség gyakorlása.

„Annának csak az ajka mozgott, szava nem volt hallható, pedig a szívében könyörgés volt” (1Sám 1,13).

Boldog órák, inkább csak percek, melyeket az Úrral való „beszélgetéssel” tölthetünk. A gyülekezet belső magja imaközösségben él. A belső szobában otthon minden reggel az imatémák lehetnek ezek: a család, a rokonság, az imaközösség tagjai, benne a lelkipásztor, a gyülekezet, az egyházunk és annak vezetői, a tevékenysége, a misszió, az evangelizáció, könyörgés népünkért, hogy szakítani tudjon istentelen múltjával, jelenével, megtérve kezdjen új életet. Itt csak néhány imatémát említettem. A valóságban ennél sokkal több van. Nem is kell minden nap mindent elmesélni, hanem azokat az aktuális imatémákat kell sorba venni, amelyek az adott napra kiemelt jelentőségűvé lettek.

Az egyéni imádságaink mellett szükséges, hogy a családunk tagjai is legalább esténként együtt imádkozzanak.

A gyülekezet lelki magjának, a közösségnek vannak heti imaórái. Itt kell a gyülekezet minden tevékenységét az Úr elé vinni. Ezeken is vannak állandó imatémák, de kell legyenek kiemelten fontos kitartó tusakodások is. Ilyen az ébredés ügye. A gyülekezet építésének kérdései. A presbiterek szolgálatai. A lelki munkások együttműködése a lelkipásztorral. Az imádkozásban is fontos az önfegyelem, imádkozunk közös alkalmakon röviden, ne ismételjük egymást. Valaki azt mondta, hogy a „hívők imádságai a világmindenséget teremtő, fenntartó és kormányzó Isten karjait mozgatják”. Zörgessetek buzgón Isten aytaján. A zörgetőnek megnyitják. Sajnos kevesen élnek ezzel a lehetőséggel.

Imádságaink gyakran sablonosak, erőtlenek. Tudjuk pedig, hogy az imádkozás alapfeltétele a hit. A mindenkori lelkiállapotunk lemérhető az imádkozásunkon. A szüntelenül való imádkozás nem jellemző ránk, pedig ez isteni parancs. Meg kell hogy újuljunk az imádkozásban ahhoz, hogy az Úr lelki ébredést adjon egyházunkban. Jó tudni, hogy Isten fülei állandóan nyitva vannak. Bármi is, bárhol lehet bűnbánat és alázat útján könyörögni. Reggel a csendességem után én az autóbuszban, vagy a metróban is szoktam imádkozni az aznapi találkozásokért, megbeszélések áldásaiért.

Vannak-e meghallgatott imádságaid?

4. Közösségünk egymással.

„Amint halottuk és láttuk, hirdetjük nektek, hogy néktek is közösségek legyen velünk, és pedig a mi közösségünk az Atyával és az ő Fiával, a Jézus Krisztussal” (Jn 1,3).

Ha létrejön a lelki közösségem az Úrral, akkor egyidejűleg létrejön a közösségem az övéivel, a gyülekezet belső magjával is. Ezt a kapcsolatot többféleképpen szemlélteti a Szentírás. Egyszer úgy, ahogy a szólító kapcsolatban van a szólóvesszővel. Mászor úgy, hogy a test tagjai milyen kapcsolatban vannak egymással. A hívő presbiter krisztusközpontú ember. Életének Ura, támasza Krisztus. „Ő fejtük, mi néki tagja, Ő a fény, mi a színei...” (395. dicséret).

Ahogy a fejben van az idegközpont, és onnan érkeznek a parancsok a test tagjaihoz, úgy a közösségünk vezérlő Ura, forrása Krisztus. Krisztus az egyházának a fundamentuma, lelki közösség ott van, ahol a test tagjai Krisztussal élő közösségben vannak.

„A test tagjai egymással is a Fő által vannak közösségben. Itt nem az a döntő, hogy valaki szimpatikus-e, vagy nem, hanem az, hogy Krisztusban testvérek vagyunk-e?” (Molnár Miklós)

„Mivel a keresztyén közösség (koinonia) kizárólag Krisztuson alapszik, ezért pneumatikus és nem pszichikus valóság. Ezáltal különbözik minden más közösségtől. Pneumatikusnak azt nevezi a Szentírás, amit kizárólag a Szentlélek teremt, amit Jézus mint megváltó ad a szívünkbe. Pszichikusnak azt nevezi a Biblia, amely a mi emberi lelkünk természet szerinti ösztöneinkből és képességeinkből fakad. Minden pneumatikus valóság alapja: Istennek világos, kijelentett Igéje. Minden pszichikus valóság alapja az ember lélek homályos, áttekinthetetlen ösztöne és kívánsága” (Bonhoeffer)

Sokszor felvetődhet a kérdés bennünk arról, hogy hol a helyem a közösségben, ahová Isten helyezett el? Minden presbiternek tudnia kell, hogy Isten állította arra a helyre, ahol hitének mértéke, felkészültsége, lelki ajándékai szerint szolgálnia kell. A testvéri közösségnek nevelő, formáló hatása van. Mint

malomkövek között a búza liszté lesz, így a közösség gyakorlása is formálja, alakítja a hívő életünket. A közösségben a Szentlélek ereje dolgozik. Vannak presbiter testvéreink, akik nem igénylik ezt az életformát, pedig ez az életvitel az Isten akaratával egyezik. A lelki közösség az új hívők fészke és otthona. A közösség látja el az újszülöttnél a dajka szerepét. Tanulnunk kell egymástól. Meg kell becsülni a másik testvér ajándékait. Az értékek átértékelése történik a közösségben az a nagyobb, aki többet szolgál; az első az, aki utolsó tud lenni; az a megbecsült, aki nem magát – pozícióját – akarja megtartani, hanem másokért él. Jézus adott erre is példát: „Én közöttetek olyan vagyok, mint aki szolgál” (Lk 22,27).

A lelki közösségben nincs hierarchia, mindeni testvér. Nincs alá és fölé rendeltetési viszony. A lelki közösségben minden tagra szükség van. Ott minden tag osztozik az egész test sorsában. Egy egészen egyszerű hasonlattal élve: ha belenyilallik a fogamba a fájdalom, akkor nem azt mondom, hogy ez csak a fogam dolga, a testem többi tagjának ehhez semmi köze. Hanem mozgásba jön az egész test: a kéz felkapja a telefonkagylót, a száj megkérdezi, hogy mikor van a fogászaton rendelés, a láb sietve visz orvoshoz, vagyis az egész test azon van, hogy annak a kis fognak a baja megszűnjék.

Az együvé tartozás, az együttműködés a gyakorlatban a terhek egyenlő elosztása és hordozása. A megosztott terhek fél terhek. A teherhordozásban segíteni csak az tud, aki maga is segítségre szorul. Adni is csak az tud, aki maga is kapott már valamit.

A gyülekezet belső magjának biblikus küldetése: a szolgálat.

5. A szolgáló közösség

„Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket” (Mt 28,19).

Ez az Ige a mindenkori presbitereknek is az Úr Jézus Krisztus missziós parancsa. Ezt nem lehet vitatni, ennek csak engedelmeskedni lehet, sőt szükséges. A Krisztus-test küldetése a szolgálat.

„Nem azért jött az embernek Fia, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy Ő szolgáljon és életét adja váltságul sokakért” (Mt 20,28).

Nem önmagáért van az egyház, a gyülekezet, a presbitérium, de a presbiter sem. A presbiter küldetése: az Úrnak való feltétlen engedelmesség, a gyülekezet építése, a közösség gyakorlása. Ilyen volt az első keresztyén gyülekezetek élete.

„Ki-ki kötelességének ismerje, hogy az Istentől nyert ajándékokat készségesen és örömmel a többi tagok javára és idvességére fordítsa” (II. Helvét Hitvallás 22).

A gyülekezet lelki magjának eredete Krisztusig vezethető vissza. Az egyház a gyülekezetekben élt a múltban, a jelenben és hiszem, hogy lelki közösségként élni fog a jövőben is. Van tehát perspektíva.

Minden azon dől el, hogy felismerjük-e egyéni és közösségi helyzetünket, rendezzük-e végre az egyházban közös dolgainkat. Szolgálatunk középpontjába kerül-e a lelkek megnyerése Krisztusnak? A gyülekezeteink nem maradhatnak statikus állapotban. Mozgásba kell lendülni. A szolgálatok irányítója a közösség. Ez a lelki háttér, ahol helyesen értékeli a múltat, meghatározzák a jelen feladatait és megfogalmazzák a jövő célkitűzéseit. Van stratégiája az Isten népének. Sajnos egysége jelenleg nincsen. Az egyház minden baja erre vezethető vissza. Közösségeink sem tökéletesek. A magunk fáradságát, erőtlenségét is a közösségben éljük meg.

„Megtalálom azért magamban, ki a jót akarom cselekedni, ezt a törvényt, hogy a bűn magva megvan bennem. Mert gyönyörködöm az Isten törvényében a belső ember szerint, de látok egy másik törvényt az én tagjaimban... Óh, én nyomorult ember!” (Róm 7,21-24).

Be kell látnunk, hogy tökéletes hívő ember és tökéletes közösség nincs, amíg testben járunk. A lelki közösség mégis jellé válhat, mert a Szentlélek hozza létre, az tartja össze, vigasztalja, tanítja, buzdítja és készíti fel a jobb szolgálatokra.

Mi a presbiter küldetése? Elfogadni Istennek Jézus Krisztusban megjelent szeretetét, és az örömhírt továbbadni másoknak. Ha nem a testvér szemében lévő szálkákkal, hanem a magunk gerendáival foglalkozunk, az vezet alázat-ra, az vezet ki a kátyúból.

Összefoglalva az elmondottakat, még egyszer felvetem a legfontosabb kérdést: Hol a helyem a közösségben?

A közösségben testvérként van a helyem. Csak úgy lehetsz áldott éltű testvér, ha szüntelen Jézussal jársz, akiben és aki által Istennek gyermeke vagy. Ezt nagyon fontos világosan látni.

A helyem a vigyázásban van. Ennek meg kell nyilvánulnia abban is, hogy vigyáznunk kell a gyülekezet kicsinyeire, de egyidejűleg vigyáznunk kell egymásra is. Ez a felelősségünk egymásért szintén lényeges, mert ilyen felemelő látvány, ha a testvérek vállalkait összeteszik és ebben erejük is megmutatkozik.

A helyem a gyülekezet építésében van. Ma már közismert tény, hogy ahol nincs tudatos gyülekezetépítés, ott a gyülekezet leépül. Ez különösen az idős pásztorok esetében lehet veszélyes. Az 1Thessz 5,14-ben írja Pál apostol: „Építse egyik a másikat”.

A helyem a küldetésem teljesítésében a szolgálatok hűséges végzésében van. „Ki-ki amint kegyelmi ajándékot kapott, úgy sáfárkodjon (1Pt 4,10).

A helyem mindenképpen a szeretet gyakorlásában van. „Egymást tiszta szívvel buzgón szeressétek.” (1Pt 1,2). Az igazi szeretet soha nem kér, csak ad.

És végül a helyem a teherhordozásban van. „Egymás terhét hordozzátok” (Gal 6,2). Nem kicicomázott parádés lovakra, hanem nagy terheket is hordozni tudó igáslovakra van szüksége egyházunknak.

A Szentháromság Isten segítségével minket ilyen küldetésünk teljesítésében és hűséges szolgálatainkban.

Szolgatársaim, szívem mélyén ez az én imádságom:

„Uram, légy irgalmas nékem, bűnösnek.

Itt vagyok Uram, küldj el engem.

Adj Uram lelki ébredést, ha nem jól kérjük, akkor is:

Istené legyen a dicsőség. Ámen.”

* * *

Ami a gyülekezeti közösséget erősíti

✍ *Siklós József*

1. Születés nélkül nincs élet!

„Bizony, bizony mondom néked: ha valaki újonnan nem születik, nem láthatja meg Isten országát. Ami testtől született, test az, és ami Lélektől született Lélek az. Ne csodáld, hogy azt mondtam néked: Szükség nektek újonnan születnetek.” (Ján 3,3.6-7)

Az élet kapuja születés. Amíg egy ember valamely földi ország területén meg nem született, addig annak az országnak nem állampolgára. Sehol nyilván nem tartják, jogokat nem élvez, kötelezettségek nem terhelik. Mindezek a születés pillanatával kezdődnek meg.

Így van ez Isten országával is. Csakhogy annak polgárává, részesévé testi születés által nem lehetünk.

Isten Igéje is arról tanít s az emberiség történelme is arról győz meg, hogy az egész emberi nemzetség egyetemlegesen, kivétel nélkül a bűn uralma alatt áll, Istentől elszakadt állapotban van. Istentől, az élet forrásától elszakadni pedig annyi, mint szellemi értelemben a halál állapotába zuhanni. „Az a neved, hogy élsz és halott vagy!” Isten felől nézve ez az egész emberi nemzetség életének összefoglaló, jellemző címfelirata. Ilyen értelemben mindnyájan hiába-

való életet, Istentől elszakadt életet örököltünk szüleinktől, és ugyanilyet hagyunk örökségül gyermekeinkre a testi születés útján.

Ezért mondja Jézus Krisztus: Ha valaki újonnan nem születik, nem láthatja meg Isten országát. Amint testi születés nélkül nem lehetünk a földi ország polgáraivá, úgy Szentlélektől való újjászületés nélkül nem léphetünk be Isten országába. Ezt a felülről való újjászületést nem pótolhatja semmiféle vallásos gyakorlat, hittani ismeret, jócselekedetek buzgó gyakorlása. Ezek alapján templomát, egyházát, gyülekezetét, papjait és szent könyveit megláthatja ugyan a pusztán ilyen módon vallásos-egyházias ember, de Isten országát nem láthatja meg!

Isten nem mond, nem kíván lehetetlent. Ha kijelenti, hogy az újjászületés szükséges, akkor az nyilván lehetséges is. Lehetséges, mert Ő lehetővé teszi! Elvégzi Szentlelke és Igéje által. „A szél fú, ahova akar: és annak zúgását hallod, de nem tudod, honnét jó és hová megy. Így van mindenki, aki Lélektől született.” (Ján 3,8) „Nem mulandó, hanem romolhatatlan magból születettek újjá, Istennek élő és maradandó beszéde által.” (1Pét 1,23)

Isten Lelke váratlanul, ellenállhatatlan erővel körülvesz egy embert Isten Igéje, mint termékenyítő mag a szívébe hull és megtörténik a felülről, újonnan való születés, mely annyira gyökeres változást jelent az ember életében, hogy utána a „régiek elmúltak, íme újjá lett minden!” Az őember halálát, a régi én „vízbefulladását” jelenti valójában a névleges – látszólagos – keresztyénség köreiben annyira jelentését vesztett keresztség is, az „újjászületés fürdője”. Az ilyen értelemben felfogott keresztségről mondja Jézus: „Ha valaki nem születik víztől és Lélektől, nem mehet be Isten országába.” Megkeresztelt voltunk akkor nyeri el tehát igazi értelmét, ha Isten Lelke és Igéje elvégzi bennünk azt, amit a keresztség csupán jelképesen ábrázol ki.”

Az újjászületés következtében az embernek megváltozik a lelkivilága, gondolkodásmódja, viselkedése, érdeklődési köre: Istenhez, emberekhez, családjához, munkatársaihoz, ellenségeihez való viszonya, beszédmodora, szabadidejének felhasználása és így tovább.

Minden születés vérrel és szenvedéssel jár. Az, hogy én megszülessek, valakinek nagy fájdalmába és vérebe került. Mérhetetlen szenvedés és keresztről hulló drága vér áll az újjászületés háttérében is. Ingyen kegyelemből Istentől azért nyerhetek új életet, mert régi életem minden bűnéért elszenvedte valaki a méltán megérdemelt, igazságos ítéletet. A Golgota véres keresztyén átszegzett tagokkal, iszonyú kínoktól elgyötörten, kínoktól cserepes ajkával számunkra bocsánatot esdekelve az Atyától szenved az egyetlen Ártatlan, az egyetlen Igaz. Megsebesítettet a mi bűneinkért, megrontatott a mi vétkeinkért, az Úr mindnyájunk vétkét Óréa vetette. Vérhullás közepette történik újjászü-

letésed; bűneiddel megérkezel a Golgotához, hittel borulsz le a kereszttövébe, bűnös szívedre hull a drága vér, és hangzik feléd az Evangélium, a kegyelem örömuzenete: „Jézus Krisztusnak, Isten Fiának vére megtisztít minket minden bűntől.” (1Ján 1,7)

A születés ténye körül nem képzelhető el semmiféle bizonytalanság. Ha valakinek eszébe jutna egy embertől ilyet kérdezni: „vajon megszületett-e?” – úgy mindent el lehet képzelni, csak efféle bizonytalankodó válaszokat nem: „Talán... valószínűleg... hátha... azt hiszem... bár egészen bizonyos nem vagyok benne... nincs kizárva, de hiszen azt biztosan nem lehet tudni...” El nem mosódó, határozott kiindulópont a születés.

Így van ez a Szentlélek által történő újjászületés esetében is. Ha bizonytalanságban vagy felőle: még nem ment végbe. Ha bizonyos vagy benne: rendszerint még az időpontja is felejtetlenné válik (bár nyilván nem ez a döntő) és az újjászületés ténye életedet két élesen elkülönülő, egymással ellentétes részre osztja. „Tudjuk, hogy átmertünk a halálból az életre.” (1Ján 3,1)

Az is nyilvánvaló, hogy a születés kezdet. Senki nem mondhatja: „1925-ben születtem ugyan, de azt megelőzően is éveken át éltem már a földön, tehát születésem nem is olyan nagyon jelentős esemény az életemben.” – Lelki értelemben sem lehet így beszélni. Aki valóban újjászületett, sosem fogja azt mondani: „Újjászületésem előtt is mindig hívő voltam, igaz ember voltam, Istennel való kapcsolatom mindig is rendezett volt, mióta az eszemet tudom. Pál apostol így értelmezi saját újjászületését: „Krisztus Jézusban dicsekszünk és nem a testben bizakodunk. Jóllehet nekem test szerint is van miben bizakodnom. Ha bárki más úgy véli, hogy testben bizakodhat, én sokkal inkább. Körülmetéltek nyolcadnapon, Izráel nemzetségéből, Benjámintörzsből való vagyok, héberek közül való héber, törvény tekintetében farizeus, a törvény által követelt igazság tekintetében feddhetetlen voltam. (Mintha ma így szólna valaki: nyolcnapos koromban megkereszteltek, ősi református családból származom, Debrecenből valók vagyunk, presbiter sőt lelkész őseim is voltak, gyerekkorom óta tudok minden zsoltárt, becsületes, erkölcsös életet élek, rendőrséggel soha nem volt bajom, nem öltem és nem loptam, nem iszom és nem kártyázom...)”

„De én mindezt – folytatja Pál – ami nekem nyereség volt, a Krisztusért kárnak ítéltém. Sőt ezenfelül most is kárnak és szemétnak ítélek mindent az én Uram Jézus Krisztus ismeretének mindent túlhaladó nagyságáért. Őérette mindent kárba veszni hagytam és szemétnak ítélek, hogy a Krisztust megnyerjem és Őbenne olyannak találtassam, mint akinek nincs saját igazságom a törvényből, hanem van igazságom a Krisztusban való hit által...” (Fil 3,3-11) Ha ugyanis mindig jó ember, igaz ember, Isten barátja és engedelmes gyermeke

voltál természetednél fogva s a magad erejéből is, miért kellett akkor Isten Fiának érted szenvednie, véreznie és meghalnia? Az újjászületett ember tudja: nincs semmi „saját igazsága”, nincs mivel dicsekednie Isten előtt, új életét csupán Megváltó Krisztusának köszönheti. A Vele való találkozás lezárja az élet Isten nélkül való korszakát és megnyitja a tudatosan és hálás örömmel vállalt Isten-gyermekség korszakát.

A kereszt tövéből fakad – a kereszt mellől indul – minden újjászületett élet.

2. Az újszülött tápláléka: Isten Igéje

„Mint most született csecsemők, az igének tiszta tejét kívánjátok, hogy azon növekedjete az üdvösségre.” – „Nemcsak kenyérrel él az ember hanem minden igével, amely Isten szájából származik.” (1Pét 2,2; Mt 4,4)

Mihelyt egy gyermek megszületik, egykettőre táplálékra van szüksége, s bizony nem mindegy, mit adnak ennie. Ha tej helyett vizet, húsleveset, vagy pálinkát adnának neki, alighanem elpusztulna. Sőt tiszta, hamisítatlan, keveretlen tejet kell kapnia, hiszen az újszülött csak azon növekedhetik!

Aki a Szentlélek által újjászületett, annak életében a tiszta tejnek ezt a szerepét Isten igéje tölti be. A hívő embernek az a lelki tápláléka. Nem is csak néhanapján, hanem napról-napra! A csecsemő négyóránként kapja a tejet, a lelki újszülött sem élhet abból az igéből, amit öt héttel, három hónappal ezelőtt magába fogadott!

Túljutni sem lehet az igén a keresztyén élet folyamán. Ami a gyermeknek a tiszta tej, felnőtteknek a mindennapi kenyér, az nekünk az ige: nélkülözhetetlen, mindennapi, kizárólagos táplálék. Nem lehet „kinőni belőle”, sohasem válhat „túlhaladott állspontrá”.

A Biblia kizárólagossága nem azt jelenti, hogy most már a hívő ember semmiféle más olvasmányt kezébe sem vehet, pl. szakmájába vágó irodalmat, szépirodalmat, ismeretterjesztő írásokat, újságot, hitét építő írásokat. Itt arról van szó, hogy lelki életére, üdvösségére nézve vetélytárs nélkül az legyen irányadó, amit a Biblia mond, hitének az legyen a szilárd horgonya, döntéseit annak alapján hozza meg. Újjászületett embernél pl. elképzelhetetlen ilyen tépelődés: „A világ végét illetően a Biblia azt tanítja, – viszont egy regényben azt olvastam... – vajon melyiknek van igaza? – A Biblia arra figyelmeztet, hogy bocsássak meg ellenségemnek, viszont a szomszéd azt mondja, hogy álljak rajta bosszút – vajon melyikre hallgassak? – A Biblia bűnnek mondja a paráznaságot, egy orvosi könyv ellenkező módon vélekedik – hol hát az igazság? – A Biblia tiltja ki nem jelentett titkok fűrkészését, ám egy spiritiszta ismerősöm pontos helyzetjelentéseket közöl a túlvilági életről – melyik a hiteles szó?...”

Bennünk ilyen problémák azért nem vetődhetnek fel, mert hisszük és tudjuk, hogy a Biblia nem emberi mű, még csak nem is a legnagyobb irodalmi művek vagy a legkiválóbb vallásos könyvek egyike, hanem minden más könyvtől eltérően Isten szava és kijelentése. A szentírók, akik leírták, engedelmes eszközök Isten kezében: íródeákjai az Istentől sugallt üzeneteknek. „Bizonyos nálunk a próféta beszéd, amelyre jól teszitek, ha figyeltek, mint sötét helyen világító szövétnekre. ...Gondoljátok meg mindenek előtt, hogy az Írásnak egyetlen próféciája sem oldható meg a magunk magyarázatával, mert sohasem ember akaratóból származott a próféta szó, hanem a Szentlélektől indítatva szóltak az Isten szent emberei.” (2Pét 1,19-21) Sok olyan kijelentés van a Bibliában, amelynek igazságára sokkal később jött rá a maga eszközeivel a természettudomány, történettudomány, vagy a lélektan.

És évezredek óta hívők millióinak szabályos hittapasztalata bizonyítja, hogy a Biblia nemcsak általában Isten beszéde, hanem Istennek személyesen hozzánk szóló üzenete! Csakugyan érdemes hűségesen élni vele, valóban hasznos, valóban táplál! „Maradj meg mindabban, amit tanultál, mert tudod, kitől tanultad. És mert gyermekségedtől fogva ismered a szent írásokat, amelyek téged bölccsé tehetnek az üdvösségre a Krisztus Jézusban való hit által. Az Istentől ihletett teljes írás hasznos a tanításra, feddésre, a megjobbításra és az igazságban való nevelésre, hogy tökéletes legyen az Isten embere, felkészítve minden jó cselekedetre.” (2Tim 3,14-17)

Hasznos az Ige! Mielőtt reggelente felnyitnád Bibliádat s mielőtt a gyülekezetben megszólal az igehirdetés, annak tudatában kérd Istentől: „Uram, tégy fogékonnyá és hallóképessé, hogy megértsem itt és most az én számomra küldött üzenetedet, s ha megértettem, az engedelmesség lelkével támogass engem!”

Magam életéből és másokéból számtalan példa rajzik elem: annak bizonyosságai, hogy miképpen tud Isten hozzánk „személyesen szólni” az Igén keresztül.

Egy barátommal egyszer hosszasan vitatkoztunk a keresztyén élet valamely mozzanatát illetően, de közös látásra nem tudtunk eljutni. A vita után együtt mentünk el egy igehirdetésre, melynek során – amint azt ámulva láttuk – vitatémánk minden egyes részlete előkerült, alaposan feltárult, annyira, hogy az igehirdetés végére minden kételyünk eloszlott, mindketten teljesen megnyugtató választ kaptunk – nyilván nemcsak a problémáinkat nem ismerő prédikátortól, hanem a szívünket mindenestől ismerő Istentől.

Egyszer külföldön halt meg egy hozzátartozóm, aki szívemhez nagyon közel állott. Szorongó szívvel álltam Uram elé a nagy kérdéssel: Vajon eljutott-e az üdvösségre? – mert nem volt tudomásom arról, hogy Krisztust szívébe fogadta volna. Csodálatos volt az aznapi Ige válasza: „A tanítványok megdöb-

bentek és azt mondták: Kicsoda üdvözölhet tehát? Jézus pedig azt mondta nekik: Embereknél ez lehetetlen, de Istennél minden lehetséges!” (Mt 19,25-26)

Házasságkötésemet ez a napi ige döntötte el: „Titeket maga az Isten tanított meg arra, hogy egymást szeressétek!” (1Thessz 4,9)

Egy alkalommal olyasvalamit tettem, aminek nyomán elhatalmasodott bennem a felfuvalkodottság: lám, mégsem vagyok akárki, ezt bizony nem sok ember tette volna meg! Mi sem természetesebb, mint hogy ez volt a napi igém: „Ha valaki úgy gondolja, hogy ő valami, holott semmi, önmagát csalja meg.” (Gal 3,6)

Egy férfi ismerősöm éppen útnak indult egy reggel ügyvédjéhez, hogy egy régóta esedékes adósságot valakitől per útján hajtson be végre. A kapuban lapozta fel a napi igét: „Adj mindenkinek, aki kér tőled, és attól aki elveszi a tiedet, ne követeld vissza.” (Lk 6,30) Megértette Isten figyelmeztetését, letett előbbi szándékáról. Az összeget egyébként ugyanakkor a héten per nélkül és szó nélkül, bocsánatkérő levél kíséretében adósától visszakarta.

A naponkénti üzenet nem mindig ennyire időszerű, de mindig éppen az, amit Isten aznapra nekünk szán.

Leghelyesebb rendszeresen olvasni az Igét: elkezdni az Ószövetséget is, az Újszövetséget is az elején, s napról-napra folyamatosan végighaladni mind a kettőn. El ne kedvetlenítsen, ha valamit nem értesz benne, annak örülj, amit értesz, a nehezebb részeket pedig kérdezd meg nagyobb világossággal és ismerettel rendelkező atyafiaktól, vagy várd meg, míg maga a Szentlélek világítja meg előtted azok értelmét.

Meg ne botránkozz azon, ha a Bibliában egynéhány olyan kijelentést találasz, ami mai természettudományos ismereteink birtokában teljesen elképzelhetetlennek látszik. (pl.: A Föld oszlopokon áll... Az ég tömlőiből jön elő a szél és az eső... Jób 38,5-6; 37) A Szentírás nem természettudományi tankönyv, hanem egy évezredek előtti kor nyelvének és világképének ruhájába öltözve mond el nekünk örökérvényű szellemi igazságokat.

Ha Isten hozzád szóló üzenetét keresed benne, azt mindig meg fogod találni!

3. Az újszülött lélegzetvétele: imádság

„Kérjetelek és adatik nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyitattik nektek. Mert aki kér, mind kap; aki keres, talál, és a zörgetőnek megnyitattik. Ha ti gonosz léteketre tudtok a ti fiaitoknak jó ajándékot adni, mennyivel inkább ad a ti mennyei Atyátok jókat azoknak, akik kérik tőle” – „Szüntelen imádkozzatok!” (Mt 7,7-11; 1Thessz 5,17)

Mihelyt egy gyermek napvilágot lát, nyomban lélegezni kezd. (S hogy egy élet-halál küszöbén lévő aggastyán utolsó perce ütött-e már, azt sokszor úgy

döntik el, hogy szája vagy orra elé vékony papírlapot tesznek: vajon mozgatja-e a papírt a lehelet?) Élni annyi, mint lélegzetet venni! Pontosan így van ez a lelki élet területén is. Aki újonnan született, valójában „mennyei polgárrá” változott, igazi hazája végső értelemben már a mennyek országa lett. Hogy a bűn alá rekesztett világ fojtó gőzei közt meg ne fulladjon, állandóan magába kell szívnia a mennyek országának életető levegőjét, állandóan telítődnie kell Szentlélekkel (mint a tenger mélyén dolgozó búvárnak a felülről, csövön át hozzá juttatott levegővel). Ez a lélegzés és telítődés az imádság. Amint a test számára élettörvény: szüntelen lélegezzetek! – úgy a lélek számára: szüntelen imádkozzatok! Ez természetesen nem kötött imaszövegek szakadatlan ismételtetését jelenti, hanem inkább Istennel való szüntelen kapcsolatunkat, lelki-világunk imádságos légkörét, Isten jelenlétében való életet. Mindezek alapján nyilvánvaló, hogy az imádságra nem Istennek van szüksége, hanem nekünk. Imádkozni nem kell, hanem szabad!

Az imádság előfeltétele az Isten iránti gyermeki bizalom, Jézus ama szavának átélése, hogy „ád a ti mennyei Atyátok jókat azoknak, akik tőle kérik!”

Az imádság tartalmát, mondanivalóját illetően négyféle imádságról beszélhetünk:

❶ Imádságunkból sosem hiányozhat a bűnbánat, az őszinte bűnbeismerés. Minden alkalommal mint bűnösök állhatunk csak a kegyelem királyi széke elé. Tekintsünk végig előző napunkon, lelkünk állapotán; engedjük, hogy az imádságot megelőzően olvasott Ige behatoljon szívünkbe, megítéljen és leleplezze titkos bűneinket. Ha szüleinket megbántottuk, nem állhatunk eléjük kéréseinkkel, vagy egyéb mondanivalónkkal anélkül, hogy előbb bocsánatukat ne kérnők. Kérkedve, bűnünkről tudomást sem véve bizony nem állhatunk mennyei Atyánk elé sem, hanem mindig csak úgy, mint a templom kapujában mellét verő vámszedő: „Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek!”

❷ A hálaadás hangjának is meg kell szólalnia imádságunkban. Rossz gyermek az olyan, aki apjával szemben mindig csak igényeket támaszt, követelésekkel áll elő, de soha semmit meg nem köszön.

Szomorú volna, ha azt mondanád: nincs mit megköszönnöm! Az újjászületett ember látásmódja arra nézve is megújul, hogy felismeri a megköszönnivalót, mindig és mindenütt. A hitetlen ember talán még akkor is panaszkodik, zúgolódik, ha milliói vannak, a hívő ember a hála embere. Egy szegény halászember, aki leült egy darab kenyérből és egy szelet sült halból álló egyszerű vacsorája mellé, így imádkozott egy alkalommal: „Köszönöm Uram, hogy megraboltad a szárazföldet és megraboltad a tengert, hogy engem táplálj.”

Nincs mit megköszönnöd? Hát mid van, amit ne kaptál volna? Isten ad életet, lehetetet és mindent – testi egészséget, ép értelmet, munkaképességet, táp-

lálékot, békességet, Ő adja az Igét, ad melléd testvéreket, Ő ad neked kegyelemből örök életet, üdvösséget! Összefoglalva mindent: „Aki az Ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem Őt mindnyájunkért odaadta, hogyne ajándékozna nekünk mindent vele együtt?” (Róma 8,32) A keresztyén ember: mérhetetlenül gazdagon megajándékozott ember!

❸ Atyánk felhatalmaz arra, hogy kérjünk, zörgessünk, keressünk. A földi életben az a szokás, hogy hivatalok, hatóságok, tekintélyek örülnek, ha minél kevesebb kéréssel zaklatják őket, mert a kérések gyakran terhükre vannak – de nem így van ez mennyei Atyánknál! Őt az szomorítja, ha nem fordulunk hozzá kéréseinkkel, hanem magunk kínlódunk nélküle. Készséggel és szemrehányás nélkül, szívesen adja Isten, amit ad!

Hogy mit kérjünk tőle? Szabad kérni bármit, mindent! Az csak természetes, hogy az újjászületett ember nem fog Isten szándékával vagy parancsával ellentétes dolgot kérni, hogy pl. villám sújtsa a szomszéd házát, vagy egy lopás sikerüljön, s ne vegyék észre... Egyébként szabad kérni mindent, játék babától kezdve országos ébredésig. Persze jó itt azért valamit világosan látnunk: Bolond volna az a királyfi, aki apjától – mondjuk – agyag golyót kérne, amikor királyságot is kaphatna. A mi Atyánk nagy király, a mindenség és az örökkévalóság Ura, kár csak jó egészséget, bő termést, jövedelmező állást, hosszú életet kérni tőle, amikor kérhetünk drága és örökkévaló mennyei javakat, ajándékot is. Szegényes dolog az is, ha imáink mindig csak önmagunk körül forognak és ilyen szavak hemzsegnek benne: engem... nekem... velem... Imádságainkban vigyük Isten elé mások testi-lelki szükségseit, nyomorúságait is; könyörögjünk családunkért, gyülekezetünkért, egyházunkért, hazánkért, az egész világért! Ne feledjünk el könyörögni ellenségeinkért sem!

Jusson eszünkbe Megváltónknak a kereszten mondott imádsága: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!”

Amit az Igéről megállapít a Szentírás, ugyanazt az imádságról is megállapítja, hogy ti. „Igen hasznos a buzgóságos könyörgés.” Hasznos, mert aki kér, mind kap; Isten imameghallgató Isten.

A múlt században működött Istennek egy nagyon áldott embere, Müller György (1805–1892). Szívében arra kapott indítást, hogy a kallódó, csavargó árva gyermekek részére evangéliumi szeretetet árasztó otthont létesítsen. Erre az útra úgy indult el, hogy zsebében egyetlen fillér sem volt, és egész életében soha embertől semmit sem kért, kizárólag Istentől. Imádságára való válaszképpen ajánlották fel egyre többen és többen e célra szánt adományait, így ajánlkoztak férfiak és nők az árvaházban való szolgálatra. Árva gyermekek is csak akkor jelentkeztek, amikor ezt az Úrtól külön kérték. Alaptökéjük nem lévén sokszor volt üres a pénztár, az éléskamra vagy a fáskamra, s napról nap-

ra kellett a kegyelemre hagyatkozniuk. Mikor a legszorongatóbb volt a hiány, térdre borultak és imádkoztak – s a kellő pillanatra a szükséges dolgokat Isten mindig csodálatosképpen kirendelte. Az évek folyamán öt hatalmas épület készült el így, összesen 20 000 árva részére Bristolban. Egy alkalommal Bristolban és környékén vörheny, tífusz és himlőjárvány dühöngött. Újra ahhoz az Istenhez folyamodtak, aki életnek és halálnak és a természet összes erőinek Ura, az imádság volt az egyetlen menedék, – s az egész idő alatt sem vörhenynek, sem tífusznak nem volt szabad az árvaházba belépnie; mindössze néhány himlős megbetegedés fordult elő, de azok is könnyű lefolyásúak voltak.

Tudunk egy hívó cipésmesterről, aki – mikor már öreg, beteg lévén – „csak” imádkozni tudott, ezt a szolgálatát olyan komolyan vette, hogy napról-napra pontosan imanaplót vezetett. Halála után bukkantak rá s fedeztek fel benne ilyen imatárgyakat: Szept. 1.: missziói állomásunk ne nélkülözzön. Szept. 2.: A testvérnek adjon az Úr minden testi-lelki jót. Szept. 3.: P. testvér házánál áldott legyen az összejövetel. Szept. 4.: N. testvért őrizze meg Isten... Mikor a dolgoknak pontosan utánajártak, a következők derültek ki: Szept. 1-én a missziói állomás 500 font váratlan ajándékot kapott. Szept. 2-án A testvér súlyos betegségéből hirtelen, csodálatos módon meggyógyult. Szept. 3-án P. testvér házánál rendkívül áldott volt az összejövetel és sokan tértek meg. Szept. 4-én N. testvér lakásának környékén betörők jártak, de épp az ő házát nem bántották.

Isten minden imádságunkat hallja, még ha nem is mindegyiket hallgatja meg. Hiszen Ő jobban tudja saját javunkat, érdekünket, mint mi magunk! Ha kisgyerek tüzes szenet vagy mérget kér, éppen szeretetből kell azt megtagadni tőle. Imádságunk tehát nem a mi akaratunknak, vágyunknak Istenre kényszerítése, hanem ellenkezőleg: Isten akaratának keresése. Ezért kell minden kérésünkhöz hozzáfűznünk: „Mindazonáltal úgy legyen, ahogy Te akarsz!”

④ Mindezekén túl a legritkább, de legmagasabb rendű imádság az Isten dicsőítése: nem valamiért, amit megadott vagy megadhat, hanem önmagáért! A szívnek szinte túlcseresznye, rajongó hódolata és szeretete ömlik ilyenkor szavakba. Ilyen Isten-magasztalás az utolsó öt zsoltár: „Magasztallak téged Istenem, Királyom, és áldom nevedet örökkön-örökké! Minden napon áldalak téged!” (145,1-2) „Dicsérjétek az Urat! Hiszen Istenünkről énekelni jó; hiszen Őt dicsérni gyönyörűsége és illendő dolog.” (147,1) – Így áldja Istent a Miatyánk záró mondata is: „Tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség mind örökké!”

Amikor négy szemközt vagyok mennyei Atyámmal és rajta kívül más nem lát: kitárthatom szívemet őszintén előtte és elmondhatok neki mindent. Ha azonban az atyafiai közösségében imádkozom hangosan, eszembe kell hogy

jussanak az Úr Jézus intő szavai: színből hosszan ne imádkozzam, ne legyen bő beszédű. Legyen imádságom egyszerű, rövid, csak Istennek szóló.

4. Az újszülött hangja: bizonyágtétel

„Aki vallást tesz rólam az emberek előtt, én is vallást teszek arról az én mennyei Atyám előtt; aki pedig megtagad engem az emberek előtt, én is megtagadom azt az Én mennyei Atyám előtt”. – „Ha valaki szégyell engem és az én beszédemet, az Emberfia is szégyellni fogja azt, mikor eljön a maga dicsőségében.” – „Nem tehetjük, hogy amiket láttunk és hallottunk, azokról ne szóljunk.” (Mt 10,32-33; Lk 9,26; Csel 4,20)

Az újszülöttnak, ha él és egészséges, feltétlenül hangja van: jelzi hogy él. Ez a hang lehet kellemetlen, bántó, fülsértő, de általa a környezetnek – ha tesszik, ha nem – tudomásul kell vennie, hogy itt valaki van, aki pedig nem volt, új élet jelent meg a földön! Vége a ház megszokott csendjének, vége a nyugodt éjszakáknak, – falak és fülek beleremegnek az új jövevény érkezésébe!

Aki Isten Lelke által újjászületett, annak is van afféle hangja, ez a felcsendült új hang és jeladás a bizonyágtétel. Az új élet nem titkolható, de nem is szabad titokban maradnia! Tartós, mély csend csak a halvaszületett gyermek körül van. A halál csendje ez.

❶ Mit jelent bizonyágot tenni?

Megvallani azt, hogy Jézushoz tartozom, szeretem Őt, neki szolgálok. Sem házasságkötést, sem munkaviszonyt nem szokás, eltitkolni, sőt hivatalosan és törvényesen, teljes nyíltsággal kell megvallani mind a kettőt. Jézushoz tartozom: szeretetkapcsolat és szolgálati viszony. Nincs mit titkolni rajta! Csúnya dolog megtagadni, szégyellni azt, aki szeret, jó hozzánk, áldozatot hozott értünk, akinek sokat köszönhetünk, Hitvány ember pl. az, aki magas rangra jutva szégyelli és megtagadja alacsony származású, öreg szüleit, akik őt felnevelték – vagy aki új kapcsolatok létesítése érdekében megtagadja hűséges régi barátait. Jézus a legjobban szeret, a legnagyobb áldozatot hozta értünk, neki legtöbbit köszönhetünk, legyen hát kész megvallani, hogy mostantól fogva igenis hozzá tartozom, szeretem és szolgálom Őt, Megváltómat ismertem meg benne!

Jézuson nincs mit szégyellni, hozzá tartozni igazán nem szégyen. Még halálos ellenségei, bírái sem találtak benne semmi bűnt. Egyetlen olyan szava vagy tette sem volt, amely miatt övéinek szégyenkezniük kellene.

Annál több szégyellnivaló van rajtam. Az én életemnek bizony sok a szégyenfoltja. S felém mégis ez az ígéret hangzik: Ha én itt a földön nem szégyellem a dicsőséges Jézust, Ő se fog szégyellni az Atya előtt engem, a nyomorult bűnöst. Vallást tesz majd rólam és vállal engem, mint megváltottját! Ha azon-

ban én itt e földi életben szégyellem és megtagadom Őt, Ő is megtagad engem örök életem legkritikusabb (legválságosabb) pillanatában, örök sorsom eldőlt napján: „Távozzatok, nem ismerlek titeket!” Krisztus megtagadását lásd veszélyesnek, ne a róla való vallástételt. Ne attól félj, aki csak a testet ölheti meg!

❷ Miért kell bizonyóságot tenni? Azért, hogy mások is felismerjék Jézus Krisztusban Megváltójukat; hogy az ő életük is megoldódjék, átmenjenek a halálból az életre, kárhozatból az üdvösségre. Hiszen Krisztus nélkül a halálban vannak! Ez a mentő szeretet hajtotta a bizonyágtételre az apostolokat, misszionáriusokat, evangélizátorokat, s minden élő hitű keresztyént. Ezért nem tehetik, hogy amit láttak és hallottak, arról ne szóljanak; ezért kéri Istentől ajándékképpen, hogy „teljes bátorsággal hirdethessék az igét.” Azért kell felelős szeretettel bizonyóságot tenni, mert itt emberek üdvösségéről van szó. Pál apostol így fejezte ki ezt: „Nem szégyellem a Krisztus evangéliumát, mivel Istennek hatalma az minden hívőnek üdvösségére!” (Róma 1,16) Ezt a gondolatot egyik legszebb énekünk így szólaltatja meg:

„Ó Sion ébredj, töltsd be küldetésed. Mondd a világnak: hajnalod közel! Mert nem hogy az, ki népeket teremtett, senkit sem éjben, bűnben veszni el. Légy örömmondó, békekövet. Hirdesd a Szabadító elközelgetett!”

Lásd, millióknak lelke megköötözve, rabláncként hordoz sötét bűnöket; Nincs kitől hallja: Megváltónk keresztye mily gazdag élet kútja lett neked. „Légy örömmondó, békekövet...” (397. é.)

❸ Hol és mikor kell bizonyóságot tenni? Az igazi választ tulajdonképpen két szóban adhatjuk meg: mindig, mindenütt!

Itt nincs „lejárt munkaidő”, szabadságolás, nyugállomány. Mégis bizonyos sorrendet maga Jézus szab a tanítványok elé, midőn – mennybemenetele alkalmával így rendelkezik felőlük: „Tanúim lesztek nekem mind Jeruzsálemben, mind az egész Júdeában és Samáriában, egészen a föld végső határáig.” (Csel 1,8) Itt korlát nincs, de van sorrend. Te sem mehetsz el zulukafferek közé misszionálni anélkül, hogy előbb szüleidnek vagy élettársadnak el ne mondtad volna, mit tett veled Jézus. Nem lesz áldás az ország túlsó szélén elhangzó bizonyágtételeken, ha szűkebb baráti köröd mit sem sejt új életedről. Mondd el otthon, szűk családi körben – ha megrónak vagy bolondnak tartanak is érte! Tégy bizonyóságot róla gyülekezetekben, ahol talán a mély álom csöndjét botránkoztató módon fogja felverni hangod, mert ott a prédikáció alatt mindenki szundikál, az Isten Igéjét senki komolyan nem veszi és úgyszólván minden már csak üres látszat. (Ilyenkor meg kell keresned azt a néhány újjászületett embert, akiknek az együttese a gyülekezet élő magját alkotja.) Tégy bizonyóságot a megszokott társaságban, melyben eddig forgolódni szoktál; barátaid és barátnőid körében, akikkel együtt szórakoztál, borozgattál, pletykáztál

mostanig hadd tudják meg a benned végbement változást! Ismertem egy asszonyt, aki valamikor nagyon gazdag volt és előkelő, s a „felső tízezer” köreiben forgolódva élte henye életét. Isten előbb teljesen szegényé, azután lelkiileg mérhetetlen gazdaggá tette: új étellel ajándékozta meg. Erre sorra járta régi barátait – akik ugyancsak mind súlyos anyagi viszonyok közé kerültek, de Krisztus ismerete híján csak aggódni, keseregni, hamis reményéseket táplálni tudtak –, s elmondta nekik, hogy külső körülményeinktől függetlenül, vagy éppen azok ellenére is lehet mindenkor örvendezni az Úrban és belső békességgel járni. Mint valami csodalényre, úgy néztek rá eleinte, de bizonyos, hogy az Úr Igéje nem tér vissza üresen.

Munkahelyen vagy hivatalosan megkívánt állásfoglalás esetén a vallástétel bibliai szabálya a következő: „Legyetek készek mindig megfelelni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a bennetek lévő reménységet, de szelídséggel és istenfélelemmel.” (1Pét 3,15) Tudok olyan hívő leányról, aki – mikor munkahelyén életrajzot kellett beadnia – az élettörténet során 19. évéhez érve, abba beleírta: itt nem hallgathatom el életem legnagyobb eseményét, akkor ismerem meg Jézus Krisztust, mint személyes Megváltómat.

Vonaton, várótermekben, vagy bárhol, ahol hosszabb időt töltünk idegenekkel, kereshetjük a bizonyágtétel alkalmait, s ha valahol kapu nyílik, készen kell lennünk rá. Mindenáron erőltetni persze nem szabad a dolgot. Ha vonaton utazunk és csendben elővesszük Bibliánkat, előbb-utóbb valamelyik útitársunk valamiféle megnyilatkozása feltételezhető.

Az „alkalmatlannak látszó” helyzetektől és időpontoktól nem kell visszarettenni. Egy alkalommal evangélizációs szolgálatra készültünk valahova, s akadt valaki, aki jóindulatúan figyelmeztetett: most éppen nem alkalmas az időpont. Habozásunkból az éppen aznapi ige lendített ki: „Hirdesd az igét, állj elő vele alkalmas és alkalmatlan időben.” (2Tim 4,2)

4 Hogyan kell bizonyágot tenni? Kétféleképpen, szóval és étellel. Nem szóval vagy étellel, hanem szóval és étellel. Szóval, mert a hit hallásból van, – és étellel, mert szavunknak csak akkor van súlya, ha azt „életünk beszéde” hitelesíti. A sorrendet a helyzet szabja meg. Ha pl. ismerősnek mindjárt ismeretségünk kezdetén beszéltem Jézusról, akkor szavaimat nyilván későbbi, vele szemben tanúsított magatartásom kell hogy megpecsételje. Ahol azonban naponta állandóan forgolódunk s mindenestől ismernek minket és ismerik régi életünket is, ott a szavak bizonyágtételét nyilván a gyakorlati élet bizonyágtételének kell megelőznie. Pogány férjek keresztyén feleségeinek ilyen tanácsot ad Péter apostol: „Ti asszonyok, engedelmeskedjetek férjeiteknek, hogy ha némelyek nem engedelmeskednének is az égének, feleségük magaviselete által ige nélkül is megnyeressenek, látva a ti istenfélő és tiszta életeteket.”

(1Pét 3,1-2) Aki otthonában, családjának szakadatlanul prédikál, joggal válik elviselhetetlenné. De az Ige által ajánlott út nagyon áldott. Hallottam egy asszonyról, aki hosszú éveken át igen sokat szenvedett férje iszákossága miatt, s valahányszor az részegen tért haza, mérgesen pörölt vele, vádak és szemrehányások özönét zúdította rá. Egyszer aztán az asszony megtért, s attól kezdve ha a férj részegen ment haza, s ruhástól az ágyba feküdt, többé nem dobta le az ágyról, hanem levetkőztette, megmosdatta, betakarta szépen; ha férje goromba volt hozzá, ó szelíd szóval, szeretettel válaszolt; ha kevés volt is a pénze, nem tette szavá. Így ment ez hónapokig, míg egyszer a férj nem bírta tovább és ő tette szavá: Mi történt veled, hogy ilyen jó tudsz lenni hozzám, holott én veled szemben olyan gonosz vagyok? És ekkor jött el az asszony számára a szóbeli bizonyágtétel alkalmá: „Jézus Krisztus változtatott meg ennyire. Ő téged is meg tud változtatni!” S valóban így is történt.

Ha bizonyágot teszünk Urunkról, legyen benne a személyes élmény lüktetése és melegsége. Nem számtanleckét mondunk fel, kötelességszerűen és hideg szívvel, hanem drága Megváltónk, leghívebb Barátunk csodálatos tetteiről szólunk. S fontos az is, hogy ilyenkor Ő legyen valóban a központ és a cél. Ne azért emlegetsem Jézust, hogy ennek ürügyén saját magamról beszélhessek és személyemet érdekes színben sikerüljön feltüntetnem. Ha Róla szólok: Neki növekednie kell, nekem pedig alábbszállanom!

5 Mít tegyünk, ha máris megtagadtuk Jézust? Volt valaki, aki gyáván, rútul megtagadta Jézust, nem is vállalta Őt mesterének és esze ágában sem volt, hagy másokat hozzá vezéreljen. „Átkozódott és esküvel tagadta: Nem ismerem azt az embert!” (Mt 26,72-74) És volt valaki, aki a „feszítsd meg”-et kiáltó jeruzsálemi tömeg elé hősies bátorsággal e szavakkal állott: „Azt, aki Isten rendeléséből nektek kiadatott, keresztre feszítettétek és megöltétek, Őt az Isten feltámasztotta. Térjetek meg és keresztelkedjetek meg mindnyájan a Jézus Krisztus nevére, bűneitek bocsánatára.” És csatlakoztak aznap háromezren. (Csel 2,23,35,41) A két ember közül melyikhez szeretnél hasonlítani? Lásd: mindkét arc ugyanazé az emberé. Péter apostolé. Ha máris megtagadtad Uradat, halld az evangéliumot: lehet ennyire átváltozni! A kétféle magatartás között csak annyi van, hogy Péter keservesen sírt régi, gyáva szíve miatt s forrón könyörgött az új szívért, melyet pünkösdkor kapott. Ennyit tégy te is!

5. Az újszülött tisztálkodása: bűnvallás

„Míg elhallgatám, megavultak csontjaim a napestig való jajgatás miatt. Vétkememet bevallám neked, bűnömet el nem fedeztem. Azt mondtam: bevallom hamisságomat az Úrnak és Te elvetted rólam bűneimnek terhét.” – „Aki elfedezi az ő vétkét, nem lesz jó dolga, aki pedig megvallja és elhagyja, irgalmas-

ságot nyer.” – „Valljátok meg egymásnak bűneiteket és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok.” (Zsolt 32,3-5; Péld 28,13; Jak 5,16)

Elképzelni is iszonyat, mi lenne egy csecsemővel, ha akár csak 1-2 napon át is elmulasztanák tisztába tenni. Folytonos szennyeződése folytonos tisztogatást igényel.

Hát ez még az újjászületett ember életében is így van?

Az Úr Jézus egyszer azt mondta tanítványainak: „Ti már tiszták vagytok a beszéd által, amelyet hirdettem néktek.” (Ján 15,3) Mikor azonban tanítványai lábát mosta, így szólt Péterhez: „Aki megfürdött, annak nincs szüksége másra, csak hogy a lábát mossa meg. Különben egészen tiszta.” (Ján 13,10) Az egyébként megtisztított ember is szakadatlanul szennyeződik ama felületén, ahol érintkezik a föld porával. A megváltott ember, amíg itt a bűn által megrontott világ légkörében él, abban állandóan szennyeződik, a világ szelleme szívébe hatol. Éppen ezért bűneink arányában van szükség bűnbánatra, bűnvallásra, bűneinktől való megtisztulásra.

Mondhatná erre valaki: hát nem elég, ha Isten előtt vallom meg bűnömet, belső szobám imádságos csendjében? Ha ez megtörtént, mi szükség arra, hogy emberek előtt is vallást tegyek? Ezt már nem vállalom, annál már önérzetesebb vagyok! – Igaza van-e?

Természetes, hogy a legelső és legfőbb mozzanata a bűnvallásnak az Isten előtti megalázkodás. „Bevallom hamisságomat az Úrnak.” Ha ez meg nem történt, ezt nem pótolhatja semmiféle emberek közti beszélgetés. De ha valóban megtörtént, – vagyis ha Isten előtt nyomorult bűnösnek, halálra méltónak vallottam magam, akkor a következő lépés nem lehet ez a magatartás: „Ezt viszont meg ne tudja rólam senki, világért se! Felebarátaim csak hadd higgyék, hogy kiváló és tiszta ember vagyok!” Akit nem rendít meg szíve gyökeréig, hogy csak Isten elé vitte bűnét, azt viszont el se bírná viselni, hogy még emberek is tudjanak róla: valójában az embereket tartja nagyobbra Istennél, jobban fél emberektől, mint Istentől, fontosabb számára emberek véleménye, mint Istené! Hívó gondolkodás-e az ilyen? „Amíg csak Isten tudja, hogy loptam, addig nincs semmi baj, csak emberek meg ne tudják, mert az már igazán kellemetlen volna!” Aki bűnével valóban a Mindenható Isten elé állt, annak ahhoz képest végtelenül kicsi dolog, hogy még egy ember is tudjon róla. A mások előtt való bűnvallás a hitelesítő pecsétje annak, hogy bűnével valaki csakugyan Isten elé állt – annyira, hogy íme emberi szempontok már eltörpültek előtte.

„Valljátok meg bűneiteket egymásnak!” Az ilyen bűnvallás visszautasításának ténye nem egyszer az emberi gőg és büszkeség utolsó erődítménye, amelynek önmagunkban való lerombolása és feladása nélkül Isten színe előtti

bűnvallás nem lehetséges. A tapasztalat azt mutatja, hogy nagyon sokan megvallják bűneiket Isten előtt anélkül, hogy tartós győzelmet arathatnának azok felett.

Személyes tapasztalat alapján is állíthatom, hogy a bűn fölötti győzelem a megvallás nyomán következik be. Amíg erre nem vállalkozom, addig az a bűn voltaképpen kedves még nekem, melengetem szívemben, igazán elszakadni talán nem is akarok, még ha Isten színe előtt bánom is! „Aki elfedezi az ő vét-két, nem lesz jó dolga, aki pedig megvallja és (ennek következtében) elhagyja, irgalmasságot nyer.” Az eltitkolt bűn: tovább hurcolt teher – a megvallott bűn: lerakott teher. Az emberiség nagy illúziója, önámítása az a közfelfogás, amely a lélek egészsége érdekében a szégyenletes dolgoknak a tudat alatti lel-kiség mélyén való rejtegetését követeli meg. E közfelfogásnak, mely mindnyájunkat többé-kevésbé képmutatókká, s egy álcázott társadalom tagjává tesz, épp az ellenkezője igaz; a lélek egészsége ott kezdődik, midőn nemcsak Isten, de embertársaink előtt sem leplezzük igazi valónkat.

A bűnvallást illetően is tisztáznunk kell néhány kérdést.

❶ Ki előtt tegyek bűnvallást? Ha a szóban forgó bűn egy bizonyos személy ellen irányul (pl. sértés, rágalmazás, csalás, lopás, gyűlölködés), akkor egészen természetes, hogy e bűnömet az illető előtt kell megvallanom, tőle kell bocsánatot kérnem, őt kell kártalanítanom, vagy helyre állítani becsületét, vele magával kell rendeznem az ügyet. Ha pl. szüleimmal szemben tiszteletlen, vagy egy beosztottammal szemben igazságtalan voltam, nem intézhető el az ügy oly módon, hogy ezt csak egy más lelki testvéremnek vallom meg, az illetőknek viszont egy árva szót sem szólok.

Történhetik a bűnvallás a gyülekezet vezetője, vagy bárki hívő testvér előtt is, akihez bizalmunk van, vagy akihez Isten Lelke küld, aki esetleg Isten megbízásából lép hozzánk és kérdez lelkünk állapota felől. Isten követét nem arról lehet felismerni, hogy mindig jót mond és emberileg rokonszenves, hanem arról, hogy a vele való beszélgetés során teljesen lelepleződünk, de teljesen fel is szabadulunk!

Történhetik bűnvallásunk a hívők közössége, a gyülekezet nyilvánossága előtt is, de csak olyan esetben, ha ez más jelenlévők lelki kárával nem jár. Vannak olyan bűnök, amelyeknek megvallása esetleg ingerlőleg, nyugtalanítólag, kisértésképpen hat, ilyen esetekben a négy szemközti bűnvallás helyénvalóbb.

Szabályokat itt persze felállítani nem lehet; ezen a területen különben is a Szentlélek indítása a döntő!

Bűnvalláshoz mindig hívő társat, vagy társakat keressünk, akik maguk is ismerik a bűn lényegét, a kegyelem titkát, Isten ígését – s akik testvérünkkel tudnak lenni a nyomorúság idején.

② Milyen legyen a bűnvallásom? Legyen lehetőség szerint, amennyire tőlem telik, őszinte és maradéktalan. A tudatos elhallgatással Isten ítéletét vonjuk fejünkre. Egy áldott életű igehirdetőt és lelkigondozót egy alkalommal felkeresett egy asszony evangelizáció után azzal a kéréssel, hogy otthonában keresse fel őt, mert Isten Lelke most arra kényszeríti, hogy teljesen kitarja előtte szívét és elmondja életét. A látogatás és beszélgetés meg is történt. Az evangélista megkérdezte az asszonytól: Elmondott mindent? – Mindent – volt a válasz. Erre bűnbocsánatot, feloldozást hirdetett az evangélista és búcsúzott a háztól. Alig ért néhány száz méternyire, annak a háznak lakója futott utána: Azonnal jöjjön vissza, mert mióta elment, az az asszony szakadatlanul azt kiáltja: Jöjjön vissza az Isten embere! Jöjjön vissza az Isten embere! – Az vissza is ment, erre az asszony lecsillapult, rendbe szedte magát és annyit mondott: Előbb elmondtam majdnem mindent, de egy bűnömet elhallgattam és most nem bírom tovább. Ezt is el kell mondanom. Van erre is bocsánat? – s az újabb bűnbocsánat-hirdetés nyomán szállt csak az asszony szívébe a teljes békesség: Jézus békéje.

Amikor Isten lelke bűnvallásra indít, ne engedjük, hogy a Sátán a „mellébeszélés” törébe csaljon. Ez azt jelenti, hogy mondok ugyan valamit a „keresztyén illendőség” kedvéért, valami apróbb és kevésbé kényes, hajánál előrángatott bűnöcskét, de tulajdonképpen fekélyemet, életem nagy szégyenét nem tárom fel. Ha pl. valaki lopott, vagy házasságtörést követett el, nem élhet át felszabadulást, feloldoztatást ilyesféle bűnvallás alapján: „Múlt héten tiszteletlen voltam édesanyámmal szemben, barátomra pedig a háta mögött rosszat mondtam!”

③ Milyen áldások fűződnek a bűnvalláshoz? Mikor húsvét után a feltámadott Jézus megjelent a tanítványok körében, egy alkalommal ezt mondta nekik, rájuk lehelvén: „Vegyetek Szentlelket! Akiknek bűneit megbocsátjátok, megbocsátatnak azoknak; akikéit megtartjátok, azoknak megtartatnak.” (Ján 20,22)

Ez az „akiknek” konkrét, személyes feloldozást jelent. Megtérésem után egy évvel olyan bűnbe estem, amiről azt hittem, ezen rég túl vagyok már. Nagyon fájt nekem az eset és elvesztettem békességemet. Nem is volt nyugalmam mindaddig, amíg – noha már késő este volt – fel nem zörgettem, ágyából ki nem húztam egy hívó testvéremet és meg nem vallottam neki bűnömet.

Nem mondott ő semmi újszerűt vagy különlegeset, csak azt, amit általánosságban már tudtam, hittem és számtalanszor hallottam, sőt magam is állandóan hirdettem másoknak: „Hidd el, hogy Jézus vére ezt is eltörölte, a kereszten ennek a terhét is levette rólad!” És ez az ismert tétel azáltal vált számomra engem is felszabadító, boldog üzenetté, hogy megvallottam a bűnt és magamra

vonatkozathattam az érvényes bocsánatot. Olyan jó volt utána felszabadultan hálát mondani az Úrnak!

Ezen felül egy sajátos összefüggésre mutat rá Jakab levelének 5,14-16. verse: „Beteg valaki köztetek? Hívja magához a gyülekezet véneit, hogy azok imádkozzanak felette és ha bűnt követett is el, megbocsáttatik néki. Valljátok meg azért egymásnak bűneiteket és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok.” – Betegség esetén: bűnvallás és gyógyulás! Ha a többet és nagyobb: a lélek betegségének meggyógyítását Isten kész megcselekedni, hogyne állna hatalmában a testi gyógyítás is? Napjainkban világszerte és hazánkban is egyre több tény hirdeti a bűnvallás és gyógyulás összefüggésének valóságát. Sokkal több hittel és engedelmességgel kell támaszkodnunk Isten ígéreteire!

4 Mit kell tudnom, ha előttem vallja meg valaki a bűneit?

Ne tévesszem szem elől a kölcsönösség fent említett szabályát: „Valljátok meg bűneiteket egymásnak.” Ha egy testvérem előttem lerakja bűneit, pillanatig se képzeljem, hogy most ő a vádlott – én pedig a bíró, hanem legyen tisztában vele, hogy két bűnös segíti egymást a Kegyelem királyi széke elé. Valahányszor egy ember feltárja előttem bűneit én mindig rákényszerülök, hogy megvalljam neki: testvér, ha talán más változatban is, de ugyanazt magamban én is látom.

A bűnvalló közösség áthághatatlan alapszabálya továbbá: a megvallott bűn nem pletykatéma, hanem imatárgy; a rám bízott titkot kezeljem szigorú titokként, emberek előtt ki ne fecsegyem, testvérem bizalmával vissza ne éljek, hanem inkább Isten elé vigyem amit hallottam, imádságaim alkalmával bocsánatot és szabadítást kérve az Úrtól az ő számára is!

Végül: valódi bűnbánat láttán bátran és szabadon éljek legdrágább tanítványi jogommal, Jézus Krisztus felhatalmazása alapján: Akiknek bűneit megbocsátjátok, megbocsáttatnak azoknak. Bármekkora is az illető bűnei, higgyem el, hogy Isten kegyelme még nagyobb, és merjem hirdetni az ingyen kegyelmet, a feltétel nélküli bűnbocsánatot, hiszen magam is abból élek! Igaz bűnbánat és szívbeli töredelem híján azonban ne hirdessek feloldozást, mert ezzel Jézus drága véréért gyalázom meg: Isten a kegyelmet ingyen adja, de nem adja „potyán”.

Lelkigondozás

A lelkigondozás alapszabálya

✍ Dr. Németh Dávid

Amikor a lelkigondozás alapszabályairól kezdünk el gondolkozni, elég hamar zavarba esünk. Rájövünk ugyanis arra, hogy a lelkigondozásban a lényeg kívül áll mindenféle szabályozáson, mindenféle emberi szabály felállítási lehetőségén. A lényeg ugyanis az, hogy segítségre szoruló embereket Istenhez vigyünk közel és új életre segítsük őket. Erre is vonatkozik, amit Páltól tanultunk, hogy: „nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené”. Nem azé, aki igyekszik jól csinálni ezt a szolgálatot, hanem egyedül a könyörülő Istené. Az Isten munkája nem szabályozható. Jézus hasonlata, amit Nikodémusnak mond, szépen kifejezi ugyanezt: „A szél fú, ahová akar, és annak zúgását hallod, de nem tudod, honnan jó és hová megy.” Egy másik hasonlat is eszembe jut, szintén Jézus Igéi közül: az élő víz folyamának a hasonlata. A folyót nem lehet szabályozni, csak a folyómedert. Az égi áldástól függ, hogy csak csörgedezik egy erecske valahol a nagy medernek a közepe táján, vagy pedig hatalmas mennyiségben zúdul alá a jól megépített gátak között a víztömeg. A folyó medre szabályozható csak. Ami a lelkigondozásban szabályozható, az az Istentől ajándékba kapott változásoknak és történéseknek csak a lelki medre. Ez a meder pedig az embertársi kapcsolat, amit kiépítünk azzal a személlyel, akinek segítségre van szüksége, akit meglátogatunk. Beszélgetések elemzésekor megpróbáljuk megfejteni, hogy miért akadt el a beszélgető egy bizonyos ponton; miért történik meg, hogy az egyik fél makacsul visszatér ugyanahhoz a témához, mint amikor visszazökken egy lemez tűje a régi lemezjátszón ugyanabba a barázdába; miért válik monológgá egy lelkigondozói beszélgetés; miért lesz kikérdezéssé ahol a másik csak igennel és nemmel válaszol, a lelkigondozó pedig csak sorra teszi fel a kérdéseket; miért marad

felszínes csevegés; miért beszélnek el egymás mellett tanácskérő és lelkigondozója. Ha ezeket a kérdéseket akarjuk felfejteni, és az okok végére járni, akkor meg kell állapítanunk, hogy a lelkigondozó nem tartotta magát néhány alapszabályhoz. Itt már tényleg szabályokról van szó, amelyek megtartása a lelki gondozón áll.

Ha egy hívő lelki segítséget akar adni az embertársnak, ez csak akkor sikerülhet, hogyha megpróbálja a másikat úgy elfogadni, ahogyan van; ítélkezés, kategóriába sorolás nélkül. Az elfogadásunk nem a magatartására vonatkozik, hanem elsősorban a személyére; nem a helytelen, hibás magatartását „igen”-eljük és igazoljuk, hanem a személyét fogadjuk el. Azt becsüljük meg, ami feltétlenül értékes. Komolyan vesszük őt úgy, mint Isten teremtményét, mint valakit, akiért Krisztus meghalt. Olyan értékesnek találta őt Isten, hogy az Ő egyszülött Fiát adta érte. Ez adja az emberi lét értelmét. Akkor is, ha a leg súlyosabb csődben, a legnagyobb összetörtségben, vagy éppen a legmélyebb züllöttségben él valaki.

A teológiai analógiája ennek a segítő magatartásnak: Isten elfogadó kegyelme. Aki valamit is tapasztalt már abból, mit jelent, hogy Isten kegyelmes hozzánk, az nagyon jól tudja, hogy a kegyelem mindig egy feltétlen (feltételeket nem szabó) elfogadással kezdődik. Megtapasztalom, hogy az Isten engem nem azért szeret, mert én olyan vagyok, olyan leszek, amilyennek Ő szeretne látni, hanem azért szeret, mert szükségem van az Ő szeretetére. Ez az a feltétel nélküli, elfogadó közeledése Istennek az emberhez, amit nekünk is – ha segíteni akarunk – meg kell valósítanunk.

A másik követelmény a segítőkkal szemben, hogy hajlandók és képesek kell legyenek arra, hogy beleéljék magukat a másik helyzetébe és így megértésük, hogy miként éli át ő maga a problémáit. Amit megértettünk, meg kell kísérelni szavakban is megfogalmazni, hogy megtudja a másik ember magáról, amit addig nem értett és nem tudott. Én kívülállóként, de azzal a hajlandósággal, hogy együtt vagyok vele a problémájában sokkal objektívebben, sokkal világosabban megláthatom és szavakba foglalhatom a bajt, mint ő. Ennek is megtaláljuk a teológiai megfelelőjét. Isten megjelenése emberi formában. Hogyne tudna megindulni a mi gyarlóságainkon? Mindenben hozzánk hasonlóvá lett. Isten teljes mértékben „beleélte” magát a mi élethelyzetünkbe, olyanmódon, hogy azonosult is velünk azért, hogy az Ő kegyelmét, segítségét közzel hozza hozzánk.

A 3. feltétel, követelmény, ha valaki segíteni akar másokon az, hogy teljesen nyitott, őszinte legyen a másikkal szemben. A hitelesség, az őszinteség azt jelenti, hogy összhang van aközött, amit mutatok, amit cselekedeteimben vagy szavaimban kifejezek és aközött, ami bennem van. Nem áll ellentétben

a szó és az az indulati háttér, ami a szavak mögött van. Nem színleljük az érdeklődést, a segíteni akarást. Ha valóban megindított bennünket a másik nyomorúsága és szeretnénk tényleg segítséget nyújtani, törődésünk nem egyszerű hívó kötelesség-teljesítés, hanem szeretetből fakadó cselekedet.

Némelyek azt tartják, hogy ha valaki ezt a 3 feltételt betölti, akkor a másik, a bajbajutott ember magától kezd el gyógyulni. Nem szükséges külön tanácsokkal ellátni, mert magától meg fogja találni a jó és helyes utat. Ezt a konzekvenciát kritikával kell fogadnunk, mert Isten útba akar igazítani bennünket, miután az Ő szeretetét megtapasztaltuk. A mi szolgálatunkon is ennek kell kifejeződnie. A másik számára tényleg együtt-érzően, beleélő módon és elfogadóan megpróbálom az Isten szeretetét megtapasztalhatóvá tenni, de fel kell előtte tárni azokat a kiutakat is, azokat a megoldási lehetőségeket is, amelyeket Isten kínál az embernek. Persze nem erőszakos módon, nem parancsokat osztogatva. Ahhoz, hogy valaki tényleg választhasson életutat magának, legalább két utat tisztán kell látnia. Az ember előtt lehet többféle út is, de ezek az utak nem sokban különböznek egymástól, csak éppen árnyalatnyi különbségek lehetnek közöttük. Egészen más utat csak Isten kínálhat fel az embernek. Ha ezt nem mutatjuk fel, akkor a valódi választás lehetőségétől fosztjuk meg azt, akinek segíteni szeretnénk. A döntés jogát és felelősségét nem vállalhatjuk magunkra. Nem az az én dolgom, hogy a másik helyett a döntéseket meghozzam, s ezeket a döntéseket készen elé állítsam. Még talán az sem feladatom, hogy egy-egy problémának a megoldását azonnal, mint egy kész megoldási lehetőséget odavessem neki mondván, ez van és ha ezt nem fogadod el, akkor nincs semmi más lehetőség, hanem valóban a másiknak kell meghozni a döntéseit, de ezt csak úgy tudja megtenni, ha tisztán elé tárjuk milyen utak és lehetőségek állnak előtte.

Nézzük egy kicsit behatóbban is ezt a 3 feltételt! Mit tanulhatunk az elfogadással kapcsolatosan? Azonnal eszünkbe jutnak Pál apostol szavai, aki a Római levél 15. részében ezt írja: „...fogadjátok be egymást, ahogyan Krisztus is befogadott minket.” Jelenti ez egyrészt azt, hogy a magatartásától, egyéni életvitelétől, egyéni felfogásától és – mondjuk ki nyugodtan – bűneitől, megkötözöttségeitől függetlenül tisztelem és szeretetre méltónak tartom a másik embert és éreztetem is vele a szeretetemet. Ezt nem kötöm valamilyen feltételhez, mert megtanultam, hogy Isten is mindig megelégedi a szeretettel. Az agapé-szeretetnek mindig ajándék jellege van. Nem megérdemelte a másik, hanem hűjával van a másik ennek a szeretetnek és ezért kell, hogy felkínáljam neki. Egy kicsit hasonlít ez ahhoz, hogy a gyógyszert sem akkor adják, amikor már látják, hogy lábadozik a beteg, hanem azonnal megkapja az életmentő injekciót. Lehet, hogy nem fog hatni, nem fog segíteni, mégsem

mérlegeli az orvos, hogy vajon megéri-e odaadni azt az injekciót, vagy beadni azt a tablettát, mert hátha nem segít, és akkor ugye kárba vész a készítmény. A gyógyszert odaadjuk, mert azt reméljük, hogy használ. Szeretlek, hogy megváltozz, nem pedig szeretlek, ha megváltozol, vagy szeretlek, mert már látom, hogy hajlandó vagy a változásra. Ezek a mondatok lehet, hogy ismerősen csengenek a fülünknek, de amikor egy gyakorlati, ténylegesen történő lelkigondozói beszélgetésben tanúsítani kell ezt a fajta szeretetet, azonnal észrevesszük, mennyire előreszaladnak a követelmények, mennyire kézenfekvő a számunkra, hogy valamilyen feltétel mellett részesítsük szeretetünkben a másikat.

Egy neves pszichológusa századunknak, pszichoterápiás tapasztalatai alapján írta le, hogy „semmit sem változtathatsz meg, ha előbb el nem fogadtad”. Mi ennél még tovább mehetünk. Nemcsak a változás lehetőségétől, hanem az élet lehetőségétől fosztod meg azt, akinek nem adsz szeretetet, akit nem vagy hajlandó elfogadni. Az ember életének alapszüksége az, hogy elismerjék, hogy érezze: fontos vagyok valakinek, értékes az életem. Sajnos nagyon sok ember életéből kimarad ez az élmény, mert gyermekkorában nem tudták a szülei átadni neki azt az üzenetet, hogy téged szeretünk azért, mert vagy és értéknek tartunk azért, mert megszülettél. Nem akkor szeretünk majd, ha jó gyerek leszel, meg jó bizonyítványod lesz stb. Sajnos a legtöbb gyermek úgy nő fel, hogy igazi feltétel nélküli szeretetélménye alig-alig van. Egy ilyen hiány elszenvedése megzavarja a gyermek önértékelését és később sok-sok problémának a kiindulópontja lesz a felnőtt életében is. A lelkigondozásnak feladata az, hogy valamelyest pótolja ezt az elmaradt élményanyagot annak az életében, akinek segíteni akar. Azért lett az élete problémákkal teljes, azért nem képes akadályokkal megküzdeni, mert ez az alapélménye nagyon fogyatékos és nyilván azt sem értheti meg hasonló okoknál fogva – hogy Isten ezzel a feltétel nélküli szeretettel szeret minket. Ez az a szeretet, amivel megszólítja Jézus Zákeust: „...szállj alá, mert ma nékem a te házádnál kell maradnom.” Zákeus házában nincs szó arról, hogy miközben vacsoráztak azt mondta volna Jézus, hogy: „Zákeus, látod bejöttem hozzád, jó lenne, ha változtatnál az életeden.” Ismerjük a történetet. Egyszer csak Zákeus áll fel és azt mondja: „Én úgy döntöttem, hogy a vagyonom felé szétosztom a szegények között, a másik feléből pedig négyszer annyit adott vissza mindenkinek, mint amennyit csalással elvittem”. Jézus elfogadta ezt az embert. Azt mondja: azért jött az Embernek Fia, hogy megkeresse és megtartsa ezeket, akik nem kaptak szeretetet, azért lettek kiszolgáltatottak az idegen hatalomnak, lettek vámszedővé. Nem volt rendben valami az életében, szomjazott, hiányt szenvedett. Jézus ezt pótolja a számára ebben a történetben. Az elfogadás olyan légkört biztosít a

beszélgetésben, amiben a másik nem érzi szükségét annak, hogy a negatívumokat, a gyengeségeket, bűneit elhallgassa, hogy megpróbálja igazolgatni önmagát. Ez az igazi változásnak az első lépése. Az bátorodik fel a bűnvalásra, aki megérezte, hogy őt szeretik még bűnösen is. Nem kell már védekeznie, nem kell rejtegetnie a bűnét, hanem megvallja bátran a másik előtt és őszintén szembenézhet önmagával, meg a problémával is.

Mi miatt esik nehezünkre az ilyen elfogadás?

Azért, mert megijedünk mi hívő emberek attól, hogy ha a másikat elfogadom úgy, amint van: hibáival, bűneivel együtt, akkor ezzel talán igazolást adunk az ő bűnös életére. Áment mondanánk arra az útra, amelyen jár, ezért ilyenkor automatikusan bekapcsol bennünk az erkölcsi ítélőbíró: ilyen nem lehet csinálni, nem lett volna szabad így döntened; ne csodálkozz, hogy meg vagy kötözve stb. Az elfogadás nem igazolás, hanem hajlandóság annak megértésére, hogy a másik miért úgy cselekedett, ahogyan. Miért azt érzi, ami éppen érez? Miért úgy éli át a dolgokat, ahogy átéli? Amíg el nem fogadtam a másikat, addig minden evangéliumi üzenet süket fülekre talál.

A másik követelmény, az empátia, a beleérzés. Mi is ez? „A beleérzés, az empátia abban áll, hogy a másik ember egész belső világát, pillanatnyi lelkiállapotát a hozzá kapcsolódó érzelmekkel és azok jelentésével együtt olyan pontosan észleljük, mintha a magunké lenne.” – mondja egy pszichológus. Erről a „mintha” állapotról szoktunk megfeledkezni. Ez azt jelenti, hogy a másik fájdalmit vagy örömet úgy érezzük, ahogy ő maga érzi és az okait abban látjuk, amiben a másik látja, de tudatában vagyunk annak hogy nem minket ért a sérelem és nem minket ért az öröm. Amint elveszítjük ezt a „mintha” tudatot, attól a pillanattól már nem empátiáról, hanem azonosulásról kell beszélnünk. Máshol a beleélést a gyöngyhalász munkájához hasonlítja. Ez két szakaszból áll: a lemerülésből és a felbukkanásból. A jó gyöngyhalász igyekszik nagy levegőt venni, megtölteni a tüdejét, hogy amikor lemerül, akkor a lehető legnagyobb területet tudja átnézni, hogy ott van-e gyöngykagyló. De azután, amikor ezt megtette és közben felhasználta az oxigént, fel kell, hogy bukkanjon, hogy újra lemerülhessen. Az empátia ehhez hasonló folyamat a lélek tartományában. A másik problémáiba, lelki állapotába belemerülök, de úgy, hogy nem fulladok bele, hanem újra felbukkanok, de azt az élményt, amit ott szereztem a lemerülés idején, azt a felbukkanáskor szavakban is megfogalmazom a másik számára. Ebből a két lépésből tevődik tehát össze az empátia, a beleérzés. Nagyon kell vigyáznunk arra, hogy amikor megpróbálunk együttérezni a másikkal, ne fulladjunk bele a problémába. Ez akkor szokott fenyegetni, ha az a probléma, ami a másik életét terheli, az én életemben sincs rendezve. Ekkor ugyanis az ő problémája visszhangra talál bennem, és kiderül,

hogy két egyformán bajban lévő ember ül egymással szemben. Nem tudok segíteni. Kétségbeesetten megpróbálok kimenekülni ebből a helyzetből, mert félek attól, hogy én is lelkigondozásra szorulok. Ezért nagyon fontos dolog, hogy a mi életproblémáink Isten előtt rendezve legyenek, megoldottak legyenek. Akinek a saját életében megoldatlanságok vannak, az nem tud segíteni mások életén.

Ha viszont sikerül a lemerülés, a beleérzés, beleélés a másik helyzetébe, akkor fel kell hoznunk a felszínre ezt az élményanyagot. Ő nem érti önmagát, nem érti a problémáját, nem tudja megfogalmazni, hogy mi az, ami benne végbemegy. Én leszek ebben a segítsége. Megpróbálok megfogalmazni, hogy én mit éltem át akkor, amikor azt átéreztem, amiben éppen a másik van. Az emberek életének az a leggyakoribb baja, hogy az élményeik feldolgozásakor a gondolkodásuk és az érzelemviláguk elválik egymástól. Másat gondolok, mint amit érzek, és nem tudom az érzéseimet a gondolataimmal összekapcsolni. Más indulatok vezérelnek, és más meggyőződés van az életről. Egyszerűbben, hétköznapiabb nyelven szólva: a fejünk és a szívünk el van szakítva egymástól.

A lelkigondozásnak az a feladata, hogy kapcsolatot teremtsen a másik ember feje és szíve között, a gondolataiban végbemenő és a szívében zajló dolgok között. Akkor történik meg ez az összekapcsolódás, mikor már képes valaki arra, hogy az érzéseinek a jelentését megfogalmazza. Ez nem csak azt jelenti, hogy meg tudom mondani, hogy én most félek, énbennem valami bosszúság van, vagy az érzelmeimet meg tudom nevezni. Ennél többről van szó: azt kell megfogalmazni, hogy ez az érzés mit jelent abban a helyzetben, ahol megmozdít, megelevenít vagy éppen bénítólag hat rám. Ebben kell segíteni a lelkigondozóknak. Az empátia során nagyon kell figyelni arra, és azt kell szóvá tenni, ami érzelmi telítettséggű a másik elbeszélésében, a másik közléseiben. Aztán észre kell vennünk a rejtett kívánságokat, célokat, melyek az illető számára meg sem fogalmazódtak, holott ezek motiválják az életét. Figyelniük kell arra, hogyan viszonyul a dolgokhoz, a dolgok milyen hatással vannak rá. Az ő magatartása milyen hatással van más emberekre. Ezt is nagyon kevésbé érzékelik az emberek, ebben is segítségre szorulnak.

Továbbá arra is nagyon figyelniük kell, ha beleérző módon akarunk viszonyulni a bajbajutott emberekhez, hogy milyen üzeneteket közöl a szavain túl: gesztusaiban, arckifejezéseiben, hangsúlyában, hanglejtésében. Ezeket az üzeneteket, amelyek szóban talán soha nem fogalmazódnak meg, ugyanúgy meg kell értenünk, fel kell fognunk, mintha szavakban közölné őket.

Végül még az empátiával kapcsolatban ki szokták emelni azt, hogy úgy kell megfogalmaznunk az átélésünket a másik problémájával kapcsolatosan, mint-

ha tükröt tartanánk elé és ebben a tükörben megláthatja önmagát. Akkor értettük meg a másikat, ha sikerült megértetni vele önmagát.

A harmadik követelmény: a segítséget nyújtó embernek hitelesnek kell lennie, a viselkedése felszínének és fonákjának nem szabad ellentétben állni egymással. Amit a tanácskérőnek a jelzéseiről mondtam, hogy vannak dolgok, melyeket szavakkal nem tud megfogalmazni, így a testtartása, a hangszíne, a hanglejtése útján mond el, ugyanúgy érvényes a lelkigondozóra is. Mi is közléseket juttatunk a másikhoz, olyan módon, hogy azok nem jelennek meg a szavainkban. A pszichológia megfigyelése szerint ezek a közlések sokkal értetőbbek a mai ember számára, mint a szavak. Hangosabban beszél az, aki vagy, mint amit mondasz. A hitelesség az, hogy ugyanazt mondja a lényem mint amit a szavaim. Ha ez a kettő nem áll összhangban egymással, nem a szavaimat hallja meg a másik, hanem azt, amit a szavaimon kívül mondok. Általában krízishelyzetekben sokkal kifinomultabb az ember érzékenysége a szavakon túli közlésekre. Rögtön észreveszi, hogy a segítő tényleg őszintén érdeklődik-e utána, vagy pedig nem. Észreveszi azt, hogy itt csak beszélnek arról, hogy az Isten bűnbocsátó Isten, de ugyanakkor tele van a lelkigondozó ítélkezéssel, észreveszi azt, hogy mosolyog, de a mosolyát csak magára erőlteti. Megérzi a másik, ezeket az ellentmondásokat ha nem is tudatosulnak benne. Mikor például valaki egy lelkigondozói beszélgetésben azt mondja a lelkigondozónak: „bizonyára sok dolga van a Tiszteletes Úrnak”, akkor azt üzente nekem, hogy látja rajtam, hogy türelmetlen vagyok, nem tudok igazán elengedett lenni, nem tudok igazán ráfigyelni, mert ezernyi dolgom van, és azokkal foglalkozom. Őszinte hitelességgel kell beszélünk, melyben a szavaink megfelelnek az érzéseinknek. A látható jelzésekkel és szavakkal ugyanazt fejezzük ki. Jézus határozottan fellépett a képmutatás ellen a farizeusokat ezért ostromozta gyakran. Ti mást gondoltok, mint amit mondtok. Ez az ellentmondás kiáltó és kétségbeejtő. Isten csak az átlátszó szívű, képmutatás nélküli embereket tudja felhasználni a segítő munkában.

A lelkigondozó hitelességének nagyon fontos része az, amit már az elején említettem, és ezzel fejezem be: átélt hitbeli meggyőződésünk legyen az élet legkülönbözőbb kérdéseiben. Legyen természetes a számunkra, hogy minden emberi problémára van megoldás és a megoldásban központi szerepe van a hitnek. Az tud Isten szerint valóban segíteni, akinek meggyőződéssé vált az életében, hogy a végső segítség az ISTEN. „Kicsodám van az egekben, Náladnál egyébben nem gyönyörködöm.”

* * *

A lelkigondozás módszerei

✍ *Dr. Ritoók Pálné*

Ennek a sorozatnak a 2. része a lelkigondozás módszereiről szól. Mindenek előtt arról szeretnék néhány szót szólni, hogy mit is jelent a lelkigondozás, mi ennek a leglényegesebb, legfontosabb célja. Utána szó lesz a módszerekről. Az előző előadások is elmondták már ennek a lényegét, de én most szeretném még egyszer megfogalmazni azt, hogy bármilyen lelkigondozásnak az az egyetlen célja, hogy abban segítsünk az embereknek (kicsiknek, nagyoknak, öregeknek, fiataloknak, egészségeseknek, betegeknek) hogy Jézushoz közelebb kerüljenek. Ez az egyetlen feladatunk, nem pedig az, hogy helyettesítsük Jézust, (nem is tudnánk ezt megtenni) hanem, hogy azokat az akadályokat segítsünk elhárítani, amelyek valakit elválasztanak, valakit nem engednek közel Jézushoz. Valamilyen oknál fogva nem mer, nem tud, nincs bizalma közeledni, vagy valamilyen személyes nyomorúsága, szomorúsága, bűne, betegsége van, ami megakadályozza őt abban, hogy eljusson Jézushoz. Számomra a lelkigondozás legfontosabb megjelenítése a gutaütött példája. Az a 4 barát, akiről nem tudunk semmit: nem tudjuk, hogy hogyan hívták őket, és szinte semmit. Egyetlen dolguk volt: az, hogy eljuttassák a gutaütöttet Jézushoz.

Két fontos forrás van ebben a Biblián kívül, de mindenek előtt a Jakab levele 1. rész 19. verse az, ami fontos kiinduló pont lehet abban, hogy milyen is a lelkigondozás módszertani szempontból. „Azért szeretett atyámfiai legyen minden ember gyors a hallásra, késedelmes a szólásra, késedelmes a haragra”. Ennek az igének az alapján szeretnék néhány dolgot elmondani. „Tanuljátok meg szeretett atyámfiai ...” Ez fontos kiindulás, ami arra hívja fel a figyelmet, hogy Jézus ugyan magától tudta, hogy mi van az emberben, de nekünk tanulnunk kell ahhoz, hogy közel tudjunk hozzá jutni, hogy el tudjuk érni, ahhoz, hogy kapcsolatba tudjunk kerülni Vele. Tanulni kell és ez a lelkigondozói munkának fontos állomása. Kiemelkedően nyomorúságos állapotok vannak Budapesten és egész Magyarországon. Mindnyájan ismerjük statisztikánkat, amelyek az öngyilkosságokról, a válaszokról, a drog-problémákról és a hihetetlenül magas betegség-számokról beszélnek. Ezek a betegségek Magyarország lakosságának fizikai állapotot jellemzik. Számunkra már nem annyira megdöbbentő, mivel a betegséget valamennyire életünk részének tartjuk. De összehasonlítva más európai országok statisztikáival a halálozási, a megbetegedési statisztikák arról adnak hírt, hogy nagyon nagy szükség van gyógyulásra.

Fizikai és lelki gyógyulásra egyaránt és valójában a kettő nagyon szorosan összefügg. Jézustól lehet azt megtanulni, hogy a lelkigondozásnak alapvető összefüggése az, hogy a lelki gyógyulás és a testi gyógyulás nagyon szorosan összekapcsolódik. A test és a lélek egysége és összetartozása ugyan kiderül minden olyan lelkigondozási tapasztalatból is, amit saját magunk életünk során már eddig is összegyűjtöttünk, de igazából Jézus gyógyításából lehet ezt a legjobban látni. A gutaütött történetében, amit mindnyájan jól ismerünk, a mindig lenyűgöző és megdöbbentő élmény az, hogy először azt mondja, hogy megbocsáttattak néked a te bűneid és azután mondja azt, hogy kelj fel, vedd a te ágyadat és járj. Azt is hozzáteszi, hogy mi könnyebb: azt mondani, hogy megbocsáttattak a bűneid – azt is lehet mondani, hogy mi fontosabb. Ez a mi fontosabb: a megbocsáttattak a te bűneid és hogyha ettől a tehertől megszabadultál, akkor már az ágyat is fel lehet venni és el lehet indulni. Ennek a kettőnek a szoros, nagyon világos összefüggése, ennek a példázatnak, ennek a történetnek a nagyon szép tanítása, tanulsága és egyben a lelkigondozói munkának is fontos vezérfonala, mert igazában ott látjuk ebben a történetben, hogy Jézus ahhoz segít hozzá valakit, hogy a lelke legyen könnyebb általa, hogy megszabadul a bűneitől és ezután következik a fizikai gyógyulás és a kettő egymással nagyon szoros összefüggésben van.

Legyen mindenki gyors a hallásra – ez a következő gondolat. Hároméves korunkig megtanultunk beszélni annak idején, de többnyire 70 évesen sem tudunk hallgatni, érdeklődéssel odahallgatni. Először arról szeretnék beszélni, hogy mit is jelent ez az odahallgatás, ez az odafigyelés.

Ez nem egyszerűen annyi, hogy kinyitom a fülemet és odafigyelek, hanem valami egészen mélyről jövő alapvető figyelem a másik problémái iránt. Ennek az egyik gondolata úgy fogalmazható meg, hogy az emberek nagy részének az az alapélménye, hogy őket senki sem hallgatta meg életükben, hogy soha nem tudták elmondani azt, amit igazából szerettek volna. Ez a minősített odahallgatás. Teljes odafigyelést jelent, amiben eltűnik az, hogy nekem valami más dolgom van, vagy én most valami mással foglalkozom, vagy valami más foglalkoztat, hanem elsősorban és mindenekelőtt a másik emberre figyelek. Ez a teljes figyelem, a másik emberre való abszolút odafigyelés az, amikor azt érezheti, hogy ő valóban fontos nekem, és az is fontos számomra, hogy elmondja mindazt, ami neki problémát jelent. Ez az első olyan feltétel, amittől az emberek nyelve megoldódik.

Bizonyára sokan tapasztaltuk azt, hogy csak az igazi, a valódi, a teljes odafigyelés oldja meg, oldja fel az emberek nyelvét, mert ha valaki azt éli át, hogy tényleg fontos számomra, hogy elmondja azt, ami benne van, akkor elkezd beszélni. Azt szokták mondani, amikor egy kapcsolat elkezdődik: nem is tu-

dom mitől, úgy megered most a nyelvem. Felnőtt emberek különösképpen is nehezen beszélnek a legbelső, legmélyebb személyes problémáikról, és amikor ez a kölcsönösség létrejön, amikor valamiféle közös burokba kerülünk, amikor én magam is teljes egészében arra figyelek, amit ő mond, akkor egyszer csak elkezd tudni beszélni. Ehhez persze az is szükséges, hogy kívül tudjak hagyni mindent. Szükséges a lelki felkészülés a találkozásra, ami a másik emberrel létrejön. Ez az az állapot, amikor valóban arra tudok figyelni, amit ő akar. Ez az első feltétele annak, hogy igazán figyelni tudjak rá.

Egy másik ilyen fontos gondolat, hogy az egész lényére figyelünk. Nemcsak a szavaira, hanem arcjátékára, kézmozdulataira, általában a mozgására, arra ahogyan ül, arra ahogyan mocorog, ahogy gesztikulál. Azt hiszem mindnyájunknak vannak olyan megfigyelései, hogy amikor egy ilyen beszélgetésben valaki elkezd jól érezni magát, akkor egyszerre csak másféle testhelyeztet vesz fel. Pl. egyszer csak hátradől a széken, először csak szorong, meg kuporog, fogdossa a táskáját, morzsolgatja a ruháját. Hogy ki hogyan csinálja? Nők így, férfiak másképp. Krákognak, mormognak, dörmögnek, mindenféle feszültségjelző megnyilvánulást lehet tapasztalni, és aztán mikor elkezd köztünk kialakulni egy ilyen kapcsolat, akkor elkezd oldódni. Érdemes majd ezeket a tapasztalatokat is összegyűjteni, azaz mit mond nekünk a másik ember testtartása, hangja, hangszíne. Sokszor csak a lélegzetvételéből vesszük észre, hogy nagyon feszült, hogy valami nagyon nehéz dolgot mond, hogy majdnem megfullad. A test üzenete, a testi állapot üzenete fontos üzenet valakinek a lelkiállapotáról, amit nagyon sokszor ő maga nem is tud tudatosan, de a lelkigondozásnak azért ez nagyon fontos alapszabálya: ne csak az elhangzott szóra figyeljünk, hanem az egész emberre, ahogyan beszél, ahogyan megnyilvánul. Szavainkkal könnyebben tudunk jelentékteleníteni problémákat. Mi Magyarországon és valószínűleg más országokban is nagyon könnyen fogalmazzuk azt meg, hogy „á hát nekem semmi problémám nincs.” A szavak szintén sokszor azt mondjuk, hogy jól vagyok, köszönöm, semmi problémám, és amikor egy kicsit közelebb megyünk hozzá és ő egy kicsit közelebb kerül hozzánk, akkor kiderül, hogy az első mondat így hangzott, de a második mondat már nem biztos, hogy így fog hangzani. Sokszor a bemutatkozó állapot nem a valódi állapotot fedí, csak megszoktuk, hogy mi olyan strammul viseljük a nehézségeket, nem beszélünk róluk, nem osztjuk meg azokat, fel sem vesszük, nem törődünk vele, de azok a problémák, amik lerakódnak, amitől nem tudunk levegőt venni, amiről nem tudunk igazán beszélni a másikkal, ezek mind-mind annak az üzenetei, hogy valami van, amit nem tudtunk még kimondani, de ami a mélyben ott rejlik. A mozdulataink őszintébbek, mint a beszédünk.

Figyeljünk a másik ember ítéleteire is. Az ítéleteink 80%-a sokkal inkább ránk jellemző, mint azokra, akikről beszélünk. Amikor elkezdődik, egy ilyen beszélgetés, ami tele van panasszal esetleg amikor arról van szó, hogy senki nem törődik velem, senki nem szereti, senki nem nyitja rá az ajtót stb., stb. – akkor érdemes odafigyelni, hogy ítéleteink 80%-a sokkal inkább rólunk szól, mint azokról, akikre vonatkozóan az ítéletek megfogalmazódtak.

Nagyon lényeges további kérdés az is, hogy az ilyen beszélgetésekben néha nagyon fontosak a részletek. Ebben van egy ellentmondás, mert néha van olyan, mikor olyan részletekről van szó, amik valóban feleslegesek és valóban csak viszik az időt, és néha meg olyan részletekről van szó, amik valami nagyon fontos problémáról szólnak. Minél jobban fáj valakinek valami, annál körülményesebben közelíti meg azt az eseményt, ami megsebezte. Hadd mondjak erre egy példát: Sok-sok héten át beszélgettem mostanában egy egyetemista kislánnyal, akinek sok-sok problémája van a világgal, saját magával. Meséli nekem az élete történetét, a kapcsolatai történetét: van egy kapcsolat, amiben ő különösen sok sebet kapott, egy szerelem, ami aztán véget ért, és ő úgy érzi, hogy ő volt a hibás abban, hogy véget ért. Már a nem tudom hányadik hétnél tartottunk és még mindig nem jutottunk el a szakításhoz. Mindent elmesélt, ami csak létezik és nem is akartam én ezt sürgetni, mert azt gondoltam, hogy meg kell várnom, hogy ezt ő elmondja, hogy mi is az, ami ilyen nagyon fáj. Az ő története is egy példája annak, hogy milyen nagyon nehéz volt egy egyébként kialakult bizalmas kapcsolatban elmondani azt, hogy milyen nehéz is volt az a délután vagy az az este, amikor erre a szakításra sor került. Amikor valami nagyon fontos részhez érünk az életünkben, akkor lehet, hogy rettentően aprólékosan fogjuk elmondani, mert nagyon nehéz belekezdni. Ez egy kicsit önvédelem is, meg a részletek is nagyon felnagyítódnak. Ne legyünk türelmetlenek!

Hogyan is lehet megtervezni egy ilyen kapcsolatot, másrészt, hogy hogyan is lehet figyelni olyan szempontokra, amik segíthetik a kapcsolat kialakulását az előbbieken túl és hogyan lehet figyelni olyan szempontokra, amik nehezítik a kapcsolat kialakulását. Ez talán egy kicsit furcsán hangzik a gyülekezeti élet mindennapjaiban, hogy „megtervezni egy kapcsolatot”, egy lelkigondozói találkozást, lelkigondozói beszélgetést, mégis azt gondolom, hogy érdemes ezen annyira gondolkodni, amennyire ezt a realitás és az élet engedi. Ugyanis ahhoz, hogy igazán nyugodtan lehessen valakivel beszélgetni, ahhoz nyugodt körülmények szükségesek. Ha ez egy lelkipásztor és egy hozzá bekapogó gyülekezeti tag vagy másvalaki között zajlik le, akkor ezért adva vannak többé-kevésbé a feltételek, legalábbis a tárgyi feltételek, bár lehet, hogy ott is rengeteg a zavaró körülmény. Hogyha ezt magánemberként vagy magán gyü-

lekezeti tagként tesszük, akkor is nagyon fontos azért, hogy azt érezhesse, hogy igazán megkapja azt a figyelmet, amire szüksége van, hogy akkor ne legyenek körülöttünk gyerekek, ne szólaljon meg a telefon, ne kelljen azzal foglalkozni, hogy közben odaég a rántás és ne kelljen egy csomó más gyakorlati dologgal foglalkozni, hanem el lehet vállalni, hogy ez egy nagyon fontos beszélgetés és most én azt szeretném a környezetemtől is kérni, hogy ennek legyenek meg a nyugodt feltételei. Egy olyan igazán mélyreemenő beszélgetés 50 perc, 1 óránál rövidebb idő alatt nem képzelhető el. Azért ahhoz azt meg kell szervezni, hogy meglegyen annak a feltétele és ne az utcasarkon történjen. Fontos figyelmeztetés a külső körülmények megteremtése.

Az ülésrenddel is foglalkoznak a módszerekkel foglalkozó szakemberek. Hogyha arra gondolunk, hogy valaki az íróasztal mögött ül, és én egy kis szerencsétlen vagyok, aki éppen bekopogott valamilyen problémával, és valaki ott tornyosul és olyan nagyon-nagyon távol van tőlem, az biztos, hogy nem segíti a beszélgetésnek a létrejöttét. Részletkérdésnek látszik, de igen fontos dolog, hogy ne legyen túl közel és ne legyen túl távol az a két ember, aki beszélget egymással, és hogy ő maga, aki engem megkeres, vagy akivel én beszélgetek, az szabályozhassa a távolságot tetszése szerint. Annak mindig megvan a jelentősége, hogy valaki mennyire akar közel ülni, vagy mennyire ül távol. Ez olyan apró részletkérdés és mégis nagyon lényeges, mert fontos, hogy jól érezze magát ebben a helyzetben fizikailag is és csak akkor fog tudni beszélgetni igazán, hogyha fizikailag is jól érzi magát. Ha túl közel ülök hozzá, akkor ez zavaró közelség, ha túl távol, az zavaró távolság. Rá lehet bízni azt, hogy ő szabályozza, hogy mennyire akar közel, vagy mennyire távol ülni.

Ahol dolgozom, ott főleg fiatalokkal beszélgetek és ott van egy kis asztal a két fotel között. Mindig érdekes, hogy ki mennyire jön közelebb vagy távolodik el attól is függően, hogy mennyire ismerjük egymást. Van egy kislány, akivel én sok-sok héten át beszélgettem.

Egyszer nagyon válságos állapotba került. Akkor egy másik szobában voltunk, nem ott, ahol egyébként szoktunk. Azt kérdeztem, hogy hova üljek? Láttam, hogy keresi a helyét. Azt mondta, hogy „ide mellém”. Annyira szemérmes, visszafogott valaki egyébként és ez volt az egyetlen alkalom az életünkben, amikor azt mondta, hogy ide mellém, mert tele volt szomorúsággal, és fontos volt neki, hogy közelebb üljek hozzá.

A fizikai közelség – távolság és a velünk kapcsolatba került emberrel való fizikai kapcsolat is hozzátartozik a lelkigondozáshoz, egészen odáig, hogy egy ilyen beszélgetésben nagyon sokszor sírnak az emberek. Nagyon jól esik annak, aki sír, hogyha szavak nélkül fizikailag is megérintem. Ez nem mindenkinek jó, de van, akinek igen. Pl. akit nagyon ráz a sírás – annak jó, ha az em-

ber a hátára teszi a kezét vagy a vállára. Lehet férfi, lehet nő, lehet öreg, lehet fiatal, lehet gyerek, lehet felnőtt. A fizikai érintésnek – ha van erre bátorságom és ha az Úr Isten jelen van ebben a beszélgetésben – akkor úgyis megkapjuk azt, hogy mit kell az adott pillanatban tenni, lehet légkörteremtő jelentősége. Nemcsak az a beszélgetés a jó, ahol ez megtörténik, de nem kizárt, hogy valakinek erre van szüksége. Nyilván életkori és nemi különbsége árnyalhatják és nem arról van szó, hogy feltétlenül meg kell érinteni a másikat, ha ez nekem nem megy könnyen, de ha ez könnyen megy és már „belefér” a kapcsolatba, akkor segíthet. Hogy hogyan is zajlik egy ilyen beszélgetés, vagy mi az, ami segít még az előbbieken kívül? Nagyon fontos az, hogy lehetőleg nem kell megszakítani akkor, ha igazi mondanivalója van. Hagyni kell beszélni, hagyni, hogy igazán elmondja azt, amit akar. Ez nem azt jelenti, hogy ez olyan szabály, amit nem lehet megszegni, ha felesleges dolgokról vagy túl lényegtelen részletekről beszél.

Vannak, akik azt mondják, hogy nem azért keres meg valaki lelkigondozói beszélgetésre egy másik embert, hogy azt hallgassa meg a lelkigondozótól, hogy vele mi történt. Ugyanakkor mégis lehet egy olyan pont, amikor a másik embernek elmondom hogy én ismerem ezt az élményt, ismerem ezt az érzést, én is voltam nehéz helyzetben, és most megosztom ezt. Ha valamilyen nagyon gyötörő fájdalmas, lelkiismeretét is érintő kérdéstről beszél, és úgy érzi, hogy a bűneit osztotta meg velem, akkor biztos, hogy segít neki, ha én nem azt mondom, hogy ez elképzelhetetlen az én életemben, hanem azt mondom, hogy igen, én is jártam már így és én is ismerem ezt.

Még néhány szót arról, hogy mi akadályozza, nehezíti, hogy a másik ember beszélhessen a problémáiról: az egyik ilyen akadály a beszélgetésben az, hogy nagy bölcsességeket mondunk, amikor ő valamit kérdez. Az emberek nagy része ilyen helyzetben tanácsot kér és nagyon furcsának tűnhet, hogy azt mondom, hogy általában nem is arra van szüksége, hogy tanácsot kapjon tőlem, hanem arra van szüksége, hogy önmaga megtalálja a választ a kérdésére. Nem szabad beleesni abba csapdába, hogy ha tőlem tanácsot kérnek, akkor én rögtön megmondom, hogy ő mit csináljon. Igazából az a fontos, hogy közösen megtaláljuk azt, hogy mit is tegyen. Ha én azonnal elkezdek tanácsokat adni, akkor elakad a beszélgetés, akkor nem történik meg az, hogy ő tudjon beszélni a problémáiról. Persze van olyan, amikor valóban tanácsot is kell adni, de a beszélgetésnek csak azon a szakaszán, amikor már eljutottunk közösen egy bizonyos szintre. A problémának a jelentéktelenítése is akadály lehet annak, hogy beszélni tudjon valamiről, mert ha ő hoz egy nagy nehéz problémát, amit nehéznek érez és én azt mondom, hogy ó, hát ezt remekül meg fogod tudni oldani, akkor már nem tud arról beszélni, hogy neki milyen nehéz a helyzete.

Nem biztos, hogy objektíve nagyon nehéz, de szubjektíve igen és ő azért jött, hogy arról beszéljen és nem azért jött, hogy én azt mondjam: ó, hát te olyan remek ember vagy, te biztosan meg tudod ezt oldani és nem is olyan nagy probléma ez.

Veszélyes pontja lehet a lelkigondozói beszélgetésnek az ún. dogmatizálás. Pl.: „Tudjuk, hogy Isten próbára tesz ugyan, de kegyelmes is.” Hiba ezeket a „bölc” szentenciákat kimondani akkor, amikor ő még nem tudott beszélni a problémájáról. Éppen azért jött, mert a viszonya romlott el az Istennel, most éppen ezt nem érzi, és akkor nem az a megoldás, hogy ezt a fejére olvasom már a beszélgetés elején. A végén azonban természetesen el kell ide jutni, de minden, ami megakasztja a beszélgetést és minden, ami megakasztja őt, hogy beszélni tudjon a problémáiról, az helytelen. Az erkölcsi tanítások osztogatása, az erkölcsi utasítgatások eltávolítanak a beszélőtől. Minden, ami elválaszt attól az embertől, aki a testvérem, aki bajban van, akinek nehéz helyzete van, minden, ami elválaszt akár a probléma kicsinyítése, akár az én bölcsességem fitogtatása, akár egy dogmatikus bölcselkedés, az mind-mind akadály a annak, hogy ő meg tudja osztani velem a problémáit.

Tovább gondolva még ezt a kapcsolatot, nagyon fontos figyelmeztetést találunk szintén Jakab levelében, amely úgy hangzik, hogy „késedelmes a szólásra”. Ebben benne van az, hogy meg kell hallgatni a másik embert. Nem azért jött, hogy én ítéletet mondjak, nem azért jött, hogy én bölcsességeket közöljek vele, hanem azért jött, hogy végighallgassa őt valaki és hogy valóban átélje azt, hogy együtt szenved valaki vele. Jézus közbeszólás nélkül hallgatta végig a hozzá fordulókat, megvárta, hogy elmondjanak neki mindent igazán.

Számomra még egy hihetetlenül gyönyörűsége történet szól Jézus lelkigondozói munkájáról. Mindnyájan ismerjük azt a jelenetet, amikor ott áll a házasságtörő Mária Magdolna és ott áll Jézus és ott állnak körülötte azok, akik elhozták. Ekkor Jézus a porba ír. Amikor Jézus a porba ír, ez az abszolút tapintat, a lelkigondozás abszolút tapintata az én számomra, mert ránézni valakire és úgy tenni vallomást és úgy élni át, hogy itt most valami nincs rendben és engem is el lehet ítélni, az sokkal nehezebb, mint hogyha valaki lehajtja a fejét és a porba ír. Nekem pszichológiailag nagyon nagy élmény volt újra meg újra elolvasni ezt a történetet. Vannak pillanatok, amikor nem szabad ránézni a másik emberre lelkigondozói beszélgetésben. Amikor annyira nehéz dologról beszél, hogy nem szabad ránézni, mert arra van szüksége, hogy ő maga se nézzen fel, mert annyira fél beszélni valamiről.

Még az is hozzátartozik Jakab levele gondolatsorához, hogy „késedelmes a haragra.” Ez is fontos dolog a lelkigondozói magatartásban. Lelkigondozásra vállalkozó presbiterek körében beszélgettünk erről és valaki arról beszélt,

hogy milyen nehezen tudja ő elviselni azt, hogy vannak emberek, akiket ő meglátogat kórházban vagy otthonukban és szidják az Istent, szidják az életüket, szidják a családjukat, szidnak mindenkit és szidják azt is, aki meglátogatja őket. Vannak ilyen indulatos és rossz állapotban lévő, egészségileg is megrokkant emberek, akiket ha valaki szeretettel megkeres, akkor erre nem jó szóval reagálnak, hanem haraggal, indulattal, ellenállással. Nagyon nehéz ezt elviselni. Nagyon könnyű lenne indulattal válaszolni és megfenyegetni, hogy majd az Isten megbüntet téged, ha ilyeneket mondasz. Még sok más ilyen indulatos választ igen könnyen adunk miközben neki az a baja, hogy ilyen állapotban van és hogy lelke is ilyen indulatos és ilyen el nem fogadó állapotban van.

Nyilván nem a lelkigondozóval való találkozásban gyógyulnak meg az emberek, hanem az a dolgunk, hogy azt kérjük, hogy az Úr Isten gyógyítsa meg és segítsen, rendezze el azt, amit az életében probléma. Az igében újra meg újra előjön a gyógyításnak az a módja, amit a tanítványok megvalósítanak: nem ők gyógyítanak, hanem azt mondják, hogy gyógyítson meg téged az Úr Jézus Krisztus. Ez azért is fontos, mert annak a feszültségét, nehézségét, terhét, amit a másik ember baja jelent számomra – hiszen ha én igazán részese voltam ennek a beszélgetésnek, akkor ez nagyon megterhel, azt jelenti, hogy tovább lehet adni Jézusnak. Naponta meg lehet osztani azoknak az ügyét Jézussal, akik ránk vannak bízva.

Még egy rövid gondolattal szeretnék utalni arra, hogy a lelkigondozásnak van egy csoportos formája is. Nemcsak a kétszemélyes lelkigondozás létezik, hanem a gyülekezeti életnek vannak olyan formái, ahol egy-egy csoport gondoz egy-egy embert, akinek éppen valami problémája van. Nem szoktunk a lelkigondozásnak a csoportos formáiról gondolkodni. Inkább a kétszemélyes változatban gondolkozunk. Az a közösség, amelyiknek valaki tagja lehet, egy olyan csoport, amely egy-egy problémára szerveződik, a gyerekeket egyedül nevelők csoportja, vagy munkanélküliek csoportja. A lelkigondozásnak ezek nagyon fontos lehetőségei és alkalmai. Aki ebbe a közösségbe tartozik, átélheti hogy nincs egyedül a problémájával, hanem mások is hasonló helyzetben vannak. Nemcsak a lelkész segít azoknak, akik az adott csoportba tartoznak, vagy egy-egy gyülekezeti csoportnak a tagjai, hanem a csoport is nagyon sokat tehet. Egy csoport alkalmas lehet arra, hogy ne egy ember végezze a lelkigondozó munkát, hanem az a közösségben történjék.

Végül, aki úgy érzi, hogy őrá rábízta az Isten a lelkigondozói feladatot, annak feladata az, hogy készüljön erre és tanuljon. Van ennek egy nagy veszélye is: az ember megszereti ezt a lelkigondozói szerepet, hogy ő milyen „jó”, milyen jó kapcsolatot tud az emberekkel kialakítani. Veszélyes ez a jótünder szerep. Abban a pillanatban, amikor azt hiszem, hogy én valamit tudok csi-

nálni, én egyedül, mert én olyan kedves, ügyes, felkészült ... vagyok, abban a pillanatban már nem működnek a dolgok. Én legfőképpen azt tanultam meg, hogy semmit nem tudok egyedül. Nagyon nagy dolog igazából a másik emberrel való találkozás. De ha ez nem azzal az alázattal történik, hogy én csak egy eszköz vagyok, egy a négy közül, aki leeresztem azt az embert a tetőn át, akkor abban a pillanatban ez már nem működik. Ha pedig azt kérem el minden percben, hogy ezt ne egyedül csináljam, hanem Krisztus jelenlétében, akkor Ő eszközzé tud tenni engem bármilyen körülmények között is.

* * *

Nincs emberem (Igény a lelkigondozásra)

✍ *Dr. P. Tóth Béla*

A lelkigondozás a személytől személyig szóló evangélium. Szól az evangélium a nyomtatott könyvben, az írásban, a Szentírásban, szól a szószéki vagy temetői vagy esküvői igehirdetésben vagy rádiós igehirdetésben, és szólhat személytől személyig. Ez utóbbi olyan tudomány, amihez lelki finomság, érettség, intellektuális jelenlét, és vezetettség kell. A lelkigondozás több, mint egy jó beszélgetés. Az emberek szeretnek jól beszélgetni egymással. Így mondta ezt a múltkorában valaki a gyülekezetből: kell a jó szó nagyon. És hát biztosan nagyon kell a jó szó. De a lelkigondozás mégis több, mint egy jó beszélgetés. A lelkigondozás annak a köztes területnek a bejárása, ahol sok minden megtörténhet. Ahol ott van az emberi szükség és ott van az, aki tudna adni.

Kinek van szüksége lelkigondozásra? Bármelyikünknek lehet, bármelyik pillanatban. Mindenekelőtt a peremre szorult embereknek, akik például még karácsonykor is bent vannak a kórházban és nemigen van, aki meglátogassa őket. A peremre szorultak közé tartoznak a foglyok, az elaggottak is, akiknek jártányi erejük sincs, vagy nagyon kevés van már. A kiszolgáltatottak. Sokféle értelemben lehet az élet peremére szorulni.

Azután szüksége van a lelkigondozásra a bajban, idegen szóval krízisben lévő embernek. A krízis az, hogy valakinek az életében történt valami, ami fenyegető, ami veszélyt jelent. Az ember megpróbál ezen valahogy segíteni:

próbálkozik ezzel-azzal, és amikor nem sikerül semmi, akkor úgy érzi, mintha elborítaná valami nagy veszedelem. És nem is tud másra gondolni, csak arra az egy dologra. Beszűkülve csak arról tud gondolkodni, mert úgy érzi, hogy elborítják a hullámok. Nagyon sokféle módon kerülhet az ember krízisbe. Pl. váratlan haláleset: 26 éves fiatalasszony, 3 évi házasság után meghallja, hogy a férjét a munkahelyén baleset érte és meghalt. Iszonyú a teher, gondoljuk meg! Egész más az, amikor valaki megjárta az életet, 90 éven túl, és betelve az élettel, jó vénségben hal meg. Másképp gyászolják a rokonok! Ez is fáj, de milyen nehéz dolog a súlyos, váratlan és tragikus gyász. Aztán krízisben lehet az ember egyszerűen azért, mert felnőtté kell válnia. Inkább megmarad az édesanyja kislányának vagy kisfiának ítéletnapig, de nem vállalja a felelősséget. Nincs hozzá ereje bátorsága, hite, hogy felnőtt emberré váljon. Ott van, a késztetés szorítja őt, mégis belemenekül a betegségbe, talán belemenekül a kórházi ápolásba is.

Krízishelyzet a betegség is, a szervi betegségektől egészen az elmebetegségig. Az is, amikor valakit rettenetes önpusztító gondolatok borítanak el, vagy a házasságában valami súlyos dolog történt. Esetleg kiderült 16 évi házasság után, hogy a férfinak titkos kapcsolata van, mert úgy érezte, hogy börtönben van, a felesége nem szereti őt, vagy nem jól szereti. Próbálkozik kiutat találni. Mit csináljanak? Három gyermekük van, a legnagyobb 14 éves, elválnak, ne váljanak? Már nem nagyon szeretik egymást, pislákol a szeretet, de a gyermekeiket szeretik, és ezért nem akarják csak úgy „szemétdombra dobni” a házasságot. Bizony, bajban vannak.

Aztán van olyan, hogy a családban van valami baj: valaki erőszakot alkalmazott, megverte a másikat, megütötte. (Vagy szavakkal súlyosan megütötte). Nem akarom sorolni, éppen elég ok van arra, hogy az emberi élet válságba kerüljön. És milyen nagy dolog, ha ilyenkor egy nyugodt, felnőtt emberi hangot hall. Úgy hiszem az a legdöntőbb, hogy van-e valaki, akitől egy nyugodt, felnőtt, higgadt hangot lehet hallani: aki nem esik pánikba, mint a bajbajutott, de azért átéli vele együtt, hogy mi a baja, mi a nyomorúsága. Nagy dolog, ha e mögött a nyugodt hang mögött a mennyei Atya szeretete van!

És végül még egyet hadd említsek meg, kiknek is van szükségük lelkigondozásra: akik erkölcsi, vallási, hitbeli válságban vannak. Ez nem látszik mindig, és sokszor nem is így címkézik. A kérdés az, hogy valaki Isten országán belül vagy kívül van. Bemennem a szoros kapun, vagy nem menjek be? Feladom az énemet, és átadom a helyet annak akit az illet, vagy ne? Tudok-e lelki-szellemi értelemben növekedni?

Úgy hiszem, egész egyházi életünk megújulása azon múlik, hogy sikerül-e a keresztyéneknek – lelkipásztornak és híveknek egyaránt – abból kinőni, hogy

„mondjuk a magunkét”. Hogy kinyilatkoztatjuk az igazságot, és eszi, nem eszi, nem kap mást, kezdjen vele valamit. Egész egyházi életünk korszerűsödése, megújulása azon múlik, hogy el tudunk-e jutni a monológtól a dialógusig. Hogy „megbeszéljük” a dolgokat! Nagyon szeretném, ha a mostani előadás második fele is az lenne, hogy beszélgetünk: Ki hol áll? Milyen gondjai vannak? Próbálnánk együtt dolgozni azon, ami most itt elhangzik közöttünk. Eljutni az egyszemélyes igehirdetésig a szónak abban az értelmében, ahogy Filep a szerecsen komornyikkal beszélgetett, hogy megkérdezte: Érted-e? Hogyan érthetné, ha valaki meg nem magyarázza? Oda-vissza válaszokból építkezik a beszélgetés!

Azaz, hogy egyikünk sem szakértő. Mi, lelkipásztorok sem vagyunk abban az értelemben szakértők, hogy egy másik embernek kitárult életét megértsük. Nem értjük. Bele kell tanulni és éppen erről szeretnék beszélni. Arra a fajta emberre van igény, aki bele tud tanulni a másik ember világába. Mi is az én lelkem története, és mi az aktuális helyzetem? Mi az, ami bennem munkál? Ezt a tanulási folyamatot indította útjára ez a sorozat, és nagyon örülök neki. Szívből kívánom, hogy akik most elindulnak ezen az úton, a közös tanulásnak ezen az útján, ne adják fel!

Az Ef 4,15-öt hadd idézzem, ahol ez van: „igazságot követvén szeretetben...” Mi, reformátusok tegyünk csak arról bizonyosságot, hogy az igazságot követjük, de az ige második felével nagyon sokszor hadilábon állunk: hogy szeretetben kövessük az igazságot. Szeretjük az igazságot. Az őseink közül sokan meghaltak az igazságért. Gályarabnak elmentek, vállalták a máglyát, vagy a kiközösítést, az üldöztetést. Nekünk ez a hagyományunk! Nagyon szeretjük az igazságot, az a szívünkre hat, de – és itt jön most a nagy kérdés – hogy meg tudjuk-e tanulni az igazságot a szeretetben követni. Mert az igazság önmagában csak szúr, vág, valóban olyan mint a „kétélű éles kard”. Tudni kell kezelni! Tudni kell forgatni úgy, hogy ne ártsunk vele: igazságot követvén szeretetben. Ez legyen az az Ige, aminek jegyében most beszélgetünk! Az emberek, (mindnyájan) két csoportra vagyunk osztva: az egyik csoport az, amit röviden így tudok mondani, hogy a feladat-szűkítő. A másik csoporthoz tartoznak a feladat-bővítők. A feladat-szűkítő ember „le akarja tudni” a dolgát, ha mondjuk tanár, akkor le kell adnia az óraszámot, és kész, vége. Ha orvos, akkor a beteget fogadja, és felírja a napi 3x1-et, vagy elküldi gyorsan a szakrendelőbe. Ha lelkipásztor, akkor megtartja az istentiszteletet és vége. A feladat-bővítő ember viszont fantáziával, ötletességgel, több idő és erő ráfordításával megpróbálja a feladatot megoldani. Ugyanazt a feladatot meg lehet oldani feladat-szűkítő módon is, és meg lehet feladat-bővítő módon is. Hadd olvassak fel egy nagyon szép példát arra nézve, hogy mit jelent feladat-bővítőnek lenni.

Nem arról van szó, hogy a munkát halmozzuk, és még több teljesítményt végezzünk, 8 órában dolgozzunk 16-ot! Nem ez a feladat-bővítés. A feladat-bővítés minőségi ügy. Tessék meghallgatni egy muzsikus vallomását, amit az önéletrajzában így mond, és ebben az a fantasztikus, hogy ezt egy muzsikus mondja: „Az utóbbi nyolc évben minden napomat ugyanúgy kezdem. De számomra ez nem mechanikus gyakorlat, hanem valami olyasmi, ami életem lényegéhez tartozik. Odamegyek a zongorához és eljátszom Bach két prelúdium és fűgáját. El sem tudom képzelni, hogy ez máshogy történjen. Ez amolyan áldásmondás-féle a házra, ahol élek. De nemcsak ez az értelme ennek. Számomra ez mindig a világ újralfelfedezése is mellyel kapcsolatban megadatott az az öröm, hogy én magam is egy darabja lehetek. Mindig újra ráébredsz arra, hogy milyen csoda is az élet. És eltölt azzal az érzéssel, hogy milyen hihetetlenül csodálatos dolog emberi lénynek lenni. A muzsika sohasem ugyanaz számomra, soha! Minden nap van benne valami új, valami fantasztikus, és hihetetlen. Ez Bach, aki éppen úgy, mint a természet, valójában csodálatos” (Pablo Casals) Ugye milyen gyönyörű dolog egy muzsikustól, aki lehetne favágó-muzsikus, aki azt mondja, hogy koncertre készülök, idáig napi 6 órát gyakoroltam, most 8-at vagy 10-et fogok gyakorolni”. De nem! Ő, aki muzsikus, szeretettel, átéléssel, áldásmondó lélekkel, egy többlet-muzsikával kezdi a napját! De szép! Hadd kívánjam mindnyájunknak, hogy ilyen értelemben legyünk feladat-bővítők. Ennek a pár mondatnak az a szépsége, hogy a feladat-bővítés nem azt jelenti, hogy munkamániássá válik az ember, hanem hogy minőséggel végzi azt, amit végezhetne csupán mennyiségben is. Saját maga épül általa, a személyisége gazdagodik és erre törekszik is, hogy a lénye – ha úgy tetszik a lelke – gazdagodjon.

Hadd mondjam el, hogy tapasztalataim szerint az emberek milyen lelkületű gondoskodásra vágnak. Milyen az az emberfajta, akire nagyon szükség van, és akiről azt mondja a Római levél, hogy „a világ sóvárogva várja az Isten fiainak a megjelenését”. Az Isten fiai ugyanis azok, akik jó többletet hoznak be ebbe a világba. Ezt a többletet négy „t” betűvel kezdődő szóval próbálom megfogalmazni: akire szükségünk van, az

1. a titkok embere,
2. a táplálás embere,
3. a tanulásnak és
4. a tapintatnak az embere.

Mindegyikről hadd mondjak röviden egy-egy gondolatot.

❶ A lelkigondozó a titkok embere. Mindenki, aki bajban van (de az is, aki nincs bajban) az élete egészének mérlegre tévésekor tudja, hogy van az életé-

nek egy jókora része, amit nem ismerünk, és nem is ismerhetjük meg. Mégis valamit megismerünk belőle. Nem tudom, hogy emlékezünk-e az 1Kor 4,1-re? „Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgáit és Isten titkának sáfárjait”. Isten titkainak sáfára a jó lelkigondozó. Mit jelent ez a gyakorlatban? Azt, hogy mi nem egy tant, egy rendszert, egy dogmatikát, egy visszamondandó leckét viszünk, amikor az Isten országának a titkát visszük, mert az Isten országa titka az evangélium. Az új élet nagyszerű lehetősége. Mi ennek a követői vagyunk, amikor benézünk egy kórházi kórterembe, és megtudják ró-lunk, hogy hívő emberek vagyunk. Felmerül a lehetőség, hogy most Istennel lehet találkozni. És hogyha esetleg nem gyógyulok meg a betegségemből, és porrá lesz, ami porból vétetett, akkor hogyan tovább? Az örökkévalóságnak, az üdvösségnek az Istennel való életnek a nagy kérdései merülnek fel, és az emberek mindig ezzel a várakozással nézik a hívő többieket. Ha csak egy mustármagnyi hitünk van is, annak a mustármagnak olyan súlya van, hogy az emberek érzik és tudják, hogy hegyek mozdulhatnak meg. És ezek a hegyek hogyan mozdulnak meg manapság? Úgy, hogy emberek képesek elgondozni a 92 éves öreg mamát, ha 8. vagy 9. éve ágyban fekszik is és már réges régen egy pislogó gyertyafény. És mindennap megkapja a szeretetet, ha kell a tisztá ágyneműt, többször is egy éjszaka. Hegyek mozdulnak, testvéreim. És olyankor is, amikor egy életet megnyert, magát győztesnek befutott embernek gondoló családapa keze alól egyszer csak elszakad a gyermekek közül valaki, elszökik otthonról, és akkor ez a családapa el tud menni, és tud sírva a nyakába borulni az elszökött kamasz gyermekének. Együtt tudnak sírni azon, hogy mind a ketten rosszul csinálták. Hegyek mozdultak! Emberi igény, hogy a hívő ember, akivel én beszélek, az legyen közelebb Istenhez. Valamilyen fokon legyen inkább az Isten embere, mint én. Mert ha én nem vagyok a titkok embere, és nem vagyok Isten titkainak a sáfára, akkor mit tudok vinni? Olcsó vigasz, hogy „majd az idő meggyógyítja”, „majd csak a gyógyszerek segítenek” stb. Esetleg tudjuk, hogy a gyógyszerek nem fognak segíteni, mert halálos betegségben van, akiről beszélünk. A családja hazudik neki, az orvos nem mondja meg, a beteg nem kérdezi, hogy össze ne roppanjon. Én is tudom, ő is áltatja magát, pedig érzi. Testvérek, ilyen súlyos helyzetekben érnek valamit a közhelyek? „Majd az idő”, meg „majd a gyógyszerek”, meg majd ez meg majd az...? Hát nem! Itt valami többre van szükség. Itt a titkok megnyílására van szükség, hogy kinyíljon az ég! Legyen valaki, akinek a lényéből sugárzik, hogy ez egy olyan ember, aki fölött egyszer kinyílt az ég, és azóta az élete megváltozott. A titkok embere az, akire nagyon szükség van, mert Isten titkának a sáfára. Az ilyen tudja, hogy itt sosem beszervezésről van szó. Nem arról van szó, hogy egy másik embert rá kell venni, hogy ugyanazokat a dolgokat mondja

mint én, ugyanúgy fogalmazzon. Az Isten országának a megnyílása valóban a legnagyobb titkok közé tartozik, amikor egy ember, aki bűnös, aki fáradt, akinek kételyei vannak, betegsége van, pont az ő életében és pont úgy, senkinek másnak az életében nem jön el az Úr, mint ahogy az ő életében. Nincs két egyforma történet. Ezért vagyok mindig annak a pártján, hogy újuljunk meg ebben a hitünkben is: sokféle módon lehet eljutni Isten országába! Ne egyféle utatmódot erőltessünk, és kérjünk számon az embereken! A titkok emberei vagyunk, és tudnunk kell, hogy személyes, bensőséges, nagyon törekeny, nagyon finom, nehezen megfogható és megfogalmazható dolog hitre jutni. Mi jelent neki nehézséget? Ez titok. Ez személyes, megismételhetetlen, egyszeri esemény, és mindenki életében a maga módján történik meg. Legyünk a titkok emberei és pedig nemcsak Isten titkainak a sáfárai, hanem az emberi titkoknak is.

Ne legyünk fecsegők! Főleg névvel együtt ne fecsegjünk! Egy lelkipásztor pl. 12 évre megbukik a gyülekezetében mint lelkigondozó, hogyha a titkoknak nem jó sáfára! Egy bibliaórási közösségben is megbukunk, mint lelkigondozók, ha nem tudunk a szánkra lakatot tenni. Valaki elmondott nekünk ezt vagy azt, és az első alkalommal mondjuk tovább? Legyünk a titkok sáfárai!

Pedig még egy harmadik is van: a saját titkainkat sem kell ám mindenáron elmondani. Nem hiszem, hogy épül attól a másiktól, hogyha ő elmondja nekem a bűnét, és én azt mondom neki: „Ugyan már, az hagyján” – és én elmondom neki az összes bűnömet. Ez nem lelkigondozás. Amikor „felül akarjuk ütni” egymást a bűnvallásban.

② A második ez: a táplálás embere a lelkigondozó. Élhető ember kell legyen. Kapunk tőle valamit. Az elmúlt héten jártam egy plébánián. Valami ügyet kellett intéznie egy budapesti plébánián és becsöngettem. A káplán gyanakvó szemmel végigmért, sietősen intezte is az ügyemet, aztán a plébános is valahogy odakeveredett, mosolygósan kezét nyújtott, barátságosan leültetett, mint ha édesapám lett volna, megnyugtatóan rám szán 5-10 percet, pedig valami hivatalos ügyről volt szó. Mind a kettő vadidegen volt, de az egyikből valami módon jó erőik – szeretetnek, jóságának, az elfogadásnak – gesztusai áradtak. A másik meg egy olyan hivatalnok módján viszonyult, aki sose ér rá. A hivatalt állítólag azért találták ki, hogy az emberek a fogukat csikorgassák. Én azt hiszem, hogy amikor a lelkeszi hivatal így működik, akkor baj van. A lelkigondozóból áradjon a fészkek meleg jósága, hogy ő olyan helyről jött, ahol jó lenni és annak a légkörét hozza magával a gyülekezetnek, Isten népe közösségének. A lelkigondozónak van miből adnia!

Lukács 12,42-ben olvassuk a bölcs és hű sáfárról, hogy gondviselővé tette az ő háza népén az ő ura, hogy adja ki nekik élelmüket a maga idejében. Élel-

mezési biztos a hű sáfár. A lelkiprendező táplálékot visz. Élelemkiadó, akinek van friss mannája. A házasságban sok öröm lehet a gondokon és küzdelmeken túl. Nekem személyesen a legszebb örömeim közé tartozik, amikor életem párja, amikor elmondom, hogy ez aggaszt, vagy ez bosszant, vagy ez vagy az amit nem tudok elviselni, vagy ez az, amit túrhetetlen, akkor meghallgat és kedvesen azt mondja: „Nézd, én ma reggel felkeltem, egy órával korábban, mint kellett volna, hogy az Igét elolvashassam, ezt és ezt olvastam benne. Én ne haragudj, neked is csak ezt tudom mondani.” Idézi azt a friss mannat, amit ő olvasott. Az, aki az Igét hirdeti, valakitől, aki hivatása szerint nem is igehirdető, kap friss mannat...

Az tud másokat táplálni, aki tud tápláltatni. Akinek nincs friss mannája, az nem fog tudni adni másnak. A tegnapi manna ma nem jó. Megbűzhödik, úgy ahogy ott van a mózesi könyvekben. Egy napra jó, másnapra már ideológia, ami szárazon kopog. A minap kereszteltem egy 6 éves cigány kisfiúcskát. Iszonyú körülmények között élnek, nem akarom itt a részleteket mondani. Jön az édesapja meg egy jó szándékú keresztapa, aki egyébként egy pszichiátriai osztályon van, és látogatásra engedik csak haza. Ő mondta, hogy még az apa sincs megkeresztelve, hát legalább ő lesz keresztapa. A feleségnek négy gyermeke van és mind a négy gyermeke más férjtől van. Ez a nyomorék kisfiú a 3. férjétől volt, akitől elvált. Most a negyedikkel, akivel az asszony nincs összeházasodva, egy lakásban laknak. A 4 gyerek meg a két férj. Olyan időben jöttek el a keresztelőt bejelenteni, amikor a kutyákat sem verik ki. Zuhogott az eső, ami egyből meg is fagyott, meg hó is volt. Az utcán nem is járt senki. A két ember bőrig ázva jött, hogy ők szeretnék megkereszteltetni a gyereket... Mondom: Jó, hozzák el. El is hozták, meg is kereszteltük. Azt gondoltam, hogy hát itt biztos csak arról lehet szó, hogy én, akinek ún. rendezett, békességes családi életem van, aki ún. egészséges ember vagyok, én leszek az, aki adhatok ennek a kis cigány gyereknek valamit. Amikor mentünk kifelé a templomból az istentisztelet után, akkor a 6-7 éves cigány legényke odaáll elé, megnézte a palástomat és azt mondta: De szép zakód van! Ezzel még nem volt vége, hanem kezét nyújtott nekem, és azt mondta: Puszt. És kért egy puszt, és adott is nekem... Ugye, én azt hittem, milyen jó vagyok, hogy megkereszteltem (vajon megtartják-e az ígéretet?) Tessék: Kijön a templomból, és azzal a kis egészséges lelkével, amilyen természetesen és félelem nélkül egy felnőtt embernek, aki fölél tornyosul – mert. kb. 1 méterrel magasabb voltam mint ő – fekete palást stb. rám néz és... Én annyit, de annyit kaptam ettől a kis legénykétől és a második helyzettől meg még inkább: Kezét nyújt, ő ad nekem egy puszt. Hát kaptam tőle. Arra táplált, hogy érdemes a szolgálatomat végezni.

Egyszóval a táplálás emberei vagyunk mint lelkigondozók abban az értelemben is hogy tudnunk kell tápláltatni. „Felülről” és „oldalról”. Az isteni világból és ebből a jelenvaló világból. Tápláltatnunk kell, hogy tudjunk táplálni.

③ A tanulás embere legyen a lelkigondozó. Ez a legnehezebb dolog. Nemcsak a „jó pap” tanul holtig! A keresztyén ember abban különbözik a nem keresztyén embertől, hogy él, hogy élete van. „Akiben nincs meg a Fiú, az élet sincs meg abban”. „És akik befogadták őt, hatalmat adott azoknak, hogy Isten fiaivá legyenek.” Akik befogadták őt, azok Isten-gyermeki életet élnek, igazi életet. Nem valami betokosodott, beszürkült, ugyanazt hajtogató, agresszív, mindig a maga igazát kereső életet! Olyan emberek, akik, ha kell könyvekből, ha kell saját életükből a tapasztalataikból tanulnak. Aki a saját életéből nem tanul, annak külön harsonát kell megfújni a végítéletkor, hogy felébredjen! Nem alkalmazhatok egyszer s mindenkorra érvényes modelleket. Tanulnom kell. A saját életünket is tanulni kell, a mások életét is tanulni kell! Példabeszédek 26,12: „Láttál-e olyan embert aki a maga szemei előtt bölcs, A bolond felől jobb reménységed legyen.” Ha nem tudunk tanulni, akkor a bolond felől jobb reménysége lehet bárkinek! Igenis tanuljunk! Olvassunk jó könyveket, ha van mód rá, vegyünk részt azokon az alkalmakon, ahol tanulhatunk, növekedhetünk. Tanulnunk kell! Mert a tanulás a világgal, az étellel, a valósággal való tényleges kapcsolat. Az ellentéte a begyepesedés: az ember egyre inkább a saját elméleteinek a saját ítéleteinek a saját igazságainak a foglya lesz és már nem tanul. A lelkigondozás az aljától a tetejéig tanulási folyamat. A tanulás mindig fájdalmas dolog. Ott mindig valami megsérti az énünket. Felborítja a lelki háztartásunkat, az egész rendszerünket, gondolkodási módunkat. Még egyszer mondom: a másik ember, mint feladat! A valóságos emberi kapcsolat mindig tanulási folyamat: hogyan működik egy másik ember lelke! Nagyon törekeny, finom ismeret, amit csak valóban odafigyelve, tanulással lehet elsajátítani.

④ Végül az utolsó „t”: a tapintat embere az, akire szükség van. A feleségemet már az előbb említettem, még egyszer hadd említsem. Mint pedagógus, elmondja, hogy szülői fogadóórán lehet látni, mit jelent az, hogyha valakit tapintattal világosítanak fel arról, hogy az ő gyermeke hogy is áll, miért kettes. Vannak szülők, akik sírva rohannak ki a szülői fogadóóráról, mert a szülő számára a gyermek az életüknek a folytatója, a reménységük, az álmuk, akitől azt várják, hogy jobb lesz, mint a szülők generációja, többre viszi. A meg nem valósított álmunkat – őbelőlük szeretnénk kipasszírozni A zeneiskolában: minden körülmények között hegedűművész legyen stb. Mikor a gyermek el-

marasztalást kap, akkor ez többszörösen fáj a szülőnek. Hazamegy, s mert így beszéltek vele, elpüföli a gyereket. É s a gyerek meg elpüföli a kistestvérét, a kistestvérnek meg már csak a macska marad, hogy azon kitöltse a mérgét és ez így megy aztán a mindennapokban is. A jó pedagógus sohase fogja azt mondani a szülőnek, hogy az ő gyermeke buta, lusta, pimasz és rossz indulatú, még akkor sem, ha tényleg az. Azt fogja mondani neki, hogy a kiránduláson milyen lelkesedő és az osztály díszítésében is mennyi mindenben igyekezett és a barátai közül többen hogy felnéznek rá, minden jót elmond, és amikor már minden létező jót elmondott, akkor elmondja, hogy bizony a német nyelvből nagyon szükség lenne, hogy erősítsen. Tapintattal! Péld 25,15: „A szelíd beszéd megtöri a csontot...” Nem a kemény vagdalkozás, hanem a szelíd beszéd, az töri meg a csontot. Legyünk a tapintat emberei és ezt a szót hogy tapintat most igazából a szeretet formai kifejezéseként használom. Nagycímletű bankó a szeretet, jó lenne, ha eljutnánk a szeretetre. Bizony mondom nektek, nagyon nagy dolog, ha legalább a tapintatig eljutunk!

Egy idézettel hadd fejezzem be. Egy őszibarack termelői szakkönyvben olvastam a következő mondatot egy bizonyos fajtáról: „Csoportosan telepítve szakszerű kezelés mellett jó terméshozamra képes fajta”. Elgondolkodtam, hogy akik lelkigondozásra vállalkoznak, milyen jó ha csoportosan vannak telepítve, vagyis gyülekezetben élnek, szerves közösségben, és „szakszerű kezelést”, vagyis maguk is jó lelkigondozást kapnak. Ha az ember magában kínlódik, akkor még az árnyékok is hosszabbak, sötétebbek. Azt vesszük észre, hogy túlságosan félünk valamitől, vagy mennyire önkényesen használunk eszközöket, amiknek nem tanultuk meg a használatát. Mert nem „csoportosan van telepítve”. A magányosan álló fát mindig sokkal több baj éri.

A nyáron az Alföldön láttam árpa ültetvényt. Mikor vetették, az út mellett leesett egy szem. Felnőtt és jött a vihar, a szél, az eső és ledöntötte. A súlyánál fogva ledőlt. Azok viszont amelyek egymás mellett voltak, ha jött a szél, rájuk fújt, az eső is ráesett, eldőltek egy kicsit, de aztán szépen kiegyenesedtek. A gyülekezetet a lelkigondozó munkaközösség: Isten szeretetének jósága, hogy „csoportosan telepített” minket, nem magunkban. Bibliaórán is beszéljünk a lelkigondozásról, képezzük benne magunkat. Hallgassunk előadásokat, olvassunk könyveket. Ez az, amit nekünk, hivatottaknak, gyülekezetvezetőknek, gondnokoknak, presbitereknek, gyülekezeti munkásoknak, régóta helytálló hívó embereknek tudnunk kell adni: „szakszerű kezelést” mellett jó terméshozamra képes fajta kell legyünk.

Adja az ég, hogy az, ami most itt elhangzott, a négy „t” valósággá legyen. Tudjunk a rászorulóknak számára a titkok embere, a táplálás embere, a tanulás embere és a tapintat embere lenni.

Gyülekezeti misszió

Kicsoda a lelkipásztor?

✍ *Dányi József*

Bizonyára minden táján találhatunk az országnak lelkipásztori közösségeket. Az egyik szorosabb, tartalmasabb, a másik lazább. Az összetartó erejük többnyire az egyházi szervezet kerete, ezentúl az érdeklődés, az érdekek, a baráti szálak és a hitbéli kapcsolatok. A kereteket lelkészi értekezletek, különböző gyűlések és a sajátos színezetű együttlétek nyújtják. Ezek ismeretében is elmondható, hogy a gyülekezeteinken belül szinte mindenütt a legmagánosabb „lélek” a lelkipásztor. Pedig neki is szüksége van arra, hogy élő kapcsolatok vegyék körül és hordozzák.

A lelkipásztor is ember. Még akkor is ha tőle mást várnak, őt másként szemlélik és értékelik mint a többi embert. Neki sajátos szerepe illetve szolgálata, élete van. Ő orvos a betegek között. Látogatásaitól gyógyító hatást várnak látogatottjai és „gondozottjai” között a félrebillent életű családokban, a betegágynál, a halálos ágy közelében, a temetésen és a temetés után is. Beszélgetései nyomán változást remélnek a szenvedélybetegek között, sőt még a börtönlakók között is. Arra alig gondol valaki, hogy „beteg” ő is lehet.

A lelkész is ember, akár férfi, akár nő legyen is az illető. Részese a kornak, melyben él, tagja a családnak, emlékezik, tapasztalatokat gyűjt, véleményt formál, tévedhet, eshet maga is betegségbe, kerülhet határhelyzetekbe, válságokba. Egyben másban talán gyógyíthatja magát – mint az orvos –, ám vannak esetek, amikor szüksége van valakire!

Hogyan is gyakorolhatná a mások lelki terhének felvételét az, aki soha nem gondolt arra, hogy neki is szüksége lesz ilyenre, mivel éppen olyan ember ő is, mint aki problémáival hozzáfordul?

A lelkész is ember ... Különleges terheket hordoz, különleges konfliktusok között él. Olyan a munkája, az élethelyzete, sőt az egész egzisztenciája, hogy benne elmosódnak a határok a hivatali és a magánélete között. Nemcsak a szószéken „pap”, hanem mindenhol és mindig. Nem választható szét a személyéhez kötött élet és a hivatáskérdés. Pedig lehet, hogy éppen azért választotta a hivatását, mert „szép” és értelmes hivatásában magánemberi kérdéseinek a megoldását is remélte. De kihez fordulhat a belső konfliktusaival? Nem adja-e cinikus mosollyal a mások szájára az, akivel problémáiról beszél? Nem ül-e a bírói székbe az, aki kísértéseiről, bukásairól tud? Nem hozza-e, sőt, nem kényszeríti-e hazug, képmutató magatartásra vergődéseinek ismerője?

A lelkész is ember ... Tudjuk-e, hogy a lelkészek között sok a rendkívül érzékeny, és a depresszióra hajló atyánkfia, akit hivatása csak erősít neurotikus harcában a „bűn” ellen, tulajdonképpen feloldozásra vár maga is.

A lelkész is ember, aki talán éppen a hivatása révén olyanok közt él, akik természetes egészségben sokat várnak az élettől. Az ilyen embereket a bűn miatti szorongás érzése gyakrabban viheti lelki válságba.

Ezen túl soha nincs a szolgálatában ún. „szabadnap”. Soha nincs az, hogy mindennel naprakész, soha nincs nyugalma, folyamatos stresszben él. Egy-egy gyülekezeten belül is átláthatatlan a vele szemben támasztott igények és követelmények sora: látogatni, levelet írni, ígéhirdetésre készülni, tanulmányozni, olvasni sokkal többet kellene, mint amire ideje jut! Az ember soha nem tudhatja, mikor kellene és mikor nem volna szabad őt magára hagyni! Az is kérdés, kinek szabad, vagy kinek kell melléje állni. Ki az, aki „más”-voltát és „ember”-voltát igazán fel tudja mérni?

Írásomban ugyanis eddig csaknem minden bekezdést azzal indítottam, hogy a lelkész is ember. Teljes joggal indíthattam volna úgyis a bekezdéseket, hogy a lelkész egészen más. „Tudományos” indoklásként elég lenne hivatkozni Manfred Josuttis 1983-ban már második kiadásban megjelent hasonló című könyvére – „Der Pfarrer ist anders” –, amelyben (a kortársi pasztorálteológia szempontjait csaknem 240 oldalon boncolgatva) a tizenegy fejezet indító és alapmondata, igazolt és vitatott tézise a címadó mondat: a lelkész, az más ... Ám ha Jézus az emberré létet választotta, választhatja a lelkész, a gyülekezet, vagy bárki azt, hogy ő „más”? Nem azt kell-e elvárni tőle, hogy merjen ember lenni, merje vállalni önmagát, éppen a bűnt megbocsátó kegyelem ismeretében?

Kétségtelen, hogy egy ilyen vállalásnak nagy a kockázata. A lelkész elveszítheti a népszerűségét, az emberek tetszését. Mégis mérlegelnie kell Jézus szavát: Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall? (Mk 8,36).

Füzetünkben sérült életek és élethelyzetek gyógyításáról van szó. Társadalmunk emberei ugyanis sérülten élnek az életüket. Szomorú tény az is, hogy egyházi gyógyító készségünk sincs a helyén. Az idősebb lelkészek, esperesek, püspökök nem mindig pásztorai a fiatalabbaknak, ill. a rájuk bízottaknak. Ez nem vádaskodás, inkább bizonyítéka annak, hogy a hivatottak mint emberek szintén ebben a társadalomban élnek, szintén sérüléseket hordozó emberek, akiket talán nem is próbált gyógyítani senki. A sérülés mindenkit érint: a gyülekezetben lévőköt és a pásztorokat is, pedig amit az evangélium hirdet, az valósággá kíván válni, mégpedig éppen a sérült és károsult életekben. Az Úr gyógyítóknká lehet! Csak ajtót kell nyitnunk előtte!

Az ajtónyitás egyik módja lehet, hogy a területileg egymás közelében élő lelkészek – akár hetenként is – gyűljenek össze, üljenek le az Ige köré, s készüljenek fel együtt a következő igeszolgálatokra. Nagy erő van a közös készülésben és imádkozásban. Nemcsak mondanivalót kaphatunk, hanem ráadásként még krízishelyzeteink megoldását is. Éppen a testvéri és szolgálati közösségben: Isten lelke és igéje által.

Csongrád megye lelkészei között van ilyen Isten országát kereső lelkészi közösség, s a kapott „ráadás” ha úgy tetszik ember voltunkban, ha úgy tetszik más voltunkban gazdagít bennünket. Átéldhetjük az üzenetet és gyógyulást adó Úr, Urunk jelenlétét.

* * *

A misszió ára

✍ *Tariska Zoltán*

Az egyház szívverése a misszió. A missziót természetesen a Krisztussal azonosuló, mentő szeretetével megtelő emberek végzik. Ők Megváltójuk meghosszabbított lába, keze, ereje, füle, szája stb. Ám ma már senki nem gondolja azt, hogy a misszió ennyivel rendben is van, hiszen rengeteg terület nyílt meg előttünk, ahol missziói munkát lehet végezni. Ehhez sokat kell tanulnunk egymástól (konferenciák), és minden alkalmat meg kell ragadnunk ahhoz, hogy másokat Jézus Krisztushoz hívhassunk (szeretetvendégségek iskolásoknak, munkatársaknak, özvegyeknek – egyedül élőknek, énekkarnak, gyermek-, ifjúsági és felnőtt kirándulások, saját csendeshetek felnőtteknek, ifjúsági és

gyermek táborok, helybeli nyári biblia-klubok stb. – csak a legfontosabbakat soroltam fel). A háborúhoz három dolog kell: pénz, pénz, pénz. A lelkekért folytatott háborúhoz, melyet Krisztus golgotai győzelme alapján vívhatunk, nos, első helyen az odaszánt, élő hit kell, de a második helyen ehhez is a pénz kell.

A péceli gyülekezet gyakorlatáról tudok beszámolni. Nálunk a következő presbiteri bizottságok működnek (vezetőjük egy presbiter, tagjaik presbiterek és olyan gyülekezeti tagok, akiknek ehhez van kegyelmi ajándékuk):

1. Missziói és gyülekezetépítési bizottság
2. Gyermek- és ifjúsági bizottság
3. Gazdasági és pénzügyi bizottság
4. Műszaki és építési bizottság
5. Diakóniai bizottság
6. Iskolaügyi bizottság
7. Kommunikációs és média bizottság
8. Jogi és etikai bizottság
9. Ének-zeneügyi bizottság
10. Temetőt felügyelő bizottság
11. Pályázati bizottság

Minden bizottságunk november 30-ig elkészíti következő évi munkatervét. A munkatervben figyelembe kell venniük hatályos egyházi törvényeinket is. Pl. a missziói bizottságnak a Missziói törvény értelmében minden évben meg kell szerveznie a gyülekezeti Missziói napot. A Gyermek- és ifjúsági bizottságnak helyet kell foglalnia a gyermektábor, az ifjúsági tábor számára. Ekkor már körvonalazódnak a különféle feladatok költségei is, melyeket a tervezettel és a hozzá szükséges anyagi kerettel megkapunk minden bizottsági elnöktől. December első 5 napja áll rendelkezésünkre az így összeállított javaslatok alapján a következő évi költségvetés összeállítására. Ez a munka a lelkipásztor, a két gondnok, a gazdasági és a műszaki bizottság elnökének feladata. Az így elkészített javaslatot lefénymásoljuk minden presbiterünknek, 1 héttel a presbiteri gyűlés előtt mindenki megkapja, tehát van ideje érdemben átnézni és hozzászólni – ha szükséges. Pécelen tehát így születik meg sok imádság közepette a következő évi költségvetés. Ennek kb. 10%-át a missziói munka különféle területeire tervezzük. Itt a költségvetés II, III. És VI. fő címe alatt a következőkre figyelünk:

- szeretetvendégségek, gyülekezeti napok,
- konfirmandusok,
- közlekedési költségek (konferenciák),

- legátum,
- énekkar, gyülekezeti éneklés,
- gyülekezet látogatása (ajándékkönyvek stb.) gyülekezeten belüli szerszolgáltat,
- gyermek-, ifjúsági munka
- gyülekezeti karácsony (családi karácsonyi ünnep, egyedülélők karácsonya),
- missziós anyagok fénymásolása,
- presbiteri, missziói és lelkipásztori konferenciák részvételi költsége,
- adományok és segélyek; itt a Kárpátaljának és Erdélynek szánt missziói célú (pl. könyv) költségeket irányozzuk elő.

Mindezek a 2002. évi költségvetés 10%-át teszik ki. (kb. 1 000 000 Ft)

A misszióra és a gyülekezetépítésre szánt költségeken balga dolog spórolni. Ez ahhoz lenne hasonló, mintha a szegény ember azért nem enne, mert szegény. Igen ám, de amikor meg munkát kapna, legyengült állapota miatt képtelen lenne dolgozni.

A misszióba fektetett pénz a jövőt építi. Ahol pl. nem foglalkoznak kellő intenzitással a gyermekekkel és az ifjakkal abban a korban, amikor ez a korosztály még a gyülekezet számára sem nem felnőtt gyülekezeti tag, sem nem egyházfenntartást fizető, akkor 20 év múlva az ilyen gyülekezet azt fogja megtapasztalni, hogy nem ül senki a templomban az erőtlenség vagy kihalás miatt megüresedett, hűséges, munkában és anyagiakban terhet hordozó gyülekezeti tagok helyére. Az, hogy nálunk az átlag vasárnapi 200 templomban Isten szavát hallgató gyülekezeti tag között kb. 70 fiatal van, az annak köszönhető, hogy nyaranta 3-4 gyermek- és ifjúsági táborunk van, ahol kb. 120-150 személyt fogadunk. A 6 évvel ezelőtti ifjúsági táborban hitre jutottak közül ma többen presbiterek, presbiteri bizottsági tagok, aktív gyülekezeti munkások.

Gyülekezeti tapasztalatunk az is, hogy szüksége van a lelkileg érdeklődőknek, Isten szava által ébredezőknak egy gyülekezeti konferenciára. Mi minden évben Berekfürdőre, a református egyház Megbékélés Háza nevű konferencia központjába megyünk. Egy hétre kiszakadni az itthoni rohanásból, napi gondokból, bajokból, a világból, a Tv-től elszakadva közösségekben lenni az Úrral és egymással sok gyülekezeti tagunkat segített a személyes hitre jutásában, kétségeitől megszabadulva örömmel élni és szolgálni Jézus Krisztusnak. Itt is segítünk szükség szerint anyagiakkal. Anyagiak miatt senki nem maradjon itthon!

Épülni és építeni. Minden lelkipásztor, gondnok, presbiter és gyülekezeti tag lehetősége és felelőssége. Így leszünk gyülekezet, Isten Szentlelke által for-

mált, vezetett közösség. Mindezt anyagiakkal is lehetővé kell tennünk. Legyen hát ez a szándék látható gyülekezeteink költségvetésében is!

Részletesen is bemutatom, hogy a gyülekezet költségvetése hogyan tartalmazza a különféle missziói célokra szánt összeget:

A költségvetés II. fő címe: Gyülekezeti élet szükségéi

1. Szeretetvendégségek, gyülekezeti napok (szeretetvendégségek, családi délutánok, gyülekezeti reggelik stb...)	120.000 Ft
2. Konfirmandusok (mindegyik kap ajándékba Bibliát, énekeskönyvet)	20.000 Ft
3. Közlekedési költségek (misszió célú utak)	300.000 Ft
4. Legátum (fontos a jövőző lelkészsképzés támogatása)	32.000 Ft
5. Énekkar (felnőtt és ifjúsági énekkar, szolgálnak minden keresztelelésnél esküvőkor, evangélizáción, úrvacsorás istentiszteleteken és ünnepeinken)	32.000 Ft
6. Gyülekezeten belüli szeretetszolgálat (gyülekezeti látogatásnál lelkipásztorok, körzetgazdák ajándékokat adnak, szükség szerint más is)	120.000 Ft
7. Gyermek-ifjúsági munka (minden nyáron 4 tábor van, vasárnapi iskolásoknak segédanyagok, kirándulások, játszó délutánokra játék és élelem stb...)	150.000 Ft
8. Karácsony (150 gyermeknek karácsonyi csomag, 180 egyedül élő idősnek Ref. falinaptár + ajándék, karácsonyi istentisztelet után, újévkor ígés kártyanaptár ajándékozása)	120.000 Ft
9. Vendég szolgálók ellátása	20.000 Ft

A III. főcím: Igazgatási szükségletek:

10. Kiküldetési és közlekedési költségek (itt van tervezve 4 presbiter és 4 missziói munkás konferenciái részvételéhez a gyülekezet támogatása)	100.000 Ft

A VI. főcím: Egyéb szükségletek

11. Adományok, segélyek (Kárpátaljának, Erdélynek, más gyülekezetnek, rászorulóknak adott segély, gyógyszersegélyek, itt szerepelnek a missziós célokot szolgáló könyvek, igehirdetési kazetták stb...)	150.000 Ft
12. Előre nem látható kiadások (gyülekezeti újság, melyet minden református ingyen kap)	52.000 Ft

A 9 milliós éves költségvetésben így több mint 1 millió Ft a közvetlen és a közvetett misszió célját szolgálja.

Kérdések

1. Mit jelent az engedelmesség a Biblia szerint?
2. Elfogadod-e a Bibliából, hogy tizedet kell fizetni? Mire adod a tizeded?
3. Van-e missziói terve a gyülekezetednek és jónak tartod-e?
4. Te mit értesz a misszió gyakorlatán az életedben?
5. A családi alkalmakat, vagy a rétegalkalmakat részesítenéd előnyben a gyülekezetedben?
6. Volt-e olyan gondolatod, hogy a gyülekezeti énekkar énekeljen a falunapon, vagy az ifjúság előadjon egy evangéliumi történetet a kultúrházban?
7. Milyen kapcsolatai vannak a gyülekezetednek vagy zárt gyülekezetben élsz?
8. Milyen formában foglalkozik a gyülekezeted a frissen megtért emberekkel?
9. Emlékszel-e valakire, aki ISTEN eszköze volt a megtérésednél ?
10. Kötelességednek tartod-e a rokonságod körében a missziót, milyen missziót végzel a családban?

* * *

Csecsemőkori, gyermekkori sajátosságok

✍ Zila Péterné

Az első három év

Életünk első három éve rendkívül izgalmas, nagy változásokat élünk át, adott időintervallumban ekkor tanulunk a legtöbbet. Gondoljunk csak át! Ennyi idő alatt megtanuljuk hallani és kiadni a hangokat, az emberi hangképző szerv által képezhető összes hang közül a saját anyanyelvünkre jellemző hangkészletet kiválasztani, megtanuljuk felismerni és használni a saját testünket, megtanuljuk megkülönböztetni a saját személyünket másokétól, megtanuljuk a dolgok tulajdonságait megérteni. ... Néhány példával próbálom megértetni, hogy milyen nagy dolog megtanulni mindazt, ami nekünk felnőtteknek elemi, természetes már.

Mi nagyon jól tudjuk, hogy mire gondolunk, ha valaminek a színéről beszélünk. Emlékszem arra a csodálatos pillanatra, amikor ezt az én kicsi lányom is megértette. Gondoljuk el, hogy a kicsi gyermek már tudja, hogy mi a szék, az asztal, a ruha, az építőjáték, de mire gondolhatnak a felnőttek, mikor mind-egyikre azt mondják, hogy sárga? Föl kell fedezni, hogy mi a közös ezekben a nagyon eltérő tárgyakkban! Sőt nemcsak azt mondják, hogy sárga, hanem olyanokat is mondanak, hogy piros, zöld, meg azt, hogy színes. Vajon mit akarnak tőlem, mikor azt kérdezik, hogy milyen színű? Egy adott pillanatban Dóri lányom rájött és ezt ki is fejezte: Odajött hozzám és boldogan mutatta a játékát. „Nézd, anya színű!”

A másik példa, amivel bizonyára mindenki találkozott, csak nem biztos, hogy érzékeljük a jelentőségét: Már az elején írtam arról, hogy a gyermek a megszületésekor nem tudja elkülöníteni önmagát a külvilágtól, a csecsemő számára nem különül el az én és nem-én. Ez egy hosszú folyamatban, sok-sok információ és élmény, fölfedezés elsajátításával megy végbe. Ez két úton halad:

1. saját testének fölfedezése (pl. egyszer csak rájön, hogy az a kicsi kéz akkor kerül a szemé elé, mikor bizonyos mozdulatot tesz, és erre saját magának hatalma van, hogy megtegye).

2. a társas történések útja: „Az én és a külvilág különválasztásában a személyiség felfedezése egy másik embernek a közvetítésével történik.”

A gyermek már három éves, mikor használni kezdi az én szót, fölfedezi, hogy valami hozzá tartozik, az övé. Ilyenkor önzőnek tűnnek a gyerekek, pedig ez nem feltétlenül direkt önzés, egyszerűen az „én” fölfedezésének egy szakasza. Magához szorítja a sapkáját és szinte riadtan így kiált: „Tiem!” – és arra gondol enyém: Ez számára nemcsak birtoklást, hanem önmagát jelenti. Az óvodában ezért a kiscsoportos gyerekek szobájában egyféle játékból többet is elhelyezünk, mert még nem jutottak el a gyerekek az irigység, az osztozás fogalmának megértéséhez szükséges pontra.

Az a tény, hogy a gyermek az őt körülvevő emberek közvetítésével válik képessé fölismerni a saját személyiségét, óriási felelősséget ró ránk. Hadd meséljek el erre egy példát: Volt egy kis óvodásom, akinek volt egy nagyon talpraesett bátyja, akihez képest ő kevésbé volt ügyes, de nem volt lemaradva a fejlődésben. A szülei azonban folyton méricskéltek a bátyjához, a gyerek egyre inkább azt tudta magáról, hogy bármihez hozzányúl, az úgyis kiesik a kezéből vagy elromlik, rá nem lehet bízni semmit. Nagycsoportos korára képtelen volt a kancsóból kiönteni magának egy pohár vizet, amit pedig a többiek tudtak. Próbáltam beszélni a szülőkkel, akik megharagudtak rám, tehát a helyzet nem változott. Ez a teljesen átlagos képességű kisfiú kisegítő iskolában kötött ki! Kedves felnőttek! Kérjük Isten bölcsességét, hogy se kis sztárt, se

kis szerencsétlent ne alakítsunk a körülöttünk lévő gyermekekből, hanem segítsük arra, amire Isten alkotta, képessé tette és elhívta őket!

Ha a beszédfejlődésre gondolunk, akkor pedig lenyűgözve csodálhatjuk a mi mennyei Atyánk teremtmény bölcsességét. Elképzелhetetlen mennyiségű információt dolgoz fel a piciny gyermek agya, mikor először csak megérteni, majd beszélni kezdi anyanyelvét. Elkülöníti a külvilág neszeiből a beszédhangot, fölfogja annak jelentéstartalmát, képessé válik a megértett szavak alapján cselekvésre, megérti, sőt maga is produkálja a beszéd hangulati elemeit. Gondoljuk csak el, hogy milyen nagy dolog, mikor egy gyermek azt is megérti, ha valamit nem komolyan, hanem tréfából mondunk. A felnőtt viszont csak akkor tréfálkozzék, ha már érti azt a gyerek! Mi tudjuk, hogy nem gondoljuk komolyan azt, hogy „mindjárt kihajítalak!”, de a kicsi gyermek még nem biztos, hogy érti ennek komolytalanságát.

A kisgyermek beszédfejlődésében lehet, hogy kissé idegesítő, de nagyon fontos korszak a „Mi ez?”-korszak. Ez az az időszak, amikor a gyermek fölfedezi, hogy a dolgokat a szavaival meg tudja határozni, ilyen módon is birtokba veszi a világot. Beszéljessünk vele sokat, türelmesen nevezzük meg újra és újra a tárgyakat, képeket! Biztosítsunk olyan egyszerű képeskönyveket, amelyek nem bonyolult, zsúfolt képekkel vannak tele, hanem egy-egy tárgy vagy állat jól felismerhető rajta. Manapság már kaphatók ilyen egyszerű képeket tartalmazó gyermekbibliák is. Ilyenkor még ne legyenek a képek stilizáltak, elvontak!

A gyülekezet gyermekmegőrzőjébe (ha van ilyen az alkalmaink mellett) célszerű tehát az ilyen kicsiknek (1-3 éves kor) több viszonylag nagyméretű jól megfogható, színes játékot beszerezni, egy féleből többet is. Segítjük a gyermekmegőrzés szolgálatát végzőket azzal is, ha kemény lapú, egyszerű képeket tartalmazó könyveket is vásárolunk, mert ez egy kis időre elterelheti a figyelmet a szülőktől való elválás fájdmáról. Jó, ha rendelkezésre állnak puha tapintású, folyamatosan tisztán tartott plüss-állatkák. A kisgyermek nemcsak a látásával, de az összes érzékszervével érzékeli a világot, ennek lehetőségére szüksége van. Olyan dolgokkal vegyük körül, amelyeket nem féltünk tőle, szájába veheti, megfoghatja, megrágcsálhatja, nem hordoz balesetveszélyt, tisztán lehet tartani. A kisgyermek legfontosabb lelki szükséglete a biztonság. A gyermekmegőrzés szolgálatát vállalóktól ez hűséget kíván, mert jó, ha az anyával együtt megismerkedhet a szolgálatot végző testvérekkel a kicsi gyermek, és nem idegenek fogadják őt. Mivel az ilyen kicsi gyermekeknek a testi szükségleteik kapcsán is szüksége van a felnőttek segítségére, soha ne vegyeze ezt a szolgálatot egyetlen ember, hiszen akkor ki figyel a gyerekekre, ha valakit etetni, itatni, tisztába tenni vagy biliztetni kell. Az előbb leírtakból

tehát az következik, hogy ilyen szolgálatot akkor tudunk szervezni, ha többen vannak, akik ezt szolgálatukként felvállalják. Egyrészt egyszerre több felnőttnek kell bent lennie a gyerekekkel, másrészt egy állandó közösségnek kell végeznie ezt a munkát, amelyiknek minden tagja ismerőssé válhat a gyerekek számára, hogy ha valaki nem tud ott lenni, más is beállhasson. Az ilyen szolgálatot végzőket is becsülje meg, hordozza imádságában a gyülekezet!

Az óvodáskor

Az óvodáskor elején, 3-4 éves korban a gyermek, ahogyan már erről írtam, az „én” fölfedezésének időszakát éli. Ezt az időt szokták dackorszaknak is nevezni. „A 3-5 éves korra jellemző dacreakció, renitencia tehát az én-élmény funkciógyakorlásával együtt járó frusztrációs feszültségből fakad. A gyerek viselkedése olyan, mintha 'függetlenedni' akarna. Valójában nem ez történik. Ebben az egész időszakban szorosan kötődik a felnőttekhez, kívánja közelségüket, szeretetüket, igényli, hogy törődjenek vele, hogy gondoskodjanak róla. Nem független akar lenni, hanem önálló. Dacreakciói nem a szembenállást hangsúlyozzák, hanem az 'én vagyok, tehát én csinálom' viselkedésmintát érvényesítik.” Ezt mi úgy ismerjük: „én egyedül!” Isten csodálatos összefüggésben teremtette az embert. Ebben az időszakban már meg kell tanulnia önmagát ellátni: öltözködés, WC-használat, tisztálkodás. Csodálatos, hogy erre ő „beépített” késztetést is érez. Ráadásul ebben az életkorban tevékenység útján tanul a gyermek, szükségét érzi egy-egy tevékenység ismételtetésének, a gyakorlás örömet okoz neki. A hároméves gyermek játékán is látjuk ezt: egy-egy mozgássort százszor is megismétel (tologat, rakosgat stb.). Hagyjuk, hogy tegye, még akkor is, ha ez több időbe kerül, mintha mi végeznénk, vagy nem sikerül olyan tökéletesen. Ha nem hagyjuk őt önállóan tevékenykedni, az belső feszültséget okoz neki – ez a dac, düh. Később pedig föladja, elveszíti az önállóságra való motiváltságát!

Az óvodáskor másik nagyon jellemző tulajdonsága az érzelmi beállítódás, az érzelmek dominanciája. Ez azt jelenti, hogy a világot az érzelmeken keresztül látja. Nagyon fontosak számára az őt körülvevő felnőttekből áradó érzelmi üzenetek. Ezeket jobban „hallja”, mint a szavakat. Ezt sokszor átéljük az óvodában: Az anyuka próbálja segíteni a gyermekét az óvodába való beilleszkedésben, ezért sok-sok jót mond az óvodáról. DE igazából az anyuka is szenved az elválástól, tele van szorongással, hogy valóban jó helyen lesz-e a gyermeke, nem hoz-e rá szegényt stb. Az a tapasztalatunk, hogy a gyermek akkor szokik be az óvodába, ha az anyukája már megnyugodott. Egy másik példa: A kislányom időnként rám szólt kicsi korában: „Anyá! Ne vessél!” Pedig én próbáltam olyankor is higgadt, kedves, odafigyelő lenni, ha valami

nyomasztott vagy gondot okozott. DE őt nem lehetett becsapni! Egy kis óvodás az érzelmeivel tökéletesen „letapogatja”, hogy hitelesek vagyunk-e! Ha imádkozunk, azt az ő nevelése miatt tesszük, vagy mi magunk is szoktunk imádkozni? – Ezt ő bizonyára nem tudja megfogalmazni, de érzi. Mint ahogy azt is, hogy komolyan gondoljuk-e az Istenbe vetett bizalmunkat, hiszünk-e Isten hatalmában, szeretetében, vagy csak beszélünk ezekről, de aggodalmaskodunk, félünk, hitetlenkedünk. Az érzelmi dominancia azt is jelenti, hogy amihez érzelmileg pozitívan viszonyul, abban sokkal nagyobb fejlődést, eredményeket ér el, mint az érzelmileg közömbös dolgokban. Fontos, hogy ne érzélgősen, de az óvodásgyermek érzelmi világához illeszkedve adjuk át neki az evangélium üzenetét, hogy az irányába szolgálatot végző személyt szeretni tudja, a gyülekezetben szeretetteljes, meleg érzelmi légkör vegye körül.

Az óvodáskor és a kisiskolás kor az alapvető identitások kialakulásának ideje. (Családi, nemzeti, vallási identitás). Sokszor tapasztaltam idős emberek körében, akik olyan egyházi iskolában voltak kisiskolások, amelynek udvara, épülete a templom közvetlen környezetében volt, hogy valami különleges ragaszkodás él bennük a templomhoz. Olyan, mint a szülőházukhoz. Az én identitásomnak fontos eleme az énekeskönyvünk, különösen a zsoltárok. Mikor kicsi voltam, betegségem idején, (ami sajnos sűrűn előfordult) a nagymamánál aludtam, mert a szüleim nagyon korán jártak dolgozni és a nagyi vigyázott rám. A nagymamám mindig úgy aludt el, hogy zsoltárokat énekelt. A templomban nekem ezek az énekek ismerősek, kedvesek voltak, ezektől ott is otthon éreztem magam. Óvodásaimon is látom, hogy ha a templomban vagyunk, és olyan ének szólal meg, amit ők már az óvodában is hallottak, nem állják meg, hogy ki ne fejezzék az ismerősség örömét. Sok gyülekezetben működik az a nagyon jó gyakorlat, hogy az istentiszteletre együtt érkezik mindenki (a család apraja-nagyja), a liturgia viszonylag mozgalmasabb időszakát együtt töltik. Az igehirdetés idejére pedig kimennek a gyerekek a gyermekistentiszteletre. Ez sokat jelent az identitás szempontjából is.

Az óvodáskorú gyermek gondolkodásának is vannak sajátos vonásai. Álljon itt erre is egy példa: Az óvodában spenót volt az ebéd. A gyerekek nem nagyon fogyasztották. Biztatni kezdtem őket: „Egyetek spenótot, mert az nagyon egészséges, sok vitamin van benne, nagyok és erősek lesztek tőle.” Úgy tűnt, hogy az egyik kislányra hatással volt a biztatás, keserves képpel, de enni kezdett. Néhány kanál után igazi érdeklődéssel nézett rám, és azt kérdezte: „Mariana néni, az Úr Jézus is sok spenótot evett kiskorában?” Nem tudtam rájönni az összefüggésre, ezért megkérdeztem: „Miből gondolod?” A válasz: „Azt mondtad, hogy Ő a legnagyobb és a legerősebb!” Az óvodáskorú gyermek gondolkodása konkrét, képszerű, nem képes komolyabb elvonatkoztatásra.

Azt már fölfedezi, hogy a dolgok között vannak összefüggések, ezért a kérdése már nem a „mi ez?“, hanem a „miért?“. Néha nagyon nehéz kérdésekkel tud bombázni bennünket. Pedig ezek a kérdések nem is olyan bonyolultak, mint azt mi gondolnánk. Az óvodást a nagyon egyszerű válaszok elégték ki, az olyanok, amelyek támaszkodnak az ő viszonylag szűkös ismeretbázisára. Pl.: Az óvodában a teremtésről volt szó. Kinn az udvaron egy gyermek megkérdezte: „Miért zöld a fű?“ Nekem rögtön pörögni kezdett az agyam, hogy hogyan magyarázok neki a klorofillról, anyagcseréről stb. Aztán eszembe jutott, hogy milyen ismeretek foglalkoztathatják őt, és azt válaszoltam, hogy azért, mert Isten ilyennek teremtette. A gyermeket ez tökéletesen kielégítette. Föltesznek néha olyan kérdéseket is, amelyektől mi zavarba jövünk, mert tudjuk, hogy ilyesmiről nem illik beszélni. Megtaníthatjuk ezt is, hogy nem mindenkivel lehet ilyesmiről beszélni, de ez kevés! Fönn kell tartanunk a gyermek kérdezési bátorságát, higgyük el, ilyenkor alapozzuk meg a kamasz gyermekünkkel való megbeszélés bizalmi kapcsolatot. Keressük meg a gyermek kérdésére adható legegyszerűbb, de igaz választ!

Az óvodáskorú gyermek gondolkodása, tanulási folyamata tapasztalati úton működik. Ez egészen nyolc éves korig fennáll. Ha tehát meg akarunk értetni vele valamit, azt segítenünk kell a kipróbálás lehetőségeivel, ill. az ő tapasztalati élményeire kell kapcsolnunk. Pl.: Hitéleti foglalkozásunk témája a tenger lecsendesítése. Mít lehet ebből tapasztaltatni? Papírhajót hajtogatunk, és egy nagy táliban „vihart” kavarnak (Fújjuk a szelet, mozgatással hullámokat keltünk.) Tapasztalja, hogy elsüllyed a hajó. A viharról vannak élményeik a gyermekeknek. Kezd közel jönni hozzájuk a tanítványok helyzete, érthető már számukra, hogy milyen hatalmas is van Jézusnak, Aki képes ilyen bajon úrrá lenni.

Az óvodáskorú gyermek igen élénk képzelettel bír, a képzelet világa nem mindig különül el a valóban átélt élményektől. Ennek egyik oka éppen az érzelemvezéreltség, hisz amit erős érzelmekkel átélt képzeletben, az ugyanolyan, mint amit hasonló érzelmi intenzitással átélt a valóságban. Az óvodások tudnak hazudni, de nem minden valótlanúságot mondanak hazugságból – fantáziálnak. Éppen ezért nagyon fontos, hogy a Biblia valóságát elkülönítsük a mesék fantáziavilágától. Bibliai történetet sohasem „mesélünk”, hanem igaz történetet mondunk el!

A képzeletvilág a valós érzésekből, képekből, hatásokból épül föl! Azért más, mint a valóság, mert a fejünkben létező valós elemeket a valóságtól eltérően rakjuk össze. A képzelet segít bennünket abban, hogy megértsünk olyan dolgokat, amiket nem láthatunk, nem élhetünk át saját magunk. A gondolkodásunknak fontos összetevője a képzeletünk. Az óvodáskorban megalapoz-

zuk ennek az összetevőit. Gondoljunk csak arra, hogy, ha most valaki elolvassa a szót: ház, megjelenik előtte egy általános, képzeletbeli fogalom, ami abból építkezik, hogy milyen házban lakott, milyen képeket látott a házról, milyen funkcióit ismeri ezeknek. Ha valaki városi, más ez a képe a falusi emberhez képest, különösen, ha panelházban nőtt fel. Nagyon fontos tehát megválogatnunk, hogy milyen képzeteket építünk, amikor bibliai történeteket illusztrálunk! Az is fontos, hogy a kisgyerek szép, művészileg is értékes tartalmakkal tölthesse meg a képzeletét. El sem tudjuk gondolni, hogy milyen komolyan rombolja a mai gyermekek képzeletét a sok kifejezetten ronda, ijesztő ábrázolásokat tartalmazó rajzfilm!

Az óvodáskorú gyermek életének döntő jelentőségű személye a felnőtt, aki neveli őt, vigyáz rá. A bizalmába bejutott felnőttnek föltétlen tekintélye van, szava megkérdőjelezhetetlen. Mivel Isten úgy teremtette az embert, hogy élete elején a „a teremtmények között a legkiszolgáltatottabb”, erre a függőségre alapozódik a biztonságérzete. A legrosszabb szülőt sem szabad szidni az óvodás gyermeke előtt, mert akkor a gyermekben totális bizonytalanságot ébresztünk, egész élete kerül értelmezhetetlen helyzetbe! A gyülekezeti gyermekmunkás, a lelkipásztor, az őt nevelő pedagógus általában ilyen feltétlen tekintéllyel bír előtte. Tehát – a későbbi korosztályokkal ellentétben – nem arról kell őt győzködnünk, hogy igazat mondunk, hogy higgye el, amit mondunk, hanem nagyon átgondoltan, becsületesen tényleg igazat kell mondanunk! Olyan igazat, ami majd később is, ha majd több ismerete lesz, akkor is megáll! Ha egy ovisnak azt mondjuk, hogy Isten létezik, Isten teremtette a világot, ő elhiszi! Ez nagyon nagy felelősség!

Az óvodáskorú gyermek a jelenben él. Ha azt mondjuk, hogy valami egy óra múlva vagy egy hónap múlva történik, azt ő nem tudja felfogni. A napok múlását az ő életében jól érzékelhető mértékkel tudja mérni: „hányat alszunk addig?”. De ezt is csak olyan mennyiségben, amilyen számfogalma már van. (Eleinte 2-3, óvodáskor végére 10-es számkör; a számfogalom nem azt jelenti, hogy meddig tud elszámolni, hanem, hogy melyik számnév tartalmát ismeri, azaz azt, hogy az mennyi valójában.) A napon belüli időintervallumot a rendszeres tevékenységek egymásutánjához tudja mérni: A beszoktatás kisóvodás százszor megkérdezi, hogy mikor jön anya? Erre teljesen értelmetlen azt mondani, hogy 3 órákor. Azt kell elsorolni, hogy mit fogunk addig csinálni. Ha valami rosszat tesz délelőtt a boltban, és esete, mikor apa hazaér megbüntettjük, a büntetésünk értelmetlen, mert már nem kapcsolódik az elkövetett rosszhoz, a levegőben lóg. Ha az óvó néni panaszkodik, hogy rossz volt ebédnél az óvodában, azt már nem büntethetjük meg este, legfeljebb tudatosíthatjuk, hogy hogyan kell viselkedni az asztalnál.

A jelenben való életből, az erős biztonságigényből következik az is, hogy az óvodás életének fontos eleme a jól megismerhető, folyamatosan működő szokásrendszer, napirend, hetirend stb. Ilyenkor életre szóló alapvető szokások épülnek be az életébe. Azok, akik nem keresztyén családban nőttek fel, biztosan alá tudják támasztani, hogy milyen nagy küzdelem beépíteni az életükbe új szokásrendként a csendességet, templomba járást. Akik viszont ebben nevelkedtek, hiányt éreznek ezek elmaradásakor. Ez is magyarázza az idősebb emberek végsőként való igényét a templomba járásra. A szokásokba kapaszkodó biztonságérzetet figyelembe kell venni a gyülekezeti alkalmakon is. Biztonságérzetet ad az óvodás gyermeknek, ha a gyermekóra mindig ugyanott van, a dolgok ugyanolyan sorrendben zajlanak. A kicsiny korához képest már jobban elviseli a személyekben való változást, ha az események akkor is megszokott menetben zajlanak, ha más valaki tartja a gyermekóráját.

Az óvodáskor kiemelkedő jellemzője az, hogy legfőbb tevékenysége a játék. A játék szükséglet az ilyen korú gyermek életében. Ebből az következik, hogy az a gyermek, aki nem játszhatta ki magát, belső feszültségbe kerül. A játék során dolgozza fel, építi be az élményeit a gyermek, ebben tanulja a szociális szerepeket, sok-sok információt szerez szinte észrevétlenül, játék közben alakulnak ki kortárskapcsolatai, stb. A játék ebben a korban központi jelentőségű. Sokat veszít a gyermekével való kapcsolatából az a szülő, aki sosem játszott vele óvodás korában. A gyerekek általában szeretnek a TV előtt ülni, ők nem tudják, hogy közben micsoda feszültségeik gyűlnek fel, mert valójában mozogniuk, játszaniuk kellene. A szülők, pedig örülnek, hogy „jól elvan” a gyerek a képernyő előtt, és nem tudják, hogy miért olyan agresszív, akaratos, miért hisztis. Ugyanolyan feszültségek gyűlnek fel benne attól, hogy nem játszott eleget, mintha nem aludt volna eleget! Az óvodás gyermek képes figyelni, tanulni is egy rövid ideig, de nem ez jellemző rá. Ezt figyelembe kell vennünk akkor is, mikor hitbéli ismereteket akarunk közvetíteni neki. Az óvodások gyermekóráin legyen lehetőség mozogni, játszani is. Eljátszhatjuk, ha a történetbeli szereplő vándorol, akár énekelhetünk is „vándorlás” közben, a máris megkönnyítettük a figyelmet arra a kis időre, míg meg kell hallgatni a történetet, tanulgatni az aranymondást.

A kisiskolás kor

A gyermekek életében szép fokozatosan egyénenként eltérő ütemben, de a 6-7-8 éves korban sok minden megváltozik. A legszembetűnőbb a testi változások sora: Hullani kezdenek a tejfogai, nőni kezdenek a végleges fogak. Teste megnyúlik, a fej és a test aránya megváltozik, már nem „nagyfejű” kisgyerek, hanem arányos testalkatú kisiskolás. Végtagjai is megnyúlnak, fején átnyúlva

meg tudja fogni a kezével a túloldali fülét. A játékos kisóvodás megkomolyodik, szereti, ha feladatokat kap, domináns tevékenysége (amelyre szintén belső szükséglet vezérli) a tanulás lesz. Felébred a világ iránti kíváncsi érdeklődése, a mesés fantáziadús világból elindul a gondolkodás útján is birtokba vehető világ felé. A kisiskolások szeretik a nekik megfelelő, de gondolkodtató feladatokat, képesek tanszereiket, holmijaikat számon tartani, értük „felelősséget” viselni (kialakul feladattudata, felelősségérzete). Ha ebben a korban megfelelően terheljük a gyerekeket, életre szólóan motiválhatjuk az ismeretszerzésre, gondolkodásra. Aláhúznám, hogy megfelelően terhelve. Ha alábecsüljük képességeiket, akkor is, ha túlterheljük őket, akkor is, elveszítik motivációjukat, tanulási kedvüket. Ha megfelelő neveltetést biztosítunk, egy egészséges gyermek erre a korra képes elhordozni nehézségeit, kudarcait is anélkül, hogy beleroppanna. Már lehet, sőt kell vele társasozni, kibírja, hogy néha ő veszít. Képes bizonyos fokú önfegyelemre. Életkorának megfelelő mértékben reális, korlátaival is számolni tudó, optimista énképe van. Kedve van a megismeréshez, ezért képes erőfeszítésre. Kedve és képessége van a környezetével való kapcsolatra (társadalmi, természeti, kulturális környezet). Egyszóval nyitottá válik a világra. „Az iskolaérettség egyik jele, hogy a 6 év körüli vágyik az iskolába, érdeklődik az iskola iránt, becsúgya támad, hogy iskolás legyen.”

A kisiskolások képesek az egymással való együttműködésre, szeretik a kis csoportokban való közös feladatmegoldást. Képesek betartani a társas normákat, együtt érezni másokkal, kilépni a kisgyermek énközpontú vonatkoztatási rendszeréből. Természetesen ezeket nem a felnőttek szintjén tudja még, de képessé vélik rá, kezdheti gyakorolni. Elkezdheti az írás megtanulását, mert keze képes az ilyen finom mozgásra, agya felkészült erre a bonyolult feladatra, szeme képes látni azokat a finom részleteket, amelyek az írás-olvasás elsajátításához szükséges. Sőt a füle is képes, hogy hallja az egyes hangokat a szavakon belül. Persze mindezeket sokat, nagyon sokat kell gyakorolnia! Most ehhez kell a türelem gyerekeknek, felnőttek egyaránt.

A kisiskolás gondolkodása nagy változásokon megy át az óvodáshoz képest, de még szükség van a mi empátiánkra, mert még mindig nem úgy gondolkodik, mint a felnőttek. A figyelmét kb. 15 percig tudja koncentrálni, ezután célszerű tevékenységet váltani. A kisiskolás a tanulás során még nem tudja a lényegest a lényegtelenről jól elkülöníteni, a tanulása mechanikus jellegű. A felnőttek kell segíteni azt, hogy kiemelje mi az, amit igazán meg kell jegyezni, a megjegyzett dolognak mi a gyakorlati értelme. Ha bibliai történetet mondunk neki, átgondoltan ki kell választanunk egy jól kirajzolódó üzenetet. Ezt az egyet adjuk át neki, még akkor is, ha mi tudjuk, hogy az adott igeszakasz-

ban több üzenet is van. Olyan üzenetet válasszunk, ami valóban első látásra is érthető az adott szakaszban, lényegi és nem áttételes üzenet.

A kisiskolás már nem szorul rá a felnőttek olyan folyamatos jelenlétére, felügyeletére, mint a kisóvodás, de őt sem hagyhatjuk magára. Tudnia kell, hogy a felnőttek biztonságot adnak az életének, átsegítik a hibákon, de hagyják önállósulni is, szeretik őt. Mert új képességei, újfajta élete átmenetben van, még kicsit ovis is, de már komolyabb, ügyesebb, önállóbb, fokozatosan elindul a saját élete felé. Mindannyian jól átérezzük ezt, amikor első gyermekünkkel ott ülünk az első iskolai évnnyitón.

A hitoktatásban érdemes építeni a gyermek természetes tudásvágására, az ismeretszerzéshez kapcsolódó egészséges becsvágására. Ahhoz azonban kérjük Isten bölcsességét, hogy vissza ne éljünk ezekkel, mert az fordított hatást ér el: Beleunást, az érdeklődés eltűnését, közönyt. A gyermekmunkában ennél a korosztálynál jól használhatók a bibliaismereti kvíz játékok, társasjátékok. Azt azonban szem előtt kell tartani, hogy a gyermek 8 éves koráig elsősorban tapasztalati úton tanul, kötődniük kell az ő életében létező valós élményekhez, óvakodni kell a pusztán elméleti síkú ismeretnyújtástól. A gyermek tapasztalataira épülő gondolkodtatás azonban már szükséges ebben a korban. Beszéljessünk a bibliai történetek gyakorlati életünkre vonatkozó összefüggéseiről, a történetekben föllelhető problémahelyzetekről. Engedjük, hogy egyszerű következtetéseket vonjanak le.

Abból az életkori sajátosságból kiindulva, hogy 5 és 8 éves kor között a gyermekek gondolkodásának fejlődése egy jól körülírható folyamaton megy át, a gyermek-istentiszteletek szervezésénél lehet olyan csoportot létrehozni, amelyben együtt járnak az óvodások (középsős és nagycsoportosok) és az 1-2. osztályos gyerekek.

Szeretném azt is aláhúzni, hogy az óvodás és kisiskolás gyermeknek magas a mozgásigénye. Elveszítik motivációjukat, érdeklődésüket, ha túl sokat ültetjük, fegyelmezzük őket. A kisiskolásoknak szervezett gyermektáborokban sok mozgást kell lehetővé tenni, olyan közös játékokat, amelyek tartalmazznak gondolkodtató, és mozgásos elemeket is. Nagyon hasznos, ha a heti bibliai történetekhez kapcsolható kézműves tevékenységeket is szervezünk, ezeknek megfelelő mennyiségű alapanyagot biztosítunk.

Zárszó

Ez a kis rövid ismertető remélem segít bennünket abban, hogy a gyermekeink felé való felelősségünket, feladatainkat, küldetésünket és a velük kapcsolatban tett fogadalmainkat jobban betöltsük. Ehhez kérem Isten segítségét.

Felhasznált irodalom

Comenius: Didactica Magna (Seneca Kiadó, Pécs, 1992.)

Jó Pásztor Református Óvoda Helyi Nevelési Programja (Benyújtói: Szabadi Edit és Zila Péterné Hajdúböszörmény, 2006.)

Dr. Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok (Nemzeti Tankönyvkiadó Bp., 1999.)

Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan (Gondolat, Bp., 1981.)

Michael Cole Sheila R. Cole: Fejlődéslélektan (Osiris, Bp., 1998.)

Dr. Bavinck: A keresztyén pedagógia alapelvei (Bethlen Gábor Rt., Bp., 1923.)

Dr. Farkas Ignác: Katechetikai alapvetés (Bethlen Gábor Rt., Debrecen, 1941.)

Majorossy Judit: Együtt az első osztályba (Trivium Kiadó, Bp., 1992.)

* * *

Gyermeknevelés a családban. Van-e világnézeti semlegesség?

✍ *Dr. Pálhegyi Ferenc*

Kinek a feladata a családi nevelés? Valaki azt súgja itt, hogy a „mamáé”. Igen, valóban ez él ma a közgondolkodásban.

Két évvel ezelőtt meghívtak egy asszonykonferenciára. Nagyon rokonszenves asszonyok voltak ott, különböző korúak. Az első alkalommal, hogy egy kicsit ismerkedjünk, mindenkit megkértem, hogy néhány szót szóljon a családjáról. Erre mindenki elmondta, hogy hány gyereke van, többen az unokákról is beszámoltak, de a férjéről senki nem szólt egy árva szót sem. Akkor megkérdeztem, hogy miért nem, talán nincs férjük? „Van, tulajdonképpen van” – válaszolták – „de a család szempontjából az nem olyan fontos”. Valóban ez él a közgondolkodásban. Ugyanakkor olvassuk el a következő bibliai verset: „Ti apák, ne ingereljétek a gyermekeiteket, hanem neveljétek őket az Úr tanítása szerint fegyellemmel és intéssel,” pontosabban: „fegyelmezéssel és biztatással.” (Ef 6,4) Amikor Pál apostol leveleiben ezt olvassuk: „az Úr”, akkor általában Jézusról van szó. Ez tehát egy olyan jézusi tanítás, amit az evangéliumok nem jegyeztek föl. Néha szerettem volna, ha az állna itt, hogy „Ti anyák”, de sajnos nem az van ideírva. De hol vannak az apák? A mai gyere-

kek életterében alig szerepelnek. A Biblia szerint az apai felelősség nagyon fontos. Nos hát, milyen családba jönnek a gyerekek ma? Néhány ábrát szeretnék mutatni ezzel kapcsolatban. Nyilván sokkal többféle család létezik, mint ami itt most szerepelni fog, de nézzünk meg néhány jellegzetest. (A rajzokat Gaál Éva készítette.)

Diktátor

Ez a figura itt „őfelsége az APA”. Ő a családfő. Trónuson ül, korona van a fején. A XX. században már fotelban trónol. Alattvalói hódolnak neki. Persze ez a „fajta” ma már titka, mert a feminista vadászok már majdnem kiirtották, csak itt-ott bújjik meg néhány, de azért létezik.

Világos, hogy ez nem jó minta a gyerekek számára. Az apai szeretetnek nagy a jelentősége. Hiszen az apának azt kell bemutatnia, hogy milyen Isten. Talán egy kicsit szokatlan ez a gondolat. Hogyan tudjuk ezt bemutatni? Gondoljunk arra, hogy a Biblia ezt a hasonlatot gyakran használja. Maga az Úr Jézus tanítja, hogy szólítsuk az Istent Apánknak, mert közel van hozzánk az Isten. A tékozló fiú története is arról szól, hogy szerető szívé az Isten. De hol látnak apát ma a gyerekek? Kevés a férfi a látóterükben. Az iskolában alig van, de a televízióban igen, hiszen ott megjelenik Bud Spencer és Schwarzenegger különböző szerepekben. Egyiküktől azt lehet megtanulni, hogy ököl-lel kell megoldani a feszült helyzeteket, de neki legalább van humora, míg a másoknak „csak” géppisztolya van. Hát ilyen a jó apa? Biztos, hogy Isten nem ilyen. Az Isten fegyelmet vár, gyűlöli a bűnt, de szereti a gyermekeit. Valahogy ezt kellene megmutatni.

Papucshős

A következő képeken férfi helyett „papucs-hóst” találunk. Ebből elég sok van. A családi élet minden terhe az asszonyra nehezedik, különösen akkor, ha a férjben nem tud támaszt találni. Ezeket a terheket nem tudja az asszony sokáig cipelni magával.

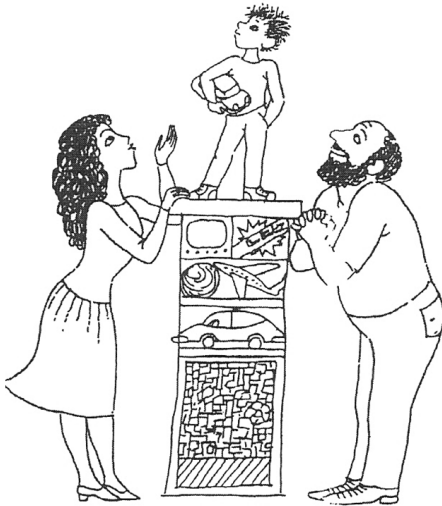
Milyen a helyzete ebben a gyereknek? Itt sem kap olyan mintát, amely a fejlődését elősegítené. Akkor hol kap? Talán ott, ahol a gyerek van a közép-pontban?

Gyermek a bálvány

Sokszor hallom: „Mi a gyerekért élünk”. Hogy egymásért is élhetnénk, az már rég túlhaladott gondolat. „A gyerek

miatt együtt maradunk”. Nem ez a bibliai családmódel! Azt olvastuk, hogy Isten teremtette az embert a maga képére és hasonlatosságára, férfivá és asszonnyá, vagyis házasságra. A kettőjük feladata, hogy szaporodjanak, és sokasodjanak. De ahhoz is két ember kell, hogy uralkodjanak a természetben. Ehelyett az emberek egymáson próbálnak uralkodni. A házastársak kapcsolata határozza meg, hogy milyen a család légköre. Sokszor szeretik a szülők külön-külön a gyerekeiket, de egymást nem.

Szülők nem szeretik egymást

Ma már tudjuk, hogy nem csak attól van egy gyerek biztonságban, hogy a szülők szeretik őt, hanem attól, hogy a szülők szeretik egymást is. Különösen a kicsi gyerekekre vonatkozik ez, hiszen az emberpalánta teljesen rá van utalva a szüeleire. Ha viszont azok pusztítják egymást, akiktől az élete függ, akkor szorongani fog. Ha a szülők egységben vannak, akkor a gyerek biztonságban érzi magát. A házastársi kapcsolatnak meg kell előznie a gyerekekkel való kapcsolatot. Mit tehetünk a gyerekeinkért? Elsősorban azt, hogy mi szülők egy-

mással jó kapcsolatban legyünk. Ha ez megvalósul, akkor jó a légkör otthon, és jól érzi magát a gyerek benne. A házasság olyan bibliai kép, amely Isten és övéi kapcsolatát hivatott kifejezni.

Marionett mester

Nem ritka manapság, hogy a jóságos nagyi irányítja a gyerekeket, akinek a gyerekek el vannak kötelezve. Ő vette nekik a lakást, ő tanítja meg a menyét, hogyan kell főzni. Elárulja, hogy a fiacskájának mi a kedvenc étele, és mit kell beletenni még a bablevesbe. Ő a legfontosabb személy, ő irányít. Ez sem bibliai modell! Hiszen a Biblia szerint: „a férfi elhagyja apját és anyját”. Tiszteli és szereti őket, de az az ember, akihez ő most már elsősorban tartozik, az a házastársa és nem a szülei.

Egyenlősdí

Ha a szülők között „háború” dúl, akkor félnek a gyerekek, de vajon jobbe, ha helyette olyan „béke” van, amelyben nincs kapcsolat a szülők között? „Mindketten királyok vagyunk és egyenlőek”. Mindkinek megvan a maga dolga, de nincs egység.

Csonka család

A következő a csonka család képe, ahol az egyik fél eltávozik. Így az apai feladatok is az anyára hárulnak, az elromlott vasalót is neki kell megjavítani. Ennyi feladat túl sok egy embernek. Ezek a családok nem alkalmasak arra, amire Isten szánta őket. A nevelés feladata a szülőké. A verbális tanítás kevés. Preventív gyermekvédelem a házasság gondozása.

Bibliai családkép

A „pásztor és nyája” a bibliai családképet mutatja be. A bárányok még nem látják Jézust, akit követniük kell, de az apa felelőssége, hogy ő lássa és kövesse. A társnak nem szabad a vezetés felelősségét átvennie, de részt kell vennie a vezetésben.

A pásztorolás három fontos funkciót rejt magában:

1. A vezetés

Látnia kell a célt, az utat, merre kell menni. Példát kell mutatnia, tehát a nyáj előtt kell járnia. Legyen példa otthon: bízik Istenben, nem beszél gyűlölködve még az ellenségeiről sem.

2. Gondoskodik a táplálékról és forrásvízről

Nemcsak a család anyagi jólétéről kell gondoskodnia, hanem a lelki és szellemi táplálékról is.

3. Őrizni, védeni kell a nyáját

A pásztorbot nagyon fontos funkciót tölt be. Nem a juhokat kell vele verni, hanem a ragadozókat kell távol tartani. A bárány számára biztonság, hogy látja a pásztor kezében a botot. Persze fegyelmező eszköz is, ezért görbe a vége, ezzel az elcsatangoló bárányt vissza lehet húzni.

Hitre kell nevelni a gyerekeket, de hitet nem a szülő ad a gyereknek, hanem Isten adja a hitet, viszont elő lehet készíteni ehhez a talajt. Ezen lehet munkálkodni.

A keresztyén nevelés a „szív” megváltozásának elősegítése

A XIX. század romantikus irodalma a szívet az érzelmi élet központjává tette. Eredeti jelentése: értékrendünk központja. Petőfi írja: „Szabadság, szerelem e kettő kell nekem. Szerelemért feláldozom az Életet, Szabadságért feláldozom szerelmemet”. A nagyobb értékért föl tudjuk áldozni kisebb értékeinket. Kőműves Kelemen balladája szerint fél véka ezüst és fél véka arany nagyobb érték mint egy asszony élete. Ez sajnos igaz ma is. Anyagiakért fel lehet áldozni a legbensőségesebb kapcsolatainkat: nincs idő az asszonyra, a gyerekekre, mert gyűjteni kell a pénzt. Keresztyénnek lenni azt jelenti: értékrendem központjában (a szívemben) maga Jézus Krisztus van.

Nincs világnézeti semlegesség. Mindenkinnek van valamilyen világnézete. Még akkor is, ha ez nem eléggé tudatos, sokszor megfogalmazatlanul is létezik ez. A magatartásunk, döntéseink is ehhez igazodnak. A kérdés az, hogy: mennyire befolyásolunk másokat, főleg a gyerekeinket, a ránkbízott ifjúságot? Életveszélyes helyzetnek tartjuk-e azt, hogy valaki Isten nélkül él, vagy nem?

Hogyha annak tartjuk, akkor ebből következik, hogy erkölcsi kötelességünk befolyásolni őt világnézetileg. Talán ez csak azoknak világos, akik elkötelezett keresztyének. Nekik meggyőződésük, hogy csak az éli túl a halálát, akinek személyes kapcsolata van Istennel. Éppen azért feladatunk, hogy másokat is elsegítsünk erre.

A hit- és erkölcsstan oktatásával kapcsolatban is felmerül ez sokféleképpen. Szinte általános napjainkban az a vélemény, hogy tiszteletben kell tartani a gyerekek meggyőződését, ők válasszanak szabadon, nem kell őket erőltetni. A vallás az általános műveltséghez hozzátartozik. E nézet szerint nem csak a keresztyén vallásokat kell ismerni, hanem más vallásokat is pl. a hinduizmust, buddhizmust, mohamedanizmust. A cél az ember sokoldalú fejlesztése, amelyben helyet kap a vallásos nevelés is. Ezzel szemben a keresztyének számára a hitoktatás a missziói parancsból adódik. Amikor itt ezen a Földön Jézus utoljára volt együtt a tanítványaival, azt mondta nekik, „Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön, elmenvén azért tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek”. (Máté 28,18-20) A „minden népek” fogalmába minden emberi lény beletartozik, akár a fogyatékosok is. Megbízásunk eszerint az, hogy mondjuk el nekik az evangéliumot.

A nevelésről is szó van itt. De kit kell elsősorban nevelni, vagy hol van a színtere ennek a nevelésnek? Én úgy gondolom, hogy a vallásos nevelésnek a színtere elsősorban nem az iskola, hanem a család. A közgondolkodás szerint viszont a gyerekekkel való foglalatosság az erre létrehozott intézmények feladata. Érdemes észrevenni, hogy az elmúlt évszázadok során mindig a totális diktatúrák törekedtek arra, hogy a családtól elvegyék a gyerekeket, hogy a családot megfosszák a nevelés feladatától. Így volt ez az ókori Spártában; de az ötvenes években Magyarországon is, amikor a gyerek a szülőotthonból egyenesen a bölcsődébe ment, innen az óvodába, iskolába, végül is szülők nélkül nőtt fel. Az ideológia akkor az volt, hogy az intézményben arra kiképzett szakemberek vannak. Azok – a szülővel ellentétben – „értenek” a neveléshez. A szülő ne ártsa bele magát. Ezzel a szülők válláról a nevelés felelősségét is levesszük. Ezek szerint azt is mondhatnánk, hogy jobb a műfogsor mint a valódi, mert azt szakemberek csinálták, a valódi meg csak úgy lett. De mi tudjuk, hogy sem a fogsor sem a család nem csak úgy lett, hanem Isten hozta létre. A műfogsornak is vannak előnyei: pl. fűtőrészve lehet fogat mosni, vagy az ember meg tudja harapni a saját fülét. Ilyen szintűek az intézményes nevelés előnyei a családdal szemben Természetesen szükség van intézményekre, de hogy jobb lenne mint a család, az képtelen állítás. A műfogsor akkor jó, ha

hasonlít az eredetire, akkor van rá szükség, amikor az eredeti tönkrement. Egyesek felfogása szerint a pedagógus a szakember és a szülő a zavaró tényező. Ha mégis szükség van a családra, az azért van, mert a pedagógus nem mindent tud megcsinálni. Az irányított családi nevelés modellje ezért alakult ki. A pedagógus annyi házi feladatot ad, hogy azt csak a szülő tudja megcsinálni. A szülő sok esetben csak eszköz, megteszi amit a pedagógus nem tehet meg, pl. a pedagógus az ellenőrzőbe beírva megvereti a szülővel a gyereket, mert ő nem verheti meg. Együtt kellene működni, hiszen mindkettőnkre szükség volna a gyerek neveléséhez, fejlesztéséhez. A pedagógusra nem csak azért van szükség, mert a tananyagot jobban ismeri mint a szülők jó része, hanem azért is, mert az ismeretátadás módszereit is jobban ismeri. Ugyanakkor vannak dolgok, amiket a szülők tudnak jobban, pl. ők ismerik jobban a saját gyerekeiket. Valójában egymás nélkül nem lehet sokra jutni. Sajnos ez a megfelelő kapcsolat nem igazán alakul ki. Jól látszik ez a szülői értekezleteken.

A Biblia szerint a szülő a gyerekeknek nem tulajdonosa, de a pedagógus sem. A tulajdonos és a megbízó Isten. Isten ránk bízta a vagyonát. El kell számolni vele. De csak egy időre bízta ránk. A Bibliából az derül ki, hogy a nevelés feladatát Isten elsősorban a szülőkre terheli, pedig már akkor is voltak nevelési intézmények. Jézus korában minden zsinagóga mellett voltak rabbi iskolák, ahol írni, olvasni megtanultak a gyerekek. Mózes könyveit olvasták, és abból memorizáltak is. Ugyanakkor a kis Jézus nevelését Isten mégsem a jeruzsálemi tudós rabbikra bízta, hanem egy házaspárra, Józsefre és Máriára, akik valószínűleg nem voltak koruknak kiemelkedő műveltségű emberei, de a szívük folytán alkalmasak voltak erre. Mi az, hogy SZÍV? „Az ember azt nézi ami a szeme előtt van, de Isten azt nézi, ami a szívben van” (1Sám 16,7).

Milyen volt József és Mária szíve? Biztos vagyok benne, hogy nem volt büntelen. De azt olvassuk, hogy amikor leteltek Mária tisztulásának a hetei, akkor föl vitték a csecsemőt Jeruzsálembe bemutatni az Úrnak Mózes törvénye szerint, „és áldozatot is mutattak be, egy pár gerlicét vagy két galambfiókát” (Lk 2,24). Az egyik kis madár bűnért való áldozat, a másik égő áldozat. Mit fejez ez ki? Azt, hogy olyan feladat egy gyerek nevelése a Biblia szerint, amire mindek előtt rendezni kell Istennel a bűn kérdését. Ma már nem kell galambot áldozni, hiszen Jézus hordozta a világ bűnét, és ezért halt meg érte. A Megváltóban való hit tisztítja meg a szívet. Az égő áldozat pedig azt jelképezi, hogy átadom a szívemet, mert nagyon komoly feladat az, amit Isten az emberre bízott. „Halld Izrael, az Úr a te Istened, egyedül az Úr, szeresd ezért a te Uradat a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és minden erődből”. (5Mózes 6,4-5) Jézus ezt nevezi az első és legfontosabb parancsolatnak. Tehát a szülőnek oda kell figyelnie Istenre, neki magának, nem a rabbinak vagy

a pedagógusnak. Azok az igék „maradjanak a szívedben”, az értékrend centrumában. Majd ezt olvassuk: „Ismételgesd azokat a fiaid előtt, és beszélj azokról, akár a házadban vagy, akár úton jársz, akár lefekszel, akár fölkelysz”. (5Mózes 6,7) Más szavakkal: legyen jelen a családban Isten ígéje. Nem elég, ha a szülő hisz Istenben, de nem ér rá imádkozni és beszélni Vele és Róla. Ha a szülő nem hívő, akkor a hitet nem tudja tovább adni. Megtörténhet az is – bár ritkán –, hogy a gyerek viszi a szülőket oda, ahol evangéliumot hall.

A gyümölcsfacsemete esetén is a környezetével eleinte többet kell foglalkozni, mint magával a növényvel pl. a talajjal, a gyomokkal. Ugyanígy nekünk is a családdal kellene többet foglalkoznunk, hogy megalapozzuk a gyerekek hitre nevelését.

* * *

A prepubertáskortól az ifjúkorig

✍ *Dr. Ritoók Pálné*

A Biblia a Prédikátor könyve 3. részében fölhívja a figyelmet „a mindennek rendelt ideje van” gondolatra. Arra figyelmeztet, hogy ami életünk alakulásában történik, jó, ha azt a bölcs tapasztalatot követi, hogy akkor jönnek létre az események, változások legmegfelelőbb feltételei, amikor megérett a helyzet erre az ember életében, fejlődésében.

A fejlődéslélektan lehet az egyik vezérfonal annak megfogalmazásához, hogy az ember fejlődésében milyen fejlődési feladatok megoldásának mikor jön el az optimális, legkedvezőbb ideje.

A „rendelt ideje van” azt is jelenti, hogy nem túl korán és nem túl későn, hanem a legjobbkor.

A fejlődéslélektan általános jellemzőit fontos ismernie a gyülekezeti munka tervezőinek és szervezőinek, hiszen erre is érvényes az az alapelv, hogy figyelembe kell venni a gyülekezet tagjainak „életkori sajátosságait”, kisgyermekkortól öregkorig.

Jelen írás csupán három életkori szakasz fejlődés-lélektani jellemzőivel foglalkozik: a prepubertással, a pubertással vagy serdülőkorral és az ifjúkorigal. Arra kívánja fölhívni a figyelmet, hogy a három életkorban mire van szüksége a fejlődő fiatalnak, mire fogékony, milyen tevékenységekben vesz részt

szívesen, mire figyel föl, mire keres választ, milyen területen aktivizálható általában, és hogyan érvényesíthető mindez a gyülekezeti munkában.

E három életkori szakaszhoz nem lehet pontos életéveket „rendelni”, hiszen a fiúk és lányok fejlődési ritmusa is eltérő, meg az egyéni különbségek is jelentősek lehetnek. A három szakasz általános jellemzőit azonban ismerjük. Jelen írásban ezek közül emeljük ki a legfontosabbakat, kiegészítve a gyülekezeti munkában érvényesíthető szempontokkal.

Gyököcssy Endre (1991) fölhívja a figyelmet arra, hogy célszerű, ha a belső hitbeli meggyőződés kialakítása a serdülőkori viharok előtt stabillá válik. Ezt a konfirmációra vonatkozóan is érvényesnek tartja.

Véleménye szerint a megalapozott hitbeli nevelés az értelmi és az érzelmi élet területén egyaránt hozzájárulhat ahhoz, hogy előkészítse a világnézeti és viselkedésbeli stabilitást és megelőzze a serdülőkori változások negatív hatásait.

Nyolcéves kor fölött, a kilencedik életévben jelentős fordulat következik be a gyermek fejlődésében. Megváltozik a viszonya a külvilághoz, a valósághoz. Magatartásában és gondolkodásában egyaránt természetessé válik, hogy az ő szempontján kívül van más érvényes szempont is, és hogy egy szituáció egyidejűleg több szempontból mérlegelhető. Ezt a jelenséget nevezi a gyermeklélektan decentrálnak.

„A prepubertás korú gyerek energikusan törekszik arra, hogy a valóságnak minél tágabb tartományait vegye birtokába. Érdeklődő, kíváncsi, minden újra nyitott. Mintha minden energiáját mobilizálná új ismeretek megszerzésére, új készségek begyakorlására.” (Binét, 1990. 59. o.)

A 9-10 éves kor valóban viszonylag derűs, nyitott korszaka az életnek. A gyerekek jók a kapcsolataik az egykorú társaival, szüleivel, nevelőivel. Az emlékezeti teljesítmények is jók ebben a korban.

„A prepubertásos gyerek gyűjt és építkezik. Közelebbről és pontosabban: az énjét építi kívülről merített anyaggal.” (Binét, 1990. 59. o.)

A prepubertás korban válik igazán belsővé a gyermekben a szüleitől és nevelőitől kapott értékrendszer. A külső eredetű tilalom vagy szabály ekkor érlelődik saját meggyőződéssé.

Kilencéves kor táján jut el oda, hogy az utasításokat, tilalmakat ne azért tartsa be, mert így parancsolták, hanem ha másként cselekedne, rosszul érezné magát.

Felnőtt személyek, tanárok, nevelők felé gyakran rajongó áhítatot éreznek. Ez keveseknek jut osztályrészül, de a kitüntetett személy nagyon fontossá válik életükben – egy behatárolt időre.

Vannak azonban jelek, amelyek azt mutatják, hogy ez az időszak korántsem felhőtlen.

Az egyik jellegzetessége az ingadozó, kettős viszonyulás a gyermeki léthez. Egyszerre szeretne kisgyerek maradni, és nagy lenni. Még nem felnőtt akar lenni, inkább a kamaszokat irigyli, és fél is tőlük (Binét, 1990).

A 9-10 éves kor a nagy gyűjtések időszaka. Az esetleg már régebben is meglévő gyűjtőkedve most új lendületet kap, és új vonások jelennek meg benne. Gyűjtenek a gyerekek bélyeget, papírszalvétát, gombot, gyöngyöt, matricát, tücsköt-bogarat. A divat változik, a jelenség marad

A gyerek gyűjtési módjában is megmutatkozik a szabálykedvelés és a rendezés igénye. Gyűjteményeikben szigorú rendezési szempontok, elvek érvényesülnek. (Binét, 1990, 65. o.)

A gyűjtésben hangsúlyt kap a szabályokhoz való igazodás és főleg a rendezés szükséglete.

A korszak jellemzője a kalandkeresés, a rendkívüli események és helyzetek iránti vonzódás. Rendkívülit keresnek, de olyat, ami elvileg lehetséges, ami nem mese, nem varázslat.

A két nem elkülönülése 11-12 éves korban a legerősebb.

A lányok menekülnek a fiúk elől, a fiúk kinevetik a lányokat. „Vihognak és sugdolóznak” – mint Karinthy írja Tanár úr kérem c. könyvének Lányok fejezetében.

„A prepubertásos gyerekek nagy szüksége van rá, hogy legyen titka, mert az megerősíti abban, hogy van független élete.” (Binét, 1990. 61. o.) A naplólírás, a lakattal zárt emlékkönyv, a csapattitkok, a titok-füzetek ezt az igényt jelzik.

A morális autonómia a gyerek társas kapcsolataiban is megnyilvánul. Képesek igazi együttműködésre, mások jogainak tiszteletben tartására, a maguk alkotta szabályok megtartására, illetve kölcsönös megegyezés alapján való megváltoztatására. Stabil informális kiscsoportok tudnak kialakulni ebben a korban, ha lehetőséget adunk a gyerekek ilyenek létrehozására. (Binét, 1990, 64. o.)

A prepubertás kor fentebb leírt jellemzői fölhívják a figyelmet arra, hogy milyen területeken hozzáférhetőek a gyerekek a hitbeli nevelés számára.

A prepubertásos gyerek tudásvágya, kíváncsisága a valláshoz kapcsolódó ismeretek megszerzésére is érvényes, egészen az ismeretek és készségek terén alkalmazható pozitív tartalmú versengésig.

Az értékekhez és erkölcsi normákhoz kapcsolódó fogékonysága növeli a Biblia értékrendjének követése iránti igényét, és azt a készséget, hogy saját viselkedését, tetteit is e normarendszer alapján tegye mérlegre.

A mintakeresés, a követhető magatartáshoz való igazodás erőteljes szükségletéhez jól kapcsolódik, ha a gyülekezetben számára követhető személyekkel

találkozik. Erre különösen alkalmasak a nála csak néhány évvel idősebb, de minden tekintetben imponáló ifivezetők.

A közösségi kapcsolatok iránti vágy és a közösség alkotta szabályokhoz való igazodás szükséglete és képessége igen jó talajt jelentenek a prepubertás-korúak számára szervezett kis közösségek kialakulásához. Az ott zajló „izgalmas” élet alapja lehet a gyülekezet közösségéhez való csatlakozásnak egyelőre főként a kortárs-csoport szintjén.

A sokféle szál, amely a prepubertás-korú gyereket hitéhez, gyülekezetéhez köti, megvédheti a serdülőkori veszélyektől, és megalapozhatja későbbi önálló döntését az életét meghatározó krisztusi elvek követéséről.

A középiskolás korosztály fejlődés-lélektani szempontból a serdülőkor és az azt követő ifjúkor jellemzőivel írható le. A kettő közötti korszakhatár nem jelölhető ki pontosan. Az egyéni fejlődésben nagy különbségek lehetnek, a fiúk és lányok fejlődési üteme sem azonos. A 14-15 éves korban középiskolába kerülő fiatalok általában serdülőknak tekinthetők, akik a középiskolák évek második szakaszában átlépnek az ifjúkorba. A serdülőkor viharai után az ifjúkor nyugodtabb, rendezettebb időszaka köszönt be. A serdülőkor tagadása után az ifjúkor igénylése következik.

A serdülőkori élmények alapja annak a változásnak az átélése, amely a gyermekkorhoz viszonyítva jelentkezik a fejlődő ember életében. A változás kétirányú: testi és lelki, de a kettő nem szükségképpen egyidejű folyamat.

A serdülőkor kezdetét jelző fizikai változások felborítják saját testéről alkotott képét. Testméreteinek, vonásainak, hangjának hirtelen megváltozása, a nemi érssel együtt járó változások már önmagában igénybe veszik, foglalkoztatják a serdülőt. A környezet tapintatlan, erre utaló megjegyzései csak növelik a benne lévő feszültséget.

A pszichés változások még ennél is megterhelőbbek.

A serdülőkort közvetlenül megelőző életszakaszt az általános erőgyarapodás jellemzi szellemi és fizikai téren egyaránt. Az erő, az öntudat és a magabiztosság lelkiállapotába a serdülőkor mélyreható megrázkódtatásokat hoz. A második születésnek is nevezik. Az új, ami megszületik: az én, a „saját külön” világ, amelynek felfedezése elválasztja a serdülőt addigi életétől. Az elkülönülés sokszor a környezettől való éles, konfliktusokkal teli elfordulásban jelentkezik. A visszahúzódnak a szülőkre és általában a felnőttekre, de sokszor a testvérekre és kortársakra is kiterjed. Ebből jön létre a mélységes egyedüllét érzése és az új helyzet miatti szenvedés.

Ilyen kérdések foglalkoztatják: „Miért vagyok?”, „Mi az életem célja?”, „Mik az értékeim?”, „Hol van a helyem a világban?”

A külvilágban, de főként önmaga frissen felfedezett világában gyökerező élményei az önmagával való foglalkozásra kényszerítik. Jelentkezik egy erőteljes „kibeszélés-kiírási igény. Ebből születnek meg a serdülőkori naplók, művészi kísérletek, amelyeknek az a célja, hogy az én hullámzó belső világának kifejezései legyenek.

A serdülő első élménye a tanácstalanság azzal a sok újszerű érzéssel, hangulattal, élménnyel szemben, amit a serdülőkor hoz magával. Egy 13 éves lány levelében olvastuk:

„Nincs kedvem semmihez. Mindenbe belekezek, és mindent abbahagyok. Nem csinálok semmit, egyik helyről a másikra megyek, unatkozom, és el vagyok keseredve. Sokszor úgy el vagyok keseredve, és nem tudom, hogy mitől. Ha pillanatnyilag jó kedvem van is, nagyon hamar elmúlik, és azután jön megint az elkedvetlenedés. És napjában nagyon, nagyon sokszor vagyok így. Meddig fog ez tartani? Én nem tudok semmit, csak azt, hogy egyedül vagyok. Teljesen egyedül.”

Az életet nehéz elviselni. Kínzó kérdések törnek föl.

Egy 15 éves lány versében olvassuk:

„Mit tegyek, ha nem értenek meg?

Mit tegyek, ha fájdalmam bennem reked?

Mit tegyek, ha úgy érzem, senki sem szeret?

Mit tegyek, ha nem hihetek?”

Az énazonosság válsága a serdülőkor egyik legfőbb jellemzője. Kiindulópontja az a felgyorsult érési folyamat, amelyben a serdülés hirtelen változást hoz. A gyermekkorból megismert arcára a tükörből – mint Mérei írja – „egy megnyúlt végtagú, esetlen mozgású, csontos arcú, riadt tekintetű, alig ismert arc néz. Melyik hát az igazi? Az, akire még emlékszik, s akivel olyan békés összhangban élt, vagy ez az új, ismeretlen arculat?” (Mérei, 1976. 142. o.)

S éppen ilyen hirtelen változás következik be a belső feszültségrendszerben, a vágyképletben. Félelmetes indulatok lobbannak fel, nagy agresszió, megsemmisítő düh önti el, amit emlékezete szerint soha nem érzett... Súlyos kétségeket él át, biztos ismeretek válnak bizonytalanná. Ha vallásos volt, akkor a vallást, ha vallástalan volt, akkor a vallástalanságot kérdőjelezi meg.

„A kétségek a viszonyulási rendszerben is megmutatkoznak: rávetülnek a külvilágra, amely barátságtalanná és fenyegetővé válik, szemben ugyanennek a világnak a barátságos és jóindulatú légkörével, amelyet nem sokkal ezelőtt még gyermekként megélt.” (Mérei, 1976. 142. o.)

A korábban biztonságosan működő, integratív énkép is megváltozik, válságba kerül a serdülés gyors változásai révén, ezt teszi bizonytalanná az azonosulásoknak és szerepeknek gyorsan egymást követő sora, „s mindenek fő-

lött az a tény, hogy az önmagukról való tudás lassan követi a valóságos változást, tehát olyan új igények, feszültségek jelennek meg, amelyek nincsenek a személyiség szintjén integrálva.” (Mérei, 1976. 142. o.) A jelenségeknek ezt a csoportját nevezzük Erikson (1991) nyomán az énazonosság válságának.

Mérei (1976) három fontos jellemzőjét fogalmazza meg e válságnak: az egyik az én hangsúlyozása a külvilággal szemben, amelyben sokszor „a viselkedés keresett, rikító mozzanata kerül előtérbe.” „Az én-élményt csak olyan gondolat vagy viselkedés igazolhatja, amelyet senki más végig nem gondolt, senki más végre nem hajtott.” (Mérei, 1976. 146. o.)

A másik jellemzője a viselkedésben való elzárkózás, „a környezettel való érzelmi, hangulati együttmozgás hiánya. A serdülő mintha függőnyt eresztene le maga és a környezete köré. Mintha fallal zárná el magát, amelyben csak át-dörömbölni lehet.” (Mérei, 1976. 146. o.)

A harmadik az értelmi működés időleges hanyatlás, a mentális labilitás. „Saját adottságaihoz viszonyítva tompán reagál, kevesebbet ért meg, mint amit adottságai alapján képes lenne megérteni és felidézni.” (Mérei, 1976. 146. o.)

Mérei a serdülőkor egyik jellegzetességét az önismereti előítéletben írja le: Az egyik specifikuma a fatális meghatározottság. „Ilyen vagyok”, ezt a tulajdonság-konstellációt örököltem... változtatni ezen már nem lehet. Az így megfogalmazott gondolat a felelősség elhárításának eszköze. Védekezés az erőfeszítés ellen.

A másik a metamorfózis. Azt tartalmazza, hogy a változás az emberben egyik pillanatról a másikra következik be. Ez az előítélet is a felelősség elhárításának, az erőfeszítés elkerülésének a körébe tartozik.” (Mérei, 1976. 149. o.)

A harmadik a monolitikus személyiség. „A serdülő naiv ember-ismeretében nem férnek el ellentmondó vonások.” (Mérei, 1976. 149. o.)

A serdülő önismeretében, önmagához való viszonyában ugyanakkor az önvizsgálatra való készség és a változásra való igény is benne rejlik. Szinte minden nap „új életet” kezd, rendszerint túlméretezett igényekkel, amelyek nem férnek bele a nap 24 órájába. Ez elkeseríti, akarategyengének nevezi magát, de aztán újra meg újra programot készít az új életre.

A serdülőkor, mint fejlődés-lélektani szakasz, veszélyeztetett időszak. Az érzelmi, hangulati labilitás, a korábbi értékek megkérdőjeleződése, a felnőtté válás és bizonyos értelemben a kortársaktól való elfordulás védtelenné teszi őket a külvilág negatív hatásaival szemben. Magányát feloldani akarva társakat keres, s ezt gyakran olyan csoportokban találja meg, amelyek veszélybe sodorják. Az alkohol, drog, a fiatalkori bűnözés, a kontroll és érzelem nélküli szexuális kapcsolatos egyaránt veszélyeztethetik. Kíváncsisága nagyon erős, veszélyérzete nem alakult ki, nem érzi a kockázatot a szokatlan élmények ki-

próbálásában, és az első próbálkozás után már nem mindig tud megállni. A drogfüggő személyiség kialakulása gyakran egy, „ártatlan” – és fejlődés-lélektani szempontból teljesen érthető – kíváncsisággal kezdődik.

A velük való bánásmód legfontosabb lehetősége a megelőzés. Ezt a szót könnyű leírni, de megvalósítani már sokkal nehezebb.

- Megelőzés az a biztonságos családi (tanári) kapcsolat, amely határozott etikai normákat képvisel, de nem utasítja el az ezek ellen vétő serdülő személyiségét, mindössze az adott konkrét viselkedéssel „nem ért egyet”.
- Megelőzés a serdülő váltoásaival együtt változó, nem a korábbi szülői (tanári) tekintélyformához ragaszkodó magatartás, amely elfogadja a megváltozott, önmagával is harcban álló serdülőt, és nem szereti kevésbé, mint „aranyos” kisiskolásként.
- Megelőzés a serdülőkor előtti beszélgető kapcsolat kialakítása, a beszélgetésekre szánt elegendő idő, türelem és valódi érdeklődés, amely segít átmenteni a kapcsolatot és a beszélgetéseket a serdülőkor időszakára, amikor még nagyobb szüksége lesz gyerekünknak, tanítványunknak arra, hogy valakivel őszintén meg tudja osztani a problémáit.
- Megelőzés: a serdülőkor előtt sok évvel elkezdett hitbéli élmények átélése, amelyek kapaszkodót, biztonságot jelentenek a serdülő felfordult világában.

A pszichológia ismeri a szenzitív periódusok fogalmát. Ilyen szenzitív periódus a serdülőkor abban az értelemben is, hogy a „nem kellek senkinek, még önmagamnak sem” élményei között elfogadja a Názáreti kinyújtott kezét, és elfogadja az általa kínált új életkezdés lehetőségét, meg a hasonló élményeket átélő kortárs csoport melegét. Az első igazi életfordulatok időszaka a serdülőkor. Ehhez azonban hiteles felnőttek közvetítésére van szükség. A hamis hang, az „álszent” magatartás felismerésére és elutasítására senki nem olyan érzékeny, mint a serdülő.

Pálhegyi a tizenévesek problémáival foglalkozó tanulmányában olvassuk a következő sorokat: „Ismernünk kell mindazt, amit a fejlődépszichológia ennek a korosztálynak a sajátosságaira vonatkozólag már évtizedekkel ezelőtt feltárt. Ide sorolható a szexuális érdeklődés megjelenése, az identitás-válság és a referencia-személyek megváltozása.” (Pálhegyi, 2000, 17. o.)

A serdülőkor jellemzőivel foglalkozó szakirodalom elég gazdag. A Református Ifjúsági Misszió Bölcsföldi András szerkesztésében Misszió a konfirmándusok között című, 2000-ben megjelent kiadvány is a serdülőkkel foglalkozó gyülekezeti munkához kívánt segítséget nyújtani.

A „nagyifi”-hez tartozó korosztályról sokkal kevesebbet olvashatunk. Kevesbé problematikus, kevésbé provokáló időszak ez, mint a serdülőkor. 18 éves korhoz közeledve általában – az egyéni érési különbségektől eltekintve – a

serdülőkor viharai után az ifjúkor nyugodtabb, rendezettebb időszaka köszönt be. A serdülőkor tagadása után az ifjúkor igenlése következik.

Az ifjúkor nagy változása a serdülőkorral szemben a kifelé fordulásban, a belső világ kinyílásában, a társadalmi, világnézeti problémákkal szembeni érzékenység növekedésében jelenik meg. A kortársakkal való kapcsolatok az eddiginél is fontosabbá válnak, a másik nem felé többnyire nyílt és vállalt érdeklődéssel fordul, keresi a helyét az életben, életprogramot készít, hivatást választ. Együttműködő, szellemi és fizikai ereje teljében van (Ritoókné, 2001).

A fentiekből vizsgáljunk meg néhány kérdéskört részletesebben.

Erikson (1991, 489. o.) az „identitáson túl” kifejezést használja a serdülőkor utáni életkorra, ami a megtalált, megfogalmazott „identitás-felhasználást” is jelenti.

Ranschburg (1988) az újraközeledés szakaszának is nevezi ezt az időszakot. A serdülőkori „rebellióval” szemben a serdülőkor végén felébred a vágy a szülőkkel, a felnőtt világgal való harmónia helyreállítására.” A szüleim nem értenek meg engem” serdülőkori érzéshez képest Ranschburg megfogalmazását idézve: „17-18 éves korban ... egyre általánosabbá válik egyfajta <> a szülővel szemben. Nem idegesítik többé azok a szokások, hangsúlyok, mozdulatok, amelyek korábban irritáltak és azokat a szülői normákat, értékeket, amelyek sikerrel vészelték át a serdülőkori szupervíziót, a fiatal – most már magasabb szinten – saját értékeivé avatja. ...

Az újraközeledés – az értékek átmentése és a zilált kapcsolatok helyreállítása – ugyanolyan fontos része az autonómiáért folytatott sok éves küzdelemnek, mint az előző fázisok.” (Ranschburg, 1988. 265. o.)

A XX. század első felében élt Nagy László, aki pszichológusként és pedagógusként egyaránt korszakalkotó munkát végzett, és aki a serdülő és ifjúkor közötti különbséget és egyben az ifjúkor jellemzőit a következőképpen fogalmazta meg:

„Az ifjú 15-16 éves korban átesik a belső forrongás legfontosabb részén, s 17-18 éves korban a nemi éréssel együtt egy nyugodtabb, megfontolóbb időszakba lép. A férfiasodó ifjú törekszik a külső társadalmi tapasztalatok megszerzésére. Az előbbi korszak reakciójaként egy józan, talán túlságosan is józan, filozofáló mentalitás fejlődik ki. Általában feltűnő a 15-16 és a 17-18 éves ifjak intelligenciája közötti különbség, különösen a társadalmi kérdések érett felfogása közötti különbség szembeűnő. Kétségtelen, hogy a 18 éves ifjak a társadalmi és filozófiai kérdésekben csodálatos világosan látnak...” (Nagy László, 1924, 66. o.)

Pontos, differenciált, eredeti megfogalmazása ez a gondolatsor az ifjúkor jellemzésének, mely sok évtized után mindmáig érvényes.

Az ifjúkor a pályaválasztásra, hivatásválasztásra való érettség kialakulásának is karakterisztikus időszaka.

Ismét Nagy László idézve: „Könnyen be lehet láttatni velük a pályák gyakorlati és erkölcsi értékét és önismeretük is annyira fejlett, hogy kellő eszméletetés után felfogásuk világos és határozott formában jelentkezik... az ifjú lelke megérett a tárgyilagos felfogásra és megvitatásra.” (Nagy László, 1924, 66. o.)

A „nagyifjú”-s korosztály a gyülekezetek életének az egyik legígéretesebb, legaktívabb csoportját jelentheti. Legfőbb jellegzetességük az aktivitás, a szolgálatokra való motiváltság, a használni, segíteni akarás igénye. A kortárs-csoportban való tevékenység nagyon fontos számukra. Kritikai érzékük éles, de valóban fontos, belülről vállalt feladatok kiváló színvonalú megoldására képesek. Nagyobb részük még nem köt házasságot ebben az életkorban, így idejüket, erejüket még nem köti le saját családjuk. A gyülekezet vezetése számára nagy segítséget jelenthet lendületük, ugyanakkor autonómia-igényük, kreativitásuk akkor bontakozik ki igazán, ha bizalmat kapnak és lehetőséget ötleteik, terveik megvalósítására. (Személyes tapasztalatként szeretném hozzászólni, hogy „saját” gyülekezetem nagyifjújának tevékenysége adja azt a biztonságot, amellyel le mertem írni ezt a nagyon pozitív képet a gyülekezet ifjéről.)

A tartalmas, gazdag gyülekezeti élet, az egymással, a gyerekekkel, a kisíffel és a gyülekezet felnőtt meg idős, segítségre szoruló tagjaival kapcsolatuk az önálló felelős, felnőtt keresztyén életre való felkészülésüket is szolgálja.

Az ifjúkor valóban pozitív lehetőségekkel teli, virágzó időszak, ami nem jelenti azt, hogy nincsenek benne nehézségek, problémák.

Az egyik nehézséget Erikson megfogalmazása szerint (Erikson, 1991) az elköteleződéstől való félelem jelenti. Félelem az elköteleződéstől: a kapcsolatokban, a világnézeti hovatartozásban, a pályán.

Az ifjú a felnőttkor küszöbén az elköteleződés helyett haladékot, moratóriumot keres. Időt akar nyerni a véglegesség vállalása helyett. Félti frissen megtalált identitását a túl erős hatásoktól, és az intimitás vállalása helyett inkább az elszigetelődés, az izoláció „menedékét” választja.

Megtorpanásokat, gyötrelmeket jelenthet ez az állapot a személyes kapcsolatokban, a barátságban és a szerelemben egyaránt. Megtorpanást jelenthet a pályán is. Megkérdőjeleződhet egy korábbi döntés a hivatásválasztásban és a hitéletben is.

Normatív válság ez Erikson (1991) szerint, a fejlődés, továbblépés, felnőtté válás szükségszerű velejárója, amely elmúlik, elrendeződik és az ifjú rendszerint megerősödve kerül ki bele. Nagy szüksége van azonban arra, hogy kételeyeit, gondjait megoszthassa valakivel, akiben bízik.

Az átmeneti külső küzdelmek után az ifjúkornak ebben a szakaszában a megerősödés, a kiteljesedés jön létre, de rendkívül fontos szerepe van a problémákat megértő, meghallgató, támogató barátoknak és testvéri közösségnek.

Az „idő-perspektíva diffúziója” (Erikson, 1991) is jellemzője ennek a korszaknak, amelyben irreálisan sürgetőnek vagy irreálisan elodázhatónak éli át az ifjú az időt. Ez vonatkozik a társkeresés és -választás türelmetlenségére, a feladatok határidejére, az egzisztencia-teremtésre és a felnőtt élet-státusz kialakítására. Feszültségeket, nyugtalanságot okoz, amíg megtanul az idővel és élettervekkel bánni és megtanulja, hogy „mindennek rendelt ideje van.”

Az ifjúkori válságok ritkábban és sokkal visszafogottabban zajlanak le, mint a serdülőkor válságai, de megoldásukhoz szükséges, hogy az ifjú ne maradjon magára problémáival. (V. Komlósi, 1991.)

Az ifjúkor örömeit és gondjait átélő embernek mindenekelőtt arra van szüksége, hogy tartalmas életprogramot adó fiatalok és idősebbek közösségében megtalálja a helyét. (Ritoókné, 2001.)

Irodalom

- Erikson, Erik: A fiatal Luther és más írások, Gondolat, Bp., 1991.
- Gyököcssy Endre: Életápolás, Szent Gellért Kiadó, Bp., 1991.
- Mérei Ferenc: Az önismereti érzékenység a serdülőkor kezdetén, in: Lux Alfréd (szerk.): Az alakuló ember, Gondolat, Bp., 1976. (127-168. o.)
- Nagy László: A tanulók pályaválasztása, in: Nagy László (szerk.): A pályaválasztás, Magyar Gyermektanulmányi Társaság. 1924.
- Pálhegyi Ferenc: Ki vagyok én? – A tizenévesek pszichoszociális helyzete napjainkban, in: Bölcsföldi András (szerk.): Misszió a konfirmandusok között, Református Ifjúsági Misszió, Bp., 2000. (17-30. o.)
- Ranschburg Jenő: Individualizáció és autonómia, in: Jelenits István és Tomcsányi Teodóra (szerk.): Tanulmányok a vallás és lélektan határterületeiről, Szeged-Csanádi Püspökség, 1988. (258-266. o.)
- Ritoókné Ádám Magda: A középiskolások a pszichológus szemszögéből, in: Bölcsföldi András (szerk.): Misszió a középiskolások között, Református Ifjúsági Misszió kiadványa 19-28. o.
- V. Binét Ágnes: A személyiség fejlődése a kisiskolás kortól a serdülésig, in: Kósa É. – Ritoókné: Fejlődéslélektan Szöveggyűjtemény, Tankönyvkiadó, Bp. 1990. (51-66. o.)
- V. Komlósi Annamária: Nem vagy egyedül, Osiris, Bp., 1999.

* * *

Misszió a fiatalok között

✍ *Fodorné Ablonczy Margit*

(Előadás a presbiteri konferencián 2001. novemberében)

Mai világunkban komolyan kell vennünk a változás állandóságát. Felgyorsult tempóban szaladnak el a nemzedékek egymás mellett, így gyülekezeteinkben is hatalmas válságok lépnek fel a hagyományokhoz ragaszkodó közösségekben. A változásnak csak egyik munkálója a lelkipásztor, nagy részben a gyülekezeti tagok, a presbiterek felelőssége is, hogy lesz-e jövődő egyházunk, vagy nem, a fiatalabb nemzedékek között. Úgy mondták a bölcs öregek: „A lelkipásztor megy, a gyülekezet marad.” Nem elég tehát, hogy a lelkipásztor összebarátkozik a konfirmandusokkal, vagy kirándulni megy a fiatalokkal. Az ifjabb nemzedékek közötti szolgálatban a gyülekezet egészének részt kell vállalnia. Mindenkinek azzal, ami talentuma, lelki ajándéka van. Ennek elsőrendű felelősei a presbiterek. Csak egy személyes példát hadd említsek. Egy budapesti gyülekezetben a konfirmandusok minden esztendőben eltűntek a vizsga után. Egy idős asszony sok imádsággal elhatározta, hogy az akkori 8 fős kis csoportot havonta meghívja magához teázni, s közben játszik velük, igét olvastat, tanít, s mindig megajándékozza őket személyes ígéivel is. Nem féltette drága porcelánkészletét a vihogó tizenévesektől, nem félt akár a földre is ültetni őket egy párnán. S a gyerekek megszerették őt, s rajta keresztül Urát is. Mindnyájan gyülekezeti tagok maradtak, s van, aki közülük lelkipásztor lett, s egy hitoktató is.

Három képpel szeretnék segíteni a gondolkodásban, mely a tizenévesek közötti 12 éves szolgálat alatt hangsúlyossá vált. Itt Kecskeméten először, mint ifjúsági lelkész, majd, mint vallástanár állhattam a fiatalok előtt, s hívogathattam őket az evangéliummal, 1989 óta. Már ez alatt a néhány esztendő alatt is nemzedékváltás történt, ma újra mások a felnövekvők. Egyre nagyobb hatással van gondolkodásukra a média, ezen belül is a reklámok, a klipek, a divat stb. Mit tehetünk megnyerésükért?

❶ Kavicsdobálónak kell lennünk! A kép egy idős pedagógus vallomásából származik, aki azt írta, hogy a tanári munka olyan, mintha az ember ott állna egy tó partján, s elkezdené dobálni a kavicsokat a vízbe abban a reményben, hogy ott majd egy sziget lesz. Igen hosszú ideig kell dobálni a kavicsokat, míg ott lenn a mélyben elég széles lesz az alap, hogy felfelé is növekedjen a ku-

pac, s végül meglátszódjon a víz felszínén is: sziget jött létre! Ennyire nehéz feladatnak látom, s ilyen kitartásra, türelemre és reménységre van szükségünk ahhoz, hogy valóban megnyerjük a következő nemzedékeket. Hatalmas a sodrás a világban, s kevés az otthon kapott alap. Nem csupán vallás, vagy egyház tekintetében, hanem egyáltalán erkölcsileg, értékrendben is. Nem csak a kegyes szavak lettek ún. kánaániak, mint a kegyelem, vagy a hit, hanem a szeretet, vagy a jó fogalma sem tiszta, s nem egyértelmű már! De ne adjuk fel, dobáljuk a kavicsokat, azaz mosolyogjunk rájuk, ha belépnek a templomba. Adjunk kezükbe énekeskönyvet, ha megjelennek. Ha rendszeresen mellettük ülünk, egy alkalommal szólítsuk meg őket. Mindezt alapozzuk az értük való felelős imádsággal. Nekünk kell kezdeményeznünk, akik ott vagyunk!

Ne csak elvárással és kritikával legyünk feléjük, hogy miért beszélgetnek, izegnek-mozognak, esetleg miért ültek a helyünkre. Az ő számukra a templom, egyelőre „csak egy nagy terem”. Nem tanulták meg Isten házaként tisztelni, mert nem volt kitől. A prédikációk alapvetően a régi híveknek szólnak, akik már mindennel tisztában vannak, ők ennek jó részét nem értik. S mert nem nekik szól, nem az ő nyelvükön, elunják. Hiszen otthon is beszélgetni szoktak a tévé mellett, vagy zenehallgatás közben. Ne botránkozzunk meg rajtuk, idegen nekik ez a világ. A legtöbben a konfirmáció, vagy az egyházi iskola miatt kezdenek el templomba járni, ami ugye: kötelező, tehát utálatos „felnőtt szokás”. Énekeink számukra csak a múltból szólnak, s ebből azt a következtetést vonják le, hogy az itt ülők ugyanolyan régimódiak, mint a zenéjük. Testvérek! Azért vagyok ennyire őszinte, mert segíteni szeretnék. Meg kell értenünk, hogy nem vonzó az egyházunk, nem vonzó a templomba járás, s a mord tekintetű, mindenért megjegyztést tevő gyülekezeti tagok szintén nem vonzóak. Sőt. Lehet, hogy otthon van még egy-egy dédmama, esetleg dédpapa, aki ugyan minden vasárnap templomba jár, de igen szigorú, sőt néha veszekedős, esetleg már hallották káromkodni is, vagy éppen felhajtani a garatra. Ezek a példák is diákok szájából hangzottak el, csak azért merem mondani. S ha van egy rossz példa otthon, akkor azt gondolják, hogy „ők sem jobbak”, minek prédikálnak nekem? Gondolkozzunk el ezeken, s merjünk változtatni, ha megértettük, hogy mi magunk vagyunk az ajánlólevél a hithez és egyházhoz. Különben messze el fogják kerülni az Isten háza táját. Kezdjük el a kavicsdobálást a legnehezebbnek látszó fiatallal, s meg fogjuk látni, hogy ő is csak egy szeretetre és megértésre éhes kamasz...

❷ Pallórákónak kell lennünk! A második képet egy Dél-Amerikai ország példájából vettem, ahol egy földrengés után az utcákon hatalmas repedések keletkeztek. Nem lehetett közlekedni, mert mindig attól kellett félni, hogy vala-

ki belesik az előtte tátongó (ki tudja milyen mély) szakadékba. Ezért a városiakok pallókat raktak a hasadékok fölé, s azokon közlekedtek.

Statisztikai adatok szerint kb. három nemzedéken keresztül öröklődnek a minták. Ennyi ideig tart a tisztelet egy-egy családi szokás iránt, vagy lesz atokká egy alkoholista szülő, esetleg öngyilkos nagynéni. De ennyi ideig tartanak a demagógiák, azaz a régieket mozgató eszmék igazsága is. Kommunista nagyszülők unokái között még mindig akadnak olyanok, akik vállalják a harmadik nemzedékben is a régiek értékeit. Kérdés, hogy a mi nemzedékünk saját családjában mi mindent adott/ad át az általunk vállalt értékekből. Saját gyermekeink, unokáink járnak-e templomba? Előttük érték-e amit mi élünk? Élő hitünk van, vagy csak a szokások mozgatnak? Lehet példa az életünk, lehet követni azt, amit mondunk, teszünk? Igen veszélyes az a mondat, amit oly sokszor hallottam már gyülekezetekben: „Ezt mi így szoktuk!”, s a világot sem változtatnának. Ennek a mondatnak ugyanis az a folytatása, hogy „vagy megszoksz, vagy megszöksz”. S akkor a következő nemzedékek megszöknek... Azt gondolom nem ez a cél. Egy angliai gyülekezetben a lelkipásztor kénytelen volt két gyülekezeti istentiszteletet tartani, mert a régi hívek egyáltalán nem voltak hajlandók befogadni az „olyanokat”, akiket a lelkipásztor missziói lelkesedéssel begyűjtött a templomba: volt iszákosok, életüket elrontott emberek, keresők, stb. Ez a közösség pedig szintén megvetéssel nézte a magukat biztonságosan az Isten országában tudóknak ásitásait a prédikációk alatt, megdöbbenek az adakozások nyilvánosságán – mert mindenki hallhatta, hogy ki mennyit adakozik, stb. Nekik pedig ez volt idegen.

Nem ismerős a helyzet valahonnan még a Bibliából, ahogyan a farizeusok megvetéssel nézték a vámszedőket? Vajon Jézus, ha most visszajönne, a templomainkban ülne le, vagy kimenne most is az utcára begyűjteni, akiket mi fitymálással, keresztyén göggel kizavarunk? Testvérek! Meg ne sértődjön senki sem! Igen széles és mély hasadékok vannak közöttünk. Nem csak a nemzedékek között, hanem egyházunkban is. Sőt a Biblia és a mai gyülekezetek között is! Pallórákóknak kell lennünk! Olvasva az ígét, változva az ige által, bizonyosságot tenni a következő nemzedékek előtt Isten irgalmasságáról. Hívogatni és befogadni az elesetteket, szeretni a lehetetlenül élőket, szolgálni, lábat mosni a méltatlanoknak... Ó, rengeteg feladat vár ránk! Ez a világ még mindig sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését. Lehet, hogy a református lelkész, presbiterek, vagy gyülekezeti tagok megjelenését nem – s akkor nagyon el kell gondolkodnunk! Mitől lettünk hiteltelenné? Gondolkodjunk csak el, mi miért vagyunk az egyházban? Nekünk mit jelent Jézus Krisztus? Mi bocsánatot kértünk az úrvacsoraosztás előtt a haragosainktól? Mi tizedet fizetünk javainkból Isten szolgálatára? Mi kimossuk a megvert ember sebeit,

s elvisszük biztonságos helyre, vagy messze elkerüljük? Lehet, hogy érdemes lenne újra a kálvini szokás szerint minden vasárnap felolvasni a 10 parancsolatot, vagy feleleveníteni a bűnbánati imádságot az istentisztelet kezdetén...

❸ Agyagembernek kell lennünk! Nem kövületeknek, mereven a régiekhez ragaszkodóknak, hanem formálhatóknak. Ez a bibliai kép Jeremiás prófétánál szerepel, aki fazekasként látja az Urat, amint kezébe veszi az elromlott edényt, s újat formál belőle. Reformátori elveink között szerepel, a „folyamatos reformáció”. A II. Helvét Hitvallás bevezetőjében olvashatjuk: „Aki minket jobbra tanít az ige alapján, annak engedünk...”. Aki nem ennek alapján gondolkodik, az nem igazi református ember! Mert minden egyházban felelős embernek naponta ígét kell olvasnia, imádkozó emberként kell mások körében forgódnia, örömmel szolgálni a munkahelyén, s a gyülekezetében Isten Igéje általi fegyelmezésben.

Az alapigazságok maradnak, a megélésük koronként, személyenként változatos lehet. Valaki ezt így fogalmazta meg: A fontos dolgokban egység, a kevésbé fontosakban szabadság, de mindenkben szeretet.

Vegyük az egyik érzékeny pontot: a zenei nyelvet. Minden nemzedéknek megvan a maga fiatalkori zenei világa, s ez érzelmileg erősen kötődik hozzánk. A református Énekeskönyvből szinte teljesen kimarad a XX. század zenei mondandója, néhány kivétellel. Az ébredési énekek, vagy a mai hangvételelű fiatalos, ritmusos énekek. Miért gondoljuk azt, hogy a XX. században nem volt ihletett énekírás?

S miért gondoljuk, hogy azért mert régi, már ihletett is? Hiszen sok olyan énekeskönyvi ének van, mely zenetörténetileg igen fontos, ám gyülekezeti használatban sohasem énekeljük. Van ebben a könyvben is rossz prozódia bőven, s sok olyan szöveg, melynek minden szavát magyarázni kéne, ha énekelni akarnánk. Arról nem is szólva, hogy milyen kevés a hálaadó és dicsőítő ének... Vajon miért nem fér bele minden nemzedék énekanyaga? Természetesen megfelelő válogatással. De ez formálhatóságunk kérdése.

❹ S végül a negyedik pontként néhány gyakorlatban is kipróbált nevelési módszer, a szereplés vagy szolgálat témakörben.

Ennek első lépése, hogy a fiatalok érezzék, hogy ők otthon vannak a gyülekezetben. Közösség van ott, amelynek ők is építő tagjai, s nem közönség, aki meghallgat, s kritizál, vagy megdicsér. A „mi-tudat” kialakítása a közös élményekkel kezdődik, apró figyelmességekben épül, s a rendszeresség, számontartás, felelősség alakítja életre szólóvá. Egy apró példa: amikor diák olvassa az ígét a templomban, akkor nem a lelkészhez megy panaszkodni a presbiter, hogy

megint milyen csúnyán szerepelt „Jenőke”, hanem odamegy hozzá, s megkérdezi tőle, hogy mit jelentett neki, amit olvasott, s esetleg pár szóval elmondja, hogy neki mit jelentett, amikor reggel elolvasta, készülve az istentiszteletre...

A második fontos lépés, hogy élhető mintát lássanak maguk előtt, s ne csak mintha-keresztyénység álcáját érezzék, mert minden hamisságra nagyon érzékenyek. Itt is csak egy betű különbség, mint az előző pontban is de kicsoda különbség! Ha csak beszélnek a hívők a szeretetről, de nem élik, akkor az nekik már hamis. Ha nekik minden vasárnap szerepelni kell, s ott kell lenni a templomban, akkor miért nem kell a presbitereknek is ugyanezt megtenni? Ha nekik jó a reggeli áhítatokon ott lenni, mert ajánljuk nekik, akkor miért nem jár oda a gyülekezet? És így tovább. Csak azokat a szokásokat lehet kialakítani a diákoknál, fiataloknál, amit mi magunk is élünk. Erre az iskola nem tud megtanítani. Az élet a nagy iskolamester. Csak úgy lesznek valóban élő kis ágacska, ha az előző nemzedékek élő vizet adnak tovább! De ha csak a lelkész él úgy, akkor azt gondolják, hogy ha lelkészek lesznek, majd ők is gyakorolják, ha csak „presbiterek”, akkor mindez nem kötelező!

A harmadik lépés annak tudatosítása, hogy mindenkinek van valamilyen lelki ajándéka, amivel a többieknek szolgálhat. Így készítettünk egyszer az otthonnak karácsonyfadíszeket origamival, vagy tanultunk meg egy kis adventi darabot, hogy szolgáljunk több gyülekezetben, az osztálykirándulásokon rendszeresen meglátogatjuk a helyi gyülekezetet, vagy szeretetotthont. A hit- és erkölcstanban megtanuljuk a gyermekmisszió, a diakónia, s a misszió különböző ágazatait, s ki is próbáljuk ezeket. De vajon hány gyülekezeti tag, vagy presbiter gyakorolja ezeket? A karácsonyi vásárra nagy örömmel készülnek a diákok, mert ott jelen van a gyülekezet apraja nagyja. A bibliaóra nagyon nehezen megy, mert sosem hallják, ha otthont emlegetnék, milyen jól beszélgettek egy bibliaórán az idősebbek. Az adakozás csak céladományként működik, ahogy a felnőtt-gyülekezetek nagy többségében is.

Arról nem is szólva, ami a sajtóban megjelenik. Ha diákjaink nézik a televíziót, s abból tájékozódnak egyházunk életéről, lehet, hogy egészen más képet kapnak, mint amit mi gondolunk továbbadni.

Végezetül hadd kérjem a presbiter testvéreket, hogy imádkozzanak egyházunk megújulásáért, s kezdjük ezt együtt önmagunkon. Megvizsgálva mindent, az ige fényében, s amit elkezdünk gyakorolni, arra bízassunk másokat is. Engedjük, hogy Isten leválassza a fölösleget, hogy megmaradhasson a lényeg. Igazi reformációra van tehát szükségünk.

* * *

Konfirmációi fogadalomtétel

✍ *Fodorné Ablonczy Margit*

A KONFIRMÁCIÓ gyakorlata legalább 200 éves múltra tekint vissza hazánkban, s ezt mindenki megpróbálta a maga módján továbbreformálni. Igen nehéz kérdés, hogy valóban Kálvinhoz kell-e visszamennünk, ill. a Heidelbergi Kátéhoz, vagy mai modern körülményeink között valami egészen más módszerrel kéne a fiatalok egyházba épülését szolgáljunk.

Református egyházunk gyakorlata igen változatos képet mutat országosan. Bár születtek erre nézve törvényes, és számon kérhető döntések mégis valahogy minden gyülekezet és minden lelkipásztor fenntartja magának a jogot, hogy sajátos módon konfirmáljon. Van, aki egy évig tanítja a rábízottakat, van, aki két évig. Ennek hossza is változó, hiszen van, ahol szeptembertől májusig + egy nyári hét keretén belül foglalkoznak a fiatalokkal, s van, ahol csak október 31-től Húsvétig. Néhány helyen már hatodikosokat konfirmálnak, többen ragaszkodnak a nyolcadikos évhez, van, ahol pedig már középiskolásokkal foglalkoznak szívesebben. Maga a konfirmációi anyag is igen változó mennyiségű és minőségű. A hivatalosan kiadott konfirmációi kátétól a saját megfogalmazású kérdés-feleletig mindenféle szerepel a palettán. Így valójában szinte alig van „közös” a konfirmáltak ismeretanyagában, mert a megfogalmazásokra még csak rá sem ismernek egy másik gyülekezetben, vagy egy másik vidék templomában.

Külön egyházi bizottságot kellene erre nézve felkérni, vagy a Teológián kellene vele foglalkozni, nem tudom, de nagyon égető a kérdés, mert a konfirmáltak 90%-a elvész, azaz a láthatók szerint szinte feleslegesen konfirmáltuk őket. Nem volt mit megerősíteni (mert nem jutottak hitre), s nem épülnek be egyházunk egyik gyülekezetébe sem (mert teljesen idegen nekik a templom, s az ott hagyományosan élő gyülekezet). Ennek okai nyilván több generációra mennek vissza, s benne van a teljesen megváltozott világ is.

Mit tehetünk addig is, míg hivatalos egyházi fórumok erről vizsgálni kezdenek? Több fontos kérdést kell végig gondolnunk. Az első az, hogy szét kellene választani a konfirmációi fogadalomtételt a konfirmációi vizsgától. A konfirmációi vizsga ugyanis egyfajta számonkérés, felelés, számadás a gyülekezet előtt arról, amit ki-ki megtanult az előző évek hitoktatásában. A fogadalomtétel viszont egy életre való elkötelezés, amit „kiveszünk” ugyan a fiatalokból, mert elmondják, de legtöbbször csak azért, mert muszáj. Semmiféle va-

lódí elkötelezés nem történik, de nem is történhet, hiszen ebben a korban még nem ígérhet senki életre szólóan, felelősséggel semmit sem. A konfirmációi vizsga lehetőséget ad arra, hogy egy fiatal érezze, hogy az ő jelenléte fontos a gyülekezetnek. Megerősíti, hogy nem csak azért jár konfirmációi órákra, mert vannak ott barátai, vagy, mert a történelemben ez így alakult ki, hanem mert ő szereti, amiről, akiről ott szó van. Igaz az, amit sokan mondanak, hogy bizonyos korosztály alkalmas csupán a „magolós” tanításra. 12 éves kor körül ennek vége szakad, onnantól kezdve inkább értelmezve tanul mindenki, s főleg azt, ami érdeklí, amihez érzelmileg kötődik. Lehetséges, hogy ebben a korban (12-14 évesek) lehetne megtartani a konkrét számon kérhető anyag vizsgáját, ám ezzel közel sem felmenteni a fiatalokat a további templombajárástól, hanem a vizsga után következhetne fogadalomtételre való felkészítés ideje. Fogadalmat csak felnőtt tehet az ember, mert azt nem lehet már mások szava miatt kimondani. Ott az ún. ifiórákon a beszélgetéseken bevezetni a fiatalokat 18-20 éves korukra a gyülekezetekbe, hogy annak tagjaivá válhassanak. Ezzel a fogadalomtétel valóban személyessé lehetne, és sokkal mélyebb elkötelezést jelentene, mint a gyermekkorban kikényszerített elődje. Egyháztagságunk feltevéle ugyanis a betöltött 18 éves kor. Így a konfirmáció 14 éves korosztálya, s a felnőtt kor közötti négy esztendő olyan gazdag tartalommal kell kitölteni, hogy egyházunk vonzó legyen a fiatalok előtt, s vágyjanak annak tagjává lenni. A dolog sürgető, mert ennek a korosztálynak az igazságérzete igen erős, s szívből utálnak minden képmutatást, látszatot. Ha nyilvánvalóan tudjuk, hogy lehetetlen a fogadalomtételt vállalniuk, mert nem érettek rá, akkor ezt ők is érzik. S semmire sem fogják becsülni, mert a nagymama kedvéért, vagy ajándékokért vállalták, s az önkéntes, személyes kiállás igen távol maradt tőlük.

A következő kérdés az, hogy ki és hogyan segíthetné a lelkészek munkáját a gyerekkorból kinövő fiatalok Krisztusoz vezetésében és gyülekezetbe építésében? Ha az ifjak csak a lelkipásztorral találkoznak a hittanórák és a konfirmációi felkészítés alatt, akkor nem szabad csodálkoznunk azon, hogy nem kötődnek a gyülekezet közösségéhez! Ez a korosztály még sokkal inkább személyfüggő, mint a későbbi. Egyre kevésbé számíthatunk a családok közös istentiszteletre járásában, hiszen most lettek nagymamák azok, akik már nem tanultak hittant. Három nemzedék megtörése, s a gyülekezetből való kimaradása azt jelenti, hogy a fiataloknak még inkább lelki családra van szükségük a gyülekezetben! Mindenekelőtt kell egy imádkozó gyülekezeti háttér, akik hordozzák a fiatalok közötti szolgálatot. Hiszen a legnagyobb titok, az ifjak megtérése, a Szentlélek Isten munkája, ami nem kötődik semmiféle vizsgához, vagy fogadalomtételhez. Ez csak bizonyágtételek által mehet végbe, mert a hit hallásból van. Jó lenne hallani a konfirmandusoknak néhány felnőtt élet-

történetet, mire valaki döntésre hívja őket. De az élő bizonyágtétel: egy-egy kedves, békességet, szeretetet, azaz a Lélek gyümölcsét kínáló felnőtt gyülekezeti tag is kiemelkedő jelentőségű lehetne számukra! A sokszor fáradt, néha nemtörődöm szülők mellől vágnak a fiatalok mosolygós, őket az élet kérdéseiben őszintén eligazító felnőtt vezetésére. Ha egy presbiter vállalná, hogy a konfirmandus órák előtt, vagy után a fiatalokkal focizik (pingpongozik stb.), vagy együtt felássák a templomkertet, sokkal hitelesebb lenne előttük a keresztény hit életszerűsége. Sokat jelenthet a valódi nagyszülők helyett a gyülekezeti nagymamák és nagyapák befogadó szeretete, akik merik nem végigmérni a nagyhajú, pattanásos, kelletlen tizenévest, amikor rádől a padra a templomban, hanem szelídséggel igazítják el a helyes viselkedésben – esetleg személyes példával, annak megértésével, hogy a növekedőben lévő szervezet fáradékony, nem bír mit kezdeni a tagjaival, s a körülötte ülő felnőttekkel sem.

Tehát a konfirmandusokkal való foglalkozás messze nem a lelkészek, sokkal inkább az egész gyülekezet felelőssége, szolgálata. Ezt tudatosítani kellene mindenkiben, hogy ne csak végignézzük tehetetlenül, ölbe tett kezekkel, bár sajnálkozva, hogy elfogyunk!

Kérem a testvéreket, hogy beszéljenek erről presbiteri gyűlésen, presbiteri bibliaórákon, konferenciákon, hogy közügygyé válhasson, s együtt gondolkodjunk tovább, kérve Isten vezetését ebben a nagyon sürgető kérdésben!

* * *

Felnőtt konfirmációhoz javasolt témák

(amiről jó, ha a presbiter is tud)

(*Prédikációrészlet Joó Sándor: Élő reménység c. könyvéből*)

Szentháromság

Soha ne felejtjük el hogy az Isten Isten, mi pedig emberek vagyunk. És hadd valljam meg, hogy én meg örülök is annak, hogy a számomra ilyen megfoghatatlan és kikutathatatlan az Istennek a lénye. Nem is tudnék hinni olyan Istenben, akit minden tekintetben meg tudnék érteni. Akit az én emberi logikám kategóriái közé be tudnék fogni. Hiszen ez azt jelentené, hogy fölibe kereked-

tem, birtokba vettem, sőt, kiderülne róla, hogy én magam csináltam. A saját fantáziámmal alakítottam ki. Istennek a lényege, a léte mindig misztérium marad, és az Ő lénye körüli misztériumot még az Ő önmagáról adott kijelentése sem oszlatja el hanem inkább csak kibontja. Igen, magát a misztériumot bontja ki és részletezi, amikor Ő önmagát így jelenti ki a Biblia szavain keresztül, hogy Atya, Fiú és Szentlélek. Ugyanezt a misztériumot fejezi ki az az Ige is, amit az előbb olvastam fel, hogy ezt mondja a magasságos és fenséges, aki örökké létezik, hogy: „Magasságban és fenségben lakozom, de a megrontott és az alázatos szívűvel is, hogy megelevenítsem az alázatosoknak a lelkét és megelevenítsem a megtörtnek a szívét.” Próbáljuk csak ezt egy kicsit részletezni, mert benne van az egész Szentháromság. Tehát azt mondja, hogy magasságban és szentségben lakik az Isten. Magasságban, természetesen nem helyileg, hanem minőségileg magasan. Azt jelenti ez, hogy fölötte mindennek, ami van, tehát az Isten nem egy darabja ennek e világnak, hanem rajta kívül és fölötte álló hatalom. És szentségben, azt mondja, tehát abszolút tökéletes tisztaságban, ilyen fényben, aminek nincs árnyéka, olyan hozzáférhetetlen világosságban, ami számunkra teljességgel megközelíthetetlen. Olyan lényegi távolságban, ami nem hidalható át sem gondolattal, sem érzéssel, sem fantáziával, sem akarattal, sem a leghatalmasabb távcsővel. Istennek ezt a mindenk fölött uralkodó dicsőségét, titokzatosságát fejezi ki ez a szó, hogy Atya.

De a titokzatosságot még csak növeli az, hogy ugyanez az Atya nemcsak magasságban és szentségben lakozik valahol fölöttünk, hanem ugyanakkor a megrontottal és az alázatos szívű emberrel is. Tehát nemcsak fölöttünk van valahol, hanem egészen velünk is van olyan valóságosan, mintegy sorstárs, barát, testvér, tehát az, aki egészen fölötte van az emberi életnek, ugyanakkor egészen benne is van az emberi életben. Annyira, hogy részt vesz az életünkben, szolidáris velünk, bánatunkban és a szomorúságunkban, mellénk áll a küzdelmeinkben, leül együtt velünk az ebédlőasztalunkhoz, magához veszi a bűneinket, velünk jön a halálunkba és mindezt olyan valóságosan és olyan természetesen, hogy mindezt kézzelfogható formában szinte megmutatta ezt a Názáreti Jézusnak a személyében, aki tényleg végigélt egy egész emberi életet itt közöttünk a születéstől a halálig. Tehát annak a magasságos és szentséges Istennek ezt az életre-halálra való szolidaritását fejezi ki ez a szó, hogy Fiú, vagy Jézus. És hogy még nagyobb legyen a titokzatosság, ugyanez az Isten nemcsak a fölöttünk lévő szféra titokzatosságában, nemcsak a velünk való sorsközösségben akar élni, hanem ugyanakkor bennünk is. Tehát valahol a lelkünkben, valahol a szívünkben, ahogyan Ő mondja, hogy „megelevenítsem az alázatosoknak a lelkét és megelevenítsem a megtörtnek a szívét.”

Tehát ez a magasságos és felséges Isten benne akar lenni a mozdulatainkban, benne akar hatni a szívünkben, a gondolatainkban, a cselekedeteinkben, a szeretetünkben, az imádságunkban, a szolgálatunkban, az orvosi, a mérnöki, a háziasszonyi, a gyári munkási munkásságunkban, benne akar lenni a művészi alkotásunkban, mint ihlető és mozgató erő, mint megelevenítő és jóra vezérlő, és tisztogató égi hatalom. Istennek ez a bennünk élő és bennünket életető titokzatossága az, amit így nevezünk, hogy Szentlélek.

Íme a teljes Szentháromság titka. Ugyanaz az Isten fölöttem, mellettem és bennem. Ugyanaz az Isten a magasságban és mégis a mélységben, távol és mégis közel, elérhetetlenül és mégis bennem. Elképzelhetetlen és mégis megapasztható a valóságban. Megközelíthetetlenül és mégis a legszorosabb életközösségben velem. Valahogy olyan formán, mint a mérhetetlen távolságban ragyogó nap, amelyik a maga sugarával eléri a földet és ragyogó világosságával és életadó melegségével betölti a szobát. Ezt a dinamikus feszültséget fejezi ki az Atya, Fiú, Szentlélek hármassága az egy igaz Istenben! De mindennél világosabban mondja ezt Ő maga, amikor azt mondja, hogy „magasságban és szentségben lakozom, de a megrontottal és az alázatos szívűvel is, hogy megelevenítsem az alázatosnak a lelkét és megelevenítsem a megtörtnek a szívét.”

Kicsoda a Szentlélek?

Szentháromság Isten: Atya-Fiú-Szentlélek. Jézus mennybemenetele után 10 nappal kezdődik korszaka. Püünkösd: lángnyelvek és szél jele. Szentlelke által Jézus Krisztus egyszerre mindenütt ott lehet és munkálkodhat. Hasonlaltal élve: az erőmű és a ház között a vezeték biztosítja az összeköttetést. Elvágott vezeték: nincs áram és nem működik semmi. Isten Szentlelke: összeköt az atyai házzal, s ami a mennyben valóság, az általa.

Munkái:

- a) az Ige által újjáteremti halott lelkünket Jn 3,5;
- b) megajándékoz Jézussal – ApCsel 2,38;
- c) Jézust állítja a középpontba és dicsóíti Ján 16,14
- d) Isten gyermekévé válásunkról bizonyítást tesz Rm 8,16
- e) Isten gyermekeit vezeti Rm 8,14, megerősít Ef 3,16
- f) Az Isten nélkül bűn-gyümölcsöket termő életünket (Gal 5,19-21) isteni természettel ajándékozta meg, amely a Lélek gyümölcsét termi már: szeretet, öröm békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás (Gal 5,22)

- g) A Szentlélek Isten kegyelmi ajándékokat osztogat, amivel alkalmassá tesz Isten országának építésére (1Kor 12 és 14; Ef 4) Ezek között nem válogathatok, hanem a Szentlélek tudja, hogy mi a legjobb nekem. A hamis Lélek ezt próbálja utánozni: pszichés hatású összejövetelek (dicsőítő, gyógyító stb). Az adományozó: az ember (kézrátétellel). Mindig azokat válogatják, amiktől az ő ember lesz nagyobb.
- h) betagol a Krisztus-testbe 1Kor 12,12kk
- i) A Szentlélek az öröm Lelke: Rm 14,17
- j) A Szentlélek az erő, szeretet, józanság lelke 2Tim 1,7
- k) A Szentlélek Isten gyermekeit be akarja tölteni Ef 5,18
- l) Isten azt kéri: A Lelket meg ne oltsátok 1Thess 5,19 – ne védjük bűnünket és bűnös természetünket, ő emberünket. A megalázkodás a Szentléleknek ad nagyobb helyet.

A BIBILIA

Egy római katolikus orvos, amikor elolvasta a Hegyi beszédét Jézus Krisztusnak, felkiáltott: vagy ez a könyv nem igaz, vagy mi nem vagyunk igazi hívők. Páratlan könyv az egész történelemben. Biblosz=könyv, biblia=könyvek.

2 nagy része van: Ószövetség: 37 könyv: 3 nagy csoportra osztják: 1. Történeti; 2. tanító írások; 3. prófétai iratok. Újszövetség: 27 könyv, 3 nagy csoportja van: 1. Történeti; 2. tanítói iratok (levelek); 3. prófétai iratok.

Szerzője: Isten. Írói: államférfiak, királyok, próféták, orvos, vámtiszt, halászok, teológus, pap, pásztor, nők stb.

Ószövetség nyelve: héber, újszövetség nyelve: görög. Kb. 1500 év alatt írták le. Másolására pontosan vigyáztak. Megbízható. Az első teljes magyar nyelvű bibliafordítást Károli Gáspár készítette 1590-ben Vizsolyban.

Minden embernek vannak az élet eredetével kapcsolatos kérdései. Ezekre sok filozófus igyekezett választ keresni. Ám ezek a filozófiai rendszerek nem tudnak megválaszolni sok kérdést.

A Biblia Isten kijelentése (önmagáról, a teremtéstől, emberről, bűnről, üdv-történekről stb.). Isten levele hozzád, amelyben bemutatkozik, és elmondja, mi az ő isteni terve életeddel, milyen jövőt készít. Egy teológiai professzortól megkérdezték: mit jelent önnek a Biblia, hiszen ismeri héberül és görögül. Válasza: Mindig kegyelmes Atyám arca néz rám belőle.

A Biblia lelki kenyér. Ezért annak, aki Isten országában él, naponta szükséges lelkét ezzel a lelki kenyérral táplálnia.

A Biblia dióhéjban: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy valaki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen (Ján 3,16).

Bibliai történetek

I. Mi az irgalmas samaritánus történetének mondanivalója? (Lukács 10,23-37)
Amikor arra a kérdésre keressük a választ, hogy kit szeressek, kinek segítsek, mi talán válogatnánk az emberek között a saját szempontjaink szerint. Jézus azt tanítja ebben a példázatában:

1. Bárki eshet bajba, szeretteink, barát, ellenség, a baj az baj.
2. Ha a saját kötelességünknek akarunk eleget tenni, lehet, elszalasztjuk azt, amit Isten bíz ránk (leketlenné lehetünk)
3. Az irgalom cselekvő szeretet, amely azt adja a másinak, amire éppen szüksége van.
4. Az irgalom nem számolgatja: mibe fog nekem ez kerülni?
5. Az irgalom nem annak örül, ha viszonzják, hanem annak, hogy szeretetet adhatott.

II. Mi a tékozló fiú történetének mondanivalója? (Lukács 15,11-32)

Az atyát egyik gyermeke sem szereti. Az egyik testileg is elszakad tőle, a másik csak lélekben. Ám mindkettő kimutatja lázadását. A példázat Isten és az emberek kapcsolatáról szól. A kisebbik fiú maga kezébe igyekszik venni sorát, a nagyobbik a vallásos emberek tipikus képe. A példázat tanítása:

1. A mennyei Atya mindenkinek adott (élet, tehetség stb).
2. A magunk kezébe vett dolgok mind tönkremennek és elfogynak Atyánk nélkül.
3. A lázadó embernek szüksége van átélnie az Isten nélküli szükség állapotát.
4. A felszínes ember nem néz magába és nem látja meg, amit a tékozló fiú meglátott és kimondott: Atyám, vétkeztem.
5. Az Atyához hazamenetelt, a megtérést nem pótolja semmi.
6. Az Atya mással vár, mint amire számíthatnánk: ítélet helyett teljes kegyelemmel és szeretettel, visszafogadva és visszahelyezve Isten-gyermeki mivoltunkba.
7. A vallásos lelkület nem jut tovább, csak az ítékezésig.

III. Mi a különbség a gazdag ember és Lázár között? Az üdvösség eldől a halállal, nincs visszajárás. (Lukács 16,19-31)

Jézus arról a világról beszél, amit egyedül csak Ő ismer, mi nem. A példázat két ember típusról szól:

Az egyik az, akinek úgy tűnik emberi oldalról, minden sikerül.

A másik az, aki emberi mérték szerint nem vitte sokra. Talán szerencsétlennek érezhetné magát a koldus. Vegyük sorra a különbségeket:

- a) Az egyiknek nincs neve, a másik, Lázár = Isten megsegített. Jel 21,27: a mennybe csak az megy be, akinek nevét beírta Isten az élet könyvébe, amely a Bárány Jézus Krisztusé.
- b) Az egyik gazdag, a másik szegény – de csak a földön.
- c) A gazdag szívtelen, Lázárnak a kutyák nyalják sebeit.
- d) A halál napvilágra hozza a lelki különbséget: a gazdag felébred a pokolban, Lázárt Istennél vigasztalják örökre.
- e) Hiába kér a gazdag isteni segítséget előbb saját magának, majd még élő testvéreinek. Isten a kijelentést adja segítségül: Van Bibliánk. Higgyünk isten szavának!

IV. Mi a különbség a farizeus és a vámszedő között? Az ISTENNEK tetsző imádság. (Lukács 18,9-14)

Mindkettő Istenhez megy a templomba. Mindkettő megszólítja Istent. Isten hatalmas, mindenható, de Krisztusban szerető édesatyja, aki nem csak kijelentést adja nekünk a Bibliában, hanem atyai szeretettel várja a mi válaszunkat. E tekintetben van alapvető különbség a két Isten elé álló ember között:

- a) a farizeus a magát jónak tartó, vallásos ember képe, a vámszedő a megtérő, bűnbánó bűnös ember képe
- b) A farizeus arról beszél, amit ő ad Istennek, a vámszedő arról beszél: ő nem tud adni bűnös életén kívül semmit Istennek
- c) A farizeus külső dolgokat ad (tizedet bizonyos dolgokból), a vámszedő az életét adja
- d) Aki tele van önmagával, az nem kap semmit, aki bűneit önti ki szívéből isten előtt, az teljes bocsánatot kap

V. Mit értett meg Péter Krisztus ajándékozó szeretetéből? A saját nyomorult voltát. (Luk 5,1-11)

Péter egész éjszaka halászott. Üres maradt a háló – üres volt a lelke. Jézus Krisztus ekkor kérezkodott be hajójába. Tanította az embereket arra, kicsoda Isten, mit akar velünk. Majd Pétertől azt kéri: menjenek halászni. Péter Jézus szavára kivetí a hálót. A háló megtelelik hallal, pedig nappal nincs ideje a halászásnak. Péter ezen elgondolkozik, és Jézusban Istennel találkozik.

Tanulságok:

1. Minden ember lelke üres Jézus nélkül.
2. Ha Jézus kér valamit, tegyük meg mindig bízva benne, mert Ő nem akar rosszat.
3. Jézus ajándékozó, adni akaró Isten.

4. Péter Jézussal találkozáskor a meg nem érdemelt ajándékok láttán bűnösnek látja magát.

VI. Milyen szívvel hallgatjuk Isten szavát? Magvető példázata (Lukács 8,4-15) Jézus összehasonlítja a magvető embert és az Ige-magot vető Istent. A mag az Isten beszéde. A talaj a szívünk. 4 féle ige hallgatót sorol fel Jézus: az Úton lévő mag = aki hallja Az Isten szavát, de nem hat rá, nem érti meg. Elveszi tőle az Ördög. Köves = aki hallja, örül neki, de az Ördög kínálata (=kísértés) fontosabb, mint az Istennek engedelmesség, Tövises = együtt él Isten szava, valamint a gondok, a gazdagság, a földi dolgok előrébb kerülnek, mint Isten dolgai. Jó föld = aki hallja Isten szavát és engedelmes szívvel megcselekszi. Az ilyen élet bőven terem (30, 60, 100-szoros termés).

Tanulságok:

1. Isten gazdagon vető Isten, akkor is, ha csak 1/4-e fog teremni.
2. Csak Isten szava hordoz örökéletet.
3. Az Isten szavának hallgatása felelősséggel jár.
4. Isten nem azt nézi, hogy hallgatom-e szavát, hanem hogy engedelmeskedem-e neki?
5. Csak az engedelmes élet hoz sok gyümölcsöt Istent dicsőítve ezzel.

VII. Hogyan kapott Zákeus üdvösséget – és hogyan kaphatunk mi? (Lukács 19,1-11)

Névadás az ÓSZ-ben: szülők óhaja (mivé legyen a gyermekük) Zákeus = tiszta. Foglalkozása: megyei vámparancsnok. Kollaboráns és korrupt. Megvetett, kiközösített gazdagsága ellenére. Valakitől (Lévi?) hall hitelesen Jézusról, aki egész másként közeledik a bűnösökhöz. Csillapíthatatlan vágya: látni Jézust. Jézus megszólítja, ő örömmel fogadja otthonába. S bár Jézus egy szót nem szól bűneiről, ő mégis azok rendezésébe fog. Jézus „megtalálnak” nyilvánítja.

- a) Tisztának kellett volna lennie, rájött, hogy nem az
- b) Hall Jézusról és tudja: csak neki kell elrontott életem
- c) Jézus Zákeusért kitérőt tesz Jerikó felé, hogy találkozzanak (kezdeményező mindig Isten)
- d) Jézus bebocsátást kér Zákeus otthonába, életébe
- e) Jézus jelenlétében bűn lesz a bűn – elkezd rendezni

VIII. Hogyan tért meg a megfeszített lator? (Lukács 23,38-43)

Már Ézsaiás próféta megmondta, hogy az Úr szenvedő szolgája gonosztevők között fog kínos halált halni. Amikor Jézust viszik a Golgotára, 2 másik ke-

reszthalálra ítélt is megy vele, akiket ott megfeszítenek. Először mindkettő Jézus ellen fordul. Később a jobb oldali magába száll, Magát büntetésre méltónak látja. S ahogy Jézust látja szenvedni, túrni, a szidalomra nem szidalommal válaszolni, a megfeszítőiért, kigúnyolóiért imádkozni, meglátja benne a Megváltó dicsőségét. Hozzá fordul, és a Dánieli prófécia értelmében kéri: emlékezz meg rólam, mikor eljössz királyságodban.

- a) Látta Jézust szelíd, csendes szívvel hordozni szenvedést, gúnyt
- b) Látta, hogy Jézus nem a maga, hanem mások bűnéért hal meg
- c) Felismerte saját örök ítéletre méltó voltát
- d) Kihasználta az egyetlen – utolsó alkalmat: Jézustól életet kért
- e) Jézus a halál utáni együttléttel – örökéttel – ajándékozta meg.

Hogyan él Krisztus megváltott gyermeke?

1. Üdvbizonyosságban

Akit Jézus krisztus megváltott az Ördög és az örök halál (=kárhozat) rabságából, az bizonyosságot nyer, hogy Isten gyermeke (János 1,12). Ez a bizonyosság azonban nem egy magamnak bebeszélés, hanem a Szentlélek bizonyosságtétele a szívemben (Róma 8,16). Aki Jézusé, az biztosan hiszi és tudja, hogy „senki ki nem ragadja” Jézus kezéből (János 10,28).

2. Harcban

A megváltott ember is harcos. Eddig a bűn harcosa volt. Most Jézus Krisztus harcosa, aki a fővezérre figyel, neki engedelmeskedik és vele győz. Ehhez fel kell öltöznünk a lelki fegyverzetet (Efézus 6,11-19). De tudnunk kell: ez a harc győztes harc, mert Jézus győzött. Ez a harc a hit harca, nemes és szép harc (1Timóteus 6,12, 2Timóteus 4,7-8). Nem emberek ellen folyik, hanem lelünk tisztaságáért és lelkek megmentéséért.

3. Gyümölcstermő életet élve

Jézus azt kéri: maradjatok énbennem és én is tibennetek (János 15,1-8.18). Ebben az esetben sok gyümölcsöt terem az életünk. Aki nem terem gyümölcsöt, arra ítélet vár. A Szentlélek gyümölcse a Galata 5,22-ben van leírva.

4. Krisztus várásában

Jézus Krisztus megígérte, hogy övéi a földi élet után hozzá mennek, akik visszajövelekor még élnek, azok is hozzá mennek az örök életbe és örök örömbé. Ott nincs többé kísértés, bukás, halál, fájdalom, könny, elmúlás. Ott tökéletesen részesülünk Jézus Krisztus örök győzelmében. A hívó ember legfontosabb feladata: mindig, mindenütt, mindenben: NÉZZ JÉZUSRA!!!

Felnőtt konfirmáció kérdései:

1. A Bibliából:

- a) Mit értett meg Péter Krisztus ajándékozó szeretetéből? Lukács 5,1-11
- b) Milyen szívvel hallgatjuk Isten szavát? Luk 8,4-15
- c) Mi az irgalmas samaritánus történetének mondanivalója? Lukács 10,25-35
- d) Mi a tékozló fiú történetének mondanivalója? Lukács 15,11-től
- e) Mi a különbség a gazdag ember és Lázár között? Luk 16,19-31
- f) Mi a különbség a farizeus és a vámszedő között – ma is? Lukács 18,9-14
- g) Hogy kapott Zákeus üdvösséget – és hogy kaphatunk mi? Lukács 19,1-10
- h) Hogyan tért meg a megfeszített lator? Lukács 23,38-43

2. Heidelbergi káté 1. kérdés – felelete:

„Mi neked életedben és halálodban egyetlenegy vigasztalásod?

Az, hogy testestől-lelkestől, mind életemben, mind halálomban nem a magamé, hanem az én hűséges Megváltómnak, Jézus Krisztusnak a tulajdona vagyok, aki az Ő drága vérével minden bűnömért tökéletesen eleget tett, s engem az ördög minden hatalmából megszabadított, és úgy megőriz, hogy mennyei Atyám akarata nélkül egy hajszál sem eshetik le fejemről, sőt inkább minden az én üdvösségemre kell, hogy szolgáljon. Ezért Szentleke által is engem az örök élet felől biztosít, és szív szerint hajlandóvá és készsé tesz arra, hogy ezentúl Őneki éljek.”

Heidelbergi káté 54. kérdés-felelete:

„Mit hiszel az egyetemes keresztyén anyaszentegyházról?

Hiszem, hogy Isten Fia a világ kezdetétől fogva annak végéig az egész emberi nemzetségből Szentleke és Igéje által az igaz hitben magának egy kiválasztott gyülekezetet gyűjt egybe, azt oltalmazza és megőrizi. Hiszem, hogy annak én is élő tagja vagyok és örökké az is maradok.”

3. Órai anyagból:

- a) Kicsoda Isten?
- b) Kicsoda az ember?
Kicsoda Jézus Krisztus?
- c) Mi Isten rendje?
- d) Kicsoda a Szentlélek?
- e) Mi a bűn?
- f) Mi az újonnanszületés és hogyan írja le a Biblia?
- g) Hogyan él Krisztus megváltott gyermeke?

4. Szó szerint megtanulandók:

- a) Apostoli hitvallás
- b) Úri imádság
- c) Tízparancsolat (Bibliában 2Mózes 20,1-től)
- d) Úrvacsorai imádságok:

Úrvacsora vétele előtt:

„Uram Jézus, bűnbánattal kereslek, tekintsd azt, hogy hiszek benned s szeretlek.

Szent vacsorád a reményben bízta: hogy bocsánat s örök élet a jussom Ámen.”

Kenyér vételekor:

„Mivel a bűneim számtalanok s nagyok,
Uram, haláloznak én is oka vagyok.
De mert halálomért üdvösségem leszen:
Magasztallak, mikor a kenyeret veszem
Ámen.”

Kehely vételekor:

„Tudom, Uram, úgy van ahogy megígérted,
Minden bűneimtől megtisztít a véred.
Most, mikor a kelyhet veszem a kezembe,
Drága ígéreted véd újra szívembe
Ámen.”

Úrvacsora vétele után:

Uram, légy áldott, hogy üdvösséget adtál,
Erről asztalodnál most is megbíztattál.
Igéd és Szentlelked segítsen énnem,
Hogy Teneked kedves legyen az életem
Ámen.

* * *

Templom és iskola Szolgálatra nevelés gyakorlata az egyházi iskolában

✍ *Hörcsik Imre*

„Szolgáljatok az Úrnak örömmel, vigadozva járuljatok színe elé!” (Zsolt 100,2)
Amikor 1990-től – 42 évnyi elnyomásban, iskoláinktól megfosztottan létezés után – a meg nem szűnő KEGYELEMBŐL újra lehetőséget kapott a Református Egyház, hogy megszervezze, újra indítsa az oktatási intézményeit, a Kecskeméti Református Egyházközség elnöksége és presbitériuma nem kélekedett, hanem a cselekvés útjára lépett.

Visszaigényelte elrablott épületeit és megszervezte iskoláinak újraindítását.

Elsőként – 1990 tavaszán – a Református Gimnázium beiskolázásának nagy feladatához látott az iskolafenntartó egyházközség. Már ekkor úgy döntött a nagytiszteletű presbitérium, hogy néhány év múlva az Általános Iskola életre hívása is meg fog történni. Isten kegyelméből így is lett.

1994 év tavaszán meghirdettük az általános iskola első osztályába történő jelentkezés lehetőségét. Alulról építkező iskolát terveztünk, mely visszanezve is a legjobb döntésnek bizonyult. Miért? – mert az egyházközség hirdette meg a jelentkezést; – mert kiválaszthattak a szülők bennünket a több mint 20 kecskeméti iskola közül; – mert megszabhattuk a belépés feltételeit; – mert kiinduló pontként – mint a sziklára épített város – meghatározhattuk, hogy Isten igéje a vezérfonalunk; – mert az iskola programjában a keresztyénnevelést tettük az első helyre. Mert hittük – Istenben bízva hihettük –, hogy nagy terünkkel mi csak szolgáljuk Istent és Ő, aki elvégzi a lelkek formálását, kirendeli a szolgálatba állók sorát és megadja az Ő igéjét a szomjúhozóknak évről-évre.

Mindenekelőtt azok a családok kerestek meg bennünket, akik többé-kevésbé kapcsolódtak a református egyházhöz (közvetlenül vagy felmenőik útján).

De jöttek vágyakozók az egyházhöz kötődés nélkül is. Azután jöttek olyan családok, akik csak a jó hírű iskolát akarták gyermeküknek.

Az iskola – mint az egyház veteményeskertje – a misszió kézenfekvő és áldott lehetőségét adta számunkra. Ugyanakkor mindannyian – lelkészek, tanárok, igazgató – láttuk azt is, hogy mindez hatalmas felelősség is egyben. Lé-

pésről-lépésre építkezve láttuk, hogy ezt a nagy feladatot csak jól szervezeten, tematikusan felépítve szabad és kell elvégeznünk. Ennek megfelelően az alábbi gyakorlatot alakítottuk ki a Kecskeméti Református Általános Iskolában.

Első szülői értekezlet. (Az iskola pedagógiai programjának bemutatása, és a keresztyéni nevelési elvek ismertetése.)

Befogadó Istentisztelet. (A már felvett kisdíákok és szüleik gyülekezeti közösségbe való befogadása családi Istentisztelet keretében.)

Emmaus házban töltött két nap. (Leendő első osztályos diákok és tanítók együtt töltött napjai a Kecskeméti Református Egyházközség Konferencia házában. Célja az osztályközösség megteremtése, a szülők ismerkedése egymással és megismerése a tanítók által, az iskola egyházi szellemiségét hordozó kezdő lépések megismerése – énekek, asztali áldás, Sámuel története, bábozás stb.)

Hittan, egyházi ének. (Az iskola kötelezően előírt és gyakorolt tantárgyai, melyek keretében a bibliai ismeretek mellett az egyházi gyakorlatra történő szellemi felkészülés is helyet kap.)

Szülői hittan. (Az intézményünkbe került diákok szüleinek szervezett hittanórák, melyek a diákok tananyagában történő eligazodást segítik.)

Családi hétvége az Emmausban. (Szülők, gyermekek, lelkészek, tanítók – közösségi napja, melynek keretében előadás és közösségformáló játékokra kerül sor.)

Családi Istentisztelet. (Havonta egy vasárnapon 11 órára hívjuk a családokat Istentiszteletre, melynek liturgiájában az iskola éves rendje szerinti beosztással diákok, tanárok, szülők is szolgálnak.)

Konfirmándus hét az Emmaus házban. (A konfirmált tanulóink – Ref. Általános iskola, Ref. Gimnázium és a városi ifjúság – együtt töltenek egy hetet a nyári szünet idején.)

Szolgálatok az Istentiszteleteken:

Reggeli Istentisztelet. (A gyülekezet 7,15 órakor kezdődő reggeli áhítatán a diákság osztályközösségekben vesz részt. Ezekon az alkalmakon a lekcio olvasását és az imádság szolgálatát mindig diák végzi, tanéves beosztással, az Általános Iskola és a Gimnázium egyeztetett szolgálati rendje szerint.)

Hétkezdő áhítat. (A Református Általános Iskola diáksága és tanárai hétfőn reggel az első tanítási órában hétkezdő áhítaton vesznek részt a templomban. A diákság szolgálata mellett az Igazgató a hét aktuális feladatait ismerteti és a korábbi történések eredményeit névszerinti felsorolással közzéteszi.)

Tanárok, tanítók bizonyágtétele. (Minden tanévben egy héten át a reggeli Istentiszteletek keretében a lekcio olvasás, imádság és az igehirdetés szolgálatát tanítók és tanárok végzik. Ezek a bizonyágtételek nemcsak az érintetteket, hanem a diákságot is erősítik hitük megélésében.)

Vasárnapi Istentisztelet. (Minden vasárnap 9 órakor kezdődő Istentiszteletünkön a lekió olvasás szolgálatát a Gimnázium diákja végzi.)

Családi Istentisztelet. (Minden hónapban egyszer a Gimnázium és azt követő vasárnapon pedig az Általános Iskola családi Istentiszteletére kerül sor 11 órakor.)

Tanévnyitó, tanévváró Istentisztelet. (Ünnepi együttlétek a gyülekezet és az iskolai közösségek számára, melyek a hálaadás minősített alkalmi.)

A Református Általános Iskola diákjainak egyéb szolgálatai:

Családi gyermekdelután. (Vasárnap délután, havonta gyermekek és szülők számára.)

Adventben – kántálás. (Népszokás és hagyomány ápolása egyházi tartalommal, melyet évente a 2. osztályosok szolgálatával szervezzük meg.)

Pünkösöd – pünkösödölés. (A népszokás megőrzése. Az iskola rendje szerint a 4. évfolyamos tanulók végzik az iskolában és az egyházközség felnőtt munkatársi közösségeiben, valamint a Sion Nyugdíjas Ház lakói számára.)

Diakóniai, szeretetszolgálati munkánk a tanárok és a diákok szoros együttműködésén alapszik. Ennek keretében használt ruha vásárt szervezünk a rászorulóknak, a karácsonyi vásár bevételével pedig a gyülekezet szegényebb sorsú tagjait támogatjuk. Részt veszünk a „cipősdoboz akcióban”, elsősorban a határon túli Tivadarfalva és Magyarbikal gyülekezeteit támogatva.

Az iskolai papírgyűjtés bevételével a Bethesda Kórház gyógyító tevékenységét segítjük.

Természetessé vált, hogy iskolánk bajba jutott családait, beteg diákokat és tanártársakat perselypénz adománnyal, vagy céladománnyal támogatjuk.

Kiemelt feladatunknak tartjuk a gyülekezet szükségeinek hordozását, így gyűjtöttünk a templomtorony, az orgona és a szószék felújítására.

Karácsonykor a szeretet jegyében műsorral és szerény ajándékokkal keressük fel a kórházban lévő betegeket, a börtönben lévőket a börtön lelkész szolgálata mellett, de ugyanígy felkeressük az egyházközségünk idősotthonában lévőket és a Református Pálmácska Óvoda kicsinyeit.

Mindezeket az elmúlt 16 év iskolai gyakorlatában alakítottuk ki. Számos áldás kísérte lépéseinket, melyek megerősítették pedagógiai és hitéleti munkánkat.

A gyermekek életében kibontakozó hit szülőket juttatott el egészen a konfirmációig.

A megtapasztalások „távolról érkező” családok életét változtatták meg és kötelezték el Őket az egyház iránt. Mélységek és egyéni nehézségek láttán szívek nyíltak meg az adakozásra és így formálódott igazi lelki közösséggé is az Általános Iskola szülői kapcsolatrendszer.

Mi, akik e szolgálat életre hívására, szervezésére és működtetésére hívatattunk hisszük, hogy Isten rendelte egymás mellé e közösség lelkipásztorait, tanárait és az egyházi oktatást szívükbe fogadó családokat.

Iskolánk 1994-ben választott igei mottója és nevelésünk pedagógiai hitvallása: „*Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.*” (Péld 22,6)

* * *

Az időskorban élő keresztyének gondjai

Az emberi öregedés interdisciplinális koncepciója

✍ Dr. Imre Sándor

Az öregedés a legáltalánosabb életjelenségek közé tartozik a szaporodással együtt. Úgy is mondhatjuk, hogy ami él és ameddig él, addig öregszik. Az öregedés az élet második felében vagy harmadik harmadában válik különösen szembetűnővé, mérhetővé és meghatározhatóvá, bár alaposabb megfigyelések az öregedési folyamat kezdetét jóval korábbra teszik. Az öregedés orvosi jelentőségéről azért lehet beszélni, mert az öregedés ugyan egy biológiai élettani folyamat, mégis az öregedés során megnövekszik a betegségek előfordulásának kockázata, ami miatt sokan az öregedést az öregkori megbetegedések felhalmozódásával magyarázzák és azonosítják.

Az élettani vagy egészséges öregedés biológiai elváltozásainak megkülönböztető jellemzői a következők:

- univerzalitás: a faj minden egyedében jelentkezik;
- progresszivitás: fokozatosan előrehaladó változások;
- endogén, azaz veleszületett belső okokra visszavezethető folyamat;
- a szervezet teljesítőképességének csökkenését eredményezi.

Az öregedéssel foglalkozó tudományról, a gerontológiáról röviden

A gerontológia az öregedéssel foglalkozó tudomány (görög: gerosz = öregkor, logosz = tudomány), mely az öregedés orvos-biológiai, pszichológiai és szo-

ciális vonatkozásaival egyaránt foglalkozik. A geriátria a gerontológia orvosi területe, mely az időskorúak megbetegedéseivel, a pszichológiai gerontológia az időskor lelki változásaival, a szociális gerontológia pedig az időskorúak társadalmi helyzetével foglalkozik.

Az öregedés biológiájának tanulmányozása azon folyamatok és elváltozások vizsgálatával foglalkozik, amelyek az élettani vagy egészséges öregedéshez vezetnek, s amelyek az életkor előrehaladásával minden élőlényben szükségszerűen bekövetkeznek. Kutatásuk ma már nemcsak az egyes szervek, vagy a szervezet vonatkozásában, de sejt, illetve molekuláris szinten is folyik.

A gerontológiában több, de legalább háromféle életkort különböztetünk meg: kronológiai kort, azaz az egyén naptári életkorát, pszichológiai életkort, mely azt fejezi ki, hogy az egyén milyen korúnak érzi magát, és a biológiai életkort, mely ún. biomarkerek – funkcionális és morfológiai vizsgálati paraméterek – segítségével az adott szervezet egészségi állapotát, biológiai státusát jellemzi. Ennek meghatározásával naptári, vagy pszichológiai életkoránál fiatalabbnak vagy idősebbnek minősíthetünk valakit az azonos korú egészséges emberek többségére jellemző biológiai mutatók alapján. A laza kapcsolat ellenére a biológiai életkor nyilvánvaló összefüggésben van a kronológiai és pszichológiai életkorról.

Az emberi életkor felső határa 115-120 évben határozható meg. Az öregkor alsó határa hagyományosan a 60. életévre tehető. Ma általánosan a Nemzetközi Egészségügyi Szervezet (WHO) korbeosztása szerint középkorúak az emberek 45-59. évig, öregedők 60-74. évig, öregek 75-90. évig, a 90. év felettieket aggastyánoknak tekintik.

E korbeosztás megváltozásával már a közeljövőben számolni kell, amennyiben tovább növekszik az emberek átlagos élettartama.

Öregségen a már kialakult öregkori állapotot értjük, az öregséghez vezető folyamatot pedig öregedésnek nevezzük.

Az öregkor biológiai változásain azokat a változásokat értjük, amelyek az életkor előrehaladásával betegség nélkül is jelentkeznek.

Az emberi szervezet megváltozása az öregedés során

Az öregedés genetikai meghatározottsága csupán közvetve bizonyítható, mégis valószínű. Az élővilág fajonként ugyan eltérő, de fajon belül meglehetősen hasonló az öregedési üteme, maximális és átlagos élettartama alapján joggal feltételezhető, hogy az öregedést gének irányítják, melyek a faj élettartamán belül az egyed öregedésének ütemét is meghatározzák. Arra vonatkozóan eltér egymástól a kutatók véleménye, hogy egy genetikai program megvalósulása vagy a tárolt információ meghatározott ütemű károsodása jelentené-e az öregedés lényegét.

A genetikailag meghatározott program feltehetően az elérhető maximális élettartamot determinálja mind a faj, mind az egyed számára. Az viszont a környezeti hatásokon, az életmódot, fizikai aktivitást, táplálkozást, társadalmi és természeti környezetet is magában foglaló tényezőkön múlik, hogy e programból mennyi valósul meg. Egy neves amerikai kutató, igen szellemesen ezt így fejezte ki: A genetika prognosztizál, a környezet realizál.

A szervezet és különösen az érzékszervek teljesítményének és teljesítőképességének csökkenése az életkor függvényében nagyszámú páciensen végzett megfigyelések alapján igazoltnak tekinthető.

Amennyiben az öregedést (korosodást, időződést) mint az életkorral együtt járó változások összességét kívánjuk meghatározni, úgy ez a folyamat a fogamzaskor már elkezdődik, a működőképesség fokozatos csökkenése viszont csak a nemi érettség elérése után figyelhető meg.

Az elvégzett vizsgálatok a fizikai erőnek, teljesítőképességnek és ezzel együtt az izom tömegének, a szív indexnek és a szív perctérfogatának, a légző kapacitásnak, a vese vérátáramlásának, az idegingerület terjedési sebességének csökkenését mutatják az évtizedek múlásával.

A társadalmi, munkahelyi, családi vagy egyéni elvárások, amennyiben nem igazodnak a fentiekhez és nem veszik figyelembe a teljesítőképesség és terhelhetőség csökkenését, időszakos vagy tartós túlterheléshez, egyéni és közösségi konfliktusokhoz, a szervezet kimerüléséhez, kóros elváltozások és betegségek idő előtti kifejlődéséhez vezetnek.

A szív, a tüdő, a vese stb. teljesítőképességének a kor előrehaladtával tapasztalható csökkenése önmagában nem betegség, így gyógykezelést sem igényel, de az idős ember táplálkozásának, életmódjának, mindennapi életvitelének igazodni kell korához.

Az egészséges öregedés is hajlamosít bizonyos betegségekre (érelmeszesedés, szív-, agy- és érrendszeri betegségek, bizonyos daganatfélések stb.), s ezek korai felismerésének és kezelésének elhanyagolása nemcsak az adott szerv és szervrendszer károsodásához, de a kompenzáló mechanizmusok túlterhelése és kimerülése miatt az egész szervezet öregedési folyamatának felgyorsulásához, korai és kóros öregedéshez vezet.

Ahol a Földön legtovább élnek az emberek (a 2001. évi Wilcox jelentés legfontosabb megállapításai)

Stig Bengmark fiatal svéd táplálkozástudatótól származik az alábbi megállapítás: Az emberi egészség megőrzése, fenntartása leginkább három tényezőtől múlik: lelki harmónia, adekvát fizikai aktivitás és adekvát – azaz az életkörülményeknek, az életkornak megfelelő – táplálkozás.

Wilcox B., Wilcox D. és Suzuki M. munkája, „Az Okinawa Program” a világ egyik legérdekesebb helyére, az Okinawa szigetecsoport lakóinak világába kalauzol el bennünket. Itt él a legtöbb százéves, illetve 100 évesnél idősebb ember a világon, azonos lakosságszámra vonatkoztatva. A százévesek aránya az elmúlt 28 évben 23-szorosára nőtt. Míg Japánban 8,97 100 évesnél idősebb ember jut 100.000 lakosra, ez az arány Okinawan 28,06, ami több, mint háromszorosa az országos átlagnak.

Japánban 1947–1955 között megközelítőleg 13 évvel nőtt a születéskor várható átlagos élettartam (férfiaknál 50,06 – 63,60, nőknél 53,96 – 67,75). Ez a „nagy ugrás” a táplálék fehérjetartalmának növekedésével és az egészségügyi ellátás korszerűbbé válásával magyarázható. Elemzők szerint az okinawai „csoda” egyetlen tényezővel nem magyarázható meg. A kedvező genetikai adottságok mellett életszemléletük, táplálkozásuk, közösségi tudatuk éppúgy hozzájárul irigylésre méltó egészségükhöz, mint nyugodt természetük, vallásos hitük, a karate és a tánc szinte egész életüket betöltő szeretete és gyakorlása.

Az okinawai közmondás szerint a táplálkozás tartja fenn az életet és ez a legjobb orvosság is. Az okinawai idősek étrendje a nemzetközileg kiválónak minősített amerikai (USA) étrendnél is „egészségesebbnek” tekinthető. Az idegsejtek membránjának működését javító, a vérnyomást és a vér koleszterin szintjét csökkentő omega-3 zsírsavakban gazdag halolajjal egészítik ki ételeiket, előnyben részesítik a friss hal (tonhal, makréla) és lazac fogyasztását, hal-fogyasztásuk a táplálék 11%-át teszi ki. Ez az amerikai étrendben kevesebb, mint 1%.

Az amerikai táplálkozásban a húsfélék (mindenekelőtt baromfi), a tojás és a tejtermékek fogyasztása 52%-át teszi ki az étrendnek, Okinawán ez 5%. Az okinawai étrend 84%-a növényi eredetű és antioxidánsokban rendkívül gazdag zöldségekből, teljes őrlésű gabonából, hüvelyesekből, flavonoidokban gazdag szójából és gyümölcsökből tevődik össze. A húsokat megfőzik (eltávolítva a zsír nagy részét), a megégett részeket szintén eltávolítják, a tálalásnál az 1/3–2/3 arányt érvényesítik (1/3 hús + 2/3 zöldség).

Vallási meggyőződésükre, mely buddhista és sintoista alapokon nyugszik, a harmóniára és együttműködésre törekvés a jellemző. Nincs még egy olyan modern vallás korunkban, melyben a nők ennyire fontos szerepet töltenének be, A társadalom jó közérzete és megelégedettsége az asszonyok bölcsességével és lelki békéjével magyarázható, akik a vallási gyakorlatok rendszeres résztvevői.

Az okinawai idősek többsége a fizikai aktivitás valamilyen formáját (okinawai tánc, harcművészet, tai chi vagy kertészkedés) gyakorolja. Ezek fizikai és

szellemi koncentrációt egyaránt jelentenek, illetve a kettőt összekapcsolják. Az okinawai tánc például meditatív jellegű és a régi Kyukyu Királyság mítoszát és történeteit jeleníti meg, a karate a test és lélek harmóniáját tükrözi, különös súlyt helyezve a légzési technikára.

Amiről Debrecen legidősebb polgárai vallanak (az Egészségügyi Tudományos Tanács támogatásával 2004–2007 között készített tudományos felmérés eredményeiből):

A 90 évesnél idősebbek száma Debrecen lakosságának 0,4%-át teszi ki. Ezen korcsoport több mint egyharmadának, 312 személynek a vizsgálatára került sor. A kérdőíves felmérés életkörülményeikre, értékrendjükre, közösségi kapcsolataikra, mentális és hangulati állapotukra vonatkozott, ezen kívül részletes orvosi és laboratóriumi vizsgálatok is történtek. Az eredményeket a legmodernebb statisztikai módszerekkel dolgoztuk fel. Kontrollként 60-74, illetve 75-89 év közötti önként jelentkező egészséges idős embereket vizsgáltunk. A három korcsoportban, a kor előrehaladtával, a vér koleszterin és triglicerid szintjének – ami az érlemeszesedés előrehaladását jelzi – fokozatos csökkenését, a védőhatást kifejtő HDL -koleszterin szintjének fokozatos emelkedését lehetett tapasztalni.

A 90 évesnél idősebbek tehát egy szelektálódott, kiválasztódott kisebbséget képeznek a társadalomban, akiknek érrendszere és immunvédekezése mindig jól működött, de ép maradt még aggastyánkorban is. Betegségeik voltak, de ezeket részben legyőzte szervezetük, részben jóindulatúnak és kezelhetőnek bizonyultak.

Arra a kérdésre, hogy mivel magyarázzák hosszú életüket, a legtöbben a következő három választ adták: mindenben mértéket tartottam, szerettem dolgozni és mindig bíztam a gondviselésben. Életvezetésükre az autonómiára, az önállóságra való törekvés jellemző. Szellemi teljesítményük mennél jobb, annál szorosabb a kapcsolatuk családjukhoz, környezetükhöz, annál kevésbé hajlamosak a depresszióra.

Mit kezdünk az életünkkel nyugdíjasként?

A fizikai dolgozók többsége – főleg a mezőgazdaságban – nyugalomba vonulását követően is megtalálja az alkalmat arra, hogy annyit dolgozzon, amennyi még jólesik. A szellemi munkást viszont, aki az ötvenes éveiben jár teljesítménye csúcán, általában megviseli, szomorúvá teszi a megbecsült státuszából való kiesés, nem tud mit kezdeni szabadidejével. Magányosnak érzi magát egykori munkatársai nélkül, elveszettnek érzi társadalmi megbecsülését. Az lenne kívánatos, hogy a nyugdíjazottaknak kevesebb munkaidőben továbbra is kínáljanak munkalehetőséget. Támogatás nélkül sok szellemi érték

elvész, sok nagy tudású ember kényszerül szellemi öngyilkosságra, vagy legalábbis tétlenségre. A kisiparos, önálló vállalkozó nem hagyja abba szakmai munkáját, csak mérsékli tevékenységét. A szellemi munka csökkenése és a leépülés veszélye a nyugdíjazást követően a közalkalmazottakat és köztisztviselőket érinti, akik odahaza nem gyakorolhatják munkájukat. Jó lenne, ha ezek félmunkaidővel előző munkahelyükön, vagy átképezve magukat rokon szakmában tovább dolgoznának. Megnőtt szabadidejükben viszont olvasniuk kellene, akár szakfolyóiratokat, szakkönyveket, szépirodalmat, idegen nyelvismeretük megőrzésére is. Ezek elhanyagolása esetén, kiesve abból a szellemi közegeből, melyben életük nagy részét eltöltötték, a felejtés következtében lassan nehezzé válik a megértés, a korábban szerzett elméleti tudás alkalmazása, elmarad az ötletesség, a teremtő fantázia.

A fenti megállapítások bizonyos mértékig inkább a férfiakat érintik. A nők, még nagyvárosi vagy lakótelepi környezetben is, ha van családjuk, gyermekeik, unokájuk, könnyebben tudják változatosan, tartalommal kitölteni napjaikat nyugdíjas éveik alatt is.

Ursula Lehr, a neves német pszichológus és szociálpolitikus, amikor a nyugdíjaskor kezdetén szellemi, lelki és testi megújulásról ír, napi és heti időbeosztást javasol. Ebben a rendszeres étkezés, a házimunka és a napi bevásárlás, mint kötelező tennivaló mellett az igazi felfrissülést jelentő aktív és alkotó szellemi és közéleti tevékenységek, valamint sportolási lehetőségek egyénre szabott kiválasztását, közösségi igénybevételét ajánlja.

Az élet koronája az ígéretek beteljesedése (amit a teológia mond az öregségről)

A gerontológia tudománya szerint minden személynek egyszerre háromféle, kronológiai, biológiai és pszichológiai életkora van.

A teológiai közgondolkodás hajlamos volt arra, hogy a lelkigondozói munka során csak a harmadikkal törődjön. A biológiai életkor az orvostudomány, a kronológiai életkor a társadalom dolga.

Hangzottak eszméltető figyelmeztetések az egyházi lelkigondozás felé, s az egyházak nem is zárkóztak el a távlatok felismerése elől. Már címénél fogva is említést érdemel a művek sorából Rössler Der „ganze” Mensch című műve. Ettől kezdve nyomul be a lelkigondozás terén az „egész ember” kifejezés. Ez az antropológiai meghatározás utat nyitott egy olyan emberszemléletre, mely az embert több dimenziójú egységnek látja. Világossá vált, hogy bár az egyházi lelkigondozás elsősorban az ember szellemi, lelki életét érinti, mégis a hatása kiterjed a „testi létre” is.

Az igazsághoz hozzátartozik az is, hogy nemcsak az egyházi, teológiai emberlátás volt hajlamos az egyoldalúságra, valamilyenfajta „csőlátásra”. A természettudományos oldalról hasonló egyoldalúság volt tapasztalható ezen a területen. „Ez különösen világossá válik az öregség példáján, amely tisztán természettudományos szemszögből csak valami negatívum, hiányállapot. A fizikai, s gyakran pszichikus és szellemi erők gyengülése, a kopási, elhasználódási jelenségek, meszesedések stb. azok a kísértetek, amelyeket az orvos- és természettudomány számunkra kilátásba helyez. Ne becsüljük le az ilyen kilátások szuggesztív erejét, főként, ha azokat tudományos tekintéllyel hangoztatják. Természetesen mindez létezik, de van más is, korántsem elvétve csupán: öregkori csúcsteljesítmények, betegségek bámulatos legyőzése, magas korban is eleven életöröm. Ha az öregséget egyoldalúan a természettudományok felől nézzük, akkor kiderül, milyen szegényesek is előrejelzéseik, bennük ugyanis szó sincs a változási lehetőségekről, élménygazdagságról és a transzcendentális képességéről” (Riemann).

A gerontológusok egyöntetű megállapítása szerint az emberek nagy része felkészületlenül érkezik az öregség kapujába, és rajtaütésszerűen érik a biológiai jelzések, társadalmi problémák és a lelki konfliktusok.

Az idős embert többnyire három dolog foglalkoztatja: egészségi állapota, azaz betegségei, anyagi helyzete, mely többnyire lassan és fokozatosan romlik, s az elmagányosodás, mely a leggondosabb családi- és közösségi támogatás dacára is fokozódik.

Ezen, egyre szomorúbb és sötétebb jövőképpel szemben a teológia valami egészen mást hirdet. Az említett három dolog közül a harmadikat, az öregedés szellemi és lelki aspektusát, az elmagányosodást célozza meg. Az elszigetelődés, a megcsontosodás állapotával szemben az újjászületés ígérését, sőt parancsát fogalmazza meg. Az idős embertől, akire már hónapok óta senki nem nyitotta rá az ajtót, megkérdezi: te, testvérem, kire nyitottad rá az ajtót, törődsz-e mással magadon kívül, segítségére vagy-e szomszédaidnak, családodnak, tudsz-e együtt örülni másokkal? Mert valaki, s ez Jézus Krisztus, nem fedkezett el rólad öregségedben sem. Sőt, igaz örömeiben gazdag éveket és beteljesedést kínál neked földi pályád befejezése előtt. Az öröklétből jöttél, s oda is térsz vissza majd az Ő kegyelméből.

„Istenem, te tanítottál ifjúkorom óta, mindmáig hirdetem csodáidat. Istenem, ne hagyj el késő vénségemben sem, míg csak hirdethetem hatalmadat, nagy tetteidet a jövő nemzedéknek” (Zsolt 71,17-18).

A szeretetben és bizalomban megszegényedett időskor a legszomorúbb dolgok közé tartozik a világon, a szeretetben és hitben meggazdagodott és bővelkedő időskor az élet koronája, az ígéretek beteljesedése.

Ez az, ami átformálja családunkhoz, de a tágabb közösséghez fűződő kapcsolatainkat is. „Az öregek koronája az unokák és a fiak ékessége az atyák” (Pét 17, 6).

Általában elmondható, hogy az elmagányosodásból származó depresszió megszűnése vagy megelőzése az idős ember anyagi helyzetére és egészségi állapotára is jótékonyan hat.

Nemcsak fiatalok, de idősek nélkül sincs gyülekezeti élet

Másokkal együtt magam is öröndetesnek tartom a gyülekezetben a fiatalok (s ezek között is a fiatal felnőttkorban megkeresztelkedettek, konfirmáltak) arányának növekedését. A hitet nem lehet sem időzíteni, sem megparancsolni, sem kikényszeríteni, sem megvásárolni, sem örökíteni.

Egy vallástanár egyszer azt mondta, hogy a hit olyan, mint a szerelem. Megérinti az embert, s attól kezdve másképp látom a világot, s ezen belül saját magamat is. Isten ajándéka, de hogy kit, milyen élethelyzet, személyes élmény, vagy emberi kapcsolat vezet el a Jézus Krisztusba vetett hit elnyeréséhez, ez szinte kiszámíthatatlan. Aki alázattal keresi és kéri, s van benne elegendő türelem és bizalom, az biztosan elnyeri. Az is igaz, hogy nem azé lesz, aki birtokolni akarja, se nem azé, aki fut érte, hiszen ennek eldöntése a könyörülő Istené.

Mindig nagy hatással volt rám idős emberek sok-sok megpróbáltatás, küzdelem, sőt csalódás után is megmaradt, megőrzött, sőt megszilárdult hite. Ezek az emberek többnyire egyszerű szavakkal, röviden és hitelesen tesznek valómást a Megváltóról, aki hosszú évtizedeken keresztül vezette, megőrizte őket, akiben nem csalódtak, s akinek szeretete, kifogyhatatlan forrásként, képessé tette őket is a szeretetre.

Ezeknek az embereknek, férfiaknak és asszonyoknak az életében az a csodálatos, hogy inkább vállalják a próbatételt, az egyenlőtlen küzdelmet is, de hitüket nem adják fel. Bámulatos őszinteséggel szólnak hibáikról, botlásaikról, de arról a csodálatos kegyelemről és megbocsátó szeretetről is, mellyel ezeken Isten átsegítette őket. „Tudom, kinek hittem” mondja egy könyvnek a címe. Ők már valóban tudják, kinek hittek. Ehhez egy hosszú élet tanulságaira van szükség. Van egy megállapítás, miszerint különösen mai körülmények között nem is annyira a szülők, hanem a nagyszülők nevelik a gyermekeket. S a nagyszülői korosztályra, bizony, nemcsak a családban, hanem a gyülekezetben is nagy szükség van. Megfontoltságuk, bölcsességük, emlékeik nélkülözhetetlen kincsei a gyülekezeti közösségnek.

Egy gyülekezet, amely csupa fiatalokból áll, könnyen eltévedhet, kétségbeeshet a nehézségek láttán, így egymással versengő csoportokra szakadhat szét.

Ennek ellentmondani látszik az a pozitív tapasztalat, hogy a gyülekezeti munka megszervezését az utóbbi években túlnyomórészt fiatalokra bízák. A fiatalok hitének ereje, következetessége, lendülete és őszintesége hihetetlen erőforrás a gyülekezeti munkában.

Jézus, amikor környezete legbölcsebb, s hozzá képest idős főemberével, Nikodémussal találkozik, s meghallgatja felvetéseit, röviden a következőket tanácsolja neki: Szükséges nektek újonnan születetek! – Mi módon lehetséges ez? – Víz és lélek által.

S az Írás arról tudósít, hogy az újjászületés bekövetkezett (víz és lélek által). E két szélső korosztály ellentétpárja és összekapcsolódása a gyülekezeti élet megújulásának is kulcsmozzanata. A közép korosztály, melynek vállaira a legnagyobb terhet rakja a társadalom, szakmai tudásával segíti őket. Tehát mindenkinek van tennivalója.

A hindu bölcsesség a három nagy korcsoportnak a következőket ajánlja: a gyerekek játsszanak, a felnőttek dolgozzanak, az idősek imádkozzanak.

Egyházunk protestáns hagyományaiból kiindulva a következőképpen árnyalnám a munkamegosztást: a gyermeki bölcsesség már korán képessé tehet őszinte imádkozásra, engedjük időnként játszani a felnőtteket is, s végül az időseket is hagyjuk, legalább részmunkaidőben, dolgozni a gyülekezetben.

Megtárgyalható kérdések:

1. Generációk kapcsolata a gyülekezetben
2. Egészségmegőrzés, egészségfejlesztés gyülekezeti keretek között
3. Önkéntes szociális munka és szeretetszolgálat idősek bevonásával
4. Idősotthon, nyugdíjasklub vagy otthoni idősellátás

Ajánlott irodalom:

1. Hézszer Gábor: A pasztorálpszichológia gyakorlati kézikönyve (Kálvin Kiadó, Bp., 1994.)
2. Fábián Gergely-Imre Sándor: Őszülő társadalmak (Eü. Szoc. Munka Könyvtára, Nyíregyháza, 2006.)
3. Imre Sándor: A Klinikai Gerontológia Alapjai (Medicina Kiadó Bp. 2007.)

* * *

Tapasztalataim az öregek lelkipozásánál

✠ Derencsényi Zsuzsa

„A szeretetet szét kell osztani, mert természete szerint oszthatatlan, mikor már másnak nem jut, magadnak sem marad belőle (részlet Garay G.: Példázat a szeretetről)

Hosszú távon ott mérődik le egy társadalom, egy életforma, egy világnézet hogy hogyan bánik az öregjeivel. És az előttünk járt generáció, milyen életet, erkölcsöt, megbecsült munkát hagy maga után örökölni a következő nemzedéknek.

Ebben a világban e világ szerint is lehet értelmes gyümölcsöző életet élni, a különböző kutatások és a tudományágak sietnek segítségünkre, hogy „életet adjunk az éveknél”. Ha őszinték akarunk lenni, bűnbánattal kell megvallanunk, hogy ezen eredmények felhasználásával adósai vagyunk gyülekezeteinkben, családjainkban élő öreg atyánk fiai felé.

A keresztyén ember és a keresztyén gyülekezet azonban nem hallgathatja el, hogy olyan Istent ismerhetett meg a Jézus Krisztusban, aki úgy szabta meg az emberi élet dimenzióit, hogy az eleve elrendeléstől az örök életben elnyert örökségig terjed. Ez az örökség pedig már a mienk, mert az örökhagyó Jézus Krisztus meghalt értünk. Mire tanít Isten igéje öregedéssel és az öreg korral kapcsolatban?

5Móz 5,16: *„Tiszteld apádat és anyádat, ahogyan megparancsolta neked Istened, az Úr, hogy hosszú ideig élhess, és jó dolgod lehessen azon a földön, amelyet Istened az Úr ad neked!”*

Péld 20,29: *„Az ifjakkal díszes az erő, az öregek ékessége pedig az ősz haj.”*

Zsolt 71,7-9: *„Sokan csodálkoznak rajtam, mert te vagy erős oltalmam. Szám dicséretteddel van tele, dicsőítlek minden nap. Öregkoromban se vess el engem, ha elfogy az erőm ne hagyd el!”*

Zsolt 92,13-15: *„Az igaz virul, mint a pálmafa, magasra nő mint a libánóni cédrus. Öregkorban is sarjatos hajtának, dús lombúak, és zöldek maradnak.”*

Zsolt 37,25: *„Gyermek voltam meg is öregedtem, de nem láttam hogy elhagyatottá lett az igaz.”*

A számtalan igék közül az előbb kiragadottak is arra tanítanak, hogy Isten jutalomként adja a hosszú életet. Ennek szinte természetes következménye, hogy ékes koronaként említődik az ősz fej, amely előtt fel kell kelni és így adni meg a tiszteletet. Miért? Mert ők azok, akik idős korban is zöldellők és gyümölcsözők. Életünk ideje az Isten kezében van (Zsolt 31) tehát ezen a földön, amíg élünk Istennek terve van velünk. Küldetésünk a hazahívással ér véget.

Isten nevünkön szólítva hívott el, és személyre szabottan kell az előre elkészített „jó cselekedetekben” járnunk. Igenis van pótolhatatlan ember ilyen értelemben. Életbevágóan szükséges a fiatal Józsuék számára az öreg Mózesek imádságos felemelt keze, és jó lenne, ha nem felejténék el, hogy a harc győzelmes volta az imádságosan kiterjesztett kezeken dől el. Luther Márton így összegez: „A keresztyének imádságai a világ tartóoszlopai”.

Minden keresztyén ember tapasztalja, hogy nem könnyű a hit szép harcát napról napra megharcolni, méghozzá szabályszerűen. Kitartással futni meg az előttünk lévő küzdőteret, mennyivel inkább igaz ez idős testvéreinkre, amikor a romló test erőteljesebb harcot indít a lélek ellen, és sokasodó terhek roszakasztják a megfáradt idegrendszert, a teljes emberi mivoltot.

De öreg korban sem oldhatjuk fel magunkat a keresztnaponkénti felvétele, a szeretet nagy parancsa alól hivatkozva állapotunkra.

Az öregkor folyamat, melyet a jellegzetes lélektani problémákat, szükségleteket illetően három szakaszra szokták felosztani:

- Az elsőt jellemzi a szeretet igénye. Az öregkorra ráébredt személy érzi, tapasztalja, hogy társadalmi köre beszűkül, régi barátai, ismerősei elhalnak, egyre kevesebben vannak, akik emlékeznek múltjára. Arra, ami volt, és amit jelentett. Az idősödő úgy érzi, hogy egyre kevesebben vannak azok, akik őt szeretik. Ezért a szeretet igénye fokozott erővel jelentkezik.
- Az öregkor második szakaszát jellemzi a hasznosság felfokozott igénye. Az idősödő úgy érzi, hogy terhére van másoknak. A kiszolgáltatottság érzését azáltal próbálja ellensúlyozni, hogy igyekszik mások hasznára lenni, helyesebben: minden áron bizonyítani azt, hogy még hasznos mások számára és képes még gondoskodni önmagáról.

Ha meg akarjuk könnyíteni az öregség elviselését, akkor olyan környezetet kell teremtenünk az idős testvérek számára, amelyben még hasznosnak érzik magukat.

- A harmadik szakaszt jellemzi a biztonságot szavatoló környezet utáni vágy és igény. Mikor már nemcsak a fizikai, testi, hanem a szellemi képességek

is beszűkülnek. Az idős ember biztos támpontokat keres, amelyek valamilyen módon egységbe fogják az egyre inkább szétfolyó élményeket. Fontos a hozzátartozó (közeli rokon, unoka, lelki testvér) jelenléte. Az Isten nagy ajándéka, ha van olyan személy, aki embere tud lenni ezen az úton az idős embernek. Ebben a viszonyban nem az a leglényegesebb, hogy ez a valaki szeresse őt, hanem megfordítva: neki van szüksége arra, hogy valakit még szerethessen, valakire még gondolhasson, ezáltal legyen biztos támpontja az egyre érthetlenebbé váló élmények között.

Az idős embereknek nyújtott tanácsadás első feladata: rásegíteni a korosodót arra, hogy az öregséget tudatosan is elfogadja és ne a múltba meneküljön a közelgő végtől rettegve. Rá kell mutatni az öregkor pozitív lehetőségeire, arra hogy az nem a passzív várakozás ideje, nem tétlen halálvárás. Az idős embernek is van feladata és korából adódó pótolhatatlan küldetése. (Anna és Simeon példája az imádkozás)

Hiábavaló azon tépelődni, hogy másképp is alakulhatott volna az élet. Sokan szenvednek elmúlt életük hiányosságai miatt. Ez nem jelenti azt, hogy a megbánás, a múlt kritikus értékelése nem fontos. De ezt a megbánást azzal az új irányvétellel kell egybe kapcsolni, amely azt mondja nincs minden végérvényesen elveszve. Minden attól függ, hogy értelmet tudunk-e adni a végnek.

Az idős ember ne a múlthoz tartozónak érezze magát, hanem itt és most éljen, mint a világalkotó alanya. Nem az a fontos hogy mit tud nyújtani az alkotás kategóriájában, hanem az, hogy mit jelent a világnak, közvetlen környezetének személyisége révén! Mindenki hozzá ad valamit – színt, gazdagságot az emberi történelemhez.

Végül az öregkor egyik lényeges velejárója a függőség. Ez figyelmezteti az embert az Istentől való alapvető függésre, amit könnyen szem elől téveszt az ember az alkotó életének a csúcspontján. Az idős ember befogadóbbá válik az örök valóságok felé (Ravasz püspök úr élete alkonyán ezt szépen összegezte).

Nekünk nem lehet mindegy hogy milyen az idősek közérzete környezetünkben. Az előttünk járó nemzedéknek köszönettel, tisztelettel és megbecsüléssel tartozunk. Tartozunk még akkor is ha nem mindent látunk úgy ahogyan ők látják. E tartozásunkat úgy róhatjuk le emberhez méltóan, ha félre tesszük a szeretetlen kritikát és a mai idősekben azokat látjuk, becsüljük, akiknek volt isteni küldetése ezen a földön, de ez a küldetés már befejezéséhez közeledik.

Az idősek megbecsüléséről nyíltan mondjunk ki néhány igazságot: a XXI. század nem kedvez a gyengéknek: gyerekek, öregek (a tempó, a siker, a pénz-hajsza már nem az ő terepük).

Azonban gondolom, akik az idősek mellé akarnak állni, felteszik a kérdést magukban hogy mivel becsüljük őket? Az ilyen kérdésekre a következőket válaszolhatjuk: hogy mindannyian gondoljunk önmagunkra, hiszen a megbecsülésnél nem szabad másokból kiindulnunk.

I. Becsüljük az időseket: azzal, hogy türelmesek vagyunk irántuk!

Türelem – ez a szó nem látszik valami nagy megbecsülésnek, pedig az. A legtöbb időst meglepte az idő gyors múlása. Meglepte, mert sok volt a munka, a feladat és nem tudtak felkészülni a nem szeretem napokra. Ehhez jött a felhalmozódott életprobléma az elveszett fizikai erő, szellemi frissesség, az elmúló egészség. Mindez türelmetlenné teszi az időt embert, semmivel sincs megelégedve, mindenért nyugós. A hozzátartozó pedig hajtogatja: nem ilyen volt az édesanyám, a nagymamám stb. Mi történt velük? Szeretettel kell őket figyelmeztetni, minden idős ember megváltozik. Némelyek csendesek, hallgatagok lesznek, míg mások nehezen elviselhetőek.

Az ilyen esetben nem a türelmetlenségért jár a megbecsülés, hanem azért a szép múltért, amikor minden jó és szép volt náluk.

II. Becsüljük az időseket: megértéssel!

Sok mindenről el szoktuk mondani, hogy eljárt felette az idő (technikáról, orvosi medicináról stb.), de ez az emberi életre is vonatkozik, és azokra a szellemi javakra, amiket feltártunk. Mindezt nem könnyű tudomásul venni. Az idős nemzedék sok mindent másként lát mint a fiatalok. Ebből sok baj lehet, hiszen az idősek nem akarják feladni azt, amire az élet őket megtanította, amit ők tapasztalatból jónak látnak. A fiatalok pedig ragaszkodnak az általuk jónak látott dolgokhoz. Természetesen az élet nem áll meg senkiért, az akkor is tovább megy, ha egyetértünk a változó eseményekkel, hanem, ezért tanácsos úgy becsülni az időseket, hogy igyekezzünk megérteni őket, a maguk korának a szemléletét, mert ezzel lehetővé tudjuk tenni a békességes együttlakozást.

III. Becsüljük az időseket: áldozattal!

Egyházi gondolkodásunkban nagyon gazdag tartalma van ennek a fogalomnak. Ezen értjük azt az áldozatot, amit Istenért teszünk, de értjük azt az áldozatot, amit egymásért egymás javára teszünk. Az áldozat fogalmát napjainkban az idővel kellene kiegészíteni. A felgyorsult és gyorsan múló időben nagy dolog, ha valakiért „időt” tudunk áldozni: a beszélgetésre, a meghallgatásra. A legtöbb idős időbeli áldozatot vár tőlünk. Ezt az időt még akkor is adni kellene, ha a hallottakat már sokadszor hallottuk, mert aki elmondja az annak sokadszor is öröme, vagy éppen a problémája.

IV. Becsüljük az időseket: *szeretettel!*

Az emberi élet szépsége nem az évek számában van. Minden élet annyira értelmes és értékes, amennyi szeretet van benne. Sok idős feleslegesnek érzi magát. Ez ellen mi azzal küzdhetünk, hogy még több szeretetet nyújtunk számukra. A szeretetben gyógyul az ember teste-lelke.

„Szeresd felebarátodat, mint önmagadat.” A „Jó” olyan, mint a visszaható ige. Ami másnak jó, az nekünk is jó. Amennyiben sikerül környezetünk életét boldogítani, annyival sikerül személyes boldogságunkhoz, vagy éppen nyugalomunkhoz hozzájárulni.

A gondozásra, gondviselésre vállalkozó presbiter személyével is foglalkozni kell. Ilyen feladatra vállalkozó, vagy elküldött presbiternek nem mindegy milyen a személyisége, mit mond, mit tud, mit cselekszik.

Keresztyén személyiség kell legyen, aki hisz és hite mellett a feladathoz tudást is szerez. Bizonyos vonások, ki kell hogy alakuljanak benne, ennek érdekében beszélünk most:

1. a tudatosságról,
2. a megfigyelőképességről (érdeklődés, nyitottság),
3. tapintatról,
4. igényességről,
5. képzeletről (fantázia, leleményesség),
6. megosztott figyelemről,
7. szervezőkészségről.

1. Tudatosság: mikor ezt mondjuk, nem valami olcsó „hánya-veti” öntudatra gondoljunk, hanem keresztyén öntudatra. Ki vagyok én, ki a másik, és mit jelent a kettőnk közti kapcsolat? Ha a másiktól kezdek gondoskodni, akkor fontos az az alaptétel, hogy a másiktól gondoskodó személy, presbiter a gondjainba vett személy gondját gondosan átgondolja. A gondozó, a segítő az a másik „ember gond hordozója.” (Galata 6,2.)

Az ember alapjában véve önző, elég a maga gondja-baja, emellett nem tud vállalkozni mások hordozására, hogy valaki erre vállalkozik, ez csoda, Isten munkája. Ha valaki elhiszi, felfogja, hogy ő úgy ahogy van Isten megváltottja, Isten küldötte ezen a világon, akkor tud a másik gond hordozója lenni.

A tudatosság tehát azt jelenti, tudom ki vagyok, miért vagyok a világon. E nélkül a bizonyosság nélkül nem tudok segítségére lenni a másiknak. De nem csak az tudja ő kicsoda, hanem azt is, kicsoda a gondjaira bízott. Nem tévedés, nem tehetetlenség, nem felesleges ember, hanem gyülekezeti testvér, Isten ajándéka, Isten teremtménye. Amikor tudatosságról beszélünk, akkor feltételezzük, hogy a presbiter amikor igent mondott ilyen szolgálatra, döntött és vá-

lasztott az ilyen területen való szolgálata. Nem „véletlen” nem csak „sodortatás”, hanem boldog felismerés, amit küldetesként jó szívvel gyakorol.

2. Megfigyelőképesség: a másik ember meglátása, észrevése nem jellemzője életünknek. Elég mindenkinek a maga baja, hogyan jutna idő az időnkből arra, hogy másokat meglássunk. Gondoljunk csak az irgalmas samaritánus példázatára (Luk 10,29-37). Jellemzőnk elmenni a másik mellett. Itt is láthatjuk, mennyire döntő a belső elhívás. Aki a másik gondját feltudja venni, az nem csak néz, de lát is. Észreveszi a másikat. Ehhez azonban emberközelen kell lenni, érdeklődni kell, nyitottnak kell lenni előtte. Testestől-lelkestől, kell hogy érdekeljen a másik ember.

3. Tapintat: a megfigyelő képességből az érdeklődésből a nyitottságból következik, hogy a presbiter testvér vele érez a beteggel, és bele érez a terhet hordozó felebarát állapotába. *„Amint akarjátok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is akképpen cselekedjétek”* Mt 7,12

A tapintat, a tapintatosság vonatkozik az ember testére-lelkére. Ahogy megszólítom, ahogy vele beszélek, ahogy vele vagyok, mind-mind a tapintatosságról kell, hogy bizonyoságot tegyen és ezt a körültekintést még a környezetre is ki kell terjeszteni.

4. Igényesség: ennél az ismérvnél nem valami olcsó finnyásságra gondolunk. Az igényesség, az igénytámasztás elsősorban magára a presbiterre vonatkozik. Külső-belső életére, megjelenésére, környezetére, mit alakít ki, mit visel el, vagy mit tűr meg maga körül. Ahogyan beszél, milyen a szellemi-lelki élete, igénye, kapcsolataiban, munkájában, módszereiben mind-mind a presbiter igényességét jelenti.

A presbiter a gondjaira bízott gyülekezeti tag számára a látogatás alkalmával lehet a felüdítés eszköze, a jó közérzet biztosítója.

5. A képzelet: is hozzá kell tartozzék a presbiter életéhez. Kell, hogy a fantáziája működjék, lásson, tervezzen reménye, kedve, optimizmusa legyen. Ez emeli a munkája színvonalát, távlatot kap a végzett munka. *„Nem hiábavaló a ti munkátok az Úrban”* Ez őrzi meg a munkáját a kiégéstől, magát a megfáradástól. Különösen, ha beteg gyülekezeti testvért kísérünk hosszú ideje, hajlamosak vagyunk a munka vegetatív részét látni: takarítás, mosás, gondozás pedig ez igen megszegényíti azt a távlatot, azt az összetettséget amit a Biblia a kicsinyek körüli szolgálatról mond!

Mert valóban egy pohár víz, mezítelen test jön szóba a Mt 25,31, következő verseiben, de ennek óriási dimenziója van. Magával a Krisztussal cselekszük ezt. Kétségkívül a segítői munka vegetatív tevékenység is, de nem csak az! És erről beszélni kell és ezt láttatni is kell.

És itt van a feladata a reménynek, a képzeletnek! Nagyon sokan nehezen tudják elfogadni az egyháznak ezt a szolgálatát. Lealacsonyítónak, kevésnek találják, pedig benne a legtöbbet lehet tenni: Krisztusnak szolgálni! És Ő akarja ezt és Ő megáldja ezt a munkát.

De azt is megállapíthatjuk, hogy itt van a presbiteri szolgálatnak a fejlődésre a legnagyobb lehetősége, szinte művésze lehet a családokhoz való eljutásnak, a kapcsolat teremtésnek és a szeretetben való növekedésnek. Nem csak személyeket, de gyülekezetet is gazdagító folyamat indulhat el.

6. Megosztott figyelem: Ez az igény nem csak azt jelenti, hogy a presbiter munkájában koncentráltan van jelen, hanem azt is hogy figyelmében tevékenységében rangsorolni, válogatni, dönteni tud.

Van fontos, még fontosabb, és legfontosabb a feladatok között. Felelősséget kell tudni érezni egyszerre kis és nagy feladatokban több területen is. Megosztott figyelem nem könnyű. Valóban erős idegzet fejlődőképesség, növekedni tudás kell hozzá, de feltétlenül a keresztyén személyiség kialakulását jelenti. Nem kell félni a felelősségtől, a döntésektől, mert szívből mondhatjuk: „teher alatt nő a pálma”! Ez az a pont ahol igen sokat tanulhatnak a fiatal testvérek az idősebbektől, ahol az „éles szemű”, mindent látó idősebbek már akkor is látnak ha nem is néznek.

7. Szervezőképesség: minden gyülekezet rendjét a presbitérium felelőssége megszervezni, ennek megfelelően kell kialakítani a szolgálattévő csoportokat, és alakítani a feladatokat és a feladatok munkaidejét, munkarendjét.

Látogatások

A családlátogatás főbb szempontjai

(részletek)

✍ *Sebestyén Andor*

Elindulás előtt áhítatot tartunk, elolvasandó és irányadó a Máté ev. 10. része.

- A látogató nem magától megy, Jézus küldi (1.v.)
- Hatalmat kap Jézustól (1.v.)
- Saját híveinket bízza ránk elsősorban. Másokat nem szidunk (5.v.)
- A mennyek országa közelít el bennünk. Érezzék meg rajtunk. (7.v.)
- Betegek gyógyításra várnak (vigasztalás, bátorítás)
- Poklosok tisztításra várnak (helytelen felfogásoktól megtisztítani).
- Halottakat támasztani (feltámasztani a ref. érzületet).
- Köszöntsétek a háznépet szeretettel. Ingyen vettétek, ingyen adjátok (12.v.)
- Ha nem fogadnak is nagyon szívesen, az ítélet nem a miénk, Istené. (15.v.)
- Legyetek okosak és szelídek. A ti Atyátok Lelke szóljon belőletek (20.v.)
- Testvérhez megyünk, tehát nem „leereszkedünk”.

A társalgást azzal kezdjük, hogy az egyház Urának Jézusnak megbízásából járunk. Megkérdezzük, kiből áll a háznép? Hogy vannak? Mit csinálnak? Honnan származnak?

Hivatkozunk arra, hogy népünk sorsdöntő idejét éli. Rámutatunk az erő egyetlen forrására: az Igére. Ez tartotta meg atyáinkat, ez tart meg minket is.

Gyermekeinknek nagyobb örökséget nem adhatunk, mint a belső erőket: hitet, tisztaságot, hűséget, a szolgálat lelkét. Minden más örökség elveszhet, ezt a szívében hordja gyermekünk (1 Mózes 28:11–13).

Ne legyünk leereszkedők, ne legyünk „hivatalból” látogatók, ne legyünk oktatók, vitatkozók, hanem testvérek. Beszélgetésünkben az 1Kor 13. vezessen.

FELOLVASÁSRA ALKALMAS IGÉK:

- **Betegek:** 2 Kor 4,16-18., Préd 7,8., 10., 13., és 14. versek
- **Csüggedők:** 73. zsoltár 2-5., 12-15., 21-28. versei
- **Aggódók:** Mt 6,25-34.
- **Kétkedők:** Zsid 11,1-2. és 32-40. versei
- **Szenvedők:** Zsid 12,5-7., Ézs 54,7-8 és 10., 2Kor 1,8. és 10.
- **Hála:** 103. zsoltár
- **Megbocsátás:** Mt 18.
- **Megtérés:** János 3,1-3; 5-8., Luk 15.
- **Önzés:** 2Tim 3,1-5., Mt 25,41-46.
- **Hálátlanság:** Luk 15,31-32.
- **Önteltség:** Luk 18,9-14., Jak 4,6-10. Jel 3,14., 17., és 18. versei
- **Közöny:** Mt 11,20-24.
- **Hitetlenség:** Róm 1,21-23.

Corrie ten Boom tanácsai azoknak, akik lelkeket akarnak megnyerni Jézusnak (Hallo Freunde, 1967. július)

1. Kérd az Urat, helyezzen egy lelket a szívedre! Ez a kívánság nem természetes, hanem a Szentlélek ajándéka.
2. Figyelj, nyisd fel szemedet! Kérd a vezetést: kihez menjél és mit mondjal neki! Kezdetben mindegyik szolgál olyan tapasztalatlan volt, mint te.
3. Imádkozzál azért, hogy az Úr szabadítson meg téged az emberfélelemtől! Ebben a világban, amelyik megfeszítette Krisztust, nem könnyű Óróra beszélni (1Kor 1,18).
4. Annak, aki lelkeket akar megnyerni, erős és megingathatatlan bizonyossága legyen tulajdon üdvössége felől (1Ján 5,11-13).
5. Szükséges a biblia ismerete, különösen a megváltásra nézve.
 - a) A megváltás szükségessége. Jézus jól tudta, hogy van örökre szóló ítélet. Ezért adta oda az életét. Ennyire drága neki az ember lelke (2Pét 3,9).
 - b) Jézus a Megváltó (Csel 4,12).
 - c) Hogyan lehet Őt, mint Megváltót befogadni.
6. Annak, aki lelkeket akar megnyerni, élő és aktív hite legyen Isten szavának hatalmában, amely a legerősebb ellenállást is elhárítja.
7. Minden beszélgetés előtt újra és egészen adjuk át magunkat az Úrnak, és kérjük a Szentlélek teljességét!

8. Egyszerre csak egy személlyel beszélj és legjobb, ha négyszemközt szólsz neki!
9. Tapintatos érintkezési mód szükséges. Gondold bele magadat a másik érzelmeibe.
10. Kezdetben hosszasan hallgasd meg őt! Engedd kibeszélni, akkor jobban megérted!
11. Sohase bizonygassál! Beszélj az ő személyes felelősségéről Jézussal szemben!
12. Ne próbálj önmagadra fényt vetni!
13. Higgyél Isten ígéréteiben! Ő akar neked bölcsességet adni. Kérd Őt erre (Jak 1,15)!
14. Imádkozz a beszélgetés előtt, alatta és utána! Ne bízzál a képességeidben és a saját bibliaismeretedben! Egyedül az Úr vezetésétől függjél!
15. A lelkek megmentése nem ember, hanem Isten munkája.
16. A lelkekért imádkozni kell, de mielőtt könyörögnénk, meg kell önmagunktól kérdezni, vajon nincs-e bennünk valamilyen bűn és azt meg is kell vállalni. Az Úr megbocsát és megtisztít, erőt ad.
17. Imádkozzál, hogy törjön meg benned minden közömbösség! Imádkozzál, hogy az Úr készítse el a szívek talaját (Ján 16,8-9)!

* * *

Látogatási tapasztalataim a fiatalok között

✍ *Szente Péter*

Kiket látogassunk?

Elsősorban azokat, akik a confirmációi anyakönyvben találhatóak, vagy pedig az ifjúsági jelenléti naplóban és már egy idő óta távollétükkel tüntetnek.

Ki látogasson?

Elsősorban a lelkipásztor. Az ő dolga, ezért kapja a fizetését, ha nem teszi, kötelességmulasztást követ el.

A presbiter

Presbiter (vagy nem presbiter) csak azokat látogassa, akiket a lelkipásztor számára kijelöl. Kivételes esetben azokat is, akik a gyülekezet belső körében valamilyen okból még ismeretlenek, de az illető presbiternek személyes ismerősei. Jó, ha megszervezik, hogy minden hónapban legalább egyszer a látogatást végzők összegyűlnek és a lelkipástorral együtt megbeszélik tapasztalataikat, esetleg a lelkészt további látogatásra kérik. Ilyenkor imaközösség szükséges a meglátogatott fiatalokért.

Látogatást csak az vállaljon, aki:

- szereti a fiatalokat, és megérti őket minden sutaságukkal, esetleg otromba viselkedésükkel együtt
- aki ismerős a modern fiatalok vágyaival, zenéjével, szórakozásaival, s főként a hittel kapcsolatos olykor rettenetesen téves eszméivel.
- aki tudomásul veszi, hogy a mai fiatalok későbbi boldogulásuk érdekében sokkal jobban meg vannak terhelve, mint a hajdankoriak
- aki komolyan veszi őket, elgondolkozik véleményükön, ambícióikon.

A látogatás témája

Elsősorban mindig a fiatal körül forog. A semminél is kevesebb az, hogy ha a látogató beéri a hívogatással, még akkor is, ha a hívogatás szemrehányással párosul, vagy a hívó keresztyén élet gyönyörűségeit festi le előtte.

Ezért:

Főként ne a látogató beszéljen, hanem a fiú vagy leány, esetleg olykor-olykor a szülei. A látogató készüljön fel olyan kérdésekkel, amelyekre a fiatal készséggel reagál. S ha a tinédzsernek vallásellenes vagy tiszteletlen, vagy tanulásellenes, vagy a felnőtteket erőteljesen kritizáló nézetei vannak, legyen megértő, persze semmiképpen nem egyetértő.

Amennyiben a látogatás eredménytelennek látszik, soha nem menjen el a látogató haraggal, nehezteléssel, hanem mindig úgy, hogy hagyja maga mögött nyitva az ajtót, és ne csapja be azzal, hogy megállapítja: ide se jövök többet.

Legyen tőle telhetően olyan kedves, hogy máskor is szívesen lássák, s ne azzal a gondolattal fogadják: jaj már megint itt van. Ehhez szükséges, hogy legyen megértő a család, s főként a tinédzser gondjaival szemben, esetleg próbáljon meg tanáccsal segíteni.

A bibliaolvasás nem kötelező. A legtöbb helyen kényszeredetten beleegyeznek, de alig várják, hogy túl legyenek rajta. Lehet, hogy a harmadik látogatásnál már ők kérik.

A látogató tekintse a látogatást örömteli lehetőségnek, ne pedig áldozatnak és kényszernek. Akinek ez kényszer, azonnal hagyja abba, mert kényszere-dettség meglátszik a modorán. Viszont megértő szeretettel végzett látogatás akkor is hasznos ha nincs benne a kötelező bibliaolvasás. Kapcsolat teremtődik, és előbb-utóbb meghallja, vagy visszahallja másoktól a véleményt: „jaj de régen volt már nálunk”.

A felsorolt kívánalmakra képes a presbíter, ha fiatal, ha öreg, csak legyen kitartó a szolgálatban és sok öröme lesz benne.

* * *

Lelkigondozás súlyos beteg ágya mellett; idős emberek látogatása

✍ *Hegy Füstös István* †

Isten népe nem „közönség”, hanem „közösség”. Ez azt jelenti, hogy az eklézsia tagjai – az élő szervezet módjára – szervesen és egymásra utaltan: összetartoznak. Krisztus Urunk ezt olyan fontosnak tartotta, hogy – amint Máté 25,31-46-ban olvashatjuk – mindenben és mindenkor sorsközösséget (szolidaritást) vállal: azonosul övével.

„Bizony mondom néktek, amennyiben megcselekedtétek egygel emez én legkisebb atyámfiai közül, énvelem cselekedtétek meg.” A mulasztást hasonlóképpen tekinti az „utolsó ítélet” nagy vizsgálója alkalmával!

Az emberséges tennivalók részletes felsorolásának egyik fontos tétele: *„...beteg voltam és meglátogattatok...”* Több tehát a beteglátogatás, mint egyszerű udvariassági tisztességtétel: igen bizony: istentisztelet! Ezt megszívlevé kell tehát gyakorolnunk.

Jól szervezett gyülekezetben elevenen működik a „híradó szolgálat”. A körzetlátogatók, iratterjesztők, presbíterek, de általában az egyháztagok figyelemmel kísérik: ki miért nem látogatja a gyülekezeti alkalmakat, – megsértődött valamiért? – Újjonnan költözött a területünkre és még nem tájékoztatta őt senki a közösségbe kapcsolódás lehetőségeiről? – Vagy talán éppen beteg?

Elsőrenden, természetesen, a lelkipásztor tiszte és feladata a beteglátogatás: kórházban éppúgy, mint kinek-kinek az otthonában. Ő segítik – olykor he-

lyettesítik – a gyülekezeti munkások, jószerivel a presbiterek. Nem nagy csapatban, hanem inkább párosával.

Tájékozódni kell: vajon a beteg kéri, igényli-e a látogatást, vagy elzárkózik előle. Erőltetni semmiképpen sem szabad. Ha netán mégis (meggondolván magát) az utolsó pillanatban „visszamondja” a beszélgetést (pedig előzőleg még ő kérte), vagy álomba merült (ami nagyon fontos az egészsége szempontjából), a világeért se szabad „szorgalmazni” a „lelkiponozást”. Ilyenkor a hozzátartozókkal, családtagokkal – esetleg a másik szobában – váltsunk néhány szót és imádkozzunk. Hosszas bibliamagyarázat helyett egy-egy jól kiválasztott „helyén mondott” Ige beszédesebb és hatékonyabb, mint a bőbeszédű kegyeskedés. Jó szolgálatot tesz egy-egy magunkkal hozott és emlékeztetőül adott igevers, amelyet bibliajelzón, képeslapon, a gyülekezet templomának fényképén olvas(gat)hatnak majd a házbeliek együtt a beteggel. A látogatás kitűnő alkalom lehet az iratterjesztésre, vallásos traktátusaink, sajtótermékeink odaajándékozására. Ilyenkor nincs helyén az adománygyűjtés, az üzletelés, a kiadványok árusítása.

Ne feledjük, a betegnek fő gondja, legégetőbb problémája: egészségi állapota. Türelmesen meg kell hallgatni a sokszor nem is olyan „szórakoztató”, aprólékos elbeszéléseket, panaszokat. A megértő, együttérző hallgatás rokonszenvet ébreszt; többet mond, mintha kioktató, kenetes szólamokkal leckéztetné a lelkiponozó az illetőt. Gondoljunk csak Jób barátainak elrettentő példájára, akikre azt mondta nagy keservében a kínlódva szenvedő: „Nyomorult vigasztalók vagytok ti mindnyájan!” (Jób 16,2)

Mielőtt beteglátogatásra indulnánk: imádkozzunk, kérjük Urunk segítő kegyelmét! Olyan fontos ez, mint az orvos „bemosakodása” a műtét előtt. És tájékozódjunk a betegség, a családi körülmények és egyéb fontos dolgok felől. Legelemibb követelmény, hogy tudjuk a beteg nevét. (Szerfölött visszás volt egy alkalommal, amikor a lelkiponozó buzgón imádkozott Lajos bácsiért, közben a beteget Károlynak hívták).

Évezredes bölcsesség, megfigyelés eredménye kristályosult Igévé a Példabeszédek 17,22-ben: „A vidám elme jó orvosságul szolgál, a szomorú lélek pedig megszáraztja a csontokat.” A Krisztus követségében járó beteglátogató: jó hírvívó, tehát derűs bizakodó lélek, akitől nem idegen a vidámság sem. De a betegség, a szenvedés, kivált a halál küszöbén – nem tréfadolog. Erre gondoltam, amikor lelkipásztori naplómban lapozgatva felidéződött egy régi emlékem.

... Mintha csak tegnap történt volna. – Meglátogattam a kórházban azt a főorvos asszonyt, aki annak idején a szanatóriumban gyógykezelésemet irányította. – Négyszemközt akar veled beszélni – szólt a férje a folyosón. – Ő nem tudja, milyen súlyos az állapota, vigyázz, kérlek, ne légy „halálmadár”, mond-

jál neki inkább vicceket, vidítsd fel szegényt. A nagybeteg fölcskillanó szemmel üdvözölt, aztán egykettőre „rátért a tárgyra”. – István – mondta –, nekem áldiagnóvizist mutatnak, megpróbálnak azzal hitegetni, hogy nemsokára felépülök. De én tudom, hogy nem sokára meghalok. Mondja, mi vár rám? Megsemmisülök? ... Akkor mi értelme volt ennek az egész életnek? Maga hiszi a feltámadást? Mi lesz majd velem?

És én akkor elmondtam neki egy gyermekkori élményemet. – Először utaztam Pestre. Álltunk édesanyámmal a gyömrői állomáson. Ahogy Maglód felé néztem, riadtan láttam, hogy a sínek a látóhatárnál összeérnek. Hát akkor ott megáll a vonat? Hogyan jutunk be Pestre? Édesanyám megbiztatott: – Ne félj, van tovább! Menetközben meggyőződhetsz róla, hogy ami téged aggaszt, az csak látszat „vég”. És én hittem édesanyám szavának és végül is meggyőződhettem róla, hogy túl a szemhatáron célba lehet érni... Akkor, ott a kórházi ágy mellett (e modell alapján) szóltam arról, hogy mi, hívő emberek „hitben járunk, nem látásban” (2Korinthus 5,7). És hogy „mi” lesz velünk a halál után, nem tudom, de azt igen, hogy „KI” lesz velünk: Jézus Krisztus, a szeretet és a feltámadás Ura, aki helyet készített nekünk „ama mennyei hajlékokban”. A nagybeteggel együtt imádkoztunk hozzá: kértük irgalmát, kegyelmét, segítségét. És a „halál jegyese” megnyugodott, megbékélt szívvel, mosolyogva intett búcsút, a viszontlátás reményében.

A férje később természetesen megtudta, mi szerzett olyan derűs békességet a hitvesnek. És ő is Jézusra nézett, amikor a koporsót a sírba eresztették.

Kérdések:

1. Van-e haragosod a gyülekezetben, a szomszédok között, családban, testvéreid között ?
2. Rendezd a sorokat, legalábbis ami rajtad múlik. Kérj először te bocsánatot, ha ez az ára a békességnek! Ha nem keresd az utat a békességhez, ha egyedül nem megy hívj lelkigondozót segítségül!
3. Vedd sorba a szomszédaidat, vér szerinti testvéreidet és mond el milyen viszonyba vagy velük? Látogatod-e őket?
4. Nyitott-e az ajtód, vendégszerető vagy-e? Beszéltél-e nekik, hogy mit jelent számodra a keresztyén hit? Van-e lelkiismeret furdalásod amiatt, hogy a rokonságod, szomszédjaid közül nem ismerik az Úr Jézust?
5. Van-e egy olyan testvéred, akivel testvéri barátságban, imaközösségben vagy, akivel meg tudod beszélni ezeket a kérdéseket?
6. Van-e időd meghallgatni mások baját, jársz-e látogatni a gyülekezetekben? Látogatásokra viszed-e a Bibliád, ismersz-e, készülsz-e az alkalomhoz illő igével és imádkozol-e a meglátogatottak házában?

Párválasztás, házasság

Férfiúvá és nővé nevelés az egyházi iskoláinkban

✍ Fodorné Ablonczy Margit

Biztosan nem véletlen, hogy ez a kérdés előjött, mert egyre több gond van a fiatalok önazonosságával. Fiúk hosszú hajjal, lányok majdnem kopaszra nyírva sokszor hátulról nem is lehet tudni róluk, vajon melyikük lány, és melyikük fiú. Az összemosásnak azonban sok veszélyes következménye lehet, s a hazai viszonyok között alig vannak családok, ahol biblikus elven működik a család, s egészségesen élük meg szerepüket a férfiak és nők. A két világháború utáni helyzetben sok nőnek kellett férfias feladatokat felvállalni, s ezek a példák csak megerősödtek a szocialista nőideál által, ahol ugyanúgy lehetett traktoros egy lány, mint egy fiatalember. Igen súlyos következmények jöttek ebből a felkavart állapotból, például hogy ma a nők emancipációja, hivatástudata, törekvései sok esetben a család felbomlásához vezetnek. Gondoljunk csak bele, hogy a házasságok fele tönkremegy! Mert nem tanultak meg alkalmazkodni, nincsenek világos férfi és női szerepek, így mindenben csak vita van, s a feszültségeket nem tudják megoldani. Az együttélés gyakorisága, a váltogatott partnerek, az „addig vagyunk együtt, míg jólesik” életelv igen káros lelki hatásokkal járnak. Ez persze megint csak a következő nemzedéket teszi tönkre, ahol a fiúk nem kapnak rendes apaképet, nem tanulnak meg dolgozni, sőt nagyon sokan elkallódnak, mert senkinek sincs ideje rájuk figyelni. A magatartászavarral küszködők legalább 80-90 százaléka fiú! Milyen társadalmi vezető réteg lesz belőlük?

Máig emlékszem, hogy amikor 1990-ben elindítottuk a Kecskeméti Református Kollégium Gimnáziumában a hatosztályos képzést, az akkori államtit-

kár azzal bízott minket, hogy ezzel megmentjük a fiúkat. Akkor még nem érttem, amit mondott, ma már igen világos a helyzet: a hatosztályos képzésben résztvevők körülbelül fele lány és fele fiú, míg a négyosztályos képzésben a lányok kétharmados többségben vannak! Gondoljunk bele, hogy ez folytatódik az egyetemeken, s a munkahelyeken! Valami nem jól történik! S eközben a 7-8 osztályban kínlódnak a pedagógusok, hiszen az általános iskolákban alig van férfi tanár, aki ezeket a tizenéves kamaszokat el tudná igazítani. De egyáltalán a bölcsődétől az egyetemekig alig vannak férfi pedagógusok! A szakmunkásképzők pedig tele vannak fiúkkal, s félelmetesre nő bennük a magatartászavar, s lesz közöttük a helyüket nem találó, az agresszivitással érvényesülő fiatalember. A kettő tehát a válások magas aránya, s a női nevelők hatalmas százaléka – együtt már egészen megdöbbentő következményekkel járhat. Így értendő, hogy a hatosztályos gimnáziumba beiratkozó fiúk nagyobb eséllyel indulnak a felelős társadalmi szerepekre, hiszen nálunk még vannak férfi tanárok is.

A másik fontos szempont, aminek alapján a téma igen aktuális, a homoszexualitás növekedése a fiatal nemzedékekben. Ennek súlyosságát én, mint ösztöndíjas diák éltem át még a 80-as években, Hollandiában. Ott a Teológián is voltak ilyen diákok, s legnagyobb meglepetésemre közölték velem, hogy a Biblia túlhaladott már, s igazolta a tudomány, hogy lehet ilyennek születni, tehát ez nem bűn, csak másság, amit el kell fogadni. Ekkor kezdtem utánanézni a kérdésnek, hogy valóban igaz-e ez az állítás, bár az ige ebben is határozott, mind az Ó-, mind az Újszövetségben. Mindig a hanyatló kultúrákban jön elő ez a kérdés, s Isten egyértelműen elítéli: Sodomától (1Móz 19) kezdve a Pál Rómabeliekhez írt leveléig (Róm 1,18-32).

Tehát hogyan is lesz valakiből férfi vagy nő? A sokféle szempont közül öt igen fontosról szeretnék beszélni, mert tudatosabban kell küzdenünk a bibliai erkölcsök megmaradásáért, ha nem akarjuk, hogy a média által agyimosott tömeg legyen belőlünk!

❶ Az első a biológiai tényezők. Fogantatásunk első néhány hetében még azonosan osztoznak a sejtek, s csak a 8. hét után kezdenek kialakulni a férfi és a női nemi jelleg szervei. Ugyanazokból a sejtekből a kromoszómák meghatározottsága, és a hormonális hatások váltják ezt ki. Igen érzékeny folyamat ez, s a génproblémáktól a terhesség alatti megzavart hormonműködésig egyaránt vezethet később férfias nő vagy nőies férfi kialakulásához. Van tehát ennek a kérdésnek egy konkrét biológiai háttere is. Ez azonban legfeljebb betegségnek nevezhető, semmiképpen sem másságnak, hiszen igen ritka az ilyen ember. A genetikai különbség viszont rengeteg más biológiai adottságot is tartalmaz,

ami a férfi-női jelleget meghatározza: a bőrvastagságtól a gondolkodásmód kialakulásáig. Például az éppen csak totyogó gyermekek között is megfigyelhető, hogy a lányok gyorsabban cselekszenek, míg a fiúk csak figyelnek, többszörösen ismételnék cselekvéseket, lassabban érnek.

2 A második fontos irányító erő a korai anya-gyermek kapcsolat. Az első három évben nagyon sokat tanul a gyermek, hiszen rendkívül fogékony minden hatásra. Az édesanya nőiessége, szerető anyai magatartása, gyermekével való foglalkozásának minősége óriási hatással lesz arra nézve, hogy a későbbi felnőtt elfogadja-e magát olyannak, amilyen, vagy élete további szakaszaiban inkább arra vágyik, hogy a másik nemhez tartozzon. Az anya részéről ez a nevelés inkább ösztönös, mint tudatos, hiszen a legtermészetesebben foglalkozik úgy gyermekével, ahogy ő maga is kapta a saját édesanyjától. Mégis meghatározza viszonyulását, hogy otthon van-e és úgy foglalkozik gyermekével, teljes figyelemmel, van-e apa, akihez ő szeretettel fordul, s akivel való kapcsolatát a gyermek látja, érzi, mi a fontossági sorrendje: a karrierje vagy az anyasága stb. Igen nagy tehát az anyák felelőssége gyermekeik további életének alakulásában.

3 A harmadik alakító forrás a nevelés egésze, az óvodáskortól a tizenéves korig. Szeretett és nem szeretett pedagógusok, olvasmányok, barátok, és a televízió adásaiban vett minták sokasága. Amit hall, amit lát, amit kipróbál egy gyermek, vagy amilyen felnőttek körülveszik, s akikkel soha nem akarna azonosulni. Itt már az intézményes, a társadalmi nevelés sokkal nagyobb hatással van ránk, mint az otthon kapottak, kivéve, ha az otthoni szál egyértelmű volt, s folyamatosan mérlegre teszi a család közössége a kívülről kapott információkat. Ilyennek kell lennie a keresztyén családoknak! Összetartó, eligazító, fészekként működő, erkölcsi értékekben egyértelmű, biztonságos háttérnek! Ezért vissza kell térnünk a bibliai alapelvekhez, Isten által meghatározott szerepeinkhez a családokban!

4 A negyedik meghatározó korszak hovatarozásunkra nézve a tizenéves önzonosság keresésének időszaka. Ki vagyok én, miért vagyok ebben a világban? Mi akarok lenni, s hogyan? Ezekben az években minden mérlegre kerül egy fiatalban, amit addig kapott. Megkérdőjeleződnek még a legfontosabb értékek is, de ettől nem kell megijedni, hanem csak meg kell őket erősíteni az igazságban. Ekkor kerülnek a középiskolákba, új kortárs csoportokba, s a családokban is elkezdik hangoztatni véleményüket. Nem könnyű kor ez nekünk felnőtteknek, szülőknek, nevelőknek, viszont igen fontos, hogy mit támoga-

tunk, s mit kérdőjelezünk meg, milyen szempontokat tanítunk meg nekik életük irányításában.

Utólag ébredtem rá arra is, hogy a valamikori ifjúsági vezetőnk a Kispest-Rózsatéri gyülekezetben miért ragaszkodott ahhoz, hogy a nyári ifjúsági heteken külön legyen fiú és külön lányhét. Ma nagyon hálás vagyok neki ezért, mert ismerem az ifjúsági hetek állandó problémáját: a fiú-lány párok alakulását sokszoros mértékben. Bár ez még nem lenne baj, csak az a gond, hogy ezek a párok úgy alakulnak, hogy még önmagukat sem ismerik a fiatalok! S így már minden kapcsolat veszteségre van ítélve! S később hány házasság megy tönkre ugyanezen ok miatt! Korai házasságok, gyermek születése miatt kötött házasságok sokszoros veszélyben vannak: mert nem volt idejük a fiataloknak arra, hogy önazonosságukat megtalálják!

Legtöbbet akkor segítünk nekik, ha sokat beszélgetünk velük, segítünk feldolgozni nekik az őket ért hatásokat, ha jó kérdéseket teszünk fel, s engedjük, hogy gondolkozzanak a válaszokon. Ha megfogadják Keresztúri Dezső gondolatát: „Úgy gyönyörködj a fiatalokban, mint akik téged folytatnak majd, de ne a magad vágyát, emlékeit álmodd újra bennük. Ne kényeztesd, ne ünnepeled, ne szidd, inkább szeresd, s érdemük szerint becsüld meg őket. Légy okos ellenállás, jó gát, tiszta meder, hogy növekedjenek, mint súly alatt a pálma, hogy önerejükkel törhessenek utat magoknak, s ne nyelje el őket lápok iszapja, sivataghomok.”

A tizenévesekről írja a legalább 3000 éves zsoltár: „Fiaink legyenek olyanok ifjúkorukban, mint a nagyra nőtt palánták, leányaink pedig, mint a faragott oszlopok, amilyenek a palotákban vannak.” (Zsolt 144, 12) Ugye meglepő a bibliai kép? A fiúk a gyengébbnek tűnő példa: palánta. Mint, ami védettséget igényel, mert még alkalmatlan a „kiültetésre”. Tovább kell nevelni, mert tovább formálható, mint az ellenkező neműek! Az édesanya meghatározó szerepét még folytatja a feleség is! Vegyük komolyan, hogy minden férfi mögött van legalább egy „nagy nő” is, aki komolyan vette női feladatát: azért született, hogy általa megnőhessen valaki. Nő, aki „növel”. S a lányok pedig faragott oszlopok, a keményebb fajta. Inkább faragást igényel, mint védelmet, mert erősnek született. (Nem véletlen, hogy bár körülbelül ugyanannyi lány fogan, mint fiú, mégis fiúk születnek kevesebben, s idős kort sokkal több nő ér meg, mint férfi!) Ám önmagában semmi a legszebb faragott oszlop is, igazi szerepe csak „valaminek a tartásában” bontakozik ki, a paloták gyönyörű oszlopává lehet, azaz a családok, gyülekezetek, közösségek tartóoszlopává! Vegyük komolyan, hogy egész mást igényelnek ebben a korban már a fiúk és a lányok!

5 S az ötödik tényező a felnőttkori társadalmi szerepek felvállalása. Sokat alakít ugyanis valakin az, hogy mi lesz a hivatása, s lesz-e egyáltalán. Hajlandó-e ezért áldozatokat hozni, s beépíti-e személyiségébe a már önálló módon a vállalt értékeket. Nem mindegy, hogyan alakul a sorsa, milyen pozíciók rontanak vagy emelnek rajta. Milyen lesz a felesége, férje, akivel egy életen át meghatározzák egymás további alakulását. Milyen szülőkké válnak, s tudják-e segíteni gyermekeik életének alakulását, vagy látják azokat tönkremenni a maguk bűnei miatt (lásd Dávid szenvedését Absolonnál: 2Sám 16-19. részek)

A Szentírás tiszta forrásként adja elénk a férfi és a nő Isten által meghatározott szerepét, a teremtéstől kezdve az újjáteremtésig.

Hiszen a kétneműség bűneset előtti, azaz Isten jó gondolata számunkra. Ezzel határozta meg a férfi és nő helyét, feladatát, viszonyát is. A férfi és nő egymás nélkül nem élhetnek, így nagy kár azon vitatkozni, hogy egyenlőek, egyenrangúak-e. Isten előtt mindenki egyenlő, de egyébként igen különbözőek a lehetőségek, a talentumok, lelki ajándékok, s nem csak nemi vonatkozásban. Hamis kérdés az egyenlőséget felvetni, mert születésünktől kezdve nem egyenlőek a feltételek sem biológiai, sem társadalmi, sem szellemi értelemben. Nem lehet mindenki anya, s nem lehet mindenki miniszterelnök. Tehát nem vagyunk egyenlők! De éppen ez a jó! Az egyik kéz, s a másik láb, a harmadik szem, s ezért mindenkire mindenkinek szüksége van! A különbség ajándék, a közösség minden formájának lehetősége! A különbségek túlhangsúlyozása ugyanannyira veszélyes, mint annak elmosása hamis jelszavak, vagy rosszul idézett bibliai versek alapján! Csak Isten előtt vagyunk egyenlők, mert mindenki bűnös, s életének végén mindenkinek meg kell állnia az ítélőszék előtt. Mindenkiért meghalt Krisztus, ezért lehet örök élete. Krisztusban megszűnik a férfi és nő, a rabszolga és a szabad is – ez lesz a mennyei állapot, s ennek előlegezését élhetjük a Krisztus által kapott szabadságban, ez újjáteremtett állapotunk, mennyei előjogunk. Hiszen a mennyországban már nem lesz házasság sem.

Ezeket a szerepeket tehát erre a földi életre kaptuk a szeretet megélésének lehetőségeként, ajándékként (úgy is mondhatom, hogy egyfajta talentumként), s ezzel is el kell majd számolnunk. Ezek megmaradnak földi életünk végéig! Egy igével hadd mondjam el, amiről hittanórán, etikaórán szoktunk beszélgetni a diákokkal későbbi életünk alakulásáról, férfi és női szerepeikről: 1Pét 3,1-8. Pállal egybehangzóan mondja az apostol, hogy a női feladat az engedelmesség megélése. Amíg nincs férje egy nőnek, addig az édesapjának, mennyei Atyjának. Mert ez nyeri meg a környezetükben lévőket az Igének. Az engedelmesség megnyilvánulása, hogy az egyébként is hangsúlyos női külső ne kerüljön még inkább előtérbe, ne zavarja meg a férfiakat, hanem legyen bel-

ső sugárzása, békessége egy nőnek, ahol csak megjelenik. Nagyon jól megfigyelhető egy nő életében, hogy akkor kerül nagyobb hangsúly a külsőre, amikor a belső rendezetlen. Egész társadalmunk erről szól: nincs helyén a nő, szabadon lehet „papagájnak”, reklámnak használni, mutogatni a testrészeit, mintha eladható áru volna.

Sára példája igen nehéz: hiszen akkor is engedelmeskednie kellett, amikor Ábrahám engedetlenné lett. De engedelmissége Istennél jutalmat nyert, miatta megáldotta férjét az Úr (1Móz 12, 10-20). Fontos tehát nekünk nőknek felvállalnunk, hogy megtanuljuk az engedelmisséget!

A férfiak feladata a szeretet a gyengébb nem iránt Pál leveleiben, Péter finomabban fogalmazza ugyanezt: a megértésben, tiszteletadásban. Az etikett, illetan is kellemesebbé kívánta tenni az együttélés mindkét nemnek. Mert a férfi örül, ha engedhet, hiszen mindig az erős enged, s a nő pedig elfogadhatja az udvariasságot, hiszen ez mégiscsak az ő tiszteletét jelenti. Az is jól megfigyelhető, hogy a férfiak durvasága akkor jelenik meg, amikor férfi mivoltukban elbizonytalanodnak, ha veszélyben látják a maguk tekintélyét. Az erős férfinak soha nincs szüksége durvaságra, csak a gyávák, a gyengék eszköze ez. Pálnál mindkét nem igazi mércéje Krisztus (Ef 5,21-33), hiszen ő az engedelmisségnek és a szeretetnek egyaránt maximumát adta. Hozzá mérje minden nő a maga engedelmisségét, s ne elégedjen meg kevesebbel. S hozzá mérje minden férfi a szeretetét, s ne higgye, hogy a nőket kár elkényeztetni. Mert nyilvánvalóan nem majomszeretetről van itt szó, hanem a valódiról (1Kor 13!).

A gyülekezetben megjelenő férfi és női szerepek is jól elkülöníthetők. Jézusnak magának is voltak női tanítványai, s elfogadta szolgálatukat, ám egyikük sem lett apostol. Pál leveleiben is világos szerepválasztás történik (1Tim levél). A nők is kaphatnak feladatokat a gyülekezetben, ám érdemes elgondolkodnunk azon, hogy milyen sok a női lelkész és egyre több a női presbiter is. Én magam is női lelkész lévén talán elmondhatom, hogy mennyi küzdelmet jelentett, míg Isten elhívását magamra nézve elfogadtam. Mert bizonyos vagyok abban, hogy az önálló lelkészi, gyülekezetvezetői feladatok nem nőket igényelnek. Természetesen lehetnek kivételek, de a szabály marad. Én magamra nézve azt tartom, hogy nem volt alkalmas férfi, ezért hívott el engem – mintegy megszegyenítve a meghátráló férfit. A bibliai példák igen szépek, például amikor a férfiak engedetlenségére (Ruth könyve) Isten egy nő hűségével válaszol, s megmenti egy család, s ezzel a legnagyobb király nemzetségét. Figyelmeztető jelnek tartom, hogy már a lelkészi hivatásban is oly sok a nő. Bár igen nagy különbség van egy lelkészfeleség, s egy önálló lelkész között. S a presbitériumban sem tartom helyesnek, ha nőket választunk, mert

ezzel a gyülekezetek férfiainak méltósága végképp elvész – pedig amúgy is egyre kevesebben vannak! Gondoljuk végig inkább Pál ajánlatát, aki ugyanúgy leírja a női gyülekezeti munkás képét, mint a presbiter, vagy a püspök megválaszthatóságának feltételeit: 1Tim 5,3-16. Ennek szép megnevezése: özvegyek, de lehet a görög megfelelőjét is használni.

Igen összetett kérdés tehát ez, s a válaszokat minden helyzetben meg kell harcolnunk Isten Lelkének vezetésével, a Szentírás alapján. Nem késlekedhetünk soká, mert csak belső összefogással lehet valamit elérni. Ha a gyülekezetben élő családok közösségként figyelnek egymásra, s együtt kérik Isten vezetését imádságban, akkor nem lesz olyan ereje a világi hatásoknak. A gyermekeket pedig naponta imádságban kell nevelni a Pld 22, 6 alapján: „Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.”

* * *

Kell-e papír?

(együttélés vagy templomi esküvő?)

✍ Dr. Sípos Ete Álmos †

Ezt a témát azért vettük fel a Fontos Kérdések sorába, mert úgy látjuk, hogy nemcsak a „nem keresztyén” világ fiai között, de a magukat vallásosnak ill. keresztyénnek tartó fiatalok és középkorúak között is egyre „természetesebb”, sőt, főként a protestáns gyülekezetek és egyházak közvéleménye előtt is egyre elfogadottabbá válik, a férfi és nő kapcsolatnak az a formája, amit a köznyelvben együttélésnek, együttlakásnak (konkubinátus) neveznek. Ennek a fajta együtt élésnek lényege az, hogy a kapcsolat jövőjére vonatkozó minden különösebb elkötelezettség vállalása nélkül tartósabban szexuális-, közös háztartást vezető-, és gyakran anyagi természetű kapcsolatra lép egy férfi és nő egymással. Az együttélés alapja – az érintettek jelentős többségének véleménye szerint – a kölcsönös szerelem, a szexuális harmónia és annak a szabadságnak kölcsönös elfogadása, hogy bármelyik fél, bármikor kiléphet ebből a kapcsolatból. Az együttélési kapcsolatok legnagyobb részét jellemzi még ezen kívül a gyermekvállalás erőteljes elutasítása is.

A férfi és nőkapcsolatnak ez a fajta szemlélete egyre inkább jellemzi, az ún. posztmodern és hozzátenném, szekularizált, posztkeresztyén társadalmakat, melyeknek polgárai az emberi méltóságot és az emberi szabadságot úgy értelmezik, hogy meg kell szabadulni lehetőleg minden konvencionális, állami, és egyházi kötöttségtől és törvényes kötelezettségtől. Ezt igazolja az a jelenség is, hogy a posztmodern társadalmak polgárai egyre többet beszélnek az emberi jogokról, és egyre kevesebbet az emberi felelősségről és kötelezettségekről. (Más megfogalmazás szerint: jogom van úgy élni, ahogy nekem a legjobb és legkényelmesebb.)

Miközben az együtt élők közül sokan nemcsak autonóm emberi jogaikra, hanem anyagi nehézségekre is hivatkozva zárkóznak el a házasság-intézménytől, elkerülhetetlenül lelepleződik az a lelki-szellemi háttér is, amit praktikus ateizmusnak nevezhetünk, azaz az együtt élők számára nem tekintély a keresztyének Istene sem, Aki a Bibliában egyértelműen szól a házasság intézményéről és rendjéről is. S ezt azért nevezném praktikus ateizmusnak, mert az együtt élők nagyobbik része azt állítja, hogy ők hisznek Istenben, sőt, sokan közülük valamelyik keresztyén felekezet hitét gyakorló tagjainak vallják magukat.

Ha az együttélés szellemi-pszichológiai háttérét elemezzük (tehát nem hívő, Biblián tájékozódó keresztyénként), akkor is meg lehet állapítanunk a következőket.

– A marxizmus által, a kollektívizmus eszméjétől egy időre megrészegetett milliók, a kollektívizmus eszméjéből kiábrándulva, a ló másik oldalára, az individualizmus mocsarába estek. Vagyis, a lényeg, az „én”, az individuum. Nem a másik! A nép, a család, a közösség érdeke sem mérvadó többé. Ez a szemlélet eluralkodott a házassággal kapcsolatban is. Mivel az egyén, az „én” boldogsága, életélvezete a legfőbb cél, ezért nem kell az együttélésben semmiféle terhet felvállalni, sem elkötelezni magamat, hiszen ez a fajta lemondás kellemetlen és zavaró. Viszont lehet elvárni és kapni.

– Azt is felfedezheti az elemző, hogy a házasság felvállalásával járó felelősséget azért sem akarja magára venni sok ember, mert valahol a lelke mélyén önbizalomhiánytól is szenved. Félt attól, hogy elkötelezettség esetén nem tud a házasság erkölcsi és anyagi feltételeinek eleget tenni. Ezt azért kell megértenünk, mert az Istennel való személyes hit-kapcsolat hiányában, az élet egyéb területein is sok-sok ember szenved az önbizalom hiányától. Pedig, ha tetszik valakinek, ha nem, úgy vagyunk megteremtve, hogy Isten nélkül olyanok vagyunk, mint a hal víz nélkül. Az igazi önbizalom ugyanis – csakis Isten bizalom lehet.

– Harmadik megállapításunk az, hogy korunk posztmodern embere annak a téves gondolatnak is rabja lett, hogy ha a házasság intézményétől elválasztja a szexet, akkor igazán szabad és boldog lehet. Ennek a gondolkodásnak viszont az lett a következménye, hogy a férfi-nő kapcsolat, biokémiai-hormon kapcsolattá degradálódott, ami ha valami oknál fogva nem funkcionál úgy, ahogy azt valamelyik fél elvárja, azt bármelyikük, minden további nélkül, más partnerre cserélheti.

– Negyedik észrevételünk az, hogy sok keresztyén fiatal vagy idősebb ember azért választja minden gond nélkül az együttélést, mert egyszerűen nincs tisztában azzal, hogy mit mond a Biblia a házasságról, ill. az együttélésnek mai formájáról.

Ennek az előadásnak azonban fő célja nem a posztmodern ember és a szekularizált posztmodern keresztyénség férfi-nő ún. együttélési gyakorlatának pszichológiai elemzése, hanem annak ismertetése, hogy mit mond a házasságról és annak rendjéről az az Isten, aki a Bibliában kijelentette és tudtul adta akaratát. Ugyanis nem szeretnénk egyetlen, magát hívó keresztyénnek valló embert sem abban a tévhitben hagyni, hogy egy férfi és nő minden elkötelezettség nélküli együttélése Isten akaratával egyezik. Miközben elismerjük, hogy biblikus tanítás hiányában, ebben a kérdésben is nagy a tájékozatlanság a keresztyén fiatalok körében. Lássuk tehát ezek után, hogy mit mond nekünk a Bibliában magát kijelentő Isten a házasságról.

– Kiinduló pontunk csak annak megállapítása lehet, hogy: **a házasság Isten teremtési rendje** volt. Azzal, hogy az 1Mózes 1,27 szerint Isten az embert „*férfivá és asszonnyá teremtette*” (Károli), s hogy egészen pontosak legyünk, a héber szöveg pontos jelentése szerint „hímneművé” és „nőneművé” teremtette, (tehát nem androgünné, férfinővé, ahogy azt manapság a feministák hirdetik)! Feladatként pedig azt kapták Istentől, hogy „*szaporodjanak és sokasodjanak*”. Ennek keretrendjét pedig Isten a házasságban rendelte: „*Annak-okáért elhagyja a férfiú az ő atyját és anyját, és ragaszkodik feleségéhez: és lesznek ketten egy testté*” (1Móz 2,24). Az egy testté válás fogalma pedig, a Biblia egyéb helyeivel egybevetve, lásd. Ef 5,22-32, a férfi és nő közötti, a harmadik személyt kizáró lelki és testi viszonyt jelenti (tehát nem csupán a testit!), ami eleve kizárta pl. a poligámia lehetőségét. (A poligámiáról csak annyit: annak ellenére, hogy az ótestamentum korában sokszor gyakorolták, Isten soha nem engedte meg!)

Mivel tehát a házasság Isten teremtési rendje, azért annak belső és külső törvényszerűségeit ill. helyes működési rendjét egyedül Isten illetékes megállapítani. Ezt azért kell erőteljesen hangsúlyozni, mert az ún. teremtési rendek ember által történő felrúgása és megváltoztatása más területeken is, komoly

következményeket von maga után. (Rúgd fel a gravitáció törvényét, meglátod mi lesz!)

– A Bibliának számtalan kijelentése, különösképpen pedig Istennek, a házassági válást és a házasságtörést tiltó rendelkezései egyértelműen azt igazolják, hogy **a házasság két ember egész életre szóló szövetség-kötéléke**, „*vi-gyázatok azért magatokra és ne legyetek hűtlenek ifjú korotokban elvett feleségetekhez! Gyűlölöm azt, aki elválk feleségétől, azt mondja az Úr!*” (Mal 2,15-16) „*Legyen megbecsült a házasság mindenki előtt, és a házassélet legyen tiszta. A paráznákat és a házasságtörőket pedig, ítéletével sújtja az Isten*” (Zsid 13,4.) Az egy életre szóló elkötelezés nélküli kapcsolatot, melyből bármikor következmények nélkül ki lehet lépni, a Biblia alapján soha nem lehet Istentől való házasságnak nevezni.

– A Bibliában a Szentlélek **a szexuális kapcsolatról pozitívan, mindig a házassággal kapcsolatban szól**, ez azt jelenti, hogy **Isten a házasságot és a szexuális kapcsolatot elválaszthatatlanul összekötötte**. A szexuális kapcsolat megtörténte a Bibliában házasságot megvalósító tényező, ezért pl. ha valaki egy el nem jegyzett lánnyal nemi kapcsolatot létesített, feleségül kellett vennie: 2Móz 22,16 sk.

Amikor pedig a házasság keretén kívüli, akár házasság előtti szexuális kapcsolatról van szó, a Biblia minden esetben negatív, tiltó, elítélő módon nyilatkozik. (Lásd a 7. parancsolatot, mely elsősorban a házasságon kívüli szexuális kapcsolatot tiltja!) Ha egy nőről kiderült, hogy a nászéjszakán nem volt szűz, meg kellett kövezni: 5Móz 22,13 sk. Ezt ma, az emberek többsége már egyáltalán nem úgy értékeli, mint a házasság védelmét szolgáló intézkedést, hanem az emberi jogok súlyos sérelmét látja benne. Ugyanis modern korunk, Freud hatására úgymond „hivatalosan” és „tudományosan” is elválasztotta a szexualitást a házasságtól, és a szexet olyan, házasságtól független „nagyhatalomra tette”, melyet igazoltan lehet önálló istenségként imádni (mint Baált, Aserát, vagy Artemist), melynek megvan a mindenkori szertartása is. De végső soron kimondhatjuk azt is, hogy a szexben az ember önmagát imádja, s ehhez nem látja szükségesnek a házasság bármilyen formában történő megkötését.

– A Bibliaolvasó keresztyén ember előtt hamar feltűnhet az a Szentírásos végigvonuló gondolat, hogy **az Isten által szerzett házasság mintája, Istennek az Ő népével való szövetséges kapcsolata, illetve Krisztus és az Ő népe (egyháza) közötti kapcsolat**. Lásd: Hóseás 1-3 fejezetét, melyből csak egy verset idéznék: „*És eljegyezlek téged magamnak örökre, és pedig igazsággal és ítélettel, kegyelemmel és irgalommal jegyezlek el*” (Hós 2,18.) mondja Isten az ő népének. Vagy: „*Az Úr a tanúja annak, hogy hűtlen lettél ifjúkorodban elvett feleségedhez, pedig ő a társad, feleséged, akivel szövetség köt*

össze.” (Mal 2,14.) Krisztus és az egyház szövetséges kapcsolatának, mint a házasság mintaképének (vagy titokzatos kapcsolatának?) gondolata az, amit az újszövetségben az efézusi levél csak tovább erősít: „*De amint az egyház engedelmeskedik a Krisztusnak, úgy engedelmeskedjenek az asszonyok is férjüknek mindenben. Férfiak! Úgy szeressétek feleségeteket, ahogyan Krisztus is szerette az egyházat és önmagát adta azért.*” (Ef 5,24-25.) A Krisztus és egyházának kapcsolata örök, felbonthatatlan éppúgy, mint Isten rendelése szerint a házastársaké. Lásd: Jel 19,9.

– A Bibliában minden, Isten és népe között kötött szövetségekötés, az egész nép részvételével ment végbe, amely szövetségben a két fél (Isten és a nép), ünnepélyes keretek között, elkötelezte magát a szövetség megtartására. Isten felajánlotta áldó és védő szövetségét, a nép pedig vállalta, hogy hű lesz a szövetséghez ill. vállalta a szövetség szankcióit is. (2Móz 24.)

A szövetségekötés fontos eleme volt az eskü, mely a szövetségnek komoly nyomatékot adott: 1Móz 22,16. Zsid 6,13-17!

Izraelben a **házassági szövetségekötés sem történhetett a szövetséges közösség tudta nélkül, hiszen a szövetséges nép körében ez nem lehetett magánügy. Úgy gondoljuk, ez Izraelben olyan evidencia volt, hogy nem szorult különösebb szabályozásra.** Még egy szekuláris társadalomban sem vitathatja senki, hogy ha a házasságot kivonjuk a társadalom törvényes rendjéből, és a férfi-nő kapcsolatot individualizáljuk, a társadalom alapja rendül meg. (Ki felel a vagyonért, kié a gyermek és ki felelős érte, kié az öreg, és ki tartozik gondozni, ki védi meg a nőt, vagy a gyermeket, ha megtámadják stb.? Az állam, amelynek a liberális szemlélet szerint semmi köze az emberi kapcsolatokhoz?) Mennyivel inkább nem lehet két ember házassági szövetségekötését kivonni az új szövetségnek, Krisztus egyházának szövetséges rendjéből.

Arról, hogy a házasságok nyilvános megkötése milyen szertartás keretében történt, a Bibliában keveset olvasunk. A Biblia egyik igen régi könyvében, a Ruth könyvében olvashatunk egy ilyen házassági szertartásról, mely egyértelműen arra utal, hogy a házasságkötés a közösség ügye is volt, illetve nyilvánosan vállalt elkötelezéssel járt: Ruth 4,7-13. De a Bibliában található olyan **szövetség-jogi fogalmak**, mint férj, feleség, feleségül „vette”, eljegyzés, elválás, válólevél stb. azt erősítik, hogy a házasságkötésben (függetlenül a szertartás milyenségétől) megvoltak azok az elemek, amit ma úgy nevezhetnénk, hogy „törvényes” elemek: **jelen volt a közösség hivatalos képviselője, vagy képviselői, megtörtént az elkötelezés Isten rendjének elfogadására, a házassági hűsége, melynek mai megfelelője az eskü, (melyben ott van a szankciók elvállalása), sőt még volt okmány is, lásd: Ruth 4,7-8.** A Biblia Istene nem legalizált olyan házasságon kívüli intézményt, mint az együttélés,

elkötelezettség nélküli partner kapcsolat, vagy átmeneti szexuális partnerség, vagy próbaházasság. A „nem legalizálás” azt jelenti, hogy nem tekintette házasságnak, nem adott rá áldást, ami az emberi kapcsolatok maradandó és boldogságot jelentő voltához nélkülözhetetlen.

Előadásom fő kérdéséhez visszatérve, hogy ti. kell-e papír, azaz hivatalos elkötelezés (eskü) és Isten áldása egy házassághoz, vagy elég csupán egy elhatározás az összeköltözésre, talán sikerült világossá tenni azt, hogy két ember, két személy életkapcsolatát nem lehet „papír” kérdéssé szimplifikálni. Aki a házasságot csupán papír-kérdésnek tartva feleslegesnek tartja a törvényes elkötelezés bármilyen formáját, hamar tapasztalni fogja, hogy a nők boldogságát jelentő biztonságos, és egy életre magát elkötelező férfi szeretete helyett szembesülnie kell azzal a bizonytalansággal, hogy őt a partnere bármikor otthaghatja. Márpedig ez a bizonytalanság minden emberi szeretetkapcsolat gyilkosa. A férfi pedig, előbb utóbb szembesülni fog azzal, hogy éppen az az elismerő tisztelet és „felnézés”, amire vágyik minden férfi, elmarad az életéből, s ha ezt esetleg szóvá teszi, hamar üres otthon várja. S ekkor még nem szóltam egy szót sem a gyermekről, aki ha véletlenül mégis megérkezik, értetlenül áll a nagy rejtély előtt, hogy ki is tulajdonképpen az apám, vagy az anyám.

Azzal fejezem be, hogy minden magát Krisztus követő keresztyénnek valló ember, aki Isten akaratát magára nézve kötelezőnek tartja, és azt igényli, hogy kapcsolatát a mindenható Isten házasságnak ismerje el, nem teheti félre Isten szavát, aki azt mondja: *„Legyen megbecsült a házasság mindenki előtt, és a házaselet legyen tiszta! A paráznákat és a házasságtörőket pedig ítéletével sújtja Isten”* (Zsid 13,4). A keresztyén ember tehát, ha házasságot kíván kötni, nem kerülheti ki a keresztyén gyülekezet nyilvánosságát, az eskünek, mint egy életre szóló házassági szövetséges hűségre történő elkötelezésnek (valamilyen) formában történő megtételét.

Egy olyan világban pedig, amely Isten teremtési rendjére egyre több területen nemet mond, minden egyházi, **azaz Isten és a gyülekezet előtt megkötött házasság egyúttal hitvallás is!** Hitvallás egy posztkeresztyén, nihilista és hedonista világban arról, hogy mi Jézus Krisztushoz tartozunk, országának rendje felé elkötelezett polgárok vagyunk, házasságunk létkérdése az Ő áldása, és házasságkötésünk formájával is az Ő dicsőségét akarjuk szolgálni.

* * *

Házasulandókkal miről beszéljünk?

✍ Szabó László

A keresztény ember házassága a lényegét tekintve eltér a nem keresztény emberétől, mert a keresztény házasság hármasság, amely a házasfeleket és Istent foglalja magába. Így élhető meg a házasság teljessége, így nyeri el a házasság az igazi jelentőségét is.

Ennek megfelelően a keresztény ember párválasztása is különbözik a nem keresztény emberétől, különben olyan nehézségek merülnek fel, amelyek lehetetlenné teszik, hogy a házások megéljék a házasság Isteni értelemben vett teljességét. Ez elkerülhető, ha a keresztény ember párválasztása során is Bibliai alapelvekre támaszkodik, hiszen Isten igéje világos útmutatást ad és elénk tárja Isten akaratát.

A Krisztus uralma alatt álló életnek sajátossága, illetve mássága világosan láthatóvá válik a házasságban. A Harvard Egyetem egy ismert szociológusa szerint az elmúlt években az USA-ban öt házasságból kettő válással végződött.

A keresztény házasságok között azonban, ahol a család együtt olvassa a Bibliát és közösen imádkozik, 1015 házasságra esik egy válás. A különbség oka abban keresendő, hogy míg az első esetben a házastársak között súrlódások és egyenetlenségek vannak, addig az utóbbi házasság középpontjában a Krisztus áll, s mintegy közös utat jelent a felek számára, így az esetleges eltérések a minimálisra csökkennek. A házasságon túl természetesen az életünk minden egyéb területe is gazdagabb lesz, ha átadjuk Krisztusnak az uralmat. *„Ezért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt és íme: új jött létre.”* (2Kor 5,17).

Isten a keresztény házasságon keresztül munkálkodni akar. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha a férj és feleség élete Jézus uralma alatt áll, ha mindketőjüknek ugyanaz a céljuk; ha életük értelmét mindketten abban látják, hogy személyes életükben és házasságukban Isten terve valósulhasson meg. Ezért amennyiben az egyik fél nem él, illetve nem akar keresztényi életet élni, a házasság nagy valószínűséggel előbb-utóbb válásra lesz kényszerítve. Keresztény házasságkötése csak az „Úrban” történhet. (1Korinthus 7,39).

Ezért mondja Isten igéje: *„Ne legyetek a hitetlenekkel felemás igában, mert mi köze egymásnak az igazságnak és a gonoszságnak, vagy mi köze van a világoosságnak a sötétséghez?”* (2Kor 6,14). Isten alapvetően óv attól, hogy egy keresztény nem kereszténnyel lépjen házasságra, mert ennek rendszerint ne-

gatív hatása van a keresztyenyre: „*Ne házasodj össze velük, ne add lányaidat az ő fiaikhoz és ne végy fiainak feleséget az ő lányaik közül. Mert eltérítik fiaidat tőlem és más isteneknek fognak szolgálni.*” (5Móz 7,3).

Sokan a keresztyenyek közül ezt a tanítást rosszul értelmezik, vagy túlzottan szigorúan veszik. Ők azt gondolják, hogy aki belemegy egy nem keresztyeny-nyel való kapcsolatba, az Bibliaellenes útra tér, az Úr ellen vétkezik, s ezáltal nagy veszélybe kerülhet. A harmadik évezredben, bármennyire is félelmetesen zuhan az emberek erkölcsi szintje, a társadalom kultúráltsága, azért még napjainkban is különbséget kell tenni a Szent szövetség, vagyis a házasság és a pár-, illetve partnerkapcsolat fogalmai között. Hiszen a kettő között hatalmas úr tátong. Hiszem, hogy a mindig jelenlévő Isteni útmutatás – ha kell – akkor segít helyes döntést hozni a már meglévő párkapcsolat jövőjére nézve. Hiszen nem végződik minden partnerkapcsolat házassággal. Tudni kell egy kapcsolatot megfelelő időben megszakítani, ahelyett, hogy előbb-utóbb házasságba torkollik. Sok keresztyeny eleve halálraítéltnak tart egy keresztyeny nem keresztyennyel létrehozott kapcsolatát. Véleményem szerint az Úr azért adott elhivatott szolgálkat e világnak, hogy az evangéliumot hirdessék a hitetlenek között. Egy keresztyeny embernek feladata az, hogy mások is megismerjék Istent és az Őbenne való hitet, ezáltal pedig az egymás iránti szeretetre tanítsák őket. Erre is alkalmas a párkapcsolat, amennyiben a keresztyeny fél igazán elhivatott, igazi keresztyeny. Az Úr pedig segíti az ilyen szolgálkat abban, hogy feladatukat sikerrel elvégezzék. Fontos azonban a kitaratás, hiszen komoly erőt igényel egy Istent elutasító, vagy egy Istent nem is ismerő ember jó útra tere-lése.

Kérdése lehet sokaknak, hogy mennyi időt kell, vagy lehet „rászánni erre a próbálkozásra”. Az Isten pontosan megmutatja, mennyi ez az idő. Megismerkedés során kérdéseket tehetünk föl magunknak, ezekre válaszolva képet kaphatunk az illetőről, vagyis a majd esetlegesen kialakuló társas kapcsolat milyenségéről.

Először meg kell vizsgálni, hogy az illető újjászületett ember-e. Azonban ne zárja ki a kapcsolat létrejöttének lehetőségét az sem, ha nem keresztyeny emberről van szó. Ezután világos látásra kell jutni a Biblia fényében, az emberi élet négy vonatkozásában, éspedig a következő sorrendben:

- lelki (pneumatikus)
- pszichés
- testi és
- szociális területen.

1. Lelki (pneumatikus) vonatkozások

Tegyünk föl magunkban a partnerrel kapcsolatban ilyen kérdéseket, mint: Megtűr-e tudatosan bűnöket az életben? Küzd-e ellenük, vagy megpróbálja elleplezni, netán elfojtani őket? Csak Megváltójának fogadta-e el Jézus Krisztust, vagy Úrnak is, akinek a parancsai kötelezik? Az-e a vágya, hogy tiszta szívvel kövesse Jézus Krisztust?

Ha valamelyik kérdésnél kétség támad a partnerrel kapcsolatosan, akkor ne törekedjünk vele házastársi kapcsolatra. Bármennyire is fájdalmas, előbb-utóbb szakítsuk meg vele a kapcsolatot és imádkozzunk azért, hogy ez az ember engedje, hogy Jézus Krisztus valóban megragadja őt. Ha két ember egy életen át szeretni akarja egymást, ha valóban „útitársai” akarnak lenni egymásnak, akkor ugyanaz kell hogy legyen a céljuk is. Meg kell tehát vizsgálni a partner lelki céljait. Sokak szerint nem létezhet keresztényi kapcsolat úgy, ha nem egy gyülekezetbe tartoznak a felek. Be kell látnunk, hogy mi mindannyian egy Úr szolgálói vagyunk, s nem szabad, hogy a földi kategóriák döntsenek egy egyébként boldog párkapcsolat jövőjét illetően. Fontos kérdés, hogy a partner belátja és elismeri-e azokat a lelki feladatokat, amelyeket Isten a házasságban élő embereknek rendelt: A vezetés a férfi feladata, míg a nő kiegészítő és segítőtársi szerepet kap. „minden férfinak feje a Krisztus, az asszony feje a férfi, a Krisztus feje pedig az Isten.” (1Kor 11,3). A férfinak, mint Krisztus alá rendelt főnek vállalnia kell a házasságban a vezetést. A nő ne próbáljon meg uralkodni a férfin! Legyen kész arra, hogy férje vezetésére bízza magát! Fontos szerepe van, mert a férfi általa kap megerősítést és biztatást. Meg kell tehát kérdezni magunktól: Vajon ez a lány kész-e arra, hogy Jézus Krisztusban bizzon és ebből a bizalomból kiindulva rám bízza magát?

2. Pszichés vonatkozások

A pszichés terület természetesen szoros összefüggésben van azzal, hogy milyen a kapcsolatunk Istennel. A házasságra vonatkozóan a következő alapelvet ismerjük: „*Ezért a férfi elhagyja apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek egy testté*” (1Móz 2,24)

Ebből az ígéből három kifejezés emelkedik ki:

- a) elhagyni,
- b) ragaszkodni,
- c) egy testté válni.

a) *Elhagyni*

Az ige az elhagyásra való készségről beszél. A házasulandóknak el kell hagyni szüleiket, fel kell adniuk a szülői ház védelmét. A férfi és a nő ezzel kije-

lenti, hogy kész belépni egy új életközösségbe, amelyért saját maga vállalja a felelősséget. Az elhagyás elve azt is világossá teszi, hogy bizonyos érettségre van szükség hozzá. Az elhagyás szakítást is jelent, lemondást az egyedüllét előnyeiről. Van tehát egy fontos próbakő a házasság előtt, de mondhatjuk azt is, hogy ez próbatételt jelent a párválasztás során is. Ennek segítségével megvizsgálhatjuk, hogy a másik ember alkalmas-e a házasságra.

b) Ragaszkodni

A ragaszkodás kötelez, nincs többé keresgélés, tapogatózás, próbálkozás, mert a ragaszkodás akaratilag történik. A házasság olyan egységet képez, amelyben az egyik szükséglete és fájdalma a másikat is érinti, amelyben csak közös növekedés és kibontakozás lehetséges. Ha a házasságot így élik meg és így gyakorolják, a házastársak olyan egységre jutnak, amely az emberi kapcsolatok terén teljesen egyedülálló. Ezért van az, hogy az az elhatározás, amely ilyen egységre lépéshez vezet, először a lelki-szellemi területet érinti és csak következményeiben lesz hatása a testi területen is. Két embernek, akik össze szeretnének házasodni, először lelkileg-szellemileg kell egységet alkotni ahhoz, hogy egzisztenciálisan ragaszkodni tudjanak egymáshoz. Meg kell előbb ismerni a páromat ahhoz, hogy pontosan tudjam, hogy akarok-e mindörökké „összeragasztva” lenni vele. A ragaszkodás tartós hűséget jelent. Az, aki nem kész egész életét feltenni a házasságra, keresztény házastársként szóba sem jöhet.

c) Egy testté lenni

Az elhagyás és a ragaszkodás rejti magában az egységet, az igazi szerelem lehetőségét, amely ezután testi területre is kiterjed. A nemi érintkezés nem eszköz ahhoz, hogy egygyé váljunk, hanem egységünk következménye és kifejezése.

A társ kiválasztásának nagyon jó próbaköve lehet az, ha megtudod, hogyan gondolkodik partnered az egy testté létéről.

Ami az alapvető vérmérsékleti jellemzőket illeti, egyszerűen az a fontos, hogy egy ember temperamentumát kellemesnek és rokonszenvesnek találjuk. Természetesen tudni kell, hogy a másiknak milyen hajlamai vannak, milyen a temperamentuma, a lelki alkata. Át kell gondolni, hogy a párkapcsolat esetében az érzelmek konstellációja harmóniához vezet, vagy nem. A túl nagy ellentétektől éppúgy óvakodni kell, mint az intenzív egyenlőségtől. A túlságosan nagy különbségek a feleket túlzott követelmények elé állítják, olykor annyira, hogy nem jutnak el egymás valódi megértéséig. A túl intenzív egyenlőség belső elutasításhoz vagy ellaposodáshoz vezethet, mert nem tudják a

szükséges mértékben kiegészíteni egymást, hiányzik a különbségek között feszülő erő.

3. Testi vonatkozások

A testi szépség nagy mértékben függ a belső szépségtől. Párválasztásnál fontos arra gondolni, hogy a testi vonzalom és a külső szépség idővel megváltozik. Fel kell tenni a kérdést: Tudnék-e igent mondani ennek a fiúnak, vagy lánynak még akkor is, ha holnap baleset érné, és élete hátralevő részét nyomorék testtel kellene leélnie? Ha valakinek szép, erotikusan is vonzó külseje van, az még nem jelenti azt, hogy a jellemét, a temperamentumát, a szeretetre való képességét is ugyanolyan pozitívan kell megítélnünk. A gyakorlatban mégis erős hatást gyakorol a párválasztás során az emberre a külső megjelenés. Bár nem a testi vonzalom a legfontosabb, a jövőendő pár külsejének is kellemesen, rokonszenvesen kell hatni.

A beszélgetés jelentősége

A házasságban a beszélgetés egyike a legfontosabb dolgoknak. Még házasságkötés előtt ki kell derülnie, hogy két ember tud-e egymással beszélgetni, megértik-e egymást, illetve ha nehézségek támadnak ezen a téren, képesek-e türelmesen elmagyarázni a maguk véleményét és képesek-e arra, hogy a másik véleményére odafigyeljenek. A társas kapcsolat a kommunikáción alapszik. Ha valakivel nem lehet szeretetben, őszintén elbeszélgetni, akkor az ilyen ember nem alkalmas arra, hogy valódi társunk legyen.

A másikat úgy lehet helyesen és minél alaposabban megismerni, ha beszélgetünk vele, kicseréljük a gondolatainkat egymással, illetve ha figyelmesen foglalkozunk a másikkal, ha a felek együtt küzdenek meg a kísértésekkel, problémákkal, akadályokkal. Rendkívül sokat segíthet a megismerésben, ha a pár együtt olvas el egy őszinte keresztény könyvet a házasságról, s ezután nyíltan beszélnek róla. Így amellet, hogy megtanulnak bizonyos dolgokat, nyilvánvalóvá válik egymás meggyőzése, véleménye, lelki alapállása is.

Szerelem vagy szeretet?

Két ember kapcsolata rendszerint úgy kezdődik, hogy az egyik valamiért beleszeret a másikba. A másik egy jellemvonása, tulajdonsága reakciót vált ki belőle. Különösen így van ez akkor, ha bizonyos tulajdonságok egybeesnek azzal a tudatalatti képpel, amelyet az eszményi társról kialakított önmagában. Ezért tűnik a másik oly hirtelen a régóta keresett, meghitt társnak. Gyakran csak fellángoló vágy indítja az embert párkapcsolat kialakítására.

A szerelmes érzések sosem garantálják a jó társkapcsolatot. A jó házassághoz nem elég, ha valaki szerelmes. A szerelem nem is tartós, előbb-utóbb át kell adja helyét az igazi szeretetnek, máskülönben kiábrándító közömbösségbe torkollik. A társsal szemben támasztott személyes elvárások igen különbözőek lehetnek, de nem elegendőek ahhoz, hogy jó házasságot eredményezzenek, ha az elvárásoknak semmi közük nincs a szeretethez. Márpedig szeretet nélkül a házasság nem tölti be hivatását.

Napjainkban az emberek nem, vagy nagyon ritkán tudnak különbséget tenni szerelem és szeretet között. A szerelem még nem szeretet! A szeretet nem szárnyaló érzelem vagy csillapíthatatlan vágyakozás. Nem beszélhetünk szeretetről akkor, ha az elmagányosodás vagy meleg fészek utáni vágy a motiváló erő. Ez esetben egyszerűen elkényeztetett énjét szereti az ember és saját kívánságait igyekszik kielégíteni. A szeretet lényege az, hogy a másik embert nagyra értékelem, és finom lelkülettel átérzem, mire van szüksége. Ez az igazi szeretet a Krisztustól kapott ajándék, de a bűnök elnyomhatják valóságos megnyilvánulását. Ezért a szeretetet tanulni, akarni, gyakorolni kell, ezt ki kell munkálni. A szeretet életre szóló elkötelezettség, és teljesen független hangulati állapotunktól, attól, hogy pillanatnyilag érzek-e vonzalmat, vagy van-e kedvem szeretni a másikat. Mivel a szeretet állandó áldozatkészséget jelent, kimunkálásához a szenvedés is hozzátartozik. Az áldozatkészségnek már házasságkötés előtt meg kell mutatkoznia. Ha egy párkapcsolatban ezt nem látjuk tisztán, akkor ne is gondoljunk a házasságra.

Ha valaki tehát tudni szeretné, alkalmas-e jó házasságra, kérdezze meg magától őszintén, kész-e megtanulni a másik javát keresni, magát társának ajándékozni. Egy szerető lelkű ember elsősorban nem maga akar boldog lenni, hanem a másikat akarja boldoggá tenni. A legtöbb házasság csődjét a szeretetlenség és az áldozatkészség hiánya okozza. Ám ebben rejlik minden házasság óriási lehetősége is, hiszen szeretni meg lehet tanulni. A szeretet tehát inkább akarat, mintsem pusztán érzelmek dolga.

Látható tehát, hogy a házasság valójában a házaspárok szeretetre való készségétől függ. Aki már a tudatos párválasztáskor, illetve a házasság indulásakor tisztában van azzal, hogy a házasságban arról van szó, hogy meg kell tanulni a másikat szeretni és boldoggá tenni, az a feszültségek és konfliktusok közepette is lát majd pozitívumot, bátor lesz, s nem engedi, hogy a hangulatok, a tapintatlanság vagy az önuralom hiánya befolyásolják.

Isten szeretete és szerepe

Sokan meglátják, milyen nagy szükség van az igazi szeretetre. Meg is próbálnak ennek szellemében élni, cselekedni, de rá kell ébredni, hogy valójában

milyen nehéz dolog is az, s hogy az ember magában mennyire gyenge, erőtlenség, s hogy saját erőforrásai nagyon hamar kiapadnak. Mi keresztények tudjuk azt, hogy ebben is az egyetlen segítségünk az Isten lehet. A hívő embernek többé nem kell saját erőfeszítéseire hagyatkoznia, mert Isten szeretetének kiemérelhetetlen forrásából meríthet. Aki megragadta az Isten szeretetét, az biztosan tudja, hogy az Úr szereti őt, hogy teljes emberi mivoltában elfogadja. Ezért Krisztusnak ezt a szeretetét, amely nem valamiféle érzelem, tovább is tudja adni, mindenek előtt házastársának. Az, aki bocsánatot kapott Jézus Krisztustól, átadhatja ezt szereteteinek is. A házasságnak, hogy harmonikusan működhessen, a megbocsátás alapján kell nyugodnia.

A házasság célja

A házasság értelméről és céljáról a Biblia azt mondja, hogy az Isten és az ember közti szeretetkapcsolat képmása kell hogy legyen. A házasságnak Isten szeretetét kell visszatükröznie és bizonyoságtevő módon kisugározni.

A házasságot Isten szerezte és Ő rendelkezik vele. Párválasztásnál nagyon fontos kérdés az, hogy megtudjuk, hogyan gondolkodik a házasság valódi céljáról partnerünk.

Isten akarata, a döntés

Magától értetődik, hogy a keresztény ember Isten akaratával összhangban szeretné kiválasztani a párját és nem a maga útját akarja járni. De hogyan ismereti meg velünk Isten az akaratát? Igéjén keresztül, a Biblia útján. Aki a párválasztással kapcsolatban bibliai elvekre figyel, az Isten akaratára figyel. Nagyszerű dolog, hogy tudhatjuk, Isten világos irányelveket, útmutatást adott a Bibliában, s hogy akaratára vonatkozólag nem hagyott minket sötétségben.

A Biblia irányelvei egyértelmű döntésekhez vezetnek a párválasztás, és a házasság kérdésében.

A Biblia arra mutat rá, hogy mindnyájan alkalmatlanok vagyunk a házasságra önző indítékaink és énközpontú magatartásunk miatt. Két ember akkor egymáshoz illő, ha bibliai alapelvek szerint növekszik a szeretetben és a harmóniában. Tehát nem valami misztikus egymáshoz illés a döntő, hanem a két fél szeretetre való képessége. A szeretethez szabad döntésre van szükség. Egy olyan kapcsolatban, amelyből hiányzik a döntésnek ez a szabadsága, egészen biztosan aggasztó indítékok és szándékok vannak jelen.

A döntés szabadsága azt is jelenti, hogy a partnerek elég időt adnak egymásnak az alapos ismerkedéshez. Honnét tudhatom, hogy harmóniához vagy káoszhoz vezet, ha kölcsönösen megosztjuk egymással a gondolatainkat? Hogyan dönthetünk tudatosan amellett, hogy szeretni akarom a másikat, ha alap-

jában véve fogalmam sincs arról, kicsoda a másik, hogyan gondolkodik, milyen tervei, szándékai vannak az életével?

Szexuális kényszer

A szexuálisan aktív kapcsolat veszélye nyilvánvaló : aki szenvedélyes szexuális vágygal csügg partnerén, már nem képes arra, hogy tárgyilagosan és higgadtan megismerje őt. Ilyenkor a test és az erotikus vágyakozás veszi át az uralmat, ezért aligha lehetséges a kapcsolatot objektíven megvizsgálni. Minél intenzívebben foglalkozik két ember egymás testével , annál kevésbé szánnak időt arra, hogy beszélgessenek egymással az élet alapvető kérdéseiről, hogy kicseréljék a gondolataikat, hogy megismerjék egymás személyiségét. Ha aztán később a házasság során észreveszik, hogy a szexuális vonzódáson kívül csak kevés közös dolguk van, már túl késő, akkorra már választottak. A testi szerelem hozzátartozik az egészséges férfi-női kapcsolathoz. Bár szexuális élet lehetséges házasság, sőt szerelem, szeretet nélkül is, de kiegyensúlyozott szexuális élet nélkül aligha lehet boldog házasságot élni.

Tisztáznunk kell magunkban a párválasztás során, hogy partnerünkkel mi is a célunk e téren, illetve ő hogyan vélekedik erről. Szerelemből, kölcsönös kiválasztó szeretetből született házasság lehet inkább azzá, amivé lennie kell, ha kellően vigyáznak rá, ápolják, és megbecsülik.

Az összeilleszkedés

1. Műveltség – műveltséghez

Ha a partnerek között nagy a műveltségbeli különbség, négyféle veszély is fenyegetheti a kapcsolatot: A műveltebb felet gőgre és lenézésre csábíthatja. A kevésbé műveltet kisebbségi érzésbe taszíthatja. Az eltérő érdeklődés miatt elszigetelődhetnek egymástól a felek. Végül: a lefelé kiegyenlítődés törvénye is fenyegetheti a kapcsolatot.

2. Életkor – életkorhoz

Manapság már tizenévesek házasságával is mind gyakrabban találkozunk. Legtöbbször az útban lévő gyermek miatt kötnek házasságot. Gyakori tragédiája, hogy a házasság szellemi-lelki fejlődése megakad, gyerekesek, belülről fejletlenek maradnak. A túl nagy korkülönbséggel az a baj, hogy más az életritmusuk, és az érdeklődési körük. Mégis vannak olyan házasságok, ahol nagy a felek közti korkülönbség. Mi a titkuk? Legtöbbször az, hogy ketten élnek – de mégis: hármában az Úrral.

3. Életfelfogás – életfelfogáshoz

Párválasztáskor tisztázni kell a társunkkal a hitbeli különbséget és tiszteletben kell tartani egymás meggyőződését. Az igaz szeretet legyőzi ezt az akadályt.

Az egymásra találás

A remélt társ megtalálása elképzelhetetlen megfelelő önismeret nélkül. Ez pedig csak a személyiség megfelelő érettsége mellett várható el.

A jó párkapcsolatnak a legfontosabb ismérvei a következők:

- egyenjogúság
- kölcsönösség
- őszinteség
- egymás kölcsönös alakítása
- felelősség önmagunk, partnerünk és leendő gyermekünk iránt.

A párválasztás sikerének feltételeiről vallott vélemények eltérőek. A társadalmi tapasztalatok és a korszerű tudományos nézetek inkább a „hasonló hasonlót” elvet igazolják. Ebben társadalmi és biológiai okok egyaránt szerepet játszanak. Minél több az azonos vagy hasonló jegy a nemzeti, földrajzi, területi, vallási, osztálybeli hovatartozás szempontjából, annál nagyobb eséllyel indulhatnak el a fiatalok a közös életúton.

Az összetartozás egyik feltétele, hogy megismerjük egymás múltját, mely meghatározhatja, befolyásolhatja a közös jelent, s a jövőt is. Éppen ezért nagy súlyt kell helyezni a „honnan jövünk, mik vagyunk, hová megyünk” kimerítő megbeszélésére.

Összefoglalásul következzen néhány olyan kérdés a fentiekén túl, amelynek feltevése és megválaszolása irányt mutathat a párválasztás során:

- Érezhetem-e magam mellette biztonságban?
- Vajon az élet alapvető kérdéseiben, világnézetében, erkölcsi értékrendben hasonló-e a felfogásunk?
- Van-e mindkettőnkben olyan hajlam, hogy támogatni tudjuk egymás érdekeit?
- Érdeklődési körünk nem tér-e el nagyon?
- Össze tudom-e egyeztetni a házasságomat a karriervággal?
- Büszke volnék-e az ő társaságában?
- Magatartása, viselkedése megfelel-e az igényeimnek?
- Tudom-e vállalni a házastársamon kívül a családját is?
- Lesz-e otthonunk, amely a mi kis világunkká lép elő?

A gyülekezet szerepe, Imádság

Az Újszövetségben azt látjuk, hogy a keresztények nagyon gyakran keresztény testvéreiken keresztül ismerték meg Isten akaratát, és Isten a keresztény gyülekezetben keresztül szólta igéjét. Tehát a végleges döntés előtt mindenképp érdemes beszélni a dologról érett keresztényekkel, akik hasznos tanácsokat adhatnak.

Legfontosabb azonban az, hogy az egész társkeresés, párválasztás imádságba, kérésbe, hálaadásba és Isten imáadásába ágyazódjon. Meg kell jegyeznünk, hogy mindenben, amit nekünk magunknak kell megpróbálnunk vagy megtennünk, döntő, hogy Istentől való függőségben cselekedjük. Imádságban Vele állandó összeköttetésben lenni azt jelenti, hogy tudatosan függünk Tőle.

Imádkozni kell tehát már most jövődöbéli házastársunkért. Ha megismerkedünk valakivel, imádkozni kell azért, hogy Isten tisztán látással ajándékozzon meg, és képesek legyünk a kapcsolatot Bibliai alapelvek alapján megvizsgálni. Meg kell köszönni, ha megnyílik előttünk az Ige, és megértjük, hogy az illető nem jöhet szóba, és ekkor tartani is kell magunkat ehhez! Ha feltétel nélkül bízunk Istenben, és ha tényleg hisszük, hogy a javunkat akarja, akkor engedelmesek leszünk Iránta – az életnek ezen a területén is.

Ha pedig szerető férjre vagy feleségre találunk, imádjuk érte az Istent, köszönjük meg Neki a társat, hiszen mindnyájunk számára meg nem érdemelt ajándék, ha hívő társal együtt Szent Szövetségben követhetjük az Urat.

* * *

Segítség a boldog házassághoz

✍ Sipos Ete Álmosné

„Boldog házasság? – Olyan nincs, én még nem láttam!” – mondta egyszer egy fiatalember egy előadásom után. Talán te is így gondold, kedves testvérem, aki olvasni kezded ezeket sorokat.

Problémamentes házasság ugyan nincs, de ahol jó helyen keresik a megoldást, ott igenis van boldog házasság!

Amikor Isten megteremtette a világot és benne az embert, „látta, hogy minden amit teremtett, igen jó!” Az Édenben lakó emberpár örült egymásnak, őszintén szerették egymást és boldogok voltak. Isten szép és nemes feladatot

adott nekik és a feladathoz olyan nagyszerű képességeket, hogy azt teljesíteni tudták. Az ember elégedett volt!

Ezt a boldog állapotot azonban a bűnesetben elveszítették. Az ember a Sátán csábításának engedve függetleníttette magát Istentől, s azt gondolta, hogy Isten nélkül is meg tudja valósítani „önmagát”, sőt ekkor lesz csak igazán boldog.

A Sátán hazugsága azonban hamar kiderült. Boldogság helyett félelem, hazugság, titkolózás, nyugtalanság költözött szívükbe, egymást vádolták a bajban. Láthatatlan fal épült fel Isten és közöttük, sőt egymás között is. Áldás helyett Isten haragja szállt rájuk.

De – dicsőség legyen Istennek – mégsem maradt végleg az emberen Isten haragja. A Biblia fő üzenete az, hogy Isten, a mi szerető mennyei Atyánk, Jézus Krisztus áldozatáért megkönyörült rajtunk és elfordította haragját rólunk. Jézus Krisztus tökéletes és tiszta áldozatáért – de csakis ezért! – kész megáldani újra bennünket. Az áldás titka, maga Jézus Krisztus személye. Ha egy ember hittel befogadja életébe Jézust, mint Megváltóját és Királyát, Jézussal együtt beköltözik az Isten áldása is szívünkbe és otthonunkba. Ez azt jelenti, hogy átrendeződnek kapcsolataink, új értékrendje lesz életünknek. Új céljaink lesznek, legfontosabb könyvünk a Biblia lesz. Ha Jézus királya lesz életünknek és mindenben az Ő szava, Igéje lesz a legfőbb tekintély! Ha Jézus beléphet életünkbe, ha felfedezzük a házasság, a család, a gyermekáldás igazi értékeit is. Családi életünknek új rendje lesz, a család tagjai helyükre kerülnek és ki-ki azt a feladatot végzi, amit Isten rábízott.

A Bibliából megtudjuk, hogy a férfit Isten a család felelős fejévé tette. Felruházta olyan szellemi és testi adottságokkal amelyek alkalmassá teszik arra, hogy irányítson, előrelátó döntéseket hozzon, védelmezője, gondviselője legyen a gyengébbeknek. Az Ef 5,25., 28-31. versekben az Ige utasítja a férfiakat, hogy szeressék feleségüket, mint saját magukat. Szükséges ez az igei figyelmeztetés, mert a férfit kísérti, hogy uralkodjon, önző módon éljen kihasználva a gyengébbeket, csak a maga célját, munkáját, hivatását tartva fontosnak. Az asszony pedig úgy van teremtve, hogy a férje gondos szeretete nélkül nem tud boldog lenni. Mint a növények, fény és víz nélkül elsorvadnak, elpusztulnak. Ha tudunk tenni valamit a boldog házasságért, akkor a férfiaknak a felelős szeretetben kell megújulniuk naponta, ami hűséget, türelmet, áldozatot is jelent. Isten Szentlelke segítségünkre siet, hogy megismerve saját bűneinket megutáljuk azokat és bölccsé és leleményessé tesz, hogy boldogítani tudjuk társunkat.

Az asszonynépet nem a szeretetre buzdítja elsősorban az Ige, mert teremtségi adottságai sokkal alkalmasabbá teszik a szeretetre. A nő érzelmileg gazdagabb, befogadja az életet, szenvedve szül, hordozza, gondozza, segíti a

rábízottakat, otthont teremt, szépít, rövid távon gyors döntésekre képes, cselekvőkész, állhatatos, kitartó. Éva engedett a pillanatnyi kísértésnek az Éden kertjében, „és látá az asszony, hogy jó az a fa eledelre s hogy kedves a szemnek, és kívánatos az a fa a bölcsességért: szakaszta azért annak gyümölcséből és evék...” (1Móz 3,6). A szemek kísértése és a férjétől független gyors döntése bukásba vitte, aminek keserű következményei lettek. Ezért az Ef 5,22 igéje arra inti a nőket, hogy „saját férjüknek engedelmesek legyenek, mint az Úrnak”. Máshol azt olvassuk, hogy tisztelje a férjét. Engedje előre hiszen a nő a férfiúért teremtetett, amiről az asszonyok szívesen megfelelkeznek, és szeretnék irányítani a férjüket, uralkodni rajtuk, de ezt Isten nem engedi meg a nőnek. Ami a nő számára a szeretet, az a férfi számára a tisztelet, az elismerés; ha ezeket megkapja a feleségétől, könnyebben viseli el az élete egyéb területein kapott mellőzést vagy a megélt kudarcokat, sikertelenségeket. A bölcs asszony tehát úgy építi boldog házasságát, ha férjét magánál többnek, különbenek látván tiszteli, szereti.

Nem szabad azonban azt gondolnunk, hogy ha egy házaspár Isten akarata szerint igyekszik élni, akkor már nem lesz semmi probléma a kapcsolatukban. A mi ellenségünk, a Sátán soha nem nyugszik bele az ember boldogságába, hanem szüntelenül támadja, hogy Isten dicsősége fel ne ragyoghasson rajtuk.

Vigyáznunk, ápolnunk kell a házastársi kapcsolatot. A legkisebb bizalmatlanság, keserűség, az őszinteség hiánya nagy bajok forrásává tud nőni. Előfordul, hogy egymás terhét kell hordoznunk vagy elviselni egymást szeretetben. Gyakorolnunk kell a megbocsátást, előlegezni a másoknak a bizalmat, hogy nem szándékosan van bántásunkra. Figyelni, kedvét keresni egymásnak, gondviselővé – segítőtársá válni mindennapos cél, feladat életünk végéig. Ahol férj és feleség fontos egymásnak, ott a gyermekek boldog biztonságban nőhetnek fel, és tisztelni és szeretni fogják a szüleit, mert ezt az életpéldát látták.

A boldog házasság eléréséhez, csak Isten tud elsegíteni bennünket, aki az ÉLET.

Kérdések

1. Mit jelent számodra a családban, hogy férfiúvá és nővé teremtette az ISTEN az embert, mit tartasz férfi és mit női szerepnek?
2. Hogyan nézel a férjre? Föl, vízszintesen, vagy lefelé? Melyik helyes és miért?
3. Kié a felelősség a családban és ez mit jelent?
4. Apaként férfiúvá neveled-e a fiad és ez mit jelent?
5. Hogyan kell a kamaszkorú gyerekekkel foglalkozni? Jó-e a koedukált iskola?

6. Hogyan tanácsoltátok, tanácsoltjátok a gyermekeiteket a hivatás választás-ban?
7. Együtt megy-e a család a templomba? Adsz-e gyermekeidnek vasárnap pénzt, hogy dobják be a perselybe?
8. Milyen szülőket szeretnek a gyerekek, mit tudtatok meg tőlük?
9. Sportolnak-e a gyermekeid, miért elengedhetetlen ma a sport?
10. A női szerepekre tanítottátok-e lányaitokat és hogyan?
11. Helyesnek tartod-e az általánosan elterjedt női vezetésű iskolákat? Milyen hátrányok származnak ebből?
12. Szolgáltál-e már a családdal a gyülekezetben? Ha nem, tervezed-e, és hogyan?

* * *

A házasság válságai

(Cseri Kálmán igehirdetés-sorozata)

I.

Alapige: Zsid 12,12-17

„Ezért tehát a lankadt kezeket és a megroskadt térdeket erősítsétek meg, és egyenes ösvényen járjatok, hogy a sánta meg ne botoljon, hanem inkább meggyógyuljon. Törekedjetez mindenki iránt a békességre és a szent életre, amely nélkül senki nem látja meg az Urat. Ügyeljetez arra, hogy senki se hajoljon el Isten kegyelmétől, hogy a keserűség gyökere felnövekedve kárt ne okozzon, és sokakat meg ne fertőzzön. Ne legyen senki parázna vagy istentelen, mint Ézsau, aki egyetlen tál ételért eladta elsőszülöttségi jogát. Mert tudjátok, hogy később, amikor örökölni akarta az áldást, atyja megtagadta tőle, mivel a megtérés útját nem találta meg, noha könnyek között kereste.”

Augusztusban szokott lenni a legtöbb esküvő gyülekezetünkben. Ezekben a hetekben is sok kedves, új pár boldog indulásának a tanúja lehetek. És ugyanakkor folyamatosan kénytelen vagyok tanúja lenni sok bajba került házasság vergődésének is. Boldog indulás – és gondterhelt hétköznapiak. Ez a kettő

kényszerített arra, hogy néhány vasárnap szóljunk most a Szentírás világosságában a házasság válságairól.

Sokan azt gondolják, hogy akkor most nem rólam lesz szó. Hiszen még vagy már nem házasságban élnek, vagy éppen most semmi baj nincs náluk. Pedig mindannyian érdekelve vagyunk ebben az ügyben. Ha valaki arra gondol, hogy még olyan fiatal, hogy messze van az, akkor éppen most kell felkészülnie. A házasság sok válságának az az oka, hogy nem tudják az emberek, mire vállalkoznak amikor házasságot kötnek. Teljesen készületlenül ugranak fejest egy vállalkozásba, és ott kapkodnak, rögtönöznek. Akik pedig házasság nélkül élnek, vagy már egyedül maradtak, azok gondolják meg, hogy ott zajlik a szemük előtt sok más ember házassága, amelyikért ők felelősek, amelyikben segíthetnének. És ha többet értenek belőle, akkor többet fognak megérteni is abból, ami történik. A pusztá jelenlétük, a belőlük kisugárzó érzések és gondolatok nem olaj lesznek a tűzre, hanem olaj lesznek a vízre, és lecsillapíthatnak hullámokat, viharokat, amik körülöttük tombolnak. Ha pedig valaki azt mondja, hogy nálunk semmi baj nincs, akkor hadd idézzem az igét: „Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék!” Ez nem fenyegetés, csak józanságra intés. (1Kor 10,12).

De ezen túlmenően is, mindannyian jó, ha néha foglalkozunk ezzel a kérdéssel, mert a Biblia utal arra, hogy a házasságban egy nagyobb, magasabb, örök érvényű közösség tükröződik: Krisztusnak az egyházzal való kapcsolata. Ha az egyiket jobban ismerjük, a másikról is többet tudunk.

Így szeretnék most a házasság válságai címszó alatt két gondolatot említeni.

❶ Minden házasságban szoktak lenni válságok. A legjobb házasságban is támadhat feszültség, adódhatnak bajok, megbetegedhet a házasság. A kérdés csak az, hogy észreveszik-e ezt, mikor veszik észre, betegségnek tekintik-e, és mit csinálnak vele?

Nem az a végzetes baj, ha egy házasságban feszültség támad, hanem az, hogy ezt nem tekintik betegségnek, ha elkezdik magyarázni, mentetegetni, takargatni. Átmentetegetni holnapra meg a jövő hétre, ahelyett, hogy lelepleznék, nevén neveznék és együtt legyőznék.

Az tehát a kérdés, hogy amikor baj támad, mit csinálunk a bajjal? Hadd említsek egy szállóigévé vált bibliai mondatot, amelyik nagyon jól mutatja, hogy mi itt a világosság. Az Efézus 4,26 így hangzik: „*Haragudjatok, de ne vétkezzetek: a nap ne menjen le haragotokkal.*”

Milyen különös. Azt mondja Isten igéje: a harag önmagában még nem vétke. Akkor válik vétékké, ha konzerválom, tartósítom, ha megtartom aznap éjszakára, átviszem a holnapi napra. Holnap már sokkal nehezebb lesz megsza-

badolni tőle. Azután meghagyom, megtűröm, betokosodik, és egyszer csak valami nagy baj robban ki miatta. Az, hogy mindannyian képesek vagyunk sokszor apróságok miatt is haragra lobbanni, ez önmagában még nem bűn. Ez szomorú adottságunk, sajnos így születünk, ez kísértés, ez támadás. Mit csinállok a megkísértett helyzetben? Érzékelem-e azonnal, hogy én most haragra lobbantam, és ennek semmi értelme nincs? El merem-e ítélni a magam haragját, vagy pedig leplezem, magyarázom, még büszkélkedem vele esetleg? Vannak emberek, akik büszkék arra, hogy ők haragot tartanak. Konzerválom, lemegy a nap a haragommal, és akkor vétek lesz. Haragudjatok – mondja Pál –, elég baj, de ezt tudomásul kell venni. De ne vétkeztek, vagyis ne menjen le a nap haragotokkal.

A következő, 27. vers így hangzik: „*helyet se adjatok az ördögnek.*” Ezzel adok helyet az Ördögnek az életemben, a gondolataimban, a belső szellemi világomban, ha megtűrök egy bűnt. Ha beletörődöm egy rendellenes helyzetbe, hogy én haragra gerjedtem. Ez nem normális dolog. Ne engedjem bele magamat a haragba, és főleg ne szenvedjen a környezetem emiatt. Ne adjak helyet.

Ugyanez a helyzet a házasságban is. Jelentkezik egy betegség a házasságban: az egyik fél türelmetlen volt a másikhoz, megbántotta, talán durván megbántotta, vagy nem érdeklődött őszintén a dolgai iránt, szeretetlen volt, önző volt, megbetegszik a kapcsolatuk, valami feszültség támad. És a másik szívében elkezd nőni a keserűség. Ha ezt hagyja, akkor a következő történik: megbánja azt, hogy éppen ezzel az emberrel kötötte össze az életét; eszébe jut egy régi szerelme; arra gondol, hogy ha azzal élne együtt, az bizonyosan sokkal megértőbb lenne hozzá, – azt sem tudja ez az ember, hogy mivé vált azóta, mit szenved az ő társa esetleg, – most ez mindegy, a képzelet síkján zajlik még. Hoz elé a Kísértő esetleg valakit, akire kivetítheti a szívében levő sok-sok kiélegítetlen vágyat. Eljátszik ezzel a gondolattal, azután egyre inkább ez a gondolat játszik övele, nem veszi észre, hogy játékszerré vált, és máris eltávolodott a párjától, helyet adott az Ördögnek. Ezt nevezi így a Szentírás: „*helyet se adjatok az ördögnek.*”

És ez csakugyan ördögi kör, mert ezzel a keserűséggel a szívben olyan légkört teremtenek, amelyben még nehezebb bocsánatot kérni vagy megbocsátani, emiatt még érzékenyebbekké válnak. Mindketten csak a rosszat látják a másikban, mégpedig a pillanatnyi rosszat, vagyis elszakadnak a valóságtól, ezzel elszakadnak egymástól is, és elszakadnak Istentől is. Mert Istent a képzelet világában nem lehet megtalálni, csak a valóság világában. Mihelyt valaki onnan elrugaszkozik, és engedi, hogy a keserűség gyökere felnövekedjék benne, – ahogy ezt olvastuk, – az eltávolodik a másiktól is, eltávolodik Istentől. Nem történt semmi látványos nagy baj, nem akarnak elválni, nincs hangos ve-

szekedés, csak éppen egy hajszáltrepedés támadt a házasság épületén. És ebbe már könnyebben tud éket verni a Kísértő és tágítani ezt a repedést. Az ő célja mindig az, hogy azok, akik egygéváltak szeretetben, érdekekben, elhatározásban, azok újra szembe kerüljenek egymással. Hogy valaki megsértődjön, hogy a haragot tartsák, hogy lemenjen a nap a haragjukon. Az ő célja mindig az, hogy elszakítson bennünket egymástól, és elszakítson Istentől is.

Ezt mondja: „*Ügyeljetek arra, hogy senki se hajoljon el Isten kegyelmétől*” Isten kegyelme a megoldása minden házassági válságnak és bajnak. „*Hogy a keserűség gyökere felnövekedve kárt ne okozzon.*” Rajtunk is múlik valami. Ne engedjük, hogy felnövekedjék. Meg kell fogni úgy, hogy gyökerestül ki lehessen húzni, és akkor nem növekszik tovább. Ne törődjünk bele abba, hogy baj van. Ne vegyük azt egyszerűen tudomásul, hiszen meg lehet gyógyítani. „*És sokakat meg ne fertőzzön*” – lelkiileg. Ritkán gondolunk arra, hogy a gondolat is fertőz. Még nem látszik semmi a betegségből, a kiütések még nem jöttek ki, de már bacilusgazda vagyok. Már a fertőzést megkaptam, és csak idő kérdése, hogy nagy baj legyen. Itt lehet megfojtani a bajt, itt lehet a gyógyítást elkezdni.

Elmondta egyszer valaki, hogy nagy békességben éltek a házastársával, és egyszer valamin összezördültek. Azután lement a nap a haragjukon, meg a másnap is, meg hetek teltek el úgy, hogy egy ilyen csöndes feszültség költözött be az otthonukba. Mind a ketten szenvedtek miatta, és mind a két szívben kezdett nőni a keserűség. Történetesen mind a ketten találkoztak közben valakivel, aki jobban hasonlított ahhoz az eszményképhez, amilyennek ők megálmodták a házastársukat. Csak gondolati síkon történt még valami, de három házasság megfertőződött, és csak Isten kegyelme hozta helyre. Helyre lehet hozni, de a mi érzékeinknek, ha mi valóban hívő embereknek valljuk magunkat, és Isten iskoláz minket, sokkal finomabbaknak kell lenniük, már a gondolatot kell nyakon csípni, és nem engedni, hogy abból szakadás legyen. Mert sokan megfertőztetnek, ha a keserűség gyökere felnövekszik bennük.

Itt tér vissza az ige az első gondolathoz: Isten kegyelme oldja ezt meg. Ha van ördögi kör, hogy elkezdődik a baj, azután a mérgezett légkörben csak nő a baj, nehéz bocsánatot kérni, és még érzékenyebbek vagyunk – ez ördögi kör –, akkor van isteni kör is. Ez az, hogy onnan indulok ki, hogy az Ő kegyelméből élek, ezért nem engedem meg azt a luxust, hogy egy bűn megmaradjon az életünkben, hanem azt bűnnek nevezzük, és kivetjük. A bűnnel odamegyünk az Ő kegyelméhez, hogy bocsánatot nyerjünk, azután így egymásnak is meg tudunk bocsátani, és így megyünk tovább. Aki átélte már azt, hogy naponta Isten bűnbocsátó kegyelmére szorul, és abból él, az egészen másként tud megbocsátani a párjának, és természetesebben tud bocsánatot kérni tőle. Ma, nem holnap! Mielőtt a nap lemenne a keserűséggel vagy a haraggal.

Annyit azért meg kell jegyeznünk, hogy megterhelik ezek a feszültségek a házasságot. Rendbe jöhet, lehet újra kezdeni – nem előlről, hanem újra –, van bocsánat, és nagy dolog a kegyelem és a bocsánat, és egymásnak is megbocsáthatunk, de valahogy olyan ez, mint amikor begyógyul a seb, de hegesedik. Ez azt jelenti, hogy az a felület, az a szövet veszít a rugalmasságából. Veszít az üdeségéből, a derűjéből, a rugalmasságából a házasság, ha túl sok ilyen terheli meg. Úgyhogy jobb arra igyekezni, ha nem kerül válságba a házasság. De ha kerül, akkor nem kell kétségbeesni. Van megoldás, és a megoldás ez, amit itt Isten igéje elénk tár: az Isten kegyelmétől el ne szakadjatok! Jézus keresztyénél van minden házassági probléma igazi megoldása. Akik ezt kipróbálták, azok tudják.

❷ A másik gondolat, amit ma még szeretnék mondani, az, hogy az egyensúly, a harmónia általában könnyen felbomló állapot. Drága kincs, amire vigyázni kell, amit védeni kell. Általában magától nem is marad meg. Mindenki tudja, hogy ha egy golyót egyenes síkon elgurítunk, akkor annak elvileg szüntelenül gurulnia kellene. Mégis lassulni kezd, és egyszer megáll, mert a súrlódás, közegellenállás, sok ellenerő megállítja. Csak ha újabb erő hat rá, akkor marad mozgásban.

Ugyanígy van a házasságban is. Annyi közegellenállás, akkora súrlódás fékezi a házasságot, hogy az jó legyen, és mozgásban maradjon, hogy csak ha szakadatlanul hat rá erő, akkor halad előre. Nem megy magától! Ezzel végre józanul számolnia kellene minden házasembernek. Csak ha szakadatlanul tisztogatják, erősítik, mozgásban tartják, akkor marad mozgásban. De akkor minden körülmények között boldog lehet. Magától, magára hagyva csak elromlani tud egy házasság előbb-utóbb. Miért? Azért, mert elromlottunk, romlott emberek vagyunk, akik házasságban élünk, és ezért a házasságunk is csak elromlani tud magától. Éppen ezért naponkénti, szüntelen feladatunk a házasság karbantartása. Ennek az egyensúlynak a fenntartása, ennek a harmóniának a megőrzése, vagy azonnali helyreállítása.

Aki énekelt kórusban, vagy énekel néha kánont, vagy akár másodmagával szokott énekelni, az tudja, hogy az egészet kell hallani. Aki csak egyedül bömböli a maga szólamát, az nem alkalmas kóruséneklésre. Mindenkinek az egész kell egyidejűleg hallania, és ha egy kicsit is eltér attól, azt azonnal észlelnie kell, és hozzáigazodnia az egészhez. Folyamatos igazodás a kóruséneklés és az együtt muzsikálás. Ugyanígy van ebben a titokzatos közösségben is, ahol az élet teljes felületén érintkezik két személyiség a házasságban. Azonnal érzékelni, ha valami hamis, és azonnal kiigazítani, korrigálni.

Persze kevés időnk és erőnk marad a házasság karbantartására. (Itt segíthetnének sokat azok, akik nem házasságban élnek, azokon, akik küszködnek a maguk gondjaival.) A házassági TMK-t tanítani kellene. Csak tervszerű, megelőző karbantartással marad hosszú távon üzemképes, teherbíró és boldog egy házasság. Beszélgetni őszintén és sokat. Imádkozni nyugodtan, elmélyedten, és közösen. Sokszor ilyen egyszerű dolgon múlik, hogy aludják ki magukat végre, hogy legyenek néha együtt csak ketten, hogy legyen naponta egy étkezés, ahol együtt van a család, és nem a hűtőszekrényt nyitogatja ki-ki, amikor éppen eszébe jut, hogy kivegyen valamit. A közösség ápolása nélkül nem jön létre magától közösség. Ez időigényes, fantáziaigényes, energiaigényes vállalkozás: házasságban élni, családban élni. Be kell fektetni szakadatlanul, azután akkor kamatozik. De magától nem lesz kamat, magától nem terem gyümölcsöt.

Édesapám magyarázta, hogy ha csak le nem fagy, minden évben teljes termést adnak az almafák. De enni kell nekik adni. Magától minden második évben terem, mert kiéli magát. Regenerálnia kell. De ha megkapja a szükséges táplálékot, metszést stb., akkor minden évben boldogan adja. És ez mindennel így van. Ezt kellene komolyabban vennünk, és nem félni attól, hogy befektessünk. Ha pedig mégis baj támad: menni a nagy Orvoshoz, akiről azt hallottuk itt néhány héttel ezelőtt; „Széjjel járt jót tévén, és gyógyított minden betegséget és erőtlenséget.” A házasságok minden betegségét és erőtlenségét is.

❸ Az volt tehát az egyik egyszerű gondolatunk ma, hogy baj történhet a legjobb helyen is, a kérdés az, hogy mit csinálunk a bajjal. Ha bajnak tekintjük és orvosoljuk, tovább lehet menni. A másik gondolat pedig ez: magától nem marad jó a házasság, csak ha szakadatlanul karbantartjuk.

Mindkettő érvényes arra is, ami tükröződik a házasságban: Krisztusnak és az egyháznak a közössége. Mondjuk így: a mi Krisztussal való közösségünk. Azt sem nézi tétlenül a Gonosz. Ott is mindent elkövet, hogy megzavarja, hogy elszakítson minket Isten kegyelmétől, hogy valami keserűség növekedjék fel a szívünkben Istennel szemben: Te állítólag gazdag Isten vagy, de nekem mégsem adtad meg ezt meg azt. Megfosztottál engem valamitől. Talán éppen a társamtól. Minden szenvedés, próbatétel, betegség, haláleset alkalom a Kísértőnek arra, hogy ezt a keserűséget elültesse a szívünkben, hogy imádság helyett öklöt rázzunk az élő Istenre. De nemcsak az élet árnyoldalai, a nehézségei alkalmasak erre, mindent fel tud ő használni. A sikerek sokszor még jobban megszárdítanak egy embert, mint ahogy a veszteségei, a csapások összetörik. Azok által is el tud szakítani Isten kegyelmétől. Elhíteti velünk, hogy nem kegyelemből élünk, megélünk a magunk erejéből is, mert érteni kell

ugyebár az élethez, hogy hogyan kell ügyeskedni dolgokat. Nem szorulok naponta kegyelemre. És akkor jön a nagy összetöretetés. Vigyázatok – mondja az ige –, hogy az Isten kegyelmétől el ne szakadjatok, hogy a keserűség föl ne nőjön bennetek! Mert így megfertőződtek, és ti is megfertőztök másokat.

Jézus ezt ígéri: „*az én kezemből senki ki nem ragadja őket.*” Megpróbál minket kiragadni, de senki ki nem ragadhat, amíg Őhöz ragaszkodunk. Lehetnek bajok a hívő életünkben is, de a bajt nevezzük bajnak, a bűnt nevezük bűnnek, és menjünk oda, ahol a megoldás van: Isten kegyelméhez, Krisztus keresztyéhez, az Ő bocsánatát kérve.

És a másik is érvényes a lelki életben, a Krisztussal való közösségünkre: az sem marad magától jó. Persze, hogy egy életre szóló döntés volt mindannyiunknál, akik valaha is elhatároztuk, hogy Jézus Krisztus útján akarunk járni. De ebben a döntésben naponta meg kell erősödnünk. Az az élő hit, amelyik naponta megerősödő hit. Annak lesz Isten ígéje mindennapi kenyerévé, aki minden nap elkezd enni azt, megemésztí, befogadja, és megrágja, és egészen a magáévá teszi. Azt azután fogja erősíteni, irányítani, annak ad tartást, világosságot. De csak ha mindennap, szüntelenül, folyamatosan. Ő tart meg minket, de nekünk újra és újra vissza kell mennünk Hozzá onnan, ahova esetleg eltántorodtunk.

Így hallgassuk meg most még egyszer az egész szakaszt, mert olyan sok kedves biztatás van benne:

„*Ezért tehát a lankadt kezeket és a megroskadt térdeket erősítétek meg*” – (Ne mondjatok le arról, hogy tovább lehet menni. Lehet tovább menni.) – „*és egyenes ösvényen járjatok*” – ez érvényes a házasságra is. Nem szabad görbe utakat, félrelépéseket beiktatni – „*hogy a sánta meg ne botoljon, hanem inkább meggyógyuljon*” –, mert meggyógyulhat. – „*Törekedjétek mindenki iránt a békességre és a szent életre*” – még a feleségetek és férjetelek irányába is –, „*amely nélkül senki nem látja meg az Urat.*” „*Ügyeljétek arra, hogy senki se hajoljon el Isten kegyelmétől, hogy a keserűség gyökere felnövekedve kárt ne okozzon, és sokakat meg ne fertőzzön. Ne legyen senki parázna vagy istentelen*” – és ha mégis, akkor találjátok meg a megbánás helyét. Ézsau nem találta meg, az ige arra biztat, hogy megtalálhatjuk.

Legyen szüntelen imádságunk az, amit egyik énekünk szépen így fejez ki:

Lelki próbáimban Jézus, légy velem,
El ne tántorodjék tőled életem.
Félelem ha bánt, vagy nyereség kísért,
Tőled elszakadnom ne hagyj semmiért.
(338. ének)

És itt most gondoljunk mind a két szövetségre: a Vele való szövetségünkre, meg a házassági szövetségre is érvényes ez.

II.

Alapige: Róm 15,5-6

„A türelem és vigasztalás Istene pedig adja meg nektek, hogy egyetértés legyen közöttetek Jézus Krisztus akarata szerint, hogy egy szívvel, egy szájjal dicsőítsétek a mi Urunk Jézus Krisztus Istenét és Atyját.”

Múlt vasárnap arról volt szó, hogy mit mond Isten igéje a házasság válságairól. Hogyan lehetne ezeket megelőzni, vagy ha már bekövetkeztek, hogyan lehet gyógyítani. Két gondolatot vittünk magunkkal: az egyik az volt, hogy számoljunk józanul azzal, hogy a legjobb házasságban is támadhatnak feszültségek, bajok, megbetegedhet a házasság. A kérdés az, hogy mit csinálunk a betegséggel? Észrevesszük-e, hogy az betegség, és együttes erővel igyekezzünk-e gyógyítani a betegséget a házasságban? Ilyen igéket hallottunk: *„A nap ne menjen le haragotokkal”*, vagyis ne tartóssuk a feszültséget, ne konzerváljuk a bajt, hanem nevezzük a nevén, és engedjük, hogy a nagy Orvos, Jézus Krisztus kigyógyítsa a beteg házasságot a bajaiból. Azután olvastuk: ne engedjük, hogy a keserűség felnövekedjék a szívünkben, mert az sok rossznak okozója lehet. Se pedig az Ördögnek ne adjunk helyet – láttuk, hogy ez mit jelent. – Ha pedig mégis vétkezünk egymás ellen és a házasságunk ellen, akkor találjuk meg a megbánás helyét. Mert Isten kegyelme elég a házasság minden betegségére, bajára is. Aki átéli azt naponta, hogy Jézus bocsánatából él, annak könnyebb lesz szív szerint megbocsátania a párjának, vagy bocsánatot kérni tőle.

A másik gondolat pedig a házassági TMK-ról szólt, arról, hogy a tervszerű megelőző karbantartás nélkül egyetlen házasság sem marad hosszú távon teherbíró, üzemképes és boldog. Szükségképpen elromlik, mert romlottak vagyunk mi, akik házasságban élünk. Szakadatlanul tisztogatni, erősíteni, gondozni, védeni kell a házasságot. Olyan légkört kell teremteni, ami védi a másikat, megkönnyíti a hűséget a számára, karban kell tartani a házasságot.

Ma három további gondolattal szeretném folytatni az ige alapján ezt a gondolatmenetet.

❶ Az első válasz arra a kérdésre, amit valaki már múlt vasárnap feltett: mitől támadnak feszültségek tulajdonképpen a házasságban? Hiszen annyira azono-

sak két embernek az érdekei, annyira egymásra vannak utalva mint házastársak, hogy mindenben egyeknek kellene lenniük. Hogy lehet az, hogy mégis szembe kerülhetnek egymással, hogy feszültség támadhat közöttük, sőt törésre kerülhet a dolog?

Azt hiszem, sok választ lehetne adni erre a kérdésre, de valahol a gyökereknél tapogatózunk, ha azt mondjuk, hogy ott támad feszültség a házasságban, ahol két akarat egymásnak feszül, és egyik sem enged; vagy ahol az egyik kénytelen engedni a másiknak, az erősebbnek, de emiatt keserűség támad a szívében. Általában ez a végső oka a feszültségeknek. Két akarat egymásnak feszül, és egyik sem enged. Vagy az egyik erősebb, és letiporja, maga alá gyűri a másikat, de a másik szívében keserűség támad. Az ilyen győzelem mindig vereség a házasságban. Mert egy házasságban nincs olyan már: én és te. Még akkor sem, ha átmenetileg megzavarodik a harmónia. A házasságban mindig a házasság szenved az ellene elkövetett vétkek miatt, vagyis mind a ketten, akik benne élünk. Nem lehet teljes öröm az, amikor az egyik úgy örül, hogy a másik közben sír. Az egyik úgy győz, hogy a másik vereséget szenved. Nincs egyik és másik. Ők valamikor eggyé váltak – akkor is, ha nem egyeznek sok mindenben –, és a közösen elkövetett hibák miatt közösen szenvednek mindig. A házasság szenved mindig. Ezt komolyabban kellene venni.

Akkor kerülhetők el tehát a válságok és küszöbölhetők ki a feszültségek, ha nem két akarat győzködik egymással, hanem egy akaratra jutnak ketten, és az az egy akarat érvényesül. Hívó emberek számára kétségtelen az, hogy ez az egy akarat Isten akaratára kell hogy legyen. Hívó embereknek éppen a házasság komoly iskola arra, hogy megtanulják szív szerint imádkozni naponta, mindig újra Dávid könyörgését, ami a 143. zsoltár 10. verse szerint így hangzik: *„Taníts akarataid teljesítésére, mert te vagy Istenem! A te jó lelked vezéreljen az egyenes úton!”*

Hívó embereknek éppen a házasságban kell megtanulniuk azt, hogy nem az a baj, hogy nekünk van akarataink, még csak az sem, hogy néha ütközik az akarataink, Isten ajándéka az, hogy nem akarattalan bábok vagyunk. Az a baj, ha az akaratainkat nem akarjuk vagy képtelenek vagyunk ráhangolni Isten akarataira. Az a baj, ha minket a hétköznapiakban ténylegesen nem érdekel az, hogy mit akar Isten. Elvileg igen, meg egy vallásos embernek illik efféléket mondani, vagy így gondolkozni, de nem őszinte ez az imádságunk: Taníts engem a Te akarataidat teljesíteni. Nem tudjuk így befejezni az egymással való beszélgetést vagy vitát: „mindazáltal ne úgy legyen, ahogy én akarom, hanem ahogy Te, Uram.” Ha két ember a házasságban így mérkőzik, hogy ennek a mérkőzésnek a célja az, hogy végül is Isten akarata diadalmaskodjék, akkor jutnak egy akaratra. És Isten akarata felismerve és cselekedve jutnak egymás-

sal is mindennél teljesebb egységre. Jó az, hogy van akaratunk, és mondjuk csak el: Uram, én úgy gondoltam, vagy úgy szeretném, és egymással is szabad néha szembeszegülnie két akaratnak, de mindig ennek a jegyében: mindazáltal nehogy úgy legyen, hogy én vagy ő, vagy mi akarjuk, hanem ahogy Te.

Ebben kell és lehet segítenünk is egymást a házasságban. Isten akaratának a felismerésére segíteni a másikat. Úgy csendben lenni előtte, hogy együtt érthessük meg és fogadhassuk azt el. Gondoljatok arra a hatalmas ígéretre, amit Jézus mond a Máté 18,19-ben: *„Ha közületek ketten egyetértetek a földön mindabban, amit kérnek, azt mind megadja nekik az én mennyei Atyám.”* Hol másutt lehetne ezt jobban érvényesíteni, kipróbálni, mint a házasságban, két hívő ember házasságában? Egy akaratra jutunk mindenben, amit kérünk, és várjuk, hogy a mi Atyánk megadja nekünk. De ez az egy akarat az Ő akaratát kell hogy legyen. *„Ha bármit kérünk az ő akaratát szerint, meghallgat minket”* (1Jn 5,14).

A múltkor mondtuk, hogy ha van ördögi kör, akkor van isteni kör is, egymást segítő, erősítő hatásokat kaphatunk Isten közelében. Nos itt is erről van szó, hogy Isten akaratára figyelve gyógyulhat meg a házasság, és az így meggyógyult házasságban a házastársak még jobban érzik Isten akaratát, az együtt megértett akarat még közelebb viszi őket, és így tovább. Áldott kölcsönhatásban van ez.

Az a kérdés most, hogy akarjuk-e ezt őszintén? Elvileg sokan egyetértetek a Szentírás ilyen biztatásaival, de amikor döntésre kerül a sor, a magunk akaratának az érvényesítésére, mintha sohase hallottunk volna erről, hogy nekünk fel lehet ismernünk és követnünk lehet Isten akaratát, és hogy ott találkozhatunk igazán egymással, ha mind a ketten arra mondunk áment. Akarjuk-e ezt őszintén, próbáljuk-e, gyakoroljuk-e igazán?

Még így is marad sok olyan feszültség a házasságban, ami feloldhatatlan. Az alapfeszültség pl. az, hogy mind két házastárs más akar, mert a férfi a nő akarja, a nő a férfit, és ez feloldhatatlan feszültség. Csak az a feloldása még ennek is, ha mindketten a házasságot akarják, a harmonikus, a jó házasságot, és ezen belül érvényesül az az előbbi feloldhatatlan feszültség. Még a feloldhatatlanra is van megoldása Istennek, de csak akkor, ha merünk előtte elcsendesedni, a magunk akaratát elé letenni, és láthatatlanban is tudomásul venni és komolyan venni az Ő akaratát.

❷ A másik mai gondolatunk az, hogy a házasság válságainak megelőzése és gyógyítása alapvetően függ attól, hogy készek vagyunk-e egy radikális szemléletváltatásra? Tudniillik annak a szemléletnek a megváltoztatására, ami egyetemlegesen jellemez minket, hogy mindannyian azt vizsgáljuk, mit kap-

tunk és mit nem kaptunk meg a másiktól, a párunktól. Hogy számon tartunk több éves, évtizedes sérelmeket, adósságokat, hogy nekünk az jár vagy járna, és hol nyüszítve, hol erőszakosan követeljük. És időnként beolvasunk, hogy nem kaptuk meg, hogy szegényebbek maradtunk, hogy tartozik nekünk a másik.

Ha ezt sikerül megfordítani, és egyszer valaki komolyan, Isten előtti felelősséggel számba veszi: ő mivel tartozik a másiknak, alapvetően megváltozik a házasság légköre. Ez annyira vétkes, rontó szemlélet, hogy ezen belül alig jöhet létre valami jó egy házasságban, ha mindig mindkét fél azt tartja számon, hogy ő mit nem kapott meg. Mert lehet, hogy igaza van, de annyira egyoldalú, beszűkült, nyomorúságos szemlélet ez, hogy ebből nem születhet gazdagság. Lehet, hogy igaz, – de azért válaszoljak erre a kérdésre is: és ő mit nem kapott meg tőlem? Mit kap egyáltalán tőlem? Olyan gyakran elhangzik ez: nem vagyok boldog mellette. És többeket megsértettem már akaratlanul, amikor megkérdeztem: és ő boldog melletted? – Erre még soha nem gondoltam, – ezt gyakran bevallották. Ezt sem kapom meg, azt sem kapom meg. Ha mással élnék, biztosan megkapnám. – És ő megkapja tőled, amit csak tőled kaphat meg? Ami járna neki? Félelmes dolog az, hogy mennyire nem ismerjük egymást sokszor a házasságban. Évtizedekig élhet két ember egymás mellett úgy, hogy nem is tudják, hogy mivel lehetne a párjukat igazán boldoggá tenni, minek örül, mi hiányzik neki, mit várna. Sokszor kicsi dolgok ezek, és nagy boldogság születne belőle. Nem ismerjük egymást.

Egy gyermekmesekönyvből tanultam meg a közelmúltban, hogy a balesetmentes közlekedés egyik feltétele ez: látni és látszani. Vallom azt, hogy az ütközésmentes házasság egyik alapfeltétele ez: látni és látszódni. Látni, vagyis észrevenni a másikat, és látszódni, vagyis megismertetni magamat vele. Mert itt is kettőn áll a vásár. Nem vádolhatom őt, hogy nem ismer engem, ha bezárkózom. Persze ő is élhet úgy, hogy én be fogok zárkózni még jobban, vagy pedig kinyithat engem. Élhet úgy, hogy megkeserít vagy derűssé tesz. Élhet úgy mellettem, hogy megvéd a paráznaságtól vagy belehajszol a házasságtörésbe. Ez a másik pont, ahol sokan megsértődtek már lelkigondozói beszélgetés során. Mindig kettőn áll a vásár. Ha elromlik egy házasság, ketten rontottuk el.

A múltkor mondtuk, hogy a házasság az az emberi közösség, ahol az emberi személyiség a teljes felületén érintkezik. Ezért fontos, hogy minden kérdéstről tudjanak és akarjanak őszintén beszélni a házastársak. A hitbeli kérdéstől a szexuális kérdésekig mindenről. Ez a teljes életközösség. Csak így lehet igazán ismerni egymást. Csak így lehet tudni azt, hogyan tehetném boldoggá, hogy mivel tartozom neki.

Ezzel kezdődik mai igénk, és legszívesebben csak ezt az egy szót olvastam volna fel belőle, hogy nagyon hangsúlyos maradjon: „*tartozunk*”, hogy egy-

más erőtlenségét elhordozzuk, és ne magunknak kedveskedjünk. Mi az indo-ka Pálnak, hogy tartozunk? „*Mert Krisztus sem önmagának kedveskedett.*” Tartozunk! Jézus Krisztus az életét adta értünk, és ezzel egy életre eladósított minket. Mi neki nem törleszthetünk, mert mi nem adhatjuk az életünket ō-rette. Nem is azt mondta: ahogy én szerettelek titeket, ti is úgy szeressetek engem, hanem azt: ahogy én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást. Őerte nem adhatjuk az életünket, de egymásért igen. És a házasság kiváló gyakorlótér erre, hogyan áldozhatom oda önmagamat a másikért, akit szeretek, aki tulajdonképpen nem másik már, mert egygé lettünk. Mivel tartozom neki?

Lehet, hogy ő is sok mindennel tartozik nekem. Jobban meg fogja érteni, talán magától rá fog jönni, ha én elkezdek komolyan törleszteni, ha végre nem azt számolgom, és olvasom rá, hogy ő mivel tartozik, hanem számba veszem őszinte bűnbánattal, hogy én mivel tartozom. Azért szegény, mert tőlem nem kapta meg. Én vádoló, hogy milyen szegényes az élete. De én tartottam tőle vissza azt, ami nélkül szűkölködik. Azért nem bontakozott ki teljesen ember-sége, mert tartozom neki még mindig évek, évtizedek óta elemi, apró dolgok-
kal vagy lényeges, fontos dolgokkal. Ha valaki eljut erre a felismerésre, és eb-ből őszinte bűnbánat lesz, megújul a házassága. Újra kezdődhet a teljesen csődbe jutott házasság is. Néhány szép példát engedett látnom már erre Isten. De ehhez őszinte bűnbánat és Isten előtti igaz megalázkodás kell, hogy szin-te fölsikolt az egyik vagy mindkét fél: tartozom, én tartozom!

Természetesen hozzá kell tenni, hogy ennek azért kölcsönösnek kell lennie. Mert előfordul, hogy egyik fél rádöbben erre, komolyan kezdi venni a törlesz-tést, és szeretetből végzi ezt, a másik pedig visszaél ezzel. Ez a legocsmányabb kizsákmányolása egymásnak, és az egyik legsúlyosabb vétek a házasság el-len. Kölcsönösnek kell lennie. De ha a legrosszabb esetben nem lenne kölcsö-nös, Isten gyermekeinek akkor sincs más útjuk, mert Isten gyermekei átélik, hogy tartozom. Adok és törlesztek, berendezkedem erre.

És ha valaki berendezkedik erre, átéli, hogy mindennek más súlya lesz a há-zasságban, és mindennek más mértéke lesz. Amíg valaki csak azt nézi, hogy a másik mivel tartozik neki, addig ez szokott a mérték lenni: mi az a legkeve-sebb, amit még meg kell adnom, hogy békesség legyen otthon. Ha megfordul a szemlélet, akkor ez a mérték: mivel kedveskedhetnék még neki, milyen örömszerző áldozatot hozhatok még a házasságunkért? Mert áldozat ez két-ségtelenül, nem kell szépíteni a valóságot, de lehet örömmel is áldozni, ön-kéntes áldozatot is hozni. Az egymásért hozott áldozat a házasság oxigénje, az tartja frissen, erősen a kapcsolatot.

És ha valakinek így megváltozik a szemlélete, akkor a teherbírása is meg-nő. Tartalékerőket is mozgósít benne ez a szemléletváltozás. Gazdagabbá te-

szi a fantáziáját, kihoz belőle olyan képességeket is, amik eddig nem jöttek felszínre. Aki csak magával törődik, az a legkisebb szolgálatban is elfárad. Aki rájön, hogy tartozik, az egy életen át képes fáradhatatlanul szolgálni. Őszre sem lehet hasonlítani, milyen erők állnak a két magatartás között. Mert ha valaki így kezd szolgálni: tartozom, abban jézusi erők mozdultak meg, az Krisztusnak adott helyet. Ne adjatok helyet az ördögnek – hangzott el a múltkor –, ennek a pozitív változata ez: adjatok helyet Jézusnak. Ez jézusi lelkület, hogy tartozom, és szolgálni akarok. *„Mert az embernek Fia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy Ő szolgáljon, és adja az Ő életét váltságul sokakért.”*

A házasságban, hívő emberek számára, mindenképpen Jézus a mérték. A felolvasott igében háromszor egymás után előfordul, minden második versben ott van: amiképpen a Krisztus Jézus, úgy kedveskedjetek a másiknak, és hordozátok, amiképpen Krisztus. Úgy fogadjátok be egymást, amiképpen Krisztus befogadott minket. Olyan béketűréssel legyetek egymás iránt, amiképpen a Jézus Krisztus viseltetik irántunk. A számunkra Jézus lett a mérték. Magas ez a mérték, de nem nekünk kell teljesíteni. A bennünk élő Jézus tanít meg minket arra, hogy nem tartozik, hanem tartozom.

❸ A harmadik gondolat, hogy a házasság minden válságát csak együtt lehet megoldani. Együtt követjük el a hibákat, együtt találhatjuk meg a gyógyulást. Mint ahogy hívő embereknek meg kell tanulniuk, hogy nem lehet egymás nélkül, egymás háta mögött elkérniük imádságban áldásokat. Együtt lehet azt elkérni. Előbb egymást kell megtalálnunk, és azután találunk oda az Úrhoz. Ugyanígy a házasság minden baja, válsága is csak együtt oldható meg. Ha felborul az egyensúly, két oldalról kell megtámogatni azt, ami felborult. Tudnunk kell egymásról, hogy ki mit akar, ki mit csinál, ki mennyiben látja a bajt, ki hogyan akar segíteni rajta. Egymás nélkül csak kapkodás lesz, sokszor még nagyobb baj lesz. Egymás nélkül még az is bekövetkezhet, ami néhány évvel ezelőtt egy balatoni sétahajón, amelyen valami látványosság miatt a fedélzeten mindenki az egyik oldalra ment, és amikor rájuk szólt a kapitány, mindenki ijedten átszaladt a másikra. Lengésbe jött a hajó, és felborult. Csak összehangoltan lehet meggyógyítani a házasság kilengéseit. Másként ide-oda szaladgálás, és még nagyobb baj lesz belőle. Bocsánat, ha nagyon hétköznapi képet mondok, de bennem maradt, és szemlélteti ezt az igazságot: Gyermekkoromban láttam egyszer, hogy egy homokos kecskeméti úton elakadt egy lovas kocsí. Nagyon meg volt pakolva, s nem tudott továbbmenni. Ütötte, verte a gazda a lovakat, és azok rángatták össze-vissza a kocsit, nem ment. Arra jött valaki, és megkérdezte: segíthet-e? Kifogta a két lovat, befogta a maga egy

lovát, és az szép nyugodtan kihúzta a gödörből a kocsit. A házasság szekere is sokszor juthat kátyúba, de ha azt össze-vissza rángatják, és nem egyszerre indít a két ló, nem lehet kihúzni, még jobban elássák a kerekek önmagukat. Azt csak egy akarattal lehet kihúzni.

Olyan csodálatos ez az ige, amit olvastunk: *„Egy szívvel, egy szájjal dicsőítsétek az Istent, és a mi Urunk, Jézus Krisztusnak Atyját.”* Egy szívvel, egy szájjal. Annyira együtt mondják, annyira egyet hisznek, mintha egy beszélne, mivelhogy egy is az, mert lettek ketten egygyé. Ide segíthet el minket a mi Urunk, de csak ha mindketten akarják, ha mindketten engednek neki.

„A béketűrésnek és vigasztalásnak Istene cselekedje, hogy ugyanaz az indulat legyen bennetek egymás iránt a Krisztus Jézus szerint.” Ebből következik a házasság istentisztelete: egy szívvel, egy szájjal dicsőítsék az Istent; s ennek a feltétele az, hogy fogadjátok be egymást, amiképpen Krisztus is befogadott minket. És Ő minket feltétel nélkül fogadott be. Úgy, amint vagyunk, hogy azután ne maradjunk olyanok, amilyenek vagyunk. Két mondat, amit egyszer Sarkadi professzor úr mondott itt közöttünk, máig is a szívemben cseng: Jézus szeretetére nem az a jellemző, hogy szeretlek, ha megváltozol, hanem az, hogy szeretlek, hogy megváltozz. És ez érvényes minden házasság gyógyítására is. Amiképpen Krisztus befogadott, feltétel nélkül, így, amint vagyok, sok bűn alatt, hogy ne maradjak és ne roskadjak össze a sok bűn alatt, hanem megszabaduljak a bűneim terhétől. Akit Ő befogadott, az úgysem marad olyan, az változni fog. De nem előre ripakodik ránk: változz meg és majd szeretlek, hanem így, ahogyan nem vagyunk szeretetre méltóak, szeret, hogy azután majd tudjunk mi is szeretni új szívvel.

Kátyúba jutott házasságoknál merjük-e előlegezni egymásnak újra ezt a bizalmat és ezt a szeretetet? Erre csak az Istentől kapott szeretet, az agapé képes. Rádöbbenünk-e arra, hogy híjával vagyunk ennek, hogy nem ezzel szeretjük egymást? Előbb meg kell újulnia az életünknek, azután megújul a házasságunk, megújul az Istennel való szövetségünk.

Mert mint ahogy múlt vasárnap láttuk, a Szentírás szerint a házasság a Krisztus és az egyház szövetségének horizontális vetülete. Ahogyan Krisztus szereti az Ő egyházát, úgy kell a házastársaknak egymást szeretni. És mindaz, amit ma elmondtunk, érvényes a Jézussal való szövetségünkre is. Abban is támadhatnak feszültségek, és ezeknek a megoldása az, ha ezt tudjuk mondani: legyen meg a Te akaratom. De őszintén, hittel, várva is, hogy legyen meg az Ő akarata. Abban is előfordulhat az, hogy megzavarodik a vele való közösségünk, de ilyenkor megtanulhatjuk, hogy Ő önmagát adta érettünk. Ő sohasem kérdezte az övétől: és én? Ő nem tartozott nekünk semmivel, és mégis mindenét odaadta értünk, hogy megtanítsa minket is így élni. És a Krisztussal

való közösségünkben föl kell ismernünk, hogy csak vele együtt lehet megtalálnunk a kigyógyulás útját. Nincs nélküle semmilyen válságnak igazi megoldása. Nála nélkül semmit sem cselekedhetünk.

Van egy énekünk, amit általában a gyülekezetre, a szentek közösségére szoktunk érteni, és nyilvánvaló a szövegéből, hogy elsősorban arra való. De próbáljuk most úgy elénekelni, hogy közben a házasság szövetsége is eszünkbe jut, s így kérjük Istentől annak megújítását.

Isten szívéen megpihelve forrjon szívünk egybe hát,
 Hitünk karja úgy ölelje édes Megváltónkat át.
 Ő fejtünk, mi néki tagja, Ő a fény, mi színei,
 Mi cselédek, Ő a gazda, Ő miénk, övéi mi.
 Szeretben összeforrva, egy közös test tagjai,
 Tudjuk egymásért harcolva, ha kell, vérünk ontani.
 Úgy szerette földi nyáját s halt meg értünk jó Urunk,
 Fájna néki látva minket, hogy szeretni nem tudunk.
 (395,1-2)

III.

Alapige: Kol 3,12-13

„Mint Istennek szent és szeretett választottai, öltsetek magatokra könyörületet szívet, jóságot, alázatot, szelídséget, türelmet. Viseljétek el egymást, és bocsássatok meg egymásnak, ha valakinek panasza volna valaki ellen, Ahogyan az Úr is megbocsátott nektek, úgy tegyetek ti is.”

A megterített úrasztalánál hadd legyen ma szó még egyszer a házasság válságairól. Most két vallomást hadd ismertessek azoknak a hozzájárulásával, akik ezt elmondták. Úgy hallgassuk ezeket, hogy főleg a bennük és mögüjük hangzó ígére figyeljünk, és engedjük, hogy bűnbánatra kész és megújulásra vágyakozó szívünket megtisztítsa, megajándékozza Isten.

Lehetséges, hogy itt ma a megterített úrasztalnál sokan itt hagyjuk azokat a bűnöket, amikkel eddig a magunk vagy mások házassága ellen vétkeztünk, vagy azt a sok keserűséget, ami fölhalmozódott emberi szívekben amiatt, hogy egyedül kell élniük, vagy azt a keserűséget, ami azért született meg egy-egy szívben, mert a házasságban kell egyedül élnie valakinek. Sok-sok változata lehetséges annak, hogy sebet kapjunk és adjunk ezen a téren, és sok tisztatlanság húzódik meg hívő emberek életében is ezzel kapcsolatban. Csak annak van értelme, ha ezzel az alázattal, bűnbánattal, Isten megújító kegyelmét vár-

va tudunk most az ígére figyelni. Jézus Krisztus ma is tud gyógyítani, szabadítani, megújítani, új kezdést adni.

❶ Az első beszámoló a rosszul indult házasságról szól, a második a menet közben elromlott közösségről. Az elsőt hadd mondjam én is tovább úgy, ahogyan hallottam, egyes szám első személyben.

Így kezdődött ez a beszámoló: Amikor megházasodtam, még Isten nélkül éltem. Nem is tudtam arról a lehetőségről, hogy Isten segít a személyes kérdéseinkben, vagy hogy Tőle el lehet kérni olyan segítőtársat, aki hozzánk illő, és hogy Ő tudja legjobban, hogy ki a hozzánk illő. Egyszerűen összeházasodtunk. Úgy éreztük, hogy szeretjük egymást. Azt tettük, amit nagyon sokan mások. Azután hamarosan kiderült, hogy milyen megalapozatlan a házasságunk. Sok mindenben nem értettük meg egymást, sok minden kölcsönösen nem érdekelt bennünket, és egyre szomorúbb lettem amiatt, hogy nem társam a párom. Ő azt mondta, hogy boldog mellettem, és nem értette elégedetlenségemet, én pedig nagyon nehezen vettem tudomásul, hogy mellette is magányosan kell élnem. Azóta nagyon megértem a társtalan házasembert.

Akkor ismertem meg Jézus Krisztust. Hallottam szeretetéről, adta nekem a hit ajándékát, és lassan egyre teljesebben odaszántam az életemet Neki. Emiatt sok minden megváltozott. A párom nem, a házasságunk nem, a társtalanságom nem, és mégis valahogy minden egészen más volt. Tudtam szeretni. Azelőtt szerettem, amíg meg nem ismertem. Mióta ismertem, nem tudtam szeretni. Most valahogy újra ment, egészen más tartalommal. Az pedig, hogy mellette is sokszor egyedül kellett éreznem magamat, mindig közelebb kényszerített Istenhez. – Itt fölött egy érdekes kérdést. – A rossz házasság mint ösztöke a szent életre, és az Istennel való szorosabb lelki közösségre – érdekes tanulmány cím lenne ugye? Ő megélte ezt a tanulmányt.

Elmondta, hogy a megtérése előtt már kezdett bizonyos lenni abban, hogy egyetlen megoldása van a bajnak: kitörni a házasságból. Vagy úgy, hogy formálisan maradjon meg az egész, és a házasságon kívül keresni valahogy társat úgy, hogy ne legyen nagyobb botrány, vagy úgy, hogy elválni. – Most már tudom, hogy nem válhatok el, és nem is válnék – mondta. Engem már az evangéliumi mérték kötelez. Ő tehetne, amit akar, én már nem. De nem is akarok. Mert amikor Jézust megtaláltam, legelőször a páromhoz küldött vissza. Jézus ilyen „harmadik” a házasságban, hogy mindig a párjához küldi vissza az embert. De már nem egyedül. Velem jön. És akkor vállaltam el a páromat. Tulajdonképpen addig mindig tiltakoztam ellene. Most már vállaltam. Néha mint terhet, de észrevettem, hogy sok áldást is készített benne nekem Isten.

Az Efézus 4,1-3 azóta világít számomra. Elmondta ezt a néhány csodálatos verset, ami neki erőt adott és ad: *„Kérlek tehát titeket én, aki fogoly vagyok az Úrért: éljete ahhoz az elhivatáshoz méltón, amellyel elhivattatok, teljes alázatossággal, szelídséggel és türelemmel; viseljétek el egymást szeretettel, igyekezzetek megtartani a Lélek egységét a békesség kötelékével.”*

Jézus engem elhívott – mondta –, nekem most már ehhez méltóan kell járnom. Jézus nekem új életet adott. Minden vágyam az, hogy a párom is megkapja ezt az ajándékot. Jézus engem boldoggá tett, és ezt a boldogságot még a boldogtalan házasságom sem árnyékolja be, sőt a Krisztusban megtalált boldogság kihat még az én rosszul indult, megalapozatlan házasságomra is. Nem mondom azt – tette hozzá józanul –, hogy ez az eszményi házasság. Senkinek sem kívánom, hogy magányos maradjon a házastársa mellett. De ha rosszul indultak, ez az egyetlen megoldás, vállalni egymást, és közben tapasztalni, hogy azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van.

Még két igét említett, ami neki sokat jelent: az 1Kor 7,12-14-et, ahol arról van szó, hogy ha a hitetlen fél akar, ám váljon el, de a hívő nem, mert *„a hitetlen férj meg van szentelve hívő felesége által, a hitetlen feleség hívő férje által; különben gyermekeitek is tisztátalanok volnának, így azonban szentek.”* És az IPét 3,1-2-t idézte még: *„Ugyanígy ti, asszonyok, engedelmeskedjetek férjetekeknek, hogy ha közülük egyesek nem engedelmeskednek az igének, feleségük magaviselete szavak nélkül is megnyerje őket, felfigyelve istenfélő és tiszta életetekre.”*

Tudja, micsoda lehetőség és felelősség ez? – kérdezte tőlem. Beszéd nélkül megnyerni valakit Krisztusnak, ha igehirdetéssé válik mellette az életem. Ha nem nevet ki, ezt mondom: nagy kiváltság.

Nem nevettem ki, hanem áldottam Isten, aki így át tud formálni bármelyikünket, aki megtanít áldássá lenni ott, ahova állított, aki megtanít elvállalni azt, amit elrontottunk, és nem okoljuk Őt azzal, amit mi rontottunk el, és akinek a kegyelme be tud törni mindenhova, és meg tud tanítani bennünket bármilyen helyzetben arra, hogy élvezzük ezt: *„azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van.”* Ez az ember nem tehetetlenül beletörődött a megváltoztathatatlanba, de nem is tört ki szeretetlenül a megváltoztathatatlanból, hanem elfogadta Istentől. Elfogadta ösztökének. Nem kellemes az, amikor hegyes vassal piszkálták az állatokat – az volt az ösztöke –, hogy jó irányba menjenek. De ha szükség van rá, elfogadom. És még a rossz házasság is Istenhez vihet közelebb.

② A másik vallomás, gondolatsor írásban érkezett. Egy részét hadd olvassam fel: *„Akit megcsal a társa, az szereti úgy beállítani a dolgot, mintha minden ama bizonyos 'harmadik' miatt történt volna. Az emberi lélek különös véde-*

kezése ez, amellyel sokszor inkább felmenti hűtlen társát is, csakhogy önmagát felmentse. Egyedül bűnös a harmadik. Pedig egy házasság megromlása és egy házasságtörés sohasem azzal kezdődik, hogy az egyik fél kapcsolatba kerül egy harmadikkal. A bajt mindig megelőzi egy olyan állapot, amelyben a hűtlen házasságfél 'késszé válik' a házasságtörésre. Ha harmonikus, jó a házasság, jelen lehet akármilyen csábító harmadik, a jelenléte hatástalan. Magam is megtapasztaltam. Ha azonban a házasság nem jó, az egyik fél 'késszé vált' a házasságtörésre, előbb-utóbb észre fog venni valaki harmadikat."

Én úgy tapasztaltam, hogy ha egyik fél késszé válik a házasságtörésre – egyelőre talán csak gondolatban, vagy érzelmileg –, abban a másik, a „véltlen fél”-nek is szerepe van. Esete válogatja, hogy ki milyen mértékben hibás. De ha a megcsalt fél hívő ember, az első kérdése csak ez lehet: miben vétkeztem én? És ha kijuthatnak a kátyúból, ahhoz csak az ilyen lelkiület és magatartás járulhat hozzá.

Egyébként lehet, hogy valaki öntudatlanul vétkezett a házassága ellen. Úgy hibázott, hogy észre sem vette, csak a baj döbbsenti rá. Olyan is van, hogy önmaga előtt is tagadni akarja, és saját vétkességét elhanyagolhatónak tartja ezt mondván: ez még nem ok arra, hogy megcsaljon. Gyakran az egyik fél beteges féltékenysége taszítja el a másikat. (A féltékenység más, mint a féltő szeretet, amiről Isten beszél. A féltékeny ember önmagát félti attól, hogy elveszíti a másikat. A féltőn szerető a másikat félti és a másik érdekeit tartja szem előtt.)

Mindez persze nem menti fel azt, aki végül is hűtlenné lett. Számára nem mentség, hogy a másik is vétkes. De minden hívő embernek tudnia kell, hogy a bűnesetben egymásra mutogattak vádlóan a házastársak. Ádám Évára, sőt rajta keresztül Istenre: „Az asszony, akit mellém adtál, az adott nekem enni”, Éva a kígyóra. A keresztyén ember kötelessége ilyen esetben ezt tisztázni: miben vétkeztem? És a második kérdés csak ez lehet: mit cselekedjem?

Arra nézve, hogy mit cselekedjünk, mai alapigénk a világos válasz: „Öltözzetek fel könyörületes szívet, jóságot, alázatosságot, szelídséget, hosszútűrést, elszenvedvén egymást, és megbocsátván kölcsönösen egymásnak, ha valakinek valaki ellen panaszja volna, miképpen Krisztus is megbocsátott néktek, akképpen ti is.” Ezt az ígét csaknem minden úrvacsora végén fel szoktuk olvasni. Ma már itt az elején is szól hozzánk.

Jó lenne, ha legalább önmagunknak őszintén bevallanánk, hogy teljességgel lehetetlennek tartjuk-e, hogy így lehet élnie egy hívő keresztyén embernek. Az nem baj, ha mindjárt eljutunk oda, hogy a magunk erejéből nem megy. Ez meghaladja az erőnket. Éppen ebben szorulunk rá igazán Krisztus erejére. Ez csak a vele való szoros közösségben lehetséges, de ott lehetséges. Lehet látni

példákat rá. Még az is lehetséges, hogy ha ez a fontos szó kimarad esetleg: megbocsátván kölcsönösen egymásnak – még egyoldalúan is lehetséges. Nem ez az igazi, nem ez az eszményi, Isten őrizzen meg mindannyiunkat ennek a kínjától, de Isten így bocsátott meg nekünk. Előbb Ő feltétel nélkül elengedte minden bűnünket, megbocsátotta minden hűtlenségünket, és utána biztat, bátorít minket arra, hogy tanuljunk meg mi is megbocsátani és elengedni.

❸ Éppen ezért hadd olvassak fel egy harmadik vallomást is. Egy megcsalt házastárs, egy becsapott szövetséges vallomását, Isten vallomását: *„Térj meg Izráel, Istenedhez, az Úrhoz, mert bűnöd miatt buktál el. Ezeket a szavakat vigyétek magatokkal, amikor megtértek az Úrhoz, ezt mondjátok neki: Bocsáss meg nekünk minden bűnt, és fogadd szívesen, ha ajkunk gyümölcsét áldozzuk neked! AsszírIA nem segít meg minket, lóra sem ülünk többé. Nem nevezzük többé Istenünknek kezünk csinálmányát. Csak nálad talál irgalmat az árva. Kigyógyítom őket a hűtlenségből, szívből szeretni fogom őket, mert elfordult róluK haragom.”* (Hós 14,2-5).

Izráel paráználkodott. A prófétai könyvek az Istennel való szövetség megszegését mindig így nevezték. Otthagyta Izráel az ő hűséges hitestársát, és elment fából és kőből készült szobrok után, és azokkal minden hegyen és halmon paráználkodott – így olvassuk. – Azokat imádtá, a bálványimádás utálatosságaiba merült, és közben, mint minden hűtlen házastárs, élvezni akarta az Istennel való szövetség előnyeit. S azt mondta Isten: ez az, ami nem megy! Tessék eldönteni: vagy visszatér, Ő hűséges marad és visszafogadja, vagy a bálványok után járkal, de akkor ne számítsón Isten támogatására.

És Izráel kész megtérni. Rádöbben, hogy AsszírIA nem segíthet rajta – asszír bálványokat imádtak elsősorban. Rádöbben, hogy a szeretőink nem oldják meg az életünk kérdéseit. „Lóra sem ülünk többé”. A magunk ereje is kevés ahhoz, hogy valami megoldást találjunk. *„Csak nálad talál irgalmat az árva.”* Átélté a maga árvaságát, miközben szeretői után futott, és ebből az árvaságból kiált irgalomért ahhoz az Istenhez, aki közben a helyén maradt, és hűségesen várt, és aki most így felel az Ő népének: *„Kigyógyítom őket a hűtlenségből, szívből szeretni fogom őket”*, ingyen kegyelemből – nincs feltétel –, *„mert elfordult róluK haragom.”* (Hós 14,5).

Addig, amíg vissza nem tért a választott nép, rajta volt Isten méltó haragja. Mihelyt kész a bűnbánatra és a megtérésre, mihelyt a bűnét nevéen nevezi, és nem mentegetőzik, vádaskodik és magyarázkodik, mihelyt kimondja ezt: nálad talál irgalmat az árva, azonnal számíthat erre az irgalomra. Ilyen Istenünk van. Ha hűtlenkedünk, Ő akkor is hű marad.

Ez az Ő irgalma, kegyelme, hűsége érvényes ígéret most mindannyiunk mindenféle bűnére. Mindenki maga tudja, vagy magunk sem tudjuk pontosan, mennyi hűtlenséget követtünk el Istennel szemben és egymással szemben. Otthagyhatsz most minden hűtlenséget, ha engedjük, hogy kigyógyítson minket minden hűtlenségünkből. Hiába egyébként minden emberi elhatározás, jó szándék, csak Ő tud kigyógyítani a hűtlenség betegségéből. Csak Ő tud minket ingyen kegyelemből újra szeretni, csak Ő tudja az Ő méltó és rajtunk levő haragját rólunk elvenni.

Jézus Krisztus golgotai keresztre és feltámadása az, amire néz az igazságos Isten, és őérette elveszi rólunk haragját. Ez nem elvi teológiai kérdés, ez az egész életünket egész emberségünket, hétköznapijainkat forradalmasítaná, ha egyszer végre komolyan vennénk, hogy Asszíria nem segít minket, akikért elhagytunk téged, nem segítenek minket, magunk nem tudunk segíteni magunkon, de Hozzád kiáltok irgaloméért. És erre az Ő válasza ez: Kigyógyítalak hűtlenségedből, szeretni foglak ingyen kegyelemből, és elveszem rólad az én haragomat.

Jó lenne, ha ezzel a komolysággal, ezzel a bűnbánattal, ezzel a hittel tudnánk ma itt hagyni sok-sok bűnt, és elvinni innen az Ő áldását, és tudnánk Vele visszamenni oda, ahol talán semmi nem változott, ahol minden úgy fog fogadni, ahogy otthagytuk, de mi egészen más emberekként tudnánk vállalni azt a helyzetet, és áldássá lenni abban. Ezért adjunk hálát és ezért könyörögjünk az ének szavaival:

Nézzén szent Fiad véérére, ne vonj minket ítéletre,
És vétkeinkért meg ne feddj, sőt mindenekben megengedj,
Amint mi is megengedünk, ha kik vétettek ellenünk.
(483,13. ének)

Református kegyesség

Az igehirdetés különleges céljai: evangelizáció, tanítás, hitmélyítés

✍ *Tariska Zoltán*

Megjelenik szemeink előtt kinek-kinek az otthoni gyülekezete. Nagyon sokféle ember van jelen istentiszteleteinken. Ma, amikor sem a kommunista diktatúra nem tilthatja meg az Ige hallgatását, sem a valláskényszer nem hat, mint a II. világháború előtt, kik jönnek templomba? Az idősebb réteg nagy többsége tradícióból jön. A közép korosztályból csak azok jönnek, akik hitre jutottak, vagy a fiatalokkal együtt olthatatlan vágy hozza őket keresni az élet értelmét, célját, Istennel való találkozást. Augusztinusz klasszikus mondatát ma sem lehet szebben megfogalmazni: „A magad számára teremtettél minket, ó Isten. Nyugtalan a mi lelkünk egészen addig, amíg benned meg nem nyugszik”.

Fel kell tennem a kérdést: különleges célja-e az igehirdetésnek, ha meg kívánja szólítani az összetört életeket, a kiutat keresőket, a lelkileg tehetetlen, rabságban sínylődőket, öngyilkossági gondolatokkal foglalkozókat, a békétleneket, és sorolhatnám még azok lelki állapotát, akik az igehirdetéseket hallgatják? Nekik az evangélium azt mondja el: nincs olyan elrontott élet, akit Jézus isteni szeretettel ne venne kézbe, és ne kezdene vele újat. Jézus maga így evangelizált messiási munkálkodása kezdetén: „Betelt az idő és elközelített Isten országa, térjete meg, és higgyetek az evangéliumban” (Márk 1,15). Nálunk minden istentiszteleten vannak új arcok. Tékintettel kell lennünk rájuk, el kell hangoznia Isten megváltó szeretetéről az örömhírek.

Különleges célja-e az igehirdetésnek, ha az istentiszteleten jelen lévő hitben elindulókat Isten útjára tanítani akarja? Hiszen nekik még minden olyan új. Tele vannak kérdésekkel. Egy iskolai osztályban is úgy történik a tanítás, hogy

elhangzik az anyag mindenkinek, aztán lehet személyre szabottan tovább foglalkozni vele. János apostol szerint a gyülekezet tagjai között vannak gyermekek, ifjak és atyák. Ezt nem életkorra érti az apostol, hanem a hitbeli érettség fokára. Ki lehet-e hagyni őket a megszólításból: a gyermekeket és az ifjakat? Nem fontos-e, hogy átéljék és megtapasztalják: a gyülekezetet, a Jézus Krisztust követők az igazi lelki család. A lelki újszülöttek hordozója, „lelki tisztába tevője”, tanítója. Nem egy ember, hanem a gyülekezet. Különleges célja-e az igehirdetésnek, ha a hitben járóknak nem csak a tejnek italát, az evangéliumot adjuk, hanem érett korukra tekintettel „kemény eledellel” (Zsidók 5,24; igyekszünk táplálni őket? Ők a gyülekezeteink teherhordó tagjai. Szükségük van olyan lelki eledelre, amivel Timótheushoz hasonlóan a „munka terhét” bírják hordozni (2Tim 2,1). Ehhez meg kell erősödniük. A lelki élet törvényszerűsége a növekedés, éppúgy, mint a testi életé. Ehhez növekedniük kell „a kegyelemben, és a mi Urunknak, és megtartó Jézus Krisztusunknak ismeretében” (2Péter 3,18).

Úgy látom, ezek nem különleges, hanem nagyon is szükséges céljai az igehirdetésnek ahhoz, hogy gyülekezeteinkben egészséges, erős, szeretetteljes családias lelki élet alakulhasson ki és folyhasson.

Mindenki tud-e egyformán evangelizálni, tanítani és hitmélyíteni? Természetesen nem, mert ez kegyelmi ajándék kérdése. Pál világosan kifejti ezt az Ef 4,11-12-ben: Krisztus „adott némelyeket apostolokul, némelyeket prófétákkul, némelyeket evangélistákkul, némelyeket pedig pásztorokul és tanítókkul, a szentek tökéletesbítése céljából szolgálat munkájára, a Krisztus testének építésére”. Az eredeti szövegben a tökéletesbítése szó jelentése ez: a kificamodott tag helyretétele. Rá lehet bízni egy kificamodott váll vagy boka helyretételét mindenkire? Nyilván nem. Ugyanígy nem mindenkit ugyanazzal a kegyelmi ajándékkal ajándékozott meg Isten, mert Krisztus testében minden megváltott és neki engedelmeskedő, tőle új életet nyert gyermekének helye van, és más feladata van, mint a másik testvérnek. A korinthusi gyülekezetnek írt levelében fel is teszi az apostol a kérdést: „Avagy mindnyájan tanítók-é?” (1Kor 12,29). Ha egy emberi testben egy sejtszövet elkezd növekedni, az daganat. Lelki értelemben is így van ez. Ha a kegyelmi ajándékokból kiragadjuk a nekünk kívánatosakat és szimpatikusokat, akkor létrehozunk a gyülekezetnek, mint Krisztus testének a daganatát. Ezért nagyon fontos tudnunk: a kegyelmi ajándékokban nem emberi módon, emberi kívánságok alapján lehet válogatni. Azokat Isten adja az Ő szabad döntése alapján annak, akinek akarja, és azt, amit Ő akar adni.

Mi az igehirdetés célja? Az Isten Szentlelkétől kapott mondanivalóval megszólítani azokat, akik ott vannak gyülekezetünkben az adott alkalmon. Az Isten

csodája, hogy ez az Ige személyhez szóló, személyes, és nem beszéd csupán, hanem történéssé válik. Isten cselekszik általa.

Természetesen egy élő gyülekezetben helye van annak is, amikor a hitben járók imádságában hordozva olyan evangéizációs hetet szerveznek, ahol minden azért történik, hogy legyenek a lelkileg Istentől távol élők közül, akik meghallják szavát. A hit, a Jézus Krisztus iránti bizalom hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által – mondja Pál apostol a Római levélben (10, 17). Az evangéizációra, a Jézustól idézett szavakon kívül, számos példát láthatunk. Pl.: a személyes evangéizációra a János 4-ben olvasható történet a legjobb: Jézus egy elrontott életű asszonnal beszélget, kínálja fel neki a tőle való életet. A teljesen gyülekezeten kívül állók evangéizálására az ApCsel 17-ben olvashatjuk, hogyan szólította meg Pál apostol az athéni embereket. Az alvó gyülekezet ébresztésére olvassuk el, pl. a laodiceai gyülekezethez írt levelet a Jelenések 3,14-22-t.

Az ilyen igehirdetés célja: ébresztés („serkenj fel, aki aluszol, támadj fel a halálból és felragyog neked a Krisztus” Ef 5,14). Pál apostol többször elmondta saját megtérése történetét, ahogy azt az ApCsel-ben olvashatjuk. Ezzel adott nyomatékot az Isten életfordító szeretetéről szóló igehirdetésének. Az evangéizáló igehirdetés különleges műfaj, mivel alapvető célja a lélekmentés. Ennek érdekében mindent felhasználhat, hogy minél közelebb hozhassa a hallgatókhoz az evangéliumot. Nem csak leleplezi az emberi élet nyomorúságait, a bűn, a kárhozat, az Isten-nélküliség elveszett állapotát, hanem olyan erővel és hatalommal, emberközeli szóval meg benne az örökkévaló Isten kereső, törődő szeretete, hogy az, döntés elé állítja a hallgatókat. Egyben bátorítja is azokat, akik a bűnt gyűlölő Isten szentségét, igazságát és ítéletét felismerik. Felragyogtatja a váltságot saját kereszthalálában kifizető, testet öltött Istent, aki mindent elkészített megmentésünkre, étellel, isteni ajándékaival akarva megajándékozni azt, aki erre méltatlan, és nem is fizethet érte semmit. „Kegyelemből tartattok meg hit által, és ez nem tőletek van: Isten ajándéka ez” (Ef 2,8).

Az evangéizáló igehirdetés sem az evangélista kizárólagos dolga. Elő kell készíteni a gyülekezet hitben járó tagjait, személyes hívogatással, könyörgésekkel, és lelki felkészüléssel figyelve arra: ki hallja meg és ki nyitja meg életét Jézus Krisztus előtt. A lelki újszülöttnak, mint most született csecsemőnek ugyanúgy segítségére kell lennie a közösségnek, mint a test szerinti születéskor, ahol az újszülött a testi családot semmiben nem nélkülözheti.

Ahol nincs evangéizáló igehirdetés, ott nincs újonnan születő élet. Ez pedig a gyülekezet kiöregedését eredményezi. Ezért nélkülözhetetlen az evangéizáló megszólítás a vasárnapi Istentiszteleteinken. És ezért nélkülözhetetlen

évente 2 hetes komolyan előkészített és evangélistaság kegyelmi ajándékát nyert szolgáló munkájával evangelizációs hét minden gyülekezetben.

Az igehirdetés célja a tanítás is. Tanítani csak megszületett és az értelmi fejlődés egy minimális fokára eljutott gyermekeket lehet. Éppen így működik ez lelkileg is. Egy lelkileg halott embert, aki nem érzékeli az Isten dolgai és az Isten nélküli élet közötti különbséget, hiába igyekszünk tanítani Isten dolgaira. Pedig nagyon komolyan figyelmeztet Isten a prófétán keresztül: „Elvész az én népem, mivelhogy tudomány nélkül való” (Hós 4,6). Tapasztalatom az, hogy aki Jézus Krisztustól új életet kap, azt lelki tudásszomj tölti be. Neki minden új még. Tele lesz kérdésekkel. Így járt a múlt század vége felé is egy falusi lelkipásztor, aki az akkori kor racionalista igehirdetéseit elmondva, új prédikációs köteteket vásárolt Budapesten. Lett is ebből nagy baj. Lelkipásztor társainak így panaszkodott: Gyülekezetem tagjai megbolondultak. Eddig olyan nyugodt, józan emberek voltak. Most meg, amióta ezeket az új prédikációs köteteket használom, sorba jönnek, és ilyeneket kérdeznek: Mit tegyek a bűneimmel? Megmenekülhetek-e a kárhozattól? Elfogad-e Isten így, ahogy vagyok stb. Lelkipásztor társai megkérdezték: Milyen prédikációs köteteket vettél? Mire ő: Valami Spurgeontól való prédikációs köteteket.

A lelki életnek is megvannak a törvényszerűségei. Ezeket a hitre jutottak vágyva vágyják megismerni. Mi Isten válasza kérdéseinkre? Mi Isten tanítása önmagáról, a Szentháromságról, teremtésről, emberről, az emberi élet értelméről és céljáról, a bűnről, az ítéletről, a kegyelemről, bocsánatról, szabadításáról és megtartásáról, feladatunkról, a földi és az örök jövőről? – természetesen sorolhatnám vég nélkül a kérdéseket. Azonban: ha egy adott helyzetben, adott kérdésre nem válaszol az igehirdetés, nem adja meg a tiszta, világos isteni útmutatást, akkor lehet szép muzsika a fülnek, de azok az emberek csak bolyonganak. Péter apostol is tudja, hogy iránytűre van szüksége a keskeny úton elindulónak: „Igen biztos nálunk a prófétai beszéd, amelyre jól teszitek, ha figyelmeztetek, mint sötét helyen világító szövétnekre, míg nappal virrad, és hajnalcsillag kél fel szívetekben, tudva először azt, hogy az írásban egy prófétai szó sem támad saját magyarázatból. Mert sohasem ember akaratából származott a prófétai szó, hanem a Szentlélektől indíttatva szóltak Isten szent emberei” (2Pét 1,19-21).

Elmúlt nyáron 32 fiatalunkkal táboroztunk együtt Zemplénben, ahol többen hitre jutottak. Ezeknek egy sorozatot állítottunk össze: „Az újszülött élete” címmel.

1. Születés nélkül nincs élet
2. Hogyan szeret minket Isten?
3. Hogyan szerethetjük mi Istent?

4. Az újszülött lélegzetvétele: az imádság
5. Az újszülött tápláléka: az ige.
6. Az újszülött családja: a gyülekezet.
7. Az újszülött élettörvénye: a növekedés.
8. Az újszülött hangja: a bizonyágtétel.
9. Az újszülöttre leselkedő veszélyek: a kísértések
 - a) a pénz szerelme;
 - b) Istennel csatázó értelem
 - c) a világ csábítása
 - d) a test kívánsága
 - e) a hatalom és dicsőség vonzása
10. A hitélet gyermekbetegségei: a törvényeskedés és a rajongás
11. Az újszülött sorsa: a szenvedés.

Most itt járunk, és innen folytatjuk. Aki nem tanítja gyermekét, az hamar meg fogja tapasztalni: gyermeke nem tudja, mikor mi a helyes, nem tud felkészülni az életnek arra a szakaszára, amikor önálló és felelősségteljes életet kell élnie. A rosszban legyünk gyermekek, kicsik az apostol szerint, a hitben pedig érettek, férfiasak, Isten szerint határozottak. Meggyőződésem, ha a Biblia szerinti tiszta tudományt ismerjük, abban gyakoroljuk magunkat, nem tudnak letámadni minket szektatagok, nem szaggathatják gyülekezeteinket hamis tanítások és hamis tanítók.

Nem véletlenül kéri Péter apostol ebben a sorrendben a 2. levele elején: „A ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt...” (1,5).

A hitben elindulók tanítását el is kell mélyíteni. Ez az iskolapadbeli munka gyakorlativá tétele. Ebben kaptuk, kapjuk talán a legkevesebb segítséget.

3 alappillére van a mélyülő, erősödő hitnek: megszentelődés, tanítványság, szolgálat.

Amíg az újonnan születés – megtérés – egyszeri, megismételhetetlen isteni cselekedet életünkben, addig a **megszentelődés** naponkénti feladat. Azzal, hogy a gólgotai váltság alapján Isten megváltott gyermekeivé lettünk, a teremtésben való helyünk gyökeresen megváltozott, de belső lelki helyzetünk ezt még nem tükrözi. Kicsi kezdet az új élet. Ahhoz, hogy növekedhessen bennünk Krisztus, egyre több területét életünknek át kell adnunk Neki, azt meg kell, hogy tisztítsa, megszentelje. Az első emberpár istenképűsége valóságos szentség és igazság volt. Az új teremtés célja is az, hogy kiábrázolódjon bennünk Krisztus. Ez előbbi belső, lelki dolog, ami aztán belülről kifelé megjelenik életünkben is. Viselkedésünk, szavaink, egy váratlan élethelyzetben ta-

núsított magatartásunk, mind árulkodnak arról: mennyire ura életünknek Jézus Krisztus, mennyire határozhatja meg a hozzáállásunkat mindenhez, amivel találkozunk? A Zsid 12,1-2 útmutatása legyen a szentség útján életünk meghatározója.

A második alappillér a **tanítványság**. E nélkül csak felszínes marad mindenki kapcsolata Jézus Krisztussal. Tanítvány abból lehet, akit Jézus Krisztus megszólított: Kövess engem! Erre lehet bizonyos értelemben kedves, érzelmes módon azt válaszolni: Követlek. De ha ez csak beszéd marad, nem lesz soha valósággá. Az igazi tanítványság ezzel a mondattal kezdődik: „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?” ApCsel 9,5 Ebből az emberből igazi tanítvány lett. Aki ezt a kérdést naponta nem teszi fel Jézus Krisztusnak, az nem lesz Jézus iskolájában tanuló, aki naponta tanul. Tessék kipróbálni, milyen személyes, mély kapcsolat alakul ki Jézus Krisztussal, ha ezt a kérdést valaki komolyan és naponta felteszi neki? A maga akaratát végrehajtó ember az Ef 2 szerint, harag fia, lelki halott, aki a világ fejedelmének engedelmeskedik.

Jézus Krisztus tanítványának lenni tehát a Neki való engedelmességet jelent.

A harmadik alappillére a **hitben erősödésnek**, mélyülésnek a szolgálat. Ez az, amit Jézus nélkül képtelenek vagyunk megtenni. Akit a hiúsága vezet, az nem Jézusé. Emberi dicsőségvágyból hiába tennénk bármit. A szolgálat szoros közösségbe von Jézussal. Ott tudom: nem beszélhetek mellé. Hiába mondanám a magamét, hisz azzal csak ártanék. Ott tudom: egyetlen fület, egyetlen értelmet, egyetlen lelket nem tudok megnyitni az elhangzó Ige, bizonyosságtétel előtt. Vagy valóban Jézus megbízásából mondom el mindazt, amit tőle kértem és tőle kaptam, avagy üres, élettelen, erőtlen szavak jönnek ki számon?

Egy képet hadd használjak szemléltetésképpen: mi a különbség egy olyan tó között, amelyikbe befolyik egy patak, és kifolyása is van, és egy olyan tó között, amelyikbe időszakosan befolyik egy kis víz, de kifolyása nincs? Az, hogy az egyik él, a víz mindig felfrissül, van mozgása, sodrása. A másik el-sásosodik, elnadasodik, a vize állóvíz, mozgás nélkül élettelen. Lassan feltöltődik, nincs öntisztulása, elmocsarasodik.

A szolgáló élet az az élet, amelyikbe nem csak beáramlik Istentől az élet, hanem kifelé is áramlik. Az ilyen életből élő víznek folyamai ömlenek. Az ilyen életről mondja énekírónk: „...Mindent, mit adtál, Krisztus visszaad...” (397)

Az étellel, Krisztussal teli igehirdetés ma is ilyen: megszólítja a lelkileg távol levőket és Krisztushoz segíti őket. Tanítja a hitben gyermekeket és ifjakat mindarra, ami alapján tudatos, felelősségteljes gyermekei lehetnek Istennek. És előreviszi a megváltottakat a megszentelődés, a tanítványság és a szolgáló

lat útján, elmélyítve életközösségüket az Anyaszentegyház fejével, Jézus Krisztussal, aki egyedül a dicsőség.

* * *

Üdvrend

✍ *Steinbach József*

Az üdvrendről

Krisztus legyőzte a halált egyszer s mindenkorra. Tudni kell azonban, hogy ez a teljes diadal fokozatosan lesz a miénk. Ahogy Krisztust megismertük, a halál erői egyre inkább csökkennek bennünk, az élet erői pedig növekednek bennünk. Míg végül a halálban nem az történik, amit testi szemeink látnak, tudniillik, hogy a halál elnyeli az életet, hanem pont fordítva, az élet nyeli el a halált. Jézus Krisztus feltámadása óta ez a halál definíciója a hívő ember számára.

Olyan ez a folyamat, mint a homokóra két kis tégelye, az egyikből peregnék alá a homokszemek a másikba, itt fogy, ott nő a homokszemek száma. A halálerők csökkennek, a krisztusi életerők nőnek a hívő emberben: „Ádámban mindnyájan meghaltak, úgy a Krisztusban mindnyájan életre keltek.” (1 Korinthus 15,22)

Ez a keresztyén etika lényege is, meghalni és feltámadni Krisztussal. A teljes diadal azonban egy folyamatban lesz a miénk. Ezt a folyamatot nevezi a keresztyén teológia üdvrendnek, amelynek egyes állomásait megkülönböztetjük egymástól, de amelyek egymástól elválaszthatatlanul egy egységet képeznek.

Egy példával hadd érzékeltessem ezt a folyamatot. Egyik ismerősöm még a '80-as években Kelet-Berlinből utazott át Nyugat-Berlinbe szilveszterezni. A szürke kelet-berlini állomásra betolták a nyugat-berlini vonatot. Amikor felszállt a nyugat-berlini vonatra, azonnal óriási változást érzett, mert míg a szürke pályaudvar szemetes volt, a nyugat-berlini vonat kupéjában tiszta és rend fogadta. Egy egészen más világ. Amikor a vonat elindult, az ablakon kinézve egy jó ideig még a szürke Kelet-Berlint látta, de ő már a tiszta vonaton ült. Pont a határon egy alagúton haladtak át, hirtelen teljes sötétség, néhány másodpercig, és aztán – így mesélte felejthetetlen élményét – kiérve az ala-

gútból Nyugat-Berlinbe, hatalmas fények, és egy eddig teljesen ismeretlen világ fogadta. Minden példa csak részzigazságokra mutat rá, de talán ez a kép is érzékelteti, hogy mit jelent ez a teljes diadal, amely fokozatosan, de biztosan lesz a miénk Jézus Krisztusban.

Az üdvrendről szóló tanítás bibliai alapja a Róma 8,29-30, miszerint: „akiket Isten eleve elrendelt, azokat el is hívta, és akiket elhívott, azokat meg is igazította, akiket pedig megigazított, azokat meg is dicsőítette”.

Fontos, hogy ezeket ne a keresztyén élet egymásból következő, és egymástól elkülöníthető lépcsőfokainak vegyük, mert akkor Isten kegyelemközlő munkája elhalványul, és a folyamat emberi oldala lesz hangsúlyossá. Ugyanannak a keresztyén életnek más és más oldaláról van szó, és mindegyik alkotóeleme Krisztusból vezethető le. A keresztyén élet minden egyes mozzanata a Szentlélek aktusa, és nem emberi állapot. Ugyanannak a krisztusi életnek különböző szemléletmódjáról van szó. Mindegyik aktus alanya az élő Isten a Szentlélek által.

Az üdvrend alapja Isten szövetsége, amelyet népével kötött, és Krisztusban minden népre kiterjesztett. A szövetség Istene győzött a nép hűtlenségén, érvényesíti üdvakarátát, megvalósítja ígését Krisztusban, még az ember bűne ellenére is.

Elrendelés

Az újszövetségi görög szó, melynek jelentése előre elhatároz, elrendel, hatszor fordul elő a Bibliában. Az üdvrendről szóló Ige (Róma 8,29-30), más néven aranylánc is ezzel kezdődik. Ez a tanítás lényegében ugyanazt hangsúlyozza, mint az ingyen kegyelemből való megigazulás, hogy ti. üdvösségünk egyedül Isten döntésén alapul. Ószövetségi alapja a kiválasztás, amelyet Jézus is hangsúlyoz tanítványainak: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket” (Ján 15,16)

Ennek a tanításnak elsődleges célja, hogy a magunk üdvössége felől bizonyosságban legyünk, a mások felől pedig jó reménységben.

Krisztusban vagyunk kiválasztottak (Ef 1,1-14). Ez annyit is jelent, hogy Krisztustól függetlenül ez a tanítás fatalizmushoz (végzet hithez) vezetne. Ezért mondja Barth Károly, hogy Krisztusban szemlélhető a kiválasztás és az elvettetés is. Őt Isten üdvösségünkre rendelte, de Benne elszenvedte kárhözra vettetésünket is a kereszten.

Mind a kiválasztás, mind az elvettetés titok, amely Kálvin szerint Osten királyi szobájába vezet be bennünket. Amit ebből a Szentírás alapján Isten szabad és szuverén döntéséből megérthetünk, azt alázattal tanítanunk kell, a titkok előtt azonban imádattal kell meghódolnunk. Az újkori ember a maga sza-

badságára, döntésére túlságosan nagy súlyt helyez, a kiválasztás és elrendelés hite viszont Isten szabad és szuverén döntését állítja elénk, amelyet az embernek sem nem tiszte megmagyarázni, vagy megvédeni, de nem is kérheti számon. (Róma 9,19-29)

Elhívás

Az elhívás által a Szentlélek belevon az Isten tervébe.

Az elhívás értéke pedig éppen az a tudat, hogy Krisztusban vagyunk, és a megváltás Isteni művében Ő eszközként felhasznál bennünket.

Az elhívott ember azonban nincs egyedül, hanem az Egyház közösségében, a Krisztus testében tudhatja magát. Az elhívottak az Úrtól kapott lelki javakat megosztják egymással, és így gazdagítják egymást.

Sokan vannak, akik meghívást kapnak, de kevesen vannak, akik valóban elhívottak, vagyis akik válaszolnak erre a meghívásra, mert csak a kiválasztottak válaszolhatnak az Isten hívására (Máté 22,14).

Az ember döntésére szükség van, de ezt csak az Ő kiválasztó kegyelmének keretén belül tehetjük meg.

Isten hívása az evangélium. A Szentlélek munkája az, ha ezt a hívást meghalljuk, és vágyat ébreszt a szívünkben, hogy elinduljunk az üdvösség útján. Isten Krisztusban egyértelműen kinyilvánította, hogy Ő nem a „jaj!”, hanem a „jőjj!” Istene.

Bűnbánat, bűnbocsánat, megtérés, újjászületés

A bűnbánat, megtérés és újjászületés egyetlen esemény.

A Szentlélek munkájának látható jele az, ha az ember rádöbben elveszett állapotára. Látni kezdi bűneit, és az fájni kezd neki. Többé nem hárít, nem vádaskodik, nem a másakra mutogat, hanem saját nyomorúsága tudatában értékel minden helyzetet. Bűntudatra bárki eljuthat, de bűnbánatra csak a Szentlélek segíthet el.

A bűnbánatban már nem egyedül vagyunk a bűnnel, hanem Krisztushoz fordulunk, és Tőle kérjük töredelmes szívvel a bűnök bocsánatát. A bűnbánatot tartó ember egyedül Krisztusban bíz, és Tőle vár megoldást, megújulást, szabadulást.

A bűnbánat együtt jár a bűnvallással: „Míg hallgattam, kiszáradtak a csontjaim... megvallottam neked vétkeimet... és te megbocsátottad bűnömet!” (Zsoltárok 32,3-5).

A megtérés ez a fordulat, amikor az ember elfordult a bűntől, és odafordult Krisztushoz.

Ezt a mozdulatot aztán naponta meg kell tenni az Úr segítségével, ez a megszentelődés, amelyről majd szólunk.

A Szentírás nem szembe, hanem egymás mellé állítja az egyszeri és a folyamatos bűnbánatot és megtérést. Mindkettőről azt tanítja hitvallásunk a Heidelbergi Káté, hogy ez „két részből áll, az óember megökléséből és az új ember megelevenítéséből” (88-91 kf.).

Amíg e testben élünk mindkettőre együtt van szükségünk. Bűneink miatt bánkódunk, azok ellen harcolunk, de örvendezünk is Krisztusban és keressük Isten akaratát. Ezt a folyamatot nevezhetjük a megszentelődésnek is, amely során Krisztus egyre jobban Ura lesz életünknek. Az új ember nem a mi jobbik énünk, hanem Krisztus mibennünk Szentlelke által. A Szentírás ennek a folyamatnak egyes mozzanatait megkülönbözteti ugyan, de sokszor csupán más hasonlatokkal érzékelteti ugyanazt.

Vannak református tanítók, akik pl. az újjászületést a megtérés elé helyezik (Ravasz László) mondván: az már az új élet első jele, ha bűneink miatt bánkódunk. A hívó ember belső harcát és a megigazulásban nyert örömét és szabadságát mondja el a Római levél 7. és 8. fejezete.

A bűnbánat és megtérés folyamatán átment embert nevezünk újjászületett embernek. Isten új talajba ülteti el életünket, hogy növekedhessünk és fejlődhessünk. Az ember életében (biosában) egyszerre csak megjelenik az Isten élete (dzóé), az élet teljessége, amelyre Isten teremtette az embert. Jézus ezért mondja Nikodémusnak, hogy újonnan kell születni (János 3,7), mert ami testtől született, test az, és ami Lélektől született, Lélek az! Vagyis az újjászületés nem külső hatásra történik (nevelés, pedagógia, valláspedagógia, ketachézis, emberi módszerek, bár ezeket az Isten felhasználhatja), nem is belső hatásra (érzelmek felgerjesztése), hanem felülről adatik (anóten). Ez mindenestől ajándék. A szél, Isten Lelke fúj, ahová akar.

Az ember újjászületett állapota azonban látszik rajta. Az újjászületett embert a hite széppé teszi. Akármilyen is legyen külsőleg az illető: „a magasból lehajolsz és fölemelsz engem, mert gyönyörködsz bennem” (Zsoltárok 18,17). Figyeljük csak meg, hogy akit szeretek, azt szépnek látom, és akit szeretnek, az széppé lesz, azáltal, hogy szeretik. Ha az Isten szeretetére gondolunk, akkor ez a szeretet valóban széppé, gyönyörűvé formál bennünket: egész lényünkön, tekintetünkön, gesztusainkon, az egész valónkon, egymáshoz való viszonyunkon, szavainkon, tetteinken látszik, hogy az Övéi vagyunk. „Szépek vagyunk”, mert az Úr gyönyörködik bennünk, mert megtapasztaltuk az Isten szeretetének csodáját, és ez a szeretet alapjaiban képes átalakítani, széppé, értelmessé formálni a lényünket és az életünket. Isten Krisztusban lehajló szeretete széppé tesz. Évekkel ezelőtt a Zeneakadémián egy külföldi zongoramű-

vészno Csajkovszkij ismert zongoraversenyét játszotta. Amikor kijött a pódiumra, szégyellem a gondolatot, de megállapítottam magamban, hogy „jaj, de csúnyácska szegényke”... Amikor aztán elkezdett játszani, fölényes technikai tudással, és művészi átéléssel, lenyűgözött. A koncert végére gyönyörűnek láttam. A benne munkáló tudás, a szép zene gyönyörűvé formálta őt magát is, és nem számítottak többé a gyarló külső szempontok. Isten Krisztusban lehajló szeretete így tesz széppé bennünket is.

Közösség Krisztussal

Pál ezt a titkot úgy fejezi ki, hogy én Krisztusban, és Krisztus bennem. Az üdvösségben a Krisztussal való közösségről van szó. Ez témánk, az „üdvrend” szíve. Isten Krisztushoz irányít, és a Lélek Krisztusban részesít. Az élő hit Krisztus-hit, és az Istennel való közösség mindig Krisztussal való közösség a Szentlélek által.

Nagyon fontos, hogy ez a kapcsolat egy személyes kapcsolat, amelyben én, mint személy, egész emberként veszek részt, anélkül, hogy személyem eltűnne, vagy feloldódna ebben a Krisztussal, mint élő személlyel való közösségben.

„Ez a személyes kapcsolat azt hirdeti, hogy az üdvözítő hit nem egy tantétel elfogadása, nem valami intellektuális hívés, nem is elsősorban gyülekezetbe és szertartásokba való felvétel, hanem mindenekelőtt személyes kapcsolat Jézus Krisztussal”¹.

Én Krisztussal, Krisztus bennem. A legszebb kép erre a személyes kapcsolatra a következő: a virág a vízben, a víz a virágban. A hervadó virág a vázában lévő vizet magába szívja, és a víz új élettel ajándékozza meg hervadó szépségét.

Megigazulás

Az ember ingyen kegyelemből igazul meg a Jézus Krisztusban való váltság által (Róma 3,24). A megigazulás felmentő ítélet. Isten igaznak nyilvánít bennünket, noha nem vagyunk azok. Krisztuson keresztül tekint ránk. Vannak olyan tükrök, amelyben a kövér ember is karcsúnak látja magát; úgy látja magát, mintha karcsú lenne, pedig nem az. Isten Krisztus igazságát tulajdonítja nekünk. A megigazulás görög és latin kifejezése a jogi szaknyelv jellegzetes fogalma, amely felmentő ítéletet jelent, az ítélet felfüggesztését. Arról az eljárásról van szó, amikor a vádlottat vétkesnek találják és elmarasztalják, de az

¹ Szathmáry Sándor: Szótériológia, Budapest, 2003, 355.

ítélet végrehajtását próbaidőre felfüggesztik. A mindennapi joggyakorlatban azonban csak enyhébb esetekben történik ez így, az Úr azonban velünk ezt, mint sokszor visszaeső, és halált okozó vétkesek esetében gyakorolja.

A cselekedeteknek a megigazulásban semmi szerepük nincs. Kálvin szerint a mi cselekedeteink olyanok, mint az éjszaka ragyogó csillagok, amelyek a nap felkeltével elvesztik fényességüket. A megigazulás teljességében ajándék, ezért azt utólag sem lehet kiérdemelni, de ugyanakkor az érdemtelenységünket sem lehet „érdemként” feltüntetni, és a hit maga sem lehet érdem, hiszen az is az Isten ajándéka. A helyes kifejezés tehát nem megigazulás, hanem megigazítás.

A Heidelbergi Káté 60. kérdése tökéletesen megfogalmazza a megigazulást: „bár a lelkiismeretem vádol, hogy Istennek minden parancsolata ellen súlyosan vétkeztem, és noha azoknak egyikét sem tartottam meg, sőt még mindig hajlandó vagyok minden gonoszra, mindazonáltal Isten, ingyen kegyelméből nekem tulajdonítja a Krisztus igaz voltát és szentségét, mintha soha semmi bűnt nem cselekedtem volna, sőt mintha mindenben olyan engedelmes lettem volna, amilyen engedelmes volt Krisztus”.

Megszentelődés

A megszentelődés a hit harca, az óember és újember harca egymással, amely végül az új ember teljes győzelmével végződik. Ez tehát egy folyamat, amely az ember egész földi életében tart. Egyszerre vagyok bűnös és megigazult². Új ember vagyok, de még úszik a „dög”. Ez a már igen és még nem feszültsége. Amaz régi ember voltam és még vagyok, amaz új ember vagyok és majd lenni fogok.

A megszentelődésben nem a megigazulás folytatásáról van szó. Ez egy együttes folyamat. Igaz, hogy Pál az egyiket, Jakab a másikat hangsúlyozza, de ugyanannak az igazságnak két oldaláról beszélünk, amelyet nem lehet egymással szemben kijátszani. Élő egységet alkot a kettő. A megigazulás nem oka a megszentelődésnek, hanem állandó alapja; a megszentelődés pedig nem következménye a megigazulásnak, hanem állandó kisugárzása. Krisztus az oka mindkettőnek, Ő váltja ki mindkettőt. A megigazulásban így szól Isten, hogy élj! A megszentelődésben pedig így, halj meg, öldököld meg látható módon az ó emberedet.

Az Istenhez térés mindig az embertársakhoz való viszony helyreállításában látszik meg. Ez a másikért, a közösségért érzett felelősségben mutatkozik meg. Társadalmi felelősséget ébreszt bennünk Isten evilági ügyének szolgálatában.

² Simul iustus et peccator

Az ember Isten előtt öntudattal bíró, cselekvő személy. Ezért az Isten és az ember között személyes viszony van. A megszentelődésben az emberi felelősség erősebben lép előtérbe, mint a megigazulásban, De az ember a megszentelődésben is Isten tulajdonaként cselekszik.³

Kálvin beszél a személyes hit szükségességéről, amely nélkül nincs élő Krisztus-test, azaz Egyház. A hit a Szentlélek Isten ajándéka. Kálvin azonban azt is merte hangsúlyozni, ami az ember része a hitben, noha az ember itt is a Szentlélek eszköze. A megigazulás mellett hangsúlyozta a megszentelődést is⁴, az ajándék mellett a feladatot, az elfogadás mellett a cselekvést⁵. Isten Lelke ugyanis mindig úgy cselekszik, hogy soha nem zárja ki az emberi faktort. János evangéliuma első fejezete is hangsúlyozza ezt: „Akik befogadták, azoknak megadta a kiváltságot, hogy Isten fiaivá legyenek”. Itt az eredetiben nem „dynamis” van, hanem „exusia”, vagyis nem dinamitot kapunk az Istentől, amely magától is működik, hanem felhatalmazást, kiváltságot, hogy az újjászületés során Istentől kapott tervrajzot, dolgozzuk ki.

Ez pedig a mi cselekvésünk, tudatos munka, még ha a Szentlélek által vezérelt is. Akarjak jobbá lenni, nem hazudni, nem lopni, nem színészkedni, nem irigykedni... Így leszünk nagykorú keresztyének, akik érett hittel és személyiséggel rendelkeznek⁶! Sajnos ettől nagyon messze vagyunk! Aki érett hitű keresztyén, az bátran nyit bárki felé, mert ez a nyitás, csakis a Krisztusba vetett hitét erősíti.

Megdicsőülés

Ha sétálhatok a Balaton partján, lenyűgöz a napfelkelte, amely ezer színben pompázva készülődik a horizonton, majd egyik pillanatról a másikra vakító fényességgel bukkan elő szinte az egész napkorong, aranyhidat képezve a víz-tükrön, egészen a túlpartig. Az ember szinte kívánczozna rálépni erre az aranyhídra, és átsétálni a túlpartra, ahonnan ered ez a ragyogó tisztaságú, meleget ajándékozó, beteljesedést ígérő fényesség.

³ Nincs „szünergizmus”, Istennel való együtt-cselekvés, mintha az ember egyenrangú partnere lenne az Istennek, és ketten együtt dolgoznák ki az üdvösséget: „lássuk, Uram, mire megyünk ketten”.

⁴ Az actus mellett a processust.

⁵ Hiszen a Szentlélek nemcsak regenerator, hanem sanctificator is.

⁶ A nagykorú keresztyének nem infantilizálhatók, képesek komplexen gondolkodni, mindent megvizsgálni; azaz (jól értsük) elszakadhatnak az Atya gyámkodásától, mert az Atya internalizálódott, azaz bennünk van. Sajnos nagyon sok az infantilis keresztyén, akik nem egészségesek, betegek, valláspatológiai esetek. Az sem véletlen, hogy anyyira megnőtt a lelkipogozás és a pasztorálpszichológia, mentálhigiéné számos formája iránti igény.

Isten dicsősége az Ő lényének teljességét jelenti, személyének örök tökéletességét, tisztaságát, feddhetetlenségét, azaz szentségét, ugyanakkor zavartalan örömét, békességét, lényének harmóniáját, határtalanul határozott szeretetét. Ez a dicsőség telve van kegyelemmel és igazsággal (János 1,14). Ez a dicsőség öltött testet, és ragyogott fel naptámadatként Jézus Krisztusban (Lukács 1,78).

Jézus Krisztuson földi élete minden mozzanatában átsütött az Isten dicsősége: igehirdetésében, csodás tetteiben, nagypénteki váltságáldozatában, és egészen konkrétan megmutatkozott ez a dicsőség a feltámadásban és a mennybemenetel során. Jézus Krisztus dicsőségében átalakul. A megdicsőült teste is ezt a lényegi változást jelzi: Ő az, de mennyei testben. Ezt a dicsőséget látták a tanítványok a megdicsőülés hegyén (Lukács 9,28-36), amelyben majd feltámadása és mennybemenetele során is részesült az Úr, és amiben majdan ők is részesülni fognak.

Jézus Krisztus a dicsősége hatalmas ígérétevel vesz búcsút tanítványaitól (János 14,1-3). A Szentlélek munkája előleg ebből a dicsőségből (Efézus 1,13-14), hiszen a Szentlélek a dicsóság Lelke (1Péter 4,12-14).

A megdicsőülés, Isten gyermekeinek részesedése ebben a dicsőségben: „Mi pedig dicsekszünk azzal a reménységgel, hogy részesedünk az Isten dicsőségében” (Róma 5,2). Isten Igéje a legnagyobb hangsúlyt arra a dicsőségre helyezi, melyet nekünk fog adni. A megdicsőülés a keresztyén élet megérkezése, a Krisztussal való közösség beteljesedése, amikor teljessé lesz rajtunk a megváltás műve. Ez a közösség akkor már olyan zavartalan, akadálytalan teljességben történik, amire e világban nincs lehetőségünk.

A hívő keresztyén ember ezért úgy éli életét és végzi szolgálatát, hogy bizonyosan tudja, hogy a jelen szenvedései nem hasonlíthatók ahhoz a dicsőséghez, amelyben részesülni fogunk (Róma 8,18). Addig is Igéje és Lelke által betekintés ad ebbe a mennyei dicsőségbe. Ilyenkor a hívő ember boldog tapasztalata, hogy eltűnik a fátyol, és Isten egy pillanatra meglátatja velünk az eljövendő világ dicsőségét, hogy erőt nyerjünk a jelen feladataihoz és a hit harcához.

* * *

Református életgyakorlat

✍ Dr. Szabó Károly

Hitvalló református kegyesség gyakorlata, amit szeretnénk, ha minden református közösség komolyan venne!

Ezek a következők:

- I. Személyes hit
- II. Napi csendesség
- III. Imaélet, SZEMÉLYES, CSALÁDBAN
- IV. Vasárnap megszentelése (sákramentumok)
- V. Bizonyágtétel
- VI. Sáfárság
- VII. Diakónia

A jelen sorozat tanításáról 5 jellemző mondható el:

- Személyességre törekszik.
- Párbeszédre épül, amelyben a másik ember véleménye is formálja a saját látásomat.
- Kiscsoportos keretekben őszinte, a csoport minden tagját meghallgató beszélgetésben, gyakorlati kérdéseket boncolgat, ezért időigényes. A kiscsoportos beszélgetés egy rövid, lelket érintő kérdéssel kezdődik, ahol mindenkit megkérdezzük: mi életed problémája, amiért szeretnéd, hogy imádkozzunk?
- A csoportvezetést nem teológusok, lelkészek végzik, hanem felkészült gyülekezeti tagok, presbiterek, akik a felkészülés során találkoznak.
- Teljes bibliakusságra törekszik, így felekezeten túlmutató hatása is lehet.

❶ SZEMÉLYES HIT

„A hit a reménylett dolgok valósága és a nem látott dolgokról való meggyőződés” (Zsid 11,1).

Ha személyes hitről beszélünk, elkerülhetetlen, hogy az ószövetségi hithősök ne jutnának eszünkbe. Elcsodálkozunk Ábrahám (a hívők atyja) hitén, azon a feltétlen bizalmon, amit az egyetlen, későn született fia feláldozásánál tanúsít. Elcsodálkozunk a hadvezér Józsué biztos hitén, amikor Jerikót bevette.

Az Újszövetség a hitet mindig **Jézus Krisztussal** kapcsolja össze.

Ám az egyetlen igaz hitnek több árnyalata is feltűnik.

1. A *szinoptikus evangéliumok*ban különösen hangsúlyos, hogy aki hisz, az minden körülmények között lehetségesnek tartja Jézus csodálatos és győzelmes beavatkozását az eseményekbe. Ez a hit nem ismer lehetetlent (Mk 11,23).

2. *János evangéliuma* sajátos hangsúlyt tesz a hit és látás összefüggésére. Aki hisz, az meglátja Isten dicsőségét, amely a Fiúban jelentetett ki (Jn 20,27).

Az igazi látást, vagyis a hit fokozatait szemléletesen írja le a 9. fejezet, a vakon született ember meggyógyításában. Először csak azt állítja, hogy Jézus Istentől jött (Jn 9,31 kk), végül Jézus nyitja meg a szemeit, hogy higgyen benne (Jn 9,35). A hitetlenség itt a világ megátalkodott vakságát is jelenti. Azt a sötétséget, amely nem képes befogadni a világosságot. János tanítása szerint a hit azonban nemcsak a kijelentés felvillanása az ember számára, hanem átmenet is a halálból az életbe. Olyan helyzetváltoztatás, amelynek következtében egész életünk, egzisztenciánk megváltozik. Átmentünk az Élet oldalára, és onnan látjuk immár a halált is (Jn 11)

A *sola gratia, sola fide* lesz a 16. századi reformáció nagy felfedezése is. Noha a sola – egyedül – szócska Pálnál még nem szerepel. Ez a hit azonban Pálnál sem zárja ki a cselekedeteket, ezért beszél a hittel együtt a cselekvő szeretetről is. (Ef 6,23; 1Kor 13).

A hit valóságát kinek-kinek próbára is kell tennie. „Önmagatokat tegyétek próbára, vajon igazán hisztek-e” (2Kor 13,5). Sőt a hit nem beérkezést, nyugalmat, hanem nemes harcot jelent (1Tim 6,12).

3. *Páli levelek*, s különösen is a Római levél hangsúlya, a hit és a megigazulás viszonyára helyeződik. Az „igaz ember hitből él” – mondja egy ótestamentumi igének az idézésével Pál (Róm 1,17). A törvényből és cselekedetkből való megigazulást Krisztussal felváltja a kegyelemből, hit által való igazság.

4. A *Zsidókhoz írott levélben* találjuk a hit talán egyetlen fogalmi definícióját. „A hit a reménylett dolgok valósága és a nem látott dolgokról való meggyőződés” (Zsid 11,1). A látás és tapasztalás ezért nem a hit része (legfeljebb már most is követheti), hiszen a hit valósága eszkatológikus elrejtettségben van. Ám aki hisz a reménylett dolgok valóságában, az nem hátrál meg. Csak a reménnyel párosult hit lehet kitartó a megpróbáltatások idején is. Így kapcsolódik a hithez a hűség.

A Heidelbergi Káté hogyan fogalmazza ezt meg?

21. Mi az igaz hit?

Az igaz hit ismeret, amelynél fogva igaznak tartom mindazt, amit Isten az ő igéjében nekünk kijelentett. Ám egyúttal szívbeli bizalom is, amelyet a Szentlélek ébreszt bennem az evangélium által, hogy Isten nemcsak másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot és üdvösséget ajándékozik, ingyen kegyelméből, egyedül Krisztus érdeméért.

91. Melyek a jó cselekedetek?

Csak azok, amelyek igaz hitből fakadnak, Isten törvényének megfelelnek és az ő dicsőségére történnek; nem pedig azok, amiket mi tartunk jónak, vagy amelyek emberi meghagyáson alapulnak.

A hit hallásból van, mégpedig Isten igéje által. A meghallott ige a fülünkön keresztül az eszünkbe jut és onnan – ha hagyjuk – eljut a szívünkbe.

A Szentlélek által az Ige mag gyökeret ereszt, kihajt. Úgyis mondhatjuk, hogy felülről történik az újjászületés. Ahogy Jézus mondja Nikodémusnak: szükség néktek újjászületni. Erre az emberi válasz a megtérés. A gondolkozás, életvitel, világnézet megváltozása. A megtért emberi lélek igyekszik belesimulni Isten tenyerébe, igyekszik az ige szerinti életre, igyekszik Jézus tanítványa lenni, Őt szolgálni, és boldogan vallja magának, hogy az Ézsaiási ige neki is szól: Ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak téged, enyém vagy!

Kérdés

Megtérés után Isten ismeretét szívja magába az ember minden lehetséges úton, törekszik a személyes találkozásra Istennel és hitében erősödik. Ezt hogyan tapasztalod a te életedben?

❷ SZENTÍRÁS SZERINTI ÉLET

A Szentírás bizonyágtétele önmagáról:

1. „Meg van írva” kísértés (Mt 4,1–11). Jézus az Ige szerint él.
2. „A teljes írás Istentől ihletett” (2Tim 3,16) Életvezetést ad.
3. „Mert a Kezdetben volt az IGE...” (János 1,1-5) Örök.
4. „Az Isten beszéde élő és ható” (Zsid 4,12-13) Megítéli a bűnt.
5. „A Szentlélektől indítatva szólottak az Istennek szent emberei” (2Pét 1,21). Istentől ihletett.
6. Semmit hozzátenni, semmit belőle elvenni nem szabad (Jel 22,18.19).

A korai keresztyének már a negyedik században kidolgozták a Szentírás olvasásának módszerét. Ennek négy lépése van:

1. az olvasás, ésszel felfogni
2. az Ige szívünkbe engedése
3. az Isten utáni vágy megfogalmazása imádságban
4. és az Istennel való közösség megtapasztalása.

Ezek a lépések ma is jónak bizonyulhatnak számunkra, amikor rövid, napokra felosztott szentírási szakaszokon elmélkedünk. Ezeket járjuk most röviden végig:

Az első lépés az olvasás. A szöveget egész lassan olvasom, mintha első alkalommal olvasnám. Nemcsak teológiai ismereteimet kívánom bővíteni, hanem Isten szavaival szeretnék találkozni. Ahol egy szó a Lélek által megérint, megállok, és elgondolkozom, hogy mit váltott ki bennem. Azzal a szándékkal olvasom a Szentírást, hogy találkozni akarok Istennel és Jézus Krisztussal, akiről mindenekelőtt az Újszövetség lapjai szólnak.

A második lépés, hogy engedem, hogy az Isten Igéje az agyamból a szívembe hulljon. Megpróbálom az Igét „megrágni” és ízlelgetni. Újra és újra ismételve a szívemben. Lukács evangélista példaként Máriát, Jézus anyját említi. Az írja róla, hogy miután hallotta a pásztorokat „mindezeket a beszédek megjegyezte és a szívében forgatta” (Lk 2,19). Ez tulajdonképpen nem más, mint Isten Igéjének a bensőnkben való ismételtetése, hogy szívünk és lelkünk mélyét egyre jobban áthassa. Az Igének nem csupán az értelmünkben kell maradnia, mert a gondolataink mindig nyugtalanok, gyakran kalandoznak. *Ha a szív fontolgatja Isten szavait, az egyre inkább belehatol a tudatlanba, és a lélek mélységét is bevilágítja.* Az ige „jó ízt” hagy bennünk maga után. A szerzetes atyák ezt az állapotot – és ez nekem nagyon kifejező – ruminationnak is nevezték, ami szó szerint azt jelenti: kérérdzés.

A harmadik lépés olyan rövid imádságot, imádságokat takar, amelyben érzéseimmel és szenvedélyeimmel együtt az Isten utáni vágyakozás fejeződik ki. (Szólótó-szólóvessző)

A negyedik lépés az Istennel való közösség már Isten kegyelmi adománya. A szavak a csendbe vezetnek bennünket, általuk maga Isten érint meg bennünket. Ez az érintés formál minket, megvilágosít, ugyanakkor belső konfliktusainkat elsimítja, nyitottá tesz az életünk fontos és kevésbé fontos elemeinek felismerésére. Az első szerzetesek számára a legnagyobb titok mindig a Szentírás titka volt. Azáltal, hogy olvassuk a Szentírást, mély, különös tapasztalatok birtokába juthatunk a Lélek által. Ennek a tapasztalásnak a célja, az Istennel való mindennapi szoros életközösség. (Szólótó-szólóvessző)

Azáltal, hogy Isten Igéjét keresem és befogadom, átalakulhatok. Elsősorban nem elhatározásaimról és jó szándékaimról van szó, hiszen ezeket többnyire nem változtatom meg. Ha az Ige a bensőmben, a szívembe hull, kapcsolatba hoz azzal, akit jelöl: az öröm, a szeretet forrásával, az étellel, amivel Isten megajándékozott, továbbá Jézus Krisztussal, aki már bennem lakik, bár gyakran távol vagyok tőle.

A Szentírás szavai által megismerjük igazi valónkat (Zsid 4,12-13). A teljes Szentírás élő és ható, élesebb a kétélű fegyvernél, és elhat a szívnek és léleknek, az ízeknek és velőknek megosztásáig és megítéli a gondolatokat és a szívnek indulatait. Bűnbánatra, bűnvallásra készítet. Önismeretet ad.

Bíznod kell abban, hogy a Szentírás szavai téged is rábírnak, hogy e világhoz új módon viszonyulj. Ez a hozzáállás az új élettapasztalatból ered. Nem kell állandóan megerőltetned akaratodat, vagy rossz lelkiismeret-furdalással élned az életed. A hittel befogadott Ige, az Isten iránti bizalom megváltoztatja gondolkodásod, léted és magatartásod.

A Szentírás szavai mindig gyógyító szavak, az áldott Orvos szavai. A Szentírás szavai érintkezésbe hoznak minket valódi önmagunkkal. Öröme akarnak gyűjtani: „Ezeket mondtam nektek, hogy az én örömöm bennetek legyen, és örömeitök teljes legyen.” (Jn 15,11).

A Szentírás szavai világitanak utunkon. Társ a mindennapi életben, a szolgálatban. „Lábam előtt mécses a te igéd, ösvényem világossága” (Zsolt 119, 105). Előttünk ragyognak, hogy megtaláljuk és belássuk a számunkra helyes és követendő utat.

Végül a Szentírás megtanít Istent dicsőíteni. Legyen övé a dicsőség most és mindörökké. Ámen.

Kérdések:

- Naponta olvasod-e a Bibliád van-e kommentárod, vagy magyarázatos Bibliád, hogy jobban értsd az írást?
- Tudsz-e mindig hinni az igében?
- Érzed-e, hogy neked szól egy-egy ígerés?

③ IMAÉLET

Miért jó imádkozni?

Mert Jézus mondta: szüntelen imádkozzatok (Mt 18,19–20: „Bizony, mondom nektek, hogy ha közületek ketten egyetértenek a földön mindabban, amit kérnek, azt mind megadja nekik az én mennyei Atyám. Mert ahol ketten vagy három összejárnak az én nevemben: ott vagyok közöttük.”)

Szüntelen imádkozzatok!

Életünkben a Jézusi tanítványság állapotának talán legnyilvánvalóbb megnyilvánulása az imaélet. Rengeteg tanítás, prédikáció, olvasmány hangozik el erről, de komolyan megértettük, miért fontos az imádság az életünkben?

Az Istennel való kapcsolatunknak erőforrása-e a mindennapi imádság? Amint a szőlőtőből táplálkozik a szőlővessző, és gyümölcsöt terem, a nedvek közlekedése a kapcsolat lényege.

A hívő ember számára az imádság teljességgel érzékeny, szemérmes és sebezhető terület, amelyről ritkán beszélgetünk. Föl lehet ilyen kérdést tenni, hogy jól imádkoztál? Hogyan gondolkozzunk ezekről? A választ Isten Igéjé-

ben és Jézus tanításaiban találjuk. Az imádság elsősorban válasz két folyamatos élethelyzetemre.

Először is szeretném megérteni, hogy ki vagyok, és miért gondolkodom és viselkedem úgy, ahogy az életem különböző szakaszaiban, de különösen konfliktusaimban teszem.

Másodsor, hogy mit tanít erről Isten és személyesen, nekem miben kell megváltoznom, hogy megoldódjanak a problémáim. Tehát az imádság, beszélgetés Istennel, aki az Igében vagy a körülményeimen keresztül válaszol.

Iránytűolvasás is, amely által az életem célja felé mutat Isten. A kérdés, hogy akarom-e követni ezt a helyes irányt?

Az utolsó vacsoránál, azon a sorsszerű estén, amikor Jézus elárultatott, utolsó vacsoráján együtt volt azokkal, akik a legközelebb álltak hozzá. Annak ellenére, hogy tudta, mi vár rá, hálát adott, amikor felemelte a poharat (Mt 26,26-27). Micsoda lecke ez számunkra a próbák idejére! Amikor viharfelhők közelítik életünket, szembenézhetünk velük úgy, hogy először hálát adunk Istennek, mielőtt ki kell innunk saját bánatunk poharát. Jézus a húsvéti vacsoránál mondta el főpapi imáját. Majd a Getsemáné kertben. Ahogy az olajbogyók is összezúzatnak, Jézus maga is nagy stressz alá került. Lukács beszámol arról, hogy Jézus olyannyira gyöttrődött és szenvedett, hogy vért izzadt (Luk 22,41-44). E helyen háromszor imádkozta, hogy „legyen meg a Te akaratod” (Mt 26,36-44). Ő, aki pár nappal azelőtt Lázárt feltámasztotta a halálból, most nem akarja kiszabadítani magát a halálból.

Végül pedig a kereszten. Az evangéliumok összesen hét olyan alkalomról adnak számot, amikor Jézus a kereszten megszólalt. Ezek közül az első, a negyedik, valamint az utolsó alkalom imádságok voltak.

Így kezdte imádságát: „Atyám bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit cselekszenek...” (Luk 23,34). Nem szorította ökölbe kezét és kiáltozta, hogy „Ezért elszámolok veletek, és a pokolba küldelek!” Nem. Kinyitotta kezeit, engedte, hogy beleüssék a szögeket, és kinyitotta szívét, hogy közbenjárhasson azokért az emberekért, akik megölték őt. Azt a mintát állította elénk, hogy nekünk is meg kell bocsátanunk ellenségeinknek. Az utolsó szavak, melyeket a kereszten imádkozott: „*Atyám, a te kezedbe teszem le az én lelkemet.*” (Lukács 23,46). Ez az első imádság, amelyet minden zsidó kisgyermek megtanul – olyasmi, amit mi is tanítunk gyermekeinknek. „*Kezedre bízom lelkemet...*” – e szavakat a Zsolt 31,5-ben találjuk – azzal a különbséggel, hogy Jézus egy szót még hozzátett: „*Atyám.*”

Jézus nemcsak végig imádkozta az életét, hanem tanított is az imádságról. Az imádság módjáról, vagyis a „hogyanról” három fontos tanítása volt.

Hittel imádkozunk, mert Isten a munkáját, a hitben élő tanítványain keresztül akarja elvégezni.

Imádkozunk egy akarattal, egységre törekedve, mert bármely tanítványi közösségében elmondott ima így tud csak áldások forrásává válni. Végül pedig azt tanította, hogy **imádkozunk az Ő nevében!**

Kérdések:

- Imaközösség van-e a gyülekezetekben, és te tartozol-e ilyen imaközösségbe?
- Van-e olyan lelki testvéred, akivel együtt imádkozol?

4 A VASÁRNAP MEGSZENTELÉSE

Alapige: 2Móz 20,8-11

„Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljéd azt. Hat napon át munkálkodjál, és végezd minden dolgodat; de a hetedik nap az Úrnak, a te Istenednek szombatja: semmi dolgot se tégy azon, se magad, se fiad, se leányod, se szolgálód, se szolgálóleányod, se barmod, se jövevényed, aki a te kapuidon belül van; mert hat napon teremté az Úr az eget és a földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megnyugovék. Azért megáldá az Úr a szombat napját, és megszentelé azt”. Majd egy másik igeszakaszban (5Móz 5,12-15): *„Tartsd meg a nyugalom napját, és szenteld meg azt, ahogyan megparancsolta neked Istened, az Úr. Hat napon át dolgozz, és végezd mindenféle munkádat, de a hetedik nap a te Istenednek, az Úrnak a nyugalomnapja. Semmiféle munkát ne végezz azon, se te, se fiad, se leányod, se szolgálód, se szolgálóleányod, se ökröd, se szamarad és semmiféle állatod, se a lakóhelyeden élő jövevény. Hadd pihenjen szolgálód és szolgálóleányod hozzád hasonlóan! Emlékezz arra, hogy szolga voltál Egyiptomban, de erős kézzel és kinyújtott karral kihozott onnan téged Istened, az Úr. Ezért parancsolta meg neked Istened, az Úr, hogy tartsd meg a nyugalom napját.”*

Isten nyugalma visszavezethető a teremtésre, amikor Isten megnyugodott, amikor *„látá, hogy minden jó, amit teremtett”*. A másik nyugalom, amikor Isten megbékélt a világgal a kereszten. Így ez a kettős értelme van a nyugalomnak, a teremtésből és a megváltásból származó nyugalom (2Kor 5,17–20).

Szombat és a vasárnap. Szombat a pihenés napja, Isten megpihent a teremtés után. Vasárnap a feltámadás napja.

A megszentelés azt jelenti gyakorlatilag, hogy azzal, hogy Istennek szentelem oda ezt a napot, kifejezem, hogy önmagamat akarom oda adni neki. És eközben történik meg a nagy csoda. A pihenés ideje a felüdülés idejévé is lesz számomra. *„Felüdülsz, hogy találkozom az Atyával, az Igével és a Szentlélekkel.*

A vasárnap megszenteléséhez több renden hozzátartozik a bűnfelismerés, a bűnvallás, a bűnbánat, hogy tiszta lélekkel tudjuk dicsérni a mi Urunkat. Ezt azért is fontos hangsúlyozni, mert ma nem szívesen beszélünk a bűnről, sem egyéni, sem gyülekezeti, sem nemzeti szinten. Az imádságaink, imaközösségeink, de a vasárnapi istentiszteletek imádságaiban is elég ritka a bűnvallás.

Hála Istennek, erdélyi testvéreinknél még sok helyen hallani Kálvin bűnvalló imádságát a liturgia részeként. Ezért gondoltuk, hogy a vasárnap megszentelése témakörhöz szervesen hozzátartozik a bűnvallás, amit Siklós József, áldott emlékű lelkipásztor testvérünk nagyon jól összefoglalt nekünk az Újjászületett természetrajzában.

Vasárnapi szolgálatok

- Érkezés a templomba egy órával az Istentisztelet előtt
- Imaközösség 30 perc
- Templomajtóban a hívek fogadása, esetleges kérdéseikre válasz
- Tiszteletes(ek): konfirmandusok tanítása, jegyes oktatás, keresztelők oktatása
- Énekkari próba (énekkari szolgálat) az Istentiszteleten
- Igehirdetés (laikus lekcio olvasása), igehirdetés rögzítése, honlapra tétele
- Keresztelés (a Szentháromság közösségébe befogad) megfelelő tanító anyag átadása
- Úrvacsora Jézus testével és vérével való szent táplálkozás (fontos vagy az előtte lévő igehirdetésen, vagy előtte héten bűnbánati Istentisztelet tartása és a gyakori úrvacsora)
- Istentisztelet után a templomudvarban diakónia gyakorlása, iratterjesztés
- Szőlőtő/szőlő vessző példázatán elgondolkodva szívünkbe engedni, elgondolkozni és cselekedetekre váltani az igehirdetést, eggyé lenni a Szentháromság Istennel
- Vasárnap délután családi áhítat (együtt ebédnél a család, egymás tanácsolása, betegek látogatása)

Összefoglalás:

- ez a szövetség napja (2Móz 19,5-6);
- ez a pihenés napja (1Móz 2,3);
- ez hálaadás napja Isten szabadításáért (5Móz 5,15);
- ez az öröm napja (Zsolt 92,1-6);
- ez az Istenhez tartozás jele, a ma emberének Jézus Krisztus által. (Zsid 8,10)

A szombat előre mutat, ígéret a jövőre: Isten ott lakik majd közöttük. A teremtmény az Isten nyugalmaiban jut el a saját maga nyugalmaához, jelenlét-

ében van létezésének az áldása. Éppen ezért a szombathoz kapcsolódik a Messiás várása.

‘Hat napon át munkálkodjál, és végezd el minden dolgodat’, mert szabad vagy; tartsd meg és szenteld meg a nyugalom napját, mert ‘szolga voltál Egyiptomban... és az Úr kihozott téged’ – Csak akkor lehetsz boldog az otthonodban, a jólétedben, ha élsz azzal az ajándékkal, amit éppen e nap megszentelése közben ad neked az Isten. De bármikor úgy cselekedj, hogy az Isten dicsősségét szolgálja. A ma emberének pedig az Újszövetség napja is, amit az értünk meghalt és feltámadott Jézus Krisztusban kaptunk.

Ezért a teremtő és megváltó Istenünknek legyen hála (RÉ 167 ének)

Kérdések:

- Milyen a te vasárnapod és milyen vasárnapot szeretnél?
- Ha vasárnap dolgozol, a hét egy napján eljutsz-e a gyülekezetedbe?
- Hogyan győződ le a főzés vasárnapi kényszerét?
- Mint családfő viszed-e a templomba a családod?

❶ BIZONYSÁGTÉTEL

(1Pt 3,15) *„Legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a bennetek élő reménységét.”* JÉZUS szóval és tettel tett bizonyosságot. Képzeljük el, ha csak csodákat tett volna, ma hol lennénk?

Fontos tehát először tisztázni, mi is valójában a bizonyosságtétel?

Akkor teszünk bizonyosságot a hitünkről, amikor cselekedetekben vagy szavakkal kifejezésre juttatjuk az Istennel való személyes kapcsolatunk által megváltozott világnézetünket, értékrendünket, illetve életvitelünket. A bizonyosságtétel a tanítványság szerves része és egyenes következménye, mivel a tanítványság lényege, éppen a Krisztus által megtisztított világnézet, értékrend és a mindennapi szolgálat.

Jézus Krisztus tanítványa automatikusan tesz bizonyosságot, amihez nem kell különös bátorság vagy képesség. Minden evangelizációs szándék nélkül – és a bátorság hiánya ellenére is – Krisztus mindegyik tanítványa az életével hirdeti Isten kegyelmének a valóságát és erejét.

„Ti vagytok a föld sója. Ha pedig a só megízetlenül, mivel lehetne ízét visszaadni? Semmire sem való már, csak arra, hogy kidobják, és eltapossák az emberek. Ti vagytok a világ világossága. Nem rejthető el a hegyen épült város. A lámpást sem azért gyújtják meg, hogy a véka alá, hanem hogy a lámpatartóra tegyék, és akkor világít mindenkinek a házban. Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.” (Mt 5,13–16).

Bizonyágtétel, amit jó átgondolni, leírni a következő vázlat szerint:

- Milyen volt az életem, mielőtt tudatosan Isten vezetése alá helyeztem azt?
- Milyen kérdések és vágyak játszottak fontos szerepet a gondolkodásomban?
- Isten hogyan vezetett engem ahhoz a döntéshez, hogy Jézust válasszam életem urának?
- Hogyan lettem biztos abban, hogy nekem is szól a bűnbocsánat lehetősége?
- Milyen tekintetben változott meg az életem, miután biztos lettem abban, hogy Isten gyermeke vagyok?
- Mit jelent számomra az Istennel való kapcsolat a mindennapi életben?
- Hogyan és miben tapasztalom Isten jelenlétét, vezetését?
- Mindezt Isten iránti hálával teszem-e?

Tisztában kell lennünk azzal is, hogy a bizonyágtételünk nem csupán egyetértést és lelkesedést fog kiváltani a körülöttünk élő emberekben. Ellenszenvre, sőt ellenségeskedésre is számíthatunk. Pál apostol ezt képletesen így fogalmazza meg (2Kor 2,14-16 a Károli fordítás szerint): *„Hála pedig az Istennek, aki mindenkor diadalra vezet minket a Krisztusban, és az Ő ismeretének illatát minden helyen megjelenti mi általunk. Mert Krisztus jó illata vagyunk Istennek mind az üdvözülők, mind az elkárhozók között: ezeknek a halál illata halálra, azoknak az élet illata életre.”*

Hasonlóképpen mi is kétféle választ várhatunk a bizonyágtételünkre: elfogadót és elutasítót. A Jézus Krisztus keresztyéről szóló beszéd ellenkezést vált ki azokban, akik érzik, hogy az evangélium szöges ellentétben van az ő élet-felfogásukkal. Ez zavarba, sőt dühbe hozhatja őket.

Jézus előre is figyelmeztette a tanítványait, hogy gyűlöli őket a világ. Ennek a gyűlöletnek nem is a hívő ember a valódi célpontja, hanem a szent Isten. Kinevethetnek minket, kigúnyolhatnak – mi tudjuk, hogy mindez végül is nem nekünk szól, hanem Jézusnak.

Kérdések:

- Tettél-e már bizonyágot?
- Leírtad-e már?

☉ SÁFÁRSÁG

„Amilyen lelki ajándékot kaptatok, úgy szolgáljatok azzal egymásnak, mint Isten sokféle kegyelmének jó sáfárai: ha valaki prédikál, úgy mondja szavait, mint Isten igéit, ha valaki szolgál, úgy szolgáljon, mint aki azt Istentől kapott erővel végzi, hogy mindenkor Isten dicsőíttessék Jézus Krisztus által, akié a dicsőség és a hatalom örökkön-örökké. Ámen.” (1Pét 4,10-11)

„Jézus az Úr” – ez minden keresztyén hitvallás közül a legrövidebb, legegyszerűbb és legősbib. Ez az állítás egyben személyes, tanítványi elkötelezettséget is kifejez.

Az „Úr” szó a görög nyelvben a kúriosz, amit olyan emberekre használtak, akik rabszolgák és más vagyontárgyak birtokosai voltak, azaz rendelkezési joguk volt ezek felett. Ebben az értelemben kezdi Pál, Péter és Jakab a leveleit azzal, hogy magukról kijelentik: „*Jézus Krisztus szolgája*”. Tudták, hogy Jézus, saját élete árán vette meg őket, és ezért ők Jézushoz tartoznak, Krisztus szabadon rendelkezhet fölöttük. A bibliai értelemben vett sáfárságról nem is lehet ennek az egyszerű hitvallásnak az ismerete nélkül gondolkodnunk. A sáfár mindenekelőtt tanítvány, olyan felnőtt, lelki érettséget mutató hívő ember, aki az életéről hasonlóan radikális gondolatokat fogalmaz, mint az evangélium írói.

Mit hagyott hátra, mit hagyott ránk Jézus e földön, amikor elment innen?

Legelőször is földi életének az emlékét, lenyomatát azoknak a szívében, akik hallgatták tanításait, látták csodáit; akik az ő szavára meggyógyultak, megmenekültek, a halálból visszatértek; akik tanúi voltak szenvedésének és feltámadása utáni megjelenéseinek. Mindezt nemsokára le is írták, jól sáfárkodva a rájuk bízott kincessel. Jézus első számú konkrét hagyatéka: az írásba foglalt evangélium – Máté, Márk, Lukács és János szerint. Mindenekelőtt ezt forgathatjuk, mint Isten országának vagyongazdái, sáfárai. Aki nem forgatja rendszeresen a Bibliát, lassan de biztosan felejtí azt, és lehet, hogy éppen akkor nem fog emlékezni Isten vigasztaló vagy eligazító szavára, amikor a legnagyobb szüksége volna rá.

Jézus ránk hagyott vagyonának másik konkrét hordozója a Szentlélek, Akit pünkösdkor kaptak a tanítványok. Olyasmít éltek át, hogy Jézus, aki eddig velük volt, most bennük jelent meg. A Lélek teremti meg Isten országának erőterét, megtapasztalhatóságát. Általa éljük át az Úrral való életközösségünket, és általa válik meggyőzővé a bizonyágtételünk. S ahogy Krisztus szellemi öröksége elsősorban a Bibliában öltött testet, úgy a Szentlélek munkája elsősorban a tanítványi életben érhető tetten. A tanítvány a gyülekezet közösségében a mennyek országának „nagykövete” a földön. Minden attól függ, hogy mennyire engedelmeskedünk a Lélek készítésének, vagyis hogy mennyire fogadjuk ezt az Úrtól kapott ajándékot. Ha nem hallgatunk a Lélekre, megszorítjuk, kioltjuk – ahogy az Írás mondja; s a Lélek csöndesen visszavonul.

De ha engedünk neki, megjelennek életünkben a Lélek gyümölcsei: szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség és önuralom; és megjelennek a Lélek ajándékai: a karizmák: a tanítás, a prédikálás, a vigasztalás, a gyógyítás. „*Akiket pedig Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai*” (Róm 8,14).

Hogyan forgathatjuk talentumainkat, hogyan láthatjuk el Isten országának képviselőit? Alapvetően kétféleképpen: szóban és tettekben. Számtalanszor, mondhatnánk unásig hallottuk már, hogy a szavak nem sokat érnek, csak tettek van szükség. „Én nem beszélek soha a hitemről, csak az életemmel teszlek bizonyosságot” – mondják sokan. Nem vonom kétségbe ezeknek az embereknek a jó szándékát, de a bizonyágtételük hatékonyságát igen.

Képzeld el, mit tett volna, ha Jézus (akinek az élete mindnyájunkénál jobban prédikált) soha nem beszélt volna Istenről; csak gyógyított, kenyeret osztott, vihart csöndesített, jót cselekedett volna, aztán szó nélkül meghalt volna, és végleg eltűnt volna a szemünk elől... Azt hiszem, marslakónak tekintették volna, és senki nem jutott volna tudatos hitre, tanítványságra. Ha ő szükségét érezte, hogy szóval, tanítással is szolgáljon közöttünk, mennyivel inkább szükségünk van nekünk erre, akiknek az élete nem prédikál olyan tisztán, mint Jézusé!

Nagy igazságot mondott ki Pál apostol ezekkel a szavakkal: a hit hallásból van. Persze, hogy rontjuk szavaink hitelét, ha mi magunk nem azok szerint élünk, de maradjunk ebben: szóval és tettel, ami a látható életünk.

A *sáfár* az az ember, aki hisz Istenben, keresi Őt, elismeri Jézus uralmát élete felett a hét minden napjának mind a 24 órájában. A sáfár tudatában van annak, hogy az Istentől kapott javak területén Isten megbízottjaként él, azokkal el kell számolni, mint menedzser, de semmiképp nem tulajdonosként gondolkodik.

Motivációja, egy engedelmes, hűséges, szolgáló és Istent középpontba állító élet eszmény. A sáfár elkötelezett az Istentől kapott küldetésre, hogy bizonyosságot tegyen az ő Uráról és tanítványá tegyen minden népeket.

A jó sáfár *tud örülni* a másik kegyelmi ajándékainak is, tudja, hogy az egész tortából egy szeletet kapott.

Kérdések:

- Melyek a te készségeid és kegyelmi ajándékaid és szolgálj-e ezekkel?
- Tudsz-e örülni a gyülekezeti közösséged olyan szolgálatainak, amelyeknek nem vagy részese?

7 DIAKÓNIA

Jak 1,27: „*Tiszta és szeplőtlen kegyesség az Isten és Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és az özvegyeket nyomorúságukban, és tisztán megőrizni az embernek önmagát a világtól.*”

Miért a gyülekezetben szolgáljunk első renden?

Hiszen ez a közösség a Krisztus teste. És aki nem tud, és nem akar a Krisztus testében szolgálni, az a Krisztust tagadja meg. Utána ne beszéljen arról, hogy ő Istent hiszi, és az Istent szereti. Mert aki az Istent szereti, annak a felebarátját is szeretnie kell – figyelmeztet János apostol. És míg időnk van, amíg itt vagyunk ebben a testben, amíg nem jött vissza még az Úr, addig szolgáljunk egymásnak, leginkább hitünk cselédeinek.

A gyülekezeti szolgálatokban gyakorolva magunkat tanulhatjuk meg, hogy egymást kiegészítve, szeretetben, elkötelezve magunkat, végezhetjük a feladatainkat. A testvéri közösségben itt ismerhetjük fel Istentől kapott képességeinket, lelki ajándékainkat. Itt szerezhethetünk földi családjunk mellett lelki családot, olyan emberek közösségét, akik imádkoznak értem, akik számon tartanak, akik elfogadnak olyannak amilyen vagyok. A gyülekezeti szolgálat gyakran előszobája vagy éppen próba terme családomban, munkahelyemen végzett áldozatos cselekedeteimnek.

Néha akadály a tanítványi életünknek és így szolgálatunknak a teljesítménykényszerünk. A teljesítménykényszer nagyon gyakran eltérít bennünket az Isten felé fordulástól. Az Evangéliumban Jézus Krisztus a szőlőtőhöz hasonlítja kapcsolatát tanítványával (Jn 15,1–8). Ő a szőlőtő, az apostolok a szőlővesszők. Azokat a szőlővesszőket, melyek termést hoznak, megtisztítja a szőlősgazda, azaz az Atya. Azokat a szőlővesszőket viszont, melyek nem hoznak termést, levágja. A kép lényege a Jézushoz való fordulás fontossága. Mi a szőlővesszők feladata ugyanis? Gyümölcsöket kell teremniük: ezért minden erejüket a szőlőfürtök létrehozására fordítják. Jézus látja, hogy a szőlővesszők aggódva, félve, problémákkal telve kényszer alá helyezik magukat és téves irányba erőlködnek.

A hasonlat mondanivalója annyi, mint a szőlővesszőknek azt mondani: „Állj! Ez így nem megy. Forduljatok meg 180 fokkal. Ahelyett, hogy a szőlőfürtökre koncentrálnátok, egyesüljete a szőlőtővel. Akkor a szőlőtő ereje átáramlik rajtatok és gazdag gyümölcsöt fogtok teremni. Ezáltal megszabadultok a teljesítménykényszertől, feszültségeitektől, attól hogy másokkal akarjátok magatokat összehasonlítani! Forduljatok a forrás felé, és minden más megadatik nektek! A napot és esőt, életerős és gazdag termést, mindezt ajándékba kapjátok. A szőlőtő ereje általatok hat. Ezért egyedül a szőlőtővel való szoros kapcsolat a fontos. Fordítsátok figyelmeteket a szőlőfürtökről a szőlőtőre!”

Diakónia és az adakozás

Az adakozás hála a megváltott voltunkéért. Első renden egyszerű. Ha van 100 Ft-od abból 10 Ft az Úré. (Annuska, egy vak néni volt, aki a nyugdíjának 10%-át mindjárt elküldte a postáson keresztül az Órbottyáni Szeretetotthon-

ba. Bevallása szerint soha nem volt anyagi gondja. Ábrahám, Jákób szintén tizedet adott

Itt álljunk meg. Amíg ez nem tiszta bennünk, amíg nem hagyunk szabad utat a Lélek felszólításának, addig csendesedjük el a fenti igék fölött egyedül és a gyülekezet közösségében is.

Mert mindenünk az ÚRÉ, mi nem tulajdonosok, hanem sáfárok vagyunk. Isten pénztárosai. Hogy mi a sáfár dolga, azt részletesen kifejtettük.

Ismert, de talán nem közismert dolog, hogy a gyülekezet kiadásait, a gyülekezet saját bevételeiből finanszírozza. A lelkipásztorok, hittan tanítók, irodai, takarító személyzet költségei, közüzemi díjak a legjelentősebb kiadások. Képzeljük el, ha a nyugdíjunk, vagy a fizetésünk rendszertelenül érkezne a bankkártyánkra, vagy nem is érkezne, milyen idegesek lennénk. Nincs ez másképpen a gyülekezeti bevételeknél sem. Itt is a rendszeresség elengedhetetlen.

Végül az adakozásunk alapja a hála. Hálásak vagyunk a Nagypénteken és Húsvétkor történetekért. Jézus helyettes áldozatáért, kereszthaláláért és feltámadásáért, ami lehetővé teszi, hogy bűnbánó szívvel, a kereszttövében hittel átvegyük a kegyelmet, ami az örök életről biztosít. Ezért könnyű hívó embernek az adakozás.

Kérdések:

- Te milyen diakóniai munkát végzel?
- Egyetértesz-e a tized adakozásával és azt hogyan osztod meg?

* * *

A keresztségről

Dr. Szűcs Ferenc

Három dologról szeretnék röviden szólni. Mégpedig úgy, hogy a végéről, a harmadikról inkább hosszabban.

A keresztségnek az előzményeiről; a keresztségnek a bibliai és teológiai jelentéséről; és végül a kereszteléssel kapcsolatos újabb kori problémákról. Azt hiszem, hogy ez utóbbi érdekel mindnyájunkat leginkább, bár azt hiszem, hogy a másik kettő nélkül sem lehetne erről beszélni.

Vannak a Biblián kívüli előzményei is a keresztelésnek egyszerűen azon oknál fogva, hogy a víz, a megtisztulás, a megmosatás, a legtöbb vallásban szimbolikus jelentéssel bír. Az Ószövetség népe számára is volt egy ilyen jelentése a vízzel való megtisztulásnak, hogy az Isten közelébe kerülés valami módon összefügg azzal, hogy az ember lelkileg is megtisztul. Abból az egyszerű analógiából – hasonlatból – kiindulva vált ez jelképpé, hogy ha pl. az ember bepiszkítja a kezét, akkor megmossa és tiszta lesz. Tudjuk, hogy az ószövetségi templomnál így voltak ott a nagy kővedrek, a megtisztulásnak a fürdői és hát így váltak a két testamentum közötti időszakban is a különböző baptizmák, a megtisztulási fürdők szokássá Izráelben. Különösen a farizeusi gyakorlatban alakult ez ki és ezekkel szemben a Lukács 11,30-ban olvasunk arról, hogy Jézus tanítványai nem mostak kezét. Ez nem higiéniai probléma volt ott, hanem a farizeusi külsődleges tisztálkodásnak a visszautasítása. Ez azért lényeges, mert ezt a fajta mosakodást is baptizmosznak, baptizmának nevezi az Újszövetség, jelezve, hogy téves volna ezt a szót mindig „bemerítéssel” fordítani, mert aki a kezét megmosta, az legföljebb a kezét „merítette” be a vízbe.

Ilyen volt azután annak a kis zsidó szektának a gyakorlata is, amelynek a maradványait nemrégén tárták föl Qumránban. A Holt-tenger mellékén, az ún. Esszénus vallási csoportnak a gyakorlatában szintén látható, hogy óriási mennyiségű vizet gyűjtöttek össze azért, hogy akik ennek a közösségnek a tagjai voltak, azok önmagukon is végrehajtván a keresztséget, többször egy ilyen megtisztuláson menjenek keresztül. A görög feljegyzések és források ezt is baptizmának, azaz keresztségnek hívják.

De gondolom, hogy még közelebb áll tulajdonképpen a keresztény eresztelési gyakorlathoz az ún. prozelita keresztség, amelynek a lefolyását a Tal-mudban is olvassuk. Mindaddig, amíg a keresztény keresztség el nem terjedt, addig maguk a zsidók is gyakorolták, mégpedig azok számára, akik a pogányságból áttértek a zsidó hitre. Mielőtt a férfiakat körülmetélték volna, egy megtisztuláson, egy ilyen fürdőn mentek keresztül, ami azt jelentette, hogy a pogányság tisztátalanságából most már az Isten közelségének a tisztaságába kerültek. Ezt gyermekeken, asszonyokon, férfiakon egyaránt végrehajtották. Ez azért lényeges, mert csak a férfiakat metélték körül, de az egész család, tehát a szövetségbe bekerülő egész család, részesült ebben a prozelita keresztségben.

Azután Keresztelő János keresztségéről olvasunk. Valamennyi evangélium azzal indít, hogy Keresztelő János, az utolsó ószövetségi próféta megjelenik a Jordán mellett és prédikálja a megtérésnek a keresztségét és azok, akik ki-mennek hozzá, bűneikről vallás tévén, azokat, ő meghinti, vagy bemeríti. Jelképes cselekedet ez a fajta keresztség is, ami azt jelzi, hogy nem elég pusztán

beleszületni Isten népébe, „...ne mondogassátok azt, hogy Ábrahám a mi atyánk...” mert Isten egy új népet készít elő. Ezékiel próféta ezt mondja, hogy „...tisztá vizet hintek az én népemre...”, ami a megtisztulásnak a jele és így lesz ő tulajdonképpen Jézus Krisztusnak az útkészítője. Tudjuk, hogy Jézus tanítványai közül is többen még Jézussal együtt járva is gyakorolták a Jánosi keresztiséget. A János evangéliuma 4. Részében olvasunk erről, de azt is olvaszuk, hogy Jézus maga nem keresztel.

Keresztelő János keresztiségének a legnagyobb jelentősége abban van, hogy Jézus maga is megjelenik ott, nem kis riadalmat keltve Jánosban, akiben a Lélek fölismerteti, hogy miért kell megkeresztelni azt, akiben semmi bűn nincs, aki nem tudott a maga bűneiről vallást tenni. Mégis megáll ott csöndesen. Amikor János visszariad ettől, azt mondja, hogy fordítva kellene, Te vagy a nagyobb, neked kellene engem megkeresztelni. Jézus pedig azt válaszolja: „...hagyd, mert így illik nekünk minden igazságot betöltenünk!” Milyen igazságot? Milyen rendet? Azt a rendet, hogy Jézus a bűnösökkel sorsközösséget vállal, beáll a bűnösök sorába. Megkeresztelkedése az Ő halálára való odaszánását jelzi már mindjárt elindulásának, messiási útjának a kezdetén. Hiszen ez azt is jelentette, hogy Ő, aki bűntelen volt, magára veszi a bűnösök közösséget, és életét halálba adja. Ennek majd nagy jelentősége lesz, különösen Pál apostol keresztiség felfogásában és értelmezésében, mert tulajdonképpen a keresztiség „meghalás Jézus Krisztussal együtt” és „föltámadás” az új életre.

Nagyjából ezzel az előzményeket be is fejeztem. Ebből azt kell látni, hogy bármennyi hasonlóság is van a János keresztisége és a későbbi tanítványi keresztiség között, ez csak formai dolog, tehát formálisan van azonosság a kettő között. Tudjuk az efézusi tanítványokról a Cselekedetek Könyvéből, hogy mikor Pál odaérkezett, talált egy olyan közösséget, akik csak a János keresztiséget ismerték, a Jézusét nem. Mi volt Jézus keresztiségének a többlete? Erről a missziói parancsban olvashatunk a legrészletesebben, a Máté és Márk evangéliumok végén, ahol Jézus azt mondja, hogy: „...akit tanítvánnyá tesztek, azt megkeresztelitek az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek a nevébe...” Tehát, egy új közösségbe, egy új szövetségbe, mégpedig a Szentháromság Isten életközösségébe kerül az illető. Azután, tanítani kell őt, hogy megtartsa mindazt, amit Én parancsolok néktek... Tehát ebben a hármassal összefüggésben jelenik meg a misszió: elmenni, akik hitre jutnak azokat keresztiség által bejuttatni az Anyaszentegyházba, a Szentháromság Isten szövetségébe és hozzákapcsolni a tanítást, hogy megtartsák mindazt, amit Ő parancsolt nekünk. Mindjárt sietek megjegyezni, hogy ha jól odafigyelünk – és ezt elsősorban lelkipásztorok számára mondtam volna – az első keresztelési kérdés így hangzik: „...akarjátok-e, hogy ez a kised, kisgyermek, az Atya, Fiú, Szentlélek Isten szövetségé-

gébe, a keresztyén anyaszentegyházba, a szent keresztség által befogadtassék...” Sok lelkipásztor ezt már olyan régies nyelvtani alaknak érzi, hogy így teszi föl a kérdést: „...akarjátok-e, hogy ...befogadjuk?” Ez helytelen, mert ez nem népszavazás. Miről van itt szó? A Szentháromság Isten fogadja be a megkeresztelkedőt, Ő az alany, nem a gyülekezet. Isten döntését deklaráljuk ezzel és a szülők, azt fejezik ki, hogy ahogy mi is benne vagyunk ebben a szövetségben, azt akarjuk, hogy a mi gyermekünk is benne legyen, hogy befogadtassék. Mert ez valóban egy befogadás. Nyilvánvaló belépés Krisztus egyházába. Az első lépés, hogy valaki az egyház tagja legyen. A Krisztus testébe tagoltatunk be. Az 1Korintus 12,13 azt mondja, hogy „...*mindnyájan egy Lélek által, egy testté kereszteltettünk...*” tehát így leszünk formailag is, különképpen is, a látható gyülekezetnek a tagjai.

Az egyházba való belépésen túl megmaradt a keresztségnek az az értelme is, hogy jelképezi a megmosatást, a megtisztítást. „Szívünk megtisztult a gonosz lelkiismerettől, testünk megmosatott tiszta vízzel” olvassuk a Zsidók 10,22-23-ban. Vagy az 1Korintus 6,11 azt mondja: „...megmosattatok, megszenteltettek a keresztség által...” Az 1Péter 2,21 szerint „...nem a test szennyének a lemosása”, hanem a jó lelkiismeretért könyörgés alkalma a keresztelés.

Érdekes módon a Heidelbergi Káté és általában a reformátorok erre a központi jelentésére tették a hangsúlyt a keresztségnek, tudniillik, hogy „megmosattunk” Jézus Krisztus vére megmosott bennünket és a bűneinket eltörölte. Keresztelési énekünk is azt mondja: „Úr Isten kérünk Tégedet, keresztelj és moss meg minket és tisztíts meg kegyesen a Krisztusnak Ő vérével, nagy bűneinket töröld el...” (431. dicséret).

És a harmadik nagyon fontos mozzanat, az „eltemtetés” és a „feltámadás”, ahogyan különösen Pál apostolnál gyakran előkerül. A Róma 6,4-ben ezt olvassuk: „*a keresztség által eltemettünk Vele a halálba*”. Valóban annak a jelképe, hogy valami új kezdődik. Meghaltunk a régi életnek, kezdődik valami új. A Kolossé 3-ban ugyanezt mondja: „*meghaltatok és életetek el van rejtve együtt Krisztussal, az Istenben*”.

Azt látjuk, hogy a keresztelés gyakorlatában – az Újszövetség szerint – van egyfajta fejlődés, vagy változás. Az újszövetségi iratok kb. 50-60 esztendőig foglalnak magukba a kezdetektől az utolsó apostolnak a haláláig. Az első időt mi jellemzi? Az, hogy főként felnőtteket keresztelnek meg, mert hát senki nem gyerekkorától lesz keresztyén, hanem úgy, hogy Jézus Krisztus mellett dönt, hitvallást tesz, és aki hisz és megkeresztelkedik, az üdvözü. Így mondja Márk evangéliumának 16. fejezete. Ebben a keresztelési gyakorlatban a hitvallás, mégpedig egy rövid hitvallás elég ahhoz, hogy valaki bekerüljön a keresztyén

anyaszentegyházba. Gondoljunk, pl. az etióp főember megkeresztelésére. Bármilyen hosszú volt is az az út, azért hosszú katechézisre mégsem volt idő. De elég volt, egy rövid válasz erre a kérdésre: „hiszed-e, hogy Jézus az Isten Fia...” Ugyanúgy nem volt hosszú katekizmusra való idő – gondolom – a Filippii börtönőr házánál sem. Azt olvassuk, hogy az éjszakai megrázó történekek után, Pál bizonyosságot tett Jézusról és ez a börtönőr hitt és megkeresztelkedett, ő és egész háza népe. Ebben a keresztelési gyakorlatban nagyon fontos az, hogy a „víz” keresztsége és a „Lélek” keresztsége nem válik el egymástól, mert ez a Szentháromság Isten nevébe történő keresztelkedés. A víz, mint külső megmosatás, jelképezi azt is, hogy Isten Lelke bennünk munkálkodik, vagyis nem a János keresztségét szolgáltatjuk már ki, mi, akik a Jézus megbízatásból keresztelünk. Hallani olyan keresztelési prédikációt, amelyben Keresztelő János szavait ismétlik: „...én ugyan vízzel keresztelék, de majd utánam jön, aki Szentlélekkel és tűzzel keresztel!” Vajon Keresztelő János bízott meg minket, vagy az Úr Jézus bízott meg? Még formailag sem lehet arról beszélni, hogy először van a vízkeresztség, utána a Lélek keresztsége. Ezt nem szabad kettéválasztani. Hogyan lehet az elektromos áramot és a fényt kettéválasztani egymástól? Az elektromos áram nélkül hiába kapcsolgatjuk a kapcsolót. De ha a körte kiégett, azt is ki kell cserélni. Ez a kettő együtt van.

Víztől és lélektől van az újjászületés. A víz a külső jel, a Szentlélek által belsőleg végzi el Isten azt, amit a külső jel ábrázol.

Az Újszövetségnek félreérthető történetét olvassuk az ApCsel 8,14-17-ben. Samáriában ébredés van, Fülöp, Jézus nevére kereszteli meg az ottani atyafiakat. Amikor jelenti ezt Jeruzsálemben, az apostolok közül kettő, Péter és János, lemennek és az ő kézrátételük által, adatik a Szentlélek. Ezért fontos textus, mert római katolikus testvéreink a bérmálást, a konfirmációt, ehhez az Igéhez vezetik vissza. Itt nem arról van szó, hogy a vízkeresztség és a Szentlélek keresztsége válik el, hanem arról van szó, hogy az apostoli tekintély és az evangélista tekintély – hogy úgy mondjam – nem volt még tisztázva. Később látjuk, hogy a hierarchikus fejlődés vonalán az apostol utódainak a püspököket gondolják, a kézrátétellel átörökített apostolica successio alapján. Ezért mind a mai napig, római testvéreinknél a pap keresztelhet, de a papszentelés és a bérmálás (firmálás – confirmatio) ez a püspöknek, az apostol-utódnak fönntartott sákramentum, az ő értelmezésük szerint. Tehát szeretném hangsúlyozni, hogy **nem a vízkeresztség és a Lélek keresztsége szétválásáról van szó**, ez egy teljesen hibás, késői belevetítés a Biblia szövegébe.

Ahogy említettem, a kezdeti időkben, az újszövetségi korban, rövid hitvallások, kis katechézis tartozott a kereszteléshez. Amikor a gyülekezetek kezdtek erősödni, kialakult a keresztségnek olyan formája, amely már inkább a

mienkhez hasonlít, tehát, hogy az, aki azt mondta, hogy én hiszek Jézus Krisztusban, azt nem keresztelték meg azonnal. Azt mondták, hogy jó, járj a gyülekezetbe, végy részt az alkalmakon és majd, amikor eljutsz oda, hogy ismereteid is növekedni fognak, akkor készítünk elő téged arra, hogy a „nagy titokban” az úrvacsorában is részesedj. Kezdt kialakulni az a gyakorlat, hogy az úrvacsora egy zárt közösség. A meg nem kereszteltek együtt voltak a gyülekezet tagjaival az istentiszteletek egy részén, de ők azért még sok mindent nem tudtak. Aztán húsvét éjszakáján – sok helyen az volt a keresztelésnek az éjszakája – megkeresztelték azokat, akik akkor a hitükről vallást tettek és bizonyosságát adták annak, hogy a keresztyén életben is készek megmaradni. Óvatos volt az ősegyház, félt, hogy fölhígul a keresztyénség és lesznek olyanok is, akik csak lelkesedésből fognak megkeresztelkedni és nem hajlandók a pogány életformájukkal, szakítani. Így tehát változott, még az apostoli koron belül is a keresztségnek a gyakorlata.

Mik a mai problémák? A mai problémák egy része nagyon régi. Hiszen nem mai kérdés, hanem az egyház történetén át húzódik, hogy **mit is pecsétel meg a keresztség? Minek a jele a keresztség?**

Az egyik irányzat azt gondolja, hogy a „hitet” pecsételi meg. Az ember „döntését” pecsételi meg, azt, hogy én Krisztushoz „akarok” tartozni. Erre teszi a pecsétet.

A másik azt mondja, hogy nem. Hiszen a sákramentum nem mond mást és többet, mint az igehirdetés mond, hanem „jegy és pecsét”. „Jel és pecsét” azon, amit Isten az igehirdetésben elmond. Egy pecsét „nem tesz hozzá” semmit a szöveghez, hanem azt csak hitelesíti. Ugyanígy egyik sákramentum sem tesz hozzá ahhoz, amit Isten Igéje mond nekünk, az igehirdetés mond, hanem látható módon azt ábrázolja ki. Ha a hitet pecsételi meg, akkor csak „hitvallókat” lehet megkeresztelni, tehát felnőtteket; ha „szövetség”, „jel”, akkor a gyermekek is beletartoznak, hisz minden gyermekünkkel Isten szövetségében vagyunk.

Ehhez történetileg már nagyon korán hozzájárult az a gondolat, hogy, ha a keresztség a bűntől való megtisztulás jelképe, akkor tulajdonképpen az eredendő bűntől tisztít meg. Ezért lehetőleg minél hamarabb meg kell keresztelni a gyermeket, nehogy megkereszteletlenül, azaz az eredendő bűnben haljanak meg – nagy volt a csecsemőhalandóság abban az időben – mert az így meghalt gyermek nem üdvözülhet azonnal. Az egyik irány tehát afelé ment, hogy minél korábban. De volt egy másik tendencia is. Ha a keresztség megtisztít minket a bűntől, de utána bűnt követünk el, akkor elveszíthetjük az üdvösségünket. Ezért nagyon sokan halogatják a keresztséget és csak a haláluk előtt kívántak benne részesedni. Természetesen ennek idejét senki sem tudhat-

ta. Két ellentétes tendencia. Mind a kettő tulajdonképpen rossz és hibás következtetés.

Az egyik a „szükség” keresztséget vezette be az egyházba.

A másik úgy gondolkodott, hogy ne siessük el.

De azért egy mondatot talán arról is, amiről Pál apostol az 1Korintus 15-ben beszél, hogy vannak, akik a halottakért keresztteljednek meg. Ez nem a mormon gyakorlat volt.

Két magyarázat lehetséges:

- az egyik azt mondja, hogy lehettek olyanok, akik úgy haltak meg, hogy bár a katechézisben részt vettek, de már nem érték meg a keresztség idejét. Megtörténhetett az, hogy valamelyik családtag odaállt annak a nevében, aki elhunyt és ő vette föl a keresztséget, mintegy annak a jelképeként, hogy ezt megtette volna az én öcsém, vagy bátyám is. Mondom ez az egyik lehetséges magyarázat. El tudom fogadni, mert ezzel Pál apostol nem vitatkozik tovább, nem támadja, nem is erősíti meg, ez a szokás kihalt magától az egyházban;
- a másikat, hogy esetleg pogány szülőkért, vagy szülők helyett, vagy családtagok helyett keresztteljedett volna meg valaki, nem hiszem, hogy bárhol is megengedte volna az egyház.

Röviden nézzük át, hogy mely érvek szólnak a gyermekkeresztség mellett?

Az egyik – amit már említettem – hogy analógia, megfelelés van a keresztség, mint a „szövetség” jel és a körülmetélkedés között. A Kolossé 2,11-ben ezt olvassuk: *„Benne vagytok körülmetélve is”* – tudniillik Jézus Krisztusban – *„de nem kézzel végzett körülmetéléssel, hanem a Krisztus szerinti körülmetéléssel”*, mert *„A keresztségben Vele együtt voltatok eltemetve, és Vele együtt fel is támadtatok”*. Kálvin is erre hivatkozik. Pál apostol a körülmetélkedés szövetségét és a keresztséget egyformán „jelnek” tekinti. Ilyen értelemben alakult ki az a szokás, hogy a református családokban is a 8. napon keresztteltek. Ezt Arany János életrajzából is tudjuk. Tehát ez az ószövetség nyomán elég világos volt.

A másik érv mellette, hogy az újszövetségi gyakorlat sem nem zárja ki, sem teljes egyértelműséggel nem erősíti meg, de valószínűsíti. Az 1Korintus 1,16-ban, a Cselekedetek 16,15-ben, 33-ban a „háznép” fogalmát olvassuk. Ebbe a háznépbe mindenki beletartozott, aki ott lakott, még a cselédség és a rabszolgák is. Ne a mai családmoddellt képzeljük magunk elé. Mindig nagy baj az, hogyha átugorjuk ezt a kétezer évet, és azt gondoljuk, hogy ókori, római, görög, vagy palesztinai család ugyanúgy nézett ki, ahogy a mai.

Ha a családfő keresztyén lett, akkor az lett az egész család. De ez még a középkorban is így volt, a népek esetében is. Tessék megnézni, hogy a középkori keresztyén misszió kit céloz meg? Hát a magyar misszió kit célozott meg? Nem az alföldi juhászbojtárt, hanem a királyt. A király fiát. Szent István apját először, de aztán az ő fiát. Mert, ha ő keresztyént lett, akkor az ő népe is keresztyén lett. A „tegyetek tanítványokká minden népeket” a középkor szó szerint értette és hozzátette még azt is, „hogy kényszerítsetek bejönni mindenkit” (compelle intrare) azaz, ha nem nagyon akarnak, akkor segítsetek nekik. Tehát nem szabad nekünk a mai, individualista életformát visszavetítve gondolkodni a múltrol, mert ott arról van szó, hogy a szövetségi gondolat a háznépekben gondolkozott és nemcsak háznépekben, hanem még nagyobb közösségekben is. Ugyanerre a gyakorlatra mutat az 1Korintus 7,14 is: „...gyermeketeik tisztátalanok volnának, így azonban szentek.” A „szentek” a gyülekezet tagját jelentik. A gyermekeke beletartoznak Isten szövetségébe, következésképpen a gyülekezetbe felvétel jelét, a keresztséget nem lehet megtagadni. De mellette szól az ógyházi gyakorlat is. Tertullianus a 2. Században támadja a gyermekkeresztséget. Mit kell támadni? Azt, ami már gyakorlat. Tehát mutatja, hogy a Krisztus utáni évszázad kezdetén már általános gyakorlat a gyermekkeresztség. Origenész pedig arról beszél, hogy sokan (pl. a montanisták) elhagyták az apostoli időktől ismert gyakorlatot, a gyermekkeresztséget.

A Heidelbergi Káté ennek nyomán nem azt kérdezi, hogy meg szabad-e keresztelni a kisgyermeket is, hanem, hogy meg kell-e keresztelni a kisgyermeket is? Nagy különbség, tessék megfigyelni majd egyszer a Kátéban. A válasz: „...meg, mert ők is éppúgy beletartoznak Isten szövetségébe és egyházába, mint a felnőttek, tovább Isten, a Jézus Krisztus által való váltságot és a hitet munkáló Szentlelket éppúgy ígéri nekik is, mint a felnőtteknek, ennél fogva a keresztség által, mint a szövetség jegye által, őket a keresztyén anyaszentegyházba be kell avatni és a hitetlenek gyermekeitől meg kell, különböztetni. Amint ezt az Ószövetségben a körülmétkedés által történt meg, amelynek helyébe, Jézus Krisztus a keresztséget szerezte.”

Most, itt megint van egy kis félreértés. Mert, hiszen mást jelentett a hitetlenek gyermekeitől való megkülönböztetés Kálvin korában, Genfben, akár Magyarországon is, mint amit ma. Mert ki volt a hitetlen abban az időben? A mohamedán és a zsidó. Hitetlen magyarról nem lehetett beszélni. Persze, hogy volt hitetlen magyar, de a magyar nép már nem számított hitetlennek.

Itt érkezünk meg oda, hogy a probléma, ami ma jelentkezik, az eltérő társadalmi és történelmi háttérben van. A reformátorok egyértelműen a keresztyén kultúrkörnek a Corpus Christiánumnak a körében éltek, és amikor ők beszéltek arról, hogy gyermekeket meg kell keresztelni, akkor ők 100%-ig tud-

tak arról a garanciáról, hogy ezek a gyermekek keresztyén hitben fognak nevelkedni.

Ne felejtjük el, hogy az iskola, az általánossá váló iskolázás gondolata éppen ehhez kapcsolódik. A reformátorok azért ragasztanak rögtön a patics-falu templomok mellé kis, fehérre meszelt iskolákat is, mert azt mondják, hogy akiket megkereszteltek, azokat tanítani is kell. Nyilván nem csak a Kátéra, hanem a Bibliára is tanítani kell. Ha már tanulják a Bibliát, akkor meg kell tanulni nekik, írni és olvasni legalább és ebből indult ez az az iskolarendszer Európa-szerte, amelyiknek most az örökösei vagyunk.

Ma viszont nagy kérdés, hogy megkülönböztet-e a keresztség, a hitetlenek gyermekeitől? Miközben egy pluralista társadalomban élünk. Ezért, én úgy látom, hogy a csecsemőkeresztségről folytatott vita háttérben nem a csecsemőkeresztség, hanem az egyháztagság áll. Ez a tisztázatlan. Ki a keresztyén ember Magyarországon? Azonban a missziói parancs komolyan vételével én nem abban látom a megoldást, hogy áttérünk egy hívő, felnőtt keresztség gyakorlatra, hanem a missziói parancs azt mondja, hogy „...tegyetek tanítványokká minden népeket...” Gondoljuk meg, hogy missziói szempontból még mindig jobb helyzet az, hogy aki gyermeket akar keresztelni, akkor ő kopogtat az egyház ajtaján, ő kér valamit. Nem hiszem, hogy olyan erős volna ma, a magyar református egyház – bár adná az Isten, hogy olyan volna –, hogy kiáll az aluljáróba és meghirdeti az evangéliumot, és ezrével jelentkeznék, hogy keresztyének akarnak lenni. Nem. Tudjuk, hogy az aluljáró misszió azért fullad be, mert menekülnek az emberek, mert mindenki ránk akar valamit szólni. Ha én kiállok oda, és Jézus Krisztusról akarok beszélni, akkor holt biztos, hogy ott csak az fog fönnakadni, aki vagy nagyon ráér, vagy beszélgető partnerre vágyik. Ezzel szemben, ma még óriási lehetősége a történelmi egyházaknak, hogy megszületett a kisgyermek és nagy százalékban meg is kereszteltetik.

Az apostoli gyakorlat – mint mondtam – föltételezte a keresztség utáni folyamatos növekedést a hitben a „...tejnek italától a keményebb eledelig...” Ha azt kérdezzük, hogy kinek, milyen szülőnek a gyermekét kereszteljük meg, akkor a látható egyháztagság kritériumait kellene alkalmaznunk. A látható egyháztagságét! A láthatatlan egyház, az valóban láthatatlan, azt mi nem láthatjuk. Azt, hogy kinek, mekkora a hite, azt hagyjuk egyedül az Úr Jézus Krisztusra, mert nincs ránk bízva. Azt viszont tudjuk, hogy az illető gyülekezeti tag-e, vagy nem. Ebben az irányban lehet valamit tenni. De! Szeretném újra hangsúlyozni – amit nemcsak ezen a fórumon, hanem egyházkormányzók előtt is szoktam hangsúlyozni, nem nagy népszerűséggel, hogy az egyházfegyelem szigorúságát nem azoknál kell kezdeni, akik szekularizáltan bekopognak az egyház ajtaján. Az egyházfegyelmet püspököknél, főgondnokoknál,

teológiai tanároknál, lelkipásztoroknál, presbitereknél kell kezdeni és csak utoljára – ha végigcsináltuk az egyházfegyelmet, akkor – lehet a Mari néni-nél is, aki azt mondja, hogy az unokámat szeretném megkereszteltetni. Amíg nem azt az utat járjuk végig, Testvéreim, addig képmutatók és farizeusok vagyunk, mert megszűrjük a szúnyogot, a tevéket pedig átengedjük.

Mindezzel együtt, én nem akarom meggyöngíteni a keresztségnek az értelmét, nem szabad bizonytalanságot támasztani a tekintetben, hogy a szülők, a keresztszülők és a gyülekezet ígérését Isten előtt komoly felelősséggel kezeljük és ezt az egyháznak kötelessége számon is kérni. Ha valaki ezt nem tartja be, az ő lelkiismerete bánja, de nekünk 100%-ig komolyan kell vennünk azt, hogy a szülők és keresztszülők azt ígérték, hogy „úgy nevelik és neveltetik, hogy hitükről ők maguk tegyenek vallást a gyülekezet színe előtt”. Ezt nekünk 100%-ig komolyan kell vennünk! Lehet, hogy valaki később azt mondja ennek ellenére, hogy mi már meggondoltuk a dolgot, akkor nyilvánvalóan a második gyermek megkeresztelésénél ezt figyelembe kellene venni.

Hogy lehet figyelembe venni? Bizony zűrzavar és rendetlenség van egyházunkban, mert egyik helyen komolyan veszik, a szomszédban megkeresztelik, de mégis ebbe az irányba kellene menni. Hogyha a keresztség és a személyes hitvallás időben el is válik a gyakorlat szerint egymástól, mégis azt mondjuk, hogy a gyermek keresztség és hit keresztség összetartozik. Azért, mert az egyház hitvallási hagyománya megelőzi az egyénnek a döntését.

Az Apostoli Hitvallásnak a hite nem az egyéné? A gyülekezet, az egyház a letéteményese ennek. És a szülők, keresztszülők és gyülekezet imádkozó bizalma és felelőssége – az egyéni hitvallást, a személyes hitvallást is – megtesz minden keresztelő alkalmával! Mi azt hisszük, hogy Jézus Krisztusnak adatott minden hatalom mennyen és földön – így kezdődik a keresztségi parancs. Na most, ha már ez így van, akkor azt jelenti, hogy a hívó gyülekezet kereszteli meg legkisebb tagját, és az fogadtatik be az anyaszentegyház közösségébe. Lehetne a keresztszülői intézményt valami módon egy kicsit kitágítani. Hallottam olyan esetről is, hogy meg nem keresztelkedett szülők vitték a kisgyermeküket, a lelkipásztor tanácstalan volt, mit csináljon, elküldje őket? Azt mondta, hogy egy feltétellel igen, hogyha maguk választanak két keresztszülőt, de kettőt a gyülekezet jelöl ki. Mert, aki fogadalmat tesz arra, hogy úgy nevelem és neveltetem, annak azért mégis az egyház tagjának kell lenni. Ez az eset jól bevált, mert azóta, már a teológiát is elvégezte az illető, akit egykor így kereszteltek meg. (Tőle magától hallottam keresztelésének történetét) Utána a szülők is megkeresztelkedtek és konfirmáltak.

Nem hiszem, hogy lenne minden helyzetre általános szabály. De abban együtt, az egyház konszenzusában kellene előre lépni, hogy a misszió-keresz-

telés-katechézis hármasságát ne értelmezzük különböző módon az egyes gyülekezetekben. Erre törekedni kell, de könyörögni is a „nyelveket egyező hitre” vezérlő Szentlélekért, mert az tarthatatlan állapot, hogy egymással ellentétes felfogások és gyakorlat éljen egymás mellett egyházunkban. Az egymást kiegészítő gyakorlat mellett vagyok, mint ahogy felnőtt, hívő keresztelezés már is létezik a csecsemőkeresztség mellett. Ilyenkor azonban a kereszteleésnek együtt kell járnia a konfirmációval, mivel felnőttet csecsemő keresztségben nem részesíthetünk.

* * *

Az Úrvacsora, mint az élő egyház ismérve

✎ *Dr. Vladár Gábor*

Nagyon örülök a téma megfogalmazásának és különösen annak, hogy úrvacsorával fog befejeződni a konferencia. Minden úrvacsoráról való beszéd, legyen az prédikáció, vagy konferenciái előadás, célját téveszti, ha nem torkollik az úrvacsora ünneplésébe. Elkötelezően csak úgy beszélhetünk e témáról, hogy a beszélgetésben részt vevők úrvacsorai közösségben vannak egymással is.

Nagyon jónak tartom az előadás címét, mert tétélesen úgy fogalmaz, hogy az élő egyház ismérve az úrvacsora. Tehát nem azt kérdezi, hogyan lehetne megjavítani úrvacsorázásunkat, mi volna a jó gyakorlat, vagy hányszor kellene évente úrvacsorázni. Így is szoktak fogalmazni, ez azonban helytelen. A cím inkább arra utal, hogy úrvacsorázásunk tükörképe gyülekezeti életünknek, mutatja a mindenkori gyülekezet hitét, Krisztus-szeretetét, reménységét. Úrvacsorai gyakorlatunk nem attól változik meg, hogy milyen újfajta liturgiai összefüggésbe állítjuk bele, vagy hányszor úrvacsorázunk, hanem attól, hogy az egyház élő hitű emberek közössége, az élő egyház egyik ismérve pedig az, hogy eleven úrvacsorai közösségben él. Ahol élő hit van, ahol a gyülekezet valóban szeretetben élő közösség, ott „magától” (a Márk 4,28 értelmében gondolva ezt a „magától”-t), szinte „melléktermékképpen” megjavul az úrvacsorai közösség.

Az úrvacsora, mint sákramentum, ugyanis csak azért van, mert a mi Urunk Jézus Krisztus szerezte, alapította, és gyülekezetére bízta annak megünneplését. Ez az egyik alapvető kiinduló tételünk. Amint annak idején Jézus tanítványaival ülte meg az utolsó vacsorát és feltámadása után velük együtt ünnepelte az úrvacsorát, úgy akar ma is, mai tanítványaival asztalközösségben lenni. Az Úr Jézus Krisztus tehát asztalához hív minket és mi engedünk Krisztus hívásának, mert tudjuk: annak vendégei vagyunk, aki által Isten minket megbékéltetett önmagával (vö. 2Kor 5,18). Ezért minden úrvacsorai közösség – engedelmesség. Nem megszokásból úrvacsorázunk, nem egyházi előírásoknak teszünk eleget, hanem meghalljuk az élő Jézus hívását és ennek a hívásnak engedelmeskedve az Ő asztalához, telepszünk. Jézus Krisztus van az asztalfőn, Ővele találkozunk. Asztalközösségben, étkezési közösségben, úrvacsorai közösségben vagyunk az élő Úrral. Nem arról vitatkozunk tehát, hányszor kell úrvacsoráznunk évente, hanem a Krisztus hívását hallva a mindenkori gyülekezet közösségre lép Istennel.

Az első úrvacsora Jézus Krisztus utolsó páskavacsora ünnepe tanítványaival. Minden egyes úrvacsorai alkalmon ez ismétlődik meg: az élő Krisztus találkozik a jelenben élő tanítványaival, úrvacsorai közösségben van velük. Azzal a Krisztussal vagyunk élő közösségben ma is, akiben, aki által Isten megbékéltette önmagával a világot és megbékéltetett önmagával minket is (2Kor 5,19). Ezért hangzik el minden úrvacsorázás alkalmával Krisztus Urunk szava: *„Ez az én vérem, a szövetség vére, amely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára”* (Mt 26, 28). Az úrvacsorai közösségben tehát az Istennel megbékélt emberek Krisztus-közössége ábrázolódik ki.

Tovább lépve: az úrvacsora hálás részesedés a Krisztus győzelmében. Így is lehetne fogalmazni: győzelmi lakoma, tor, ahol azzal vagyunk együtt, aki győztes, aki eldöntötte, hogy az örök halálban, vagy az örök életben részesedünk-e? Életről és halálról van szó minden egyes úrvacsorai összejövetelben. Ezért nem lehet közömbös szemlélődés, vagy népegyházi tradíció, hanem mindig a legbensőbb öröm hatja át. Tehát nem megszokásból úrvacsorázunk, nem azért, mert esetleg már régóta nem Isten akarata szerint éltem és már úgy felgyülemltetek bűneim, hogy le kellene „úrvacsoráznom” – ahogyan szoktuk mondani (bár nyilvánvaló, hogy személyes ügyeink rendezése fontos eleme minden egyes úrvacsorai közösségnek). Az úrvacsorai közösség azzal kezdődik, hogy Istennel és az embertársaimmal, tehát vertikális és horizontális irányban rendezem ügyeimet. De mindez csak előfeltétel, bár elismerem, nagyon fontos előfeltétel.

Mi történik az úrvacsorázásban? Mi történik akkor, amikor a szent jegyet magamhoz veszem? Mire való az úrvacsora? Mit ünneplünk benne?

❶ Már utaltam rá: az úrvacsora **asztalközösség**. Az asztalközösséget pedig komolyan illik venni. Korunk embere ezt már nem tudja, elfelejtette. Az asztalközösségnek azonban óriási jelentősége volt az Ókorban, Jézus környezetében, meg a későbbiek során is, mivel az asztalközösség életközösséget jelentett. Csak egyetlen példát had említsek kiindulópontul. Amikor két ember szövetséget, szerződést kötött egymással, akkor utána lakomát, tort ültek (1Móz 26,30k; 31,54). A Királyok 2. könyvének, 25. fejezetének végén olvassunk Jojákin királyról (2Kir 25,27-30). Ő lényegében az utolsó törvényes júdeai király, akit Nabukodonozor, Babilónia királya, foglyul ejtett és udvartartásával együtt Babilonba hurcolt. Ez a 18 éves fiatalember mindössze három hónapig uralkodott, életének nagy részét száműzetésben töltötte. Amikor új király lép a trónra, akkor ő ennek az időközben megöregedett embernek megkegyelmez. Ennek jele, hogy az új király asztalához ülteti, asztalközösségbe kerül vele. Ez számára a kegyelem, a rehabilitáció, a megbocsátás pillanata. Hasonlóképpen fejezi ki Dávid király is az elhunyt jó barát, Jónátán, fia iránti nagylelkűségét, amikor a mindkét lábára sánta embert Jeruzsálemba hozatja és a királyi asztalnál, biztosít számára helyet (2Sám 9).

Jézus korában az étkezések már áldásmondással kezdődtek és zárultak, mintegy jelezve, hogy a létfontosságú eledel Istentől származik. Az asztal ezáltal az Istennel való találkozás helye. A szentségnek és az étkezésnek ez az együttléte kifejeződik abban is, hogy a Miatyánkban hangsúlyos helyen imádkozunk a mindennapi kenyérért, amelyhez közvetlenül kapcsolódik a bűnbocsánat kérése. Krisztus, mint az Élet Kenyere (Jn 6), önmaga adásával bűnbocsánatot tud adni. A tizenkét tanítvány, mint az egész, a helyreállított Izrael jelképe, utal arra, hogy Jézus szövetségben van népével. Asztalközösségei során az utolsó vacsora csupán egyetlen láncszem, noha kétségtelenül a legfontosabb, az együtt töltött idő csúcsa és betetőzése. Halála, föltámadása után úgy gyűjti ismét a közösséget egybe, hogy a Tibériás tavánál együtt étkezik a tanítványokkal. Mert csak így lehet őket elküldeni a világba.

Az asztal mindig a közösség „úrasztala”. Krisztus, étkezés, sőt mennyegzői lakoma formájában képzeletben az Istennel való eljövendő közösséget. Erről szólnak eszkhatalógikus példázatai (pl. Mt 25,31). A mennyei nagy lakomán együtt leszünk Ábrahámmal, Izsákkal, Jákóbbal és a prófétákkal (Lk 13,28kk). Egy közös asztalnál fogunk ülni, a múlt és a jövő emberei. Ebből a mennyei örömlakomából kapunk „kóstolót” az úrvacsorában, és ahol ezt átéljük, ott Istennek élő gyülekezete van.

② Az élő gyülekezet úrvacsorája **örömlakoma**.

Itt hadd tegyek egy megjegyzést. Úrvacsorázásunkat erősen megterheli a bűnbánat szempontja. Értsük ezt a megjegyzést jól! Nem azt mondom, hogy helytelen az önvizsgálat, a bűnbánat, hanem azt, hogy ebben kimerül úrvacsorázásunk. Az úrvacsorának már az Újszövetségben is többféle formája van. Emeljük az Apostolok Cselekedetei 2. fejezetére, ahol azt olvassuk, hogy a hívők ujjongó örömeződéssel törték meg naponta, házanként a kenyeret. Ujjongással és örömeződéssel! Ahol arról van szó, hogy Isten visszafogadja az övét – egyetlenegy jól ismert példát hadd említsek, a tékozló fiú történetét (Lk 15) –, ott a visszatérő számára az atya lakomát készít. Még mielőtt a tékozló fiú elkezdhetné a bűnvallást, az atya magához öleli, tiszta ruhába öltözteti, hízott borjút vágat. Ünnepe ez a nap az ő számára, melyhez hozzátartozik a zene, a tánc, az örömeződések. Az úrvacsora örömlakoma is. Nagyon „nagyöntekiesek” a mi úrvacsorázásaink. Az úrvacsorázásnak nyilvánvalóan van természetes méltósága, de ezen túlmenően az öröm motívumának is társulnia kell hozzá: engem, bűnös embert magához szorított a szent Isten. Ezért valami nagy, túlsorduló öröm és hála tölti el szívemet.

③ Az úrvacsora **igehirdetés**, missziói igehirdetés is: *„Mert valamennyiszer eszitek e kenyeret és isszátok e poharat, az Úrnak halálát hirdessétek, amíg eljön.”* (1Kor 11,26). Egyik teológusunk így fogalmazta ezt meg: az úrvacsora „sűrített evangélium”, vagyis nem több mint az igehirdetés, hanem „másképpen” igehirdetés. Az Úr halálát hirdetjük, amely az egész világot átfogó esemény. Azt hirdetjük, hogy az élet legyőzte a halált és a bűnt, megnyílt börtönünk ajtaja. Győzelmi tort ülhetünk, mert Isten győzött, oldalunkon áll, ügyünk nem veszett el. Beszéljünk az úrvacsora missziói vonásáról is! Ezt is elfelejtettük! Túlzottan leegyszerűsítjük a dolgokat, ha úgy gondoljuk, hogy az úrasztalnál csak az „én bűnömről” és az „én életmről” van szó. Holott az úrvacsorázás közösségi alkalom. Nem lehet úgy étkezni egy asztalnál, hogy megfelelkezzem az asztal körül ülőkről. Éreznünk kell, hogy mi együtt vagyunk a család, vagyis el kell fogadnom a másikat: Ábrahámot, Izsákot és Jákóbot, meg a szomszédomat is, akivel együtt vagyok egy úrvacsorai közösségben.

Sajnálatos, hogy úrvacsorai énekeink között alig van e közösségi szempontot megfogalmazó ének. Nagyon fontos az a missziói vonás, hogy Krisztus halálát hirdetem és az evangélium hirdetéséhez mindig, hozzátartozik a másik ember is, aki hallja az evangéliumot. Nem elég tehát hirdetni, hogy értem meghalt, hanem hirdesd azt is, hogy másokért is meghalt. Amely úrvacsorázásban nincs benne a másik ember, olyan, mint a holdvilág: szép is, fényes is, csak

éppen nem melegít. Olyannak kell lennie, mint a nap sugárzásának: legyen benne a Krisztus melege, amely kiárad, messze hat, másokat is melegít és életre kelt. Tehát hirdessétek az Úrnak halálát, amíg el nem jön! Ne magunknak, hanem a másik embernek. Nagyon fontos missziói szempont, amiről gyakran megfeledkezünk. Ma Krisztus ezt kérdezi: úton vagytok-e még, hogy hirdessétek az én halálomat és feltámadásomat. Vagy megelégedtek ezzel: Nekem békességem van az Úrral. A benne való hit: küldetés a világba.

④ Ebből következik az úrvacsorai közösség következő vonása, a **diakónia**: az egy test tagjai vagyunk. Az első keresztyének úrvacsorája egyúttal agapé, szeretetvendégség, jótékonyági lakoma is volt, amint ezt a Korinthusiakhoz írott levélből (1Kor 11,21kk), vagy az Apostolok Cselekedeteiről írott könyvből is tudjuk: vagyonukat szétosztották, gondjuk volt a szegényekre (2,45; 6,2). Az asztalok körüli szolgálat, mint szeretetszolgálat, a szegények gondozását jelentette. A korinthusi hívőknek éppen azt kellett megérteniük, hogy a testvéri érzület elhanyagolása magát az úrvacsorát érvényteleníti. A mára lefordítva ez azt jelenti, hogy minden úrvacsorázás végén ki kellene hirdetni, most kinek segít a gyülekezet a gyülekezeten belül, vagy kívül. Melyik az a család, ahol több gyereket kell iskoláztatni, ki az a szegény, egyedül élő személy, aki nem tud esetleg vásárolni magának szent télire?

⑤ Az úrvacsora missziói, diakóniai vonása mellett fontos hangsúlyoznunk **jövőre irányultságát** is. Az úrvacsorában Krisztus utolsó vacsorájára emlékezünk, ezért sokszor megkísért bennünket az a zwingliánus gondolat, hogy egy kicsit mintha halotti tort ülnénk, emlékvacsorán vennénk részt, ahol visszaemlékezünk egy régen élt hős halálára. Itt nem erről van szó. A megváltó Urat ünneplő gyülekezet abban a reményben tartja istentiszteletét, hogy Krisztus hamarosan visszajön dicsőségben. Ez tehát azt jelenti, hogy ennek a világnak, benne Isten gyülekezetének jövője, reménysége van. Úrvacsorázó közösség mindig tegye fel magának a kérdést: kiben hiszek, miben reménykedem? Aki úrvacsorázik, az tudja, hogy ennek a világnak, az én életemnek Ura van, és ezt el kell tudni, mondani a többieknek. Az úrvacsorázó gyülekezet soha nem adhatja fel a reményt. Arról nem tehetünk, hogy a világ panaszkodik. Nem tudjuk megakadályozni. De azt talán igen, hogy én ne panaszkodjam. A Krisztus gyülekezetének olyan úrvacsorázó közösségnek kell lennie – csúnya hasonlat, he haragudjanak meg a Testvérek érte – mint egy a város szélén megépített szennyvízderítőnek: minden befolyhat, de megtisztítja és tiszta, használható vízként adja tovább.

Ha a korinthusiak annak idején tudtak változtatni úrvacsorai gyakorlatukon, akkor nekünk is lehet és kell. Abban az esetben van ittlétünknek értelme, ha tudjuk, miért vagyunk itt. E konferencia végén, az úrvacsorázás után, fogalmazzuk meg a magunk részére: mi lesz az én küldetésem, amikor hazamegyek a saját gyülekezetembe?

Misszió és diakónia az úrvacsorának lényeges vonása. Ne feledjük el, hogy a diakónia azt jelenti: „asztal körüli szolgálat”. Krisztus, mint diakónus szolgál az övéinek. János evangéliuma érdekes módon nem írja le az utolsó vacsorát. Két dolgot említ: egyrészt azt, hogy Jézus megmossa a tanítványok lábát, másrészt pedig a 17. Fejezetben Jézus főpapi imádságát írja le. A főpapi imában Urunk azt mondja: „ahogyan engem elküldtél a világba, én is elküldtem őket a világba” (18.v.). ez tehát a küldetés és ez a diakónia, az asztal körüli szolgálat: Ő szolgál fel, ő mossa meg a tanítványok lábait és osztja szét, mint házigazda a kenyeret és a bort. Ilyen konkrét segítség és ilyen nagyszerű dolog az úrvacsora. A mai világnak elege van a „csak” beszédből. Olyan nagyszerű dolog az, hogy az úrvacsorázásban együtt vannak Krisztus szavai és tettei és ezáltal csodálatos örömmel, jön létre. A kenyér és bor az élet két eleme. Az életet adó és az örömet adó két alapelem. Nem véletlen, hogy Krisztus nem ecetet adott az utolsó vacsorán, hanem a bővölködő élet két alapelemét.

Aki így tudja ünnepelni az úrvacsorát, az, úgy hiszem, igazán élő tagja annak a Krisztusnak, aki mindenkit hív és mindenkit küld.

* * *

Hálaadással és bűnbánattal úrvacsorázzunk

✍ Dr. Viczián Miklós

Emlékezzél meg az egész útról!

„Emlékezz vissza az egész útra, amelyen vezetett Istened, az Úr...” (5Móz 8,2)

„Hosszú idő múlva azután megjött ezeknek a szolgáknak az ura, és számadást tartott velük.” (Mt 25,19)

Mindkét bibliai szakaszban számadásról van szó. Isten kegyelme, hogy időnként maga elé állít, és elszámoltat bennünket.

Az adventi, karácsonyi, szilveszteri ünnepkörben több alkalom is kínálkozik arra, hogy az úrvacsorára készülve, számadást tehessünk. Ennek most csak egy fontos, keresztyén gyakorlatunkban mellőzött mozzanataira szeretném ráirányítani a figyelmet.

Ahol gyakran megállunk és nem lépünk tovább.

Naponkénti csendességünkben, de különösen az úrvacsorára készüléskor, az intéseket és biztatásokat a minél alaposabb és részletesebb, tételes bűnbánathoz használjuk csak. Például, amikor az 51. bűnbánó Zsoltárt, vagy Pál apostol valamelyik bűnlistáját (lásd: Gal 5,19-21!) olvassuk, és annak tükrében vizsgáljuk meg magunkat. Hasonlóan szoktuk értelmezni az úrvacsora szereztetési igéjéből is az 1Kor 11,28-29 verseket (Károli fordítás): „Próbálja meg azért az ember magát, és úgy egyék abból a kenyérből, és úgy igyék abból a pohárból, mert a ki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, mivelhogy nem becsüli meg az Úrnak testét.”

A „nem becsüli meg az Úrnak testét” szövegrész az új Biblia fordításban így olvasható: „mert, aki anélkül eszik és iszik, hogy megkülönböztetné az Úr testét más eledeltől” Az utóbbi jobban közelíti az eredeti jelentést.

Fontos, hogy figyeljünk erre a különbségre, hiszen itt kapcsolódhatunk Jézusnak a királyi menyegző (Mt 22,1-14) példázatában felismerhető tanításához: „Amikor a király bement, hogy megtekintse a vendégeket, meglátott ott egy embert, aki nem volt menyegzői ruhába öltözve, és így szólt hozzá: *Barátom, hogyan jöttél be ide, hiszen nincs menyegzői ruhád? Az pedig hallgatott.*”

Mivel a példázatbeli királyi menyegzőnek előképe az úrvacsora, ezért érdemes összevetnünk a két bibliai szövegrészt.

A példázat szerint nem az eszik és iszik méltatlanul, akinek esetleg hiányos a bűnlajstroma, valamit kifelejtett belőle, hanem az, aki nem hálatelt szívvel, és szent megrendüléssel ült le Jézus Krisztus asztalához. Vagy az, aki azt képzelte, hogy bármit is tett vagy tehet azért, hogy Isten háza népéhez tartozzon.

Mivel a vendégséget ő készítette, a hívogató szolgálkat ő küldte hozzá is, ő adta számokra a fehér ruhát, így semmit sem tehetsz azért, hogy méltónak találtass a királyi menyegzőre.

A király egyik vendégétől sem kérte, hogy sorolja fel alkalmatlan, levetendő ruhadarabjait, hanem azt, hogy mindenestül öltözzön át. Ezért a helyszín és a felkínált ruhák szent tisztaságából szembesülnie kellett minden vendégnek azzal, hogy saját ruháiban teljességgel méltatlan arra, hogy a király asztalához üljön.

A hazatérő tékozló fiút is csak eddig engedte beszélni atyja: „...nem vagyok méltó, hogy fiadnak neveztessem” – és már hozatta is számára a legszebb ruhát, hogy alkalmassá tegye őt az ünnepi lakomára.

Számadás

Az úrvacsorai szereztetési íge és a menyegzői példázat összevetése után térjünk vissza a bevezető idézetekhez!

Amikor a választott nép elérkezett az ígélet földjének határához, akkor Mózes közvetítésével ezt üzentek nekik Isten: „...emlékezzél meg az egész útról, a melyen hordozott téged az Úr!”

A talentumokról szóló példázatbeli úr pedig azokkal tartatott számadást, akikre előtte kincseit bízta.

Először is megállapíthatjuk, hogy ezek a számadások Isten népére vonatkoztak (és vonatkoznak jelenleg is), azokra, akik már felöltötték az Atyától kapott tiszta ruhát. Ha valaki megelégedett a saját ruháival, akkor őt nem számadásra, hanem átöltözésre hívja az Úr.

- Egy-egy ilyen számadásban Mennyei Atyánk szembesíteni akar azzal, hogy
- vedd számba, mi mindent kaptál tőle,
 - milyen alkalmakat készített számodra,
 - milyen anyagi, szellemi javakat bízott rád,
 - és adj róla számot, hogy mire használtad mindezeket!

Mielőtt még bárki arra a következtetésre jutna, hogy akkor nincs is szükség bűnbánatra, szemléletbeli változást javaslok tehát!

Az úrvacsorai készülődésünkben – de általában csendességünkben is – ne magunk körül, bűneink körül forogjunk, hiszen ehhez a tevékenységhez a Sántán, a Vádoló (Jel 12,10) – aki szüntelenül vádol bennünket „*éjjel és nappal a mi Istenünk előtt*” – különösen is segítségünkre siet.

Isten viszont arra irányítja a figyelmünket, amit ő adott! Így gondold tehát át az elmúlt heteket, az évet, egész életedet!

- Emlékezzél meg eddigi életutadról!
- Köszönd meg minden ajándékát!
- Hálás örömmel számolj be neki arról, ha a tőle kapott talentumok gyarapodtak az elmúlt időben!
- Adj hálát azokért, akik tőled hallhatták az evangéliumot!
- Köszönd meg a gazdag lelki táplálékot!
- És ekkor van helye a bűnbánatnak és bocsánatkérésnek is:
- Készített alkalmat bizonyágtételre, de hallgattál.
- Másoknak szánt pénzt bízott rád, de magadra költötted.
- Békesség-szerzőnek küldött, és közben te okoztad a békétlenséget.
- Jó könyveket, gyülekezeti alkalmakat készített, és nem éltél vele.

Azt kívánom, hogy így legyen áldott az úrvacsorára készülésünk: átgondolva a mögöttünk lévő évet, sőt népünk elmúlt évezredét! Vegyük tehát sorba, hogy mi mindent készített Mennyei Atyánk, és adjunk róla számot, hogy mivé lett az a kezünkön!

* * *

A vasárnap megszentelése

✍ *Tariska Zoltán*

(vasárnap a gyülekezetben, „az igeszerűen eltöltött időről”,
vasárnapi laikus szolgálatok vasárnapi rétegalkalmak és ezek kapcsolata
az éves missziói tervvel)

A TEREMTÉS munkáját Isten a 7. nappal tette teljessé. Megáldotta és megszentelte ezt a napot. A szabbat (szombat) szó jelentése: nyugalom. Csak rész szerint tudjuk összeszedni, mi minden volt benne ebben a napban. Benne volt a teljesség: kész a teremtés munkája. Teljessé vált az az isteni rend, mely az egész teremtést fenntartja, működteti. A Péld 8 beszél Isten teremtésbeli örömről, mely minden teremtési nap végén megszólal (látta Isten, hogy jó), de amely a 7. napra különösen is jellemző. Isten nyugalma örök öröm, ezért beszél az Isten népének örök örömről a próféta (És 35,10). Teljessé vált Isten szeretete, mert ő a szeretet (1Ján 4,16). Teljesség, rend, öröm, szeretet – csak néhány, a legfontosabbak közül –, melyben Isten dicsősége felragyog.

Nem véletlen hát, hogy amikor Isten az ószövetségi választott nép vele való kapcsolatának rendjét, a 10 parancsolatot adja, az Istennel való nyugalomnap kapcsolat külön parancsolatban kerül megfogalmazásra. Isten és Izrael között a körülmételés az egyik szövetségi jel, a másik pedig a nyugalomnap megtartása.

A bűneset miatt sem a teremtésben adott isteni nyugalom tartalma, sem a szövetségkötésben adott nyugalomnap nem érte el célját. Csak még jobban kiütközött az, hogy „törvényednek eleget bűnös ember nem tehet” (458. ének). Az Isten nélkül élő és az életét Isten nélkül megvalósító ember a nyugalomnapot is a maga képére és gondolatai szerint alakította át. Ezzel igen messze került az Isten szerinti nyugalomnap rendjétől és tartalmától.

Nem véletlen az, hogy amikor Jézus Krisztus, aki örökké áldandó Isten (Róma 9,5) itt járt a földön, állandóan konfliktusba keveredett népe vallásos vezetőivel a szombatnap, a nyugalomnap megtartása miatt. Jézus szerint ui. „*a szombat lett az emberért, nem az ember a szombatért*” (Mk 2,27). Jézus Krisztus „*a szombatnak is ura*” (Máté 12,8), hiszen pont az eredeti isteni tartalommal tölti meg azt.

Az Újszövetség népe azonban nem a szombaton ünnepli az isteni nyugalom napját. Miért a hét első napja nekünk az Úr napja, és miért nem a szombat? Az Izraellel kötött szövetség egyik jele a szombat. Jézus Krisztusban Isten új, kegyelmi szövetséget kötött az újszövetség népével, a megváltottakkal. Ennek alapja Jézus Krisztus kereszthalála és feltámadása. A feltámadás napja a hét első napja. Ekkor jöttek össze az első tanítványok még Jézus mennybemenetele előtt (János 20,26), de ekkor tartották az első keresztyének is összejövetelüket pl. Troászban (ApCsel 20,7). Ezért nekünk Jézus Krisztus feltámadásának, isteni győzelmének napja a nyugalom napja.

Térjünk hát rá a címben megadott témára: Az Úr napja megszentelése.

Először is világosan ki kell mondanunk, hogy az Úr napja azoknak az embereknek, akik nem kaptak ajándékba Istentől üdvözítő hitet, vagy nem fognak kapni, nem jelent semmit. Nekik Isten sem jelent semmit. Így rajtuk nincs mit számon kérnünk. Csak egyet tehetünk feléjük: élettél és mentő szeretettel tele bizonyosságot teszünk a Jézus Krisztusban nyert élet örömteli csodájáról, hívogatjuk őket Jézus Krisztushoz. Ilyen módon tehát nem lehet egy földi országra sem teljes Úr napi munkaszünetet erőltetni.

Az Úr napja azoknak jelent sokat, akik Isten Igéje és Szentlelke által újjászületett emberek. Isten népének van igazi szombatja, azaz nyugalom napja (Zsid 4,9 kk). Mit jelent ez nekünk? Erre a választ világosan megadja nekünk a Heidelbergi Káté 103. kérdés-felelete:

„Mit kíván Isten a negyedik parancsolatban?

Először azt, hogy az igehirdetés szolgálata és az iskolák fenntartassanak; és én, különösen ünnepnapokon az Isten gyülekezetébe szorgalmasan eljárjak, hogy ott Isten igéjét hallgassam, a szent sákramentumokkal éljek, az Urat nyilvánosan segítségül hívjam és keresztyénhez illően alamizsnálkodjam. Továbbá, hogy életem minden napján szűnjek meg a magam gonosz cselekedeteitől, engedve, hogy bennem az Úr munkálkodjék az Ő Szentlelke által, és így az örökkévaló szombatot már e földi életben megkezdjem.”

Tehát az Úr napjának szíve a megváltott ember számára a gyülekezeti istentisztelet. Jézus Krisztus azt az ígéretet adta nekünk: „*ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük*” (Máté 18,20).

A gyülekezeti istentisztelet bekapcsolódás a mennyei istentiszteletbe, hiszen a mennyei istentiszteletnek a töredékes kiábrázolása a földi istentisztelet. De ugyanazok a jellemzői, mint a teremtés utáni 7. napnak: Isten jelenléte által teljesség, rend, öröm, szeretet. Természetesen igaz ez abban az értelemben is, hogy a Szentlélek által megszólaló Jézus Krisztus rámutat életünkben arra, ami ettől eltér, abban bűnbánatra hív, kegyelmét kínálja, hogy helyreállhasson bennünk az a lelki valóság, ami a mennyben örök valóság. Az istentiszteletre a lelki élet „karbantartása” és a hitben, Isten megismerésében való növekedés miatt nekünk van nélkülözhetetlenül szükségünk.

A gyülekezeti istentisztelet a Krisztus-test összejevetele. Az újonnan születettek egy test tagjai (IKor 12,12kk.). A közösség megélésének élményére is nekünk van szükségünk, hiszen csak így lehetséges az egymás hite által való épülés (Róma 1,12). Magános hívő, aki elpartizánkodik az életben, nincs, életképtelen.

Tarthatatlan az a gyakorlat, melyet a kommunizmus erőltetett rá az egyházra, ti. mindent a lelkipásztor csinál egymaga. Ez ellentmond az egyetemes papság bibliai tanításának. Az Úrnapi istentiszteleten is meg kell tennünk mindent azért, hogy ez a bibliátlan gyakorlat megszűnjön. Pécelen a presbiterek egymás után sorban be vannak osztva és vasárnapról vasárnapra köszöntik a gyülekezetet egy bibliai igével, áldást kívánnak az igehallgatóknak és az ige továbbadóinak, majd istentisztelet végén elköszönnek egy bibliai igével és erőt, győzelmet kívánnak az élet istentiszteletéhez és annak harcaihoz.

Hasznos a gyülekezet ifjúságát bevonni a lekcio felolvasásába.

Ismerek olyan gyülekezetet is, ahol a hitre jutók kiállnak az Úr asztalához, és bizonyoságot tesznek Jézus Krisztus bennük végzett megváltói munkájáról.

A gyülekezeti istentiszteleten Istentől lelki táplálékot, erőt, világosságot és feladatot kapunk. Éppen ezért a gyülekezeti istentisztelet bennünket beállít a misszióba, mint tanítványokat. Ezt világosan megmondta Jézus Krisztus a missziói parancsban (Mt 28,18-20).

Ám azt is világosan látnunk kell, hogy lelkileg csecsemő marad, vagy beteg az a hitre jutott személy, aki a gyülekezeti istentiszteletre mindig azzal a vággyal megy, hogy ott kapjon. Az ószövetségi istentiszteletből azt mindenképpen megtanulhatjuk, hogy oda senki sem mehetett üres kézzel, hiszen Isten népének tagjaként ő már Istentől megajándékozott életet él. Még a legszegényebbek is vittek egy pár gerlicét.

Mennyivel másabbak lennének az istentiszteleti közösségeink, ha oda a megváltottak vinnék a bizonyágtételüket Isten cselekedeteiről, vinnék a krisztusi befogadó lelkületet az ismeretleneknek, vinnék a figyelmességüket a csüggedtek, erőtlenek, gyászolók, megkeseredettek stb. felé, és megszólíta-

nák őket a templomból kijövet, hívogatva Krisztushoz, bátorítva őket. Panaszaink, általános emberi kérdéseink – hogy vagy? és sokszor meg sem várjuk a választ, már mondjuk a magunkét, – helyett sokkal inkább a Krisztusról való választ tevő ajkak dicséretét kellene hallania tőlünk minden istentiszteletre érkezőnek, s nem csak az énekben, hanem a személyes beszélgetésekben is.

Vannak-e minden gyülekezetben olyan gondnokok, presbiterek, vagy csak olyan hitben élő asszonyok, akik negyed órával előbb ott vannak a templom ajtóban, és kedves krisztusi szeretettel köszöntik az Úrnapi istentiszteletre érkezőket, bekísérik az Úr asztalához a keresztteltető családot (magukban imádkozva értük, hogy Isten szava szólítsa meg őket is)? Adunk-e nyitott énekeskönyvet azoknak, akik nem tartoznak a minden vasárnap templomban levők közé? Istentisztelet után odamegyünk-e ahhoz a gyülekezeti taghoz, aki betegség, műtét, kórházi kezelés, gyász eset után jött Istenhez, és biztatjuk-e, esetleg hazakísérve? Megkérdezzük-e: ki mit tud a hiányzókról? Esetleg otthon felhívjuk az ilyen atyánkfíát telefonon, érdeklődve szeretettel távolléte okáról?

Hiszen az istentisztelet nem annyi, ami a templomban történik. Annak előzménye van a mennyben és Isten gyermekeinek életében, de csak az az igazi istentisztelet, amelyiknek folytatása van a templomajtón kívül az életünkben.

Több olyan gyülekezetet ismerek, ahol az istentisztelet előtt imaközösségben kéri Isten áldását az istentisztelet résztvevőinek, keresztteltető, temetés után eljövő családnak, lábadozóknak, megkeseredetteknek, megerőtlenedetteknek, ifjaknak, időseknek, házasoknak, gyermekeknek, konfirmandusoknak stb. De olyan gyülekezeteket is ismerek, ahol istentisztelet után sokan nem mennek haza, hanem összejönnek a gyülekezeti házban – esetleg tea, sütemény mellett –, és az ígéhirdetés által felvetett kérdéseiket felteszik pásztoruknak, majd közös imádság után mennek csak otthonaikba. Az ilyen gyülekezetekben nem üres a templom.

Téves az az elgondolás, hogy az Úrnapiját akkor szenteli meg valaki, ha nem csinál semmit, csak részt vesz a délelőtti istentiszteleten. Ez ellentmond a Bibliának. Hiszen emlékezzünk csak, mit mond Jakab apostol az istentiszteletéről? „Tiszta és szeplő nélkül való istentisztelet Isten és az Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket a nyomorúságukban, és szeplő nélkül megtartani magát e világtól” (Jakab 1,27). A templomi istentiszteleten való részvételünk akkor nem hiábavaló, ha az az élet istentiszteletével folytatódik. Sajnos, ma sokan önkényesen használják az Úrnapija többi részét. Pedig azt Isten akarja tartalommal, feladattal, örömmel megtölteni.

Haszon ebben a tekintetben az Úrnapija délutánján a gyülekezet különböző rétegei számára szervezett alkalom. Lehet tartani beszélgetős presbiteri órát,

férfiórát, női órát, házaspári órát, családi délutánt, munkatársi órát, imaórát, bibliaiskolát, és ezt a felsorolást ki lehet meg egészíteni továbbiakkal.

Igen hasznosnak tartom azt, ha a lelkipásztor vezetésével a hitben járók megszervezik a látogató csoportot a gyülekezetben. Ebben a lelkipásztor járjon elől. Magam is ezt teszem.

Hollandiában pl. minden presbiternek van kb. 20-25 családja, akiket abban az évben ő látogat rendszeresen. Minden fontos dolguk ismert ez előtt a presbiter előtt, szükség esetén tud segíteni vagy további segítséget kérni a gyülekezet tagjaitól a család számára. Tehát ebben a lelkipásztor közvetlen munkatársai a presbiterek legyenek, de természetesen lehet szélesíteni a kört a hitben járó férfi-, asszony- és lánytestvérekkel is. Az egyre jobban elszemélytelenedő világban az egyházi tradíciók felbomlásának vagyunk szemtanúi. Mindenki rohan és időhiányban szenved. A legtöbb családban Úrnapján már nem látogatják meg az idős szülőket, családtagokat, hanem vagy a hobbijának él ki-ki, vagy leülnek a TV elé, amely további közösségromboló hatást fejt ki. Ezért tartom nagyon fontosnak a látogató szolgálat megszervezését. A mostani és a korábbi gyülekezetünkben negyedévente a hitre jutott fiataloknak szerveztem egy-egy látogató szombatot. Kettesével kapták meg egy idős, gyászoló vagy beteg, erőtlén, megfáradt címét, fénymásolatban egy áhítatot vittek, amit a beszélgetés, fizikai segítség után felolvastak és imádkoztak. A látogatók olyan örömmel jöttek vissza ilyen szombat estéken, hogy a lábuk szinte nem érte a földet. Közös beszámoló és imádság után ők mentek haza végtelen örömmel és a hitükben meggazdagítva Jézus Krisztustól.

A szekták hiánybetegségeinkre mutatnak rá. Jehova tanúitól ne tanuljuk el a Biblia önkényes használatát, az erőszakosságukat sem, de ahogyan a látogatást komolyan veszik, azzal arra mutatnak rá, hogy az igazi egyház ezt a feladatát nem veszi komolyan és nem végzi Krisztus akarata és szeretete szerint. Sokszor oda állnak a temetők bejáratához és megszólítják a gyászolókat, akik ezt nagyon jó néven veszik – nem tudva, milyen veszély leselkedik rájuk. Pécelen, amikor özvegyek és egyedül élők szeretet-vendégségét szerveztünk, kb. 80 magános jött el. Volt köztük olyan, aki azt mondta: Nagytiszteletű Úr! 5 éve özvegyültem meg, és azóta senki nem szólt komolyan hozzám. Nagyon köszönöm ezt a lehetőséget. Tehát istentisztelet az özvegyek meglátogatása.

Nekem személyesen az a meglátásom, hogy az anyaszentegyházról kap téves képet az, ahol elmegy az egyházfenntartói járulék beszedője, kiállítja a nyugtát és beszedi a pénzt és ezzel el van rendezve az egyháztagság. Az anyaszentegyház a Krisztus teste, éppen ezért ott azt éljük meg, hogy Krisztus a fej, megajándékoz minket. Ennek az ajándéknak a hitben élőkön keresztül el kell jutnia a nem hitben élő, megkeresztelt, megkonfirmált és kikonfirmált

névtelen gyülekezeti tagokhoz. Ha ez nem történik meg, akkor az életünk nem adja tovább Isten áldását, hanem elnyeli azt. Isten kiválasztása pedig arra nézve történik, hogy a tőle kapott áldást rajtunk keresztül akarja továbbadni. Ez történt Ábrahámmal – „*megáldatnak tebenned a föld minden nemzetségei*” (1Móz 12,3), de ez történt Pál apostollal is – „*azért könyörült rajtam, hogy Jézus Krisztus elsősorban énrajtam mutassa meg végtelen türelmét példaként azoknak, akik majd hisznek benne*” (1Tim 1,16), és ez történik velünk, mint Isten népével ma is.

Még egy területéről szólni szeretnék az istentiszteletnek. A Biblia szerint a legkisebb gyülekezet a család. Isten itt határozottan azt mondja a családfőnek: „Amiket hallottunk és tudunk, és amiket atyáink beszéltek nekünk, nem titkoljuk el azokat az ő fiaiktól, a jövő nemzedéknek is elbeszéljük az Úr dicséretét, hatalmát és csodáit, amelyeket cselekedett, hogy megtudja azt a jövő nemzedék, a fiak, akik születnek, és felkeljenek és hirdessék azokat fiaiknak, hogy Istenbe vessék reménységüket és el ne felejtkezzenek Isten dolgairól...” (Zsoltárok 78,3-7).

Ha a családban van naponta közös bibliaolvasás, néhány szóban megbeszéljük a hallott bibliai szakaszt, saját életük dolgait Isten szava alapján értelmezik, majd bizalommal közösen imádkozva Isten elé teszik életüket, lelki-testi örömeiket, szükségüket, megköszönik, amit Istentől kaptak, együtt tudnak énekelni, és ez zárja a napot, ott a családnak van egy olyan belső harmóniája, ami a teremtés 7. napjának tartalmából itt a földön, Isten jelenléte által lesz valóság. Mennyivel másabb ilyen családban felnőni, mint olyanban, ahol sokszor már a mese sem igazi, csak egy TV-s műmese, amit sokszor nem a tisztálkodás és nyugodt ágyba fekvés követ, hanem az RTL klub filmje, ahol csöpög a vér, állandóan lónek, a kigyúrt alakú emberek mindenkit legyőző figurája a példakép. Az ilyen családokban ne csodálkozzunk azon, hogy nincs közösség. Mert igazi közösségteremtő ereje ma is Jézus Krisztus jelenlétének van.

Ezért különösen Úrnapja az, amikor a család apraja-nagyja összegyűjthető a családi áhítatra. A gimnazista, egyetemista vagy főiskolás gyermeknek talán vissza kell mennie kollégiumába. De milyen fontos az, hogy elindulás előtt lelki közösségben lehet Jézus Krisztussal és szereteteivel. Valódi erőforrást jelent ez, az ige lelki táplálék és Jézus Krisztus elkíséri a következő hétre. Boldogok az ilyen családok.

Összefoglalás

Az élő gyülekezet élő hitben járó családokból áll. Az istentisztelet a mennyei istentiszteletbe való bekapcsolódás, aminek előzménye van a személyes csendességben, és következménye van az élet istentiszteletének megélésében. Ez

a személyes kegyesség azonban akkor áldásos, ha a Krisztus-test közösségében éli meg ki-ki ezt, építve a közösséget.

Az istentisztelet nem korlátozódhat az Úrnapi délelőtti templomi összejövetelre. Ennek is sokkal közvetlenebbnek kell lennie, legyen helye benne a gyülekezet tagjai közül egy-egy bizonyoságtételnek. De folytatódnia kell az istentiszteletnek délután: a gyülekezet valamilyen alkalma, látogatás, családi áhítat mind áldás – csatornák, ahol tovább adhatjuk mindazt, amit feltámadott Urunktól kaptunk.

A régi egyházi tradíciók a világ mai felgyorsult változásai közt rohamosan bomlanak. Aki ezt nem látja, az vak lelkileg. Aki pedig nem teszi meg Istentől kapott feladatát azért, hogy az anyaszentegyház épüljön, az Isten ítéletével fog találkozni mind személyes, mind családi, mind gyülekezet életében.

„...arra hivattatok el, hogy áldást örököljetek.” (1Péter 3,9)

* * *

A vasárnapi munka kérdése

✍ Dr. Szűcs Ferenc

(A 19. Nemzetközi Presbiteri Konferencián elhangzott előadás rövidített kivonata)

Korunkban megfordulni látszik a sorrend; nem az ünnepnap megszentelése a sorrend, hanem talán éppen az, hogy elmosódik a határ az ünnep és a hétköznap között, mint ahogy általában a modern világban minden összekeveredik egy kicsit és a határok elmosódnak a szent és a profán között. Egyszerűen a viselkedésünk is jelzi azt, hogy nem igazán tudunk mit kezdeni azzal, hogy hol is vagyunk, vagy hogy egyáltalán vannak helyzetek, amikor más viselkedést kívánna meg ez a helyzet. Mit is jelent a hetedik napnak a megszentelése?

Nyilván az Isten törvényéből, a tízparancsolatból halljuk ezt: „Emlékezz meg a nyugalom napjáról, és szenteld meg azt!” (2Móz 20,8), ill. „Tartsd meg a nyugalom napját és szenteld meg azt” (5Móz 5,12). A két igehely kiegészíti egymást; az első Isten teremtő munkájára utalva magunk számára írja elő a nyugalmat, a második pedig arra figyelmeztet, hogy ezt mindenki számára,

még a szolgák számára is biztosítanunk kell. A parancsolatok először a munkára utalnak, amely az embernek a teremtésben adott mandátuma, megszentelt dolog, amelyből hat nap után kilép az ember. Nem arról van szó tehát, hogy a hat napi munka után az embernek jár egy napi pihenés, hanem a megáldott munka az első. A teremtés idején nem arról van szó, hogy az Isten elfáradt volna a teremtésben, hanem arról, hogy Isten részeltetni akar a teremtés isteni teljességében a hetedik napon. A 7-es szám az isteni teljességet jelképezi – erre a Jelenések könyvében is találunk utalást. A 666-os szám, amely nem osztható héttel, a megállás nélküli munka jelképe Isten életritmusa nélkül. Ez szenvedélybetegség formájában jelent meg a társadalomban (ezt az angolszász nyelvterületen a „workoholic” szóval jelölik), és ez a múlt század 70-es éveiben terjedt el hazánkban. A kétlakosság, amikor a családfő hétközben a városban dolgozik és hétvégén otthon, a háztájiban munkával tölti a nyugalom napját, annyira elfogadottá vált, hogy ma már fel sem tűnik. A hétvégét nemcsak munkával, hanem kirándulások, események programjaival is tele lehet tömni, aminek következtében hétfőn az ember fáradtan megy dolgozni. A parancsolat így az önkizsákmányolás ellen és a munka megszentelt ritmusának a betartása mellett szól.

A 666-os szám nemcsak a saját magunk és az embertársaink végtelen önkizsákmányolását jelképezi, hanem a természet kizsákmányolását is. Ismerjük az ószövetségi parancsot arra, hogy a hetedik évben a földet is pihentetni kellett. A természet féktelen kizsákmányolása azzal jár, hogy – idézve Végh László debreceni atomfizikust – az ember az egyetlen rendszeridegen eleme a teremtett világnak, mert energiát vesz ki abból és szemetet ad vissza annak.

A másik magyarázat arra vonatkozik, hogy olyan rendszert kell teremtenünk, amelyben megvan a munka és a pihenés ritmusa. Az Ige nem törvényeskedést ír elő, hanem a hetedik nap megszenteléséről és az Istennel való kapcsolat gyakorlásáról van itt szó. Ha valakinek olyan a munkája, hogy vasárnap is dolgoznia kell, keressen olyan hétköznapi alkalmat, ahol gyakorolhatja a közösséget a gyülekezettel. Tehát tudomásul kell venni, hogy ilyen létezik és ebből nem kellene lelkiismereti problémát csinálni.

Az őskeresztyének a szombat mellett a hét első napját is ünneppé tették; amíg a szombat a teremtés befejezésére utal, addig a vasárnap a Jézus feltámadásával kezdődő új teremtésre emlékeztet. Az utóbbi napra a keresztyénség átvett előírásokat az Ószövetségből is. Nagy Konstantin Kr. u. 321-ben nyilvánítja a hét első napját ünneppé, majd 325-ben a niceai zsinat be is tiltja a szombat megünneplését. A magyar „vasárnap” szó István király intézkedéseiben gyökerezik, amikor első királyunk olyan kompromisszumot kötött, hogy a 10 településenként építendő templomok székhelyei kapták a vásártartás jo-

gát és a vásár napja egybeesett az istentiszteletek napjával, így gyarapítva az utóbbin résztvevők számát.

Érdekes, hogy a Heidelbergi Káté 103. kérdés-feleletében összekapcsolódik az istentiszteleteken való részvétel az iskolák fenntartásával. A hangsúlyosan nyilvános istentisztelet a hívó harangszóval az Istent dicsőíti, hasonlóan a kis madárhoz Arany János „Fülemüle” című költeményében. Az ember is részt vehetne Isten dicsőítésében az ég angyalaival együtt, ehelyett „öltre mennek” a vers szerint is. Mit is jelent a hetedik nap? Kikapcsolódunk a munka terhelő világából és bekapcsolódunk az Isten közösségébe. Ez a nap az Úr napja, az Úré, akinek teret engedünk, hogy Ő cselekedjék velünk. Jézus úgy értelmezi a szombatot, hogy Ő a szombatnak ura, Ő a szombat igazán. A Mt 11-ben, amikor azt mondja: „jőjjetek énhozzám ... és megnyugvást találtok lelketeknek” a „szombat” szót használja. Nem az a fontos, hogy azt vizsgáljuk, mi a tilos vasárnap, hanem az, hogy felfedezzük életünkben az Istennel való közösségnek szentelt időt.

A vasárnapi istentiszteletben nem az igehirdetés a legfontosabb, hanem az együtt – nyugalomban – töltött idő az angyalok és mennyei seregek társaságában, ahogyan ez Kálvin imádságában áll. Feladatunk, hogy mi, kálvinisták, összegyűljünk ezen a napon. Akik vasárnap dolgoznak keressék az összegyűlekezés alkalmát, mert az Úr napja nyitja meg a földi dimenziót az örökkévalóság felé. Miről szól a vasárnap megszentelése? Arról, hogy föl a fejjekkel, föl a szívekkel! Odafentről is nekünk drukkolnak, hogy a Krisztus ügye győzzön ezen a világon!

* * *

A tanfegyelemről

✍ Victor István

Rögtön egy kissé el kell határolnom magam a nagy elvárástól, az előadás címe miatt. Ugyanis tanfegyelemről kell beszélnem. Ezért hadd mondjam, hogy amit Kálvin is szervezett és megvalósított Genfben, amit az egyház *ismérvének* is mondott, hogy a fegyelmet gyakorolják, az sokkal több annál, amit most beszélünk, sőt nagyobb része az ún. erkölcsi fegyelem, tehát az egyháztagok életmódját szabályozó fegyelem. Ha itt tanfegyelemről beszélünk, akkor meg

kell vallani, elsősorban lelkipásztorokról szól: hogyan beszélhetnek, hogyan taníthatnak?

Ezért tulajdonképpen egy visszakérdéssel kell kezdenem. Tessék megmondani, hogy én most mit mondjak? Mit mondhatok, hogy az ne essék valamilyen ítélet alá? Mert ez a tanfegyelem. Mert elvárások vannak, úgy-e? Lehet, hogy itt is többen elgondolták, hogy „ezt, meg ezt szeretném hallani, és jaj lesz az illetőnek, ha azt, meg azt fogja mondani”.

Másodszor, bocsánatkérés mellett kénytelen vagyok kereken megtagadni azt, hogy írásba is foglaljam, amit elmondok, mert annyi személyes célzás, „rosszindulatú pletyka” fog elhangozni, hogy abból több kár lenne, mint haszon, ha országosan elterjedne.

A lényegyet azzal kezdem, hogy az igény, hogy mi halljunk és mi ne, elsősorban a gyülekezetek részéről jelentkezik. Az abaúji egyházmegyében egyszer elment a helyéről egy lelkipásztor, hirtelen kellett pótolni. Az esperes egy gyűlésen szólt nekem, hogy: „te, jövő vasárnaptól menj már oda is!” Ugyanazon a gyűlésen ketten jöttek hozzám, hogy: „te, ha oda még, azokat dicsérni kell ám, mert azt nagyon elvárják!” Tehát megvolt az igény, amit Mikeás próféta keserűen panaszolt, hogy: „*Ha egy szélhámós és csaló így hazudozna: Borról és italról prédikálok – az lenne csak prófétája ennek a népnek*” (Mik 2,11) Úgy, hogy ezt sajnos tudomásul kell venni, helyi szokások, hagyományok alapján jelentkeznek az igények, hogy így, vagy úgy „kell” prédikálni.

Ennél sokkal veszélyesebb módon jött el az, hogy évtizedeken át egyházon kívüli igények jelentkeztek, hogy „tessék erről prédikálni!” Idősebbek jól emlékezhetnek az ilyenekre: „most békevasárnap lesz, most, tessék a békemozgalomról és annak nagyszerű lehetőségeiről prédikálni”. Még él a két fiatal segédlelkész közül az egyik, akik 1953-ban két hónapig voltak az ÁVH börtönében. Ugyanis a kormány akkor elindított egy ún. mezőgazdaság-fejlesztési programot. Akkor a debreceni lelkészek gyűlésén elhangzott a felszólítás, hogy mivel egyházunk legfontosabb feladata ennek a programnak a támogatása, tessék erről prédikálni. Ők ez ellen szólaltak fel, így kerültek az ÁVH-ra. Tehát igen erős igény jelentkezett, akár így pozitívan, akár negatívan, hogy miről ne! Innen, Tahiból zavarták el (talán 1964-ben) a sógoromat. Akkor hirdette meg ugyanis a kormány az újfajta családtervezési programot, az abortusz-bizottságok felállítását. E mellett hangzott el egy „egyházkormányzó” részéről egy előadás, ő meg a Bibliával a kezében ellene mondott és a gyermekáldás komolyan vételét hirdette. Ezért kitiltották innen a konferenciáról.

Most a legújabb időkben ilyen hatalmi igények nem jelentkeznek. De új eszmék áradnak szerte az országban, az üzleti élet fellendülése, a szabad verseny. Ha valaki másképpen prédikál, legalább is nem lesz népszerű.

Hanem van egy harmadik oldala is, ahonnan igények jönnek: a mindenható Isten. Az Ószövetség idején Mikájehu, a Jimla fia megüzente Aháb királynak: „Az élő Úrra esküszöm, hogy csak azt fogom mondani, amit az én Istenem mond!” (2Krón 18,13) Azt hiszem, sokan olvastuk Pálnak Timótheushoz írt 2. leveléből, hogy: „*hirdesd az Igét, állj elő vele akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő*”, ha a különböző igények közül, hogy „tessék ezt mondani, azt ne, tessék mondani” – Isten igényét fogadjuk meg, ez a tanfegyelem. Volt egy kedves professzorom a teológián, Budai Gergely professzor. Ő többször emlegette ezt, hogy ha mi állapítanánk meg, mit mondjunk, olyanok volnánk, mint egy egyesület. De akármilyen egyesület, ha megalkotta a maga alapszabályát, elvárja, hogy ahhoz minden tagja alkalmazkodjék, különben, „ha valaki nem alkalmazkodik az alapszabályhoz, felszólítatik az egyesületből való kilépésre.”

Az egyház életében, az ókortól előfordult, hogy valakit kiátkoztak az egyházból, mert más tanított, mint amit a közösség elfogadott. Azt mondták, hogy ez idegen a Kijelentéstől, ezt nem akarjuk hallgatni. Ma már sajnos, a szabadság eszméje sokkal inkább érvényesül, mint ez a fajta tanfegyelem.

Azt gondolom, az az alapkérdés, hogy melyik igény legyen a döntő? De az egyház mégsem egyesület, hanem Gazdája van és az egyház működése pont, arra épül fel, amit ez a Gazda önmagáról, mirőlünk, meg a rólunk alkotott tervéről kijelentett és ebből elég világosan következik, hogy amit mi mondunk, annak akkor van jogosultsága, ha egyezik azzal, amit Ő mondott.

De térjünk vissza a Timótheushoz írott levélhez. Ott ez áll: „*Hirdesd az Igét!*” Az Igét nagyon könnyű összefoglalni. Akár a Ján 3,16-ban, akár még rövidebben, az Apostolok Cselekedetei 5. részében, hogy „*nem hagytak fel a naponkénti tanítással a templomban és házanként, és hirdették, hogy Jézus a Krisztus*” (5,42). Tehát a Kijelentés magva ennyi, hogy „Jézus a Krisztus”. A közismert személy, a Názáreti Jézus – a Messiás, az Istentől küldött Fölkent Szabadító, akiben nekünk jó hinni. Ennyi volt kezdetben a keresztyén hitvallást.

A Filippi levélben már kicsit bővebben írta Pál, hogy „*Jézus Krisztus úr, az Atya Isten dicsőségére*” (2,11). 100 évvel később már nagyjából összeállt az az Apostoli Hitvallás, amit olyan sokszor elmondunk, talán meg sem gondolva, mi az. Ez az ősi hitvallás azután szükségek szerint kibővült, pontosodott. Itt vannak Hitvallásaink egy kötetbe kötve, (biztosan sokan ismerik), a Második Helvét Hitvallás záradékában ott van az ókori hitvallások felsorolása, látni, hogy melyik zsinaton, melyik mondaton bővítettek, pontosítottak, hogy ne lehessen félreérteni, kicsavarni, pontosan azt tükrözze, amit az Igéből kiolvastak a hajdani atyák.

Lépünk eggyel tovább. Mi, reformátusok vagyunk. Ami egyrészt nagyszerű örökség, másrészt tudjuk, hogy feladat is: „az egyházat mindig reformálni kell”. Mit jelent az a gyakorlatban, hogy reformálni? Mindent „vájf füllel” hallgatni, mindent ellenőrizni, hogy egyezik-e azzal, amit Isten mondott – és, ha nem egyezik, akkor hozzáigazítani. Régi szokásokat, hagyományokat is. El lehetne – ezzel kapcsolatban – az előbbi előadásban tárgyalt Úrvacsorával kapcsolatban is gondolkodni. Figyeljük meg, hogy mi van közelebb az Igéhez, mi van távolabb tőle. Egy-egy hallott igehirdetést is, a prédikációban felöltő gondolatokat. Van, amit nagyon szépen fogalmaztak meg, ami nagyon modern, igen közel áll hozzánk, – de egyezik-e Isten Igéjével? Szívem vágya mindig az volt, hogy bár a gyülekezeti tagok Bibliával a kezükben jönnének az istentiszteletre, és egy kicsit engem is ellenőrizzenek.

Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyvben nem nagyon nevezetes, de számomra a legkedvesebb gyülekezet a béreaiak, akik *„teljes készséggel fogadták az Igét, és napról-napra kutatták az Írásokat, hogy igaz-e, amit Pál mond?”* (ApCsel 17,11). Tehát még Pál apostolt sem hallgatták málé füllel, figyelték, azt mondja-e, ami meg van írva? És ezért fogadták el, mert úgy találták, hogy egyezik. Szerintem a mi reformátori örökségünknek ebben kellene elsősorban megnyilatkoznia, nem a vastagnyakúságban.

De kérdezzük meg még egyszer, valóban szükség van erre? Kell gyakorolni a tanfegyelmet? Elmondok néhány példát.

Inkább csak híradásokból tudjuk, hogy a világ különböző részein hányfajta új tanítás terjed, többnyire református, vagy legalább protestáns jelszó alatt. Ezek az úgynevezett jelzős teológiák: a hatalom teológiája, a fekete teológia, feminista teológia, meg a többi. Ugye, természetes jogunk és kötelességünk megnézni, hogy melyik, mennyire egyezik Isten Igéjével? Hisz a hit dolgában üdvösségről és kárhozatról van szó!

Lassan húsz éve történt, hogy egy egyházmegyei lelkészértekezletre az előadó lemondása miatt az esperes egy tehetséges fiatal lelkészt kért fel előadónak. Ő azt mondta, hogy két nap alatt új előadásra nem tud felkészülni, de van egy kész előadása a szövetségekről, azt mondja el. El is mondta szépen, hogy Isten szövetséget kötött az özönvíz után az emberrel, azután Ábrahámmal, a Sinai hegyen Izráellel, végül jött az Új szövetség. Aztán összefoglalta, hogy az összes szövetségnek ugyanaz a lényege, hogy az ember tegye meg, ami tőle telik, a többit hagyja Istenre. Hát volt ott egy olyan lelkipásztor, akivel több dologban nagyon nem értettünk egyet, de erre egyszerre horkantunk fel és mondtuk, hogy a Krisztusban adott Újszövetségnek, éppen nem az a lényege, hogy az ember mit tesz, hanem, hogy Isten mit tett a mi üdvösségünkért: Fiát adta halálra.

Ugye egyetértünk ebben, hogy nem az a döntő, hogy mi mit teszünk, hanem, amit Isten megtett, arra bízhatjuk rá magunkat. Nagyon szimpatikus, öntudatos, büszke dolog lenne, hogy mi is tudunk valamit csinálni. De bizony, ennek a szövetségnek a tartalma az ingyen kegyelem elfogadása – és még ez is az Ő Lelkének munkája! Ugye, van szükség ilyen ellenőrzésre?

Van néhány felkészült, szolgálatában hűséges csoport, főként az Őszövetséget tanulmányozzák elmélyülten. Sajnos, a komoly tanulmányozás közben a lelkiségükre, hitvallásukra nézve is visszacsúsztak az Őszövetségbe. Komolyan elismert fiatal lelkésztársunk magyarázta el nekem, hogy szó sincs kegyelemből, hit által való megigazulásról, tessék a Tízparancsolatot, a törvényt teljesíteni, annak alapján reménykedhetünk valamiben. A hideg futkosott a hátamon. Hát nekem régen rossz, ha a Tízparancsolat teljesítése szerint reménykedhetem valamiben. (Jó észrevenni, mennyire él ez a gondolkodás a gyülekezetekben.) Azt mondtam azon a gyűlésen kedves fiatal barátunknak: nézd, ez nagyon érdekes gondolat, jól teszed, ha tanulmányozod, beszélj is meg lelkésztársaiddal, de amikor a szószékre felmégy, akkor te a Magyarországi Református Egyház lelkipásztora vagy, aki esküt tettél arra, hogy az Igét hitvallásaink szellemében fogod magyarázni. Azok pedig, azt hiszem, elég világosan szólnak az ingyen kegyelemből elnyerhető üdvösségről.

Még valamit a gyülekezetekben elterjedt gondolatokról. Egy kis abaúji gyülekezetben 28 éven át nem tudtam meggyőzni a gyülekezeti tagokat, hogy az a mondás, hogy „Segíts magadon – Isten is megsegít” – nem a Bibliában van. Szilárd meggyőződésük, hogy ott van megírva. Hiába hirdetem a Szentírás üzenetét, ami homlokegyenest ellenkező. (Persze, hiszen igen szimpatikus gondolat.) Egyéb ilyen gondolatok is keringenek körülöttünk, néha bennünk is – bizony, szükség van „tanfegyelemre”!

Megint egy új kérdés jön el: annyira fontos ez? Nem emel felül a keresztyén szabadság („tanszabadság”) ezeken a szórszálhasogatásokon? Biztos mindenki ismeri Pál apostol leveleit. Egyik ilyen, másik olyan tartalmú és különböző hangulatú levelek. Azt hiszem, van, akinek feltűnt, hogy a legkeményebb a Galata levél. Elmegy egészen az átkozódásig, másrészt a bántó beszédig: „*esztelen galaták...*” (Gal 3,1) Hát miért ez a gorombaság? Azért, mert ami tévelygést azok kezdtek elfogadni, nem is csak élet-halál, hanem örök élet – örök halál kérdése volt. Éppen az előbbi kérdés: hogyan juthatok Isten szeretetébe? Én érem el a törvény cselekvésével, vagy Krisztus szerezte meg és adja ingyen?

Nem olyan egyszerű hát a helyzet, ahogy a falusi gyereket eresztik a hittanóra: „ott nem tanul rosszat”. A kérdés: tanul-e olyat, amire szüksége van? És a gyülekezet hall-e olyan örömhírt, ami az üdvösségre elvezeti?

Megint egy „rosszindulati pletykást” mondok, ami talán hasznos lesz. Egy jó hónapja volt Nagyváradon, a magyar református gimnáziumok világtalálkozója. A Kárpát-medence 22 református gimnáziumából volt ott küldöttség. Természetesen előadások is voltak, ismerkedés is volt, egymással, de a környékkel is. Hadd dicsekedjem el ezzel: az ismerkedésben, általános magatartásban református keresztyén jelleget elsősorban a mi pataki diákjainkban láttam – meg a kárpátaljaiakban, akikkel a mieink nagyon jól össze is barátkoztak. A többség bizony, még egy étkezés előtti-utáni imádságig sem jutott el. Ami még inkább aggasztott, hogy az elhangzott előadások – nagyon magas színvonalon – elsősorban történelmiek, irodalmi témájúak voltak. Volt olyan, ami – nem tudok mást mondani – tiszta pogányságot terjesztett. Magyarországról jött egy jó nevű művészettörténész, a festett kazettás templomnyezetek szakértője. Előadásában kifejtette, hogy a kazetták jelképrendszeréből egy igazi vallás bontakozik ki, ezekből Istent jobban meg lehet ismerni, mint a Bibliából. Számomra nem is az volt a megdöbbenő, hogy egy művészettörténész ezt így látja, hanem, hogy az ott lévők nagy része ezt elismeréssel és örömmel fogadta. Egy erdélyi lelkész-atyánkfia kijelentette, komolyan gondolkodik azon, hogy legközelebbi vasárnap ne a Bibliából, hanem ezekből a kazettákból prédikáljon. Ami még erre rátett egy lapáttal (bár lehet egy kicsit, eltérünk a témától), a következő: Jött arra a konferencia utolsó napján egy utazó csoport, főként braziliai magyarok. Ők ott könyvet osztogattak, többek között egy antropozófus könyvet, ami a lélekvándorlást hirdeti. Megint nem az volt a problémám, hogy ők így látják. Szegények, ide jutottak el. De az, hogy egy ilyen könyvet egy református középiskolai konferencián lehet osztogatni. Úgy, hogy nagyon benne vagyunk a tanfegyelem kérdésében.

Ismétlem a Galata levél fényében, hogy itt élet-halál, üdvösség-kárhozat kérdéséről van szó. Ha egyszer „nincs más Evangélium”, akkor nincs jogunk sem arra, hogy mást hirdessünk, mint ezt az egy szükségest.

Most már a vége felé közeledünk. A felé, hogy akkor hát mit csináljunk? Mondjunk misét? Isten őrizzen, hogy római katolikus testvéreinket bántsam. Arra akarok utalni, hogy ha valaki tárgyilagosan végigolvas egy mise-szöveget, abban nagyon sok evangéliumot talál. Az éppen egy olyan, tanfegyelemmel megállapított és elrendelt szöveg, hogy „tessék minden vasárnap ezt elmondani!” A mi oldalunkról nézve egy „típus-prédikáció”. Ez megszűrt, kikristályosodott típus-prédikáció. Próbáljuk ezt az utat járni mi is? Szabjuk meg pontosan, hogy ezen a vasárnapon ezt, meg ezt, a másik vasárnapon azt, meg azt kell prédikálni, és szigorúan ellenőrizzük? Ez nem jó lenne, mert akkor Isten Igéjének hirdetése nem élő üzeneteknek, hanem száraz tanításoknak átadása lenne! Vagy vigyük a templomba nem csak a Bibliát, hanem a Heidelbergi

Kátét, és a II. Helvét Hitvallást is és azoknak hirdetését követjük meg? Ennek volna komoly áldása. Nem akarok gyakorlati dolgokra kitérni, de jó lenne, ha a Presbiter Testvérek elkezdenék otthon felvetni a gondolatot, hogy a több száz éven át gyakorolt káté-magyarázatos istentiszteleteket valahogy nem lehetne felújítani? Ha nem is úgy, hogy minden vasárnap délután kátémagyarázat legyen, de annyira, hogy a gyülekezet egy kicsit tisztában legyen azzal, hogy mit vallottak őseink. Fenntartva azt, hogy azért ezek a gyönyörű régi hitvallások nem Szentírás. Erre olyan kedvesen hivatkoztak éppen a helvét atyák, mikor azt mondták, hogy „mindenki előtt ünnepélyesen kijelentjük, ...hogy azoknak, akik minket Isten Igéjéből ezeknél jobbra tanítanak, készek vagyunk köszönetünk nyilvánításával engedni.” Elképzelhető, hogy a mi nemzedékünk ezeknél újabb és jobb hitvallást alkot – megpróbálták néhányan félezer év alatt, csak még nem sikerült – elvileg elképzelhető, ha Isten Igéjéből jobbat és biztosabbat látnak.

Mi akkor a végeredmény? Hát az, hogy kezdjük el olvasni a Bibliát. És terjesszük a Biblia olvasását. Van egy nagy ígérete az Úr Jézusnak. Egy példával hadd vezessem be. Egy országosan elismert evangélikus lelkész, amikor a falujában a termelősövetkezetet megalapították és a nagy változásokban gyötörődött a gyülekezet, elhatározta, hogy ő egy prédikációsorozatban elmondja, mit tanít erről a témáról Isten Igéje. Az első ilyen prédikáció után a presbiterek azt mondták neki: „tiszteletes úr, ne fáradjon ezzel, úgy sem hiszünk mi ezeknek semmit!” Az ennek a bibliai vetülete, amit az Úr Jézus a Ján 10-ben a Jó Pásztor juhairól így mond: „idegent pedig nem követnek, hanem elfutnak attól, mert nem ismerik az idegenek hangját.” Tehát Ő ígérte, hogy ad a gyülekezetnek, nem is csak a presbitereknek, hanem a gyülekezet tagjainak ad egy ilyen érzéket, hogy felkiálthassanak: „Hohó, ez nem a Jó Pásztor hangja!” De ennyi a gyülekezet elöljárói számára nem elég, hogy „úgy érzem, ez nem helyes”. Hanem el kellene jutni a bibliaismeretben odáig, hogy pontról-pont-ra rá tudjunk mutatni: „nagytiszteletű úr, ez, amit mondott igaz volt, de az, amit az a másik mondott, az már nem egyezett a Bibliával.”

Nagyon jó volna, ha istentisztelet után nemcsak azt tudnánk megállapítani, hogy nagyon meleg van, vagy hogy esik az eső, hanem azt is, hogy „Nagytiszteletű úr, ez meg ez jó volt, a másik résszel meg én nem tudok egyetérteni, tessék ezt jobban megvilágítani, vagy újra bebizonyítani a Szentírásból, akkor ez a kötöttség (tanfegyelem) áldássá válik.

Végül: hol van akkor a szabadság? – mert a címben ez is benne volt. Csak egy pár mondatot hadd mondjak el erről.

Egy nagyon érdekes dolgot fedeztem fel a Szentírásban erre, a megkötöttség-szabadság dolgára nézve. Arról, hogy Isten mit tett értünk, olyan egyér-

telmű, világos a kijelentés, hogy abban nincs szabadság. Vagy Krisztus keresztje, vagy semmi. Arról, hogy mi hogyan feleljünk, mit tegyünk hálából, igen tág a szabadság. Talán ismerős az anekdota a középkori bohócról, aki megtért és beállt szerzetesnek. Rettentően el van keseredve, hogy ő sem szépen nem tud énekelni a kórusban, sem szép iniciálékat nem tud festeni, semmit nem tud tenni Isten dicsőségére. Hát egy reggel észrevették a társai, hogy ott áll a feszület előtt és öt labdával dobálózik körbe-körbe. Rettentően felháborodva vitték a priorhoz, aki ezzel csendesítette le őket: „Testvérek, ne bántátok, ő ezt tudja, ezzel dicséri Istent!” Ez a szabadság talán már túllép a helyes istentisztelet határain. De, hogy egy-egy dologban, *szívünk*ből hogyan dicsérhetjük Őt, hogy most a 33. Zsoltárt énekeljük, vagy a 150.-et, hogy most összetegyem a kezem, vagy felemeljem, most a jobboldali szomszédomat köszöntsem, vagy a hátam mögött ülőt – erre nézve bőven van szabadság. Még pedig azért, mert amit mi teszünk Istenért, az annyira alacsonyabb rendű annál, amit Ő tett meg értünk, hogy eltörpül mellette, és lényegtelenné válik. Pál apostol azt mondja, hogy „kik a maga értelme felől legyen meggyőződve”. És egy sajátos helyzetben, aki így csinál, jól teszi, aki úgy csinál, még jobban teszi. Másra meg azt mondja: „ezt én mondom, nem az Úr”. Legvégül Augusztinus egyházatya egy mondását idézem, ő így tanított: „Szeress, és tégy, amit akarsz!” Ha valakinek a szíve megtelik Isten iránti hálaadással, az biztosan nem fog olyat tenni, ami ellenkezik az Ő kijelentésével, hanem ráhangolódik arra.

* * *

Bálványimádás a 21. században? Halott bálványok

✠ Dr. Sípos Ete Álmos †

Aki a Bibliában nem jártas, könnyen gondolhatja, hogy hála Istennek, nem vagyunk az ókorban, vagy a középkorban, amikor bálványokat imádtak a tudatlan emberek, de ma már, modern világunkban felesleges erről a témáról beszélni. Kit érdekel, vagy kiket érint ma már a bálványimádás? Ha így van, akkor miért foglalkozunk vele? Azért,

a) mert a bálványimádást a Biblia tiltja:

„Én, az Úr, vagyok a te Istened, a ki kihoztalak téged Égyiptomnak földéről, a szolgálat házából. Ne legyenek néked idegen isteneid én előttem. Ne csinálj magadnak faragott képet, és semmi hasonlót azokhoz, a melyek fenn az égben, vagy a melyek alatt a földön, vagy a melyek a vizekben a föld alatt vannak. 5. Ne imádd és ne tiszteld azokat; mert én, az Úr a te Istened, féltőn-szerető Isten vagyok” (2Móz 20,2-5)

b) mert a Biblia szerint, a bálványimádás soha „nem megy ki a divatból” az emberiséget történelme végéig kísérni fogja: 1Móz 31,19, 1Jn 5,21:
„Boldogok, a kik megtartják az ő parancsolatait, hogy joguk legyen az életnek fájához, és bemehessenek a kapukon a városba. De kinn maradnak az ebek és a bűbájosok, és a paráznák és a gyilkosok, és a bálványimádók, és mind a ki szereti és szólja a hazugságot.” (Jel 22, 14-15)

1. Tulajdonképpen mit jelent a „bálvány”, szó a magyar nyelvben, és mit a bálványimádás?

Az Ószövetségben sok helyen előforduló, magyarul, bálványnak fordított szó (elohim) jelentése: *isten, istenek*. A 2Móz 20,3 ezért fordítja így: *„idegen isteneid”*. Maga az „isten” fogalom pedig, általában azt a magasabb rendűnek tartott valakit, vagy valamit jelenti, akivel az ember függőviszonyban van (akitől fél), akitől, vagy amitől az ember, élete fontos problémáiban segítséget, erőt vár, s aki ezért egyúttal, az ember szeretetének tárgya. Általánosságban tehát isten az, akinek az ember kedvében jár azért, hogy segítségét és támogatását, gyógyító erejét megnyerje, akit áldozattal befolyásolni lehet, akit tisztel, imád, akitől boldogságát reméli...

Az Újszövetségben a „bálványnak” fordított „*eidolon*” görög szó jelentése: kép, mégpedig csalóka kép, olyan árnykép, ami mögött nem áll semmiféle valóság, ezért:

„Ami pedig a bálványáldozati hús evését illeti, tudjuk, hogy nincs bálvány a világon, és hogy Isten sincs más, csak egy. Mert ha vannak is úgynevezett istenek, akár az égben, akár a földön, mint ahogyan sok isten és sok úr van, nekünk mégis egyetlen Istenünk az Atya, akitől van a mindenség, mi is ő érte; és egyetlen Urunk Jézus Krisztus, aki által van a mindenség, mi is ő általa.” (1Kor 8,4-6)

Eidolon, azaz bálvány-isten lehet bármilyen tárgy (amulett, kép, szobor, kabbala), természeti erő (energia), egy látható égitest (csillag, bolygó stb.) elképzelt személy (görög istenek), közismert ember (filmsztárok, vallási vezetők, sportcsillagok) stb. stb., amiket vagy akiket az ember Istennek kijáró imádatban ré-

szesít, akiben hisz, akivel szellemi-lelki-testi függőviszonyban van, akitől boldogságát, gyógyulását, segítségét várja.

2. Érdemes ezek után pontosítani, hogy melyek a bálványinak, a bálványimádásnak jellemzői?

- Az egyik jellemzőjük, hogy *nevük* van. A Bibliában ilyen nevekkal találkozhatunk, mint pl. Baál, Astarte, Molok, Diána stb. A görögök-rómaiak pl. isten-nevet adtak a bolygóknak, a természeti erőknek, életnek, halálnak, szerelemnek, foglalkozásoknak, mint az emberi életmegnyilvánulásokat segítő isteneiknek. Az isten név igen fontos szerepet játszott, melynek kimondása volt a kapcsolat teremtés első eszköze. Az egyetemes valástörténet, istenek neveinek sokaságát ismeri.
- A bálványoknak másik jellemzője, hogy személyüket, neveiket mindig emberek találták ki. Ezért vannak olyan sokan...
- Harmadik jellemzőjük, hogy a bálványistenek legtöbbször úgy születtek, hogy emberek, a természetben megtalálható teremtményeket, és természeti erőket olyan természetfeletti tulajdonságokkal ruháztak fel, amikkel azok, teremtettségük folytán, nem rendelkeznek.
- Negyedik jellemzőjük, hogy a bálványistenek másik része, az emberi fantázia által kitalált mítikus alak.
- A bálványimádás ötödik ismérve, hogy a bálványok imádásának minden időben voltak és vannak, előírt *szertartásai*, melyeknek alig felsorolható sokféleséghez tartoztak, pl. áldozatok bemutatása, varázsimák, olykor igen bonyolult istentiszteleti szertartások, ill. ún. népi vallásosságnak, vagy népszokásnak nevezett okkult praktikák és gyakorlatok sokasága.
- Végül, a bálványimádás nagyon lényeges vonása, a *bálványokba és segítségükbe vetett hit*.

3. Mielőtt tovább lépnénk, tisztáznunk kell azt, hogy miként ítéli meg a Biblia, a bálványokat, ill. a bálvány-kérdést?

- Feltűnő, hogy az első és második parancsolat is határozottan tiltja a bálványimádást: 2Móz 20,2-5.
- A bálványok nem istenek, mert csak egy Isten van: 1Kor 8,4-6.
- A bálványok mögött legtöbbször démonok vannak:
„Tekintsétek meg a test szerint való Izráelt! A kik az áldozatokat eszik, avagy nincsenek-é közösségben az oltárral? Mit mondok tehát? Hogy a bálvány valami, vagy hogy a bálványáldozat valami? Sőt, hogy a mit a pogányok áldoznak, ördögöknek áldozzák és nem Istennek; nem akarom pedig, hogy ti az ördögökkel legyetek közösségben.” (1Kor 10,18-20)

- Jóllehet a bálványok mögött nincs isteni realitás, de van arra hatalmuk, hogy függésbe tartásuk az embert: Gal 4,8. Ef 2, 12. és csak az igaz élő Istent megillető imádatot, és hitet igényeljenek az embertől.

„Ámikor pedig még nem ismertétek az Istent, olyan isteneknek szolgáltatok, a melyek lényegüket tekintve nem azok” (Gal 4,8)

- mindezért a bálványimádás az igaz Isten ellen elkövetett bűn, amit Isten nem hagy büntetés nélkül: Jel 22,15.

„És a halhatatlan Isten dicsőségét felcserélték emberek és madarak, négy-lábúak és csúszómászók képével. Ezért kiszolgáltatta őket az Isten szívük vágyai által a tisztátalanságnak, hogy meggyalázzák egymás testét. Akik az Isten igazságát hazugsággal cserélték fel, azok a teremtményt imádták és szolgálták a Teremtő helyett, aki áldott mindörökké. Ámen.” (Róm 1,23-25)

4. Most érkezünk el ahhoz a kérdéshez, hogy a 21. században is kell még nekünk egyáltalán a bálványimádásról beszélni, vagy a bibliai idők óta már megváltozott a helyzet? Ha igen, mi az, ami változott, mi az, ami nem?

Úgy gondoljuk, hogy mindazok, amiket imént, a bálványimádás jellemző vonásairól mondtunk, máig sem változtak, mert a bűnesetben totálisan megromlott emberi szív semmit nem változott:

„bár gonosz az ember szívének szándéka ifjúságától fogva...” (1Móz 8,21/b)

Az emberi szív, amíg azt Isten meg nem változtatja, hatalmas bálványtermelő gyár marad – mondta Kálvin. A változás talán annyi, hogy régi bálványistenek eltűntek, de helyükre újabbak léptek, régi bálványok mellett pedig, még újabbak is születtek.

Mai előadásunk alcíme így hangzik: „halott bálványok”. Ebben az alcímekben benne van az is, hogy a bálványok két csoportba sorolhatók, úgy, mint halott bálványok és élő bálványok. Most csak a mai, ún. halott bálványokat ismeretnénk, a teljesség igénye nélkül. A halott bálványok jellemzője a némaság (1Kor 12,2). Ezek, némaságuk ellenére mégis, kizárólag csak az élő Istent megillető, hitet és imádatot követelik az embertől. A néma bálványok nem kizárólagosak, őket nem zavarja, ha az ember egyidejűleg, az élő, igaz Istent is imádjja, sőt bizonyos határig toleránsak, s ebben van megtévesztő erejük.

Lássunk hát néhányat közülük:

Legismertebb talán a pénz, a vagyon, melynek erejét egyebek között, a gazdag ifjú történetében adja elénk a Biblia. A pénz néma, nincs „szaga”, és hamar imádatra készíti, és függő viszonyba kényszeríti az embert. A régi bibliamagyarázók, az 1Ján 2,16-ban olvasható felsorolást, miszerint *„Mert mindaz, ami a világban van, a test kívánsága, a szem kívánsága és a vagyonnal*

való kérdés”, a háromfejű bálványnak nevezték, utalva ezzel arra, hogy *a divat, az erotika, a szex, a hobbik, a drogok, az alkohol, a jólét, a sport* stb. mind, nagyon könnyen, és hamar, bálvánnyá válhatnak, még a keresztyén ember életében is.

Modern korunk hatalmas bálványává nőtte ki magát a *tudomány*. Hogy értjük ezt? Úgy, hogy amire ma azt mondják, hogy tudományos, vagy tudomány által is bebizonyított, az előtt térdet hajt az ember. Ma már közhely, hogy ha egy közönséges *kuruzslásos gyógymód* mellé odabiggyesztenek egy tudományos jelzőt (energia gyógyászat, chiro-praktika), az ember elfogadja. A Biblia által bálványimádásnak nevezett *csillag-, nap-, holdimádat*, és ehhez fűződő jóslások (mai neve: *asztrológia, horoszkóp*), bár úgy vannak feltüntetve, mint tudományos módszerek, mégis Isten mást mond felőlük, (Jób 31,26-27; 5Móz 4,19):

„Ha valamelyik lakóhelyeden azok közül, amelyeket Istened, az Úr ad neked, akad köztetek valaki – akár férfi, akár nő, aki olyasmit követ el, amit rossznak lát Istened, az Úr, és megszegi a szövetségét, ha elmegy és más isteneket tisztel, és azokat imádja, a napot, a holdat, vagy az ég minden seeregét, amit én nem parancsoltam; és ezt jelentik neked, és meghallod: jól vizsgálj meg az ügyet! És ha valóban igaz, hogy ilyen utálatos dolog történt Izráelben: akkor vezesd ki a városkapuhoz azt a férfit vagy nőt, aki ezt a gonoszságot elkövette és kövezd halálra azt a férfit vagy nőt!” (5Móz 17,2-5)

Se szeri, se száma már, pl. azoknak a tárgyaknak, (kövek, karperecek, homeopathiás gyógyszerek stb.) melyeket azzal az ún. tudományos magyarázattal használnak gyógyításra, erő, energia nyerésre, hogy azokban kozmikus energiák vannak. Ezeket persze jó pénzen meg lehet venni, a lakásban vagy ruházatban elhelyezni, és lehet várni a sikert. Ezekben az esetekben az energiának nevezett istent bálványozza az ember. Ennek az energia-istenségnek ikertestvére a *természet-isten*. E szemlélet a természetet megszemélyesíti, akit az ember isteni imádatban kell részesítsen. (lásd a sokszor már *betegesnek nevezhető természetvédő mozgalmakat* (tyúktartás, disznóvágás, kutyák, macskák szertartásos keresztelése, temetése, állat-istentiszteletek stb. akiket közben nem zavar az éhező embertömeg, meg az elhagyott gyermekek sokasága, míg egy kóbor kutya gazdáját bíróság elé citáltatják.)

Csak összefoglaló rövidséggel utalhatunk a bálványimádásnak arra a szertartás-csoportjára, amit *okkultizmus* címszó alatt tárgyalnak a bibliamagyarázók. Ebbe a kategóriába tartozik a mágia, más szóval a *varázslások tarka egyvelege*: a gyógyító, védő, rontó stb. varázslás, melyeknek gyakran szép, tudományos nevet adnak, melyeknek a lényege, hogy higgyél abban az erőben,

ami mögöttük áll. Bálványimádó szertartáshoz soroljuk a mantikát, más szóval a jóslásoknak ezer formáját, a spiritizmusnak nevezett praktikákat, melyekben a túlvilággal, a halottakkal, azok lelkével, vagy más rejtett erővel akar kapcsolatba lépni az ember, hogy onnan információkat nyerjen a jövőjéről, egészségi állapotáról, a túlvilágról stb. A bálványok közé sorolhatjuk továbbá, a szerencsehozó tárgyak, amulettek, kabalák, szobrocskák, zarándok utakon vásárolt csodatárgyak, ereklyék, szentek szobrainak, szentképeknek sokaságát, melyektől az emberek csodákat, gyógyulást, segítséget várnak.

5. Keresztyén bálványimádók?

Sajnálatos, hogy sok, templomba járó keresztyén ember van, aki se nem ismeri, se nem veszi komolyan azt, amit a Biblia a bálványimádásról tanít. Pedig érdemes lenne olvasgatni egyházunk hitvallásainak bibliamagyarázatát a bálványimádásról. A Heidelbergi Káté 95. kérdés-feleletében a következőket olvassuk:

95. Kérdés: *Micsoda a bálványimádás?*

Felelet: Az, ha az ember az egy igaz Isten helyett, aki magát igéjében kijelentette, vagy Ő mellette, mást képzel, vagy tartogat magának, hogy abba bizalmát vesse.

Még részletesebben foglalkozik a bálványimádás kérdéseivel a *2Helvét Hitvallás*. A 2Helvét Hitvallás V. fejezetének címe:

Isten imádásáról, tiszteletéről és segítségül hívásáról az egyedüli Közbenjáró Jézus Krisztus által

1. Tanítjuk, hogy egyedül az igaz Istent kell imádni és tisztelni. Ezt a tiszteletet senki másra nem ruházzuk, az Úr ama parancsolata szerint: *A te Uradat, Istenedet imádjad és csak Ő néki szolgálj.* (Máté 4,10) Bizonyára minden próféta a legkomolyabban felgerjedett Izráel népe ellen, valahányszor ez, idegen isteneket és nem egyedül csak az egy igaz Istent imádkozta és tisztelte. Tanítjuk azonban, hogy Istent úgy kell imádni és tisztelni, ahogy arra Ő maga tanított bennünket, tudniillik lélekben és igazságban (Ján. 4,23) nem babonáskodással, hanem őszinteséggel, az Ő igéje szerint, hogy egykoron ne szóljon hozzánk is ekképpen: *Kicsoda kívánta ezt a ti kezeitekből?* (Ésa 66,3) Mert Pál apostol is így szól: *„Isten nem tiszteltetik embereknek kezei által, mintha Ő valamiben szűkölködnék...”* (ApCsel 17,25)
2. Egyedül Őt hívjuk segítségül életünknek minden bajai és viszontagságai közepett, még pedig a mi egyedüli Közbenjárónk és Szószólónk Jézus Krisztus által. Mert világosan megparancsolta nekünk: *Hívj segítségül*

engemet a te nyomorúságodnak idején, és Én megszabadítalak tégedet, és te dicsőítesz engemet. (Zsolt 50,15) ...”

A református egyház idézett két hitvallása, mint látjuk, elsősorban a keresztyének bálványimádásának kérdésével foglalkozik. A hitvallásaink szerzői ezt azért tartották fontosnak, mert a középkori keresztyén egyházakban, elterjedt a vallásosnak álcázott bálványimádás, mely ellen a reformátorok határozottan felléptek. Vagyis, a középkori egyházban megisméltődött az, ami Izrael életében az aranyborjú készítés és imádás során történt. Amikor ugyanis Áron elkészítette az aranyborjút, így szólt:

„Ez a te istened Izrael, aki kihozott Egyiptom földéről” (2Móz 32,4. új ford.) Áron tehát nem egy új istent talált ki, hanem az aranyborjújában akarta láthatóvá tenni azt a láthatatlan Istent, aki kihozta népét Egyiptomból, de aki megtiltotta, hogy Őt kiábrázolják, és bármilyen ember gyártotta tárgyban (aranyborjú) imádják. A Biblia leírja, hogy ennek a vallásos bálványimádásnak milyen súlyos büntetése következett. Ezékiás királyról pedig, külön feljegyzi a Királyok könyve, hogy a gyülekezeti élet megtisztítása, reformációja során összetörette azt az ércbígyót (Nékustánt), mely egykor a pusztában a szabadítás eszköze volt, de amelyet később vallásos relikviaként imádni kezdtek a zsidók. (2Kir 18,4)

A középkori egyház tehát, az Áron, és Izrael egykori bűnét ismételte meg, amikor képek, szobrok, amulettek, kegytárgyak, ruhák, elhunyt szentek, és csontjaik, ruhadarabjaik imádatát vezette be, ezektől áldást, segítséget, gyógyulást, közbenjárást várva, jöllehet ezt Isten megtiltotta. Református hitvallásunk, a Heidelbergi Káté pl. azért nevezi a miseáldozatot is bálványimádásnak, mert az ostyát, mely csupán egy tárgy, isteni imádatban részesítik, mondván, hogy abban, az átlényegítés után, test szerint jelen van maga Krisztus, akit az ostyában imádni kell. (Szentségimádás)

Külön lehetne beszélnünk még arról a jelenségről, ami már a 19. században is komoly vitát váltott ki bibliahű keresztyének körében, nevezetesen a Jézust ábrázoló illusztrációk, képes Bibliák és filmek megítélését illetően. Ennek az előadásnak a kerete viszont szűk lenne e téma körüljárására. Ennek tárgyalására a következő előadásomban szeretnék sort keríteni.

A Bibliából tudjuk, hogy Isten a bálványimádásnak minden formáját tiltja. Idegen istennek nevez minden olyan halott tárgyat, vagy élő személyt, akit az ember imádatban részesít, és akiben az ember hitét veti. A hit és imádat egyedül Istent illeti meg. A Biblia szerint egy igaz Isten van, s ez az Isten az embertől hitet és osztatlan szeretetet kíván.

„Halld Izrael: az Úr, ami istenünk egy Úr. Szeressed azért az Urat, a te Istenedet, teljes szívedből, teljes lelkedből, és teljes erődből.” (5Móz 6,4-5.)

Ezt a parancsot ismétli meg az Újszövetségben maga Jézus is: Mk 12,18-30. A bálványimádás pedig, mindig megosztja a szívet! Isten viszont nem osztozik senkivel. Ezért, valahányszor a bálványimádás megkísért valakit, Isten mindig választásra szólítja fel az embert. Józs 24,14; 1Kir 18,39:

„Senki sem szolgálhat két úrnak, mert vagy az egyiket fogja gyűlölni, a másikat pedig szeretni; vagy az egyikhez ragaszkodik majd, a másikat pedig megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak.” (Mt 6,24)

Az első parancsolat is erre a választásra szólítja fel nemcsak Izraelt, de korunk emberét, sőt korunk keresztyéneit is.

6. A bálványimádás és a kultúra

Visszatérve eredeti kérdésünkhöz, hogy ti. beszélhetünk-e, a 21. században bálványimádásról, igennel kell felelnünk. A Biblia szóhasználatával élve, a bálványimádás, az ún. pogány (tehát nem a magát kijelentő, egy igaz Istenben hívő) kultúráknak nem csupán egyik jellemzője, de a pogány társadalmak életét alapvetően meghatározó *fundamentuma* volt. Az ember által kitalált bálványok imádatának módja és tisztelete határozták meg a kánaáni népek, az aszír-, babiloni-, egyiptomi-, görög-, és római- stb. világbirodalmak gazdasági, társadalmi, kulturális életét, és etikai rendszerét. De ugyanez elmondható az ún. újpogányságot képviselő hitleri, sztálini, távolkeleti stb. világbirodalmakra is, ha csak a közelmúltra gondolunk. (Nabukodonozor – Sztálin)

A 21. század posztmodern társadalmainak gazdasági, kulturális életét, polgárainak gondolkodását, és etikai normáit is, egyre inkább meghatározza korunk bálványainak szellemi, és anyagi (pénz), és etikai diktatúrája, amely szemben az ókori bálványokkal, egyre intoleránsabb.

A bálványimádás eddig ismertetett természetéből következik, hogy magát, a Bibliában kijelentő, egy igaz Istenbe vetett hit, mindig összeütközött a pogánysággal. Ez az összeütközés és harc, mindig kemény és éles volt, és a történelem végéig, éles is marad. (Lásd Jelenések könyvét!)

Korunk döntő kérdése az, hogy a keresztyénség felvállalja-e ezt a harcot, vagy kibékül a pogány, Krisztus nélküli ideológiák által szabályozott társadalmakkal. Az máris látható, hogy a keresztyén egyházak jelentős része nemcsak összefeküdt a pogány ideológiákkal, hanem lelkesen támogatja is annak modern bálványait. (Friss példa erre az, hogy Magyarországon az iskolákban most akarják, első osztálytól bevezetni, a távolkeleti pogány vallások szertartásaihoz tartozó, relaxációnak nevezett ún. lazító technikát, és a meditációnak nevezett pszichotechnikát, melynek gyakorlása a szerzők szerint azért ajánlott, mert végzésük közben az agyban, ún. örökélet hormon szabadul fel, és gyakorlóiban megnöveli a hosszú élet esélyeit. E pogány vallások által kitalált és

gyakorolt szertartások bevezetésének gondolata pedig, a Református Egyetmről indult ki. A szemfényvesztéshez tartozik, hogy e módszer fő ideológiusa, mindezt úgy adja el, mint „keresztyén meditációt”. Csakhogy a keresztyén ember nem magában, befelé fordulva keresi a békességet és Istent, hanem a hit útján, kifelé és felfelé, szemben a pogány meditációval.)

A pogány ideológiával egyezséget kötött egyházak, természetesen, fürdenek az elismerés langyos tengerében, mert az általuk képviselt kevert, (szinkretista) evangélium tetszik az embereknek. A bibliahú keresztyénség viszont, úgy a pogány társadalmakban, mint saját egyházaikban, folyamatosan kisebbségre szorul, sőt odakerül hamar homlokukra a „fundamentalista” bélyeg, mivel a Bibliát tévedhetetlennek és minden részében Istentől ihletettnek vallják. Ennek következményeként pedig, a Biblia etikai normáit tartják magukra és családjaikra nézve is kötelezőnek. Ellenzik az abortuszt, nemet mondanak minden szexuális aberrációra, a házasság nélküli együttélésre, minden korrupcióra, csalásra, minden, az Isten teremtési rendjével ellenkező élet- és egyházi rendre. Vallják, hogy Krisztuson kívül, jócselekedetek által nincs üdvösség, és készek küzdeni az evangélium minden igazságáért.

Világosan látnunk kell, hogy korunk, lényegében a bálványok és az igaz Istenbe vetett hit harcának színtere. Krisztus és a Krisztus ellenségeinek, gyakran véres ütközete itt a földön. Meg kell látnunk, hogy amikor egy Tv műsort nézünk, egy újságot kezünkbe veszünk, egy könyvet olvasunk, híreket hallgatunk, sőt egyházi újságot, vagy lelki irodalmat kezünkbe veszünk, és valahol prédikációt hallgatunk, egy harcnak vagyunk nemcsak szem és fültanúi, hanem részvevői is, és nem kerülhetjük el annak eldöntését, hogy melyik oldalon állunk.

* * *

Élő bálványok

✍ Dr. Sárosi Ete Álmos †

Bár az előző, halott bálványokról szóló előadásunkban tisztáztuk a bálványimádás fogalmát és lényegét, ismétlésképpen most mégis, csak annyit hadd idézzek belőle: „bálvány-isten lehet bármilyen *tárgy* (amulett, kép, szobor, kabala), *természeti erő* (energia), konkrét *égi test* (csillag, bolygó stb.) *elképzel*

személy, közismert ember (sztár, vallási vezető, sportszillag) stb., akit az ember, a kizárólag Istennek kijáró imádatban részesít, akiben hisz, akivel szellemi-lelki-testi függőviszonyban van, akitől boldogságát, gyógyulását, segítségét várja.” Hitvallásos iratunk, a Heidelbergi Káté így határozza meg a bálványimádás lényegét:

95. Kérdés: Micsoda a bálványimádás?

Felelet: „Az, ha az ember az egy igaz Isten helyett, aki magát igéjében kijelentette, vagy Ő mellette, mást képzel, vagy tartogat magának, hogy abba bizalmát vesse.”

Azt is elmondtuk, hogy a bálványimádás kérdésével azért kell foglalkoznunk, mert egyrészt a Biblia Istene, a bálványimádást határozottan tiltja, másrészt, mert emlékeztetni akar arra, hogy a bálványimádás az emberiséget, történelme végéig el fogja kíséreni, és sok embernek örök halálát fogja okozni. Ezek adják e téma mai aktualitását.

Hogy a bálványimádás hatalmas témakörének megértését, és áttekintését megkönnyítsük, előadásunkat két részre osztottuk. Első előadásunkban az ún. *halott bálványokról* szoltunk, értve ezeken olyan tárgyakat, természeti- és természetfeletti erőket, anyagi dolgokat, melyeket az ember megistenített. Most pedig az *élő bálványokról* szólnánk, melyek nem kitalált lények vagy megistenített halott tárgyak, hanem *ma is élő, vagy egykor a földön élt, biológiai teremtmények*. Olyan teremtmények, melyek a bálványimádásnak egyúttal az alanyai és tárgyai is.

Lássuk hát ezeket!

❶ A Biblia alapján, túlzás nélkül állíthatjuk, hogy minden idők legnagyobb élő bálványa, maga az ember.

Rögtön hozzá kell tennünk, hogy az önmagát istenítő, és egyúttal önmagát imádó ember. Az Édenben elhangzó, sátáni ígéret, miszerint *„olyanok lesztek, mint az Isten...”* (1Móz 3,5), belerögződött az ember agyába, és döntő módon meghatározta gondolkodását. Az önistenítés útján elindult ember, az újkortól, vagy a modern-kortól (15. 16. sz.) kezdve, ezen az úton egyre magasabb csúcsokra emelkedett. Ebben az önistenítésben az ember, önmagát, erejét, tudományát, teljesítményeit imádja, és imádatja környezetével, családjával, rokonságával, honfitársaival. Dicsekszik azzal, amit elért, alkotott, összegyűjtött, önzése, önimádata nem ismer határokat. Az önszeretet motiválja legnemesebb érzéseit, szerelmét, szülői szeretetét, mely gyermekében is önmagát szereti. Korunk embere, önimádatának legfőbb indokát úgy fogalmazza meg, hogy *„ez neked jár!”* A nagy parancsolatot, hogy ti. *„Szeresd az Urat, a te Istenedet,*

teljes szívedből...” úgy értelmezi, hogy szeretnie kell sajátmagát, mivel az, az isten, akit szeretnie kell, azonos önmagával. Önistenítésében eljutott oda, hogy egyre nyíltabban hirdeti, hogy maga a teremtő Isten is őerte van, akinek egyenesen az a kötelessége, hogy az embert támogassa és kiszolgálja mindenben. Mára pedig, a modern ember odáig jutott, hogy felelősségre vonja Istent, majd személyes életének-, és a társadalomnak minden bajáért a keresztyének Istenét (a keresztyén-bibliai tanokat, és a keresztyén nevelést) okolja. Ennek eklatáns példája az EU-ban testet öltött ember-istenítő liberalizmusnak, Isten-, keresztyénség-, és keresztyén oktatás-ellenessége.

Az ember önistenítésének egyik modern apostola *Robert Schuller* (1926), a világszerte nagy népszerűségnek örvendő amerikai protestáns lelkész, aki behozta az egyházi gondolkodásba éppúgy, mint a szekuláris társadalomba, és a tudomány világába is, az ún. „*pozitív gondolkodás*” fogalmát. Schuller szerint a keresztyén vallást pozitívizálni kell, és meg kell szabadítani az olyan negatív fogalmaktól, mint bűn, ítélet, átok, kárhozat. A pozitív szellemi magatartás kialakítására Schuller és követői, az „önrábeszélés”, vagy a „bebeszélés” módszerét ajánlják. Az önrábeszélés azt jelenti, hogy ha valaki naponta többször is elmondja azt a mondatot, hogy „minden nap, minden vonatkozásban jobb leszek!”, ez megváltoztatja az ember életét. Ennek az irányzatnak a képviselői azt állítják, hogy az önrábeszélés következményeképpen *felszabadulnak az ember hatalmas belső, isteni energiái*. Ez a belső energia pedig, nemcsak gyógyítani képes, de képes a jövőt is befolyásolni. Megjegyezzük, hogy a pogányok vallásokban ezt a jelenséget szómágiának, a pozitív önrábeszélést meg a Biblia szerint *gőgnék* nevezhetjük, mely ellen az embernek harcolnia kellene.

A protestáns keresztyénség köreiből eléggé elterjedtek továbbá, *Carl Rogers* (1902–1987) amerikai pszichológus tanai is, melyet az ún. pasztorál-pszichológia (pásztori lelkigondozás) nevű teológiai tantárgyba próbálnak beépíteni. Rogers a vizualizáció elméletének lelkes képviselője volt, aki azt tanította, hogy a tudat hozza létre a valóságot, vagyis az ember, képzelete segítségével *teremteni is tud*. Az ember önmaga ura, önmaga gyógyítója, és a kibontakozás, önmegvalósítás minden lehetőségét magában hordja. Ez azt jelenti, nincs szüksége Istenre, nincs szükség megváltásra, hisz az ember önmaga az isten. E kritikai észrevételünket csak erősíti, hogy Rogers az én-t, „belső istennek” nevezi.

Ma már, se szeri, se száma azoknak az elméleteknek, filozófiáknak, marketing módszereknek, melyeknek egyetlen célja az ember önimádatának, önistenítésének elősegítése.

② Az ember-bálványozás másik területe a mágia, vagy más szóval a varázslás. Itt nem a szórakoztató, illuzionista bűvészkedésre gondolunk, hanem pl. a középkorból visszatérő, egyre jobban terjedő sámánizmus, messmerizmus, ún. lélek- és energiagyógyászat gyakorlóira. A varázslások eme képviselői úgy kerülnek „forgalomba”, hogy vagy magukat kiáltják ki „isteneknek”, vagy mások teszik azzá őket. Tipikus példája ennek az, amit az ApCsel 14. fejezetében olvasunk, amikor Pál és Barnabás meggyógyítanak Krisztus erejével egy beteg embert, és egy tömeg azonnal istenné kiáltja ki őket. (ApCsel 14,11-15) Nem egyéb ez, mint a bűntől összezavart gondolkodású ember reakciója, aki bármilyen emberi teljesítmény láttán, azonnal az ember istenítésébe kezd. A keresztyén egyházak, zsidó közösségek története is tele van ilyen, istenné kikiáltott csodatevő szenttel, ill. rabbival stb. Az istenné kikiáltott guruknak, fakíroknak, csodagyógyítóknak a betegforgalmát ma is jelentősen emelik az európai keresztyén országokból érkező (sokszor ateista) emberek. Az általuk előírt, sokszor megalázó tortúráknak pedig, minden fenntartás nélkül alávetik magukat a gyógyulni vágyók, mintha gyógyítók istenek lennének.

Az ember-bálványozás vészes terjesztésében egyre növekvő szerepet játszik a freudi-jungianus pszichológia, mely szerint az emberi lélek ún. tudattalan, ill. tudatalatti részében olyan hatalommal bíró lény lakik (felettes én, árnyék-személyiség stb.), akit az ember igénybe vehet, akinek segítségével önmagát szinte bármilyen betegségből képes meggyógyítani, vagy éppen hatalmas tudásra szert tenni, sőt bizonyos értelemben teremteni is. Ezzel az emberben lévő, hatalommal bíró lényel az ember kapcsolatba léphet, és annak erejével szinte mindent meg tud valósítani. A kapcsolatba kerülés lépcsői: relaxáció, meditáció, önhipnózis. (Ez a problémánk az iskolákba bevezetni szándékozott relaxációval, és meditációval!) Az ismertetett elmélet lényege világos: elhiteni az emberrel, hogy Te vagy az isten! Mégpedig olyan isten, aki az igaz, élő Istennel való hit kapcsolatot is feleslegessé teszi. Eklatáns példája ennek az alábbi idézet, egy református honlapon olvasható, magát reformátusnak valló professzornővel készített interjúból:

„A biológiai fiatalság megőrzésének egyik fontos eszköze az ima. Imádság közben telomeráz (örökélet-enzim) termelődik, ami védi a sejtjeinket. Az ima mellett nagyon jó hatású a meditáció. A keresztyén meditáció is sokak szemében elítélő címkét kap az egyházban, holott ennek is hosszú története van. Jelentős bibliai üzenetekkel tudunk úgy foglalkozni, hogy ismételtetjük, átsurगतjuk magunkon. Ismert, egyszerű katolikus meditáció például, hogy minden belégzésre átengedjünk gondolatainkon, hogy Jézus, és minden kilégzésre, hogy Krisztus. Csupán ennyi. Ha ezt egy ideig ismételtetjük, kitisztult állapotba hozhatja a lelkünket. Számos gyógyító hatású üzenetet kaphatunk: „Ne

félj, csak higgy”. Elég lehet ennyit ismételtetni, hogy elinduljunk a gyógyulás útján...” (Bagdy Emőke, Interjú, 2013. április 26. Parókia portál)

Mi azt kérdezzük: a bűntől való tisztulásunk, gyógyulásunk csakugyan így működik? Hol van itt a Jézus Krisztussal való hit-kapcsolat szerepe? A keresztyén hit nem varázs-mantrák ismételtetése, hanem személyes hitkapcsolat a feltámadott, élő Krisztussal.

❸ Az ember bálványozás harmadik területe a mantika, vagy jóslás.

A jóslás lényege, a jövőbe látás, belátás abba a láthatatlan világba, amit az Isten elrejtett az ember elől. A jós tehát, amikor elhitheti a hozzáfordulóval, hogy ő belát a láthatatlan jövőbe, istenkedik. Istenkedik, amikor a halottakkal akar érintkezésbe lépni, amikor bekövetkező szerencséről, vagy balszerencséről ad információt stb.

Tulajdonképpen ez jóslás lényege, függetlenül attól, hogy milyen szertartás keretében végzik ezt a munkát. Ma már alig számba vehető azoknak a primitív jóslási technikáktól, a tudományos címkével ellátott, sorsra, egészségi állapotról vonatkozó jóslásoknak (diagnózisnak) tarka egyvelege, amiknek során az ember istenkedik. Ennek érzékeltetésére most csak annyit, hogy Párizsban ma, több a jós, mint az orvos! Ugyanakkor azt is látnunk kell, hogy nemcsak a jóslást végző személy a bálványimádó, de az is, aki hozzájuk fordul információért, vagy éppen energiáért.

❹ A bálványozás negyedik területe a sztárok, a világi, és vallási celebek világa.

Itt se kell nagyon messzire menni, hogy felismerjük a bálványozásnak ezt a nagy intenzitással növekvő területét. Ennek is a lényege az, hogy embereket isteni tulajdonságokkal ruháznak fel, s olyan imádatban részesítik őket, ami csak a teremtő Istent illetné meg. Imádók milliói várják tőlük ma is boldogságukat. Ahogy növekszik a hitehagyás, az élő Istentől való elfordulás, úgy növekszik az istenként imádott sztárok, celebek és imádóik száma is.

Az emberi kultúrának és szubkultúrának nincs olyan területe, ahol ne találkozhattunk az istenként tisztelt és imádott celebekkel. Ott vannak ők a tudomány, a politika, a sport, a filmvilág, a sajtó, a pop kultúra, a pornó-világ, és a vallási élet területén egyaránt. Ők posztmodern korunk új istenei, akiket már nyíltan isteneknek nevez a világ, akiket imádnak a tömegek, és akiket minden ségyenkezés nélkül, istennek nevez a legtöbb média.

Amivel azonban kicsit bővebben szeretnénk még foglalkozni, az, az egyházi celebek világa. Gondolunk itt arra a kérdésre, hogy miként vélekedjünk, az egykor itt élt szenteknek, képeiknek, szobraiknak, holttestük maradványainak a tiszteletére, vagy imádatára?

Kiindulópontunk legyen Isten törvénye, a 2. parancsolat:

„Ne csinálj magadnak faragott képet, és semmi hasonlót azokhoz, amelyek fenn az égben, vagy melyek alatt a földön, vagy amelyek a vizekben a föld alatt vannak. Ne imádd, és ne tiszteld azokat!” (2Móz 20,5)

Az ó- és újtestamentumot és e parancsolatot megvizsgálva az első, amit le kell szögeznünk az, hogy Isten soha nem adott parancsot szent emberek, vallási vezetők kiábrázolásra. A 2. parancsolatban pedig, megtiltotta azt, hogy az ember kultikus célból (imádat céljából!) képet, szobrot készítsen. Amikor azt olvassuk, hogy pl. a szent ládára angyalokat készítettek, ezt Isten kifejezett parancsára tették. Az is egyértelmű, hogy Isten semmiféle kultusztárgyhoz nem kötötte magát, pl. hiába vitték Éli fiai a szent ládát a harcba, elhagyta őket Isten! (1Sám 4)

Hogy került be mégis a keresztyén egyház életébe emberek, szobrok, képek, ereklyék tisztelete, imádata? Ezt elég könnyű, és egyben tanulságos is ki-nyomozni.

Az első századokban a keresztyének között minden kép-tisztelet, vagy imádat tilos volt, amíg, Kr. u. 380-ban, bekövetkezett a keresztyénség államvallássá tétele. Ekkor kezdődött el az a folyamat, ami mára kiteljesedett. Köztudott, hogy a sok-istent hívő és tisztelő pogány világ kezdetben ellenállt a keresztyénség tanításának. Ennek az ellenállásának legyőzése, és a pogányság megnyerése érdekében, a pogány istenek képei és szobrai keresztyéniesített formában, bekerültek a keresztyénségbe. Így váltotta fel, a pogány Minerva, szűz istennő szobrát és képét Szűz Mária képe, szobra és imádata. Apollónak, a gyógyítás istenének képét és szobrát Szent Sebestyén képe és szobra, Pánnak, a pásztorok és halászok istenének szobrát, Krisztus szobra és képe stb. És ahogy a pogányok csókolgatták egykor bálványaikat, úgy kezdték most már a keresztyén szentek képeit és szobraikat is csókolgatni a hívek.

Ez a folyamat végül oda vezetett, hogy a II. Niceai Zsinaton Kr. u. 787-ben hivatalosan is kimondták, hogy tisztelet illeti tömjénnel és gyertyával, Krisztus, Mária, angyalok, szentek képeit, a keresztet, és a díszes kötésű evangéliumi könyveket. Ehhez a folyamathoz kapcsolódott erőteljesen ezeknek a képeknek, szobroknak, tárgyaknak, a csodatévő erejébe vetett hit is.

Mivel ennek a folyamatnak komoly akadálya volt a 2. parancsolat: *„ne imádd, és ne tiszteld azokat...”*, ezért a 2. parancsolatot a Bibliából vagy kihagyták, vagy lábjegyzetbe tették. Később aztán a képek, és szobrok templomi használatának azt a magyarázatát adták, hogy azok csupán a laikus, olvasni nem tudó egyháztagok képeskönyvei. Közben úgy igyekeztek mindennek teológiai magyarázatot is adni, hogy különbséget tettek az imádat (latreia) és a tisztelet (hiperdouleia, douleia) között. Csak hát elég nehéz elhithetni a Bib-

liát ismerő emberekkel azt, hogy a Mária, és szentek képei előtt való térdelés, csókolgatás, tömjénezés, gyertyaégetés, és a hozzájuk történő imádság nem imádat, hanem csak tisztelet. A témához tartozik még az is, hogy a Mária, és szentek képeinek, szobrainak imádatát végérvényesen megerősítette a reformáció után tartott Tridenti Zsinat (1563).

Így érthető, hogy az 1562-ben keletkezett 2Helvét Hitvallás és az 1563-ban keletkezett Heidelbergi Káté élesen elhatárolódott a képek, szobrok, szentek imádatától. Lássunk egy idézetet a 2Helvét Hitvallásból:

A 2HH. IV. fejezetének címe:

A bálványokról, vagyis Istennek, Krisztusnak és a szenteknek képeiről

„Mivel Isten *láthatatlan* lélek és végtelen lény: ez okból Őt semminemű művészet vagy kép által kiábrázolni nem lehet; tehát nem tartózkodunk attól, hogy az Istenről való képeket, a Szentírás szerint, merő hazugságoknak nevezzük. Megvetjük annakokáért nemcsak a pogányok bálványait, hanem a keresztények képeit is. Mert bár Krisztus emberi természetet öltött magára, mindazáltal ezt nem azért cselekedte, hogy szobrászoknak és festőknek szolgáljon mint a gyanánt. Tagadta, hogy Ő a törvénynek és a prófétáknak eltörlése végett jött alá, (Máté 5,17) a törvényben és a próféták írásaiban pedig tiltva vannak a képek. (2Móz 20,4; 3Móz 19,4; 5Móz 4,15; Ésa 44,9) Tagadta, hogy testi jelenléte használna valamit az egyháznak; megígérte, hogy Lelkével mindenkor velünk lesz. (Ján. 16,17) Kicsoda hinné hát el, hogy az Ő testének árnya vagy képe, bármi részben is hasznára volna a hívőknek? És mivel Lelke által bennünk lakozik: ennél fogva Isten templomai vagyunk. (2 Kor 6,16) De ugyan mi köze van Isten templomának a képekhez? És minthogy a boldogult lelkek és dicsőült égi lények földi életükben mindennemű tiszteltetést visszautasítottak (Csel 3,12 14,11.15 Jel 14,7 22,9) és a képszobrok ellen harcoltak: ugyan kicsoda tartaná valószínűnek azt, hogy a dicsőült égi lakosoknak és angyaloknak tetszenének az ő képeik, amelyek előtt az emberek térdet hajtanak, főveiket leveszik és más ilyes tiszteletadást nyilvánítanak”

A 2Helvét Hitvallás V. fejezetének címe:

Isten imádasáról, tiszteletéről és segítségül hívásáról az egyedüli Közbenjáró Jézus Krisztus által

„3. Annakokáért mi, a dicsőült égi lakókat vagy szenteket sem nem imádjuk, sem nem tiszteljük, sem segítségül nem hívjuk, és őket az Atya előtt a mennyekben szószólóink vagy közbenjáróink gyanánt el nem ismerjük. Mert elég nekünk az Isten és a Közbenjáró Krisztus, és azt a tisztességet, mely egyedül Istent és az ő Fiát illeti meg, senki másra nem ruházzuk, mivel nyilván Ő maga mondotta: *Az én dicsőségemet senki másnak nem adom.* (Ésa 42,8) Péter apostol is ezt tanítja: *Nem adatott más név az embereknek az ég alatt,*

amely által kellene megtartatnunk, hanemha a Krisztus neve. (Csel 4,12) Akik benne hit által nyugodalmat találnak, bizonyára Krisztuson kívül semmi mást nem keresnek.

Mindazáltal a megboldogultakat sem meg nem vetjük, sem róluk kicsinylőleg nem vélekedünk. Elismerjük ugyanis, hogy ők Krisztus élő tagjai, Istennek barátai, kik a testet és a világot dicsőségesen meggyőzték. Szeretjük tehát, és tiszteljük is őket, mint atyánkfiait, csakhogy nem valamelyes imádat-sal, hanem tisztességes becsüléssel...

4. Még kevésbé hisszük, hogy a megboldogultak ereklyéit tisztelni vagy imádni szabad volna. Azok a régi szentek azt tartották, hogy eléggé megtisztelték halottaikat, ha azok földi részeit – minekutána a lelkük égbe szállott – tisztességesen eltakarították; és minden ősöknek legnemesebb hagyatékaiul tekintették az ő erényeiket, tanításukat és hitüket, amelyeket miképpen az elhunytak magasztalásával ajánlottak: azonképpen önmagok is törekedtek megvalósítani földi életükben. Éppen azok az ősök nem esküdtek másképpen, hanem csakis a Jehova Isten nevére, amint azt az isteni törvény parancsolja, (5Móz 10,20) a mely megtiltja az idegen istenek nevére való esküvést. (2Móz 23,13) Következésképpen a szentekre kívánt esküt mi sem tesszük le. Annakokáért mindezen dolgokban megvetjük azt a tant, mely a boldogult égi lakosoknak szerfelett sokat tulajdonít.”

☉ Hogyan vélekedjünk a Jézus ill. bibliai történetek képi ábrázolásáról?

Először is, a Biblia nem utasítja el minden további nélkül a képeket és szobrokat (képzőművészeti alkotásokat), mivel esetünkben az a főkérdés, hogy mire használják azokat az emberek. Pl. a szent sátorból, vagy a jeruzsálemi templomból sem hiányoztak a díszítő elemek, míg a pogány népekkel szemben, az emberábrázolást tiltották.

Mai helyzetünket tekintve, a református etikai felfogás szerint, református templomokban, *kultikus célból* nem szabad képeket és szobrokat elhelyezni. Tehát képek, szobrok, soha nem lehetnek imádat, vagy tisztelet tárgyai. De nem lehetnek szerencsét, gyógyulást, védelmet hozó tárgyak sem!

Vannak műemlék templomok, melyek régen fejedelmek, királyok temetkezési helyei is voltak. Ezek sokszor egyúttal, nemzeti, történelmi emlékhelyek is voltak, amelyekbe azért temetkeztek, mert a háborúk rendszerint megkímélték a templomokat, így ezek a sírok érintetlenek maradtak. Ezek a sírok azonban a protestáns templomokban mindig csak emlékhelyek voltak, és nem a tisztelet, legkevésbé az imádat tárgyai. Tehát, nem sorolhatók az ereklye-kultusz kategóriájába.

Ami a *templomokon kívüli*, nem kultikus céllal készült, bibliai személyek, helyzetek, történetek képzőművészeti értékű, képi ábrázolását illeti: a református etika megengedhetőnek tartja mindannak ábrázolását, amit a Biblia látni enged. Ezekben lehet gyönyörködni, de nem imádni azokat. Csodálhatjuk Rembrandt, Dürer és sok keresztyén képzőművész alkotásait, mint az ún. valóságos képzőművészet alkotásait, de nem imádjuk őket! Tehát: vallásos képzőművészet: igen! Kultuszkép: nem!

Más a helyzet, a Jézus ábrázolásokkal. Nem tartjuk véletlennek, hogy Jézusról nem maradt fenn semmiféle korabeli képzőművészeti alkotás! Bár emberként járt közöttünk a Földön, de hozzátesszük: büntelen isten-emberként! Az is bizonyos, hogy Jézus nem olyan, és nem az, akinek a képzőművészek megformálták. Reá is vonatkozik, hogy amíg dicsőséges testben vissza nem jön, lélekben és igazságban kell Őt imádnunk. Ezért problémásnak tartjuk azokat a filmeket, melyek Jézust, egy arcával is mutatkozó színész (egy bűnös ember) képében mutatják. Ezért tartjuk példaértékűnek a Ben Húr c. filmet, mely csak Jézus sziluettjét, arc nélkül mutatja. Meggondolandó tehát a Képes Bibliák Jézus ábrázolásának alkalmazása is, melyek, ha kínai gyermekeknek szólnak, kínai, ha színes bőrűeknek, színesbőrű – ha amerikaiaknak, akkor kékszemű, szőke filmsztár-Jézust ábrázolnak. Ha egy gyermek (vagy felnőtt) meglát egy idealizált Jézus-képet, amely soha nem lehet hiteles, megmarad örökre fantáziájában, és ahhoz a belső képhez fog imádkozni. Márpedig az ilyen kép sok embert vezetett már tévútra.

Előadásunkat Dr. J. Douma, neves holland etika professzortól vett idézettel zárjuk:

„Ma is vonatkozik ránk a második parancsolat, éppúgy, mint a többi kilenc. Mind addig, amíg az emberi értelem olyan műhely, ahol a mi mértékünkre szabott istenképek készülnek, addig a második parancsolat mindig Isten Igéjéhez hív bennünket vissza – ahhoz a képhez, mely folyamatosan össze akarja zúzni a mi saját képeinket Istenről és az Ő tiszteletéről. Mindig vissza a bizonyágtételhez! Ma is érvényes az a szankció, hogy aki nem ezen ige szerint beszél, annak nincs hajnala. (Ésa 8,20.)”

* * *

Okkultizmus

✍ *dr. Sikó Zsuzsanna*

Maga az *okkult* szó olyan latin kifejezésből ered, amelynek jelentése „rejtett” vagy „betakart”. Az okkult praktikákban vagy rendszerekben működő ERŐ a Sátántól származik és gonosz. A legtöbb ember viszont, aki ezekbe belekeveredik, nincs ezzel tisztában. Ők azok a különféle állításoknak az áldozatai, amelyek vonzó színben igyekeznek feltűntetni ezt a rejtőzködő világot, az okkultizmus világát.

Miért utaltam az Erőre? Azért, mert e sötét, kíváncsiságot felkeltő, sőt megéjtő praktikák nem csupán szórakoztató időöltések, amúgy ártalmatlan hiedelmek, hanem tudatlanul és akaratlanul is kapcsolatkeresés egy sötét, rejtelmes és sokszor uralhatatlan, mert működő világgal, amely olyan jól leplezi magát, hogy sejtelmünk sincs róla, sőt „modern és felvilágosult emberként” egyszerűen, mint „nevetségest”, elutasítjuk. De mit is várhatunk mást egy mai embertől, aki sok esetben a Teremtő Isten létét is kétségbe vonja, s ha nem is mindig meri elutasítani, de nem dicsóíti, egyszerűen nem törődik vele.

Hogyan is számolna az ilyen ember a szellemi világban szintén működő másik erővel, a sötét, rosszindulatú szellemvilág hierarchiájával, amelynek az élén a kerubok angyalcsapatának bukott fejedelme áll, aki a teremtés hajnalán szépségének és bölcsességének tudatában, fellázadt Isten királysága ellen. (Ez 28,17, Ézs 14,13-14). Önmaga felmagasztalásának következményeként kivetett a mennyből; azóta magával ragadott követőivel a gonoszt szolgálja: Sátánná lett. (A „sátán” héber szó, jelentése: „ellenszegülő”).

Lehet, hogy nem is keressük valójában, de próbálkozásainkra máris, kéretlenül is reagál, Istennel ellentétben nem vár az „igen”-ünkre, ránk telepszik s lassan benne van rossz döntéseinkben, Istent már meghallani sem képes lelkületünkben (Róm 1,28), elkövetett bűneinkben, amelyeknek „zsoldja”, azaz a Sátán besorozott katonájának kijáró fizetsége – a Biblia szerint: – a halál. (Róm 6,23).

Jézus mondja János evangéliumában (8,44) a neki ellenszegülőknél: „*Ti atyátoktól, az ördögtől valók vagytok, és atyátok kívánságait akarjátok teljesíteni. Embergyilkos volt kezdettől fogva, és nem állt meg az igazságban, mert nincs benne igazság. Amikor a hazugságot szólja, a magából szól; mert hazug és a hazugság atyja*”. Sok neve van, de mind ugyanazt jelenti: Sátán, Ördög, a Gonosz, Belzebúb, „az a régi kígyó” stb.; manapság leginkább mint *Lucifert*

említi, sőt az Új Kor rajongói már nyíltan dicsőítik. Jézus „e világ fejedelmének” nevezte.

Sátán legfőbb tulajdonsága a személytelenség. Látszólag nincs jelen. Amióta azonban a kőkemény racionalizmus és az ateizmust hirdető marxizmus világszerte látványosan megbukott és Istent nyilvánosan is dicsőítik, a Sátán is kilépett a függönyök mögül a nyílt színre, pl. Kaliforniában és Angliában neki szentelt katedrálisban tisztelik. (LaVey 1966-ban alapította meg az USA-ban sátánista vallását; ideáljuk a mindenk fölé való EGO. Még az USA és Anglia hadseregében is elfogadott felekezet).

Magához az egyes emberhez azonban változatlanul fondorlatosan közeledik a *gonosz lélek*, hogy leuralja, hogy rátegye a jelét és ezzel bejelentse az igényét annak életére. Az Efezusbeliekhez írt levelében (6,12) mondja Pál apostol: *„Mert mi nem test és vér ellen harcolunk, hanem erők és hatalmak ellen, a sötétség világának urai és a gonoszság lelkei ellen, amelyek a mennyei magasságban vannak”*. – Pál két esztendeig tanított a lenyűgöző erejű Diana-kultusz központjában, tapasztalatból beszélt.

Akik az ezoterikus világ nagy kalandja felé fordulnak, unják a templomokat, nem értik az igét, nem is olvassák. Pál apostol tudott erről: *„Ha pedig nem elég világos a mi evangéliumunk, csak azok számára nem világos, akik elvesznek. Ezeknek a gondolkozását e világ istene megvakította, mert hitetlenek, és így nem látják meg az Isten képmásának, Krisztusnak dicsőségéről szóló evangélium világosságát”* (2Kor 4,3-4).

Az okkultizmus tehát egy ajtó, amit a Gonosz készségesen kitar előttünk már közeledésünkre is, ahogy kipattannak előttünk az áruházak kapui. Mint egy plázában, csupa kellemes dolog fogad eleinte, óriási a kínálat. Jézus a Vele való közösséget kínálja fel, de a kilincset nekünk kell lenyomnunk, ha kopogtat (Jel 3,20). A Gonosz birodalmába könnyedén be lehet jutni, de figyeljünk, mit mond az Úr: *„Bizony, bizony, mondom néktek: aki nem az ajtón megy be a juhok aklába, hanem másfelől hatol be, az tolvaj és rabló”*. (Jn 10,1). És így folytatja: *„Én vagyok az ajtó: ha valaki rajtam át megy be, az megtartatik... A tolvaj csak azért jön, hanem hogy lopjon, öljön és pusztítson; én azért jöttem, hogy életük legyen, sőt bőségben éljenek”*. (Jn 10,9-10).

Bejárhatja ön azt a szórakoztatóbbnak gondolt plázát, amelyet a Gonosz üzemeltet, összevásárolhat sok mindent, rámehet az utolsó fillére is – az okkult praktikák ide is vezethetnek – de azért okkultak, mert céljuk el van rejtve. Talán volt is már vele kapcsolata. Ha világosság derül arra, esetleg miben is járt eddig: van megoldás, ebből is van szabadulás! – De, amíg számot nem vet ezzel, úgy állhat közöttünk és Jézus Krisztus között egy bármilyen, bármikor megtörtént okkult kapcsolat, tapasztalat, mint egy hangszigetelő üvegfal.

Sokszor ez lehet az oka, hogy valaki bármeddig hallgathatja az Igét, – a szívéig nem tud eljutni Jézus szava.

A Szentírás alapján az okkultizmus két fő ágazata a jövőmondás és az igézés.

A *jövőmondás* emberekről, eseményekről és helyzetekről szolgáltat információt természetfölötti eszközökkel. Napjainkban használatos kifejezések erre a jóslás és az érzéken felüli érzékelés (ESP). A jóst médiumnak is nevezik; az őt használó gonosz szellem ugyanis rajta keresztül jelenti ki közléseit.

A *jövőmondás* tehát minden tekintetben okkult. Nagyon sokan szeretnék ismerni a jövőt, az ilyen kapcsolatfelvétel azonban *elkerülhetetlenül* démonoknak szolgáltatja ki a kísérletezőt. Újabban a televíziós csatornákon is jelentkeznek jövőmondók, és nemcsak éjszaka és nem is tréfából, hanem a drága interaktív műsor halálos komolyan ígéri a boldogtalan betelefonáló problémájának azonnali tanácsolását a „magasabb erők” segítségével.

Mély emberi igény, hogy szeretnénk tudni, mit tartogat a jövő? Isten azonban azt akarja, hogy egyszerűen bízzuk rá magunkat az Ő kifogyhatatlan hűségére és „*csak Istenétől tudakozódjon a nép*”, ahogy a prófétáknál olvassuk. Krisztálygömbök, inga-ingázás (radiesztézia), cigány- és tarot-kártyák a jelenkori jóslások leggyakoribb segédeszközei s a „játéknak” tartott Ouija-táblák, illetve a tenyérjóslás. És horoszkópok üzenetei a lapokban minden mennyiségben.

Az okkultizmus másik fő működési csatornája az *igézés*. Eszközei közé olyanok tartoznak, mint a *drogok* (itt nem megfélemezve az alkohol- és nikotin-függésről sem). A kábítószerrel kapcsolatban pedig mindenki előtt tudott, hogy néhány év alatt elpusztíthatják áldozataikat, miután engedték őket bepillantani egy, sokszor egyszerre varázslatos és szörnyű, tilalmas világba. A szenvedélybetegségeken kívül még az igézés eszközei a „szerelmi bájitalok”, a szerencse-talizmánok, az amulettek is, a fehér- és fekete mágia, a varázsigék, „rontás-levétel”, amelyeket ma már apróhirdetésekből is kínálnak; a hipnózis. (Mágia a titkos tudományok gyakorlati alkalmazása). És a *hard rock zene*, amely lenyűgöző és felkavaró hatásával, hangerejével, a hallási észlelési-küszöb alatt elrejtett, démoni szöveg-üzeneteivel természetfölötti sátáni erőt közvetít. – Nézzük csak az ilyen „koncertek” őrző hallgatóságát, vagy gondoljunk a diszkó-balesetek tragikus hajnalaira!

Az *amulettek* közül nem érdektelen megemlíteni az ötvenes évek után kibontakozó „békeharc” szimbólumát, amelyet Bernard Russell, a harcosan ateista francia filozófus választott, s tízezrek hordták nyakláncukon. Ez nem más, mint az ókor óta a *fekete mágiában* használt Néro-kereszt, népiesen „csirkeláb”, azaz a lekonyuló szárú kereszt. Egy egész generációt felkínált a Sátánnak; emlékezzünk csak a 68-as diáklázadások esztelen tombolására.

A teljes kiüresedésig végzett TM (transzcendentális meditálás), az agykontroll, de még egyes csoporttréningek is a luciferi világ beáramlása felé tárja ki a kaput. Egyáltalán a „passzivitás jelensége”, amelyben az ember kinyíllhat idegen szellemi erők előtt, elrettentő mértékben nyilvánul meg napjainkban, gondoljunk a drogok mellett a „viselkedési függésekre”, azaz a „játék-szenvedélyre”, az önpusztító extrém sportok őrjöngésére, az internet- és TV-függésre. A megváltozott, illetve a passzivitásban megnyitott tudatállapotban lemondok az önellenőrzésről, és akaratlanul is átadhatom magam ismeretlen erők behatásának.

Alexander Seibel német evangélista intése: „Az Úr Jézus követése és az imádság mindig megköveteli a mi aktivitásunkat. Itt akaratumk a döntő szerep. A Biblia azt mondja: Tuskodjatok! Keressetek! Zörgessetek! Álljatok ellen! Próbáljátok meg! Közeledjete Istenhez! Éberek legyetek!” – Ő még arra is figyelmeztet, hogy „csendes óránk” se merüljön passzivitásba.

A modern kultúrában élő embernek rendszerint nehezebbé esik elfogadnia, Isten mennyire mélyen gyűlöli az okkult praktikákat, s hogy senki nem keveredhet bele ezekbe anélkül, hogy ne szolgáltatóná ki magát démonoknak.

Ábrahám atya Káldeából vonult nyájaival az Úr parancsára Kánaán felé, majd leszármazottai Egyiptomban éltek 430 éven át a szabadulásig, démonikus istenségek uralma alatt. Izrael népe is ebben a hitvilágában élt. Amikor Mózes a Hóreb alatt kihirdette az Örökkévaló törvényeit, a „föltön szerető” Isten parancsa elevenbe vágott és csaknem 4000 év óta, ma is, nekünk is szól:

„Ne legyen olyan nálad, aki ... jós, se varázslást űző, jelmagyarázó vagy igéző! Ne legyen átokmondó, se szellemidéző, se jövendőmondó, se halottaktól tudakozódó! Mert utálatos az Úr előtt mindaz, aki ilyet cselekszik” (5Móz 18,10-12). Az Írás különösen kiemeli mindazt, ami a spiritizmussal kapcsolatos. – *Spiritizsta* az, aki a halottakon keresztül akar érintkezésbe jutni a szellemvilággal, hogy információhoz jusson, egy médium segítségével. A *látások* is ezáltal működnek.

„Ami tilos, az nyilván lehetséges. Tehát nyilván lehetséges a függöny mögé tekinteni, belátni a láthatatlan világba. Mivel azonban ezt Isten megtiltja, csak az ördög lehet az, aki az embernek ezt a függöny mögé bepillantást lehetővé teszi. [...] Amikor Isten kimond egy tilalmat, akkor bibliai értelemben a parancs megszegésének súlyos következményei vannak az emberre nézve.” (Christiane Gratenau, aki az anthropozófiából szabadult Krisztus által).

Ésaiás beteljesedett prófécijája leírja a kánaánita sors-istenségeknek, Gádnak és Meninek áldozó Izrael tragikus sorsát! (Ézs 65,11-15).

Az igaz Isten imádata és az okkultizmus, illetve a *hamis vallások* összes formája között áthidalhatatlan szakadék tátong. Pál apostol hangsúlyozza, hogy a hamis vallás minden formáját démonikus erők irányítják, ezért ilyesmibe egy

keresztyénnek a legcsekélyebb mértékben sem szabad belekeverednie. Melyek a hamis vallások? Végére érhetetlen a soruk, de a legalapvetőbb kritériumot János apostol fogalmazza meg: „Ki a hazug, ha nem az, aki tagadja, hogy Jézus a Krisztus? Ez az antikrisztus, aki tagadja az Atyát és a Fiút. Aki tagadja a Fiút, azé nem lehet az Atya sem.” (1Jn 2,22-23).

Pál apostol így figyelmeztetett: „*Félek azonban, hogy amint a kígyó megcsalta Évát ravaszságával, úgy tántorodnak el a ti gondolataitok is a Krisztus iránti őszinte és tiszta hűségétől. Mert ha valaki odamegy hozzátok, és más Jézust hirdet, akit nem mi hirdettünk, vagy más lelket fogadtok be, nem akit kaptatok, vagy más evangéliumot, nem amelyet elfogadtatok, azt szépen eltűritek*” (2Kor 11,3-4). Pál még ezt is mondja: „*De egyesek megzavartak titeket, és el akarják fordítani Krisztus evangéliumát. De ha még magunk, vagy egy mennyből való angyal hirdetne is néktek evangéliumot azon kívül, amelyet mi hirdettünk, átkozott legyen!*” (Gal 1,7-8).

Egyesek manapság az „ősmagyar vallás” felélesztésén buzgólkodnak; a „sámánok” tevékenysége pedig már nyíltan elismert. Boszorkány „egyház” is létesült 1990-ben tízezer taggal. Az iszlám, a mormonok, a Jehova Tanúi, sőt az unitáriusok sem azt a Krisztus Jézust prédikálják, akiről Tamás apostol így tett tanúságot: „*Én Uram és én Istenem!*” (Jn 20,28).

Hihetetlenül nyomuló gazdasági vállalkozás a tisztulást, megvilágosodást ígérő Hubbard-féle *Scientológus „Egyház”*, amelynél a vallás csak álruha; megváltó Krisztusra nekik sincs szükségük: óriási pénzekért tanfolyamaikon ígérik a „clear” állapot elérését, az önmegváltást. Pál apostol figyelmeztet arra, hogy „*maga a Sátán is a világosság angyalának adja ki magát. Nem meglepő tehát, hogy szolgálói is az igazság szolgálóinak adják ki magukat*” (2Kor 11,14-15), hogy be tudjanak hálózni. És ez sok vallásalapítóra igaz!

A jelenkori európai és angolszász társadalmakat, lényegében főként a régi keresztyén világot a 80-as évek óta egyre inkább magával ragadja egy új, szinkretikus valláspótlék, a *New Age (Új Kor)* mozgalom. Ezernyi árnyalata van, az okkultizmusnak szinte minden megnyilvánulását, áramlatát magába fogadja. A Biblia Istenét elutasítja. Vonzó hazugságaival kínálja magát a nem kevésbé hazug elnevezésű „Vízöntő kor” emberének. Új aranykor közeledtét hirdeti, az ember tökéletességének korát, az egységessé váló földi társadalmak, a „világbéke” korát. Szerintük a keresztyénség 2000 éves világ-korszaka immár felváltott, amely a „Halak jegyében” telt el az asztrológia megfogalmazása szerint, ami Krisztusra utal. Ez lehet a legfőbb magyarázata, hogy az Európai Unió alkotmányának preambulumba nem voltak hajlandók belevenni az európai kultúra keresztyén gyökereit, mert az Európai Unió vezetését a New Age az utóbbi évtizedekben leuralta.

Alice Bailey (1880–1949) mint spiritiszta médium fogadta a küldetést, amelyet egy démoni lélek adott át neki automatikus írással még a XX. sz. elején. Utasítása szerint ennek titkos üzenetét 1975 óta lett szabad híveinek a világ elé tárniuk; 1984 óta pedig beindult az egész világot behálózó New Age központok és szervezetek működése; 1984 szilveszterén tartották meg először az Új Kort idéző, az Új Világrendet bejelentő „világ-meditációt”, ezzel hirdetni kezdték a világméretű félrevezetést. Ilyen mantrákat mondtak egyszerre, hangosan, világszerte a híveik: „Társteremtő vagyok istennel és új ég lesz, mivel isten jóakarata rajtam keresztül jut kifejezésre... én vagyok a világ világossága... látom a Bolygó megmentését szemem előtt...” Alice Bailey szerint Lucifer a világ uralkodója. Emellett az „igazság mesterei”, az ősök szellemei és ókori istenek és istennők, a természet szellemei azok a szellemi források és „tanítómesterek”, akikhez minden lehetséges módon, különböző pszichotechnikákkal igyekeznek kapcsolatot találni a New Age hívei, hogy vezetést kapjanak. Ezért van szükségük az okkult praktikákra. David Spengler a skóciai Findhornban lévő New Age-centrumnak az igazgatója írta 1978-ban: „Lucifer közülünk mindenkinben működik, hogy bennünket a tökéletes egység állapotába juttasson. Ha ez az ember tökéletességének kora... közülünk mindenki eljut valamilyen módon abba pontba, amit én luciferi iniciációnak (beavatás) nevezek. Lucifernek-szentelés, azaz a beavatási szertartás az a bizonyos bejárat, amelyet az individuumnak át kell lépnie, hogy teljes fényébe és tökéletességbe eljusson.”

„Eme vállalkozás mottója: 'olyanok lesztek, mint az Isten'; fedőneve pedig: 'a tudás' (fája)” – írta a New Age-ről könyvében már 20 éve Gál Péter róm. kath. teológiai professzor.

Ábrahám, Izsák és Jákób Istene – ahogy Őt az Ószövetség kijelenti – aki nem más, mint Jézus Krisztus Atyja – hitünk szerint a világot a semmiből, „szavával” teremtette az Idő kezdetén és Ő „hozzáférhetetlen világosságban lakozik”. – Mózesen és a prófétákon keresztül azonban szólt hozzánk, s „amikor az idő betelt”, elküldte egyszülött Fiát, Jézust, aki emberként a mi Krisztusunkká lett, s Aki által van menetelünk az Atyához. – A mi Istenünk személyes és szerető Isten, és nem a kozmikus energia.

Jézus a Templomszentelés Ünnepe (Chanukka) beszédet mondott Jeruzsálemben, amelyet így fejezett be: „*Én örök életet adok nékik; és nem vesznek el soha, mert senki sem ragadhatja őket az én kezemből. Az én Atyám, aki nekem adta őket, mindennél nagyobb; és senki sem ragadhatja ki őket az Atya kezéből. Én és az Atya egy vagyunk*” (Jn 10,28-30) Fenti szavak után ezt olvassuk az evangélium következő versében: „*Ekkor újra köveket ragadtak a zsidók, hogy megkövezzék Őt*” (Jn 10,31). – Így reagál ma is a „világ” Jézus-

ra: „*bolondság*” a Róla való beszéd, „*de nekünk, akik üdvözülünk, Istennek ereje*” (1Kor 1,18). – Ez a keresztyénség hite.

A New Age mindezzel összebékíthetetlen ellentétben áll. A New Age filozófiai alapja a *monizmus* (a „minden egy” elve, tehát az ember – kozmosz – isteni erő egységének tana), szemben a teremtett világtól *különböző* Teremtő Istentől. Nem az individuum fontos már, hanem az Egy-be való beolvadás, míg maga is „istenivé” lesz. Tagadja az örök életet, újabb és újabb megtestesülésekben bíz, míg csak belesemmisülhet a kozmoszt átható isteni erőbe. Ez a New Age világszemléletén felépülő posztmodern álvallási mozgalom a gnoszticizmus ókori eszméin át a reinkarnáció, a karma-tan és a mindenre kiterjedő evolúció eszméjére alapoz, teret ad a keleti vallásokból átvett számos ezoterikus elképzelésnek és gyakorlatnak, különösen a jóga sokféle formájának, továbbá egyes harci sportok, az agykontroll, a transzcendentális meditáció az, ahol megjelenik és magával ragadja a tudatlan keresőt, aki lelke békéjére vágyik.

Számos „alternatív” gyógyászati eljárás is okkult gyökerű. Elkezdődött a *homeopátiával* a múlt század elején (amelynél addig hígítják a vegyszert, amíg egy-egy molekula is alig marad már a „gyógyszerben”, de azt állítják, hogy „a kozmikus energiát üvegbe potenciálják”, s ez az, ami hat). A reiki a „kozmosz erő” lehvívását és átadását ígéri; továbbá óriási kínálattal természetgyógyászatnak nevezett számos extrém, nem egyszer veszedelmes praxis csálhatja magához és ejtheti tévedésbe az embereket. (Nem tévesztendő össze a nem mágiával működő, orvosilag is elfogadott természetgyógyászattal!)

Az *asztrológia* feléledését és nagy térnyerését alig lehet megmagyarázni. A racionális gondolkodásban csálódott, Isten-nélküli életébe befáradt XX.-XXI. sz.-i ember magányában, útvesztésében vigasztalást, boldogsághoz vezető kiutat kezdett keresni, és ezt a *szellemi alvilágban* véli megtalálni. Szerintük a földieket egyesítő új aranykor előestéjén lennénk most, amelynek kulcsa az asztrológia kezében van. Vallásos érzése a Földanyához kötődik, innét a természetvédelmi és állatvédelmi törekvések extrém igényei, a klímának *csak minket* terhelő változásának hirdetése. A Bibliának azt az ősi kijelentését, hogy Isten az embert „férfiúvá és asszonnyá” teremtette, túlhaladottnak tartják, innét ered a család lebecsülése: a „szabad nemi választás” alapján történő nevelés óvodás kortól – a homoszexualitás dicsőítése – a transzszexuálisok elfogadása harmadik nemként – a túlajtott feminizmus támogatása – a mesterséges megtermékenyítéssel való visszaélések – az abortusz feltétlen támogatása.

Nem beszélnek bűnről, büntudatról, mégis „tisztulni akarnak”, innét a minden megszokottat felforgató étkezési reformok, a „vega-életmód”, a „fittség”

mindenek fölött, a lé-böjtök és tisztítókúrák hihetetlen kínálata a TV-ben, magazinokban; bio-boltok, amelyek polcain a méregdrága élelmiszereken kívül mindig ott található az ezoterikus újságok tanácsaikkal; az egészséget is tönkretévő fogyókúrák erőltetése az egészségre-vezetés jelszavával. A „kon-di-termekben” pedig vár a „testépítés” narcisztikus világa.

Szimbólum-rendszerükben legkedveltebb a szivárvány, a piramis, a 666-os szám. – A „helyes” nevelést is propagálják, kezdődik ez a Waldorf-iskolákkal (óvodák, általános- és művészeti iskolák, Európában jelenleg 665 intézmény), a fóti iskolájuk a hírhedt Rudolf Steiner nevét viseli (aki filozófusként az *antropozófia* elméletét megalkotta a XX. sz. elején, amely a New Age egyik fontos tartópillére). A vállalatoknál sokszor kötelező pszichotrénings ma már az egész üzleti életet befolyásolják. Itt kell megemlíteni a „fantázia-filmek” és -könyvek áradatát, amelyeknek hihetetlen befolyásoló szerepe van a társadalomra, főleg az ifjúságra: ilyen az E.T., a Csillagok Háborúja, a könyvek közül a Henry Potter; felnőttek számára meg az UFO-tünemények és más ezoterikus témák könyveitől roskadoznak az üzletek polcai.

Sokak számára vonzó a humanista társaságokhoz való csatlakozás, mivel ezek programjai többnyire jótékonykodók – de sajnos mind-mind a New Age szellemiségét tükrözik, amire az új belépők talán nem is gondolnak. Ki tudta közülünk, hogy az előkelő Rotary és Lion Klub, a Schwedenborgerek, a Johanniták és a Druida Rendek is – hogy csak néhányat ragadjak ki a mintegy száz hasonló közül – a világ szabadkőműveseihez tartoznak? – A „zöld-pártok” háttere sem egészen világos.

A New Age politikai eszményképe az egységes világgazdaság és pénzrendszer, egyetemes hitelkártya, világhadsereg és egy világkormány, amely az uralmat gyakorolja. Úton vagyunk felé, mivel a szédületesen fejlődő elektronika minden lehetősége kiszolgálja a „totális kontroll” és a virtuális pénz világának uralmát. Mindezek megvalósulása a szemünk előtt történik.

Az Új Világrend készülődése a messzi múltba megy vissza. A Templomosok fénykora még a keresztes háborúk idején vette kezdetét 1115 táján, lovagi szerzetesrendként alakultak meg, csak a pápának tartoztak elszámolással. A muzulmánokkal való véres háborúskodást a Szentföldön ugyan elbukták, de fosztogatásaik során hallatlanul meggazdagodtak. Európába visszatérve pénzügyekkel kezdtek el foglalkozni, több országnak adtak nagy kölcsönöket kamatra; ha úgy tetszik, a templomosok voltak a kor Világbankja! A 13. században Franciaország már teljes vagyont meghaladó mértékben tartozott a rendnek, ráadásul a templomosok kijelentették, hogy több hitelt nem áll módjukban adni. Az akkori király, IV. (Szép) Fülöp ezt úgy értékelte, hogy sarokba akarják szorítani és pénzügyi háborún keresztül akarják megkaparintani egész

országát. Összehívatta hát a rend összes ismert tagját, és azonmód lemészároltatta őket, ezzel a templomosok rendje állítólag megszűnt létezni; majd a pápa hivatalosan is betiltotta az eretneknek nyilvánított rendet. Kincseik nagy része azonban soha nem került elő, s a titkos társaságok történelmét ismerők szerint életben maradt néhány templomos, akik Skóciában egy új mozgalom felépítésébe fogtak, amelyet később a szabadkőművesek táboraként ismerhetett meg a történelem. A középkori templomépítő kőművesek szimbólumrendszerét használják. (Pl. a körzött, ami a „mindent átfogó emberiség” jele). Titkos, soha, senkinek el nem árulható, félelmetes beavatási szertartásaik vannak. A 17. századtól Angliában már jelentős páholyélet folyt, de a szabadkőművesség alapokmánya csak 1723-ban került kiadásra Skóciában. Páholyaik világszerte évszázadok óta rejtelmes kapcsolataikon keresztül kezükben tartják a pénzügyi és politikai uralom legfelső szintjét a világon, a pénzuralmi világhatalomra törésük 1776-tól vált nyilvánvalóvá, amikor az Illuminátusok alapítása soraikból megtörtént.

Talán nem érdektelen, hogy az USA-dollárt 1785 óta nyomják a Konföderáció kongresszusának döntése nyomán; jelenkorra a dollár lett az egyetlen hiteles fizetőeszköz. Az „1-dollároson” a misztikus szabadkőműves jelvények láthatók azóta is, és a jelmondat: NOVUS ORDO SECLORUM (Korok Új Rendje.)

A CFR 1919-ben alapított, azaz a Külkapcsolatok Tanácsa Anglia és az USA között, 1973-ban pedig mint a CFR irodája alakult meg a Trilateral Commission (USA, Európai Közösség, Japán), a szabadkőműves milliárdos, David Rockefeller kezdeményezésére. Ma már az ő kezükben van minden pénzügyi hatalom a földön, a pénzmennyiség irányításának ürügyén bármilyen manipulációra képesek, pl. a világgazdaság bármely részét recesszióba kényszeríthetik, ha érdekük úgy kívánja. Problémamegoldó javaslataikat úgy ajánlják a kormányoknak és a gazdaságnak, mint „segítséget a döntésben”. Az amerikai székhelyű Világbank és az IMF is ebben a szellemben működik irányításuk alatt. A CFR politikai részét nemzetközileg Illuminati-nak hívják.

Köztudott, hogy a világgazdaság és pénzhatalom számos felső vezetője szabadkőműves. De minél nagyobb az illuminatio, annál nagyobb a leplezés. Dr. Ralph Perry (a Harvard Egyetemről) mondta legalább 30 évvel ezelőtt: „Akár akarjuk, akár nem, az egységes világkormány közeledik”. A végcél: a civilizáció feletti teljes uralom.

A megvalósítás stratégiáját a Bilderberg-csoport tervezi meg, évente egyszer gyűlnek össze 3 napra egy hermetikusan elzárt luxushotelban, a hírzárlat utólag is tökéletesen működik. A nyugati világ leggazdagabb, leghatalmasabb, legbefolyásosabb embereinek klikkje 1954 óta jön össze évente egyszer, és

döntenek pénzügyi válságokról, háborúkról, akár országvezetők leváltásáról. (Első összejövetelük színtere a kis vidéki holland Bilderberg Hotel volt!) – Róluk írták: „megterveznek dolgokat, melyek aztán később, mint véletlen események, meg is történnek.” A Bilderberg csoportnak csak az lehet tagja, aki elkötelezett híve az „egyvilágrendszernek”, a társadalmak valamennyi tevékenysége feletti ún. demokratikus ellenőrzésnek. Róluk írták: „A Bilderberg csoport: az univerzum mesterei”.

Fentiek ismeretében érthető, miért is van szükség egy agymosásra alkalmas szinkretikus világvallásra?

Lindenbaum német újságíró írta tanulmányában (szintén már kb. 30 éve) a megjósolt aranykorról: „...mint álcázott világdiktatúra jön majd el, és a világ lakosságának többsége szívesen fogja feláldozni szabadságát”.

Új és már hangoztatott fölismerés a nyugati konzervatív közgazdászok körében, hogy a globalizált tőke mögött valójában dark pool-nak elnevezett megfoghatatlan pénzügyi erők működnek.

A New Age népszerűsítésében hihetetlen szerepet visz az *asztrológia*. Az asztrológia Sumérból ered, bölcseik azt gondolták, hogy sorsunk „meg van írva a csillagokban”, s ezt szerették volna megfejteni. Az ókori alexandriai bölcs, Ptolemaios a „föld-központúság” elve alapján adott kanonikus formát kora asztrológiájának. Pláton, Arisztotelész is hitt benne. A földről látható csillagképek alapján állapították meg a 12 „házra” osztható állatövet, a Zodiákust; a tavaszpont továbbvándorlásából számították ki, milyen újabb korszakba lép a Föld nagyjából 2140 évenként. Úgy gondolták, hogy az ember sorsát a születése percében észlelhető konstelláció határozza meg. A XV. sz. végén Kopernikusz bizonyította be, hogy a bolygók kettős mozgást végeznek saját maguk és a Nap körül, ezzel megdöntötte a föld-központúság elméletét – s ezáltal az asztrológia is értékét, értelmét veszítette. 1650 után már egyetlen *csillagász (asztronómus)* sem hitt többé a horoszkópokban.

A New Age élesztette föl hallatlan erővel a régi hiedelmeket. – 1975-ben 186 tudós, köztük 18 Nobel díjas nyilatkozatot adott ki, miszerint „az asztrológia elvei semminemű tudományos alapokkal nem rendelkeznek”. – De – úgy tűnik – minden meggyőzés hiábavaló.

Pál Apostol levelében olvassuk: „*A Lélek pedig világosan megmondja, hogy az utolsó időkben némelyek elszakadnak a hittől, mert megtévesztő lelkekre és ördögi tanításokra hallgatnak*” (1Tim 4,1).

Tertullianus egyházatya (+220 Kr. u. Karthago) igen élesen elítélte az okkultizmust. Ezt írta: „Egyetlen asztrológust, boszorkánymestert, sarlatánt még csak ne is említsünk. Egy asztrológus, aki azt merészelte állítani, hogy keresztény, nemrég arra a szörnyűsége is vetemedett, hogy ténykedését helyesnek

tüntesse fel. Ezért kell, hogy őt és a hozzá hasonlókat emlékeztessük, hogy ezzel megsértik Istent, mert a csillagoktól teszik függővé az emberek sorsát. Az asztrológia és mágia gyalázatos dolog, ördögi találmány.”

Dr. Sörédi Pál székesfehérvári pszichiáter írta tanulmányában 1997-ben: „A pszichiáter napi gyakorlatában időről időre feltűnnek olyan pszichotikus tünetek, vizuális és akusztikus hallucinációk, bizarr, misztikus tartalmú téves eszméket és ezek által irányított viselkedést mutató személyek, akiknek előtörténetében kiváltó vagy provokáló tényezőként kimutatható a napjaink divatos és rendkívül szerteágazó ezoterikus szellemiségének – amelyet összefoglalóan New Age-nek ismerünk – valamely irányzatával való beható foglalkozás.” („Töprengések pszichózisokról, New Age-ről és C. Jungról”).

Bender prof., a Fribourgi Parapszichológiai Intézet egyik vezetője is megerősítette, hogy az okkult-mágikus és tudattágító gyakorlatok lehetséges negatív hatásaként értelmezhető az ún. „okkult elmebaj”.

Háziorvosok beszélhetnének arról, hány betegüknél képtelenek megtalálni a baj gyökerét, hány pszichoszomatikus, szorongásos, neurotikus betegük járja végig a méregdrága és sokszor kínos „kivizsgálások” állomásait – és hiába, mert „minden lelet negatív”, és mégis: a beteg szenved. Csak hogy volt vagy van-e valamilyen okkult kapcsolata, erre nem kérdez rá az orvos, mert nem is tudja, hogy ilyesmi létezik.

Még az is lehet, hogy az így szenvedő Istennél keres segítséget, templomba jár, sőt a lelkészhez, lelki gondozóhoz fordul tanácsért, imáért. De ki kérdez rá az esetleg lehetséges okkult háttérre? – Nemigen hallok ilyenről. – És marad az áthatolhatatlan fal ember és Isten között, és a Gonosz rombolása.

Ez is bizonyítja, hogy az okkult „szellemi alvilággal” való kapcsolatfelvétel működik, és ezért hallatlanul veszélyes. Még pszichózist is okozhat tehát, betegséget, de mindenképpen deviáns életvezetést. Aki pedig ilyesmibe keveredik, azt az Úristen „utálja”, ahogy Mózesről hallottuk. Sőt, Pál apostol tovább megy: a Galata 5,18-21-ben írja „*a test cselekedetei*” közt a varázslásról is, hogy „*akik ilyeneket cselekszenek, nem öröklik Isten országát*”.

Vágyjuk-e, kérjük-e Istent, hogy szabadítson ki az okkult világ rántkapadó polipkarjaiból? – Ha valaha volt bármilyen jelentéktelennek tűnő találkozásunk vele, jósoldatás, amulett, babona vagy bármi – a Sátán *emlékszik* rá, s ezáltal jogot formál ránk. De „*azért jelent meg az Isten Fia, hogy az ördög munkáit lerombolja*”. (1Jn 3,8) – Az a *jó hírünk*, hogy van kiút!

Teljesen el kell szakadni mindattól, ami okkult módon terhel. Tisztítsuk meg házunkat minden okkult és babonás tárgytól, írástól, amulettől, hanglemeztől, és égessük el azokat (ApCsel 19,18-20!), ahogyan Efézusban cselekedtek Pál szavára: „*A hívők közül is sokan eljöttek, megvallották és elbeszélték ilyenféle*

mesterkedéseiket. Sokan, akik varázslással foglalkoztak, összehordták könyveiket, és mindenki szeme láttára elégették. Amikor kiszámították a könyvek értékét, ötvenezer ezüstpénzre becsülték (4-5 millió USA dollár!). Így az Úr ereje által az ige hatalmasan terjedt és megerősödött.” Figyeljünk! Itt hívők-ről van szó, akik rádöbrentek, miben jártak eddig. És az Úr Igéje ezt követően „hatalmasan terjedt” és kezdett „megerősödni”! – Elgondolkozhatunk azon, miért is nem növekszik annyi gyülekezet?

Ha netán felfedezzük, hogy érintettek vagyunk, a szabadulásért – lehetőleg két, Krisztusban hívő testvér, érett lelkipáter jelenlétében, aki egyetért velünk – bűnbánattal mondjuk Istennek:

„Megtágadom az ördögöt és minden sötét üzemét Jézus nevében – bocsánatot kérem és átadom magam tenéked Uram Jézus, hitben engedelmeskedem és hűséges akarok maradni egész életemben hozzád. Ámen.”

A népi babonások gyakorlása is okkult bűn!

Ígérete szerint Jézus Krisztus a bűnt nemcsak megbocsátja, hanem meg is szabadít a bűn hatalma és a Sátán köteléke, igézete alól. Egyedül Ő az, aki meg tud tisztítani minden hamisságtól (Tit 2,14).

Számos evangéliumi keresztyén imacsoportban engedelmeskednek az Úrnak, aki ezt is mondta búcsúzóul a Mk 16 szerint: „...azokat pedig, akik hisznek, ezek a jelek követik: az én nevemben ördögöket űznek...” És csodálatos szabadulásokról vannak híradások.

„Vigyázzatok” – nincs más lehetőségünk! – „álljatok meg a hitben, legyetek férfiak, legyetek erősek!” (1Kor 16,13). „Öltsétek magatokra Isten fegyverzetét, hogy megállhassatok az ördög mesterkedéseivel szemben... imádkozzatok mindenkor a Lélek által” (Ef 6,11,18) – int mindnyájunkat Pál apostol.

Aki okkult befolyás alá kerül bármi módon – még az újjászületett hívő is – elveszti a Jézus-ajándékozta szabadságát. De Rohrbach német evangéliumi író így biztat: „bármennyire is hatalmasan mutatja meg befolyását a Sátán mind-ezekben a lehetőségekben, mégis érvényes: A SÁTÁN LEGYŐZETETT. Jézus győzte le a kereszten vívott harcban. Jézus nevének hatalma és Jézus nevének ereje elég erős, hogy a Sátán mégoly erős befolyását megtörje.”

Tehát: „...rá ne szedjen minket a Sátán. Az ő szándékai ugyanis nem ismeretlenek előttünk” (2Kor 2,10-11) – óv még végezetül Pál. De ismerjük-e igazán?

